

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

22

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1963

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LINGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

22

Iulie 1912 — februarie 1913

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1963

P R E F A Ț A

Volumul al douăzeci și doilea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise de el în perioada iulie 1912 — februarie 1913.

Cea mai mare parte a lucrărilor din această perioadă sînt consacrate analizei avîntului revoluționar în creștere, explicării tacticii bolșevicilor în noile condiții, luptei pentru unitatea partidului și pentru întărirea legăturilor lui cu masele, demascării activității dezorganizatoare a menșevicilor-lichidatori și a troțkiștilor, luptei împotriva pericolului unui război mondial. Foarte multă atenție acordă V. I. Lenin problemelor economice.

Aflat în străinătate, la Cracovia, Lenin întreținea legături strînse cu organizațiile de partid din Rusia și conducea nemijlocit mișcarea revoluționară. La Cracovia era concentrată întreaga activitate a Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. Aici se țineau consfăturile și ședințele Comitetului Central, aici veneau activiști de seamă ai partidului, de aici se trimiteau indicații și directive organizațiilor de partid din Rusia.

De la Cracovia, Lenin trimitea aproape zilnic redacției ziarului „Pravda” scrisori, articole și note. Volumul de față conține 59 de articole care au fost publicate în „Pravda”. În cuprinsul lor, Lenin a luat atitudine față de principalele evenimente din Rusia și din străinătate și a dat răspuns la toate problemele spinoase ale vieții de partid.

Aprecierii luptei revoluționare care se desfășura în Rusia îi sînt consacrate articolele : „Răscoale în armată și în flotă“, „Cu privire la evenimentele de la 15 noiembrie“, „Dezvoltarea grevei revoluționare și a demonstrațiilor de stradă“, „Viața ne învață“, „Cîteva observații în legătură cu grevele“ și altele. Aceste articole conțin o analiză a caracterului și a particularităților noului avînt revoluționar, a etapelor dezvoltării mișcării muncitorești.

Lenin a numit anul 1912 „anul unei mari cotituri istorice în mișcarea muncitorească din Rusia“ (volumul de față, pag. 274). Clasa muncitoare trecuse în masă la ofensivă împotriva capitaliștilor și a monarhiei țariste. La greve au participat peste 1 500 000 de muncitori ; aproape 1 000 000 de muncitori au participat la grevele politice. În ceea ce privește amploarea mișcării greviste, Rusia se afla în 1912 în fruntea tuturor țărilor din lume, chiar și a celor mai dezvoltate ; avîntul mișcării revoluționare era mult mai puternic decît înainte de revoluția din 1905—1907. În țară se cocea o criză revoluționară. Rusia se îndrepta spre o nouă revoluție burghezo-democratică.

În procesul luptei clasei muncitoare a luat naștere greva revoluționară de masă, care exercita o înrîurire puternică asupra maselor largi de oameni ai muncii, trezea la luptă țărănimea, antrena în mișcarea revoluționară armata și flota. Caracterizînd acțiunile revoluționare desfășurate de marinarii din flota Mării Baltice și din flota Mării Negre și de soldații din Turkestan în vara anului 1912, Lenin a relevat legătura lor nemijlocită cu mișcarea grevistă, subliniind totodată că frămîntările din armată și flotă denotă creșterea nemulțumirii și a frămîntărilor din rîndurile țărănimii, care constituie principala masă a armatei.

Noul avînt revoluționar a început cu grevele din aprilie—mai și a culminat cu grevele și demonstrațiile din noiembrie. Lenin a arătat că în toamna anului 1912 mișcarea proletariatului din Rusia s-a ridicat pe o treaptă nouă, superioară. În octombrie, muncitorii din Petersburg au răspuns printr-o grevă de protest și prin mitinguri la încercarea guvernului de a interpreta în așa fel legea electorală, încît jumătate din muncitori să fie lipsiți de dreptul de a participa la alegerile pentru Dumă. În noiembrie, munci-

torii din Petersburg, Riga și Moscova au întâmpinat cu greve politice și cu demonstrații sentința dată de tribunalul țarist în procesul marinarilor din flota Mării Negre. O mare demonstrație politică au făcut muncitorii din Petersburg în ziua deschiderii Dumei a IV-a de stat. Lenin a dat o înaltă apreciere acestei demonstrații. „Un moment foarte bine ales pentru o demonstrație! Un admirabil instinct proletar au vădit muncitorii care au înțeles să opună deschiderii «parlamentului» ultrareacționar o demonstrație cu steaguri roșii pe străzile capitalei“ (pag. 224).

Caracterizând avîntul revoluționar din 1912 în comparație cu cel din ajunul primei revoluții ruse, Lenin a relevat următoarele particularități ale noii etape a mișcării muncitorești : în primul rînd, creșterea numerică considerabilă a proletariatului ; în al doilea rînd, accentuarea concentrării proletariatului în marile întreprinderi ; în al treilea rînd, întărirea principalei baze, pur proletare, a mișcării, datorită accelerării procesului de eliberare a muncitorului de legătura sa cu pămîntul ; în al patrulea rînd, creșterea enormă a masei populației proletare și semiproletare în meserii și în agricultură ; în al cincilea rînd, creșterea conștiinței, a experienței și a hotărîrii de luptă a clasei muncitoare. Lenin sublinia că lupta clasei muncitoare este o luptă pentru aspirațiile întregului popor, că ea se bucură de simpatia majorității covârșitoare a populației Rusiei, și arăta că mișcarea din 1912 este serios avantajată de faptul că poziția liberalismului și cea a democrației sînt mai precis delimitate.

Noua etapă în dezvoltarea mișcării revoluționare a pus în fața bolșevicilor o serie de probleme noi în domeniul muncii de partid. În lunile de după Conferința de la Praga (din ianuarie 1912), partidul a acumulat o bogată experiență de luptă revoluționară. Avîntul mișcării greviste, creșterea și întărirea organizațiilor locale de partid, întărirea influenței bolșevicilor și discreditarea tot mai accentuată a lichidatorilor în fața muncitorilor, apariția primului ziar muncitoresc legal de masă — ziarul „Pravda“ —, activitatea deputaților bolșevici din fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a — toate acestea lărgiseră considerabil cadrul și amploarea muncii de partid și ce-

reau din partea bolșevicilor o conducere concretă și bine coordonată, o justă formulare a sarcinilor tactice. Un rol important în rezolvarea tuturor acestor probleme a avut Consfătuirea de la Cracovia a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid, care a avut loc între 26 decembrie 1912 și 1 ianuarie 1913 (între 8 și 14 ianuarie 1913) sub conducerea lui Lenin. La această consfătuire au fost reprezentate organizațiile de partid din Petersburg, din regiunea Moscova, din Sud, din Ural și din Caucaz. Lenin a prezentat rapoartele: „Avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului” și „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate” (textul rapoartelor nu s-a păstrat); tot el a scris „Comunicatul” C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la această consfătuire și a întocmit rezoluțiile ei.

Consfătuirea de la Cracovia a constituit un pas înainte pe calea dezvoltării și a concretizării hotărârilor Conferinței de la Praga cu privire la sarcinile partidului în legătură cu noul avânt revoluționar din Rusia. Ea a arătat că trebuie studiată experiența luptei revoluționare din 1912. În „Comunicatul” cu privire la această consfătuire se sublinia că clasei muncitoare îi revine marea sarcină de a trezi conștiința revoluționară a tuturor maselor democratice și a le educa în luptă, de a le conduce în vederea pregătirii unui puternic asalt împotriva țarismului. „Sprijinirea pe toate căile a luptei revoluționare deschise a maselor, organizarea ei, lărgirea, adâncirea și intensificarea ei — iată sarcina fundamentală a momentului prin care trecem” — scria Lenin (pag. 274).

Consfătuirea de partid de la Cracovia a subliniat importanța excepțională pe care o au, în condițiile apropierei revoluției, grevele politice de masă, adoptînd în această problemă o rezoluție detaliată. În această rezoluție se trasa ca o sarcină primordială necesitatea de a sprijini pe toate căile grevele revoluționare; în același timp se recomanda organizațiilor de partid să organizeze demonstrații revoluționare de stradă, fie îmbinîndu-le cu greve politice, fie organizîndu-le ca acțiuni de sine stătătoare. În lupta împotriva patronilor se recomanda să

se țină seama de condițiile economice concrete ale grevei și să se caute noi forme de luptă.

O mare atenție a acordat Consfătuirea de la Cracovia problemelor construcției de partid. În această privință, principalele eforturi ale bolșevicilor au fost îndrumate spre lărgirea și întărirea organizațiilor locale de partid ilegale. Acest principiu general al construcției organizatorice, pe care trebuiau să-l pună la baza activității lor toți membrii de partid, nu excludea însă diversitatea legăturilor organizatorice ale celulelor ilegale de partid cu asociațiile legale. „...În perioada prin care trecem — se spunea în rezoluția cu privire la „Construirea organizației ilegale“ — singurul tip just de construcție organizatorică este: partidul ilegal ca o sumă de celule de partid înconjurate de o rețea de asociații muncitorești legale și semilegale“ (pag. 283). Combătînd dogmatismul și rutina în construcția organizatorică, V. I. Lenin arăta că cheazăia viabilității organizației ilegale este diversitatea formelor de camuflare a celulelor ilegale, precum și o cît mai mare elasticitate în adaptarea muncii la condițiile locale.

Pornind de la condițiile creșterii rapide a mișcării muncitorești, consfătuirea a arătat că principala sarcină imediată în domeniul construcției organizatorice este crearea în toate fabricile și uzinele a unor comitete ilegale de partid care să fie alcătuite din cele mai active elemente muncitorești, iar în fiecare centru — crearea din grupurile locale răslețe a unei singure organizații conducătoare. Totodată se introducea sistemul oamenilor de încredere, care se recrutau din rîndurile muncitorilor cu munci de conducere în organizațiile locale.

În felul acesta, dezvoltînd rezoluția Conferinței de la Praga „Cu privire la caracterul și formele organizatorice ale muncii de partid“ și ținînd seama de experiența luptei revoluționare din 1912, Lenin, bolșevicii au indicat în rezoluțiile Consfătuirii de la Cracovia formele concrete în care trebuie să fie construită organizația de partid ilegală din Rusia.

Un mare merit al Consfătuirii de la Cracovia este faptul că ea a trasat drept una din sarcinile centrale ale

partidului lupta pentru unitatea mișcării muncitorești. În rezoluția „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate“ a fost lansată lozinca creării unității de jos, care să fie îndeplinită chiar de muncitori pe baza recunoașterii organizației ilegale și a tacticii revoluționare. Consfătuirea a arătat că lichidatorii vor să distrugă unitatea partidului continuându-și activitatea scizionistă.

După Conferința de la Praga, care a pus pe lichidatori în afara partidului, influența lor a scăzut enorm. Prin tactica lor trădătoare, ei se izolau tot mai mult de clasa muncitoare. Lenin sublinia falimentul politic al lichidatorilor și scăderea influenței lor. „Lichidatorii sînt un cadavru — scria el în articolul „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a“ —, și grozavele... «uniuni de grupuri, centre, fracțiuni, curente și orientări» din străinătate nu vor reuși cu nici un chip să învie acest cadavru“ (pag. 9). Dar lichidatorii induceau pe muncitori în eroare. Camuflîndu-se sub lozinca „unității“, în fapt ei continuau să-și desfășoare agitația pentru un așa-zis partid legal, împotriva organizației ilegale, pentru o tactică reformistă, exclusiv legală. Era necesar să se arate cît de dăunătoare era această agitație. Consfătuirea de la Cracovia a reamintit hotărîrea Conferinței a cincea (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R. cu privire la lichidatorism și a subliniat că una dintre principalele sarcini ale partidului continuă să fie aceea de a explica maselor muncitorești pericolul pe care-l prezintă lichidatorismul și de a duce o luptă energetică împotriva grupului de lichidatori de la „Nașa Zarea“ și „Luci“.

Curînd după încheierea lucrărilor Consfătuirii de partid de la Cracovia, Lenin, în chemarea „Către social-democrați“, referindu-se la ultimele declarații fățișe ale lichidatorilor împotriva partidului ilegal, scria: „Masca le-a fost smulsă. Numai niște fățarnici mai pot vorbi acum de unitate cu grupul lichidatorilor de la «Luci» și «Nașa Zarea»“ (pag. 340). Demascării lichidatorismului îi sînt consacrate și alte lucrări incluse în volumul de față, ca: „Partid ilegal și activitate legală“, „Boala reformismului“, „Despre partidul legal“. Aceste lucrări completează rezoluția Consfătuirii de la Cracovia cu privire la lichidatorism.

datorism ; în ele găsim o analiză amănunțită a faptelor în care își găsea expresia activitatea dezorganizatoare a lichidatorilor.

Consfătuirea de la Cracovia a scos la iveală caracterul oportunist al conferinței convocate de Troțki în august 1912, în cadrul căreia o serie de grupulețe fracționiste au format un bloc antibolșevic. Consfătuirea a arătat că conferința din august s-a dovedit a fi în fapt o conferință lichidatoristă, că nucleul ei conducător l-a constituit grupul publiciștilor lichidatori desprinși de partid și lipsiți de orice legături cu masele muncitorești din Rusia.

Problema națională a format obiectul unei discuții speciale la Consfătuirea de la Cracovia. Confirmând justetea hotărârii Conferinței de la Praga cu privire la organizațiile social-democrate naționale, consfătuirea a chemat pe muncitorii de toate naționalitățile din Rusia „să dea cea mai energică ripostă naționalismului furibund al reacțiunii, să lupte împotriva tuturor manifestărilor de orice fel ale spiritului naționalist în rîndurile maselor muncitoare și să realizeze în fiecare localitate cea mai strînsă unire și contopire a muncitorilor social-democrați în organizații unice ale P.M.S.D.R.“ (pag. 291).

Consfătuirea a condamnat încercările centrelor conducătoare ale organizațiilor social-democrate naționale — C.C. al Bundului, Conducerea centrală a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, C.C. al Social-democrației din Ținutul leton — de a se izola de P.M.S.D.R. și de a sprijini activitatea scizionistă a lichidatorilor. Unei critici aspre a fost supusă poziția ultraoportunistă a Bundului, renunțarea sa la lupta pentru republică democratică, la partidul ilegal al proletariatului. În rezoluția sa, consfătuirea și-a exprimat regretul profund în legătură cu sciziunea care se produsese în rîndurile Social-democrației poloneze și a relevat greșelile comise de Conducerea ei centrală. În volumul de față sînt cuprinse o serie de lucrări ale lui V. I. Lenin — „Către secretariatul Biroului socialist internațional“, „«Problemele nevralgice» ale partidului nostru“, „Sciziunea din rîndurile Social-democrației poloneze“ — care arată cît de perse-

verent și de consecvent a luptat Lenin pentru unitatea rîndurilor Social-democrației poloneze, precum și a altor organizații social-democrate naționale.

Un loc important în lucrările Consfătuirii de la Cracovia a revenit problemelor legate de activitatea ziarului bolșevic „Pravda“, care era un puternic mijloc de educare politică a oamenilor muncii. În jurul „Pravdei“ s-a format o adevărată armată de corespondenți-muncitori — propagatori devotați ai ideilor leninismului în mase. Ziarul era editat cu fonduri adunate de muncitori și era foarte iubit în rîndurile lor. Lenin acorda o atenție deosebită activității ziarului „Pravda“, considerîndu-l „un mijloc organizatoric necesar pentru cimentarea și ridicarea mișcării“ (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 56). Consfătuirea de la Cracovia a trasat o serie de măsuri în vederea îmbunătățirii activității ziarului. În rezoluția „Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului «Pravda»“, inclusă pentru prima oară în Operele lui V. I. Lenin, se arăta că redacția trebuie să respecte și să aplice cu mai multă strictețe toate hotărârile de partid. Ziarul trebuie să dea mai multă atenție explicării caracterului dăunător al lichidatorismului și în special demascării propagandei pe care o desfășura „Luci“. Consfătuirea a recomandat redacției să urmărească ca în coloanele „Pravdei“ să fie mai larg oglindită viața de partid, situația și lupta proletariatului. De acest aspect deosebit de important al activității ziarului „Pravda“ se ocupă V. I. Lenin și în articolul „Muncitorii și «Pravda»“, scris în august 1912. „Ziarul muncitoresc este o tribună muncitorească. În fața întregii Rusii trebuie să fie discutate aici, rînd pe rînd, problemele vieții muncitorești în general și ale democrației muncitorești în special“, scrie el în acest articol (volumul de față, pag. 78). Consfătuirea a arătat redacției că este important ca asociațiile, uniunile, comitetele și grupurile muncitorești, precum și diferite persoane să fie atrase la o participare activă atît pe linia activității publicistice a ziarului cît și pe aceea a difuzării lui.

Felul în care Consfătuirea de la Cracovia a soluționat problemele legate de activitatea redacției ziarului „Pravda“

arată cât de eficient și de concret conducea Comitetul Central, în frunte cu V. I. Lenin, acest deosebit de important organ legal al partidului. În urma hotărârilor adoptate, redacția „Pravdei” și-a îmbunătățit activitatea, a început să pună mai tăios problemele, să lupte mai energic împotriva oportuniștilor, să răspundă mai prompt la cerințele vieții muncitorești.

Consfătuirea de partid de la Cracovia, la care au participat patru deputați bolșevici din Duma a IV-a de stat, a dat o mare atenție problemelor legate de activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă. Partea bolșevică a fracțiunii social-democrate, iar mai târziu fracțiunea bolșevică de sine stătătoare, a fost, alături de „Pravda”, un important organ legal pe întreaga Rusie al partidului. Deputații bolșevici erau promotorii ideilor partidului în masele muncitorești.

Făcînd bilanțul primilor pași din activitatea fracțiunii social-democrate, consfătuirea a relevat succesele obținute de fracțiune și greșelile comise de ea, a salutat activitatea energetică a deputaților bolșevici, cuvîntările și intervențiile lor reușite, interpelările prezentate de ei în Dumă, și a condamnat cu asprime acțiunile părții lichidatoriste a fracțiunii. Consfătuirea a subliniat că fracțiunea social-democrată este un organ subordonat partidului și că în interesul educării politice a clasei muncitoare și al orientării juste a activității în cadrul Dumei este necesar ca partidul să urmărească atent fiecare pas al fracțiunii, să controleze activitatea ei.

Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid a constituit o etapă importantă a luptei bolșevicilor, în perioada noului avînt revoluționar, pentru refacerea partidului proletar de masă. Această consfătuire a adus o contribuție importantă la elaborarea noilor forme de muncă de partid, la lărgirea și întărirea legăturii partidului cu masele muncitoare, la demascarea liniei oportuniste a lichidatorilor și a troțkiștilor.

Un loc considerabil ocupă în acest volum lucrările care oglindesc activitatea depusă de Lenin pentru a asigura justa desfășurare a campaniei electorale pentru Duma a IV-a de

stat, iar după alegeri — justa orientare a activității fracțiunii social-democrate din Dumă.

„De rezultatul alegerilor depinde în mare măsură construirea partidului“ — scria Lenin către Gorki la începutul lunii octombrie 1912 (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 36). Cele mai multe dintre articolele scrise de Lenin în vara și iarna anului 1912 sînt consacrate alegerilor sau scrise în legătură cu ele. În articolele „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a“, „Încă o campanie împotriva democrației“, „Cu ce se prezintă cadeții în alegeri?“, „Platforma reformiștilor și platforma social-democraților revoluționari“ etc., Lenin scoate la iveală esența programelor și a platformelor electorale ale partidelor politice care luau parte la alegeri, formulează sarcinile partidului bolșevic și stabilește rolul lui în campania electorală.

O importanță principală pentru stabilirea tacticii partidului în această campanie electorală a avut justa rezolvare a problemei grupării forțelor de clasă din Rusia. Lenin a arătat că în Rusia se înfruntau trei tabere politice: reacțiunea aflată la putere, burghezia liberală și democrația. El a demascat pe cadeți și pe lichidatori, care, negînd caracterul de sine stătător al mișcării democratice a maseilor, urmăreau să șteargă deosebirea dintre liberali și democrați și declarau că în Rusia se înfruntă numai două tabere politice: tabăra care luptă pentru obținerea unei constituții și cea care se opune la acordarea ei.

Lenin a arătat că liberalismul se teme de democrație mai mult decît de reacțiune. În platformele lor electorale și în programele lor, partidele burghezo-liberale negau necesitatea unei noi revoluții în Rusia; revendicările lor se limitau la reforme constituționale moderate.

Vorbind despre tabăra forțelor democratice, Lenin a arătat că această tabără nu este omogenă. Avangarda ei — democrația muncitorească, în frunte cu partidul bolșevic — tindea să lărgască și să intensifice avîntul revoluționar de masă, să-l ridice la faza revoluției. Bolșevicii se prezentau în alegeri cu lozincile: republică democratică, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moșierești. Campania electorală era pentru ei o arenă de luptă pentru principiile revoluționare, pentru unirea ma-

selor în jurul unei platforme politice revoluționare, și nu o goană după mandate. „Nu o platformă «pentru alegeri», ci alegeri pentru propagarea platformei *social-democrate revoluționare!*” — a spus V. I. Lenin (volumul de față, pag. 6).

Democrația burgheză (narodnicii și trudovicii de toate nuanțele) oscila între liberali și clasa muncitoare. Articolele „Două utopii”, „O nouă democrație”, „Despre narodnicism” sînt consacrate caracterizării democrației burgheze. În aceste articole, dezvăluind caracterul utopic al unor revendicări trudovice și narodnice ca : socialism „narodnic”, egalitarism, socializarea pămîntului, Lenin punea totodată în fața marxiștilor sarcina de a degaja din învelișul utopiilor narodnice „sîmburele sănătos și prețios al democratismului sincer, hotărît și combativ al maselor țărănești” (pag. 132).

Apreciind platforma menșevicilor-lichidatori, Lenin arăta că, sub paravanul frazeologiei revoluționare, ei se tîrau în coada liberalilor și propagau lozinca reformistă a „libertății de asociere”. Pentru lichidatori, alegerile pentru Duma a IV-a de stat n-au fost decît un prilej de a propaga ideea unor reforme constituționale și de a încheia tranzacții cu burghezia liberală. În articolul „Cu privire la linia politică”, Lenin a demascat comportarea falsă și lașă a lichidatorilor, care, apărînd linia oportunistă, se temeau să declare deschis că renunță la politica proletară de sine stătătoare.

Rezultatele alegerilor au confirmat pe deplin felul în care au apreciat bolșevicii situația și gruparea forțelor de clasă în perioada campaniei electorale. În articolul „Bilanțul alegerilor”, Lenin a arătat că în alegerile pentru Duma a IV-a tabăra contrarevoluției guvernamentale se prezenta atît de slăbită, încît a fost nevoită să recurgă la falsificarea alegerilor. Tabăra liberalismului s-a deplasat și mai la dreapta, apropiindu-se de marea burghezie; cadeții și-au demonstrat contrarevoluționarismul prin faptul că s-au aliat cu ultrareacționarii. Alegerile au învederat și mai pregnant falimentul politic al lichidatorilor. Mărturie în acest sens stau rezultatele scrutinului în curiile

muncitorești din principalele șase gubernii industriale. Bolșevicii au întrunit aici majoritatea zdrobitoare a voturilor ; deputații lor au fost aleși în principalele gubernii industriale, în care erau concentrate $\frac{4}{5}$ din proletariatul Rusiei, în timp ce deputații menșevici au fost aleși prin voturile micii burghezii orășenești. Aceasta a fost o mare victorie a bolșevicilor.

În prima jumătate a lunii decembrie 1912, Lenin a scris seria de articole „Clasa muncitoare și reprezentanța ei «parlamentară»“, în care a făcut bilanțul activității desfășurate de fracțiunea social-democrată în Duma a II-a și a III-a și a stabilit sarcinile fracțiunii social-democrate în Duma a IV-a. Lenin subliniază de repetate ori ideea că partidul trebuie să se ocupe de reprezentanța sa din Dumă, să-i dea îndrumările necesare, să lupte pentru a determina fracțiunea să urmeze o linie justă, partinică.

Acordând o mare importanță primei manifestări a social-democraților în Duma a IV-a, Lenin a scris tezele intitulate „Cu privire la unele cuvântări ale deputaților muncitorimii“ și proiectul de declarație al fracțiunii social-democrate intitulat „Cu privire la deputații muncitorilor din Dumă și la declarația lor“. Lenin recomanda deputaților bolșevici să declare că vor continua linia pe care au urmat-o fracțiunile social-democrate din dumele precedente, să proclame deschis că social-democrația rusă este unul din detașamentele armatei internaționale a proletariatului socialist, că se apropie timpul când se va pune capăt capitalismului și când milioanele de proletari vor construi o societate socialistă. Lenin a arătat că, în declarația ei, fracțiunea social-democrată trebuie să arate cât de grea este situația internă din Rusia, declarând totodată că țara are nevoie de libertate politică și subliniind în special rolul conducător al proletariatului în mișcarea de eliberare. El recomanda deputaților bolșevici să-și exprime deschis protestul împotriva războiului care se apropia.

Adoptarea declarației a fost precedată de o luptă îndârjită între deputații bolșevici și grupul de șapte menșevici din fracțiunea social-democrată. Deputații bolșevici au reușit să obțină ca în declarația fracțiunii să fie incluse

principalele revendicări formulate în platforma bolșevicilor. Declarația a fost larg difuzată în masele muncitorești și a contribuit la intensificarea luptei clasei muncitoare împotriva țarismului.

Lenin a reușit să asigure stabilirea unui contact strâns între el și deputații bolșevici. Întreaga lor activitate se desfășura sub conducerea sa nemijlocită. El era la curent cu fiecare acțiune sau interpelare proiectată, scria proiecte de cuvântări în principalele probleme la a căror dezbateră urmau să ia cuvântul deputații bolșevici. În volumul de față se publică pentru prima oară planul unei „Cuvântări în cadrul discuției la buget“, plan care a stat la baza cuvântării rostite de un reprezentant al fracțiunii social-democrate cu prilejul dezbaterilor în jurul bugetului. Deputații bolșevici veneau la Cracovia după sfaturi și îndrumări. Lenin îi învăța cum să folosească zi de zi tribuna Dumei în interesele revoluției, cum să îmbine activitatea legală cu cea ilegală, îi învăța să fie principiali și fermi, să apere cu hotărâre revendicările proletariatului. În felul acesta, sub conducerea lui Lenin se forma un nou tip de parlamentar revoluționar — reprezentant autentic al clasei muncitoare.

Mai târziu, Lenin a dat o înaltă apreciere activității deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat. „...În Rusia s-a găsit un partid muncitoresc ai cărui deputați s-au distins nu printr-o elocință lipsită de conținut, nu prin faptul că «aveau acces» în saloanele burgheze, intelectuale, și nici prin abilitatea practică a avocatului și a parlamentarului «european», ci prin legăturile cu masele muncitorești, printr-o activitate plină de abnegație dusă în rîndurile acestor mase, prin îndeplinirea funcțiilor modeste, în aparență neînsemnate, grele, ingrate, deosebit de periculoase, de propagandist și organizator ilegal“ (Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 159—160).

O serie de articole incluse în volumul de față sînt consacrate problemelor de politică internațională și în special luptei proletariatului din toate țările și a partidelor lui împotriva pericolului iminent al unui război mondial imperialist. Lenin arăta ce calamități îngrozitoare aduce cu sine războiul (vezi articolul „Ororile războiului“) și

chema pe oamenii muncii să se unească și să dea agreso-
rilor riposta cuvenită. În articolele „Un joc hazardat“,
„Popoarele din Balcani și diplomația europeană“, „Vul-
pea și cotețul“, „O rezoluție rușinoasă“, „Burghezie și re-
formism“ sînt demascate tendințele expansioniste ale gu-
vernelor Austro-Ungariei, Italiei, Rusiei, Germaniei, Angliei,
Franței și ale celorlalte state imperialiste. Lenin înfierează
cu indignare aventurile sîngeroase ale imperialiștilor, de-
mască pe șoviniști, care, sub paravanul unor fraze bom-
bastice pe tema „luptei sfinte pentru independență“, ur-
măresc să arunce popoarele în abisul unui război dus
pentru profiturile bancherilor și ale industriașilor.

Lenin a recomandat deputaților bolșevici din Duma
a IV-a de stat să proclame de la tribuna Dumei, în
auzul întregului popor, lozincile democrației revoluțio-
nare: „Război războiului! Împotriva oricărui amestec!
Pentru pace!“ (volumul de față, pag. 214—215).

Multă atenție a acordat Lenin războiului balcanic iz-
bucnit în octombrie 1912. În acest volum se tipărește un
nou document scris de V. I. Lenin — chemarea C.C. al
P.M.S.D.R. „Către toți cetățenii din Rusia“, în care au-
torul, după ce analizează temeinic situația internațională,
scoate la iveală esența crizei balcanice și precizează pozi-
ția partidului bolșevic și a clasei muncitoare din Rusia
față de războiul balcanic. „Criza din Balcani — scrie
Lenin — este una dintre verigile lanțului de evenimente
care, de la începutul secolului al XX-lea, duce pretutin-
deni la ascuțirea contradicțiilor de clasă și a contradic-
țiilor dintre state, la războaie și la revoluții“ (pag. 148).
Comitetul Central al partidului a demascat politica ex-
pansionistă, tîlhărească a absolutismului țarist și a gu-
vernelor celorlalte puteri imperialiste în Balcani și a
declarat că sprijină lupta maselor muncitoare din țările
balcanice pentru eliberarea lor de sub jugul asupririi
naționale și sociale.

Lenin făcea distincție netă între tendințele expansio-
niste ale naționaliștilor burghezi din Balcani și aspirațiile
de libertate ale popoarelor balcanice în acest război. În
articolul „Semnificația socială a victoriilor repurtate de
șirbi și de bulgari“, după ce arată că rezultatul general al

succeselor militare ale statelor balcanice are un caracter pozitiv (lovitura dată rămășițelor feudalismului în Balcani, desăvârșirea eliberării popoarelor balcanice de sub jugul turcesc), Lenin subliniază totodată că dacă această eliberare „s-ar fi realizat printr-o revoluție, adică prin lupta țăranilor sârbi, bulgari și turci împotriva moșierilor de toate naționalitățile (și împotriva guvernelor moșierești din Balcani), desigur că ea ar fi costat popoarele balcanice de o sută de ori mai puține vieți omenești decât actualul război. Eliberarea ar fi fost obținută cu sacrificii incomparabil mai mici și ar fi fost incomparabil mai deplină” (pag. 203).

Lenin a fost un înflăcărat luptător împotriva colonialismului. În articolul „Sfârșitul războiului dintre Italia și Turcia”, el demască acțiunile tâlhărești ale Italiei în Africa, calificându-le ca un război colonial tipic dus de un stat „civilizat” din secolul al XX-lea, război care n-a fost altceva decât un masacru perfecționat, o măcelărire a arabilor cu ajutorul „celor mai noi” tipuri de arme. Făcând bilanțul „victoriilor” repurtate de Italia, Lenin arată că, cu toate că „pacea” a fost încheiată, în fapt războiul va mai continua, deoarece triburile arabe care trăiesc în interiorul continentului african, departe de litoral, nu se vor supune. „Multă vreme va mai continua «civilizarea» lor cu ajutorul baionetei, al glonțului, al ștreangului, al focului și al violării femeilor” (pag. 125). Așa arată în realitate misiunea „civilizatoare” a puterilor coloniale, pe care ideologii imperialismului, cramponându-se de dărâmturile sistemului colonial, încearcă și astăzi s-o prezinte drept o binefacere.

Demascând politica colonialistă a imperialiștilor italieni, Lenin arată totodată că Italia nu constituie o excepție printre celelalte țări capitaliste, — toate deopotrivă sînt guvernate de burghezie, care nu se dă în lături de la nici un fel de măceluri atunci cînd e vorba de o nouă sursă de profituri.

Despre politica de jaf a statelor imperialiste în Orient se vorbește în articolul „China înnoită”. Lenin demască burghezia imperialistă din Rusia, Japonia, Anglia și Germania, pentru care China nu era decât o pradă și care

pîndea momentul prielnic pentru a sfîșia în bucăți acest mare stat. Totodată se subliniază în acest articol că China, care numără 400 000 000 de locuitori, s-a trezit la viață politică, a intrat în luptă activă și, cu toate greutățile pe care le întîmpină, merge mereu înainte.

O serie de lucrări incluse în volum — „Succesele muncitorilor americani“, „Rezultatele și semnificația alegerilor prezidențiale din America“, „După alegerile din America“, „Semnificația alegerii lui Poincaré“, „Cabinetul Briand“ — sînt consacrate caracterizării democrației burgheze din Occident. Lenin scoate la iveală esența democratismului burghez, care se bazează pe înșelarea poporului, și înfierează cinica comercializare a „convingerilor“ politicienilor burghezi. Pe baza exemplului sistemului bipartid din America, Lenin arată cum, prin intermediul disputelor spectaculoase și lipsite de conținut dintre cele două partide burgheze, imperialiștii înșală poporul și caută să abată masele populare de pe calea luptei împotriva capitalismului. Subliniind rolul reacționar al sistemului bipartid american și al celui englez, Lenin subliniază că acest sistem este „unul dintre cele mai puternice mijloace menite să împiedice apariția unui partid muncitoresc de sine stătător, adică a unui partid cu adevărat socialist“ (pag. 209). Aceste indicații ale lui V. I. Lenin sînt deosebit de importante și pentru mișcarea revoluționară contemporană. Ele învață clasa muncitoare să descopere înșelătoriile burgheziei, indiferent de paravanul sub care s-ar ascunde ele.

Lenin dezvăluie dependența oamenilor de stat burghezi de mării industriași și arată că guvernele burgheze sînt vătafii clasei capitaliștilor. În articolele sale, Lenin citează exemple care ilustrează cum în timpul alegerilor prezidențiale din S.U.A. monopoliștii americani corup pe candidații la postul de președinte, cum în Franța afaceriștii și escrocii care au rubedenii în consiliile de administrație ale marilor societăți anonime capătă portofolii ministeriale. Vorbind despre semnificația alegerii lui Poincaré în postul de președinte al Republicii Franceze, Lenin relevă că drumul parcurs de acest politician reprezintă „cariera tipică de afacerist burghez care se vinde pe rînd

tuturor partidelor în politică și tuturor bogătașilor «în afara» politicii... Bogătașii și magnații finanței din toate țările pun mare preț pe relațiile politice ale unor astfel de carieriști abili“ (pag. 323).

Articolele : „În Elveția“, „Dezbateri în jurul politicii muncitorești liberale în Anglia“, „În America“ etc. sînt consacrate criticii oportunismului internațional. Lenin dezvăluie rădăcinile oportunismului în mișcarea muncitorească din Anglia și din America. „Principala cauză istorică căreia i se datoresc precumpănirea și forța (vremelnică) a politicii muncitorești burgheze în Anglia și în America o constituie faptul că în aceste țări există de multă vreme libertate politică și condiții deosebit de favorabile, în comparație cu alte țări, pentru dezvoltarea capitalismului în adîncime și în lărgime. Datorită acestor condiții s-a format în sînul clasei muncitoare o aristocrație care urma burghezia, *trădîndu-și* propria clasă“ (pag. 252). Demascînd oportunismul Partidului muncitoresc independent din Anglia, Lenin a arătat că acest partid este „independent“ numai de socialism, dar în schimb este foarte dependent de liberalism.

Volumul de față cuprinde o serie de lucrări în care sînt tratate importante probleme economice. În aceste lucrări, V. I. Lenin, analizînd unii indici ai dezvoltării economice a Rusiei și a țărilor din Occident, relevă unele trăsături specifice ale producției capitaliste în primul deceniu al secolului al XX-lea.

În articolul „Concentrarea producției în Rusia“, Lenin examinează una dintre problemele principale ale economiei politice — procesul de concentrare a producției capitaliste. Acest articol conține un tabel care oglindește situația mării industrii din Rusia în 1910 în comparație cu cea din 1901. Pe baza acestor date, Lenin arată cum se desfășoară procesul de ruinare și de sugrumare a micilor întreprinderi și de concentrare a producției în mîinile unui grup restrîns de milionari, cum se realizează concentrarea muncitorilor în marile întreprinderi ; în același timp, el subliniază că partea care revine marilor întreprinderi în volumul total al producției crește mult mai rapid decît numărul lor.

Un interes deosebit prezintă articolul „Pauperizarea în societatea capitalistă”. Problema pauperizării maselor în societatea capitalistă este una dintre cele mai nevralgice și mai actuale probleme ale societății capitaliste. Tocmai în această problemă au întreprins și întreprind și astăzi oportuniștii cele mai multe încercări de a revizui economia politică marxistă. Încă la sfârșitul secolului al XIX-lea, într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a dat o atenție deosebită combaterii afirmațiilor revizioniste ale lui E. Bernstein că teoria marxistă a pauperizării maselor în capitalism s-ar fi „învechit”. În articolul „Pauperizarea în societatea capitalistă”, Lenin revine asupra acestei probleme, supunând unei critici nimicitoare concepțiile revizioniste ale social-reformiștilor „vechi” și „noi” și citind cele mai noi date care oglindesc ruina oamenilor muncii și creșterea vertiginoasă a bogăției capitaliștilor. În această lucrare, V. I. Lenin, sprijinindu-se pe tezele formulate de K. Marx în „Capitalul”, definește noțiunea de pauperizare absolută și relativă a maselor în capitalism. El arată că în societatea capitalistă, chiar în condiții favorabile, câștigurile muncitorilor cresc mult mai încet decât cheltuielile necesare pentru reproducerea forței de muncă. Prin urmare, în societatea capitalistă există o tendință spre pauperizarea absolută a maselor. „Și mai evidentă este însă pauperizarea *relativă* a muncitorilor, adică scăderea părții ce le revine din *venitul* social. În societatea capitalistă, care se îmbogățește rapid, partea *relativă* ce revine muncitorilor devine tot mai mică, deoarece milionarii se îmbogățesc într-un ritm tot mai rapid” (pag. 241).

Pe baza exemplului marii industrii din Rusia (articolele „Salariile muncitorilor și profiturile capitaliștilor din Rusia”, „Ziua de muncă în fabricile din gubernia Moscova”, „Ziua de muncă și anul de muncă în gubernia Moscova”), Lenin ilustrează cu cifre cum și în ce mod sînt jefuiți muncitorii în întreprinderi, cum măresc capitaliștii intensitatea muncii și caută să prelungească ziua de muncă ; în același timp, Lenin arată cum se ajunge la scăderea salariului real al muncitorilor.

Lenin ne învață că tendinței societății capitaliste spre pauperizarea maselor muncitoare, spre înrăutățirea situației lor materiale, i se opune un asemenea factor puternic ca lupta clasei muncitoare pentru mărirea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă. În articolul „Lupta grevistă și salariul“, Lenin ilustrează cu cifre cum creșterea salariilor este în funcție de lupta grevistă. El atrage atenția asupra faptului că, după luptele revoluționare din 1905, salariile muncitorilor din Rusia au crescut dintr-o dată cu peste 10%. În articolul „Mișcarea muncitoarească engleză în 1912“, Lenin arată că în urma grandioasei greve a minerilor englezi guvernul a fost nevoit să legisfeze salariul minim. În același timp, Lenin sublinia că muncitorii englezi nu trebuie să-și facă iluzii prea mari cu privire la foloasele reale ale victoriei lor, căci, asemenea tuturor reformelor burgheze, această lege nu este decît o jumătate de măsură, iar în parte, pur și simplu un mijloc pentru înșelarea muncitorilor. Numai calea luptei organizate și perseverente va duce clasa muncitoare, condusă de partidul proletar revoluționar, la schimbarea radicală a situației proletariatului și la victoria lui definitivă.

Deosebit de important pentru studierea istoriei P.C.U.S. este articolul „Despre bolșevism“, inclus în volumul de față. În această lucrare, scrisă în ianuarie 1913, Lenin arată drumul parcurs de bolșevici, schițează etapele principale ale luptei duse de bolșevici împotriva menșevicilor, indică divergențele fundamentale dintre ei. El arată totodată că apariția bolșevismului și întreaga lui istorie sînt indisolubil legate de lupta dusă de social-democrația revoluționară împotriva diferitelor curente oportuniste, luptă în cursul căreia s-a întărit și s-a călit partidul bolșevic.

★

★ ★

În volumul de față sînt incluse șapte documente noi ale lui V. I. Lenin. Printre ele figurează: chemarea C.C. al P.M.S.D.R. „Către toți cetățenii Rusiei“, articolul „Lipsă de caracter în politică (scrisoare către redacție)“, „Încă o dată despre deputații țărani din Duma a IV-a“ și rezo-

luția „Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului «Pravda», adoptată de Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. În secțiunea „Materiale pregătitoare” sînt incluse următoarele documente inedite ale Consfătuirii de la Cracovia: „Schița inițială a rezoluției «Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă»” și „Schița inițială a rezoluției «Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate»”, precum și „Planul unei cuvîntări în cadrul discuției la buget”, care a stat la baza cuvîntării rostite de un reprezentant al fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat cu prilejul discutării bugetului.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.*

RĂSCOALE ÎN ARMATĂ ȘI ÎN FLOTĂ ¹

În ultimul timp s-au strecurat chiar și în presa noastră legală câteva știri cu privire la frământările revoluționare din rîndurile armatei. Redăm mai jos principalele trei dintre aceste știri.

Flota Mării Negre. La 27 iunie tribunalul maritim-militar a judecat la Sevastopol, în ședință secretă, procesul minerului-electrician Zelenin de pe cuirasatul „Ioann Zlatoust“. El a fost acuzat că, împreună cu Karpișin și Sileakov, a întocmit și a răspîndit un manifest care chema la insurecție armată. Zelenin, Karpișin și Sileakov au fost condamnați la moarte și la 10 iulie au fost executați prin împușcare.

Același tribunal a judecat la 2 iulie procesul unei părți din echipajul aceluiași cuirasat. Pe banca acuzării se aflau 16 marinari, acuzați de instigare la revoltă cu scopul de a pune stăpînire pe cuirasat. Zece dintre ei au fost condamnați la moarte, iar cinci la cîte șase ani de muncă silnică. Telegramele oficiale anunțau la 4 iulie că cei zece condamnați la moarte ar fi făcut cerere de grațiere.

Flota Mării Baltice. Tribunalul maritim-militar din portul Kronstadt a fixat pentru 16 iulie judecarea procesului în care sînt implicați 65 de marinari de pe navașcoală „Dvina“, de pe crucișătorul „Aurora“ și de pe cuirasatul „Slava“. Într-o știre telefonică pe care ziarul octombrișt „Golos Moskvî“ ² a primit-o de la Petersburg la 3 iulie se spune că acest proces răsunător este viu comentat în oraș. Se afirmă că acești 65 de marinari sînt

trimiși în judecată sub acuzația că fac parte din partidul socialiștilor-revoluționari³ și că „sînt membri ai unei societăți secrete care pune la cale o răscoală fățișă și asasinarea ofițerilor“. După cum se arată în aceeași știre, începutul acestei afaceri judiciare l-a constituit arestarea unui marinar de pe „Dvina“ la 22 ianuarie 1912.

Se știe de asemenea că în timpul mișcării din mai au fost operate la Helsingfors arestări printre marinarii din Flota Mării Baltice.

În sfîrșit, la 1 iulie a avut loc în satul Troițkoe, în apropiere de Tașkent, o tentativă de răscoală într-o unitate de geniști, Căpitanul Pohvisnev a fost ridicat de răsculați în vârful baionetelor. *Telegrama referitoare la această răscoală a fost oprită*. Abia la 10 iulie a apărut în ziarele din Petersburg o știre reprodusă după ziarul oficial „Turkestarskie Vedomosti“⁴, în care se recunoaște că *a avut loc o luptă* cu răsculații. Unități de infanterie și de cazaci au înfrînt rezistența geniștilor răsculați, al căror număr nu trecea, zice-se, de 100—130 de oameni. Potrivit comunicatului oficial, răscoala a început seara și a fost lichidată în dimineața zilei următoare. Au fost arestați *vreo 380 de geniști*, dintre care „mai mult de jumătate (afirmă ziarul guvernamental) fără îndoială (??) că n-au participat“ la răscoală. În afară de Pohvisnev au mai fost uciși de răsculați doi sublocotenenți, Krasovki și Koșceneț, și 2 soldați, și au fost răniți 5 ofițeri și 12 soldați. Ziarul oficial trece sub tăcere numărul răsculaților uciși.

Acestea sînt știrile sumare, vădit incomplete, denaturate și atenuate de poliție, de care dispunem în momentul de față.

Ce semnificație au aceste fapte?

Ele confirmă din plin cele arătate în hotărîrile Conferinței generale a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912⁵ și explicitate mai pe larg acum o lună* în nr. 27 al Organului Central, ziarul „Soțial-Demokrat“⁶.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag 353—361. — Nota red.

În Rusia a început un avînt *revoluționar*. Grevele de masă din aprilie și mai au marcat trecerea proletariatului din Rusia la ofensivă *atît* împotriva capitalului *cît și* împotriva monarhiei țariste, *atît* pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale muncitorilor, pe care prigoana și represiunile dezlănțuite de contrarevoluția din 1908—1911 i-au adus la exasperare, *cît și* pentru libertatea întregului popor, pentru o republică democratică.

Pure născociri răspîndesc liberalii (iar după ei și lichidatorii de la „Nevski Golos“⁷) cînd afirmă că la baza mișcării din aprilie-mai ar fi stat lupta pentru libertatea de asociere. Faptele au dezmințit aceste născociri. În Rusia înrobită nu poți lupta numai pentru unul dintre drepturile politice, nu poți lupta pentru reforme constituționale în condițiile absolutismului țarist. Lupta proletariatului s-a manifestat printr-un val de greve în întreaga Rusie, greve care au fost *și* economice, *și* politice. În îmbinarea acestor două forme de grevă a constat și constă *forța* mișcării. Nu este vorba de simple greve, ci de un avînt *revoluționar* al maselor, de *începutul ofensivei* maselor muncitorești împotriva monarhiei țariste.

Era imposibil ca grevele de masă să nu aprindă *pretutindeni* flacăra revoluționară. Iar răskoalele izbucnite în rîndurile armatei *au dovedit* că această flacăra se întetește, *pretutindeni* există material inflamabil, *pretutindeni* crește starea de spirit revoluționară în rîndurile maselor, chiar și în rîndurile acelor muncitori și țărani care sînt striviți de muștruluiia din cazarmă.

Grevele de masă din Rusia sînt indisolubil legate de insurecția armată. Creșterea mișcării greviste înseamnă și creșterea mișcării insurecționale.

Iată ce au arătat evenimentele menționate la începutul articolului de față.

Din aceste evenimente trebuie să tragem o concluzie, care confirmă cele arătate în nr. 27 al Organului Central, ziarul „Soțial-Demokrat“. Chemările la insurecție sînt extrem de nepotrivite în momentul de față. Răskoalele sînt încă *premature*. Numai un asalt *combinat* al maselor muncitorești, al țărănimii și al celei mai bune părți a armatei

poate crea condițiile pentru o insurecție *victorioasă*, adică *neprematură*.

Muncitorii înaintați trebuie să depună toate eforturile pentru a întări, a reface și a dezvolta partidul *illegal* al clasei muncitoare, P.M.S.D.R. Numai un asemenea partid, desfășurînd o agitație revoluționară, folosind toate mijloacele de propagandă legală prin intermediul presei muncitorești și al deputaților din Dumă ai muncitorimii, va fi în stare să împiedice irosirea forțelor în mici răscoale lipsite de șanse de reușită și să pregătească armata proletariatului în vederea unei mari insurecții victorioase.

Trăiască soldații și marinarii revoluționari !

Trăiască munca revoluționară unită, perseverentă, dîrză în vederea dezvoltării unei largi ofensive revoluționare a maselor de milioane, a grevelor muncitorești și a mișcărilor țărănești ! Numai situîndu-se în fruntea unei ofensive la care să participe milioane de oameni, numai în strînsă și indisolubilă alianță cu ele, partea revoluționară a armatei ruse va putea să biruie și va birui monarhia țaristă !

„Rabocelna Gazeta” nr. 9
din 30 iulie (12 august) 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN PREAJMA ALEGERILOR PENTRU DUMA A IV-A⁸

În pofida prigoanei crîncene și a arestărilor în masă, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia se prezintă în alegeri cu un program și cu o tactică și platformă mai clare, mai precise decît ale oricărui alt partid.

Conferința generală a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912 a făcut bilanțul activității politice-ideologice desfășurate în anii grei ai contrarevoluției. Hotărîrile conferinței au dat răspunsuri complete la toate problemele arzătoare ale mișcării. Platforma electorală n-a fost decît o concluzie trasă din aceste hotărîri. Platforma a fost publicată de Comitetul Central în Rusia și retipărită apoi de o serie întregă de organizații locale⁹. Întreaga presă burgheză a publicat știri cu privire la această conferință și a produs unele dintre hotărîrile ei.

În jumătatea de an care a trecut de la conferință, hotărîrile ei au fost explicate în presa de partid și în zeci de rapoarte, în sute de cuvîntări rostite în cadrul cercurilor din întreprinderi, precum și la mitingurile ținute în timpul mișcărilor din aprilie-mai, și au fost traduse în fapt. Lozincile partidului — republică, ziua de lucru de 8 ore, confiscarea pămînturilor moșierești — au făcut ocolul întregii Rusii, iar proletarii înaintați și le-au însușit. Avîntul revoluționar al maselor, începînd cu grevele și mitingurile și terminînd cu răscoalele din armată, a dovedit justetea și actualitatea acestor lozinci.

Alegerile au și fost folosite — și larg folosite — de partidul nostru. Nici un fel de „lămuriri“ polițienești,

nici un fel de falsificare (popească sau de altă natură) a Dumei a IV-a nu vor putea anihila *acest* rezultat. Agitația, orientată în spirit strict partinic, s-a desfășurat pretutindeni și *a dat tonul* întregii campanii electorale a social-democrației.

Partidele burgheze scriu în pripă „platforme pentru alegeri”, ca să facă promisiuni, ca să amăgească pe alegători. Lichidatorii, tîrîndu-se în coada liberalilor, ticluiesc și ei acum o „platformă” *legală* „pentru alegeri”. Lichidatorii fac în presa legală, controlată de cenzură, o mare zarvă pe tema platformelor, pregătindu-se să camufleze totala lor dezorientare, dezorganizare și lipsă de idei sub paravanul unei „platforme pentru alegeri”, concepută în spiritul bunei-cuviințe și acceptabilă pentru cenzură.

Nu o platformă „pentru alegeri”, ci alegeri pentru propagarea platformei *social-democrate revoluționare!* — iată cum vede lucrurile partidul clasei muncitoare. Noi am și folosit alegerile în acest scop și le vom folosi pînă la capăt, vom folosi chiar și cea mai reacționară Dumă țaristă pentru a propaga platforma, tactica și programul revoluționar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Prețioase sînt numai platformele care vin să încununeze o îndelungată muncă de agitație *revoluționară*, în cursul căreia s-au dat răspunsuri *complete* la *toate* problemele mișcării, iar nu platformele (și încă legale!) ticluite în pripă pentru a umple un gol, pentru reclamă zgomotoasă, cum este aceea pe care o pregătesc lichidatorii.

A trecut o jumătate de an de la refacerea partidului, și — biruind greutatea de neînchipuit, înfruntînd o prigoană crîncenă, cunoscînd cînd ici, cînd colo întreruperi în munca organizațiilor locale și a instituției centrale, C.C. —, partidul merge mereu înainte, dezvoltîndu-și activitatea și influența în mase. Această dezvoltare a activității are loc *într-un chip nou*: activității celulelor ilegale, secrete, restrînse, mai conspirative ca înainte, i se adaugă o propagandă marxistă legală mai largă. Acest caracter specific al noii etape de pregătire a revoluției

În condițiile noi a fost de mult constatat și recunoscut de partid.

Și putem să dăm acum un răspuns complet la declarațiile zgomotoase ale lichidatorilor, care amenință cu depunerea de „candidaturi paralele”¹⁰. Amenințări deșarte care nu impresionează pe nimeni! Lichidatorii sînt atît de zdrobiți și de neputincioși, încît *nici un fel de ajutor* nu-i va putea pune pe picioare. Lichidatorii nici nu se pot gîndi să depună „candidaturi paralele”: dacă ar proceda astfel, ei ar întruni un număr infim de voturi, un număr ridicol de infim. Ei știu acest lucru și de aceea se vor feri de orice experiență. Ei fac zarvă tocmai pentru a arunca praf în ochii lumii, pentru a ascunde adevărul.

„Nici un fel de ajutor”, am spus noi. Lichidatorii contează pe ajutor din străinătate. Prietenii lor, în special letonii¹¹, Bundul¹² și Troțki, au convocat *zece* „centre, organizații și fracțiuni”¹³! Vă rog să nu rîdeți! Străinătatea e mare, bogată și îmbelșugată. Nu mai puțin de „10 centre”!! Procedeele folosite aici sînt identice cu cele la care recurge guvernul în privința Dumei a IV-a: pregătirea unei reprezentanțe, transformarea unei serii de zerouri într-un simulacru de „cifre mari”. În primul rînd, Troțki (în Rusia el este un zero, un simplu colaborator al săptămînalului „*Jivoe Delo*”¹⁴, iar agenții lui nu sînt decît niște susținători ai „grupurilor de inițiativă” ale lichidatorilor). În al doilea rînd, „Golos Soțial-Demokrata”¹⁵, adică tot niște lichidatori neputincioși. În al treilea rînd, „Comitetul regional Caucaz”¹⁶, adică același zero într-o a treia ipostază. În al patrulea rînd, „Comitetul de organizare”¹⁷, a patra ipostază a *acelorași* lichidatori. În al cincilea și în al șaselea rînd, letonii și Bundul, care acum e cu desăvîrșire lichidatorist... Dar ajunge!

E de prisos să mai spunem că partidul nostru întîmpină cu rîsete jocul acestor ficțiuni din străinătate. Ele nu vor reuși să reînvie un cadavru, iar lichidatorii din Rusia nu sînt decît un cadavru.

Iată faptele.

De o jumătate de an, lichidatorii și *toți* prietenii lor duc o luptă înverșunată împotriva partidului. Există o presă *marxistă* legală. Ea este îngrozitor de încătușată și nu are voie să scrie nimic nici despre republică, nici despre partidul nostru, nici despre insurecție și nici despre banda țaristă. E ridicol să-ți închipui că lozincile P.M.S.D.R. ar putea fi propagate prin intermediul acestei prese.

Dar muncitorul din Rusia nu mai e cel dinainte. El a devenit o forță. El și-a croit drum. El are o presă *proprie*, care e încătușată, dar este a lui și apără marxismul *pe plan teoretic*.

Pe această arenă deschisă oricine poate vedea ce „sucese” au înregistrat lichidatorii în lupta lor împotriva antilichidatorilor. Vperedistul S. V.¹⁸ le-a arătat deja în „Pravda”¹⁹ lichidatoristă, de la Viena, a lui Troțki: *sumele subscribe* de muncitori, scria el, sînt destinate aproape exclusiv antilichidatorilor. Și el se consolează cu ideea că aceasta nu înseamnă că muncitorii ar simpatiza cu „leniniștii”.

O, da, firește că „nu înseamnă”, stimabile prieten al lichidatorilor!

Priviți însă ce arată faptele.

O jumătate de an de luptă fățișă pentru *crearea unui cotidian muncitoresc*.

Încă din 1910 fac lichidatorii o mare zarvă în jurul creării unui asemenea cotidian. Succesele lor? În decurs de o jumătate de an, de la 1 ianuarie pînă la 1 iulie 1912, gazetele lor „*Jivoe Delo*” și „*Nevski Golos*” au publicat dări de seamă cu privire la 15 (*cincisprezece*) subscripții din partea unor grupuri de muncitori pentru crearea unui ziar muncitoresc!! Cincisprezece grupuri de muncitori într-o jumătate de an!

Luaiți ziarele antilichidatorilor. Citiți dările de seamă referitoare la subscripțiile făcute în aceeași jumătate de an pentru crearea unui cotidian muncitoresc²⁰. Numărați subscripțiile făcute de grupuri de muncitori. Veți constata că s-au făcut 504 *subscripții muncitorești de grup!*

Iată datele exacte pe luni și pe regiuni :

	Numărul subscripțiilor muncitorești de grup pentru un cotidian muncitoresc, pe primul semestru al anului 1912	
	Trimise ziarelor anti- lichidatoriste	Trimise ziarelor lichidatoriste
Ianuarie	14	0
Februarie	18	0
Martie	76	7
Aprilie	227	8
Mai	135	0
Iunie	34	0
<i>Total.....</i>	<i>504</i>	<i>15</i>
Petersburg și împrejurimile ..	415	10
Sutul	51	1
Restul Rusiei	58	4
<i>Total.....</i>	<i>504</i>	<i>15</i>

Lichidatorii au suferit o înfrângere totală în fața grupurilor muncitorești din Rusia. Lichidatorii sînt un cadavru și grozavele (o, ce grozave !) „uniuni de grupuri, centre, fracțiuni, curente și orientări“ din străinătate nu vor reuși cu nici un chip să învie acest cadavru.

Nici un fel de manifeste bombastice lansate în străinătate, nici un fel de simulacre de conferințe ale „grupurilor de inițiativă“²¹ cu lichidatorii nu vor înlătura și nu vor atenua această înfrângere totală suferită de lichidatori în fața *a sute de grupuri muncitorești din Rusia*.

Unitatea campaniei electorale a muncitorilor social-democrați din Rusia este asigurată. Ea este asigurată nu prin „acorduri“ cu lichidatorii, ci printr-o victorie deplină asupra lichidatorilor, care au și fost reduși la adevăratul lor rol, rolul unor intelectuali liberali. Priviți ce bine i-a prins revistei „Nașa Zarea“²² colaborarea lichidatorului eserist Savin. Priviți cum laudă L. M. în „Listok Golosa Soțial-Demokrata“²³ „inițiativa“ socialiștilor-revoluționari, care (după mahmureala postotzovistă !) alunecă

acum mereu pe panta lichidatorismului. Gîndiți-vă la semnificația faptului că în aceeași foaie i se cere lui Plehanov să urmeze exemplul cunoscutului „militant” socialist-revoluționar Avksentiev. Amintiți-vă că *toți* lichidatorii aduc elogiul unei organizații *nesocial-democrate* ca „levița”-P.P.S.²⁴ Lichidatori din toate partidele, uniți-vă!

Fiecare își găsește pînă la urmă locul potrivit. Însuși mersul evenimentelor duce la unirea grupurilor de intelectuali-lichidatori din rîndurile foștilor marxiști și din rîndurile foștilor liberali cu bomba în mînă.

Iar partidul clasei muncitoare, P.M.S.D.R., a făcut — după cum se vede din faptele citate — un uriaș pas înainte în cele șase luni care au trecut de cînd s-a eliberat din captivitatea în care-l ținuseră cei care voiau să-l lichideze.

„Raboczeia Gazeta” nr. 9
din 30 iulie (12 august) 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

POATE LOZINCA „LIBERTĂȚII DE ASOCIERE“
SĂ CONSTITUIE ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ
BAZA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI ?

Lichidatorii, în frunte cu Troțki, se străduiesc să demonstreze în presa legală că poate. Ei se străduiesc din răsuputeri să *denatureze* adevăratul caracter al mișcării muncitorilor. Aceste încercări sînt însă sortite eșecului. Ca să-și salveze cauza lor nedreaptă, lichidatorii, care simt că se îneacă, se agață de un pai.

În 1910 mici grupuri de intelectuali au pornit o campanie de *petiții* pentru libertatea de asociere. A fost o campanie *lipsită de orice bază reală*. Masele muncitorești au rămas indiferente față de ea. Cu asemenea năzbîtii nu poți înflăcări proletariatul. Numai liberalii pot crede în posibilitatea unor reforme politice *în condițiile* absolutismului țarist. Muncitorii și-au dat imediat seama de caracterul nerealist al acestei campanii și nu i-au dat nici o atenție.

Muncitorii nu sînt împotriva luptei pentru reforme ; ei au luptat pentru legea asigurărilor sociale. Prin deputații lor, ei au folosit în Duma a III-a²⁵ orice prilej pentru a obține îmbunătățiri cît de mici. Dar vorba e că Duma a III-a și legea asigurărilor sociale nu sînt născociri, ci realități politice, în timp ce „libertatea de asociere“ *în condițiile* monarhiei regimului de la 3 iunie a lui Romanov este o promisiune deșartă a unor liberali putrezi.

Liberalii sînt dușmanii revoluției. Ei au și acum o atitudine fățiș ostilă față de revoluție ; ultrareacționara Dumă a III-a nu i-a dezvățat să se teamă de revoluție. Temîndu-se de revoluție, liberalii se leagănă cu speranța

unor *reforme constituționale* și, pentru a atrage pe muncitori, le propovăduiesc una dintre aceste reforme — libertatea de asociere.

Dar muncitorii nu cred în himera „constituției“ în condițiile Dumei a III-a, în condițiile lipsei generale de drepturi și ale domniei bunului plac. Muncitorii revendică *în mod serios* libertatea de asociere și *de aceea* luptă pentru libertatea întregului popor, pentru *răsturnarea monarhiei*, pentru republică.

Grevele din aprilie—mai au dovedit în fapt că proletariatul s-a ridicat la *grevă revoluționară*. Îmbinarea grevei economice cu greva politică, mitingurile revoluționare, lozincă republicii proclamată de muncitorii din Petersburg la 1 mai, toate aceste fapte au învederat definitiv începutul *unui avînt revoluționar*.

Situația de fapt, situația obiectivă din Rusia este aceasta: proletariatul a pornit lupta revoluționară de masă pentru răsturnarea monarhiei țariste, în armată se accentuează frământări care denotă că ea se alătură acestei lupte. Partea cea mai bună a democrației țărănești întoarce liberalilor spatele și își pleacă urechea la glasul avangărzii muncitorești.

Iar liberalii, dușmanii revoluției, militează *numai* pentru calea „constituțională“, *opun* revoluției promisiunea (deșartă și mincinoasă) a „libertății de asociere“ *în condițiile* monarhiei țariste din Rusia!

Așa se prezintă în realitate situația politică. Și iată care sînt forțele sociale reale: 1) monarhia țaristă, care calcă în picioare orice „constituție“; 2) burghezii liberalo-monarhiști, care de teama revoluției se prefac a crede în posibilitatea îmbinării „libertății“ cu monarhia țaristă și 3) democrația revoluționară; din rîndurile acesteia s-a ridicat deja forța conducătoare — masele muncitorești, la a căror chemare răspund marinarii și soldații din întreaga țară, de la Helsingfors pînă la Tașkent.

Priviți acum cît de stupide, lamentabil de stupide apar în această situație perorările lichidatorilor despre „libertatea de asociere“! Dintre toate „reforme“, acești înțelepți promotori ai politicii muncitorești liberale au ales o reformă constituțională *irealizabilă*, care nu este altceva

decît o promisiune deșartă, și se joacă de-a constituționalismul „european”, se amuză cu acest joc.

Nu! Muncitorii nici nu vor să audă de liberali și de politica muncitorească liberală. *Toate* reformele care se pun realmente la ordinea zilei atît în Duma a III-a cît și în Duma a IV-a, începînd cu asigurările sociale și terminînd cu majorarea salariilor micilor funcționari, se vor bucura de sprijinul muncitorilor, care vor căuta să le dea amploare și le vor transforma în obiective ale campaniilor lor.

Dar promisiunea deșartă și stupidă a unei reforme politice *constituționale în condițiile* absolutismului va fi întîmpinată de muncitori cu ironie și dispreț. Ei salută intensificarea și extinderea luptei revoluționare începute de mase pentru răsturnarea monarhiei, pentru republică! Lupta va arăta ce reforme constituționale ciuntite vor rezulta în cazul unei *înfrîngerii* a noii revoluții, dar acum, la începutul ofensivei revoluționare, numai niște „oameni în cutie” pot propovădui maselor o cale nerevoluționară, o reformă constituțională pașnică.

Ofensiva revoluționară care a început cere lozinci revoluționare. Jos monarhia! Trăiască republica democratică, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea tuturor pămînturilor moșierești!

„Raboceaia Gazeta” nr. 9
din 30 iulie (12 august) 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROBLEME PRINCIPIALE

A fost de ajuns să survină o ușoară înviorare a campaniei electorale, pentru ca „Reci”²⁶, ziarul oficial al cadeților, să înceapă (în sfârșit s-a hotărât !) să vorbească despre divergențele sale principiale cu partidele de stînga.

„Nu ne-am gîndit vreodată și nici acum nu ne gîndim să ne împăcăm cu regimul de la 3 iunie”, scrie „Reci”.

Nu-i adevărat. V-ați gîndit tot timpul și vă gîndiți și acum, domnilor cadeți²⁷. Dovada : perorările voastre pe tema opoziției „responsabile” și a opoziției cu cazul genitiv²⁸. Nu este vorba numai de „gînduri” de pace, ci de o politică „de pace” cu regimul de la 3 iunie.

Dar cucernicele discursuri rostite de Karaulov în cucernica Dumă a III-a ? Dar faptul că cadeții au votat bugetul și principalele capitole din buget ? Dar discursurile lui Berezovski II * în problema agrară ? Dar recentele declarații ale lui Gredescu, reproduse în „Reci” ? Nu exprimă toate acestea o politică *de pace cu bazele* regimului de la 3 iunie ? Incontestabil că da.

„În decurs de cinci ani — scrie „Reci” — n-am văzut ca tactica social-democrației în cadrul Dumei să se deosebească de tactica celorlalte partide de opoziție. Or, în prezent este vorba de alegeri pentru Dumă”.

* Vezi volumul de față, pag. 55, nota de subsol. — *Nota red.*

Iată o mostră de sofism și de denaturare a adevărului ! În nici o problemă, tactica social-democrației în Duma a III-a nu prezintă vreo asemănare cu cea a cadeților. În toate problemele ea a fost o tactică principial diferită : nu o tactică de „pace“, nu o tactică a liberalismului ; ea a fost întotdeauna o tactică a democrației și o tactică a luptei de clasă.

Vrea cumva „Reci“ să afirme că *similitudine* de tactică poate fi numit simplul fapt de „a vota contra“ și nu similitudinea formulării *principiale* a problemelor în cuvântările rostite de oratori în Dumă, în formulele de trecere la ordinea de zi ?

Se va încumeta oare „Reci“ să afirme că e permis să spui una în Dumă și alta în afara ei ? Nu cumva urmărește ea să cocoloșească astfel problema conținutului *ne-democratic* al propagandei desfășurate de cadeți în *afara Dumei* ?

„Nu putem contesta — scrie „Reci“ — că «democrația», în slujba căreia ne aflăm noi înșine, are dreptul la sarcini și acțiuni de sine stătătoare“.

Nu-i adevărat, domnilor liberali culți ! Încercați să vă expuneți punctul de vedere principial asupra deosebirii dintre liberalism și democrație. Încercați să ilustrați acest punct de vedere cu exemple luate din istoria Angliei, a Franței sau a Germaniei, chiar dacă în expunerea voastră veți lăsa la o parte democrația specific muncitorească, proletară, marxistă. Nu veți putea nega deosebirea care există între liberalismul burghez și democrația burgheză în ceea ce privește atitudinea lor față de vechiul regim. Iar noi vă vom dovedi întotdeauna că sînteți un partid al burgheziei liberale-monarhiste și nicidecum un partid democrat.

Democrația burgheză din Rusia este reprezentată de trudovici și de narodnicii de toate nuanțele.

„Dacă ai intrat în horă, trebuie să joci“. Dacă v-ați apucat să vorbiți de principiile cadeților și de principiile

stîngii, trebuie să lămuriți într-adevăr principiile. Numai așa se poate face ca agitația electorală să se ridice cît de cît deasupra discuțiilor pe tema cîte ilegalități a comis cutare comisar de poliție, cutare guvernator sau cutare autoritate administrativă.

„Pravda” nr. 79
din 31 iulie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI ²⁹

Dragi tovarăși!

În numele Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, declar în fața tuturor tovarășilor elvețieni că, printr-o rezoluție specială, Conferința generală din ianuarie 1912 a acestui partid *și-a declinat orice răspundere pentru diferitele grupuri ruse din străinătate.*

Declar de asemenea că *pînă în prezent* Comitetul Central al partidului nostru *a confirmat numai o singură organizație social-democrată rusă din străinătate, și anume Comitetul organizațiilor din străinătate* ³⁰ *și secția de la Zürich a acestui comitet.* Alături broșura publicată în limba germană de Organul Central al partidului nostru, broșură în care este descrisă amănunțit comportarea grupurilor ruse dezorganizatoare din străinătate *.

Cu salutări partinice, *Lenin (V. Ulianov)*

Reprezentantul Partidului social-democrat din Rusia în Biroul socialist internațional ³¹.

Scris în iulie 1912

Publicat în limba germană
în august 1912, la Zürich,
în loaiie volante
trasă la hectograf

Se tipărește după textul
loii volante
Traducere din limba germană

* Vezi V. I. Lenin Opere complete, vol. 21 Editura politică, 1953, ediția a doua, pag. 459—479. — Nota red.

ULTIMA SUPAPA

În articolul nostru precedent cu privire la problema agrară așa cum se pune ea astăzi în Rusia (vezi „Nevskaia Zvezda“³² nr. 15), scriam în încheiere :

„Asemănarea reală dintre programul agrar al lui Stolîpin și cel al narodnicilor constă în faptul că ambele tind spre o sfărîmare radicală a vechii proprietăți funciare feudale. Asta e foarte bine. Ea nu merită decît să fie sfărîmată. Cei mai reacționari dintre toți sînt cadeții de la «Reci» și de la «Russkie Vedomosti»³³, care îi reproșează lui Stolîpin această sfărîmare în loc să demonstreze necesitatea unei sfărîmări și mai hotărîte, și mai consecvente. Vom vedea în articolul următor că sfărîmarea în spirit stolîpinist *nu poate* înlătura aservirea și munca în dijmă, pe cînd sfărîmarea în spirit narodnicist *le poate* înlătura.

Deocamdată vom remarca că singurul rezultat pe deplin real al sfărîmării stolîpiniste este înfometarea a 30 000 000 de oameni. Și rămîne de văzut dacă sfărîmarea stolîpinistă nu va învăța poporul rus *cum trebuie* să înfăptuiască o sfărîmare mai hotărîtă. De învățat, îl învață, fără îndoială. Vom trăi și vom vedea dacă poporul își va însuși această învățătură“ *.

În fața noastră se pune azi, așadar, problema : de ce sfărîmarea stolîpinistă a proprietății funciare medievale³⁴ *nu poate* înlătura aservirea și munca în dijmă, în timp ce

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică 1963, ediția a doua, pag. 402. — Nota red.

o sfârșimare țărănească-trudovică sau narodnică le poate înlătura ?

Înainte de a intra în examinarea acestei probleme, trebuie să remarcăm că unul dintre cusururile esențiale de care suferă cele mai răspândite raționamente pe această temă — raționamentele liberale, cele narodnice și, în parte, cele revizioniste (P. Maslov) — este *felul* abstract de a pune problema, ignorarea „procesului de înlocuire” istoric concret care are loc în realitate. În Rusia are loc un proces de înlocuire care în țările avansate din Occident s-a încheiat de mult : înlocuirea gospodăriei feudale cu cea capitalistă.

Este vorba și poate fi vorba numai de formele, de condițiile, de rapiditatea și de cadrul general al *acestei* înlocuiri : toate *celelalte* considerente, care sînt adeseori puse pe primul plan, nu înseamnă decît o ocolire *inconștientă* a esenței problemei, ocolirea acestui proces de înlocuire.

Forma iobăgistă predominantă în agricultura rusă contemporană o constituie aservirea și munca în dijmă. Menținerea într-o măsură relativ însemnată a gospodăriei naturale — existența micului agricultor, care nu este în stare să facă față nevoilor, care își lucrează minusculul petic de pămînt prost cu unelte și metode de muncă învechite, mizere, primitive —, dependența economică a acestui mic agricultor de latifundiarul din vecinătate, care-l exploatează nu numai ca pe un muncitor salariat (ceea ce constituie un început de capitalism), ci tocmai ca pe un mic agricultor (ceea ce înseamnă continuarea clăcii) — iată condițiile care generează aservirea și munca în dijmă sau, mai bine zis, le caracterizează pe amîndouă.

La 30 000 de mari moșieri din Rusia europeană revin 10 000 000 de gospodării de țărani săraci. De aici rezultă, în medie, aproximativ următorul tablou : în preajma unui moșier care posedă peste 2 000 de deseatine de pămînt se află circa 300 de gospodării țărănești, care posedă în medie circa 7 deseatine de pămînt prost și secătuit și un inventar nemaipomenit de învechit și de primitiv (în comparație cu cel din Europa, ca să nu mai vorbim de cel din S.U.A.).

Parte din țăranii înstăriți „intră în rîndul oamenilor“, adică în rîndurile micii burghezii, și-și cultivă pămîntul cu ajutorul muncii salariate. Tot la muncă salariată, pe o parte din pămînturile sale și pentru anumite munci agricole, recurge și moșierul, care în multe cazuri este boierul iobăgist de ieri sau feciorul său.

Dar în afară de aceste relații capitaliste — și împingîndu-le pe acestea pe planul al doilea în toate guberniile neaoș rusești din Rusia europeană — există și asemenea rînduieli ca : cultivarea pămîntului moșieresc cu inventarul țăranului, adică munca în dijmă, continuare a clăcii de altădată, „folosirea“ mizeriei crîncene a micului agricultor (tocmai ca *agricultor*, ca mic producător) pentru „deservirea“ mării „exploatări agricole“ moșierești vecine, adică *aservirea*. Împrumuturile de bani cu plata în muncă, împrumuturile de grîne, tocmirea de cu iarnă, arendarea pămîntului, permisiunea de a folosi drumurile, adăposturile, fînețele, pășunile, pădurea, împrumuturile de inventar etc. etc., toate acestea nu sînt decît formele infinite de variate ale aservirii contemporane.

Lucrurile merg uneori pînă acolo că țăranul se obligă să îngrașe cu gunoiul din gospodăria sa pămîntul boierului, iar „gospodina“ se obligă să-i aducă ouă ; și asta se petrece nu în secolul al XVIII-lea, ci în secolul al XX-lea de la nașterea lui Hristos !

E de ajuns să pui clar și precis problema existenței acestor rămășițe medievale și iobăgiste în agricultura de azi a Rusiei, ca să apreciezi la justa ei valoare „reforma“ lui Stolîpin. Această „reformă“ a acordat, desigur, o amînare rînduielilor iobăgiste muribunde, așa cum faimoasa reformă din 1861⁸⁵, așa-zisa reformă „țăărăneasă“ (dar în realitate *moșierească*), atît de lăudată de liberali și de narodnici, a acordat o amînare clăcii, perpetuînd-o, sub altă formă, pînă în 1905.

„Amînarea“ acordată de Stolîpin vechilor rînduieli și vechii agriculturi iobăgiste constă în aceea că a fost deschisă încă o supapă, *ultima* care putea fi deschisă fără o expropriere a tuturor pămînturilor moșierești. Supapa a fost deschisă și o parte din abur a fost evacuată prin faptul că o parte din țăranii complet pauperizați „și-au

întărit“ juridicește în proprietate individuală loturile și apoi le-au vîndut, transformîndu-se din proletari cu lot în proletari puri, precum și prin faptul că o parte din țărani înstăriți, devenind proprietari ai loturilor lor și instalîndu-se uneori pe otruburi, și-au creat o gospodărie capitalistă și mai solidă decît înainte.

În sfîrșit, supapa a fost deschisă și o parte din abur a fost evacuată prin faptul că pe alocurea a fost înlăturată intercalarea deosebit de insuportabilă a fîșiilor de pămînt și a fost înlesnită circulația, necesară în capitalism, a pămînturilor țărănești.

Se pune însă întrebarea dacă această amînare a micșorat sau a sporit contradicțiile existente la sate, dacă a atenuat sau a înăsprit apăsarea exercitată de latifundiile iobăgiste, dacă a micșorat sau a mărit cantitatea totală de „abur“. La aceste întrebări nu se poate răspunde decît în cel de-al doilea sens.

Foametea care a lovit 30 000 000 de oameni a dovedit în fapt că în momentul de față nu este posibil decît acest din urmă răspuns. Această foamete a lovit pe micii producători. Ea oglindește criza *aceleiași* vechi și paupere gospodării țărănești înglodate în datorii și strivite sub apăsarea latifundiilor iobăgiste. În Europa, în condițiile existenței marilor exploatare nefeudale, a latifundiilor capitaliste, nu există și nu poate exista o asemenea foamete.

Marea masă a țăranilor, cu excepția proletarilor care s-au eliberat cu totul de pămînt (care „și-au întărit“ în proprietate individuală pămîntul pentru a-l putea vinde) și a unei minorități infime de țărani înstăriți, a rămas în aceeași situație ca, înainte, dacă nu într-o situație și mai precară. Nici o întărire în proprietate individuală a pămîntului, nici un fel de măsuri pentru lichidarea intercalării fîșiilor nu pot transforma masele de țărani săraci — care au pămînt prost, secătuit și nu posedă decît un inventar arhaic și extrem de uzat, vite de muncă și vite cornute flămînde — în gospodari cît de cît civilizați.

În preajma moșierului (de tipul lui Markov sau al lui Purișkević) cu 2 000 de deseatine de pămînt, posesorii de loturi minuscule de cîte 7 deseatine vor rămîne inevitabil niște pauperi aserviți, indiferent de locul în care și-ar așeza

gospodăria și oricâte măsuri s-ar lua pentru a le permite să iasă din obște, „să-și întărească“ în proprietate individuală loturile lor mizere.

Reforma lui Stolîpin *nu poate* izbăvi masele de țărani nici de aservire, nici de muncă în dijmă, nici de foamete. E nevoie de multe decenii de asemenea foamete repetată, în cursul cărora să se încheie procesul dureros al dispariției mării mase a actualelor gospodării, pentru a se asigura „reușita“ reformei lui Stolîpin, sau, cu alte cuvinte, pentru ca în satul nostru să se instaureze rînduieli burgheze de tipul celor statornicite în întreaga Europă. În prezent însă — după șase ani de experimentare a „reformei“ lui Stolîpin și după „strălucitele“ progrese înregistrate în acești șase ani în direcția sporirii numărului acelor care „își întăresc pămîntul“ în proprietate individuală — este în afară de orice îndoială că această reformă n-a înlăturat și nu poate înlătura criza.

Atît în ceea ce privește prezentul cît și în ceea ce privește viitorul apropiat al Rusiei este absolut indiscutabil că avem de-a face cu vechea criză a gospodăriei iobăgiste — iobăgistă printr-o serie întreagă de rămășițe —, cu vechea criză a micii gospodării pauperizate, înrobită de latifundiarii de tipul lui Markov și al lui Purișkevici.

Această criză, atît de grăitor ilustrată de foametea care a lovit 30 000 000 de oameni, persistă în ciuda faptului că Stolîpin a deschis *ultima* supapă de care mai dispun Markovii și Purișkevicii. Și pentru păstrarea pămîntului și a puterii în mîinile lui Purișkevici și a celor de teapa lui, ei (și împreună cu ei Consiliul nobilimii unite ³⁶) nu au putut inventa * și nici nu se poate inventa nimic altceva decît promovarea unei politici burgheze chiar de către cei de teapa lui Purișkevici.

La aceasta se și reduce suma contradicțiilor existente în satul rus de astăzi: promovarea unei politici agrare burgheze de către vechii iobăgiști, în condițiile păstrării inte-

* E de la sine înțeles că această „inventare“ trebuie înțeleasă „cu o anumită rezervă“: posibilitatea clasei guvernante de „a inventa“ era limitată și condiționată de întregul mers al dezvoltării capitaliste din Rusia și din întreaga lume. În cadrul actualului raport de forțe dintre clasele existente în Rusia angajată pe calea dezvoltării capitaliste, Consiliul nobilimii unite nu putea proceda altfel dacă voia să-și păstreze puterea.

grale a pământurilor lor și a puterii lor. În domeniul agrar, acest lucru înseamnă și el „un pas pe calea transformării în monarhie burgheză”³⁷.

Acest pas în direcția noului a fost făcut de vechiul care și-a păstrat atotputernicia, pământul, fizionomia și întreaga sa ambianță. Este ultimul pas pe care vechiul îl mai poate face. E ultima supapă. Purișkevicii care comandă o țară burgheză nu dispun și nu pot dispune de alte supape.

Și tocmai pentru că acest pas în direcția noului a fost făcut de vechiul care și-a păstrat atotputernicia, el nu putea duce și nu duce la nimic trainic. Dimpotrivă, el duce — lucru pe care-l arată clar toate simptomele momentului de față — la o adâncire a vechii crize pe o altă treaptă, mai înaltă, a dezvoltării capitaliste a Rusiei.

Vechea criză se adâncește într-un chip nou — în împrejurări noi, în cadrul unor raporturi de clasă mult mai precis conturate —, dar ea se adâncește, și natura ei social-economică (și nu numai economică) rămîne, în esență, neschimbată.

Un număr infim de gospodării solide, organizate pe otruburi, ale burgheziei țărănești, în condițiile scăderii numărului proletarilor legați de lot, în condițiile menținerii atotputerniciei Purișkevicilor și ale existenței unei mari mase de țărani mijlocași aserviți, pauperizați și muritori de foame, în condițiile creșterii numărului proletarilor nelegați de lot — iată tabloul satului rusesc din zilele noastre.

Mai este oare nevoie să demonstrăm că programul agrar stolîpinist nu poate înlătura aservirea și munca în dijmă, pe când cel narodnic (în sensul de clasă istoric al acestui cuvînt) le poate înlătura? Este posibil oare ca actuala situație de la sate să nu ducă la răspîndirea ideii că, în condițiile unei depline libertăți de circulație a pământurilor, existența unor gospodării solide, organizate pe otruburi, ar pune capăt dintr-o dată tuturor fenomenelor de foamete medievală, ar înlătura dintr-o dată

orice aservire și muncă în dijmă dacă aceste gospodării s-ar crea — la libera alegere a țăranilor — pe toate cele 70 000 000 de desetine de pământ moșieresc, care deocamdată rămân în afara „reforme agrare“ ? Și nu ne va obliga oare ironia istoriei să spunem că inginerii hotarnici ai lui Stolîpin i-au prins bine unei Rusii „trudovice“ ?

„Nevskaia Zvezda“ nr. 20
din 5 august 1912
Semnat : R. S.

Se tipărește după textul
apăru! în ziar

O MICĂ PRECIZARE

Problema dacă cadeții noștri sînt democrați sau un partid al burgheziei liberalo-monarhiste prezintă un mare interes științific.

Reamintim că pînă și trudovicul³⁸ (burghezul democrat) Vodovozov dă dovadă de anumite ezitări în această problemă.

În legătură cu această problemă „Pravda” s-a referit la *recentele declarații ale d-lui Gredescul, reproduse în „Reci”* *

„Reci” ne răspunde: „Nu știm la ce fel de declarații ale d-lui Gredescul se referă «Pravda»”.

Delicios, nu-i așa? „Pravda” a arătat clar și precis că se referă la declarațiile *reproduse* în „Reci”. Cum vine asta? *Nu știe* „Reci” ce se publică în propriile ei coloane?? Nu este oare mai firesc să presupunem că, angajați în jocul lor electoral de-a democrația, liberalii *ar vrea* să mai uite cîte ceva din trecutul lor apropiat?

În orice caz, pentru a elucida această importantă problemă cu caracter științific, voi reproduce cuvintele rostite de d-l Gredescul într-o serie de conferințe publice și *reproduse* în nr. 117 (2 071) al ziarului „Reci” fără nici un fel de rezerve din partea redacției:

„La sfîrșitul conferinței mele — scrie d-l Gredescul —, combătînd afirmația din culegerea «Vehi» că mișcarea de eliberare din Rusia a eșuat (chipurile din vina intelectualității) și confrun-tînd-o cu părerea celor care, situați pe o poziție mult mai de stînga

* Vezi volumul de față, pag. 14. — *Nata red.*

decît cea a d-lui P. B. Struve, consideră totuși și ei că mișcarea nu ne-a dat absolut nimic, am susținut, în opoziție cu această părere, că, dimpotrivă, s-a făcut foarte mult, că în conștiința masei poporului a fost așezată, și chiar foarte adînc și trainic, piatra de temelie a viitorului edificiu constituțional. Spre a oferi un criteriu pentru examinarea critică a acestor două afirmații și spre a enunța totodată o idee pe care o consider de asemenea extrem de importantă din punct de vedere politic pentru timpurile noastre, le-am examinat pe amîndouă prin prisma viitorului și am arătat că din punctul de vedere al primei afirmații (dacă în 1905—1906 nu s-a realizat nimic) totul trebuie reluat de la capăt, cu alte cuvinte trebuie organizată o a doua mișcare, în timp ce din punctul de vedere al afirmației a doua (că în 1905—1906 a fost așezată piatra de temelie a constituției ruse), dimpotrivă, nu este nevoie de o nouă mișcare populară, ci numai de o activitate constituțională liniștită, perseverentă și bine orientată.

Și tocmai în acest punct am fost întrerupt de șeful poliției din Libava (acolo țineam eu această conferință). Reiese, așadar, că la Libava a avut loc o demonstrație a poliției împotriva negării publice a necesității unei noi revoluții în Rusia“ („Reci“, 1912, nr. 117 (2 071)).

D-l Gredescul a demonstrat pe deplin că șeful poliției din Libava s-a înșelat. În afară de aceasta însă, el a demonstrat încă două lucruri importante: 1) polemica d-lui Gredescul & Co. împotriva culegerii „Vehi“⁸⁹ este o ipocrizie, o vorbărie goală. În realitate, *întregul* partid cadet este în toate problemele esențiale un partid „vehist“; 2) caracterizarea făcută de marxiști partidului cadet pe bază de criterii științifice, economice și politice este întru totul justă.

„Pravda“ nr. 85 din 8 august 1912
Semnat: N. B.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SALARIILE MUNCITORILOR ȘI PROFITURILE CAPITALIȘTILOR DIN RUSIA

În 1908 a fost organizată o anchetă în fabricile și în uzinele din Rusia ⁴⁹. Această anchetă a furnizat cifre vădit exagerate în ceea ce privește salariile muncitorilor și vădit diminuate în ceea ce privește volumul producției și profiturile capitaliștilor, pentru că la noi toate anchetele de acest fel se fac pe cale pur birocratică, iar în cadrul lor sînt întrebați numai capitaliștii, considerîndu-se că nu e nevoie să fie întrebați și muncitorii.

Să vedem deci ce ne arată această statistică, cea mai favorabilă pentru capitaliști.

Potrivit datelor provizorii, singurele care au fost publicate pînă în prezent, în Rusia existau în total circa 20 000 de fabrici și uzine (cifra exactă : 19 983 ; vom da în paranteză cifrele exacte, iar în text vom opera cu cifre ușor rotunjite, spre a înlesni cititorului să-și imagineze și să rețină principalele date).

Numărul total al muncitorilor de ambele sexe era de 2 250 000 (2 253 787). În această cifră sînt cuprinși și muncitorii din mine, precum și cei din industriile supuse la plata accizei.

Salariul total al tuturor acestor muncitori se cifra *la peste o jumătate de miliard de ruble* (555 700 000).

Pentru a afla salariul mediu care revine la 1 muncitor, trebuie să împărțim totalul salariilor la numărul muncito-

rilor. Efectuînd această împărțire, obținem cifra de 246 de ruble.

Așadar, în 1908, 2 225 000 de muncitori industriali din Rusia câștigau în medie, adică una peste alta, numai câte 20 de ruble și 50 de copeici pe lună !

Dacă luăm în considerare faptul că cu această sumă muncitorul trebuie să-și întrețină familia — în condițiile de azi cînd chiriiile sînt atît de mari și alimentele atît de scumpe —, acest salariu nu poate fi calificat altfel decît ca salariu de mizerie.

Să vedem acum care au fost profiturile capitaliștilor. Pentru a putea stabili cifra profitului, trebuie să scădem din valoarea globală a producției, adică din suma globală a încasărilor realizate de toate fabricile și uzinele, suma totală a cheltuielilor făcute de capitaliști.

Valoarea globală a producției este de peste 4,5 miliarde de ruble (4 651 000 000). Suma totală a cheltuielilor făcute de capitaliști se cifrează la 4 miliarde (4 082 000 000 de ruble).

Prin urmare, profiturile capitaliștilor se cifrează la *peste o jumătate de miliard de ruble* (568 700 000 de ruble).

În medie, la o întreprindere industrială revine un profit de 28 500 de ruble. Fiecare muncitor aduce capitalistului *un profit de 252 de ruble anual*.

Să facem acum o comparație între salariul muncitorilor și profitul capitaliștilor. Fiecare muncitor primește în medie (adică una peste alta) un salariu de 246 de ruble pe an și aduce capitalistului un profit de 252 de ruble pe an*.

De aici rezultă că muncitorul muncește pentru sine *mai puțin de o jumătate de zi*, iar pentru capitalist *mai mult de o jumătate de zi*. Dacă socotim, de pildă, că durata medie a zilei de muncă este de 11 ore, rezultă că mun-

* Totalul valorilor nou produse de muncitor într-un an se cifrează la 498 de ruble.

citorul primește plată numai pentru 5 ore și jumătate, ba chiar pentru ceva mai puțin decît 5 ore și jumătate. Celelalte 5 ore și jumătate muncitorul le lucrează pe degeaba, fără nici un fel de plată, și tot ce produce el în această jumătate de zi constituie profitul capitaliștilor.

„Pravda” nr. 85 din 8 august 1912
Semnat: T

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LUPTA GREVISTĂ ȘI SALARIUL

Toată lumea știe că marea luptă grevistă din 1905 a muncitorilor ruși a înregistrat succese extrem de importante nu numai în domeniul politic, ci și în cel economic. În momentul de față, datele cuprinse în rapoartele inspectorilor de fabrici⁴¹ ne permit să ne facem o idee destul de exactă despre amploarea acestor succese.

Potrivit acestor date, salariul mediu al muncitorului industrial din Rusia reprezenta :

în 1901....	201 ruble	în 1906....	231 ruble
„ 1902....	202 „	„ 1907....	241 „
„ 1903....	208 „	„ 1908....	242 „
„ 1904....	213 „	„ 1909....	236 „
„ 1905....	205 „	„ 1910....	242 „
în medie		în medie	
pe cinci ani	206 „	pe cinci ani	238 „

De aici vedem că 1905 a fost un an de cotitură : după 1905 salariul a crescut *brusc* de la 205 la 231 de ruble pe an, adică *cu 26 de ruble*, cu peste 10%.

În ceea ce privește anul 1905, în care salariul scade cu 8 ruble față de cel din 1904, trebuie luate în considerație următoarele împrejurări : în primul rînd, anul 1905 a fost un an de depresiune economică, adică un an de declin al industriei ; în al doilea rînd, potrivit datelor publicate de ministerul comerțului, muncitorii au pierdut în acest an, de pe urma faptului că n-au primit salariu

pentru zilele de grevă, 17 500 000 de ruble, adică în medie peste 10 ruble pe an de fiecare muncitor.

Se poate considera deci că în 1905 salariul efectiv a fost de 215 ruble pe an, dar că din această sumă muncitorii au dat câte 10 ruble pentru lupta grevistă, care în 1905 s-a caracterizat printr-o perseverență și amploare remarcabile, nemaivăzute pînă atunci în lumea întregă.

Drept urmare, astăzi, examinînd datele pe un deceniu întreg, pe deceniul 1901—1910, vedem clar deosebirea izbitoare dintre epoca *prerevoluționară* și cea *postrevoluționară*.

Înainte de 1905, salariul mediu al muncitorului industrial rus era de 206 ruble pe an. După 1905 acest salariu a crescut la 238 de ruble, adică este *cu 32 de ruble mai mare*. O creștere de 15,5%.

În decurs de un an, creșterea salariului a primit un impuls atît de puternic, încît toate eforturile ulterioare ale capitaliștilor (care, după cum se știe, au răpit una după alta toate cuceririle anului 1905) nu l-au mai putut re-duce pe muncitor la vechiul nivel de viață scăzut. Anul 1905 a ridicat nivelul de viață al muncitorului rus la un nivel care în vremuri obișnuite nu este atins nici în cîteva decenii.

Potrivit statisticii oficiale, în timpul grevelor din 1905 muncitorii au pierdut 17 500 000 de ruble de pe urma faptului că n-au primit salariu pentru zilele de grevă. Potrivit aceleiași statistici, la capitaliști minusul de producție de pe urma grevelor din 1905 a fost de 127 300 000 de ruble.

De pe urma creșterii salariului după 1905, muncitorii au dobîndit în 5 ani (1906—1910), în medie, un spor de 32 de ruble pe cap de muncitor, adică în total, socotind 1 800 000 de muncitori, 57 600 000 de ruble pe an, sau 286 000 000 de ruble pe întreaga perioadă de 5 ani.

ZIUA DE MUNCĂ ÎN FABRICILE DIN GUBERNIA MOSCOVA

Inginerul I. M. Kozminh-Lanin a scos o carte despre durata zilei de muncă și a anului de muncă în fabricile și în uzinele din gubernia Moscova.

Materialul cules de autor se referă la sfârșitul anului 1908 și cuprinde un număr de 219 669 de muncitori, adică ceva mai mult de $\frac{7}{10}$ din numărul total al muncitorilor din gubernia Moscova (307 773).

Pe baza acestor date, media zilei de muncă a fost calculată de autor la *9 ore și jumătate* pentru adulți și adolescenți și la *7 ore și jumătate* pentru copii.

Trebuie să menționăm că aceste date nu cuprind și orele suplimentare (cu privire la acestea din urmă autorul a pregătit pentru tipar o lucrare specială), iar în al doilea rând că datele culese de autor se bazează exclusiv pe „regulamentele de ordine interioară obligatorii pentru patroni și muncitori“.

Inginerul nostru nici nu pune problema dacă aceste regulamente sînt sau nu respectate în practică. Numai uniunile muncitorești, dacă ar ține o statistică proprie, ar putea să culegă date și în legătură cu această problemă.

Pe grupuri de întreprinderi, această zi de muncă de *9 ore și jumătate* prezintă mari variații.

Din tabelele întocmite de autor reiese că *33 466 de muncitori* lucrează *peste 10 ore pe zi!* Asta reprezintă peste 15% din numărul total al muncitorilor cuprinși în această statistică.

13 189 de muncitori lucrează peste 11 ore pe zi, iar 75 de muncitori peste 12 ore pe zi. Majoritatea muncitorilor împovărați de o zi de muncă atât de lungă lucrează în industria textilă.

Avînd în vedere că în statistica întocmită de autor n-a intrat circa o treime din numărul total al muncitorilor, ajungem la concluzia că peste 20 000 de muncitori industriali din gubernia Moscova prestează o zi de muncă revoltător de lungă.

În sfîrșit, datele inginerului Kozminîh-Lanin arată că nici măcar extrem de învechita lege rusă din 1897, care îngăduie ziua de muncă de 11 ore și jumătate (!!!), nu este respectată de fabricanți. Potrivit acestei legi, dacă se lucrează în două schimburi, timpul de muncă al fiecărui muncitor, calculat pe un interval de două săptămîni, nu trebuie să depășească 9 ore pe zi.

În realitate însă, din cei 83 990 de muncitori în două schimburi pe care i-a inclus în statistica sa autorul, 14 376 lucrau peste 9 ore pe zi. Asta reprezintă 17% din numărul total al muncitorilor care lucrează în două schimburi. Iar din 3 733 de muncitori în două schimburi care efectuează lucrări auxiliare și de reparații, 2 173, adică aproape $\frac{3}{5}$, lucrau peste 9 ore pe zi ! În total deci 16 500 de muncitori care, după cum arată chiar datele oficiale, sînt puși să lucreze mai mult decît permite legea !

În gubernia Moscova, ziua de muncă de opt ore exista în 1908 numai pentru 4 398 de muncitori din numărul total al celor 219 669 de muncitori incluși în statistica de care ne ocupăm. Aceasta înseamnă că totuși ziua de muncă de opt ore este și astăzi pe deplin posibilă ; rămîne doar ca ceilalți 215 000 de muncitori să-i ajungă din urmă pe acești patru mii.

ZIUA DE MUNCĂ ȘI ANUL DE MUNCĂ ÎN GUBERNIA MOSCOVA

Cartea inginerului Kozminîh-Lanin, apărută sub acest titlu (Moscova, 1912, edit. de Comisia permanentă a Muzeului pentru problemele muncii de pe lângă secția din Moscova a Societății tehnice imperiale ruse. Prețul 1 rublă și 75 de copeici), este o culegere de date referitoare la sfârșitul anului 1908.

Aceste date se referă la un număr de 219 669 de muncitori, adică la 71,37% din numărul total al muncitorilor de fabrică din această gubernie (307 773). Autorul declară că „a cercetat materialul în mod minuțios, separat pentru fiecare întreprindere industrială, și că în statistica sa a inclus numai acele date care nu suscitau nici un fel de îndoieli“.

Această statistică, deși apărută cu mare întârziere, ar fi prezentat un interes deosebit dacă prelucrarea datelor ar fi fost mai judicioasă. Este o constatare pe care o facem cu regret, pentru că d-l Kozminîh-Lanin și-a întocmit extrem de minuțios tabelele și a depus foarte multă muncă la calcularea a tot felul de totaluri și de raporturi procentuale, dar această muncă n-a fost folosită în mod judicios.

Se pare că vastitatea materialului l-a copleșit pe autor. El a efectuat sute și mii de calcule cu totul superflue, care nu fac decît să încarce lucrarea, dar n-a efectuat câteva zeci de calcule care sînt absolut necesare, căci fără ele nu se poate obține un tablou general al fenomenului.

Într-adevăr, tabelele de bază întocmite de autor, care alcătuiesc aproape întregul conținut al cărții, cuprind date atât de amănunțite, încât, de pildă, muncitorii care lucrează între 9 și 10 ore pe zi sînt împărțiți în 16 *subgrupuri* — după numărul de ore de muncă prestate în două săptămîni consecutive (între 109 și 120 de ore) — și pentru fiecare subgrup este calculată media orelor de muncă pe zi! Și toate aceste calcule sînt efectuate de două ori: o dată pentru muncitorii care lucrează direct în producție și a doua oară pentru muncitorii auxiliari.

Este incontestabil că o asemenea detaliere este, în primul rînd, cu totul superfluă, că avem de-a face aici cu o pasiune pentru statistică de dragul statisticii, cu un fel de joc de-a cifrele în *detrimentul* clarității tabloului și al utilității materialului. Iar în al doilea rînd, nouă zecimi din aceste „medii” calculate de autor cu o aproximație de o sutime sînt pur și simplu muncă irosită fără rost, căci se poate afirma cu certitudine că, din o mie de cititori ai cărții (dacă va găsi o mie), cel mult unul va simți nevoia unei astfel de „medii” (pe care, de altfel, ar putea s-o calculeze și *singur* dacă într-adevăr i s-ar întîmpla să dea de o astfel de belea!).

În același timp însă *lipsesc cu desăvîrșire* în această carte tabele totalizatoare absolut necesare, pe care autorul *le-ar fi putut* întocmi cu mult mai puțină trudă și de care nu se poate dispensa oricine vrea să consulte cu folos datele anchetei. Nu găsim tabele care 1) să totalizeze pe grupuri de ramuri de producție numărul muncitorilor care lucrează într-un schimb, în două schimburi și în trei schimburi; 2) să arate numărul muncitorilor care lucrează direct în producție și al muncitorilor auxiliari; 3) să arate cifra medie a orelor de muncă pe grupuri de ramuri de producție; 4) să arate totalul timpului de muncă la adulți și la copii; 5) să clasifice fabricile după numărul de muncitori.

Să ne oprim asupra acestui din urmă punct. Autorul lucrării pare a fi un om atât de laborios — dacă e să judecăm după lista lucrărilor sale apărute sau în curs de apariție — și dispune de un material atât de bogat și de

interesant, încît s-ar putea ca o analiză critică a metodelor sale să aducă nu numai un folos teoretic, ci și unul direct practic. Mai sus am reprodus declarația autorului că „a cercetat materialul în mod minuțios, *separat* pentru fiecare întreprindere industrială“.

Așadar, totalizarea acestui material, cel puțin pe grupurile de fabrici stabilite chiar de statistica noastră oficială (pînă la 20 muncitori, între 21 și 50 de muncitori, între 51 și 100, între 101 și 500, între 501 și 1 000 și peste 1000) era pe deplin posibilă. Era ea necesară ?

Fără îndoială că da. O statistică nu trebuie să ofere coloane arbitrare de cifre, ci trebuie să ilustreze cu cifre acele tipuri sociale ale fenomenului studiat care s-au conturat pe deplin sau sînt pe cale de a se contura în viața reală. Mai începe vreo îndoială că întreprinderile cu 50 de muncitori și cele cu 500 aparțin unor tipuri sociale esențialmente diferite ale fenomenului care ne interesează ? că întreaga dezvoltare socială a tuturor țărilor civilizate adîncește *deosebirea* dintre aceste tipuri și duce la *înlăturarea* unuia de către celălalt ?

Să luăm chiar datele referitoare la ziua de muncă. Din tabelul totalizator general al autorului putem trage concluzia, dacă efectuăm *noi înșine* o anumită operație statistică necesară pe care nu o găsim în carte, că 33 000 de muncitori (dintre cei 220 000 cuprinși în această statistică) lucrează *peste 10 ore pe zi*. Durata medie a zilei de muncă este, pentru toți cei 220 000 de muncitori, de 9 ore și jumătate. Nu este oare cazul să ne întrebăm dacă nu cumva acești muncitori împovărați de o zi de muncă excesiv de lungă lucrează în întreprinderi *mici* ?

Această întrebare se pune în mod firesc și inevitabil ; ea este departe de a fi arbitrar aleasă. Economia politică și statistica din toate țările din lume ne *obligă* să punem tocmai această întrebare, căci prelungirea zilei de muncă în micile întreprinderi este un fenomen prea frecvent constatat. Condițiile economiei capitaliste obligă pe micii patroni să prelungească ziua de muncă.

Or, materialele folosite de autor *conțin* date care permit să se dea răspuns la această extrem de importantă

întrebare, dar în tabelul său totalizator ele nu mai apar! În tabelul totalizator, autorul ne oferă lungi și nefolositoare coloane de „cifre medii“ amănunțite, dar *nu prezintă* clasificarea necesară a fabricilor după numărul de muncitori.

În gubernia Moscova, o asemenea clasificare este și mai necesară (dacă e permis să folosim aici gradul comparativ) decât în orice altă parte, deoarece în această gubernie, alături de o enormă concentrare a producției, găsim un număr relativ mare de întreprinderi mici. Din statistica pe anul 1910 reiese că în această gubernie existau în total 1 440 de întreprinderi cu 335 190 de muncitori. Jumătate din numărul acestor muncitori (167 199) sînt concentrați în *66 de fabrici*, iar la celălalt pol găsim 669 de întreprinderi cu un total de 18 277 de muncitori. E clar că avem de-a face cu tipuri sociale complet diferite și că o statistică care nu face distincție între ele nu e bună la nimic.

Autorul s-a lăsat în așa măsură antrenat de șirurile de cifre referitoare la numărul muncitorilor care lucrează 94, 95 de ore și așa mai departe pînă la 144 de ore în două săptămîni consecutive, încît *a omis cu totul* datele referitoare la numărul întreprinderilor. Acest număr este arătat în partea a doua a lucrării sale, în care este vorba de durata anului de muncă, dar în partea întâi, în care este vorba de ziua de muncă, nu se dau nici un fel de date cu privire la numărul întreprinderilor, deși este neîndoielnic că autorul dispunea de asemenea date.

Marile fabrici din gubernia Moscova nu reprezintă numai tipuri specifice de întreprinderi industriale, ci și tipuri specifice de populație, cu condiții specifice de trai și de cultură (sau, mai bine zis, de incultură). Gruparea separată a acestor fabrici, prelucrarea amănunțită a datelor referitoare la fiecare categorie de întreprinderi după numărul muncitorilor constituie o condiție indispensabilă a unei statistici economice raționale.

Să examinăm acum principalele cifre totalizatoare din lucrarea d-lui Kozminîh-Lanin.

Cercetarea lui cu privire la durata zilei de muncă îmbrățișează, după cum am arătat mai sus, un număr de 219 669 de muncitori de fabrică din gubernia Moscova, adică 71,37% din numărul lor total, cu mențiunea că în statistica sa muncitorii textiliști sînt reprezentați într-o măsură mai mare decît muncitorii din alte ramuri de producție. Au fost incluși în această statistică 74,6% din numărul total al muncitorilor textiliști și numai 49—71% din numărul muncitorilor care lucrează în celelalte ramuri de producție. *Pe cît se vede*, statistica cuprinde în mai mică măsură date referitoare la întreprinderile mici; în orice caz, statistica privind numărul zilelor lucrate într-un an cuprinde 58% din numărul total al întreprinderilor (811 din 1 394 cîte existau în 1908) și 75% din numărul total al muncitorilor (231 130 din 307 773). E clar că au fost omise tocmai întreprinderile mai mici.

Date totalizatoare cu privire la durata zilei de muncă sînt folosite de autor numai pentru numărul total al muncitorilor. Rezultă în medie 9 ore și jumătate pe zi la adulți și 7 ore și jumătate la copii. E de remarcat că numărul copiilor nu este mare: 1 363 față de 218 306 adulți. Aceasta ne face să ne întrebăm dacă nu cumva au fost „feriți” de privirile inspectorilor în special muncitorii minori.

Din numărul total al celor 219 669 de muncitori lucrau într-un singur schimb 128 628 de oameni (58,56%), în două schimburi 88 552 (40,31%), iar în trei schimburi 2 489 (1,13%). În industria textilă, lucrul în două schimburi precumpănește asupra lucrului într-un singur schimb: 75 391 de muncitori care lucrează în două schimburi („direct în producție”, adică fără a socoti pe muncitorii auxiliari), față de 68 604 muncitori care lucrează într-un singur schimb. Adăugînd pe muncitorii care lucrează la reparații și pe muncitorii auxiliari, obținem în total 78 107 muncitori care lucrează în două schimburi și 78 321 de muncitori care lucrează într-un singur schimb. La metalurgiști, dimpotrivă, munca într-un singur schimb

precumpănește considerabil (17 821 de muncitori adulți) asupra muncii în două schimburi (7 673).

Grupînd pe toți muncitorii după numărul orelor de muncă pe zi, obținem următoarele date :

Numărul orelor de muncă pe zi	Numărul muncitorilor	
Pînă la 8 ore	4 398	
Între 8 și 9 ore	87 402	
„ 9 „ 10 „	94 403	
„ 10 „ 11 „	20 202	} 33 466
„ 11 „ 12 „	13 189	
De la 12 ore în sus	75	
<u>Total.....</u>		219 669

De aici se poate vedea cît de infim este încă în Rusia numărul muncitorilor care nu lucrează mai mult de 8 ore pe zi : numai 4 398 din 219 669. Numărul muncitorilor care lucrează o zi de muncă excesiv, revoltător de lungă, este, dimpotrivă, foarte mare : 33 466 din 220 000, adică peste 15% din muncitori lucrează *peste 10 ore pe zi!* Și să nu uităm că aici nu sînt incluse orele suplimentare.

Mai departe. Diferența în ceea ce privește durata zilei de muncă la muncitorii care lucrează într-un singur schimb și la cei care lucrează în două schimburi reiese din următoarele date, care cuprind numai pe „muncitorii adulți care lucrează direct în producție“, adică fără muncitorii de la reparații și de la lucrări auxiliare, care reprezintă 8% din numărul total al muncitorilor.

Durata zilei de muncă	Procentul muncitorilor (care lucrează într-o zi numărul de ore indicat)	
	Într-un schimb	În două schimburi
Pînă la 8 ore	1,3	1,0
Între 8 și 9 ore.....	13,3	81,9
„ 9 „ 10 „	60,7	14,7
„ 10 „ 11 „	15,2	1,4
„ 11 „ 12 „	9,5	1,0
De la 12 ore în sus	—	—
<u>Total.....</u>	100,0	100,0

De aici reiese, între altele, că 17% din muncitorii care lucrează în două schimburi prestează *peste 9 ore* pe zi, adică mai mult decât permite chiar legea noastră din 1897, pe care d-l Lanin o consideră, pe drept cuvânt, ca fiind extrem de învechită. Conform acestei legi, atunci când se lucrează în două schimburi, numărul orelor de muncă pe zi, calculat pe un interval de două săptămîni, nu trebuie să fie mai mare de 9. Menționăm că, în toate calculele și tabelele sale, d-l Lanin ia o perioadă de „două săptămîni consecutive“.

Dacă o lege destul de precisă și de categorică este încălcată într-un mod atît de fățiș, ne putem imagina ce se întîmplă cu majoritatea celorlalte prevederi ale legislației pentru reglementarea muncii în fabrici.

Numărul orelor de muncă pe zi care revine, în medie, la un muncitor din categoria acelor care lucrează într-un singur schimb (este vorba exclusiv de muncitori adulți „care lucrează direct în producție“) este de 9,89. Predomină, așadar, *ziua de muncă de zece ore*, fără nici un fel de reducere, nici măcar sîmbăta, și fără a socoti orele suplimentare. E de prisos să mai spunem că o asemenea durată a zilei de muncă este, fără doar și poate, excesivă și intolerabilă.

Numărul orelor de muncă pe zi care revine, în medie, la un muncitor din categoria acelor care lucrează în două schimburi este de 8,97, ceea ce înseamnă că în practică predomină *ziua de muncă de nouă ore*, prevăzută de lege pentru asemenea cazuri. Reducerea timpului de muncă la opt ore este o necesitate imperioasă, dat fiind că în condițiile muncii în două schimburi se consideră că „ore de noapte“ sînt cele de la 10 seara pînă la 4 (!!) dimineața, adică în realitate, pentru muncitor, o parte foarte mare din *noapte* este considerată „zi“. *Ziua de muncă de nouă ore* în condiții în care se face din noapte zi și în care se prestează în permanență muncă de noapte — iată ce sistem domnește în gubernia Moscova!

În încheierea acestei sumare treceri în revistă a datelor d-lui Kozminîh-Lanin, menționăm că, potrivit calculelor sale, durata medie a anului de muncă este de 270 de zile. La textiliști această cifră este ceva mai mică, 268,8 zile, iar la metalurgiști ceva mai mare, 272,3 zile.

Modul în care d-l Kozminîh-Lanin a prelucrat aceste date referitoare la durata anului de muncă este de asemenea extrem de nesatisfăcător. Pe de o parte, o detaliere excesivă, de-a dreptul absurdă: în tabelul centralizator cu privire la durata anului de muncă am numărat nu mai puțin de 130 de rubrici orizontale! Datele referitoare la numărul întreprinderilor, al muncitorilor etc. sînt arătate aici *separat* pentru fiecare număr de zile de muncă (pe an), începînd cu 22 și sfîrșind cu 366. O asemenea „detaliere” pare a denota mai curînd că autorul nu a reușit de loc „să digereze” materialul brut.

Pe de altă parte, nici aici nu găsim tabele centralizatoare, absolut necesare, în care fabricile să fie clasificate după numărul de muncitori, precum și după criteriul forței motrice (fabrici în care se lucrează manual și fabrici mecanizate). De aceea nu ne putem forma o imagine care să ne permită să *înțelegem* în ce măsură durata anului de muncă depinde de diverse condiții. Vastul material cules de autor *s-a irosit* din cauză că a fost grupat din cale-afară de prost.

Amploarea deosebirii dintre marea și mica producție poate fi constatată, cu aproximație și nici pe departe exact, chiar și pe baza datelor autorului dacă le prelucrăm întrucîtva. Să luăm principalele *patru* categorii de întreprinderi grupate după durata anului de muncă: 1) cele în care se lucrează pînă la 200 de zile pe an; 2) între 200 și 250; 3) între 250 și 270; 4) de la 270 de zile în sus.

Totalizînd în fiecare dintre aceste categorii numărul fabricilor și numărul muncitorilor bărbați și femei, obținem următorul tablou:

Durata anului de muncă	Numărul mediu de zile de muncă pe an	N u m ă r ' u l		Numărul mediu de muncitori care revine la 1 fabrică
		fabricilor	muncito- rilor	
Pînă la 200 de zile..	96	74	5 676	76
200—250 „ „ ..	236	91	14 400	158
250—270 „ „ ..	262	196	58 313	297
De la 270 în sus	282	450	152 741	339
<i>Total.....</i>	270	811	231 130	285

De aici reiese clar că cu cît fabrica este mai mare, cu atît anul de muncă este (în general) mai lung. Aceasta înseamnă că rolul social-economic al întreprinderilor mici este în realitate mult *mai mic* decît s-ar putea presupune, judecînd, de pildă, după procentul pe care muncitorii din aceste întreprinderi îl reprezintă în raport cu numărul total al muncitorilor. Anul de muncă în aceste întreprinderi este atît de scurt în comparație cu cel din întreprinderile mari, încît partea care le revine din volumul total al producției trebuie să fie cu totul neînsemnat. În afară de aceasta însă, avînd un an de muncă atît de scurt, aceste fabrici (mici) nu pot crea cadre permanente de proletari, ceea ce înseamnă că muncitorii din aceste fabrici sînt mai „legați“ de pămînt și sînt probabil mai prost plătiți, au un nivel de cultură mai scăzut etc.

Marea fabrică intensifică exploatarea, prelungind la maximum anul de muncă și creînd astfel un proletariat cu desăvîrșire rupt de sat.

Dacă am urmări variațiile duratei anului de muncă în funcție de înzestrarea tehnică a fabricilor (fabrici în care se lucrează manual, fabrici mecanizate etc.), am putea găsi, fără îndoială, o serie întreagă de indicații extrem de interesante cu privire la condițiile de trai ale populației, la situația muncitorilor, la evoluția capitalismului în țara noastră etc. Dar autorul, putem spune, nici n-a atins măcar toate aceste probleme.

El a dat numai cifre referitoare la durata medie a anului de muncă în fabricile din diverse ramuri de producție. Oscilațiile mediei generale s-au dovedit a fi foarte mici :

între 246 zile de muncă pe an în grupul al IX-lea (prelucrarea substanțelor minerale) și 291 de zile pe an în grupul al XII-lea (industria chimică).

După cum poate vedea cititorul, aceste deosebiri sînt mult mai mici decît deosebirile în ceea ce privește durata anului de muncă în fabricile mici și mari în genere, indiferent de ramura de producție căreia îi aparțin.

Pentru statistica social-economică, deosebirile după felul producției sînt *mai puțin* caracteristice și mai puțin importante decît deosebirile după *mărimea* întreprinderilor. Asta nu înseamnă, desigur, că deosebirile de primul fel pot fi ignorate, dar înseamnă că este absolut imposibil să faci o statistică rațională fără să iei în considerație deosebirile de felul al doilea.

„Nevskaia Zvezda” nr. 21
din 12 august 1912
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN ANGLIA

Sînt șase ani și jumătate de cînd liberalismul englez e la putere. Mișcarea muncitorească din Anglia se dezvoltă tot mai mult. Grevele capătă un caracter de masă și, în afară de aceasta, încetează să fie greve pur economice și se transformă în greve politice.

Robert Smillie, liderul minerilor scoțieni care au desfășurat recent o atît de viguroasă luptă de masă ⁴², declară că, în următoarea lor bătălie de mari proporții, minerii vor cere trecerea minelor de cărbuni în proprietatea statului. Și această bătălie de mari proporții se apropie în mod inevitabil, pentru că toți minerii englezi își dau foarte bine seama că faimoasa lege a salariului minim nu le poate aduce o serioasă schimbare în bine a situației lor.

De aceea liberalismul englez, simțind că-i fuge pămîntul de sub picioare, născoceste o nouă lozincă de luptă, spre a trezi din nou, pentru un timp, în masele de alegători încrederea în liberali. Dacă nu înșeli, nu vinzi, aceasta este lozinca capitalismului în comerț. Dacă nu înșeli, nu capeți mandate parlamentare, aceasta este lozinca politicii capitaliste în țările libere.

Lozinca „la modă” pe care liberalii au născocit-o în acest scop este: revendicarea unei „reforme agrare”. Nu e clar ce anume înțeleg prin asta liberalii și Lloyd George, specialistul lor în materie de înșelare a maselor. Pe cît se pare, nu este vorba decît de o sporire a impozitului

funciar. Strângerea de noi milioane pentru aventuri militare, pentru flotă — iată ce se ascunde de fapt sub paravanul frazelor grandilocvente despre „restituirea pământului către popor“ etc.

În Anglia, agricultura are un caracter pe de-a-ntregul capitalist: fermierii-capitaliști iau în arendă de la landlorzi (proprietarii funciari) loturi de întindere mijlocie și cultivă pământul cu ajutorul muncii salariate.

În asemenea condiții, nici o „reformă agrară“ nu poate schimba cîtuși de puțin situația muncitorilor agricoli. O răscumpărare a pământurilor moșierești în Anglia s-ar putea transforma chiar într-o nouă jecmănire a proletariatului, căci moșierii și capitaliștii, care dețin puterea în stat, și-ar vinde pământurile la un preț exorbitant. Iar de plătit ar plăti contribuabilul, adică tot muncitorul.

Zarva stîrnită de liberali în jurul problemei agrare a fost de folos într-o singură privință: ea a trezit interesul pentru organizarea muncitorilor agricoli.

Cînd muncitorii agricoli din Anglia se vor trezi și se vor uni în sindicate, liberalii nu vor mai putea opera cu șarlatanești „promisiuni de reformă“ sau de parcele pentru muncitori agricoli și zileri.

Corespondentul unui ziar muncitoresc din Anglia l-a vizitat de curînd pe Joseph Arch, bătrînul lider al muncitorilor agricoli, care a depus multe străduințe pentru a-i trezi la o viață conștientă. Acest lucru nu a reușit dintr-o dată; însăși lozinca lui Arch: „trei acri (un acru reprezintă ceva mai mult ca $\frac{1}{3}$ de deseatină) de pământ și o vacă“ pentru fiecare muncitor agricol era o lozincă naivă —, sindicatul creat de el nu mai există, dar cauza pentru care el a luptat trăiește, iar astăzi organizarea muncitorilor agricoli din Anglia se pune din nou la ordinea zilei.

Arch are acum 83 de ani. El locuiește în satul său natal, în casa în care s-a născut. În convorbirea avută cu corespondentul ziarului, Arch a arătat că sindicatul

muncitorilor agricoli a reușit să ridice salariul la 15, 16 și 17 șilingi pe săptămână (1 șiling = circa 48 de copeici). În prezent însă salariul muncitorilor agricoli englezi a scăzut din nou — la Norfolk, unde locuiește Arch — la 12—13 șilingi pe săptămână.

„Pravda” nr. 89 din 12 august 1912
Semnal : P.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONCENTRAREA PRODUCȚIEI ÎN RUSIA

În Rusia, ca în toate țările capitaliste, are loc concentrarea producției, adică concentrarea ei într-o măsură din ce în ce mai mare într-un număr restrâns de întreprinderi mari și foarte mari.

În orînduirea capitalistă, fiecare întreprindere depinde întru totul de piața capitalistă. În condițiile acestei dependențe, cu cît întreprinderea e mai mare, cu atît mai ieftin își poate vinde ea produsele. Marele capitalist cumpără materia primă mai ieftin, o întrebunțează mai economicos, utilizează mașini mai bune etc. Micii patroni se ruinează și dispar. Producția se concentrează într-o măsură din ce în ce mai mare în mîinile unui grup restrîns de milionari. În mod obișnuit, milionarii își întăresc și mai mult puterea prin intermediul societăților pe acțiuni, care le pun la dispoziție capitalurile patronilor mijlocii și ale „oamenilor mărunți“.

Iată, de pildă, unele date cu privire la fabricile și uzinele din Rusia pe 1910 în comparație cu 1901⁴³.

Grupuri de întreprinderi după numărul muncitorilor	Numărul întreprinderilor		Numărul muncitorilor în mii	
	1901	1910	1901	1910
Pînă la 50	12 740	9 909	244	220
51— 100	2 428	2 201	171	159
101— 500	2 288	2 213	492	508
501—1 000	403	433	269	303
Peste 1 000	243	324	526	713
<i>Total.....</i>	18 102	15 080	1 702	1 903

Așa se prezintă lucrurile de obicei în toate țările capitaliste. Numărul micilor întreprinderi *scade*: mica burghezie, micii patroni se ruinează și dispar, trecând în rîndurile funcționarilor, iar uneori în rîndurile proletarilor.

Numărul marilor întreprinderi crește cu repeziciune; într-un ritm și mai rapid crește partea care le revine din volumul total al producției.

Din 1901 pînă în 1910, numărul fabricilor foarte mari cu peste 1 000 de muncitori a crescut aproape o dată și jumătate: de la 243 la 324.

În 1901 lucrau în aceste fabrici circa o jumătate de milion de muncitori (526 000), adică mai puțin de o treime din numărul total, pe cînd în 1910 lucrau în aceste fabrici *peste 700 000* de muncitori, ceea ce reprezintă peste o treime din numărul lor total.

Marile fabrici le sugrumă pe cele mici, concentrînd producția într-o măsură din ce în ce mai mare. Mase din ce în ce mai mari de muncitori se concentrează într-un mic număr de întreprinderi, dar întregul profit de pe urma muncii a milioane de muncitori adunați laolaltă ajunge în mîinile unui mănunchi de milionari.

„Pravda” nr. 89 din 12 august 1912
Semnat: T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

O CARIERĂ

Drumul vieții milionarului A. S. Suvorin, editorul de curînd decedat al ziarului „Novoe Vreamea“⁴⁴, oglindește și întruchipează o perioadă deosebit de interesantă din istoria întregii societăți burgheze din Rusia.

Om lipsit de mijloace, liberal și chiar democrat la începutul drumului său în viață, iar la sfîrșitul lui — milionar, apologet nerușinat și încîntat de sine al burgheziei, prosternîndu-se servil în fața fiecărei cotituri survenite în politica puternicilor zilei. Nu este oare acesta cazul tipic al *imensei majorități* a reprezentanților „culți“, „instruiți“ ai așa-zisei societăți* ? Nu toți, desigur, își valorifică renegarea într-un mod atît de norocos încît să devină milionari, dar nouă zecimi dintre ei, dacă nu chiar nouăzeci și nouă la sută urmează același drum al renegării, începînd ca studenți radicali și terminînd ca beneficiari ai unor „posturi grase“ în cutare sau cutare instituție, în cutare sau cutare afacere veroasă.

Student sărac care, din lipsă de mijloace, nu poate intra la universitate; învățător la o școală județeană și totodată secretar al mareșalului nobilimii sau meditator în familiile unor bogați moșieri aristocrați; ziarist liberal — și chiar democrat — începător, cu simpatii pentru Belinski și Cernîșevski și cu atitudine ostilă față de reac-

* Aici, ca și în alte locuri din acest volum, Lenin folosește cuvîntul „societate“ nu în sensul obișnuit, ci într-un sens mai restrîns, prin care se subînțelege pătura politiceste activă din rîndurile claselor dominante (burghezia liberală, intelectualii, funcționarii din aparatul de stat etc.). — Nota red.

țiune — iată cum a început Suvorin în deceniile al 5-lea și al 6-lea ale secolului trecut.

În timpul primului avânt democratic din Rusia (începutul deceniului al 7-lea al secolului trecut), moșierul liberal Katkov, care nutrea simpatii față de burghezie și față de constituția engleză, a cotit spre naționalism, șovinism și ultrareacționarism furibund.

În timpul celui de-al doilea avânt democratic din Rusia (sfârșitul deceniului al 8-lea al secolului trecut); ziaristul liberal Suvorin a cotit spre naționalism, spre șovinism, spre o atitudine de servilism nerușinat față de puternicii zilei. Războiul ruso-turc l-a ajutat pe acest carierist „să se găsească pe sine însuși” și să-și găsească cărăruia de lacheu, răsplătit cu veniturile enorme pe care i le aducea ziarul său „*Cu ce vă putem servi?*”.

„Novoe Vreamea” a lui Suvorin și-a asigurat pentru multe decenii porecla: „*Cu ce vă putem servi?*” Acest ziar a devenit în Rusia prototipul ziarelor venale. „Novovremismul” a devenit o expresie sinonimă cu: renunțarea la convingeri, renegarea, servilismul. „Novoe Vreamea” a lui Suvorin este un model de tarabă cu vad care vinde „pentru consumație în local și afară”. Aici totul e de vânzare, începând cu convingerile politice și sfârșind cu anunțurile pornografice.

Iar acum, după cel de-al treilea avânt democratic din Rusia (de la începutul secolului al XX-lea), o serie de alți liberali au pornit pe cărăruia „vehistă”, cotind spre naționalism, spre șovinism, împroșcând cu noroi democrația și gudurându-se pe lângă reacțiune!

Katkov — Suvorin — „vehistii” reprezintă tot atâtea etape istorice care marchează cotitura burgheziei liberale ruse de la democrație spre apărarea reacțiunii, spre șovinism și antisemitism.

Muncitorii conștienți își oțolesc convingerile, înțelegând inevitabilitatea acestei cotituri a burgheziei, ca și aceea a cotituri maselor muncitoare spre ideile democrației muncitorești.

CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL

31 august 1912

Stimate tovarășe!

Am primit din partea dv. circulara nr. 15 (din iulie 1912) prin care Conducerea centrală a S.D.R.P. și L.⁴⁵ aduce la cunoștință că în această organizație s-a produs o sciziune⁴⁶.

În calitate de reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional, mă văd nevoit să protestez categoric împotriva acestei încunoștințări, pentru următoarele motive. —

1. Conducerea centrală a S.D.R.P. și L. declară că Comitetul din Varșovia „nu face parte din P.M.S.D.R., a cărui parte autonomă o constituie S.D.R.P. și L.“.

Conducerea centrală a S.D.R.P. și L. nu are însă absolut nici un drept de a hotărî sau declara cine face parte din P.M.S.D.R., pe care eu îl reprezint.

În momentul de față, însăși Conducerea centrală a S.D.R.P. și L. nu face parte din partidul nostru, întrucît nu are legături organizatorice nici cu Comitetul Central, ales de Conferința din ianuarie 1912 și reprezentat de mine, nici cu centrul advers, al lichidatorilor (așa-numitul „Comitet de organizare“).

2. Afirmația Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. că sciziunea s-ar fi produs „pe neașteptate, în ajunul alegerilor pentru Duma de stat“, nu corespunde adevărului.

Știu foarte bine că încă acum doi ani, cînd a provocat un grav conflict cu foștii săi membri Malețki și Ganețki, înlăturîndu-l pe Ganețki din Conducere, aceeași Condu-

cere centrală a S.D.R.P. și L. trebuia să fi prevăzut încă pe atunci ivirea unei sciziuni.

3. Este ipocrită declarația Conducerii centrale în care se spune

în primul rând, că în organizația din Varșovia, „ca și în toate celelalte organizații revoluționare din Rusia țaristă“, s-au strecurat provocatori,

iar în al doilea rând, că sciziunea s-a produs cu „concursul activ al ohranei“, deși Conducerea centrală nu poate să indice nici un nume, nu se încumetă să exprime nici o bănuială precisă !

De câtă ipocrizie e nevoie pentru ca, în scopul distrugerii morale a adversarilor politici, să le arunci în public acuzația mincinoasă că au avut „concursul ohranei“, deși nu ai curajul să indici un singur nume, să exprimi vreo bănuială precisă !

Sînt convins că orice membru al Internaționalei va respinge cu indignare aceste nemaipomenite metode de luptă.

Îi cunosc de mulți ani pe ambii foști membri ai Conducerii centrale a S.D.R.P. și L., Malețki și Ganețki, care declară deschis că se situează alături de Comitetul din Varșovia. Am primit chiar acum din partea Comitetului din Varșovia o înștiințare oficială care confirmă acest fapt.

În situația care s-a creat, socot de datoria mea să aduc la cunoștința Biroului socialist internațional alăturatul protest al Comitetului din Varșovia al S.D.R.P. și L.

Intrucît declarația Conducerii centrale a fost trimisă tuturor membrilor Biroului socialist internațional, mă văd nevoit să vă rog, stimate tovarășe, să trimiteți reprezentanților tuturor partidelor care fac parte din Internațională și declarația mea de față, împreună cu protestul Comitetului din Varșovia.

Cu salutări partinice, *N. Lenin*

CADEȚII ȘI PROBLEMA AGRARĂ

În polemica lor cu „Pravda“, cadeții, în pofida strădaniilor lor, n-au reușit să ocolească problema dacă ei sînt un partid democratic sau un partid liberal-monarhist.

Această problemă este extrem de importantă. Ea are nu numai o importanță principială generală, furnizînd material pentru clarificarea noțiunilor politice fundamentale. Problema esenței partidului cadet, care revendică rolul de hegemon al întregii opoziții, este, în afară de aceasta, în modul cel mai strîns legată de toate problemele fundamentale ale întregii mișcări de eliberare din Rusia. De aceea orice om conștient de importanța campaniei electorale și de rolul ei în opera de luminare politică a maselor trebuie să urmărească cît se poate de atent această controversă pe tema esenței partidului cadet.

Ziarul cadet „Reci“ încearcă acum să cocoloșească această controversă, să estompeze problemele principiale, recurgînd în acest scop la tot felul de tertipuri și injurii („minciună“, „denaturare“ etc.), să repună în circulație cutare sau cutare vorbe de ocară cu care ne împroșcau lichidatorii în momente de extremă iritare, provocată de acute conflicte de ordin organizatoric. Toate acestea sînt procedee binecunoscute și arhirăsuflăte, la care recurg numai oamenii conștienți de slăbiciunea poziției lor într-o discuție principială. De aceea în răspunsul pe care-l dăm cadeților ne vom limita să lămurim încă o dată problemele de ordin principial.

Care sînt deosebiriile dintre democratism și liberalism în general ? Atît democrații burghezi cît și liberalii (toți liberalii sînt liberali burghezi, dar nu toți democrații sînt democrați burghezi) sînt împotriva vechii ordini, împotriva absolutismului, împotriva privilegiilor stării sociale de sus etc., sînt pentru libertate politică și pentru o ordine „de drept” constituțională. Prin aceasta ei se aseamănă unii cu alții.

Să vedem acum prin ce se deosebesc ei unii de alții. Democratul reprezintă masa populației. El împărtășește prejudecățile ei mic-burgheze, așteptîndu-se, de pildă, ca o nouă împărțire, „egalitară” a tuturor pămînturilor să ducă nu numai la lichidarea tuturor rămășițelor iobăgiei (o asemenea așteptare ar fi întemeiată), ci și la subminarea bazelor capitalismului (ceea ce este lipsit de orice temei, pentru că *nici un fel* de împărțire a pămînturilor nu poate înlătura nici puterea pieței și a banului, nici puterea și atotputernicia capitalului). Democratul crede însă în mișcarea maselor, în forța și în dreptatea ei ; el nu se teme cîtuși de puțin de această mișcare. Democratul preconizează desființarea *tuturor* privilegiilor medievale, fără nici o excepție.

Liberalul nu reprezintă masa populației, ci o minoritate a ei, și anume burghezia liberală mare și mijlocie. Liberalul se teme de mișcarea maselor și de democrația consecventă *mai mult* decît de reacțiune. Liberalul nu numai că nu luptă pentru desființarea radicală a tuturor privilegiilor medievale, ci chiar *apără* unele privilegii, foarte importante, urmărind ca ele să fie împărțite între Purișkevici și alde Miliukov, iar nu înlăturate cu desăvîrșire.

Liberalul militcăză pentru libertate politică și constituție, întotdeauna cu restricții (cum ar fi sistemul bicameral și multe altele), fiecare restricție însemnînd menținerea privilegiilor feudale. Liberalul oscilează așadar mereu între iobăgiști și democrație ; de aici *neputința* extremă, aproape neverosimilă, a liberalismului în toate problemele cît de cît serioase.

Reprezentanții democrației ruse sînt : clasa muncitoare (democrația proletară), precum și narodnicii și trudovicii de toate nuanțele (democrația burgheză). Reprezentanții liberalismului rus sînt : partidul cadeților, precum și „progresiștii“⁴⁷ și majoritatea grupurilor naționale din Duma a III-a.

Democrația rusă are la activul ei victorii importante ; liberalismul rus nici una. Cea dintîi a știut să lupte, iar înfrîngerile ei au fost întotdeauna mari înfrîngeri istorice ale întregii Rusii ; dar chiar și după înfrîngeri o parte din revendicările democrației se înfăptuiau întotdeauna. Cel de-al doilea, adică liberalismul, *n-a știut* să lupte și nu are la activul său în istoria rusă nimic altceva decît disprețul cu care iobăgiștii i-au tratat întotdeauna pe liberali, așa cum își tratează stăpînii slugile.

Să verificăm în lumina programului agrar cadet justetea acestor considerații generale și premise principiale fundamentale. „Pravda“ a declarat cadeților că nedemocratismul lor este învederat de discursurile rostite de Berezovski II în Duma a III-a în legătură cu problema agrară*.

„Reci“, organul cadeților, a răspuns în nr. 208 : „Discursul lui Berezovski II constituie, precum se știe, o confirmare a programului cadeților în problema agrară“.

Priviți cît de evaziv este acest răspuns ! Noi am declarat că discursul lui Berezovski I** este un model de abordare nedemocratică a problemei. Ziarul „Reci“ știe foarte bine care este, după părerea noastră, criteriul pentru stabilirea deosebirii dintre liberalism și democratism. Dar el nici nu se gîndește să analizeze problema în mod serios, să arate care sînt, după părerea lui, criteriile juste pentru stabilirea deosebirii dintre liberalism și democratism, să verifice dacă discursul lui Berezovski I ne oferă asemenea criterii. „Reci“ nu face nimic din toate acestea. El ocolește pur și simplu această problemă, dînd

* Vezi volumul de față, pag. 14. — Nota red.

** Atît „Pravda“ cît și „Reci“ s-au înșelat. Nu este vorba de Berezovski II, ci de cadetul Berezovski I, Aleksandr Eleazarovici, moșier din gubernia Simbirsk.

astfel dovadă de slăbiciune în materie de principii și arătând că are o conștiință încărcată.

Dar nici chiar „Reci“ nu s-a încumetat să nege răspunderea *întregului* partid cadet pentru discursul lui Berezovski I. El a recunoscut această răspundere, a trebuit s-o recunoască, spunând că discursul lui Berezovski I constituie „o confirmare a programului cadeților în problema agrară“.

Foarte bine. Să luăm deci principalele pasaje din acest discurs, indiscutabil și oficial cadet, pe care deputatul A. E. Berezovski, moșier din gubernia Simbirsk, l-a rostit în Duma a III-a și, analizând argumentarea oratorului, să vedem dacă el se situează pe punctul de vedere democratic sau pe cel liberal, să vedem dacă domnii cadeți vor reuși să ne dezmință în vasta lor presă sau în adunările publice.

„Sînt profund convins — a spus în Duma a III-a, în octombrie 1908, d-l A. E. Berezovski (cităm după stenograma apărută în „Rossiia“⁴⁸) — că acest proiect“ (proiectul agrar al cadeților) „este mult mai avantajos și pentru proprietarii funciari“ (adică nu numai pentru țărani), „și afirm acest lucru, domnilor, ca unul care cunosc agricultura, care m-am ocupat de agricultură toată viața și posed eu însumi pămînt. Din punctul de vedere al unei gospodării agricole moderne, proiectul partidului libertății poporului ar fi, fără îndoială, mai util decît actualele rînduieli. Nu trebuie să reținem numai simplul fapt al înstrăinării forțate, să ne indignăm și să spunem că asta înseamnă violență, ci să vedem și să apreciem conținutul real a ceea ce se preconizează în proiectul nostru și cum urmează să fie efectuată această înstrăinare forțată...”

Am subliniat aceste adevărate cuvinte de aur ale d-lui A. E. Berezovski, de aur prin rara lor franchețe. Cine își amintește ce spuneau și ce scriau marxiștii-bolșevici împotriva cadeților în perioada Dumei I de stat⁴⁹ sau cine își va da osteneala să citească acum aceste scrieri va trebui să recunoască că în 1908 d-l A. E. Berezovski a confirmat în mod strălucit cele susținute de bolșevici în 1906. Și nu ezităm să prezicem că orice istorie cît de cît obiectivă va confirma cu prisosință justețea politicii lor.

În 1906 spuneam: nu vă lăsați induși în eroare de *rezonanța* cuvintelor „înstrăinare forțată”. Totul este *cine pe cine* va forța. Dacă moșierii îi vor forța pe țărani să le plătească un preț exorbitant pentru pământuri proaste, așa cum a fost în cazul faimoasei răscumpărări din 1861, o asemenea „înstrăinare forțată” va fi o reformă *moșierească*, avantajoasă pentru moșieri și ruinătoare pentru țărani*.

Liberalii, cadeții, puneau chestiunea înstrăinării forțate, *manevrînd* între moșieri și țărani, între ultrareacționari și democrație. În 1906 ei se adresau democrației, străduindu-se să prezinte drept ceva democratic „înstrăinarea forțată” preconizată de ei. În 1908 ei se adresează „ultrareacționarilor” din Duma a III-a de stat și caută să-i convingă că trebuie să vadă „conținutul real al acestei înstrăinări forțate și cum urmează să fie ea efectuată”.

Să-l ascultăm însă pe oratorul oficial al partidului cadet:

„Examinați proiectul celor 42 de membri ai Dumei I de stat — spunea A. E. Berezovski. — El conținea numai” (exact, d-le Berezovski!) „recunoașterea faptului că trebuie expropriate în primul rînd pămînturile care nu sînt exploatate chiar de proprietarii lor. Apoi partidul libertății poporului se pronunța pentru crearea unor comisii locale care să fie însărcinate să stabilească, în limitele unui termen precis fixat, care pămînturi urmează să fie expropriate și care nu sînt supuse exproprierii, precum și suprafața totală de pămînt necesară pentru satisfacerea nevoilor țărănimii. Aceste comisii urmau să fie constituite în așa fel, încît jumătate din membrii lor să fie țărani și jumătate nețărani”.

D-l A. E. Berezovski a omis doar un mic amănunt. Ori cine dorește să consulte proiectul agrar al lui Kutler (exponentul recunoscut al partidului cadet în problema agrară), publicat în volumul al II-lea al culegerii „Problema agrară”, editată de cadeți, va vedea că, potrivit acestui proiect, președinții comisiilor urmau să fie numiți de guvern, ceea ce înseamnă că ar fi fost și ei reprezentanți ai moșierimii.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 106—109. — Nota red.

Să admitem însă că în expunerea d-lui A. E. Berezovski vederile cadeților sînt exprimate mai exact decît la Kutler. Să admitem că A. E. Berezovski a spus *totul* și că cadeții vor într-adevăr comisii constituite *dintr-un număr egal* de țărani și „nețărani“, fără reprezentanți ai guvernului de clasă. Ei bine, se va încumeta oare cineva să afirme că un astfel de proiect este un proiect democratic ? ?

Democrație înseamnă domnia majorității. Alegeri democratice pot fi considerate numai acele alegeri care se efectuează pe baza votului universal, direct și egal. Comisii democratice sînt numai cele alese de *întreaga* populație prin vot universal. Toate acestea decurg atît de incontestabil din adevărurile generale, fundamentale, elementare ale democratismului, încît și se pare de-a dreptul ciudat că trebuie să le dai mură în gură domnilor cadeți.

Pe hîrtie, cadeții admit votul universal. *In fapt* însă, într-una din cele mai importante probleme ale mișcării de eliberare din Rusia, și anume în problema agrară, ei *nu* admit votul universal. Nici un fel de subterfugii și tertipuri nu pot înlătura acest fapt de importanță primordială.

Și să nu vă închipuiți că cadeții se limitează aici să se abată de la principiul votului universal, de la principiul democrației. Nu. Ei pun la bază un *alt* principiu, principiul unei „înțelegeri“ între vechi și nou, între moșier și țăran, între ultrareacționari și democrație. Să împărțim pe din două — iată ce proclamă cadeții.

Or, acesta este principiul tipic al șovăielnicei burghezii liberalo-monarhiste. Ea nu dorește *desființarea* privilegiilor medievale, ci *împărțirea* lor între moșieri și burghezie. Într-adevăr, se poate contesta oare că a acorda „nețăranilor“ (adică moșierilor, ca să vorbim pe șleau) *egalitate* cu țărani, cu $\frac{7}{10}$ din populație, înseamnă *a păstra și a confirma* privilegiile medievale ? În ce altceva constau privilegiile medievale dacă nu în faptul că un moșier însemna în politică tot atît cît sute și mii de țărani ?

Din *egalitatea* între moșieri și țărani nu poate rezulta în mod obiectiv nimic altceva decât împărțirea privilegiilor între moșieri și burghezii. Exact așa s-a întâmplat în 1861: moșierii au cedat $\frac{1}{1000}$ din privilegiile lor burgheziei născînde, iar masa țărănească a fost condamnată la o *jumătate de veac* ($1861 + 50 = 1911$) de chinuri, lipsă de drepturi, umilințe, moarte lentă prin înfometare, stoarcere de biruri etc. În afară de aceasta, nu trebuie să uităm că, cedînd în 1861 $\frac{1}{1000}$ din privilegiile lor politice burgheziei (crearea zemstvelor, reforma administrației urbane, reforma justiției etc.), moșierii au început să se transforme ei înșiși economicește în burghezi, construind fabrici de spirt, fabrici de zahăr, intrînd în consiliile de administrație ale societăților pe acțiuni etc.

Vom vedea îndată unde duce în cele din urmă, chiar după părerea d-lui A. E. Berezovski, această „egalitate” între un număr infim de moșieri și un număr imens de țărani. Mai întîi însă trebuie să subliniem întreaga semnificație a afirmației lui Berezovski că aceste faimoase comisii trebuiau „să stabilească care pămînturi *urmează* să fie expropriate și *care nu sînt supuse* exproprierii, precum și suprafața totală de pămînt *necesară* pentru satisfacerea nevoilor țărănimii”.

Toate discuțiile pe tema diverselor „norme” de înzestrare cu pămînt a țăranilor etc. sînt pur și simplu vorbe goale, cu care, în treacăt fie zis, se ameteșc adesea ei înșiși și îi ameteșc și pe țărani intelectualii noștri narodnici, inclusiv cei mai „de stînga” dintre ei. *Singura* întrebare serioasă este aceasta: vor fi expropriate toate pămînturile sau nu toate? și în acest din urmă caz: *cine* va stabili „*care pămînturi nu sînt supuse* exproprierii?” (las la o parte chestiunea *cine* va stabili prețul de răscumpărare, deoarece însăși răscumpărarea privilegiilor medievale este o măsură burghezo-liberală, dar care în esență e absolut nedemocratică, antidemocratică).

Toate paragrafele proiectelor agrare ale cadeților, detaliat elaborate și șlefuite cu o migală birocratică, nu sînt decît o scriptologie goală. Singura chestiune serioasă

este aceasta : cine va stabili care pămînturi și în ce condiții urmează să fie expropriate ? Cel mai ideal proiect de lege care ocolește această problemă nu este decît o șarlatanie patentă.

Ei bine, cum rezolvă d-l Berezovski această unică chestiune serioasă ? Este doar cît se poate de clar că, în caz de paritate între țărani și „nețărani“, în majoritatea cazurilor nu se va putea ajunge la o înțelegere ; de altfel, pentru o înțelegere amiabilă între moșierii feudali și iobagii de ieri nu e nevoie să faci legi. Moșierii sînt, și fără legi, întotdeauna dispuși să ajungă la „o înțelegere amiabilă“ cu foștii lor iobagi.

D-l Berezovski a dat ultrareacționarilor din Duma a III-a de stat un răspuns clar la această chestiune nevralgică. Ascultați ce spune el mai departe în discursul său :

„Așa stînd lucrurile, prin această activitate concretă dusă în comun la fața locului s-ar stabili, desigur, și suprafața de pămînt «susceptibilă» (!) de expropriere, și suprafața de pămînt necesară țăranilor“ (necesară pentru ce ? pentru prestarea servituțiilor ? cu aceasta iobăgiștii au fost întotdeauna de acord !), „și, în sfîrșit, țăranii înșiși s-ar convinge în ce măsură pot fi satisfăcute revendicările lor echitabile“ (ferește-ne, doamne, de mînie boierească, de dragoste boierească și de „echitate“ moșierească !). „Toate acestea ar trece apoi prin Duma de stat și“ (ascultați, ascultați !) „prin Consiliul de stat și, după prelucrarea lor (!), ar ajunge la sancționare definitivă“ (adică la aprobarea legii). „Rezultatul acestei activități sistematice“ (nici că se poate mai „sistematice“ !) „ar fi, fără îndoială, satisfacerea reală a adevăratelor nevoi ale populației și, în consecință, liniștirea și păstrarea gospodăriilor moderne, a căror distrugere partidul libertății poporului n-a dorit-o niciodată dacă nu este dictată de o necesitate extremă“.

Așa a vorbit reprezentantul „partidului libertății poporului“, pe care, la drept vorbind, ar trebui să-l numim partidul liniștirii moșierilor.

De aici se vede cît se poate de clar că „înstrăinarea forțată“ propusă de cadeți înseamnă *forțarea țăranilor de către moșieri*. Cine vrea să conteste acest lucru trebuie să dovedească că în Consiliul de stat⁵⁰ precumpănesc țăranii și nu moșierii ! La început „paritate“ între moșieri și țărani, iar la sfîrșit — dacă nu se va ajunge la o

Înțelegere amiabilă — „prelucrarea” proiectului în Consiliul de stat.

„Partidul libertății poporului n-a dorit niciodată distrugerea gospodăriilor moderne dacă nu este dictată de o necesitate extremă”, declară d-l moșier A. E. Berezovski, considerînd, desigur, că gospodăria sa este o gospodărie „modernă”. Noi însă întrebăm: cine va stabili a cui gospodărie și sub ce aspecte este „modernă” și unde începe „necesitatea extremă”? Răspuns: la început, acest lucru va fi stabilit de o comisie formată din moșieri și țărani în număr egal, iar apoi de Consiliul de stat...

Este cazul să întrebăm: sînt cadeții un partid democratic sau partidul contrarevoluționar al burgheziei liberale-monarhiste? Sînt ei partidul „libertății poporului” sau partidul liniștirii moșierilor?

Democrația burgheză din Rusia — adică trudovicii și narodnicii de toate nuanțele — păcătuia serios prin aceea că se aștepta ca trecerea pămînturilor moșierești în mîinile țăranilor să ducă la „egalizare”, la răspîndirea „principiilor muncii” etc.; ea păcătuia și prin aceea că, cu flecăreala ei deșartă pe tema diverselor „norme” de posesiune funciară, punea în umbră problema menținerii sau a desființării proprietății funciare feudale; dar această democrație ajuta noul să înlătore vechiul și nu fabrica proiecte pentru menținerea unei serii de privilegii în favoarea vechiului.

Nu, a susține că cadeții sînt un partid democratic și nu partidul burgheziei contrarevoluționare, liberale-monarhiste înseamnă pur și simplu a-ți bate joc de fapte îndeobște cunoscute.

În încheiere, vom examina pe scurt o întrebare pe care ar putea s-o pună unii cadeți naivi. Dacă „înstrăinarea forțată” preconizată de cadeți înseamnă forțarea țăranilor de către moșieri, de ce a fost ea respinsă de majoritatea moșierilor?

Răspunsul la această întrebare l-a dat, fără să vrea, d-l Miliukov în discursul rostit în Duma a III-a la

31 octombrie 1908, cînd a vorbit *ca istoric*. *Istoricul* Miliukov a trebuit să constate că pînă la sfîrșitul anului 1905 atît cîrmuirea cît și *moșierii* au considerat că țărănimea este o *forță conservatoare*. La consfătuirea care a avut loc la Peterhof în zilele de 19—26 iulie 1905, consfătuire care a pregătit Duma lui Bulîghin⁵¹, stîlpii viitorului Consiliu al nobilimii unite (A. A. Bobrinski, Narîșkin etc.) au fost *de părere că în viitoarea Dumă trebuie să fie asigurată preponderența țăranilor*. Witte s-a situat atunci pe punctul de vedere că reazemul absolutismului trebuie (și poate) să-l constituie *nu nobilimea și nici burghezia, ci „democrația țărănească”**

„Domnilor — a spus d-l Miliukov —, acest moment prezintă interes, pentru că tocmai atunci i-a venit guvernului ideea înstrăinării forțate (voci: i-a venit lui Kutler). Da, Kutler, domnilor... *Kutler s-a apucat să elaboreze un proiect de lege cu privire la înstrăinarea forțată*.”

„El a lucrat, domnilor; *această elaborare a durat — nu știu exact, o lună sau două — pînă la sfîrșitul anului 1905*. Ea a continuat nestînjenită pînă în momentul cînd s-au produs cunoscutele evenimente de la Moscova, în urma cărora starea de spirit s-a schimbat simțitor”.

La 4 ianuarie 1906 s-a întrunit congresul mareșalilor nobilimii. El a respins proiectul lui Kutler, pe care-l cunoștea din auzite și din informații neoficiale. El a adoptat un program agrar propriu (viitorul program „stolîpinist”). În februarie 1906, ministrul Kutler demisionează. La 30 martie 1906, cabinetul Witte (cu program „țărănesc”) este înlocuit prin cabinetul Gurko-Goremîkin (cu program „stolîpinist”, burghezo-moșieresc).

Acestea sînt faptele pe care a trebuit să le constate *istoricul* Miliukov.

Concluzia care decurge din aceste fapte este clară. Proiectul „cadet” de înstrăinare forțată a fost un proiect al lui Kutler, *ministru* în guvernul Witte, care visa o autocrație sprijinită pe țărani! Cînd democrația țărănească era în ascensiune, s-au făcut încercări de a o corupe, de

* Vezi „Darea de seamă a fracțiunii partidului libertății poporului” asupra activității desfășurate în cursul sesiunii a 2-a a Dumei a III-a de stat (Petersburg, 1909), pag. 43. Păcat, mare păcat ca cadeții nu au reprodus discursurile lui Berezovski...

a o perverti, de a o amăgi cu proiectul unei „înstrăinări forțate“, „pașnice“, al unei „a doua eliberări“, proiect de „forțare“ birocratică „a țăranilor de către moșieri“.

Iată ce ne spun faptele istorice. Proiectul agrar al cadeților este proiectul unui ministru în guvernul Witte de „a se juca“ de-a cezarismul țăranesc.

Democrația țăărănească n-a justificat aceste speranțe. Ea a arătat — în Duma I mai clar, poate, decît în 1905 — că, începînd din 1861, a devenit *conștientă*. Cu o *astfel* de țăărănime, proiectul cadeto-kutlerist devenea un nonsens: țăranii nu numai că nu s-ar fi lăsat amăgiți, ca înainte, dar ar fi folosit pînă și comisiile agrare locale cadete pentru a organiza un nou asalt.

Mareșalii nobilimii au hotărît just, la 4 ianuarie 1906, că proiectul moșierilor liberali (al lui Kutler & Co.) este o creație hibridă și l-au respins în mod categoric. Războiul civil a făcut ca proiectomania liberală-birocratică să fie depășită. Lupta de clasă a spulberat visurile de „pace socială“ și a pus tăios problema: „ori în chip stolîpinist, ori în chip trudovic“.

„Nevskala Zvezda“ nr. 22
din 19 august 1912
Semnat: V. F r e i

Se tipărește după textul
apărut în ziar

O PROASTĂ APĂRARE

În articolul „Lupta grevistă și salariul“ *, publicat în „Pravda“ nr. 86 din 9 august, am reprodus datele statisticii noastre oficiale cu privire la salariul mediu al muncitorilor de fabrică din Rusia în cursul primului deceniu al secolului al XX-lea.

Din aceste date reieșea că, în urma vestitei lupte greviste din 1905, salariul muncitorilor a crescut de la 206 ruble (în medie, pe an, pe cap de muncitor) la 238 de ruble, adică cu 32 de ruble, sau cu 15,5%.

Concluzia noastră n-a fost pe placul oficiosului „Rossiia“. În articolul de fond apărut în numărul din 15 august, el reproduce amănunțit datele prezentate de noi (fără a indica însă precis ziarul din care le-a luat) și încearcă să infirme concluziile noastre.

„Este, desigur, adevărat — scrie „Rossiia“ — că în 1906 salariile muncitorilor au săltat simțitor, dar nu e mai puțin adevărat că, o dată cu aceasta și concomitent cu aceasta, s-au urcat simțitor și prețurile tuturor produselor industriale și alimentare...“ În continuare „Rossiia“ face un calcul din care reiese că salariile au crescut cu 20%, în timp ce viața s-a scumpit cu 24%. Calculul făcut de „Rossiia“ este greșit din toate punctele de vedere. În realitate, creșterea salariilor este mai mică, iar scumpirea vieții mai mare.

Aici însă nu ne propunem să rectificăm greșelile ziarului „Rossiia“. Vom lua de bune cifrele lui.

* Vezi volumul de față, pag. 30—31. — Nota red.

„...Din ele nu reiese de loc — scrie „Rossiia“ — că muncitorii s-ar fi ales cu vreun câștig. Dimpotrivă, faptul că ei se plîng mereu că vremurile sînt grele ne îndreptățește mai curînd să ajungem la concluzia contrară, și anume că nu s-au ales aproape cu nimic“.

Curios mai judecă ziarul „Rossiia“ ! Dacă salariile au crescut în mai mică măsură decît prețurile produselor de strictă necesitate, înseamnă că este necesară o creștere și mai însemnată a salariilor ! Oare nu este evident acest lucru ?

Dar cum ar putea muncitorii să obțină fără luptă economică și fără greve majorarea salariilor ? A văzut oare „Rossiia“ capitaliști care, atunci cînd cresc prețurile la produsele de strictă necesitate, să propună ei înșiși muncitorilor majorarea salariilor ?

„Rossiia“ recunoaște că în 1906 salariile au crescut simțitor, adică au crescut datorită unei lupte greviste largi, de masă, de o dîrzenie nemaivăzută în lume. Dar prețurile produselor alimentare au început să crească înainte de 1905. De exemplu, începînd din 1903, prețul grînelor în Rusia n-a mai scăzut, ci a crescut mereu. Începînd din 1901, prețurile la produsele animale n-au mai scăzut, ci au crescut.

Prin urmare, numai prin luptă grevistă au reușit muncitorii să obțină ca, în urma creșterii prețurilor la grîne și la alte produse alimentare, să crească și salariile lor. Dacă salariile n-au crescut în suficientă măsură — lucru pe care-l recunoaște pînă și „Rossiia“ — înseamnă că este necesară o nouă majorare.

„Pravda“ nr. 96 din 21 august 1912
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LICHIDATORII ȘI „UNITATEA” 52

Numărul 7 al ziarului „Nevski Golos”, apărut zilele acestea, nu poate fi calificat altfel decît ca un număr isteric. Aproape două pagini de ziar conțin, în loc de cronică muncitorească, injurii triviale la adresa ziarelor „Pravda” și „Nevskaia Zvezda”. Este curios că aceste injurii sînt proferate sub lozinca „unității” clasei muncitoare, a „unității” campaniei electorale.

Domnilor, le răspundem noi lichidatorilor, unitatea clasei muncitoare este un principiu mareț. Dar credeți-mă că vă faceți ridicoli cînd, sub paravanul zarvei pe tema „unității”, vreți să impuneți clasei muncitoare platforma și candidaturile grupului de intelectuali-lichidatori de orientare liberală.

„Pravda” a demonstrat pe bază de cifre *precise* că „lichidatorismul nu reprezintă nimic în mișcarea muncitorească; el este puternic numai în rîndurile intelectualității liberale” („Pravda” nr. 80 din 1 august 1912)*. Acum „Nevski Golos” nr. 7 din 17 august tună și fulgeră împotriva acestor articole din „Pravda”, calificîndu-le drept „articole-foileton”, „elucubrații-hlestakoviste” etc. —, fără a se încumeta însă să conteste faptul simplu că pentru „Pravda” s-au făcut într-o jumătate de an 504 subscripții muncitorești de grup, în timp ce pentru ziarele lichidatoriste nu s-au făcut decît 15.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 452—456. — Nota red.

Ce altă concluzie se poate trage de aici decât că țipele, zarva, injuriile și perorările pe tema unității nu sînt decât un paravan menit să camufleze neputința extremă și totală a lichidatorilor în rîndurile clasei muncitoare ?

Oricît ne-ar înjura „Nevski Golos“, noi vom continua să arătăm calm muncitorilor fapte indiscutabile. Priviți subscripțiile enumerate în „Nevski Golos“ nr. 7, subscripții realizate în iulie și în august „în vederea sporirii fondurilor ziarului“ (adică, vorbind pe șleau, în vederea asigurării reparației ziarului lichidatorist, care încetase să apară pentru că nu e sprijinit de masele muncitorești). Din darea de seamă referitoare la aceste subscripții reiese că ele au fost în număr de 52, însumînd 827 de ruble și 11 copeici. Numai două dintre ele sînt subscripții de grup : una din partea „grupului de inițiativă din Moscova“, 35 de ruble, și una din partea unui „grup de prieteni din Paris“, 8 ruble și 54 de copeici. Din restul de 50 de subscripții individuale, 35 însumează 708 ruble, adică, în medie, cîte 20 de ruble și ceva fiecare.

Oricît s-ar supăra „Nevski Golos“ și oricît ne-ar înjura el, faptele rămîn fapte. Este îndeobște cunoscut că „grupurile de inițiativă“ sînt grupuri de lichidatori care s-au desprins de partidul clasei muncitoare. Insuși Plehanov a recunoscut deschis acest lucru încă în aprilie 1912.

Cu banii donați de intelectualii burghezi liberali, grupul lichidatorilor desprinși de partid a asigurat reparația ziarului său, spre a lupta împotriva presei muncitorești !! Și acest grup mai vorbește de „unitate“. Cum să nu rîzi ?

„Pravda“ nr. 99 din 24 august 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PE SCURT DESPRE „CADETOFAGIE“

„Pravda“ și „Nevskaia Zvezda“ au dat d-lor Blank, Korobka, Kuskova & Co. o replică drastică, dar pe deplin meritată, la mîrșavele lor atacuri liberale împotriva presei muncitorești.

Dar, oricît de reușite au fost răspunsurile date „domnilor care îi boicotează pe muncitori“, a mai rămas de examinat o extrem de importantă problemă principială, pe care, prin minciunile lor grosolane, d-nii Blank, Kuskova & Co. s-au străduit s-o estompeze, s-o pună în umbră. Noi însă nu trebuie să îngăduim să fie estompate problemele principiale; noi trebuie să dezvăluim întreaga lor însemnătate, să scoatem la iveală de sub mormanele de calomnii, denaturări și injurii blankisto-kuskoviste sursele divergențelor care interesează pe orice muncitor conștient.

Una dintre aceste surse poate fi desemnată prin cuvîntul „cadetofagie“. Ascultați cu atenție glasurile singuraticе, dar insistente ale lichidatorilor, observațiile acelora care nu se situează pe poziții de partid pe deplin precizate, și veți întîlni adesea, dacă nu reproșuri la adresa ziarelor „Pravda“ și „Nevskaia Zvezda“, cel puțin o atitudine de dezaprobare a „cadetofagiei“ lor.

Să examinăm deci problema principială a „cadetofagiei“.

Aceste reproșuri la adresa „Pravdei“ se explică, în primul rînd și mai ales, prin următoarele două împrejurări: 1) neînțelegerea esenței problemei celor „două sau trei tabere“ în campania electorală și în politica contemporană în general; 2) ignorarea condițiilor speciale în care se află acum presa marxistă, ziarele democrației muncitorești.

Să începem cu prima problemă.

Liberalii se situează cu toții pe terenul teoriei că există numai două tabere, din care una este *pentru* constituție, iar cealaltă este *împotriva* constituției. De la Miliukov pînă la Izgoev, de la Prokopovici pînă la M. M. Kovalevski, ei sînt cu toții de acord în această privință. Și nu trebuie să pierdem din vedere faptul că teoria celor două tabere decurge în mod necesar din *esența de clasă* a întregului nostru liberalism.

În ce constă această esență din punct de vedere economic? În faptul că liberalismul este partidul burgheziei, care se teme de mișcarea maselor țărănești și, într-o măsură și mai mare, de mișcarea muncitorilor, pentru că această mișcare este în stare să *limiteze* (chiar acum, într-un viitor foarte apropiat, fără a schimba întreaga orînduire capitalistă) proporțiile și formele privilegiilor *economice* ale burgheziei. Iar privilegiul ei economic îl constituie proprietatea asupra capitalului, care în Rusia aduce un profit de două-trei ori mai mare decît în Europa.

Pentru a putea menține acest supraprofit „rusesc”, nu trebuie admisă existența de sine stătătoare a unei a treia tabere.

De pildă, burghezia își poate foarte bine păstra dominația și în condițiile zilei de muncă de 8 ore. În asemenea condiții dominația ei va fi chiar mai deplină, mai pură, mai largă și mai liberă decît în condițiile zilei de muncă de 10—11 ore. Dar dialectica luptei de clasă este de așa natură, încît, dacă nu va fi pusă în fața unei necesități extreme, absolute, burghezia nu va consimți niciodată ca ziua de muncă de 10 ore, obișnuită, rentabilă (în maniera oblomovistă) și care nu-i dă bătaie de cap, să fie înlocuită cu ziua de muncă de 8 ore.

Cele spuse despre ziua de muncă de 8 ore sînt valabile și pentru Camera superioară, și pentru proprietatea funciară moșierească, și pentru multe alte lucruri.

Burghezia nu va renunța la vechile forme rusești de exploatare — forme comode, rentabile și care nu-i dau bătaie de cap — pentru a le înlocui cu forme *exclusiv* eu-

ropene, *exclusiv* democratice (căci democrația, să nu le fie cu supărare bătăioșilor eroi de la „Zavetî“⁵³, este și ea o formă de dominație burgheză) —, nu va renunța la ele, spunem noi, decît dacă va fi pusă în fața unei necesități extreme, absolute.

Această necesitate poate fi creată numai de o mișcare de masă care va fi adoptat un anumit sistem și va fi dobîndit un anumit grad de forță. De aceea burghezia, apărîndu-și interesele economice, luptă împotriva unei asemenea mișcări, *adică* împotriva existenței de sine stătătoare a celei de-a treia tabere.

În ce constă esența de clasă a liberalismului din punct de vedere politic? În teama față de mișcarea aceluiași elemente sociale, pentru că această mișcare poate submina privilegiile politice scumpe burgheziei. Liberalismul se teme de democrație mai mult decît de reacțiune. Acest lucru a fost dovedit de anii 1905, 1906 și 1907.

Ca să poată fi păstrate, *în parte cel puțin*, privilegiile politice, trebuie împiedicată existența de sine stătătoare a unei a treia tabere, trebuie ca *întreaga* opoziție să fie menținută pe *acea* poziție — și numai pe *acea* poziție — care este exprimată prin formula: *pentru* sau *împotriva* constituției.

Această formulă exprimă o poziție *exclusiv* constituționalistă. Ea *nu depășește* cadrul reformelor constituționale. Esența acestei formule a fost foarte bine și just exprimată de d-l Gredescul — l-a luat gura pe dinainte — în declarațiile pe care „Reci“ le-a publicat fără nici o rezervă și pe care „Pravda“ le-a reprodus nu de mult*.

Esența acestei formule este pe de-a-ntregul „vehistă“, căci „vehiștii“ nici nu au nevoie de ceva mai mult, ei nici n-au propovăduit propriu-zis nimic altceva. „Vehiștii“ nu sînt de loc împotriva constituției, împotriva reformelor constituționale. Ei sînt „numai“ împotriva democrației, care critică iluziile constituționaliste de orice fel.

Liberalul rus s-a dovedit a fi un politician destul de „abil“ ca să se intituleze „democrat“ în scopul de a lupta împotriva democrației și împotriva existenței ei de

* Vezi volumul de față, pag. 25—26. — Nota red.

sine stătătoare. Aceasta este metoda de acțiune obișnuită, normală a oricărei burghezii liberale în orice țară capitalistă : să înșele masele cu firma democratismului, spre a le *dezvăța* de teoria cu adevărat democratică și de practica cu adevărat democratică.

Experiența tuturor țărilor însă, inclusiv experiența Rusiei, a arătat incontestabil că numai o astfel de practică poate să asigure o adevărată mișcare înainte, în timp ce liberalismul, cu teama lui de democrație, cu teoriile sale vehisto-gredesculiene, se condamnă în mod inevitabil la neputință : neputința liberalismului rus în perioada 1861—1904, a liberalismului german în perioada 1849—1912.

Tabăra a treia — tabăra democrației, care înțelege caracterul limitat al liberalismului, căreia îi este străină inconsecvența, moliciunea și șovăielile lui și care, spre deosebire de el, nu aruncă priviri speriate înapoi — nu se poate forma și nu poate exista fără o critică sistematică, perseverentă și permanentă la adresa liberalismului.

Cei care aplică acestei critici, cu dispreț sau cu dușmănie, epitetul de „cadetofagie” nu fac decât să promoveze, în mod conștient sau inconștient, concepțiile *liberale*. Căci, de fapt, *întreaga* critică la adresa cadetismului este *implicit*, prin însuși felul cum pune problemele, o critică la adresa reacțiunii, o critică la adresa celor de dreapta. Polemica noastră cu liberalii, a spus pe bună dreptate „Nevskaia Zvezda” (nr. 12) *, „este mai profundă și mai bogată în conținut decât lupta împotriva celor de dreapta” **.

Adevărul este că, în Rusia, la o sută de ziare liberale abia dacă revine unul marxist, așa că e pur și simplu

* Vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 377. — Nota red.

** „Reci” obiectează : dacă-i așa, atunci cum se explică faptul că cei de dreapta citează cu simpatie „Pravda” împotriva ziarului „Reci” ? „Reci” recurge aici la o mistificare : dacă cei de dreapta ar da „Pravdei” mai multă libertate decât ziarului „Reci”, această întrebare ar constitui un argument serios împotriva social-democrațiilor. Oricine știe însă că lucrurile stau tocmai invers. Presa noastră are de o sută de ori mai puțină libertate decât „Reci”, e de o mie de ori mai puțin trainică și beneficiază de zece mii de ori mai puțin de ocrotirea „constituției”. Orice om cu carte înțelege că „Rossiia” și „Novoe Vreemea” vor să-i întărească pe „Reci” cu citatele din „Pravda” și că, în timp ce pe „Pravda” ei o sugrumă, împotriva ziarului „Reci” ei se llimitează să bombănească, ocărîndu-l. Astea sînt însă „două lucruri cu totul diferite”.

ridicol să se vorbească de o „exagerare“ a criticii noastre la adresa cadeților; noi nu facem nici a suta parte din ceea ce ar trebui făcut pentru ca starea de spirit „general-opoziționistă“, care predomină în societate și în popor, să cedeze locul unei stări de spirit antiliberale, categoric și conștient democratică.

Fără o asemenea „înlocuire“ nu s-a făcut niciodată, și nici nu se va face vreodată ceva temeinic și cu rost în Rusia.

Acuzațiile de „cadetofagie“ sau micile zeflemele pe tema „cadetofagiei“ nu sînt decît un fașon de parlar*, un mod de a promova concepțiile liberale, iar atunci cînd se vorbește în fața muncitorilor sau despre muncitori, un mod de a promova concepțiile politicii muncitorești liberale.

Din punctul de vedere al unui lichidatorism cît de cît consecvent, acuzațiile de „cadetofagie“ sînt explicabile și *necesare*. Ele exprimă însăși esența lichidatorismului.

Priviți concepțiile lichidatoriste în ansamblul lor, logica lor lăuntrică, legătura dintre ele și interdependența dintre diferitele lor teze: „libertatea de asociere“ este o reformă constituțională; pe lîngă greve economice se preconizează „o înviorare politică“, și nimic mai mult; lansarea unei platforme electorale care țintește departe este calificată drept o „nebunie“; sarcina la ordinea zilei este formulată ca o sarcină de luptă pentru existența legală a *partidului*, adică este formulată tot ca o reformă constituțională; puterea de stat din Rusia este declarată ca fiind *deja* burgheză (Larin); burghezia industrială și comercială este declarată ca fiind *deja* clasă dominantă; muncitorilor li se spune că „e de ajuns“ să folosească contradicția dintre absolutism și constituționalism (Martov)⁵⁴.

Privite în ansamblu, toate acestea nu sînt *altceva* decît *reformism*, decît sistemul de concepții al politicii muncitorești liberale. Lucrurile nu se schimbă cîtuși de puțin de pe urma faptului că cutare sau cutare, apărînd aceste concepții (*în parte sau în întregime*, căci lichidatorismul se

* — fel de a vorbi. — Nota trad.

află în „procesul creșterii unor sarcini crescînde”), se consideră *ei înșiși* marxști.

Nu interesează bunele lor intenții (la cei care le au), ci semnificația obiectivă a politicii lor, adică ceea ce rezultă din ea, *cui prodest*, cui îi folosește ea, a cui moară pune ea efectiv în funcțiune.

Aceasta este o apărare a intereselor muncitorești *pe terenul* creat de „lupta” (sau de ciorovăiala ?) dintre *liberali* și cei de dreapta și nu o luptă *pentru un teren* democratic, antiliberal, în vederea slăbirii celor de dreapta. Lichidatorii sînt de partea muncitorilor, indiscutabil. Dar ei *înțeleg* interesele muncitorilor în așa fel, încît le apără *în cadrul acelei* Rusii pe care făgăduiesc s-o construiască liberalii și nu al acelei Rusii pe care au început s-o construiască ieri și vor continua s-o construiască mâine (o construiesc pe nevăzute și azi) *democrații împotriva* liberalilor.

Aici e miezul întregii probleme. Rusia nouă nu există încă. Ea n-a fost încă construită. Ce trebuie să facă muncitorii : să-și dureze un cuibușor „de clasă” (în fond de breaslă) în acea Rusie pe care o construiesc Miliukovii și Purișkevicii, sau să construiască *ei înșiși*, în felul lor, o Rusie nouă fără cei de teapa lui Purișkevici și *împotriva* Miliukovilor ?

Această Rusie nouă va fi în orice caz o Rusie burgheză, dar de la politica burgheză (agrară și neagră) a lui Stolîpin pînă la politica *burgheză* a lui Sun Iat-sen este „o distanță apreciabilă”.

Întreaga esență a epocii prin care trece acum Rusia se rezumă la stabilirea lungimii acestei distanțe.

„Împotriva Miliukovilor”, am spus noi. Acest „împotriva” nu este altceva decît „cadetofagia”. De aceea, fără a ne teme de cuvinte, noi rămînem și vom rămîne *din principiu* „cadetofagi”, fără a uita cîtuși de puțin sarcinile speciale care revin clasei muncitoare atît împotriva lui Miliukov, cît și împotriva Sun Iat-senilor.

Acuzația de „cadetofagie” exprimă doar dorința (conștientă sau inconștientă, n-are importanță) ca, la construirea Rusiei noi, muncitorii să se tîrască în coada Miliuko-

vilor, în loc să ducă după sine pe micii noștri Sun Iat-seni împotriva Miliukovilor...

Ne mai rămîne să spunem cîteva cuvinte despre cea de-a doua împrejurare pe care o pierd din vedere autorii acuzațiilor de „cadetofagie“.

Unii spun : de ce nu vă expuneți *în mod pozitiv* concepțiile ? Ce rost are acest exces de *polemică* ? Cei care ne pun aceste întrebări par a judeca în felul următor : noi nu sîntem împotriva unei linii proprii, cu totul distinctă de cea a cadeților, nu avem nimic împotriva să fie trei tabere ; sîntem numai împotriva „înlocuirii politicii prin polemică“, ca să folosim expresia caustică a unui prieten al lichidatorilor ⁵⁵.

Răspunsul este foarte simplu : în primul rînd, concepții noi nu pot fi expuse altfel decît pe cale polemică (iar concepțiile marxiste sînt noi în comparație cu cele liberale atît în ceea ce privește timpul cînd au apărut, cît și în ceea ce privește amploarea răspîndirii lor). În al doilea rînd, arena în care acționează „Nevskaia Zvezda“ și „Pravda“ este o arenă de propagandă marxistă *exclusiv teoretică*. Ar fi greșit să se considere că această arenă reprezintă ceva mai mult : ea este *numai* „a b c-ul“ teoretic, inițierea teoretică, indicarea direcției de activitate, dar nu activitatea propriu-zisă.

Din cauza unor „împrejurări independente de voința lor“, marxiștii nu pot formula în această arenă, într-o formă „pozitivă“, concluziile lor practice. De aceea ar fi o greșeală *lichidatoristă* să se exagereze importanța acestei arene. Maximum ce se poate face aici este indicarea *direcției*, și aceasta *numai* sub forma unei critici la adresa cadeților.

„Novoe Vreamea“ și „Zemșcina“ ⁵⁶, căutînd să-i întărească pe cadeți, prezintă lucrurile ca și cum aici n-ar fi nimic altceva decît *cadetofagie*. Din motive lesne de înțeles, „Reci“ *se preface* că acceptă această „interpretare“. Korobka și Kuskova & Co. — care din prostie fără margini, care din „cadetoservilism“ fără margini — procedează la fel.

Dar orice om inițiat în politică își dă foarte bine seama că „cadetofagia“ marxistă arată, literalmente la *fiecare*

punct al criticii la adresa cadeților, *direcția* unei alte „opoziii”, dacă ne e îngăduit să folosim acest cuvânt nepotrivit.

Cînd marxistul îl „mănîncă” pe cadet pentru discursurile „cucernice” ale lui Karaulov, el nu-și poate expune punctul de vedere pozitiv. Dar orice om inițiat înțelege despre ce este vorba : democrația nu poate fi democrație dacă este cucernică.

Cînd marxistul îl „mănîncă” pe cadet pentru discursurile lui Gredescul, el nu-și poate expune punctul de vedere pozitiv. Dar orice om inițiat înțelege despre ce este vorba : democrația nu poate fi democrație dacă împărtășește concepțiile lui Gredescul.

Cînd marxistul... dar n-am mai isprăvi niciodată dacă ne-am apuca să înșirăm toate problemele și punctele „cadetofagiei” noastre. Ajung cele două exemple de mai sus pentru a ilustra pe deplin teza noastră referitoare la *cea de-a doua* împrejurare : *acuzarea de cadetofagie este o formă de manifestare a prejudecării filistine, putrede și dăunătoare, că o anumită arenă este o arenă suficient de largă.*

Noi vom rămîne „cadetofagi”, între altele, tocmai pentru a combate această prejudecată dăunătoare.

„Nevskala Zvezda” nr. 23
din 26 august 1912
Semnat : K. S—i

Se tipărește după textul
apărut în ziar

MUNCITORII ȘI „PRAVDA“

„Pravda“ a prezentat deja un bilanț sumar al activității pe prima jumătate a acestui an*.

Acest bilanț a arătat în primul rînd și în special că *numai* datorită eforturilor depuse de muncitorii înșiși, *numai* datorită creșterii enorme a entuziasmului lor, a hotărîrii și a dîrzeniei lor în luptă și *numai* după mișcarea din aprilie—mai a putut să apară ziarul muncitoresc „Pravda“ din Petersburg.

În bilanțul său, „Pravda“ s-a limitat să publice deocamdată datele referitoare la subscripțiile muncitorești de grup pentru crearea unui cotidian muncitoresc. Aceste date nu ne înfățișează decît o mică parte din sprijinul primit din partea muncitorilor; ele nu oglindesc în mod nemijlocit un sprijin mult mai prețios și mult mai dificil: sprijinul moral, sprijinul dat prin colaborare personală, sprijinirea orientării ziarului, sprijinirea lui prin corespondențe, prin discutarea conținutului său, prin difuzarea lui etc.

Dar și datele restrînse de care dispunea „Pravda“ au vădit existența unui număr impresionant de grupuri muncitorești *direct* legate de ea. Să aruncăm o privire de ansamblu asupra datelor totalizatoare:

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 442—458. — Nota red.

*Numărul subscripțiilor muncitorești de grup
pentru ziarul Pravda*

În ianuarie	1912	14
„ februarie	1912	18
„ martie	1912	76
„ aprilie	1912	227
„ mai	1912	135
„ iunie	1912	34
„ iulie	1912	26
„ august (pînă la data de 19 ale lunii)	1912	21
<i>Total</i>		551

Așadar, *cinci sute cincizeci și unu* de grupuri muncitorești au sprijinit „Pravda” prin subscripțiile lor.

Ar fi interesant să totalizăm o serie întreagă de alte subscripții și donații ale muncitorilor. În „Pravda” am văzut mereu dări de seamă cu privire la subscripții organizate pentru sprijinirea a diferite greve. Am văzut dări de seamă cu privire la subscripții pentru ajutorarea „victimelor represiunilor”, pentru „victimele represiunii de la Lena”, pentru unii redactori ai „Pravdei”, subscripții pentru campania electorală, pentru ajutorarea înfometărilor etc. etc.

Data fiind diversitatea acestor subscripții, totalizarea cifrelor este aici mult mai dificilă și nu putem spune încă dacă un calcul statistic ar putea înfățișa în mod satisfăcător acest fenomen. În orice caz însă este evident că aceste felurite subscripții îmbrățișează o parte foarte însemnată *din viața muncitorească*.

Examinînd dările de seamă asupra subscripțiilor muncitorești *în legătură* cu scrisorile primite de la muncitori și funcționari din toate colțurile Rusiei, cititorii „Pravdei”, în majoritatea cazurilor împrăștiati și răzlețiți în virtutea grelelor condiții de viață din Rusia, își pot face o *anumită* idee despre felul cum luptă, cum se trezesc întru apărarea intereselor democrației muncitorești proletarii din cutare profesiune sau din cutare localitate.

Cronica vieții muncitorești de-abia *începe* să se dezvolte și să se statornicească în coloanele „Pravdei”. Fără îndoială

că pe viitor, în afară de scrisorile referitoare la abuzurile din fabrici, la trezirea unei noi pături proletare, la subscripțiile pentru diversele domenii ale luptei muncitorilor, ziarul muncitoresc va primi și știri referitoare la vederile și la starea de spirit a muncitorilor, la campania electorală, la alegerile de împuterniciți ai muncitorilor, la ceea ce citesc muncitorii, la problemele care-i interesează în mod deosebit etc.

Ziarul muncitoresc este o tribună muncitorească. În fața întregii Rusii trebuie să fie discutate aici, rînd pe rînd, problemele vieții muncitorești în general și ale democrației muncitorești în special. Muncitorii din Petersburg au făcut începutul. Energiei lor îi datorește proletariatul din Rusia apariția primului cotidian muncitoresc după anii de grea cumpănă. Să continuăm deci opera inițiată de ei, sprijinind și dezvoltînd cu toții ziarul muncitoresc din capitală, prima rîndunică vestitoare a acelei primăveri în care întreaga Rusie se va acoperi de o rețea de organizații muncitorești cu ziare muncitorești.

Nouă, muncitorilor, ne revine sarcina de a crea această Rusie, și o vom crea.

„Pravda” nr. 103 din 29 august 1912
Semnat : S. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎNAINTE ȘI ACUM

Cu optsprezece ani în urmă, în 1894, mișcarea muncitorească din Petersburg abia începuse să se înfiripeze sub forma ei nouă, sub forma de mișcare de masă, luminată de învățătura marxistă.

Mișcarea din deceniul al 8-lea al secolului trecut a antrenat vîrfuri cu totul neînsemnate ale clasei muncitoare. Elementele înaintate ale clasei muncitoare s-au manifestat încă pe atunci ca militanți de seamă ai democrației muncitorești, dar masa dormea încă. Abia la începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a început ea să se deștepte, și o dată cu aceasta a început o perioadă nouă, și mai glorioasă, în istoria întregii democrații din Rusia.

Din păcate, aici, în mica paralelă pe care o facem, trebuie să ne limităm la un singur aspect al uneia dintre manifestările mișcării muncitorești, și anume la lupta economică și la „dezvăluirile“ economice.

Pe atunci, în 1894, un număr foarte mic de cercuri formate din muncitori înaintați discutau cu aprindere planul organizării unei campanii de dezvăluire a rînduie-lilor din fabrici. Foarte rar se întîmpla ca muncitorii înșiși să adreseze tovarășilor lor cuvîntul lor ce trăgea greu în cumpănă și să le arate abuzurile cele mai revol-tătoare ale puterii capitalului. Nici vorbă nu putea fi ca pe vremea aceea să se discute deschis despre asemenea lucruri.

Dar, în ciuda tuturor greutăților și a tuturor piedicilor, masa muncitorească care se trezea reușea să ia cunoștință

de materialele care îi erau adresate și în care erau denunțate rînduielile din întreprinderi. Creștea lupta grevistă, se dezvolta impetuos *legătura* dintre lupta economică a clasei muncitoare și alte forme, superioare, de luptă. Detașamentul înaintat al democrației din Rusia se trezea, iar după zece ani și-a arătat toată puterea. Numai acestei forțe îi datorește Rusia faptul că vechiul înveliș a fost rupt.

Pentru cei care mai țin minte primele materiale în care, adresîndu-se maselor, muncitorii înaintați din Petersburg dezvăluiau în 1894 rînduielile din fabrici, e extrem de interesant și de instructiv să le compare cu dezvăluirile similare care apar în „Pravda“. Această mică comparație într-un singur domeniu de manifestare a luptei muncitorești ne arată în mod concret cît de mult a crescut *întreaga* ei amploare, profunzimea ei, forța ei etc.

Pe atunci — vreo cinci-șase materiale care denunțau rînduielile din fabrici și care erau difuzate de muncitori pe ascuns, în cîteva zeci de exemplare.

Acum — zeci de mii de exemplare ale cotidianului „Pravda“, în care se publică zilnic cîteva materiale care denunță rînduielile existente în cele mai diferite ramuri de muncă.

Pe atunci — vreo cinci-șase așa-numite „cercuri“, care discutau, cu participarea unui intelectual marxist, în secret bineînțeles, rînduielile din fabrici și stabileau conținutul punctelor care urmau să fie „publicate“.

Acum — sute și mii de grupuri muncitorești apărute în mod spontan, care discută nevoile vitale ale muncitorilor și care din propria lor inițiativă trimit ziarului „Pravda“ scrisori, materiale care denunță rînduielile din fabrici, apeluri în care muncitorii sînt îndemnați să se unească și să opună împotrivire.

Au trecut numai optsprezece ani, și de la primele licăriri de lumină, de la primele începuturi timide, muncitorii au pășit spre o mișcare *de masă* în sensul cel mai strict al cuvîntului.

Din păcate, sîntem nevoiți să ne limităm *numai* la aceste paralele în domeniul dezvoltării rînduieiilor din fabrici. Dar și ele ne arată cît de lungă este calea parcursă, ne arată încotro duce această cale.

Optsprezece ani reprezintă un interval scurt în istoria unei clase căreia îi este hărăzită marea sarcină istorică a eliberării întregii omeniri.

O bună parte din această cale a fost străbătută pe bîjbîite. Acum drumul e găsit. — Cu mai multă îndrăzneală și mai strîns uniți — înainte!

„Pravda” nr. 104 din 30 august 1912

Se lipărește după textul
apărut în ziar

CONGRESUL INTERNAȚIONAL AL MAGISTRAȚILOR

La Viena are loc în momentul de față primul congres internațional al magistraților, precum și cel de-al 31-lea Congres al juriștilor germani.

Cuvântările sus-pușilor delegați sînt pătrunse de un spirit extrem de reacționar. Domnii juriști și magistrați burghezi s-au ridicat împotriva participării poporului la administrarea justiției.

În statele moderne această participare îmbracă două forme principale: 1) curtea cu juri, în care jurații se pronunță numai asupra culpabilității; conducerea debaterilor și stabilirea pedepsei este de atribuția unor judecători numiți de stat; 2) judecata cu participarea asesorilor, care, asemenea „reprezentanților stărilor sociale“ de la noi, participă deopotrivă cu judecătorii numiți de stat la toate fazele procesului.

„Luminații“ magistrați ai statelor constituționale rostesc discursuri fulminante împotriva oricărei participări a reprezentanților poporului la administrarea justiției. Unul dintre delegați, un oarecare Elsner, tunînd și fulgerînd împotriva instituției curților cu juri și a judecății cu participarea asesorilor, care ar duce la „anarhie în aplicarea legilor“, a susținut ca în locul lor să fie introdusă *inamovibilitatea* magistraților.

În legătură cu aceasta remarcăm că aici se formulează o revendicare liberală în locul unei revendicări democratice și că aceasta se face în scopul de a camufla renegarea totală a democratismului. Participarea reprezentanților

poporului la administrarea justiției este, incontestabil, un principiu democratic. Aplicarea consecventă a acestui principiu reclamă, în primul rând, ca alegerea juraților să nu se facă pe baze *cenzitare*, adică dreptul de vot să nu fie îngădit prin restricții în ceea ce privește gradul de cultură, averea, domiciliul etc.

În prezent, datorită excluderii muncitorilor, printre jurați precumpănesc adesea îndeosebi micii burghezi reacționari. Remediul împotriva acestui rău trebuie să-l constituie dezvoltarea democratismului pînă la forma lui consecventă și integrală, iar nicidecum renegarea mîrșavă a democratismului. Se știe că a doua condiție a unui democratism consecvent în organizarea justiției este considerată în toate țările civilizate alegerea judecătorilor de către popor.

Cît privește inamovibilitatea magistraților, de care fac atîta caz burghezi liberali în general și cei din Rusia în particular, ea nu înseamnă decît o *împărțire* a privilegiilor medievale între alde Purișkevici și alde Miliukov, între iobăgiști și burghezie. În *fapt*, principiul inamovibilității nu poate fi aplicat în mod integral și ar fi de altfel absurd să-l aplici în cazul unor magistrați inapți, neglijenți sau necorespunzători. În evul mediu, numirea judecătorilor era un apanaj al feudalilor și al absolutismului. Burghezia, care are acum un larg acces la funcțiile judecătorești, *se apără* împotriva feudalilor cu ajutorul „principiului inamovibilității” (deoarece în majoritatea cazurilor, dat fiind că cei mai mulți dintre juriștii „culți” fac parte din rîndurile burgheziei, judecătorii numiți vor fi, inevitabil, de proveniență burgheză). Apărîndu-se astfel *împotriva feudalilor*, burghezia se apără în același timp și *împotriva democrației* atunci cînd preconizează principiul numirii judecătorilor.

Nu este lipsit de interes să relevăm de asemenea următoarele pasaje din cuvîntarea unui oarecare dr. Ginsberg, judecător din Dresda. El s-a lansat într-o serie de considerații pe tema *justiției de clasă*, adică a manifestării asupririi de clasă și a luptei de clasă în cadrul justiției de astăzi.

„Se înșală însă amarnic — exclamă d-rul Ginsberg — aceia care-și închipuie că participarea reprezentanților poporului la administrarea justiției ar înlătura justiția de clasă...”

Foarte just, domnule judecător ! Democrația în general nu înlătură lupta de clasă, ci o face doar conștientă, liberă, fățișă. Dar acesta nu e un argument împotriva democrației, ci un argument în favoarea dezvoltării ei consecvente pînă la capăt.

„...Există, fără îndoială, o justiție de clasă — a spus în continuare judecătorul din Saxonia (iar judecătorii saxoni sînt vestiți în toată Germania prin sentințele lor draconice împotriva muncitorilor) —, dar nu în sensul pe care i-l dau social-democrații, nu în sensul că cei bogați sînt favorizați în detrimentul celor săraci. Dimpotrivă, există o justiție de clasă tocmai în sens contrar. În practica mea am avut următorul caz. Asistat de doi asesori, dintre care unul era social-democrat declarat, iar celălalt cam tot așa ceva, judecam procesul unui grevist acuzat de maltratarea unui spărgător de grevă („a unui muncitor care voia să lucreze”, a spus textual d-l judecător din Saxonia), căruia i-a pus mîna în gît, strigîndu-i : „Ne-ai căzut în mînă, canalie afurisită !”.

În mod obișnuit, pentru asemenea fapte se dau 4—6 luni închisoare, pedeapsa minimă prevăzută de lege pentru astfel de violențe. Ei bine, a trebuit să depun mari eforturi ca să împiedic pronunțarea unei sentințe de achitare a inculpatului. Asesorul social-democrat îmi spunea că nu cunosc psihologia muncitorilor. Eu i-am obiectat că cunosc foarte bine psihologia omului bătut...”

Ziarele germane care au reprodus cuvîntarea judecătorului Ginsberg menționează în acest loc : „*Hohote de rîs*”. Domnii juriști și domnii magistrați au rîs cu hohote. Mărturisim că, dacă l-am fi auzit vorbind pe acest judecător saxon, am fi rîs și noi din toată inima.

Ca cineva să se străduiască să combată în manieră savantă (pretins savantă) teoria luptei de clasă e un lucru care se mai poate imagina. De îndată însă ce discuția trece pe terenul practic, de îndată ce se iau în considerare fenomenele vieții de toate zilele, cel mai înverșunat adversar al acestei teorii poate să devină un tot atît de talentat propagandist al luptei de clasă ca judecătorul saxon Ginsberg.

ÎN ELVEȚIA

În „Pravda“ nr. 63 din 12 iulie * am relatat cititorilor despre greva generală care a avut loc la Zürich în ziua de 29 iunie (12 iulie st. n.). Amintim că greva a fost declarată *împotriva voinței* conducătorilor organizațiilor politice. Adunarea la care 425 de reprezentanți ai tuturor organizațiilor muncitorești din Zürich s-au pronunțat pentru grevă a întâmpinat cu strigăte de „rușine!“ declarația tipografilor că sînt împotriva grevei.

În prezent, presa relatează o serie de fapte care demască acest oportunism.

Reiese că conducătorii politici ai muncitorilor elvețieni au mers cu oportunismul lor pînă la o *trădare* directă a *partidului*. Cu asemenea calificative aspre, dar binemeritate, înfierează cele mai bune organe ale presei muncitorești elvețiene și germane comportarea membrilor social-democrați ai consiliului municipal din Zürich. *Apărînd interesele capitaliștilor*, acesta din urmă a interzis pichetele de grevă (și atunci muncitorii au hotărît să protesteze printr-o grevă generală de o zi).

Consiliul municipal din Zürich numără nouă membri, dintre care patru social-democrați: Erismann, Pflüger, Vogelsanger și Klöti.

Acum a devenit cunoscut că interzicerea pichetelor a fost hotărîtă de consiliul municipal în *unanimitate*, ceea ce înseamnă că Erismann și cei trei colegi social-democrați

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 413—415. — Nota red.

ai săi au votat *pentru !!!* Guvernul cantonului Zürich a cerut consiliului municipal să interzică pichetele *în general*, iar cei patru preaînțelepți peștișori*, adică cei patru social-democrați din Zürich, au prezentat o propunere de „*compromis*” în sensul ca să fie interzise pichetele numai în zona a două ateliere mecanice la care încetase lucrul.

Bineînțeles că, în realitate, această interzicere parțială a pichetelor era tocmai ceea ce cerea burghezia, așa încît propunerea „social-democraților” (!) a fost acceptată de majoritatea burgheză a consiliului municipal!

Mai mult. Consiliul municipal din Zürich a publicat de curînd o dare de seamă asupra evenimentelor legate de greva generală. Ca răspuns la această grevă, capitaliștii au declarat lock-out pe timp de trei zile. În legătură cu aceasta, consiliul municipal din Zürich a hotărît *în unanimitate*, cu participarea celor patru consilieri social-democrați, că pentru menținerea ordinii este necesar ca forțele poliției să fie întărite *cu trupe*.

Dar asta nu-i încă totul. Consiliul municipal burghez din Zürich a dezlănțuit o prigoană sălbatică împotriva muncitorilor și funcționarilor din întreprinderile comunale care au participat la grevă. 13 muncitori au fost concediați, iar alți 116 au fost sancționați disciplinar (retrogradare, salarii mai mici). Aceste hotărîri au fost adoptate de consiliul municipal tot *în unanimitate*, cu participarea lui Erismann și a doi dintre colegii săi.

Comportarea lui Erismann & Co. nu poate fi calificată altfel decît ca o trădare a partidului.

Nu e de mirare că anarhosindicaliștii au oarecare succes în Elveția, din moment ce sînt în situația de a critica în fața muncitorilor un partid socialist care tolerează în rîndurile sale asemenea elemente oportuniste trădătoare. Trădarea lui Erismann & Co. are o gravă semnificație internațională, tocmai pentru că ne arată *în mod concret de unde și în ce fel* este amenințată mișcarea muncitorească de pericolul unei descompuneri *lăuntrice*.

* Aluzie la „Peștișorul cel înțelept” de M. E. Saltikov-Șcedrin. —
Nota trad.

Erismann & Co. nu sînt niște transfugi de duzină care au trecut în tabăra dușmanului; ei sînt pur și simplu filistini pașnici, oportuniști deprinși cu „mărunțișurile” vieții parlamentare, stăpîniți de iluzii democrat-constituționaliste. Într-un moment de ascuțire a luptei de clasă, praful s-a ales din iluziile cu privire la ordinea „constituțională” și la „republica democratică”, iar filistinii noștri în funcția de consilieri municipali social-democrați s-au zăpăcit și au alunecat în mlaștină.

Muncitorii conștienți pot vedea din acest trist exemplu încotro duce *în mod necesar* răspîndirea oportunismului în rîndurile partidului muncitoresc.

„Pravda” nr. 105 din 31 august 1912
Semnat: P. P.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CLERUL ȘI POLITICA

Precum se știe, în momentul de față se fac eforturi desperate pentru a mobiliza întregul cler în alegerile pentru Duma a IV-a de stat și pentru a-l organiza ca o forță ultrareacționară compactă.

Este extrem de instructiv faptul că întreaga burghezie rusă — atât burghezia guvernamentală, octombristă, cât și cea opoziționistă, cadetă — denunță deopotrivă de zeloasă și de îngrijorată aceste planuri ale guvernului și le condamnă.

Negustorul rus și moșierul liberal rus (sau, mai bine zis, care face pe liberalul) se tem de o întărire a guvernului neresponsabil, care vrea „să pescuiască” voturile docililor slujitori ai bisericii. E de la sine înțeles că în această chestiune democrația este mult mai categoric opoziționistă (ca să folosim o expresie eufemistică și inexactă) decât liberalismul.

Într-un număr anterior al ziarului nostru am mai arătat că în problema clerului liberalii au o poziție nedemocratică, fie sprijinind în mod expres teoria arhireacționară a „neamestecului” clerului în politică, fie împăcându-se cu această teorie*.

Democratul este categoric împotriva oricărei falsificări a dreptului de vot și a alegerilor, dar el este tot atât de

*Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 487—488. — Nota red.

categoric *pentru* atragerea directă și fățișă în politică a celor mai largi mase ale clerului de orice categorie. Ne-participarea clerului la lupta politică este o ipocrizie extrem de dăunătoare. În realitate, clerul a participat *întotdeauna* la viața politică, dar a făcut-o într-o formă camuflată ; de aceea participarea fățișă a clerului la viața politică nu poate decît să aducă folease poporului.

În legătură cu această problemă prezintă un interes deosebit articolul episcopului de rit vechi Mihail, apărut de curînd în „Revi”. Vederile acestui autor sînt extrem de naive : el își închipuie, de pildă, că „la noi (în Rusia) clericalismul nu este cunoscut”, că pînă la revoluție el (clerul) se ocupa numai de cele cerești etc.

Este însă instructiv felul în care acest om, pe cît se pare bine informat, apreciază evoluția probabilă a evenimentelor.

„...Că un triumf în alegeri nu va însemna un triumf al clericalismului — scrie episcopul Mihail — este un lucru care mi se pare de netăgăduit. Unit, deși în mod artificial, și în același timp, desigur, jignit de faptul că se dispune astfel de voturile sale și de conștiința sa, clerul se va vedea pus între două forțe... De aici va rezulta în mod necesar o cotitură, o criză, o revenire la alianța firească cu poporul. Dacă curentul clerical și reacționar... ar reuși să se consolideze și să se maturizeze de la sine, poate că asta nu s-ar întîmpla. Acum, cînd clerul, păstrînd încă în suflet urmele tulburării de odinioară, este din nou smuls din liniștea sa, el își va urma calea sa istorică. Democratismul clerului este etapa ultimă și inevitabilă a acestei căi istorice, etapă care va fi legată de lupta clerului pentru propriile sale interese”.

În realitate nu va avea loc „o revenire la alianța firească cu poporul”, cum crede cu naivitate autorul, ci elementele componente ale clerului se vor repartiza între clasele aflate în luptă. Claritatea, amploarea și caracterul conștient al unui asemenea proces de repartizare va avea de cîștigat, desigur, de pe urma atragerii clerului la viața politică.

Iar faptul că observatori bine informați constată că în Rusia „urmele tulburării de ordinioară“ persistă, viabile și viguroase, pînă și în rîndurile unei pături sociale cum este clerul, acest fapt trebuie reținut ca extrem de semnificativ.

„Pravda” nr. 106 din 1 septembrie 1912
Semnat : I. V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎNCĂ O CAMPANIE ÎMPOTRIVA DEMOCRAȚIEI

„Vehi“, această carte de tristă celebritate care a avut un succes enorm în cercurile, pe de-a-ntregul pătrunse de tendințe de renegare, ale burgheziei liberale, a primit o ripostă extrem de slabă și n-a fost îndeajuns de profund analizată în tabăra democrației.

În parte, aceasta se datorește faptului că perioada de succes a culegerii „Vehi“ a coincis cu un timp în care presa democratică „legală“ era aproape complet sugrumată.

Acum, în „Russkaia Mîsl“⁵⁷ (din august), d-l Șcepetev oferă publicului o reeditare a ideilor „vehismului“. Acest lucru e cît se poate de firesc din partea unui organ al „vehiștilor“, redactat de d-l P. B. Ștruve, căpetenia renegașilor. Dar tot atît de firesc ar fi din partea democrației, și mai cu seamă din partea celei muncitorești, dacă ar face acum o parte cel puțin din ceea ce ar fi trebuit să facă, la timpul său, în combaterea „vehiștilor“.

I

D-l Șcepetev își expune ideile sub forma modestă a unei „scrisori din Franța“, intitulată „*Rușii la Paris*“. Dar sub această formă modestă se ascund în realitate „aprecieri“ destul de categorice la adresa revoluției ruse din 1905 și a democrației ruse.

„Anul 1905 — scrie vehistul nostru —, acest an îngrijorător (așa va să zică, îngrijorător ! dar *pentru cine*, prea stimat domn liberal ?), agitat și atît de confuz este încă viu în memoria tuturor...“

„Agitat și atît de confuz“ ! Cît noroi și cît marasm trebuie să fie în sufletul unui om care e în stare să scrie asemenea cuvinte. În Germania, adversarii revoluției din 1848 au spus că 1848 a fost „anul nebuniei“. Aceași idee sau, mai bine zis, aceeași stupidă și mîrșavă spaimă se desprinde din scrisoarea cadetului rus de la „Russkaia Mîsl“.

Noi îi vom opune doar cîteva fapte dintre cele mai obiective și mai „modeste“. În 1905 salariile muncitorilor au crescut ca niciodată. Arenzile au scăzut. Toate formele de asociere a muncitorilor, inclusiv a personalului casnic, au luat o mare dezvoltare. Milioane de publicații ieftine cu subiect politic erau citite de popor, de mase, de mulțime, de „păturile de jos“, cu o aviditate cum nu s-a mai pomenit nicidecînd în Rusia.

În vremuri de mult apuse, Nekrasov exclama :

...Veni-va oare vremea (ce-am dorit-o o viață !)
Cînd fii și fiice ale trezitului norod
Pe Gogol și Belinski vor cumpăra din piață,
Iar nu pe Blücher sau pe milordul cel nerod ? ⁵⁸

„Vremea“ atît de mult dorită de unul dintre vechii democrați ruși sosise. Negustorii se lăsau de negoțul cu ovăz și se apucau de o afacere mai rentabilă : comercializarea broșurilor democratice ieftine. Cartea democratică devenise un produs care *se vindea pe piață*. Această nouă literatură de piață era în întregime pătrunsă de acele idei ale lui Belinski și Gogol care făceau ca acești doi scriitori să-i fie atît de dragi lui Nekrasov, ca și oricărui om cumsecade din Rusia...

...E foarte „îngrijorător“ ! — exclamă, obez și mulțumit de sine, porcul liberal care se consideră cult, dar care în realitate este murdar și respingător, văzînd *cu ochii* cum acest „popor“ cumpără la piață... scrisoarea lui Belinski către Gogol.

Dar asta este, la drept vorbind, o scrisoare de „intelectual“, a decretat „Vehi“ în ropotele de aplauze ale lui Rozanov de la „Novoe Vremea“ și ale lui Antonie, episcop al Volînii.

Ce spectacol dezgustător ! — va spune un democrat dintre cei mai buni narodnici. Ce spectacol instructiv ! — vom adăuga noi. Cît de repede readuce el la realitate pe cei ce priveau *sentimental* problemele democrației, cît de bine *călește* el tot ce e viu și viguros în rîndurile democrației, măturînd fără cruțare putredele iluzii oblomoviste-boierești !

Pentru acela care a avut cîndva iluzii în privința liberalismului, e bine că și le pierde. Iar acela care va vrea să-și amintească de istoria mai veche a liberalismului rus va vedea că încă atitudinea liberalului Kavelin față de democratul Cernîșevski reprezintă cel mai pur prototip al *atitudinii partidului* cadet al burghezilor liberali față de *mișcarea* democratică a *maselor* din Rusia. Burghezia liberală din Rusia „s-a regăsit pe sine” sau, mai bine zis, și-a regăsit coada. N-ar fi oare timpul ca democrația din Rusia să-și găsească capul ?

Este deosebit de revoltător să vezi cum niște inși de teapa lui Șcepetev, Struve, Gredescul, Izgoev și acoliții lor din tagma cadetă se agață de poalele lui Nekrasov, Șcedrin etc. Nekrasov, fiind lipsit de fermitate, oscila între Cernîșevski și liberali, dar toată simpatia lui era de partea lui Cernîșevski. Tot din cauza lipsei sale de fermitate, Nekrasov păcătuia prin unele accente de servilism liberal, dar el însuși își deplîngea amar „păcatele” și se *căia de ele în public* :

N-am neguțat cu lira, dar cîteodată,
Cînd soarta ne-ndurat-amenința,
Smulgea cîntare neadevărată
Din liră, mîna mea...

„*Cîntare neadevărată*” — iată cum își numea Nekrasov păcatele pe linia servilismului liberal. Cît despre Șcedrin, el îi biciuia fără cruțare pe liberali și i-a înfierat pentru totdeauna cu formula : „adaptare la mîrșăvie” ⁵⁹.

Cît de învechită se dovedește a fi această formulă cînd o aplicăm lui Șcepetev, Gredescul și altor vehiști * ! Acum

* Ni se va obiecta, poate, că Gredescul, ca și Millukov & Co., a polemizat cu „Vehi”. Da, dar el *polemizau* rămînînd vehiști. Vezi, între altele, „Pravda” nr. 85. (Vezi volumul de față, pag. 25—26. — Nota red.)

nu mai e cîtuși de puțin vorba ca acești domni să se adapteze la mîrșăvie. Dimpotrivă, ei înșiși au construit din propria lor inițiativă, în maniera lor proprie, pornind de la neokantianism⁶⁰ și de la alte teorii „europene“ la modă, o teorie proprie a „mîrșăviei“.

II

„Atît de confuzul an 1905“, scrie d-l Șcepetev. „Toate s-au învălmășit și s-au încurcat în talmeș-balmeșul unei harababuri generale“.

Nici în legătură cu aceasta nu putem aduce decît puține obiecții de ordin teoretic. Considerăm că evenimentele istorice trebuie apreciate după mișcările *maselor* și ale claselor în ansamblu, iar nu după stările de spirit ale unor persoane sau grupulețe.

În Rusia, țăranii și muncitorii formează masa covârșitoare a populației. Ce anume poate fi considerat, la această masă a populației, ca o dovadă de „confuzie și harababură totală“? Dimpotrivă, faptele obiective arată incontestabil că tocmai în masele populației s-a desfășurat pe o scară nemaivăzută de largă și cu rezultate deosebit de palpabile un proces de limpezire care a pus capăt pentru *totdeauna* „confuziei și harababurii“.

Înainte de 1905, în „poporul de jos“ existau într-adevăr, „învălmășite și amestecate“ „într-o harababură generală“, elemente de înapoiere patriarhală și elemente de democratism. Mărturie în această privință stau fapte obiective ca posibilitatea unor fenomene ca zubatovismul și „gaponiada“.

Anul 1905 a pus capăt pentru totdeauna acestei „harababuri“. Istoria Rusiei nu cunoaște o altă epocă care să fi descurcat cu atîta claritate, în fapte și nu în vorbe, relațiile încurcate de pe urma stagnării seculare și a rămășițelor seculare ale iobăgiei; ea nu cunoaște o altă epocă în care *clasele* să se fi delimitat atît de precis și de „temeinic“, în care *masele* populației să-și fi precizat atît de clar pozițiile, în care teoriile și programele „intellectualilor“ să fi fost atît de precis și de „temeinic“

verificate prin *acțiunile* desfășurate de milioane de oameni.

Cum se face deci că fapte istorice incontestabile au căpătat un aspect atît de denaturat în capul acestui cult publicist liberal de la „Russkaia Mîsl“ ? Explicația este cît se poate de simplă : acest vehist atribuie întregului popor propria sa stare de spirit subiectivă. Atît el însuși cît și întreaga sa grupare — intelectualitatea burghezo-liberală — s-au pomenit atunci într-o situație deosebit de „încurcată“, „cu totul confuză“. Iar liberalul, punînd în seama altora propriile sale păcate, atribuie *maselor* propria lui nemulțumire, apărută în mod firesc ca urmare a acestei situații confuze și a faptului că masele și-au dat seama cît de găunos este liberalismul.

Și, într-adevăr, nu era oare confuză situația liberalilor în iunie 1905 ? sau după 6 august, cînd ei chemau poporul să participe la alegerile pentru Duma lui Bulîghin, iar poporul a urmat *în fapt* o cale care ducea alături și dincolo de Dumă ? sau în octombrie 1905, cînd liberalii au fost siliți „să alege în urma evenimentelor“ și să numească „glorioasă“ greva, deși pînă mai ieri luptaseră împotriva ei ? sau în noiembrie 1905, cînd toată jalnica neputință a liberalismului a ieșit la iveală, demonstrată fiind de un fapt atît de elocvent ca vizita lui Struve la Witte ?

Dacă vehistul Șcepetev își va da osteneala să citească broșura vehistului Izgoev despre Stolîpin, el va vedea că Izgoev *a fost silit* să recunoască această situație „confuză“ a cadeților, care în Duma I și a II-a⁶¹ s-au aflat „între două focuri“. Această „confuzie“ și această neputință a liberalismului erau inevitabile, deoarece el nu avea sprijin de *masă* nici sus, în rîndurile burgheziei, nici jos, în rîndurile țărănimii.

Considerațiile d-lui Șcepetev asupra istoriei revoluției din Rusia se încheie cu următoarea perlă :

„De altfel, această situație confuză n-a durat decît foarte puțin. Cercurile conducătoare și-au revenit treptat din spăima, vecină cu panica, de care fuseseră cuprinse și, ajungînd la concluzia elementară că o companie bună de soldați este mai eficientă decît toată vorbăria revoluționară luată laolaltă, au organizat «expediții de

pedepsire» și au pus în funcțiune justiția cu tragere rapidă. Rezultatele au întrecut orice așteptări. În numai doi-trei ani, revoluția a fost în așa măsură zdrobită și stîrpită, încît pe alocuri unele organe ale ohranei au fost nevoite s-o însceneze...”

Dacă pe marginea considerațiilor precedente ale autorului am putut face cel puțin unele comentarii teoretice, acum nu mai avem nici măcar această posibilitate. Nu ne rămîne decît să țintuim la stîlpul infamiei, cît mai sus și cît mai trainic, aceste rușinoase considerații, pentru ca să poată fi văzute cît mai de departe și vreme cît mai îndelungată...

De altfel, am mai putea să-i punem cititorului următoarea întrebare: este oare de mirare că ziarul octombrist „Golos Moskvî” și murdara foaie naționalistă „Novoe Vremea” au reprodus, pline de încîntare, pasaje din scrisoarea lui Șcepetev? Există oare, la drept vorbind, o deosebire între aprecierea „istorică” pe care o face revista „democrat-constituțională” și aprecierea pe care o fac cele două ziare arătate?

III

Partea cea mai mare a scrisorii d-lui Șcepetev este consacrată descrierii vieții în emigrație. Pentru a găsi ceva care să se poată compara cu această descriere, ar trebui să dezgropăm numerele revistei „Russkii Vestnik”⁶² de pe vremea lui Katkov și să luăm de acolo romanele în care sînt înfățișați generoși mareșali ai nobilimii, țărani blajini și mulțumiți, iar ca elemente nemulțumite apar tot felul de lepădături, oameni netrebnici și revoluționari diabolici.

D-l Șcepetev a văzut Parisul (dacă l-a văzut) cu ochii unui filistin îndîrjit împotriva democrației, pentru care prima carte democratică de masă apărută în Rusia nu constituie decît un „motiv de îngrijorare”.

Se știe că fiecare vede în străinătate ceea ce vrea să vadă. Sau, cu alte cuvinte, în orice ambianță nouă* fiecare se vede *pe sine însuși*. Ultrareacționarul vede în străinătate moșieri, generali și diplomați distinși. Agentul

ohranei vede acolo polițiști cu suflet generos. Renegatul liberal rus vede la Paris portărese cumsecade și băcani „cu simț practic” *, care caută să convingă pe revoluționarii ruși că la ei „sentimentele umanitare și altruiste prea au înăbușit cerințele personalității, și adesea în dauna progresului general și a dezvoltării culturale a întregii noastre țări” **.

Pe un om cu suflet de lacheu îl interesează, firește, cel mai mult micile scandaluri și bîrfelile din odaia servitorilor. Băcanul și portarul-lacheu nu dau, firește, nici o atenție problemelor ideologice dezbătute în referatele ce se țin la Paris și în presa care apare la Paris în limba rusă. De unde să știe el că în această presă au fost puse, de pildă, încă în 1908, aceleași probleme privind esența socială a regimului de la 3 iunie, rădăcinile de clasă ale noilor curente din sînul democrației etc. ***, care abia mult mai tîrziu și într-o formă mai denaturată (într-o formă ciuntită) și-au găsit loc în coloanele presei „păzite” cu strășnicie ?

Băcanul și lacheul, oricît s-ar deghiza ei în veșminte de „intelectual”, nu sînt în stare să observe și să înțeleagă aceste probleme. Dacă acest lacheu se intitulează „publicist” care colaborează la o revistă liberală, el va trece sub tăcere importanțele probleme ideologice care nu au fost puse nicăieri atît de limpede și de deschis ca la Paris. În schimb, un asemenea „publicist” vă va relata cu lux de amănunte lucruri binecunoscute în odaia servitorilor.

Acest simandicos cadet va relata, în revista prea distinșului domn Struve, că din „locuința unei revoluționare binecunoscute la Paris” a fost evacuată, „nu fără ajutorul poliției”, o nenorocită emigrantă care a ajuns prostituată, că la un bal organizat în scopuri de binefacere „șomerii” au făcut iarăși un scandal monstru, că într-o casă cunoscută d-lui Șcepetev un copist „a luat, cu titlu

* Paq. 139 din articolul d-lui Șcepetev („Russkaja Misl”, 1912, nr. 8).

** Ibid., pag. 153.

*** Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 279—292. — Nota red.

de avans, o sumă destul de importantă, iar apoi a început să-și neglijeze îndatoririle“, că emigranții „se scoală la amiază și se culcă la 2—3 noaptea, că toată ziua primesc vizite, discută, fac zarvă, se agită“.

Toate aceste lucruri, slugarnica revistă a cadetului Struve le va relata cu lux de amănunte, cu exemple, savurînd picanteriile, fără a se lăsa cîtuși de puțin mai prejos de Menșikov și de Rozanov de la „Novoe Vremea“.

„Dă-mi bani, că, de nu, îți mut falcile — iată ce formă vădit dușmănoasă au luat relațiile dintre vîrfurile emigrației și cercurile ei de jos. Ce-i drept, această formulă n-a căpătat o răspîndire prea largă, și «curentul extremist din cercurile de jos» s-a reprezentat“ (așa scrie în revista d-lui Struve cultul nostru cadet!) „doar prin vreo 10—20 de elemente foarte dubioase, poate chiar dirijate din afară de o mîină abilă...“

Rog pe cititor să se oprească asupra acestor considerații și să se gîndească la deosehirea care există între un lacheu obișnuit și un lacheu-publicist. Lacheul obișnuit — considerat în masă, desigur abstracție făcînd de elementele conștiente care au adoptat punctul de vedere de clasă și caută o ieșire din situația lor de lachei — este naiv, incult, adesea analfabet și înapoiat; e scuzabilă deci plăcerea lui naivă de a flecări despre ceea ce-i este mai accesibil, despre lucruri care-i sînt mai apropiate și mai pe înțeleș. Lacheul-publicist este un om „instruit“, primit în saloanele cele mai distinse. El știe foarte bine că șantajistii nu reprezintă decît un procent infim în rîndurile emigrației („vreo zece-douăzeci“ la *multe mii* de emigranți). El își dă seama chiar că acești șantajisti sînt, poate, „dirijați“ de o „mîină abilă“, dintr-o ceainărie a Uniunii poporului rus⁶³.

Și, conștient de toate aceste lucruri, lacheul-publicist procedează ca un om „instruit“. O, el știe să ascundă ceea ce trebuie să rămîină ascuns, el știe să arate fața mărfii! El nu e un scrib venal în slujba sutelor negre, nici vorbă de așa ceva. Mai mult chiar, „el însuși“ a arătat că această duzină de șantajisti e dirijată, *poate*, de o mîină din afară, dar în același timp el *nu face altceva*

decît să vorbească *tocmai* despre acești șantajști, despre scandaluri, despre copiiști care își neglijează îndatoririle !

Școala pe care au făcut-o la „Novoe Vreamea“ „*publi-ciștii*“ de la „Russkaia Mîsl“ a dat roade. Suvorin de la „Novoe Vreamea“ se lăuda că n-a primit niciodată subvenții ; *totul* era că „el însuși știa“ să-și potrivească tonul.

Revista „Russkaia Mîsl“ nu primește subvenții, ferit-a sfîntul ! *Totul* e că „ea însăși știe“ să-și potrivească tonul pe placul celor de la „Novoe Vreamea“ și al „băie-ților“ lui Gucikov.

IV

Da, chinuitor de grea e viața în emigrație. În cercurile emigranților, și numai în aceste cercuri, au fost dezbătute în anii de restriște și de acalmie principalele probleme principale ale întregii democrații ruse. În aceste cercuri e mai multă sărăcie și mizerie decît în orice altă parte. Aici este deosebit de ridicat procentul sinuciderilor și neobișnuit, monstruos de mare procentul oamenilor a căror ființă întregă nu e decît un ghem de nervi bolnavi. Dar poate fi altfel în mijlocul unor oameni care duc o viață atît de chinuită ?

Nimerind în cercurile emigranților, oameni diferiți se interesează de lucruri diferite. Pe unii îi interesează dezbateră deschisă a principalelor probleme politice principale. Pe alții îi interesează pălăvrăgeala în jurul unui scandal care a avut loc la cutare bal, flecărelile despre copiiști incorecți, comentariile pe marginea faptului că portăresele și băcanii detestă felul de viață al emigranților... Fiecare cu ale lui.

Și, totuși, cînd ajungi să cunoști tot amarul insuportabilei și nesuferitei vieți de emigrant, care îți tocește toți nervii, și cînd te gîndești la viața pe care o duc domnii Șcepetev, Struve, Golovin, İzgoev & Co., nu te poți reține să nu spui : e o mare fericire pentru noi că nu facem parte din această societate a „oamenilor cumsecade“, din

societatea în care au acces aceste persoane și în care li se întinde mâna !

În această „societate cumsecade“ nu există, probabil, nici un fel de scandaluri. Prostituatele nu ajung în situația de a locui în apartamentele acestor domni aproape ca femeii de seama lor. Nu, ele rămân în alte apartamente.

Oamenii fără de lucru nu provoacă scandaluri la balurile acestor domni. La ei balurile decurg în ordine. La ei asta se face separat : prostituatele (provenite din rîndurile celor fără de lucru) locuiesc în apartamente special închiriate, iar balurile se fac în altă parte. Și dacă își angajează un copist, ei nu îngăduie niciodată un asemenea dezmăț ca el să ia bani înainte și să mai aibă și curajul să nu-și îndeplinească îndatoririle.

La ei nu sînt posibile scandaluri din motive bănești. În preajma lor nu trăiesc oameni înfometaji, chinuiți, surescitați, aflați în pragul sinuciderii. Și dacă „milioanele pactizează“ astăzi cu „știința“ în persoana d-lui Struve & Co., mâine cu titlul de deputat în persoana d-lui Golovin & Co., iar poimîine cu titlul de deputat și de avocat în persoana d-lui Maklakov & Co.⁶⁴, ce poate fi scandalos în toate acestea ? ?

În lumea lor totul e noblețe pură. Dacă scrierile d-lor Struve, Gredescul, Șcepetev & Co. împotriva democrației îi fac plăcere lui Reabușinski și celor de teapa lui, e ceva rău în asta ? Se știe doar că Struve nu primește subvenții, „el însuși“ știe să-și potrivească tonul ! Nimeni nu poate să afirme că „Russkaia Mîsl“ este întreținuta celor de teapa lui Reabușinski. Nimănui nu-i va trece prin minte să afirme că plăcerea pe care o procură d-lor Reabușinski anumiți „publiciști“ se aseamănă cu plăcerea pe care fetele de șerbi o procurau odinioară moșierilor gîdilîndu-i la tălpi.

Într-adevăr, ce vină are d-l Struve sau d-nii Gredescul, Șcepetev etc. dacă scrierile și discursurile în care ei își exprimă convingerile reprezintă un fel de gîdilare a tălpilor negustorului și moșierului rus întărîtat împotriva revoluției ?

Ce-i scandalos în faptul că d-l Golovin, fost deputat, s-a învîrtit de o concesiune mănoasă ? Se știe doar că a

renunțat la mandatul de deputat !! Prin urmare, pe vremea cînd era deputat, concesiunea nu exista încă, ci se afla abia în faza de pregătire. Iar atunci cînd a primit concesiunea, el a încetat să mai fie deputat. Nu este oare limpede că-i o afacere curată ? Nu este oare evident că numai niște calomnatori îl pot arăta cu degetul pe Maklakov ? Se știe doar că l-a apărat pe Taghiev, după cum a declarat el însuși într-o scrisoare adresată ziarului „Recei”, „în deplin acord cu convingerile sale” ! Este în afară de orice îndoială că nici o portăreasă și nici un băcan din Paris nu va găsi absolut nimic condamabil, penibil sau scandalos în modul de viață și în acțiunile tuturor acestor onorabili reprezentanți ai cadeților.

V

Considerațiile principiale de ordin general ale d-lui Șcepetev merită să fie reproduse în întregime :

„Pînă acum, mai ales în cercurile care au participat la revoluție, sentimentele umanitare și altruiste prea au înăbușit cerințele personalității, și asta adesea în dauna progresului general și a dezvoltării culturale a întregii noastre țări. Năzuința de a fi «folositor societății» și de a contribui la «binele întregului popor» a făcut ca acești oameni să se neglijeze prea de tot pe ei înșiși, să-și neglijeze cerințele și nevoile personale în așa măsură, încît înseși sentimentele și năzuințele altruiste nu puteau fi realizate sub forma unei activități creatoare pozitive (!) și pe deplin conștiente, ci duceau în mod fatal la forme pasive de jertfire de sine. Și nu numai în special în acest domeniu, ci și în sfera relațiilor cotidiene cerințele personalității au fost în permanență și în fel și chip înăbușite, pe de o parte, de o «conștiință morbidă» care a dus adesea la hipertrofierea setei de acte eroice și de jertfire de sine, iar pe de altă parte de o insuficientă prețuire a vieții însăși, condiționată de nivelul scăzut al culturii noastre. De aici a rezultat o permanență dedublare, sentimentul permanent că viața proprie nu este așa cum ar trebui să fie, că este chiar o viață «păcătoasă», a rezultat o năzuință permanentă de a se jertfi, de a veni în ajutorul celor sărmani și oropsiți, în sfîrșit de a merge «în tabăra celor sortiți pieririi», fapt care și-a găsit o oglindire atît de completă și de vie în literatura noastră.

În concepțiile și în moravurile poporului francez nu întîlnim nimic asemănător...”

Acesta este un comentariu la declarațiile politice și programatice ale d-lui Gredescul, pe care „Revi“ le-a publicat fără nici un fel de rezerve și pe care „Pravda“ (nr. 85) i le-a reamintit atunci când acesta a vrut să le dea uitării.

Considerațiile de mai sus reprezintă o continuare și o reeditare a ideilor vehiste. Ele ne arată încă și încă o dată că vehiștii numai în aparență se războiesc cu „intelectualitatea“, că în realitate ei se războiesc cu democrația, se dezic complet de ea.

Unitatea dintre „Vehi“, Gredescul și „Revi“ trebuie subliniată mai ales acum, în zilele alegerilor, când cadetii, pozînd în adepți ai democratismului, se străduiesc din răspuțeri să estompeze și să cocoloșească toate problemele principiale, într-adevăr importante și fundamentale ale politicii. Una dintre sarcinile practice arzătoare ale democrației este de a indica aceste probleme în cadrul adunărilor electorale, de a explica unui public cît mai larg sensul și semnificația cuvintelor diferiților Șcepetevi și ale tuturor vehiștilor, de a demasca ipocrizia ziarului „Revi“ și a Miliukovilor atunci când aceștia încearcă să se degajeze de răspundere pentru „Russkaia Mișl“, deși la această revistă colaborează membri ai partidului cadet.

„Controversele“ cu vehiștii, „polemica“ pe care o duc împotriva lor d-nii de teapa lui Gredescul, Miliukov ș.a. nu reprezintă altceva decît o încercare de a arunca praf în ochii lumii, de a camufla fățarnic faptul că întregul partid cadet este în principiu profund solidar cu „Vehi“. Într-adevăr, este oare posibilă o „controversă“ în jurul ideilor fundamentale expuse în pasajul citat? Poți rămîne în același partid cu niște oameni care propovăduiesc asemenea concepții, fără a fi răspunzător pe deplin pentru această propovăduire a negării categorice a celor mai elementare principii ale oricărei democrații?

Problema este disimulată de către cei ce consimt s-o pună în termenii în care a pus-o culegerea „Vehi“, adică opunînd „altruismului“ „individualismul“ etc. Semnificația politică a acestor fraze este cît se poate de clară: ele

marchează o cotitură *împotriva* democrației, o cotitură către liberalismul *contrarevoluționar*.

Trebuie să înțelegem că această cotitură nu este întâmplătoare ; ea este rezultatul situației de clasă a burgheziei. Trebuie să tragem de aici concluziile politice necesare în sensul că democrația trebuie să se delimiteze clar de liberalism. Fără o justă înțelegere a acestor adevăruri, fără o largă răspândire a lor în masa populației, nici vorbă nu poate să fie de vreun pas serios înainte.

„Nevskaja Zvezda” nr. 24 și 25
din 8 și 9 septembrie 1912
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UNITATEA DE VEDERI DINTRE CADEȚI ȘI CEI DE LA „NOVOE VREMEA“

Foarte des se observă la noi tendința de a considera campania electorală ca o luptă pentru mandate, adică pentru locșoare în Dumă.

Pentru muncitorii conștienți, această campanie este, în primul rând și mai presus de orice, o luptă pentru principii, adică pentru concepții fundamentale, pentru convingeri politice. Această luptă, care se desfășoară în fața maselor și care le atrage pe acestea în viața politică, constituie unul dintre principalele avantaje ale regimului reprezentativ.

Cadeții noștri însă se eschivează de la o polemică de fond în jurul problemelor principiale privind liberalismul și democratismul, politica de „pace“ și politica luptei de clasă, probleme puse de noi, și se limitează să se jeluiască în dreapta și-n stînga că noi am fi „cadetofagi“.

Există însă fapte care vădesc în mod izbitor înduioșătoare unitate principială de vederi dintre cadeți și cei de la „Novoe Vreimea“ în ceea ce privește aprecierea unor probleme primordiale ale vieții rusești.

Recent a apărut nr. 8 al revistei „Russkaia Mîsl“. Redactorul acestei reviste este cadetul Struve, iar printre colaboratorii ei se numără cadeții Izgoev, Severeanin, Galici și mulți alții.

În acest număr, d-l A. Șcepetev publică un infam pamflet ultrareacționar îndreptat împotriva revoluției și a revoluționarilor, intitulat „Rușii la Paris“. „Novoe Vreimea“ reia *imediat* cântecul lansat de „Russkaia Mîsl“,

citează din cuprinsul lui o serie întreagă de „perle” și, încântat la culme, exclamă : „Și cînd te gîndești că acești oameni de nimic care vorbesc în numele omenirii (adică revoluționarii așa cum sînt înfățișați în „Russkaia Mîsl”) aspirau la rolul de înnoitori ai vieții rusești”.

Ce va spune acum „Reci”, ziarul oficial al cadeților ? Va spune el că asta „nu are nici o legătură” cu alegerile, adică cu lupta pentru locșoare ? — sau că el „nu răspunde” pentru „Russkaia Mîsl”, adică partidul nu răspunde pentru acești membri ai săi, pe care *nici* o conferință a cadeților nu i-a dezavuat o dată măcar ?

Oricît s-ar suci și s-ar învîrți ziarul „Reci”, oricît ar strînge din umeri oamenii lipsiți de principii și de caracter referindu-se la „cadetofagia” noastră, noi nu vom înceta să spunem cetățenilor din Rusia : cercetați îndeaproape *principiile* cadeților și nu păstrați o atitudine de rușinoasă indiferență atunci cînd „democrații constituționali” împrășcă cu lături democrația.

Iată cîteva dintre pasajele cele mai pregnante și chiar principale, adică nu pur și simplu clevetitoare, din articolul cadetului ultrareacționar Șcepetev :

„Pînă acum, mai ales în cercurile care au participat la revoluție, sentimentele umanitare” (adică pătrunse de iubire de oameni) „și altruiste” (adică dezinteresate, care nu se reduc la grija pentru interesele proprii) „prea au înăbușit cerințele personalității, și asta adesea în dauna progresului general și a dezvoltării culturale a întregii noastre țări. Năzuința de a fi «folositor societății» și de a contribui la «binele întregului popor»” (ghilimelele ironice aparțin revistei „Russkaia Mîsl”) „a făcut ca acești oameni să se neglijeze prea de tot pe ei înșiși, să-și neglijeze cerințele și nevoile personale... De aici a rezultat o permanentă dedublare, sentimentul permanent că viața proprie nu este așa cum ar trebui să fie, că este chiar o viață «păcătoasă», a rezultat o năzuință permanentă de a se jertfi, de a *veni în ajutorul celor sărmani și oropsiți*, în sfîrșit de a merge «în tabăra celor sortiți pieirii», fapt care și-a găsit o oglindire atît de completă și de vie în literatura noastră” („Russkaia Mîsl”, nr. 8, pag. 152—153).

Cît dispreț merită un partid cu pretenții de democra-tism care tolerează în rîndurile sale pe acești domni care

terfelesc în noroi cele mai elementare premise, convingeri și principii ale *întregii democrații!*

Burghezia liberală urăște democrația, acest lucru l-a dovedit culegerea „Vehi“, îl dovedește în fiecare lună „Russkaia Mîsl“ și l-au dovedit Karaulovii și Gredesculii.

Liberalii înșiși ridică un zid despărțitor între ei și democrație.

„Pravda“ nr. 109 din
5 septembrie 1912
Semnat : I. V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PE MARGINEA SCRISORII LUI N. S. POLEANSKI

Scrisoarea trimisă de la țară de N. S. Poleanski și publicată în numărul de față al ziarului „Pravda“ ridică o problemă foarte interesantă. Ar fi de dorit ca țărani înșiși să se pronunțe cât mai des asupra acestei probleme.

În ce ne privește, considerăm necesar să remarcăm cele ce urmează.

N. S. Poleanski are perfectă dreptate atunci când spune că numai „un fluieră-vînt“ poate considera că adunarea de plasă e o adunătură de proști. Numai țărani înșiși pot decide ce formă de folosire a pămîntului și de stăpînire a pămîntului e mai potrivită în cutare sau cutare regiune. Orice amestec din partea legii sau a administrației, de natură să îngrădească dreptul țăranilor de a dispune liber de pămînt, este o rămășiță a iobăgiei. Un astfel de amestec nu poate decît să dăuneze bunului mers al lucrurilor, nu poate decît să umilească și să jighească țărănimea.

Muncitorul agricol care a trimis scrisoarea publicată în nr. 38 al ziarului „Pravda“ a arătat foarte bine ce birocrațism stupid rezultă de pe urma unui astfel de amestec.

Să vedem acum în ce fel trebuie să privească chestiunea: hutor sau obște? zecile de milioane de oameni care se spetesc muncind și sînt veșnic exploatați.

Problema care se pune în fața acestor oameni nu e nicidecum aceea de a alege între hutor și obște. Ei tre-

buie să-și pună întrebarea cine-i exploatează și ce trebuie făcut pentru atenuarea și desființarea acestei exploatarei.

De pildă, în Rusia europeană, 30 000 de mari moșieri stăpînesc 70 000 000 de deseatine de pămînt, cam tot atît cît posedă 10 000 000 de țărani săraci. Indiferent dacă acești țărani vor rămîne în cadrul obștii sau se vor instala în hutore, viața lor de mizerie nu se va schimba nici cu o iotă. Dacă împreună cu familia mea am șapte deseatine de pămînt prost, în timp ce moșierul din vecinătate are 2 000 de deseatine de pămînt foarte bun, înseamnă că, indiferent dacă va fi hutor sau obște, situația va fi aproape aceeași ca pe vremea iobăgiei.

Omului flămînd i se împuiază capul cu palavre pe tema hutor sau obște, plăcintă cu carne sau plăcintă cu varză, în timp ce omul acesta se hrănește cu lobodă, are pămînt mlăștininos sau nisipos, iar pentru adăpătoare, izlaz și pămînt de arat trebuie să facă clacă.

Cu ajutorul hutorelor se urmărește să se creeze „mici moșieri” care să-i apere pe marii moșieri. Dar pentru milioane și zeci de milioane de țărani rezultatul va fi doar acela că vor flămînzii și mai rău.

În Europa occidentală agricultura s-a dezvoltat într-adevăr rapid și cu succes *numai acolo* unde au fost complet înlăturate toate rămășițele asupririi feudale.

În țările cu adevărat libere, în care agricultura este bine organizată, a mai rămas o singură forță care-l apasă pe țaran și pe muncitor: forța capitalului. Împotriva acestei forțe nu există decît un singur mijloc: o alianță liberă între muncitorii salariați și țărani ruinați. Din această alianță va lua naștere o nouă orînduire socială, în care pămînturile cultivate, mașinile ingenioase, aburul și electricitatea vor servi la îmbunătățirea vieții celor ce muncesc și nu la îmbogățirea unui pumn de milionari.

CU PRIVIRE LA LINIA POLITICĂ

„Nevskaia Zvezda“ și „Pravda“ au, fără îndoială, o fizionomie bine precizată, pe care o cunosc nu numai muncitorii, ci și toate partidele politice din Rusia, — o cunosc datorită atacurilor la care se dedau împotriva „Pravdei“ și a gazetei „Nevskaia Zvezda“ atât ultra-reacționarii și octombriștii („Rossiia“, „Novoe Vremea“, „Golos Moskvî“ etc.) cât și liberalii („Reci“, „Zaprosî Jizni“⁶⁵ etc.)

O apreciere a liniei politice promovate de ziarele menționate prezintă un deosebit interes din punctul de vedere al campaniei electorale, deoarece în cadrul unei asemenea aprecieri se verifică în mod necesar concepțiile asupra problemelor principiale fundamentale. Iată de ce am vrea să ne oprim asupra articolului publicat de N. Nikolin, în „Nevski Golos“ nr. 9, cu privire la linia ziarelor „Pravda“ și „Nevskaia Zvezda“. Acest articol conține, după cum va vedea cititorul, destule expresii tari, pe care însă, ținând seama de încercarea autorului de a examina în fond probleme importante, putem (și trebuie) să le trecem cu vederea.

„Trebuie să recunosc — scrie N. Nikolin — că în multe privințe «Pravda» își îndeplinește în chip destul de satisfăcător sarcina de a fi exponentul dezideratelor, nevoilor, cerințelor și intereselor proletariatului din Rusia. Din păcate însă, valoarea acestei munci utile scade simțitor datorită faptului că «Pravda» înfățișează realitatea politică într-un chip cu totul stupid, departe de adevăr și extrem de dăunător prin consecințele sale”.

Să lăsăm la o parte expresiile tari și să reținem principalul: modul de a înfățișa realități politice. Pentru această manieră directă și într-adevăr temeinică de a pune problema îi iertăm cu plăcere autorului surescitarea sa. Să discutăm deci în fond. Într-adevăr, nu poți face nici un pas în domeniul muncii practice fără a avea o idee bine precizată despre *caracterul* „realității noastre politice“.

După ce a pus problema în acest mod, N. Nikolin dă următorul răspuns:

„«Pravda», urmînd în cazul de față exemplul gazetei «Nevskaia Zvezda», se străduiește să convingă pe cititorii săi că construirea Rusiei noi trebuie să fie înfăptuită de clasa muncitoare în pofida liberalilor. Asta sună, firește, foarte mîndru, dar nu conține decît o absurditate de cea mai pură speță. Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea se *construiește* (subliniat chiar de N. Nikolin) în procesul complex al luptei dintre interese diferite, iar sarcina clasei muncitoare nu este aceea de a-și propune planul himeric de a construi *pentru alții și în pofida tuturor acestor altora* o Rusie nouă, ci de a crea în cadrul acesteia din urmă condiții cît mai favorabile pentru propria sa dezvoltare continuă“.

Și de astă dată îi iertăm bucurios autorului „năduful“ său, extrema sa surescitare, pentru că încearcă să ia taurul de coarne. N. Nikolin atinge aici mai deschis, mai sincer și mai judicios decît mulți lichidatori una dintre sursele cele mai adînci ale profundelor noastre divergențe.

„...Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea se *construiește* în procesul...“ cine nu va recunoaște în acest raționament remarcabil laitmotivul invariabil al întregii muzici lichidatoriste (și chiar mai larg: oportuniste)?

Să analizăm deci mai îndeaproape această propoziție.

Dacă Rusia nouă se construiește în procesul luptei dintre interese diferite, înseamnă că *clasele* care au interese *diferite construiesc* în mod diferit această Rusie nouă. E limpede ca lumina zilei. Ce sens are deci *antiteza* lui N. Nikolin: „Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea se *construiește* etc.“?

N-are absolut nici un sens. Este un nonsens din punctul de vedere al celei mai elementare logici.

Dar acest nonsens își are *logica sa proprie*, logica oportunistului, care alunecă în mod inevitabil și nicidecum întâmplător spre erorile lui Nikolin, încercând să-și apere „în chip marxist” poziția. Asupra acestei „logici a oportunistului” trebuie să ne oprim în cele ce urmează.

Cine spune : Rusia nouă *este construită* de cutare clase, acela stă atît de trainic pe terenul marxismului, încît nu numai expresiile tari ale lui N. Nikolin, dar nici chiar... conferințele „lichidatoriste de unificare” și toate „tunetele” lor verbale nu sînt în stare să-l clintească.

Cine spune : „Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea *se construiește* etc.”, acela alunecă de la obiectivismul luptei de clasă (adică de la marxism) spre „obiectivismul” justificării burgheze a realității existente. Tocmai aici este sursa păcatului alunecării de la marxism la oportunism pe care îl săvîrșește (fără să-și dea seama) N. Nikolin.

Dacă voi spune : Rusia nouă *trebuie* construită în *cutare fel* din punctul de vedere, să zicem, al adevărului, al echității, al repartiției egalitare după criteriul muncii etc., voi da dovadă de un subiectivism care mă va duce în lumea himerelor. În realitate însă, felul în care va fi construită Rusia nouă nu va fi determinat de dezideratele mele, oricît de frumoase ar fi ele, ci de lupta dintre clase. Idealurile mele de construire a Rusiei noi vor fi nehimerice numai atunci cînd vor exprima interesele unei clase realmente existente, ale cărei condiții de viață o determină să acționeze într-o anumită direcție. Situîndu-mă pe acest punct de vedere al obiectivismului luptei de clasă, eu nu justific cîtuși de puțin realitatea existentă, ci, dimpotrivă, indic în *însăși* această realitate cele mai profunde (deși, la prima vedere, invizibile) surse și forțe ale transformării ei.

Dar dacă voi spune : „Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea *se construiește* în procesul luptei de interese”, prin aceasta voi arunca un vâl peste tabloul clar al luptei dintre *cutare* clase, voi face o concesie celor care văd numai acțiunile de la suprafață ale claselor conducătoare, adică în special ale burgheziei. Fără să vreau, voi aluneca pe panta justificării burgheziei și, în locul obiecti-

vismului luptei de clasă, voi lua drept criteriu orientarea burgheză cea mai vizibilă sau care înregistrează un succes temporar.

Să ilustrăm această idee cu ajutorul unui exemplu din domeniul istoriei. Germania nouă (Germania din a doua jumătate a secolului al XIX-lea) „s-a construit” în procesul luptei dintre interese diferite. Nici un burghez instruit nu va contesta acest lucru, dar nici nu va merge mai departe de această constatare.

Iată însă cum vedea lucrurile Marx în cea mai „critică” perioadă a construirii Germaniei *noi*.

„De teama poporului — scria Marx în 1848 —, adică de teama muncitorilor și a burgheziei democratice, marea burghezie, dintotdeauna contrarevoluționară, a încheiat o alianță ofensivă și defensivă cu reacțiunea”. „Burghezia franceză din 1789 nu și-a părăsit nici o clipă aliații ei, țărani. Ea știa că baza dominației ei era desființarea feudalismului la sate, crearea unei clase libere de țărani proprietari de pământ. Burghezia germană din 1848 trădează fără nici o ezitare pe țărani, pe aliații ei cei mai firești, care sînt carne din carnea ei și sînge din sîngele ei și fără de care ea este neputincioasă în fața nobilimii. Menținerea drepturilor feudale... iată rezultatul revoluției germane din 1848. Muntele a născut un șoarece”⁶⁶.

La Marx apar dintr-o dată, viu zugrăvite, *clasele care au construit* noua Germanie.

Omul de știință burghez, care în numele „obiectivismului” justifică realitatea existentă, spune: Bismarck l-a învins pe Marx, Bismarck a ținut seama de felul cum „s-a construit” Germania nouă în procesul complex al luptei dintre interese diferite, pe cînd Marx „și-a propus planul himeric de a construi” o republică democratică a Germaniei Mari în pofida liberalilor, cu forțele muncitorilor și ale burgheziei democratice (care nu se aliază cu reacțiunea).

Iată ce spun în fel și chip oamenii de știință burghezi. Examinînd această problemă sub aspectul ei pur teoretic, ne întrebăm: în ce constă greșeala lor? În faptul că estompează și pun în umbră lupta de clasă. În faptul că (recurgînd la o pretins subtilă întorsătură de frază: Germania *s-a construit* în procesul etc.) ei cocoloșesc adevărul

că Germania bismarckiană a fost construită de burghezie, ale cărei „mișelii și trădări“ au făcut-o „neputincioasă în fața nobilimii“.

Lui Marx însă obiectivismul luptei de clasă i-a permis să înțeleagă de o sută de ori mai profund și mai exact *realitatea politică*, fără a o justifica cîtuși de puțin, ci, dimpotrivă, indicînd și relevînd în cadrul ei tocmai acele clase care au construit Germania democratică, care au știut să devină reazemul democratismului și al socialismului chiar și în condiții cînd evenimentele au luat o întorsătură extrem de favorabilă pentru Bismarck.

Marx a înțeles *realitatea politică* într-un mod atît de just și atît de profund, încît în 1848, cu o jumătate de secol înainte de ivirea Germaniei bismarckiene, el a putut să-i aprecieze *esența*, spunînd că va fi o Germanie a burgheziei „neputincioase în fața nobilimii“. În alegerile din 1912, la 64 de ani după aprecierea făcută de Marx, aceasta din urmă și-a găsit o confirmare deplină în comportarea liberalilor.

Ducînd împotriva liberalilor, cu începere din 1848, o luptă necruțătoare, nespus de crîncenă și care a stîrnit urlete unanime în tabăra liberală (iertăți-ne această expresie tare, stimate Nikolin!), Marx și marxistii nu erau de loc obsedați de „himere“ atunci cînd susțineau „planul“ creării unui stat democratic al Germaniei Mari.

Dimpotrivă, susținînd acest „plan“, propagîndu-l fără încetare, biciuind pe liberalii și pe democrații care l-au trădat, Marx și marxistii au educat acea clasă în sînul căreia sălășluiesc forțele *vii* ale „Germaniei noi“ și care, datorită propagandei consecvente și perseverente desfășurate de Marx, este acum bine înarmată și pe deplin pregătită pentru îndeplinirea rolului ei istoric de gropar al burgheziei bismarckiene și al oricărei burghezii în genere.

★

★ ★

Exemplul luat din istoria Germaniei ne învederează *logica oportunismului* din concepțiile lui Nikolin, care ne

ocăraște tare supărat pentru „cadetofagia“ noastră „feroce“ numai pentru că nu-și dă seama că alunecă spre ideile lichidatoriste ale politicii muncitorești liberale.

Cu cât se va supăra mai tare N. Nikolin și cu cât se va încăpățâna să respingă argumentele noastre (și el nu e singurul care procedează astfel!), cu atât mai explicit și mai amănunțit îi vom repeta, în virtutea datoriei noastre de publiciști, că lupta noastră împotriva cadeților și a lichidatorilor decurge din considerente bine cântărite, care în decurs de mai bine de cinci ani (ba, la drept vorbind, în decurs de mai bine de zece ani) au fost de multe ori consfințite în hotărârile oficiale ale tuturor marxiștilor. Nenorocirea lui N. Nikolin, ca și a lichidatorilor pe care-i apără, este că acestor vechi și numeroase hotărâri tactice precise, adoptate cu respectarea prevederilor statutare, ei nu le pot opune *nimic* care să fie măcar aproximativ clar și precis formulat.

Că „construirea Rusiei noi trebuie să fie înfăptuită de muncitori în pofida liberalilor“, aceasta nu este nicidecum o frază „care sună mîndru“. N. Nikolin știe prea bine că această idee a fost enunțată într-o serie de hotărâri tactice admise de majoritatea marxiștilor. Ea este, în fond, o simplă *sintetizare* a experienței politice acumulate în Rusia fie și numai în ultimii zece ani. Este un fapt istoric absolut incontestabil că în ultimii zece ani clasa muncitoare din Rusia a depus eforturi pentru a *construi* Rusia nouă „în pofida liberalilor“. Eforturile depuse pentru o asemenea „construire“ nu se irosesc *nici-odată* în zadar, oricare ar fi „succesele“ vremelnice ale pretendenților ruși la rolul de Bismarck.

Flexibil și lunecos ca o năpîrcă, oportunismul rus, ca și oportunismul din celelalte țări, nu e în stare să-și exprime clar și precis ideile, să declare categoric că clasa muncitoare *nu* trebuie să construiască Rusia nouă în pofida liberalilor, ci trebuie să facă cutare sau cutare lucru. Oportunismul n-ar mai fi oportunism dacă ar fi în stare să dea răspunsuri clare și răspiccate. Cît privește însă nemulțumirea pe care i-o provoacă politica muncitorilor, gravitatea sa în jurul burgheziei, oportunismul le exprimă

prin fraza : „Rusia nouă nu este construită de nimeni, ea *se construiește* în procesul luptei de interese“.

Iar din ceea ce *se construiește* este mai vizibil și mai izbitor, și se bucură cel mai mult de succese de moment și de admirația „gloatei“ „edificiul“ pe care-l durează nobilimea și burghezia, cu *corectivele* introduse de liberali. „Ce să mai cercetăm care clase construiesc și cum anume construiesc ele, astea-s himere ; trebuie să acceptăm ceea ce *se construiește*“ — iată adevărata semnificație a raționamentului lui Nikolin, iată adevărata „logică a oportunismului“.

Aceasta nu înseamnă altceva decît să dai uitării lupta de clasă. Aceasta nu este altceva decît baza principială a politicii muncitorești liberale. Tocmai printr-o astfel de „logică“ clasa muncitoare este redusă, de la rolul de hegemon, adică de conducător al democrației adevărate, consecvente, intransigente, la rolul de salahor al liberalilor.

De aici decurge faptul binecunoscut nouă, rușilor, că *în vorbe* oportuniștii recunosc necesitatea unei linii „de sine stătătoare“ și a unui partid „de sine stătător“ al proletariatului ; o recunoaște, bineînțeles, și Nikolin. *În fapt* însă, el susține *nu* o linie *de sine stătătoare*, ci linia politicii muncitorești liberale.

Exemplul lui Nikolin ilustrează, arată cît de puțin valorează simpla *proclamare* a rolului de sine stătător al clasei muncitoare. El a fost proclamat și în platforma lichidatorilor, publicată în „Nevski Golos“ nr. 8, iar acum îl proclamă și Nikolin, care în același timp însă, simultan cu *proclamarea* „rolului de sine stătător“, preconizează o politică care *nu e de sine stătătoare*.

Renunțînd la principiul că clasa muncitoare trebuie să promoveze în politica actuală, în toate problemele democratismului o linie proprie (sau, *ceea ce-i tot una*, „să construiască Rusia nouă“) în pofida liberalilor, în fapt Nikolin îndeamnă clasa muncitoare să se tîrască în coada liberalilor.

Acesta este miezul problemei. Aceasta este „logica oportunismului“. Iar perorările pe tema că clasa muncitoare nu trebuie „să rămîină izolată“, că „greul luptei pentru libertate politică nu trebuie să cadă pe umerii muncitori-

lor“, că este necesară „o coordonare și nu o fărâmițare a forțelor“ etc. — toate acestea nu sînt decît declamații goale. În realitate, toate acestea nu fac decît să redea și să parafrazeze una și aceeași idee : „nu vă izolați (*de liberali*), coordonați-vă forțele“ (*cu politica liberalilor*), considerați că politica liberală este o luptă reală pentru libertate politică și nu pentru o tranzacție cu Purișkevicii etc. etc.

Nu am intrat în examinarea acestor declamații, deoarece, dacă vrem să discutăm în fond, trebuie să luăm punctele de plecare reale, rădăcinile divergențelor, iar nu zorzoanele declamatorii ale unei linii esențialmente greșite.

„Nevskala Zveda“ nr. 26
din 16 septembrie 1912
Semnat : M. M.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CU CE SE PREZINTĂ CADEȚII ÎN ALEGERI ?

Editorialul din numărul de sîmbătă 15 septembrie al ziarului „Rece” este o adevărată expunere a principiilor politice fundamentale ale partidului cadet. La ce se reduc acum aceste principii ale principalului partid al burgheziei liberalo-monarhiste ?

La următoarele trei puncte : 1) „extinderea dreptului de vot”, 2) „înfăptuirea unei reforme radicale a Consiliului de stat” și 3) „principiul responsabilității guvernului în fața reprezentanților poporului”. Se înțelege de la sine că la aceasta se adaugă libertatea asociațiilor (coalițiilor) și toate celelalte libertăți, egalitatea în drepturi a naționalităților, „frînarea și încetinirea” diferențierii satului etc. etc.

Rugăm pe cititori să compare aceste „trei puncte” ale liberalilor cu cele „trei puncte” ale democrației muncitorești, care au dat răspunsuri efective și în problema politică, și în problema muncitorească, și în problema țărănească. Adevăratul izvor al tuturor relelor și calamităților, adevăratul lor „focar”, precum și calea de ieșire, sînt cît se poate de clar arătate în cele „trei puncte” ale democrației muncitorești.

Platforma liberală a cadeților însă — căci în fond, dacă nu și în formă, aceasta nu este altceva decît o platformă electorală — exprimă doar *dezideratul* unor modeste reforme constituționale. Deosebirea dintre acest *deziderat* și doleanțele octombriste este minimă.

Principalul este lăsat în umbră; în această privință partidul burgheziei liberalo-monarhiste n-are nimic de spus. Dacă domnii cadeți vor „să câștige prin modestie“, este cazul să le amintim că Gucikovii au verificat în practică efectele modestiei, — și care e rezultatul? Rezultatul este nul!

Noi pretindem foarte puțin, se laudă cadeții. Dar acest „atu“ a mai fost folosit de octombrism, domnilor. În toate cele trei Dume, cadeții și octombriștii⁶⁷ s-au străduit care mai de care să încredințeze „cîrmuirea“ și „societatea“ că pretențiile lor sînt foarte mici, modeste, că nu cer decît minimul existent în țările europene. Rezultatul este nul!

Nu, domnilor, indiferent dacă veți enumera reformele constituționale în trei puncte sau în douăzeci de puncte, platforma voastră tot literă moartă va rămîne. Despre reforme constituționale se poate vorbi, fără a deveni ridicol, numai acolo unde există și numai atunci cînd există, gata formate și trainic asigurate, bazele și temeliile libertății politice.

Știți și dumneavoastră că în Rusia încă nu există așa ceva, și de aceea pioasele voastre deziderate nu indică democrației o cale de ieșire, ci o amăgesc cu speranțe înrelătoare!

*Scris la 17—18 septembrie
(30 septembrie—1 octombrie) 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist“ nr. 6*

Se tipărește după manuscris

SUCCESELE MUNCITORILOR AMERICANI

Ultimul număr sosit în Europa al săptămânalului muncitoresc american „Apel la rațiune“⁶⁸ anunță că această gazetă a atins un tiraj de 984 000 de exemplare. Din scrisorile și cererile care ne sosesc de pretutindeni, scrie redacția (în nr. 875 din 7 septembrie st.n.), rezultă în mod nêndoielnic că în săptămânile care vin tirajul va depăși cifra de 1 000 000 de exemplare.

Această cifră — un tiraj de 1 000 000 de exemplare atins de o gazetă socialistă pe care tribunalele americane o persecută și o prigonesc fără pic de rușine și care se dezvoltă și se întărește în pofida acestor persecuții — ne arată mai bine decât orice lungi raționamente ce schimbări profunde sînt pe cale de a se produce în America.

De curînd, slugarnicul „Novoe Vreamea“, organul scribilor veroși, vorbind despre „puterea banului“ în America, relatează cu răutăcioasă bucurie o serie de fapte în legătură cu venalitatea abjectă a unor politicieni ca Taft, Roosevelt și Wilson, a tuturor candidaților partidelor burgheze la postul de președinte al republicii. Iată cum arată republica voastră liberă și democratică, exclama veninos venalul ziar rusec.

La aceasta, muncitorii conștienți vor răspunde calm și cu mîndrie: noi nu ne facem nici un fel de iluzii în privința menirii reale a unei largi democrații. Nici o democrație din lume nu poate înlătura lupta de clasă și atotputernicia banului. Nu în asta constau menirea și faloasele democrației. Menirea ei este aceea de a crea con-

dițiile necesare pentru ca lupta de clasă să devină amplă, fățișă, conștientă. Și aceasta nu este o simplă presupunere, un deziderat, ci un fapt incontestabil.

Acum, cînd în Germania numărul membrilor partidului social-democrat a ajuns la 970 000, cînd în America un săptămînal socialist a atins un tiraj de 984 000 de exemplare, oricine are ochi de văzut trebuie să recunoască : proletarul izolat e neputincios, milioanele de proletari sînt atotputernici.

„Pravda” nr. 120 din
18 septembrie 1912
Semnat : M. N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UNITATEA MUNCITORILOR ȘI ALEGERILE

Frazele despre „unitate“ abundă în ziarul lichidatorilor „Luci“⁶⁹, apărut în ziua alegerilor — după cum remarcă pe bună dreptate un colaborator al „Pravdei“ — pentru a distruge unitatea.

Momentul decisiv al alegerilor din curia muncitorească a guberniei Petersburg va surveni peste câteva zile, vineri 5 octombrie. În această zi, împuterniciții muncitorilor vor alege șase delegați. Decisive sînt tocmai *aceste* alegeri, căci dacă *nu toți* delegații vor fi adepți fermi și consecvenți ai democrației proletare și adversari ai lichidatorismului, nu va exista nici o garanție serioasă că în Duma de stat va fi ales deputatul pe care-l dorește majoritatea muncitorilor conștienți.

Pentru a nu da greș în momentul decisiv, trebuie să înțelegem clar sarcinile democrației muncitorești și condițiile în care acționează împuterniciții.

Totul este *acum* că, la adăpostul zarvei pe tema unității, lichidatorii *încalcă* voința majorității muncitorilor conștienți din Petersburg și caută să impună majorității muncitorilor pe candidații *scizioniști* ai *minorității* lichidatoriste, care e formată din intelectuali.

Orice alegeri într-o țară burgheză sînt însoțite de fraze bombastice, de un noian de promisiuni mincinoase. Un principiu fundamental al social-democrației ne învață să

nu dăm crezare vorbelor, să analizăm fondul problemelor.

Frazele despre unitate pe care lichidatorii le debitează în ziarul lor „Luci“ sînt de la un capăt la altul minciuni gogonate. În *realitate*, unitatea a și fost realizată la Petersburg de majoritatea muncitorilor conștienți *împotriva lichidatorilor*, a fost realizată prin acțiunea din mai, a fost realizată prin sprijinirea „Pravdei“ de către 550 de grupuri muncitorești împotriva celor 16 grupuri de lichidatori.

Astea nu mai sînt fraze, ci fapte. Cînd 550 de grupuri se unesc împotriva a 16 grupuri, asta se cheamă *unitate*. Cînd 16 grupuri vor să *impună* pe candidatul „lor“ acestor 550 de grupuri, asta înseamnă sciziune.

Lichidatorii promovează o politică de sciziune, țipînd că vor unitate, asemenea hoțului care fuge strigînd : „Prindeți hoțul !“

Muncitorii conștienți nu trebuie să se lase înșelați de țipete și de vorbărie goală.

Nu dați crezare vorbelor, cîntăriți lucid faptele. Majoritatea covârșitoare a muncitorilor marxiști sînt împotriva lichidatorismului. De partea lichidatorilor se află o minoritate infimă a muncitorilor, în timp ce „forța“ lichidatorilor o constituie intelectualitatea burgheză, care poate să editeze o revistă, poate să scoată în ziua alegerilor un ziar nou, dispune de „relații“, de oameni pentru comisii electorale alcătuite din intelectuali etc.

Aceste fapte sînt binecunoscute oricărui social-democrat din Petersburg.

De aici se vede clar care este rostul zarvei lichidatoriste pe tema unității. La adăpostul acestei zarve, intelectualitatea burgheză care simpatizează cu lichidatorii vrea să *distrugă* unitatea *muncitorilor*, impunîndu-le pe candidatul lichidatorilor.

Iată unde-i buba. Iată care este „tactica ingenioasă“ a ziarului lichidatorist „Luci“.

Cine dorește unitatea *reală* a muncitorilor marxiști trebuie să ajute să fie aleși toți delegații antilichidatori.

Cine dorește unitate reală, acela ajută la înlăptuirea voinței majorității muncitorilor conștienți.

Cine ajută minorității să încalce această voință, acela este un scizionist înrăit, oricâte fraze bombastice ar rosti pe tema unității!

*Scris mai târziu
de 18 septembrie (1 octombrie) 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist” nr. 6*

Se tipărește după manuscris

SFÎRȘITUL RĂZBOIULUI DINTRE ITALIA ȘI TURCIA

Precum se știe din telegramele apărute în presă, împuterniciții Italiei și Turciei au semnat condițiile preliminare de pace.

Italia „a învins“. Acum un an ea a început războiul cu scopul de a cotoropi teritoriile turcești din Africa, și de acum înainte Tripolitania va aparține Italiei. Socotim că n-ar fi de prisos să aruncăm o privire asupra acestui război colonial tipic, dus de un stat „civilizat“ din secolul al XX-lea.

Ce anume a provocat războiul? Lăcomia magnaților finanței și a capitaliștilor italieni, cărora le trebuie o nouă piață, le trebuie ca imperialismul italian să înregistreze succese.

Ce a fost acest război? Un masacru perfecționat, civilizat, o măcelărire a arabilor cu ajutorul „celor mai noi“ tipuri de arme.

Arabii au opus o rezistență disperată. Când amiralii italieni au debarcat în mod imprudent, la începutul războiului, 1 200 de marinari, arabii au tăbărit asupra lor, omorînd vreo 600 de oameni. Drept „represalii“, italienii au măcelărit vreo 3 000 de arabi, au trecut prin foc și sabie familii întregi, au ucis femei și copii. Italienii sînt o națiune civilizată, constituțională.

Circa 1 000 de arabi au fost spînzurați.

Pierderile italienilor se cifrează la peste 20 000 de oameni, dintre care 17 429 bolnași, 600 dispăruți, 1 405 morți.

Acest război i-a costat pe italieni peste 800 000 000 de lire, adică peste 320 000 000 de ruble. Un șomaj îngrozitor, stagnarea industriei — iată urmările războiului.

Au fost uciși circa 14 800 de arabi. Cu toate că „pacea“ a fost încheiată, în fapt războiul va mai continua, deoarece triburile arabe care trăiesc în interiorul continentului african, departe de litoral, nu se vor supune. Multă vreme va mai continua „civilizarea“ lor cu ajutorul baionetei, al glonțului, al ștreangului, al focului și al violării femeilor.

Italia nu este, firește, nici mai bună, nici mai rea decât celelalte țări capitaliste. Toate, deopotrivă, sînt guvernate de burghezie, care nu se dă în lături de la nici un fel de măceluri atunci cînd este vorba de o nouă sursă de profituri.

„Pravda“ nr. 129 din 28 septembrie 1912
Semnat : T

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN JOC HAZARDAT

„Novoe Vremea“ dezvăluie pe de-a-ntregul planurile naționaliștilor ruși. Când citești acest ziar, care se bucură de „influență“ atît în cercurile naționaliste cît și în cele octombriste, îți apare clar planul de jefuire a Turciei pe care ei îl promovează cu toată fermitatea.

Ca de obicei, politica șovinismului și a cotropirii de teritorii străine se realizează în primul rînd prin ațîțarea spiritelor împotriva Austriei. „Popoarele din Balcani — scrie „Novoe Vremea“ — s-au ridicat la lupta sfîntă pentru independență. Diplomatul austriac pîndește momentul cînd vor putea fi jefuite“.

Austria a smuls o bucată (Bosnia și Herțegovina), Italia altă bucată (Tripolitania), acum e rîndul nostru să ne înfruptăm — iată politica ziarului „Novoe Vremea“. „Lupta sfîntă pentru independență“ nu este decît o frază pompoasă, bună pentru a înșela pe cei naivi, deoarece, chiar la noi în Rusia, nimeni nu calcă în picioare principiile cu adevărat democratice ale unei independențe reale a tuturor popoarelor așa cum le calcă naționaliștii și octombriștii.

De ce socotesc naționaliștii că acum e momentul prielnic pentru o politică de jaf? Răspunsul la această întrebare îl găsim tot în „Novoe Vremea“. Italia, spune acest ziar, nu va lupta, pentru Austria e riscant să pornească un război împotriva slavilor din Balcani avînd pe teritoriul ei o populație de multe milioane de slavi,

iar Germania nu se va lăsa atrasă într-un război european din pricina înfrîngerii Turciei.

Calculul naționaliștilor e de o franchețe și de un civism fără seamăn. Ei debitează vorbe pompoase despre „lupta sfîntă pentru independența“ popoarelor, și în același timp se joacă fără ezitare cu viața a milioane de oameni, împingînd popoarele în abisul războiului de dragul profiturilor unui pumn de negustori și de fabricanți.

Tripla Alianță (Germania, Austria, Italia)⁷⁰ este slăbită în momentul de față, deoarece Italia a cheltuit 800 000 000 de franci în războiul cu turcii, iar în Balcani „interesele“ Italiei și cele ale Austriei nu coincid. Italia vrea să mai smulgă o bucată : Albania ; Austria nu vrea să îngăduie acest lucru. Contînd pe toate acestea, naționaliștii noștri se dedau la un joc extrem de hazardat, bizuindu-se pe forța și pe bogăția celor doi parteneri ai Rusiei în cadrul Triplei Înțelegeri (Anglia și Franța)⁷¹ și pe faptul că „Europa“ nu se va lăsa atrasă într-o conflagrație generală din pricina strîmtorilor sau a „rotunjirii“ teritoriilor „noastre“ pe seama Turciei asiatice.

În societatea robiei salariate, orice negustor, orice patron joacă la noroc : „ori mă ruinez, ori mă îmbogățesc și ruinez pe alții“. În fiecare an dau faliment sute de capitaliști și se ruinează milioane de țărani, meseriași și meșteșugari. Un joc hazardat asemănător practică și statele capitaliste ; ele se joacă cu sîngele a milioane de oameni, pe care-i trimit, cînd ici, cînd colo, la măcel pentru cotropirea unor teritorii străine și pentru jefuirea vecinilor slabi.

DOUĂ UTOPII

Utopie este un cuvînt grecesc : „u“ înseamnă în grecește „nu, fără“, „topos“ — loc. Utopie înseamnă deci : locul de nicăieri, adică ceva care ține de domeniul fanteziei, al închipuirii, al basmului.

În politică numim utopie orice deziderat care nu poate fi realizat în nici un caz, nici acum, nici mai târziu, orice deziderat care nu se sprijină pe nici un fel de forțe sociale și care nu este alimentat de creșterea, de dezvoltarea forțelor politice, de clasă.

Cu cît mai puțină libertate există într-o țară, cu cît mai slab se manifestă lupta fățișă dintre clase, cu cît mai scăzut este nivelul de cultură al *maselor*, cu atît mai ușor apar, de obicei, utopiile politice și cu atît mai îndelung persistă ele.

În Rusia de astăzi, două feluri de utopii politice persistă mai îndelung și exercită, prin conținutul lor atrăgător, o anumită influență asupra maselor. Acestea sînt : utopia liberală și utopia narodnică.

Utopia liberală pretinde că, în mod pașnic și prin bună înțelegere, fără a supăra pe cineva, fără a înlătura tagma Purișkevicilor, fără o luptă de clasă înverșunată și dusă pînă la capăt, pot fi obținute în Rusia îmbunătățiri cît de cît serioase în ceea ce privește libertatea ei politică, în situația maselor poporului muncitor. Este utopia *păcii* între o Rusie liberă și tagma Purișkevicilor.

Utopia narodnică este visul intelectualului narodnic și al țaranului trudovic că printr-o nouă și echitabilă împărțire a tuturor pământurilor ar putea fi *înlăturată* puterea și dominația capitalului, ar putea fi desființată robia salariată, sau că ar fi posibil *să se mențină* o împărțire „echitabilă“, „egalitară“ a pământurilor în condițiile dominației capitalului, ale puterii banului, ale producției de mărfuri.

Care e originea acestor utopii? De ce persistă ele atât de îndelung în Rusia de astăzi?

Ele își au originea în interesele claselor care luptă împotriva ordinii vechi, împotriva iobăgiei, împotriva lipsei de drepturi, într-un cuvânt „împotriva Purișkevicilor“, și care nu au o poziție de sine stătătoare în această luptă. Utopia, visarea este rodul acestei lipse de independență, al acestei *slăbiciuni*. Visarea este apanajul *celor slabi*.

Burghezia liberală, în general, și intelectualitatea burgheză liberală, în special, nu poate să nu aspire la libertate și legalitate, căci fără acestea din urmă dominația burgheziei nu este deplină, nu este exclusivă, nu este asigurată. Dar burghezia se teme de mișcarea maselor *mai mult* decât de reacțiune. De aici și *slăbiciunea* uimitoare, de necrezut a liberalismului în politică, neputința sa totală. De aici și nesfârșitul șir de echivocuri, minciuni, fățarnicii și lașe manevre în toată politica liberalilor, care *trebuie* să se joace de-a democratismul pentru a atrage de partea lor masele și care în același timp sînt profund antidemocratici, profund ostili mișcării maselor, inițiativei lor, manierei lor de „a lua cu asalt cerul“, cum a spus cîndva Marx despre una dintre mișcărilor de masă care au avut loc în Europa în secolul trecut ⁷².

Utopia liberalismului este utopia neputinței în lupta pentru eliberarea politică a Rusiei, utopia lacomului sac cu bani, care vrea să împartă „pașnic“ privilegiile cu Purișkevicii, prezentînd această nobilă dorință drept teorie a victoriei „pașnice“ a democrației ruse. Utopia liberală este visul de a învinge tagma Purișkevicilor fără a-i pri-

cinui o înfrîngere, de a o zdrobi fără a-i pricinui durere. E clar că această utopie este dăunătoare nu numai pentru că e o utopie, ci și pentru că *pervertește* conștiința democratică a maselor. Masele care cred în *această* utopie nu vor dobîndi niciodată libertatea ; asemenea mase nu sînt demne de libertate ; ele merită pe deplin ca Purișkevicii să-și bată joc de ele.

Utopia narodnicilor și a trudovicilor este visul micului producător, situat la mijloc între capitalist și muncitorul salariat, de a se desființa fără luptă de clasă robia salariată. Cînd problema eliberării economice va deveni pentru Rusia o problemă tot atît de acută, nemijlocită și *actuală* cum este astăzi problema eliberării politice, utopia narodnicilor se va dovedi *tot atît* de dăunătoare ca și aceea a liberalilor.

În prezent însă Rusia se află abia în epoca prefacerilor burgheze și nu proletare ; nu problema eliberării economice a proletariatului este aceea care s-a copt *pe deplin*, ci problema libertății politice, adică (în fond) a libertății burgheze depline.

În această din urmă problemă, utopia narodnicilor are un rol istoric sui-generis. Utopia în problema : care trebuie să fie (și vor fi) urmările economice ale unei noi împărțiri a pămînturilor, ea este însoțitorul și *simptomul* unui mare și larg avînt *democratic* al maselor țărănești, adică al maselor care alcătuiesc *majoritatea* populației din Rusia contemporană, burgheză-moșierească. (Într-o Rusie pur burgheză, ca și în Europa pur burgheză, țărănimea nu va forma majoritatea populației.)

Utopia liberalilor pervertește conștiința democratică a maselor. Utopia narodnicilor, care pervertește conștiința *socialistă* a maselor, este însoțitorul, simptomul și, în parte, chiar expresia avîntului lor democratic.

Dialectica istoriei este de așa natură, că narodnicii și trudovicii preconizează și promovează, drept mijloc îndreptat împotriva capitalismului, o măsură capitalistă radicală și cît se poate de consecventă în domeniul pro-

blemei agrare din Rusia. „Egalitarismul“ unei noi împărțiri a pământului este o utopie, dar ruptura totală cu toate vechile forme de proprietate funciară — proprietatea moșierească, proprietatea în loturi, proprietatea „statului“ —, ruptură necesară pentru o *nouă* împărțire, este într-un stat ca Rusia o măsură economică progresistă, cea mai necesară și mai imperioasă măsură cu caracter burghezo-democratic.

Să ne aducem aminte de remarcabila teză a lui Engels :
„Ceea ce e fals din punct de vedere economic formal poate fi adevărat din punctul de vedere al istoriei universale !“⁷³

Engels a enunțat această teză profundă referindu-se la socialismul utopic : acest socialism era „fals“ din punct de vedere economic formal. El era „fals“ când afirma că plusvaloarea este o *nedreptate* din punctul de vedere al legilor schimbului. Împotriva *acestui* socialism au avut dreptate, din punct de vedere economic formal, teoreticienii economiei politice burgheze, căci plusvaloarea decurge din legile schimbului într-un mod pe deplin „firesc“, „echitabil“.

Dar socialismul utopic a avut *dreptate* din punctul de vedere al istoriei universale, căci el a fost simptomul, exponentul, prevestitorul clasei care, generată de capitalism, a devenit acum, la începutul secolului al XX-lea, o forță de masă care este capabilă să pună capăt capitalismului și care se îndreaptă în mod irezistibil spre înfăptuirea acestui țel.

Această teză profundă a lui Engels trebuie avută în vedere atunci când vrem să apreciem actuala utopie narodnică sau trudovică din Rusia (și poate nu numai din Rusia, ci dintr-o serie întreagă de state asiatice care trec, în secolul al XX-lea, prin revoluții burgheze).

Fals din punct de vedere economic formal, *democratismul* narodnic este un adevăr din punct de vedere istoric ; fals ca utopie socialistă, *acest* democratism este un *adevăr* al luptei democratice specifice, istoricește deter-

minate, a maselor țărănești, luptă care constituie un element indisolubil legat de transformarea burgheză și o condiție a victoriei complete a acesteia din urmă.

Utopia liberală dezvăță masele țărănești să lupte. Cea narodnică exprimă năzuința lor de a lupta, promițându-le în caz de victorie un milion de binefaceri, în timp ce în realitate această victorie nu le va aduce decît o sută de binefaceri. Dar nu este oare firesc ca milioane de oameni care pornesc la luptă și care timp de veacuri au trăit într-o beznă de nepătruns, în condiții de nemaipomenită sărăcie și mizerie, izolare și oprinare, să exagereze multiplu roadele eventualei lor victorii?

Utopia liberală este un paravan sub care se ascunde dorința egoistă a noilor exploataatori de a împărți privilegiile cu vechii exploataatori. Utopia narodnică este expresia năzuinței milioaneilor de oameni ai muncii mic-burghezi de a termina *definitiv* cu exploataatorii vechi, feudali, și a deșartei lor speranțe de a înlătura „totodată” pe exploataatorii noi, capitaliști.

Este clar că marxiștii, adversari ai *oricăror* utopii, trebuie să apere poziția de sine stătătoare a clasei care poate lupta cu *abnegație* împotriva feudalismului tocmai pentru că nu „s-a împotmolit” nici măcar în proporție de unu la sută în acea participare la proprietate care face din burghezie un adversar șovăielnic al feudalilor și adesea chiar un aliat al lor. Țăranii „sînt pe jumătate împotmoliți” în mica producție de mărfuri; în împrejurări istorice prielnice, ei *pot* obține cea mai completă înlăturare a feudalismului, dar vor manifesta *totdeauna*, nu în mod întâmplător, ci inevitabil, anumite șovăieli între burghezie și proletariat, între liberalism și marxism.

Este clar că marxiștii trebuie să degajeze cu grijă, din învelișul utopiilor narodnice, sîmburele sănătos și prețios al democratismului sincer, hotărît și combativ al maselor țărănești.

În vechea literatură marxistă din penultimul deceniu al secolului trecut poate fi urmărită o asemenea tendință sistematică de a degaja acest prețios sîmbure democratic. Va veni un timp cînd istoricii vor studia în mod sistematic această tendință și vor stabili legătura dintre ea și ceea ce a căpătat denumirea de „bolșevism“ în primul deceniu al secolului al XX-lea.

*Scris înainte
de 5 (18) octombrie 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1924,
în revista „Jizn“ nr. 1
Semnat : V. I.*

Se tipărește după manuscris

DEZBATERI ÎN JURUL POLITICII MUNCITOREȘTI LIBERALE ÎN ANGLIA

Se știe că în Anglia există două partide muncitorești : partidul social-democrat, care în prezent poartă denumirea de „Partid socialist britanic”⁷⁴, și așa-numitul „Partid muncitoresc independent”⁷⁵.

Această scindare a mișcării muncitorești socialiste din Anglia nu este întâmplătoare. Ea are o origine veche, fiind generată de particularitățile istoriei Angliei. Anglia a pornit înaintea celorlalte țări pe calea dezvoltării capitaliste și a fost mult timp „atelierul industrial” al lumii întregi. Această situație excepțională, de monopol, a creat în Anglia condiții de trai relativ suportabile pentru *aristocrația muncitorească*, adică pentru o minoritate de muncitori calificați și bine retribuiți.

De aici provine spiritul mic-burghez, de breaslă al acestei aristocrații muncitorești, care, rupându-se de clasa ei, mergea la remorca liberalilor și privea ironic socialismul pentru că ar fi o „utopie”. „Partidul muncitoresc independent” este tocmai un partid al politicii muncitorești liberale. Pe bună dreptate se spune că acest partid este „independent” de socialism, dar este foarte dependent de liberalism.

În ultimul timp, situația de monopol a Angliei a fost definitiv zdruncinată. Condițiilor de trai relativ suportabile de pînă acum le-a luat locul o mizerie crîncenă, provocată de scumpirea vieții. Lupta de clasă se ascute

la extrem și o dată cu aceasta începe să se clatine terenul oportunistului, începe să se clatine baza răspîndirii ideilor politicii muncitorești liberale în rîndurile clasei muncitoare.

Cît timp aceste idei erau împărtășite de o parte însemnată a muncitorimii engleze, nici vorbă nu putea fi de o înlăturare a sciziunii din rîndurile ei. Unitatea nu poate fi realizată cu vorbe goale și deziderate; ea nu poate fi realizată atîta timp cît social-democrația mai este nevoită să lupte împotriva politicii muncitorești liberale. *Acum* însă această unitate începe să devină într-adevăr posibilă, deoarece *chiar* în rîndurile „Partidului muncitoresc independent“ *devine tot mai energic protestul* împotriva politicii muncitorești liberale.

În fața noastră se află darea de seamă oficială a acestui partid asupra ultimului său congres, „A XX-a conferință anuală“, care a avut loc în zilele de 27 și 28 mai 1912 la Merthyr. Extrem de interesante sînt în această dare de seamă dezbaterile în problema „tacticii parlamentare“; — în realitate, aceste dezbateri au avut drept obiect o problemă mai profundă, problema politicii muncitorești social-democrate și a politicii muncitorești liberale, deși oratorii n-au întrebunțat aceste expresii.

Dezbaterile la congres au fost deschise de Jewett, membru al parlamentului. El a prezentat o rezoluție împotriva sprijinirii liberalilor, rezoluție despre care vom vorbi îndată mai amănunțit, iar unul dintre tovarășii săi de idei, Conway, care a sprijinit această rezoluție, a declarat de-a dreptul: „muncitorul de rînd pune mereu întrebarea dacă partidul muncitoresc are în parlament o linie proprie“. În rîndurile muncitorilor se întărește bănuiala că partidul muncitoresc se află „la remorca“ liberalilor. „În țară se răspîndește tot mai mult părerea că partidul muncitoresc nu este decît o aripă a partidului liberal“. Trebuie să menționăm că din grupul parlamentar al „partidului muncitoresc“ fac parte *nu numai* deputații aparținînd „Partidului muncitoresc independent“, ci și deputații aleși din partea sindicatelor. Acești deputați își zic deputați ai muncitorimii și membri ai „partidului

muncitoresc“, *fără a face parte* din „Partidul muncitoresc independent“. Oportuniștii englezi au realizat acel lucru spre care înclină atât de frecvent oportuniștii din alte țări : unirea deputaților „socialiști“ oportuniști cu deputații din partea sindicatelor așa-zise fără de partid. Famosul „partid muncitoresc larg“ ⁷⁶ de care vorbeau la noi în anii 1906—1907 unii menșevici a fost realizat în Anglia, și numai în Anglia.

Spre a da vederilor sale o expresie practică, Jewett a prezentat o rezoluție. Ea este întocmită „în manieră tipic englezească“ : nici un fel de principii generale (englezii se fălesc cu „practicismul“ lor și cu aversiunea lor față de principii generale ; aceasta este expresia aceluiași spirit de breaslă din mișcarea muncitorească). Rezoluția invita grupul muncitoresc din Camera comunelor să ignoreze (să nu ia în seamă) *feluritele amenințări* cu eventualitatea unei demisii inevitabile a guvernului liberal, în cazul când acesta se va vedea pus în minoritate, și să voteze cu fermitate (steadfastly) *în orice problemă așa cum merită fondul chestiunii* (on the merits of the questions).

În rezoluția sa, Jewett „a luat taurul de coarne“. Guvernul liberal din Anglia, ca și întregul partid liberal ⁷⁷, se străduiește din răspuțeri să bage în capul muncitorilor ideea că este necesară unirea forțelor împotriva reacțiunii (adică împotriva partidului conservator ⁷⁸) ; că trebuie păstrată majoritatea liberală, care ar putea să se destrame dacă muncitorii nu vor vota cu liberalii ; muncitorii nu trebuie să se izoleze, ci trebuie să-i sprijine pe liberali. Iată însă că Jewett spune clar și răspicat : votați „cu fermitate“, nu luați în seamă amenințarea că guvernul liberal ar putea să cadă, nu votați așa cum cer interesele partidului liberal, ci așa cum merită fondul chestiunii, adică, exprimându-ne în limbaj marxist, duceți o politică de clasă, proletară, de sine stătătoare, iar nu o politică muncitorească liberală.

(În rîndurile „Partidului muncitoresc independent“, marxismul este respins *din principiu* și de aceea limbajul marxist nu este folosit de loc.)

Pe Jewett l-au atacat imediat oportuniștii, care predomină în partid. Și — lucru caracteristic ! — l-au atacat ca niște oportuniști, adică pe ocolite, recurgînd la un subterfugiu. Să declare *în mod expres* că sînt *pentru* sprijinirea liberalilor nu le convenea. De aceea ei și-au exprimat ideea în *fraze generale*, nu fără a aminti, bineînțeles, de „poziția de sine stătătoare“ a clasei muncitoare. Întocmai ca lichidatorii noștri, care întotdeauna fac o mare zarvă pe tema „poziției de sine stătătoare“ a clasei muncitoare tocmai în momentele în care se pregătesc să substituie *în fapt* acestei poziții de sine stătătoare o politică muncitorească liberală.

Murray, reprezentantul majorității oportuniste, a prezentat un „amendament“, adică o contrarezoluție cu următorul conținut :

„Conferința consideră că, spre a-și putea realiza mai bine țelurile, partidul muncitoresc trebuie să continue să țină seama de toate rezultatele și consecințele posibile ale tacticii sale, atît de cele directe cît și de cele indirecte, fără a uita nici o clipă că hotărîrile lui trebuie să se călăuzească exclusiv de propriile lui interese de partid și de tendința de a înmulți ocaziile favorabile pentru înfăptuirea țelurilor lui“.

Comparați cele două rezoluții. La Jewett este clar arătată necesitatea de a rupe cu politica de sprijinire a liberalilor ; la Murray însă veți găsi numai arhiplate locuri comune, foarte plauzibile și, la prima vedere, indiscutabile, dar care *în fapt* sînt menite să camufleze *tocmai* politica de sprijinire a liberalilor. Dacă Murray l-ar fi citit pe Marx și dacă ar fi vorbit în fața unor oameni care respectă marxismul, el n-ar fi pregetat să-și mai îndulcească oportunismul cu întorsături de frază marxiste și să spună că marxismul, vedeți dv., cere să se țină seama de toate împrejurările concrete în fiecare caz în parte, că noi nu ne legăm mîinile, că, păstrîndu-ne independența, noi „folosim conflictele“, „folosim acel călcîi al lui Ahile pe care-l constituie contradicțiile“ regimului respectiv etc. etc.

Oportunismul poate fi exprimat în termenii *oricărei* doctrine, *inclusiv în termenii marxismului*. Specificul

„destinelor marxismului“ în Rusia constă tocmai în faptul că nu numai oportunistului din partidul muncitoresc, ci și oportunistului din partidul liberal (Izgoev & Co.) îi place să se drapeze în „*termeni*“ marxiști! Asta însă în paranteză. Să ne întoarcem la Merthyr.

În sprijinul lui Jewett a luat cuvântul MacLachlan.

„În ce constau interesele unui partid politic? — a spus el. — Oare numai în a-și păstra locurile de deputați în Camera comunelor? Dacă avem în vedere efectiv interesele partidului, trebuie să ținem seama de muncitorii și de muncitoarele din afara parlamentului la fel cum ținem seama de deputații din parlament. Sîntem o organizație socialistă. În activitatea noastră politică trebuie să promovăm propriile noastre principii“.

MacLachlan s-a referit la votul în legătură cu atrocitățile de la închisoarea Haswell: un băiat care era deținut acolo a fost ucis în bătai. Interpelare în parlament. Căderea guvernului liberal este iminentă. Anglia nu-i Prusia, și un guvern rămas în minoritate trebuie să-și dea demisia. Și iată că, prin votul lor, deputații muncitorimii salvează guvernul, scoțîndu-l basma curată pe călău.

Partidul muncitoresc, a spus MacLachlan, se întreabă mereu ce consecințe va avea votul său asupra soartei guvernului. Se spune că, în cazul unei căderi a guvernului, parlamentul va fi dizolvat și se vor fixa noi alegeri. Dar noi nu avem de ce să ne temem de acest lucru. Căderea guvernului și fixarea unor noi alegeri ar avea drept rezultat *unirea celor două partide burgheze* („celor două partide“, a spus pur și simplu MacLachlan, fără a adăuga cuvântul „burgheze“: englezii nu agreează termenii marxiști!). *Dar cu cât s-ar realiza mai repede unirea acestor două partide, cu atît mai bine ar fi pentru mișcarea noastră.* Deputații noștri trebuie să aplice în parlament ceea ce spun muncitorilor propagandiștii noștri. Atîta timp cît nu va fi așa, muncitorul tory (adică conservator) *nu va crede niciodată că există vreo deosebire între partidul liberal și partidul muncitoresc.* Chiar dacă ar fi să ne pierdem

toate locurile în parlament, dar dacă ne vom apăra principiile vom avea mai mult folos decît de pe urma strădaniilor de a îmbuna guvernul liberal în scopul de a obține din partea lui unele concesii !

Apoi a luat cuvîntul Keir Hardie, membru al parlamentului și lider al partidului. El s-a sucit în fel și chip...

„La drept vorbind, partidul nostru nu deține în parlament rolul de arbitru al situației : liberalii împreună cu irlandezii sînt mai puternici decît o coaliție între tory și muncitori... În cazul atrocităților de la Haswell am votat pentru guvern nu din dorința de a-l sprijini, ci din convingerea justeței unui asemenea vot în fond. Atrocități au fost, desigur, și noi am venit cu toții în parlament cu hotărîrea de a vota împotriva guvernului. Acolo însă am auzit și ce spune partea adversă și ne-am dat seama că, deși directorul e culpabil de cruzime, în general însă această casă de corecție este cea mai bună din regat. În asemenea condiții ar fi fost greșit să votăm împotriva guvernului... (Iată în ce hal au adus oportuniștii englezi Partidul muncitoresc : în loc ca acest lider să fie huiduit pentru asemenea cuvinte, el a fost ascultat în liniște !)...

Vina nu este a membrilor «Partidului muncitoresc independent». În acest partid a intrat federația minerilor, iar atunci cînd deputații minerilor au intrat în grupul parlamentar al partidului muncitoresc, *s-a văzut că ei sînt liberali*. Ei nu și-au schimbat concepțiile. Afilierea lor la Partidul muncitoresc este *pur formală*...

Rezoluția lui Jewett reduce la absurd întregul sistem parlamentar. Trebuie să ținem seama de consecințele oricărui vot.

...Aș fi de părere să lăsăm la o parte și rezoluția, și amendamentul“ (!!!).

Lansbury declară că sprijină rezoluția lui Jewett :

„Degeaba a încercat Keir Hardie s-o prezinte într-o lumină ridicolă, afirmînd că ea ar recomanda să se voteze în diferite chestiuni fără a se ține seama de întregul ansamblu al împrejurărilor. Rezoluția recomandă să nu se țină seama *numai* de consecințele pe care votul respectiv ar putea să le aibă asupra stabilității guvernului. Am aderat la socialism pentru că sînt dezgustat de metodele politicienilor care țin în mîini Camera comunelor cu ajutorul unor adunări neoficiale și al «dirijării» deputaților. Experiența mi-a arătat că orice problemă ridicată în parlament este dezbătută tocmai sub aspectul influenței pe care votul ar putea să-l aibă asupra soartei guvernului.

Partidului muncitoresc îi este aproape cu neputință să se delimiteze de partidul liberal. Nu cunosc o problema de ordin legislativ

în care Partidul muncitoresc să fi reușit să se delimiteze de liberali. Ca partid, noi am fost pur și simplu o parte integrantă a guvernului în problema asigurărilor sociale pentru muncitori. Partidul muncitoresc a votat tot timpul pentru guvern și pentru proiectul lui.

Votul în problema casei de corecție de la Haswell mă face să roșesc de rușine. Un băiat a fost stîlcit în bătai și a murit în urma loviturilor primite, iar noi votăm pentru guvern, scoțîndu-l basma curată pe călău! «Gonacii» noștri («whips», persoane însărcinate să supravegheze votul fracțiunii respective) alergau pe culoarele Camerei, mînîndu-i la vot pe deputații muncitorimii, spre a preîntîmpina o eventuală înfrîngere a guvernului... A-i deprinde pe oameni să voteze împotriva conștiinței lor înseamnă a da o lovitură de moarte viitorului democrației în patria noastră...»

Philip Snowden, membru al parlamentului și unul dintre oportuniștii cei mai înverșunați, se zvîrcolește ca un șarpe.

„Instinctul meu de luptă mă îndeamnă să votez pentru rezoluție, dar bunul-simț, rațiunea, experiența mă determină să votez împotriva ei. Sînt de acord că actualul sistem parlamentar are un efect demoralizant asupra celor care au venit în parlament mînați de idealism și de entuziasm politic, dar nu cred că adoptarea rezoluției lui Jewett ar putea să aducă vreo schimbare esențială. Cînd examinăm fondul unei chestiuni, nu ne putem limita la împrejurările legate de cazul respectiv. Există probleme care sînt pentru Partidul muncitoresc mai importante decît eventualele consecințe pe care un vot sau altul ar putea să le aibă pentru guvern, de pildă problema dreptului de vot pentru femei, dar putem noi ignora consecințele votului în indiferent ce chestiune mărunță? O asemenea politică ar atrage după sine necesitatea unor alegeri generale frecvente, ceea ce ar fi extrem de jenant pentru cetățeni... Politică înseamnă compromis».

Trecîndu-se la vot, rezoluția a întrunit 73 de voturi *contra* 195.

Victoria a fost de partea oportuniștilor. Aceasta nu trebuie să ne mire cînd este vorba de un partid oportunist cum e „Partidul muncitoresc independent” din Anglia. Dar că oportunismul întîmpină opoziție chiar în rîndurile acestui partid e acum un fapt bine stabilit.

Adversarii oportunismului au procedat mult mai just decît procedează adesea tovarășii lor de idei din Germania, care apără putredele compromisuri cu oportuniștii. Prezentarea fătîșă a unei rezoluții proprii a provocat

extrem de importante dezbateri de ordin principial, care vor avea un efect puternic asupra clasei muncitoare din Anglia. Politica muncitorească liberală se menține în virtutea tradiției și rutinei, precum și datorită abilității liderilor oportuniști, dar falimentul ei în masa proletariatului este inevitabil.

Scris înainte de 5 (18) octombrie 1912

*Publicat pentru prima oară
în aprilie 1913,
în revista „Prosvetzenie” nr. 4
Semnat : W.*

*Se tipărește după textul
apărut în revistă*

CLERUL ÎN ALEGERI ȘI ALEGERI CU PARTICIPAREA CLERULUI

Potrivit unor știri apărute în presă ⁷⁹, la adunările micilor proprietari de pământ și ale preoților parohi din 46 de gubernii din Rusia europeană au fost aleși 7 990 de împuterniciți, dintre care 6 516 preoți. Aceștia din urmă reprezintă 82% din numărul total al împuterniciților.

Datele complete pe 50 de gubernii pot schimba prea puțin aceste rezultate.

Să vedem deci care este semnificația acestor alegeri.

Conform legii, alegerea împuterniciților din partea micilor proprietari de pământ și a parohiilor se face *pe baza censului electoral* stabilit pentru cei care participă la adunarea proprietarilor funciari. Aceasta înseamnă că numărul împuterniciților trebuie să fie proporțional cu suprafața de pământ pe care o stăpînesc alegătorii.

Într-o statistică din 1905 găsim următoarele date cu privire la cele 50 de gubernii din Rusia europeană :

Pământuri bisericesti	1,9 mil. de desetine
Pământuri aflate în proprietatea privată a clericilor	0,3 " " "
<hr/>	
<i>Totalul suprafeței de pământ stăpînite de cler</i>	2,2 mil. de desetine
Pământuri aflate în proprietatea privată a țirgoveților	3,7 " " "
Pământuri aflate în proprietatea privată a țăranilor	13,2 " " "
Pământuri aflate în proprietatea altor categorii de persoane	2,2 " " "
<hr/>	
<i>Total mica proprietate funciară „laică”</i>	19,1 mil. de desetine

Aici datele referitoare la mica proprietate sînt, probabil, mai puțin complete decît cele referitoare la pămînturile clerului. Cu toate acestea reiese că, din întreaga suprafață de 21 300 000 de desetine de pămînt reprezentînd mica proprietate privată, clerului nu-i aparțin decît 2 200 000 de desetine, adică *ceva mai mult* de $\frac{1}{10}$, pe cînd numărul împuterniciților aleși din partea clerului reprezintă peste *opt zecimi* din numărul lor total!!

Cum s-a putut întîmpla așa ceva? Foarte simplu. Micii proprietari de pămînt vin foarte rar la alegeri: nici mijloace nu au, nici interes nu prea au, iar în plus libertatea alegerilor este îngrădită prin mii de impedimente polițienești, pe cînd popii au fost „îndemnați“ să vină cu toții.

Popii vor vota pe candidații agreeți de guvern. De aceea cîrtesc *pînă și moșierii*, fără să mai vorbim de burghezie. Cîrtesc și octombriștii, și naționaliștii. Toți acuză guvernul că „*aranjează*“ alegerile. Moșierii și marea burghezie ar vrea să *aranjeze ei* alegerile.

Este vorba, așadar, de o ciocnire între absolutism, de o parte, și moșieri și vîrfurile burgheziei, de altă parte. Guvernul a vrut să se sprijine pe moșieri și pe vîrfurile burgheziei; pe această idee, după cum se știe, se bazează întreaga lege de la 3 iunie 1907⁸⁰.

Iată însă că guvernul nu poate trăi în bună înțelegere *nici măcar* cu octombriștii. *Nici măcar* o monarhie feudală-burgheză „acceptabilă“ pentru aceste clase *n-a putut fi* înjghebată.

Acest eșec a fost, fără doar și poate, recunoscut în fapt de guvern, care prin mobilizarea clerului, aflat în subordinea sa, a început să-și organizeze *propriii săi slujbași!*

În știința istorică, acest procedeu al unui guvern care a păstrat trăsăturile esențiale ale absolutismului se numește bonapartism. Drept reazem servesc în acest caz nu anumite clase sau nu numai ele, nu ele în primul rînd, ci niște elemente selecționate în mod artificial, recrutate în special din diverse pături dependente.

Prin ce se explică posibilitatea unui astfel de fenomen din punct de vedere „sociologic“, adică din punctul de vedere al luptei de clasă?

— Prin echilibrarea forțelor claselor adverse sau rivale. De pildă, când Purișkevicii rivalizează cu Gucikovii și cu Reabușinskii, guvernul poate obține, în condițiile unui anumit echilibru între forțele acestor rivali, o *mai mare* independență (desigur în anumite limite, destul de strâmte) decît atunci cînd una dintre aceste clase are o superioritate categorică. Iar dacă acest guvern este istoricește legat, prin continuitate etc., de forme deosebit de „pronunțate“ ale absolutismului, dacă în țară sînt puternice tradițiile militarismului și ale birocratismului, în sensul că judecătorii și funcționarii nu sînt eligibili, limitele acestei independențe vor fi și mai largi, manifestările ei și mai... deschise, iar metodele de „selecționare“ a alegătorilor, a unor delegați care să voteze așa cum li se ordonă, vor fi și mai grosolane, arbitrarul va fi și mai pronunțat.

Ceva asemănător se petrece în Rusia de astăzi. „Noul pas pe calea transformării în monarhie burgheză“ se complică printr-o preluare a metodelor bonapartismului. Dacă în Franța a existat o deosebire netă și categorică între monarhia burgheză și imperiul bonapartist, în Germania, în schimb, Bismarck a oferit un model de „îmbinare“ a celor două tipuri, cu precumpănirea vădită a trăsăturilor pe care Marx le numea „despotism militar“⁸¹, ca să nu mai vorbim de bonapartism.

Se spune că carasului îi place să se prăjească în smîntînă. Nu știm dacă cetățeanului de rînd îi place „să se prăjească“ în sosul monarhiei burgheze, al absolutismului feudal de tip vechi, al bonapartismului „modern“ sau al despotismului militar ori, în sfîrșit, într-un anumit amestec din toate aceste „metode“. Dar dacă din punctul de vedere al cetățeanului de rînd și din punctul de vedere al așa-zisei „ordini de drept“, adică din punct de vedere *pur* juridic, formal-constituțional, deosebirea poate să pară foarte mică, din punctul de vedere al luptei de clasă deosebirea este aici esențială.

Cetățeanului de rînd nu-i va fi mai ușor dacă va afla că-i ciomăgit nu numai după metoda veche, ci și după una nouă. Dar *trăinicia* regimului care-l apasă pe cetățean, *condițiile dezvoltării* și descompunerii acestui regim, eventualitatea unui... fiasco rapid al acestui regim, toate acestea depind într-o mare măsură de faptul dacă avem în față forme mai mult sau mai puțin vădite, fățișe, stabile, directe de dominație a unor anumite clase sau diverse *forme* indirecte, instabile ale unei asemenea dominații.

Dominația *claselor* se înlătură mai greu decît formele de suprastructură pătrunse de spiritul desuet al trecutului, instabile, sprijinite de „alegători“ anume selecționați.

Experimentul lui Sabler și Makarov cu „organizarea“ clerului în alegerile pentru Dumă a IV-a prezintă interes pentru toată lumea atît din punct de vedere „sociologic“ cît și din punctul de vedere al politicii practice.

„Nevskaia Zvezda“ nr. 27
din 5 octombrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

„POZIȚIA“ D-LUI MILIUKOV

Șeful partidului cadet s-a rătăcit printre trei brazi. El scrie articole arhilungi despre „cele trei poziții“, despre „o anumită poziție“, și cu cât scrie mai mult, cu atât se vede mai clar că vrea să-l *prostească* pe cititor, să *estompeze* esența chestiunii printr-o vorbărie deșartă și plicticoasă.

Bietul istoric erudit! El trebuie să se *prefacă* că nu înțelege în ce constă deosebirea dintre liberalism și democrație. Întreaga esență a chestiunii rezidă în această deosebire, domnilor! Atît în votările din Dumă în genere cît și în atitudinea față de „reformele“, atît în votările pentru buget cît și în problema „tacticii extraparlamentare“ se manifestă în diverse *forme* aceeași *esență* a chestiunii, deosebirea profundă dintre burghezia liberalomonarhistă și democrație.

Să repetăm pe scurt, pentru a mia și una oară, „nedumeriților“ domni Miliukovi în ce constă această deosebire.

Liberalii apără o serie de privilegii feudale-absolutiste (o a doua Cameră etc.). Democrația duce o luptă neîmpăcată împotriva tuturor privilegiilor.

Liberalii pactizează cu forțele vechiului în viața socială; democrația aplică tactica înlăturării acestor forțe.

Liberalii se tem de activitatea de sine stătătoare a maselor, nu au încredere în ea, neagă această activitate; democrația privește cu simpatie, cu încredere activitatea de sine stătătoare a maselor, o sprijină și o dezvoltă.

Deocamdată ajunge și atît.

Oare într-adevăr nu înțelege d-l Miliukov această deosebire, cunoscută pînă și din manualele de istorie ?

„Nu înțelege” el oare că însuși *programul* cadeților nu este programul unor democrați, ci programul burgheziei liberalo-monarhiste, că numai niște liberali (și liberali de proastă calitate) au putut vota în Duma a III-a pentru buget, s-au putut declara opoziție loială etc. ?

D-l Miliukov înțelege foarte bine toate aceste lucruri, dar vrea „să-l prostească” pe cititor, prefăcîndu-se că a uitat cele mai elementare deosebiri dintre liberalism și democrație.

Spre a învedera în presă aceste lamentabile încercări de eschivare din partea cadeților, îi amintim d-lui Miliukov că în întreaga presă *oficială* a social-democrației (excep-tîndu-i, desigur, pe lichidatori, pe care i-i cedăm cu plăcere), în *toate* rezoluțiile instanțelor conducătoare ale social-democrației, în întreaga linie a social-democraților din Duma a III-a găsim întotdeauna, sub mii de forme, apărarea vechii tactici, de care, după cum pretinde d-l Miliukov, social-democrații s-ar fi dezis.

Acesta este un fapt istoric incontestabil, erudite domn istoric !

Trebuie să arătăm în presă în ce hal au decăzut cadeții dacă încearcă să înșele publicul în chestiuni atît de elementare și de bine stabilite în istoria partidelor politice din Rusia.

În încheiere, spre a sintetiza și a rezuma cele spuse de noi, îi vom pune d-lui Miliukov o mică întrebare : atunci cînd dv., domnilor cadeți, ați fost de acord ca Voiloșnikov să fie exclus de la cinci ședințe⁸², ați procedat ca niște liberali sau ca niște democrați ?

PARTIDUL MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT DIN RUSIA

*Proletari din toate țările, uniți-vă!*CĂTRE TOȚI CETĂȚENII DIN RUSIA ⁸³

Tovarăși muncitori ! Cetățeni !

În Balcani a început un război dus de patru state împotriva Turciei ⁸⁴. Există pericolul unui război european general. Rusia și Austria, contrar tuturor falselor dezmințiri guvernamentale, se pregătesc de război. Italia devine tot mai insolentă în politica sa de cotropire a teritoriilor turcești. Panica de la bursele din Viena și Berlin, din Paris și Londra arată că capitaliștii din întreaga Europă nu consideră posibilă menținerea păcii pe acest continent.

Toate țările europene vor să participe la evenimentele din Balcani ! Toți cer „reforme“ și chiar „libertatea slavilor“. În realitate însă Rusia vrea să smulgă Turciei o parte din teritoriul ei asiatic și să ocupe Bosforul. Austria rîvnește Salonicul, Italia urmărește să cotopească Albania, Anglia vrea să înhațe Arabia, iar Germania — Anatolia.

Criza se agravează. Sute de mii și milioane de sclavi salariați ai capitalului și de țărani robiți moșierilor feudali se duc să-și verse sîngele pentru interesele dinastice ale cîtorva tîlhari încoronați, pentru profiturile burgheziei, care vrea să jefuiască teritorii străine.

Criza din Balcani este una dintre verigile lanțului de evenimente care, de la începutul secolului al XX-lea, duc pretutindeni la ascuțirea contradicțiilor de clasă și a contradicțiilor dintre state, la războaie și la revoluții. Războiul ruso-japonez, revoluția din Rusia, revoluțiile din Asia, accentuarea rivalității și a vrajbei dintre statele europene, primejdia unui război din pricina Marocului,

tîlhăreasca campanie militară întreprinsă de Italia în Triboli — iată etapele pregătitoare ale crizei actuale.

Războaiele împreună cu toate calamitățile lor sînt generate de capitalism, care ține în robie milioane de oameni ai muncii, ațîță lupta dintre națiuni și transformă sclavii capitalului în carne de tun. Numai armata socialistă mondială a proletariatului revoluționar este în stare să pună capăt acestei asuprii și înrobiri a maselor, acestor măceluri în care sclavii sînt puși să se omoare reciproc pentru interesele proprietarilor de sclavi.

În Europa occidentală și în America se întetește lupta proletariatului socialist împotriva guvernelor burgheze imperialiste, care, în fața marșului nestăvilit spre victorie al milioanei de proletari, devin tot mai înclinate să recurgă la aventuri desperate. Aceste guverne pregătesc războiul, dar în același timp se tem de el, știind că un război mondial înseamnă revoluție mondială.

În Europa răsăriteană — în Balcani, în Austria și în Rusia —, alături de regiuni în care capitalismul a atins un înalt nivel de dezvoltare, vedem regiuni în care masele sînt asuprite de feudalism, de absolutism și de mii de rămășițe medievale. Țăranul din Bosnia și Herțegovina de pe malurile Adriaticii continuă să fie asuprit de moșierii feudali, la fel ca zecile de milioane de țărani din Rusia centrală. Dinastiile tîlhărești ale Habsburgilor și Romanovilor sprijină această asuprire feudală, căutînd să ațîțe vrajba dintre popoare pentru a întări puterea monarhiei, pentru a permanentiza înrobirea unei serii întregi de naționalități. În Europa răsăriteană monarhii își împart și astăzi între ei popoarele, fac din ele obiect de vînzare și de schimb, iar pentru satisfacerea intereselor lor dinastice înjghebează state din frînturi de naționalități diferite, întocmai cum pe vremea iobăgiei moșierii împărțeau și înjghebau familiile țărănești de pe moșiile lor!

Republică federativă balcanică — iată chemarea pe care au lansat-o în mase frații noștri, socialiștii din țările balcanice, luptînd pentru autodeterminarea și libertatea deplină a popoarelor, spre a netezi astfel calea unei largi lupte de clasă pentru socialism.

Această chemare lansată de adevărații democrați, de adevărații prieteni ai clasei muncitoare, noi trebuie să ne-o însușim în special în fața monarhiei țariste ruse, care este unul dintre cele mai înrăite bastioane ale reacțiunii din lumea întreagă.

Politica internațională a țarismului rus reprezintă un lanț neîntrerupt de crime și de silnicii nemaiauzite, de mîrșave și murdare intrigi împotriva libertății popoarelor, împotriva democrației, împotriva clasei muncitoare. Țarismul strivește și sugrumă Persia cu ajutorul guvernanților „liberali“ ai Angliei; el caută să submineze republica în China, urmărește să ocupe Bosforul și să-și extindă teritoriile „sale“ în dauna Turciei asiatice. Monarhia țaristă a fost jandarmul Europei în secolul al XIX-lea, cînd armata alcătuită din iobagi ruși a înăbușit revoluția din Ungaria. Monarhia țaristă este acum, în secolul al XX-lea, și jandarmul Europei, și jandarmul Asiei.

Țarul Nicolaie Sîngerosul, care a dizolvat primele două Dume, a înecat în sînge Rusia, a înrobit Polonia și Finlanda și duce, în alianță cu pogromiștii notorii, o politică de sugrumare a evreilor și a tuturor „alogenilor“, țarul, ai cărui prieteni credincioși au tras în muncitorii de pe Lena și au adus la sapă de lemn țărănimea, aruncînd-o în ghearele foametei în toată Rusia — acest țar se erijează în apărător al libertății și independenței slavilor!

Poporul rus a învățat cîte ceva în anii de după 1877 și știe acum că mai răi decît orice turci sînt „turcii noștri dinăuntru“, țarul și slugile sale.

Dar moșierii și burghezia, naționaliștii și octombriștii sprijină din răspuțeri această mîrșavă și provocatoare minciună că țarismul ar fi iubitor de libertate. Ziare ca „Golos Moskvî“ și „Novoe Vreame“, secundate de o întreagă armată de ziare guvernamentale, desfășoară o nerușinată campanie de ațîțare împotriva Austriei, asmuțind poporul împotriva ei. Ca și cum țarismul rus n-ar fi de o sută de ori mai pătat de sînge și de noroi decît monarhia Habsburgilor!

Și nu numai partidele de dreapta, dar chiar și burghezia liberală, opoziționistă desfășoară din răspuțeri o propagandă șovină, imperialistă, abia camuflată printr-o

frazeologie diplomatică, evazivă și fățarnică. Nu numai organul liberal independent „Russkoe Slovo”⁸⁵, dar chiar și „Reci”, organul oficial al partidului „democraților constituționali” (dar în fapt al liberalilor contrarevoluționari), excelează în atacuri la adresa ministrului Sazonov pentru pretinsa lui „atitudine conciliantă”, pentru „concesiile” făcute Austriei, pentru că nu „apără” cum se cuvine interesele de „mare putere” ale Rusiei. Pe cei mai inveterați reacționari-naționaliști, cadeții nu-i critică pentru că sînt imperialiști, ci, dimpotrivă, pentru că ar fi slăbit ponderea și semnificația „mării” idci a cuceririi Constantinopolului de către țarism !!

În numele intereselor vitale ale tuturor maselor muncitoare, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia protestează cu hotărîre împotriva acestui mîrșav șovinism și îl înfierează ca o trădare a cauzei libertății. Țara în care flămînzesc 30 000 000 de țărani, în care domnește cea mai dezvățată samavolnicie guvernamentală, mergînd pînă la masacrarea a sute de muncitori, țara în care zeci de mii de luptători pentru libertate sînt torturați și schingiuiți în ocne, — această țară are nevoie în primul rînd să se elibereze de sub jugul țarismului. Țăranul rus trebuie să se gîndească la eliberarea sa de sub jugul moșierilor feudali și al monarhiei țariste, fără a se lăsa abătut de la această sarcină urgentă prin vorbele mincinoase ale moșierilor și negustorilor despre „misiunea slavă” a Rusiei.

Dacă liberalismul imperialist, în dorința sa de a se împăca cu țarismul, propovăduiește calea unei activități „constituționale pașnice”, făgăduind poporului și victorii pe plan extern și reforme constituționale în condițiile menținerii monarhiei țariste, proletariatul social-democrat respinge cu indignare această înșelătorie. Numai răsturnarea revoluționară a țarismului poate să asigure o dezvoltare liberă atît Rusiei cît și întregii Europe răsăritene. Numai victoria republicii federative în Balcani și victoria republicii în Rusia pot izbăvi sute de milioane de oameni de calamitățile războiului și de chinurile asupririi și exploatării în așa-numitele perioade „pașnice”.

În primele cinci luni ale anului 1912, peste 500 000 de muncitori din Rusia s-au ridicat la luptă grevistă politică,

refăcându-și forțele după anii crînceni ai contrarevoluției. Într-o serie de localități, marinarii și soldații s-au răscolat împotriva țarismului. Chemăm la luptă revoluționară de masă, la pregătirea mai energică, mai temeinică și mai largă a unei acțiuni comune hotărîte a muncitorilor, a țăranilor și a părții celei mai bune a armatei! Aceasta este singura cale de salvare a Rusiei, ruinată și asuprită de țarism.

Socialiștii din țările balcanice au condamnat cu asprime războiul. Socialiștii din Italia și din Austria, precum și din toată Europa occidentală, i-au sprijinit în unanimitate. Să ne alăturăm și noi glasul nostru, să desfășurăm mai larg agitația împotriva monarhiei țariste.

Jos monarhia țaristă! Trăiască republica democratică rusă!

Trăiască republica federativă balcanică!

Jos războiul, jos capitalismul!

Trăiască socialismul, trăiască social-democrația revoluționară internațională!

Comitetul Central al P.M.S.D.R.

*Scrie înainte
de 10 (23) octombrie 1912*

*Publicat în toate volanțele
în octombrie 1912*

*Se tipărește după textul
folii volante*

DEPUTATUL MUNCITORILOR DIN PETERSBURG

Proletariatul din capitală trimite pe unul dintre aleșii săi în Duma ultrareacționară, Duma moșierilor și a popilor. Acest ales va sta la un post de mare răspundere. El va trebui să vorbească și să acționeze în numele a milioane de oameni, să țină larg desfășurat mărețul nostru steag, să expună concepțiile pe care ani de-a rândul le-au exprimat în mod oficial, precis și categoric reprezentanții de răspundere ai marxismului și ai democrației muncitorești.

Alegerea unui singur om într-un astfel de post este o chestiune atît de importantă, încît orice teamă de a o discuta pe față, fără ocolișuri, orice teamă de a „jigni“ pe X sau pe Y, de „a jigni“ cutare sau cutare cerc etc. ar fi pur și simplu o dovadă de lașitate, de meschinărie, ar fi de-a dreptul ceva rușinos.

Alegerea trebuie să corespundă voinței majorității muncitorilor conștienți, marxiști. Acest lucru este evident și nimeni nu se va încumeta să-l conteste *fățîș*.

Toată lumea știe că din 1908 pînă în 1912, în cadrul a sute și mii de adunări, discuții, convorbiri, precum și în coloanele respectivelor organe de presă, printre muncitorii din Petersburg s-au înfruntat adversarii lichidatorismului și lichidatorii. A ascunde capul sub aripă, așa cum fac păsările proaste, și a încerca „să uiți“ acest fapt este pur și simplu ceva nedemn.

Cei care agită problema „unității“ acum, cînd este vorba de alegerea *unui singur* deputat, nu fac decît să încurce lucrurile, deoarece deplasează chestiunea și cu zarva lor *întunecă* esența ei.

Ce caută aici problema „unității“ cînd este vorba de alegerea *unui singur om* și cînd toți sînt de acord că el trebuie să exprime voința majorității muncitorilor marxiști, conștienți ??

Lichidatorii se tem să spună pe față că ar vrea să fie ales un lichidator sau un „nefracționist“ (adică un element șovăielnic) și, temîndu-se să-și susțină *deschis* punctul de vedere, încearcă să-l strecoare prin *înșelăciune*, făcînd zarvă pe tema „unității“.

E de datoria noastră să demascăm această manevră. Dacă majoritatea muncitorilor conștienți sînt de partea lichidatorilor, nimeni în lume nu-i va împiedica să aleagă un lichidator. Trebuie stabilit cît mai exact, cît mai neîndoielnic și cît mai aproape de adevăr, cu toată liniștea și atenția necesară, de partea cui este majoritatea, fără a ne sinchisi de zarva stîrnită de niște oameni care, pentru a-și ascunde opiniile, propovăduiesc (cu cîteva zile înainte de alegeri!) „unitatea“ *după cinci ani de luptă*.

Muncitorii nu-s copii ca să creadă astfel de basme. Nu este posibilă decît una din următoarele trei soluții: 1) să fie ales un lichidator; 2) să fie ales un adversar al lichidatorismului; 3) să fie ales un element șovăielnic. În ultimii cinci ani, adică în perioada 1908—1912, n-au existat și nici acum nu există alte categorii în rîndurile social-democrației.

Muncitorii care vor să procedeze ca oameni maturi și de sine stătători nu trebuie să îngăduie ca în rîndurile lor să existe spărgători de grevă în politică. Muncitorii trebuie să impună respectarea și îndeplinirea voinței majorității muncitorilor conștienți.

Muncitorii au nevoie de un deputat care să exprime voința majorității și să știe bine *ce fel* de activitate va desfășura el în incinta Dumei și în afara ei.

Voința majorității este cunoscută ; de aceea deputatul Petersburgului trebuie să fie un adversar hotărât al lichidatorismului, un adept hotărât al democrației muncitorești consecvente.

„Pravda” nr. 144 din 16 octombrie 1912
Semnat : I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

POPOARELE DIN BALCANI ȘI DIPLOMAȚIA EUROPEANĂ

Balcanii se află acum în centrul atenției generale. Și asta e lesne explicabil. Pentru întreaga Europă răsăriteană sosește, poate, ceasul când popoarele înseși își vor spune liber și hotărât cuvîntul. Nu mai e loc acum pentru jocul „puterilor“ burgheze și al diplomaților lor, care excelează în știința intrigăriei, a lucrăturilor și a tragerii pe sfoară.

Popoarele din Balcani ar putea spune așa cum spuneau pe vremuri țaranii iobagi de la noi : „Ferește-ne, doamne, și de mînia boierului, și de dragostea lui“⁸⁶. Pentru țaranii și muncitorii din Balcani, amestecul „puterilor“ europene, indiferent dacă are un caracter dușmănos sau pretins amical, nu înseamnă decît noi cătușe și noi obstacole menite să împiedice dezvoltarea nestingherită pe drumul care duce spre condițiile generale ale exploatării capitaliste.

De aceea, printre altele, trebuie să luptăm atît împotriva „diplomației“ oficiale a guvernului, cît și împotriva celei liberale. Pe de-a-ntregul false sînt, de pildă, cuvintele ziarului „Reci“, care sfătuia deunăzi „societatea rusă“ (adică burghezia rusă) să rețină fraza din oficiosul guvernului englez în care se spune că Europa nu va admite „o proastă cîrmuire“ în Balcani ! „Diplomația noastră să nu stea cu mîinile în sîn“, țipă „Reci“.

Chiar și cea mai „liberală“ Europă burgheză nu aduce popoarelor din Balcani nimic altceva decît spriinirea stagnării și a putregaiului, nimic altceva decît piedici birocrata-

tice în calea libertății, răspundem noi. „Europa“ este aceea care împiedică crearea unei republici balcanice federative.

Muncitorii înaintați din Balcani și întreaga democrație balcanică își pun speranțele exclusiv în dezvoltarea conștiinței, a democratismului și a inițiativei *maselor* și nu în intrigile diplomaților burghezi, oricât s-ar împoțona ei cu fraze liberale !

„Pravda“ nr. 144 din 16 octombrie 1912
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LIPSĂ DE CARACTER ÎN POLITICĂ

(SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE)

Ca cititor permanent al „Pravdei“ nu pot să nu-mi exprim indignarea profundă în legătură cu comportarea delegatului P. Sudakov.

La 5 octombrie au avut loc alegerile. Fără a figura pe lista „Pravdei“, Sudakov a fost totuși ales cu voturile partizanilor ei, ceea ce se vede din rezultatele alegerilor. Se vede de asemenea că, în afară de voturile partizanilor „Pravdei“ (27—31 din 50), el a mai obținut vreo 10 voturi, probabil ale unor alegători nehotărâți.

Dar, odată ales, Sudakov începe să oscileze. A doua zi după alegeri, la 6 octombrie, apare în „Pravda“ o comunicare a sa în care scrie negru pe alb: „Toți delegații aleși, cu excepția tov. Petrov, sînt partizani ai ziarelor «Pravda» și «Zvezda»⁸⁷“.

S-ar părea că e limpede, nu-i așa?

În ziua următoare însă, Sudakov publică o declarație în ziarul „Luci“! El recunoaște că s-a prezentat la redacția „Pravdei“, dar pretinde că s-a prezentat „numai ca la redacția unui ziar social-democrat“!! Nu cumva e acest Sudakov un prunc nou-născut? Cine va crede că el n-a știut că există două ziare social-democrate? Cine va crede că n-a știut de lichidatori cînd el însuși înclină spre ei?

„Chiar dacă am spus — scrie Sudakov în ziarul lichidatorist „Luci“ — că citesc «Pravda» și că sînt un aderent al ei (rețineți că Sudakov declară că e un aderent al «Pravdei»!), am făcut-o numai în sensul (!!)

!!) că sînt în genere (!!)

!!) un aderent (numai atît?) al social-democrației“.

Înțeală cine poate ! Un om care știe că sînt două ziare, care recunoaște că s-a declarat „aderent al «Pravdei»“, publică a doua zi în ziarul lichidatorilor „o interpretare senatorială“ în care precizează că a făcut-o „numai în sensul că e în genere un aderent al social-democrației“ !!

Nu cunoaștem un caz mai flagrant de lipsă de caracter și de oscilare.

Transfugi „patentați“, care trec dintr-o tabără într-alta, au existat întotdeauna, dar printre muncitori transfugii nu se bucură de considerație...

„Pravda“ nr. 145 din 17 octombrie 1912

Semnat : U n c i t i t o r
p e r m a n e n t a l „ P r a v d e i ”

Se publică după textul
apărut în ziar

VULPEA ȘI COTEȚUL

Problema războiului balcanic și a atitudinii „Europei“ față de acest război este cea mai palpitantă problemă a politicii contemporane. Pentru întreaga democrație în genere și pentru clasa muncitoare în special este important să înțeleagă ce interese de clasă determină aici atitudinea diverselor partide.

Politica octombriștilor, a naționaliștilor, a „patrioților“ fără de partid, de la „Novoe Vreamea“ pînă la „Russkoe Slovo“, este clară și simplă. Campania de presă împotriva Austriei și ațîțarea la un război împotriva ei, zarva pe tema „misiunii slave“ a Rusiei, toate acestea vădesc tendința străvezie de a abate atenția de la treburile interne ale Rusiei și „de a smulge o bucată“ din teritoriul Turciei. Sprijinirea reacțiunii în interior și a jafului colonial, imperialist, în exterior — iată esența acestei brutale politici „patriotice“ „slave“.

Politica cadeților este mai rafinată, mai diplomatică, dar în fond tot o politică *reacționară de mare putere*, o politică *imperialistă*. Este foarte important să ne dăm seama de acest lucru, căci liberalii își ascund cu abilitate opiniile sub paravanul unei frazeologii cu rezonanță democratică.

Luăți, de exemplu, ziarul „Reci“. La început, înainte de „întrevederea amicală“ dintre Miliukov și Sazonov⁸⁸, „Reci“ îi reproșa lui Sazonov că e „prea conciliant“, iar naționaliștilor le reproșa că au adus prejudicii „marii idei“ a cuceririi Constantinopolului. Acum, după întrevedere,

ПРАВДА

ЕЖЕДНЕВНАЯ РАБОЧАЯ ГАЗЕТА.

№ 146.

Четверг 18 Октября, 1921 г.

ЦЕНА 2 коп.

Годы нежданных верных.

В России, особенно в отношении жизни, в последние годы произошло громадное изменение. В последние годы в жизни населения не было ни одного дня, когда бы не происходило какое-нибудь изменение. В последние годы в жизни населения не было ни одного дня, когда бы не происходило какое-нибудь изменение.

В последние годы в жизни населения не было ни одного дня, когда бы не происходило какое-нибудь изменение. В последние годы в жизни населения не было ни одного дня, когда бы не происходило какое-нибудь изменение.

ПРОДАВАТЕЛЬСКАЯ СЕТЬ
ОДНОКОМ

Ваша реклама будет работать в каждой из 1000 точек нашей сети. Это обеспечит максимальную эффективность вашей рекламы.

Ваша реклама будет работать в каждой из 1000 точек нашей сети. Это обеспечит максимальную эффективность вашей рекламы.

Позорная резолюция

Резолюция, принятая в отношении России, является позорной. Она не только не учитывает интересов России, но и унижает ее достоинство.

ВОЙНА Состояние войны в Европе и Азии. **ВЫБОРЫ** Рабочие выборы в Советском Союзе. **РАБОЧЕЕ ДВИЖЕНИЕ** Развитие рабочего движения в различных странах.

Кто победит?

Вопрос победы, решившийся в пользу России, является вопросом победы России. Это означает, что Россия выйдет из войны с победой.

О ласке в уретишк.

История в последние годы в отношении России является историей ласки в уретишк. Это означает, что Россия будет ласково принята в сообщество наций.

Вопрос победы, решившийся в пользу России, является вопросом победы России. Это означает, что Россия выйдет из войны с победой.

Красный сахарный рынок

Красный сахарный рынок является важным элементом экономики Советского Союза. Он обеспечивает население необходимым количеством сахара.

В Финляндии

Состояние в Финляндии является предметом пристального внимания международного сообщества. Это связано с ее стратегическим положением.

Вопрос победы, решившийся в пользу России, является вопросом победы России. Это означает, что Россия выйдет из войны с победой.

История в последние годы в отношении России является историей ласки в уретишк. Это означает, что Россия будет ласково принята в сообщество наций.

Вопрос победы, решившийся в пользу России, является вопросом победы России. Это означает, что Россия выйдет из войны с победой.

Обзор печати

Обзор печати за последние дни. Включает анализ статей в различных изданиях, касающихся текущих событий.

Состояние в Финляндии является предметом пристального внимания международного сообщества. Это связано с ее стратегическим положением.

Вопрос победы, решившийся в пользу России, является вопросом победы России. Это означает, что Россия выйдет из войны с победой.

История в последние годы в отношении России является историей ласки в уретишк. Это означает, что Россия будет ласково принята в сообщество наций.

Посл. разъяснения.

Последние разъяснения по поводу текущих событий. Это поможет читателям лучше понять сложившуюся ситуацию.

Обзор печати.

Обзор печати за последние дни. Включает анализ статей в различных изданиях, касающихся текущих событий.

Состояние в Финляндии является предметом пристального внимания международного сообщества. Это связано с ее стратегическим положением.

„Reci“ e de acord cu „Rossiia“ și înfierează cu asprime „zelul stupid“ al ziarului „Novoe Vreamea“.

Care este deci acum politica preconizată de „Reci“ ?

Nu trebuie să începem cu pretenții trufașe, căci altminteri vom pierde sprijinul (Franței și Angliei) și „vom sfârși prin a deveni, fără voia noastră, *chiar mai modești decât se cuvine*“ (nr. 278) !!

Așadar, „Reci“ este împotriva șoviniștilor *pentru că* aceștia „vor sfârși prin a fi mai modești decât se cuvine“. Cu alte cuvinte, voi, șoviniștii, faceți pe grozavii și veți rămîne cu buzele umflute. Noi însă vrem ca, fără zarvă, pe cale pașnică și cu sprijinul burgheziei franceze și engleze, să ciupim o bucățică grasă !

Sprijinul (Triplei Înțelegeri) „ne trebuie tot în interesul protejărilor noștri din Balcani“, scrie „Reci“. Rugăm pe cititori să rețină că și „Reci“ e de acord ca Rusia să protejeze (să ia sub ocrotirea sa) pe slavi, ca vulpea să ia sub ocrotirea sa cotețul, dar s-o facă cu mai multă abilitate !

„Tot ce se poate obține poate fi obținut numai pe această cale — calea colaborării, diplomației europene“, declară „Reci“.

Este clar că, în fond, politica cadeților este tot o politică șovină și imperialistă, ca și cea a ziarului „Novoe Vreamea“, dar mai abilă, mai fină. „Novoe Vreamea“ amenință brutal, prosteste cu un război din partea Rusiei. Ziarul „Reci“ amenință „fin și diplomatic“ *tot cu un război*, dar din partea Triplei Înțelegeri, căci a spune „nu trebuie să fim mai modești decât se cuvine“ înseamnă tocmai a amenința cu război. „Novoe Vreamea“ este pentru protejarea slavilor de către Rusia ; „Reci“ se pronunță pentru protejarea slavilor de către Tripla Înțelegere ; cu alte cuvinte, „Novoe Vreamea“ vrea ca paza cotețului să fie lăsată în grija exclusivă a vulpii noastre, în timp ce „Reci“ se pronunță pentru o înțelegere între cele trei vulpi.

Democrația în general și muncitorii în special se pronunță împotriva oricărei „ocrotiri“ a slavilor de către vulpi și lupi și pentru libera autodeterminare a popoa-

relor, pentru o democrație deplină, pentru eliberarea slavilor de sub *orice* protecție a „marilor puteri“.

Între liberali și naționaliști *există divergențe asupra metodelor* de jefuire și de înrobire a popoarelor balcanice de către burghezia europeană. Numai muncitorii duc o politică în spiritul adevăratei democrații: pentru libertate și democrație pretutindeni și pînă la capăt, împotriva oricăror „ocrotiri“, jafuri și intervenții!

„Pravda“ nr. 146 din 18 octombrie 1912
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

O REZOLUȚIE RUȘINOASĂ

Rezoluția din 10 octombrie a Dumei orășenești din Petersburg a atras asupra sa atenția opiniei publice.

Această rezoluție a fost adoptată în legătură cu războiul balcanic, evenimentul cel mai important din politica mondială, și emană de la o instituție publică care se bucură de influență în rîndurile burgheziei. Pentru adoptarea ei au votat în *unanimitate* reacționarii declarați și liberalii.

Liberalul Falbork, cadet și aproape „democrat“ (!?), a rostit „un discurs înflăcărat“, menit să demonstreze necesitatea unei asemenea rezoluții, a făcut parte din comisia care a elaborat-o și a votat pentru adoptarea ei.

Dar această rezoluție este o mostră de șovinism burghez, o mostră care vădește servilismul nedemn al burgheziei față de „puternicii zilei“, sprijinul acordat de aceștia politiciii care transformă popoarele în carne de tun.

„Petersburgul — se spune în rezoluția adresată capitalelor țărilor balcanice beligerante — împărtășește speranța voastră în viitorul luminos al libertății și independenței popoarelor asuprite, în numele căruia vă vărsați sângele“.

Iată sub ce fraze se ascunde șovinismul ! Nicăieri și nicicînd popoarele împilate nu și-au dobîndit „libertatea“ purtînd *război* unul împotriva altuia. Războaiele între popoare nu fac decît să agraveze înrobirea lor. O adevărată *libertate* pentru țăranul slav din Balcani, ca și pentru țăranul turc, poate fi asigurată *numai* prin instaura-

rea unei libertăți depline în *fiecare* țară și printr-o federație de state pe deplin și consecvent democratice.

Țăranul slav și țăranul turc din Balcani sînt frați deopotrivă de „împilați“ de moșierii și de guvernele lor.

Iată care este adevărata împilare, iată care e adevăratul obstacol în calea „libertății“ și a „independenței“.

Șoviniștii reacționari și liberali, care în Duma orășenească din Petersburg s-au unit pe față (după cum în presă ei sînt uniți pe ascuns, căci aprecierile ziarelor „Revi“ și „Novoe Vremea“ în această problemă coincid *în esență*, deosebindu-se doar prin ton și prin unele amănunte), acești șoviniști propovăduiesc transformarea poarelor în carne de tun !

„Pravda“ nr. 146 din 18 octombrie 1912
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN PROFESOR CADET

Unul dintre candidații partidului cadet, d-l profesor Tugan-Baranovski, se numără printre economiștii ruși care în tinerețe au fost aproape marxiști, dar apoi „s-au cumințit“ repede, „l-au corectat“ pe Marx cu crîmpeie de teorii burgheze, asigurîndu-și prin marile lor merite de renegați catedre universitare pentru prostirea savantă a studenților.

Zilele acestea, d-l Tugan, care din marxist a ajuns liberal, ne-a servit în ziarul „Reci“, în legătură cu problema foarte actuală a scumpirii vieții, următoarele aprecieri :

„Din punctul meu (?) de vedere, cauza principală (sic !) a scumpirii vieții este cît se poate de limpede. Ea constă în enorma creștere a populației, în special a celei orășenești. Creșterea populației reclamă trecerea la metode mai intensive de cultivare a pămîntului, ceea ce, potrivit cunoscutei legi a productivității descrescînde a muncii în agricultură, duce la creșterea valorii unității de produs“.

D-lui Tugan îi place să strige : „eu“, „al meu“. În realitate, el nu face decît să repete crîmpeie de teorii burgheze de mult infirmate de Marx.

„Cunoscuta lege a productivității descrescînde“ este o veche născocire burgheză, de care se servesc spre a justifica capitalismul ignoranții și lacheii cu diplomă ai burgheziei. Marx a infirmat demult această „lege“, care dă vina pe natură (scade productivitatea muncii, n-ai ce face !), pe cînd în realitate vina este a orînduirii sociale capitaliste.

„Legea productivității descrescînde a muncii în agricultură“ este o minciună burgheză : adevărată este, în condițiile capitalismului, legea creșterii *rentei*, adică a venitului *proprietarilor* funciari.

Una dintre cauzele scumpirii vieții este monopolul asupra pămîntului, adică faptul că acesta din urmă se află în proprietate privată. De aceea proprietarii funciari primesc un tribut tot mai mare de pe urma productivității *crescînde* a muncii. Numai organizarea muncitorilor în vederea apărării intereselor lor, numai înlăturarea modului de producție capitalist va pune capăt scumpetei.

Numai niște slugi ale burgheziei de teapa cadetului Tugan ne pot împuia urechile cu basmul despre „legea“ productivității descrescînde a muncii în agricultură.

„Pravda“ nr. 147 din 19 octombrie 1912
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN NOU CAPITOL ÎN ISTORIA UNIVERSALĂ

Pînă și presa burgheză europeană, care, călăuzită de scopuri reacționare și egoiste, susținea faimosul statu-quo (situația anterioară, neschimbată) din Balcani, recunoaște acum în unanimitate că a început un nou capitol în istoria universală.

Înfrîngerea Turciei este în afara oricărei îndoieli. Statele balcanice, unite într-o coaliție cvadripartită (Serbia, Bulgaria, Muntenegru, Grecia), au repurtat mari victorii. Alianța dintre aceste patru state a devenit o realitate. Lozinca „Balcanii să aparțină popoarelor balcanice” a și fost realizată.

Ce însemnătate are acest nou capitol din istoria universală ?

În Europa răsăriteană (Austria, Balcani, Rusia) persistă pînă în ziua de azi puternice rămășițe medievale, care stînjenesc în foarte mare măsură dezvoltarea socială și creșterea proletariatului. Aceste rămășițe sînt absolutismul (puterea nelimitată a monarhului), feudalismul (proprietatea funciară și privilegiile moșierilor iobăgiști) și oprimarea naționalităților.

Muncitorii conștienți din țările balcanice au fost primii care au lansat lozinca rezolvării consecvent democratice a problemei naționale în Balcani. Această lozincă este : republică balcanică federativă. Slăbiciunea claselor democratice din actualele state balcanice (proletariatul e puțin numeros ; țărani sînt oropsiți, răzleșiți, analfabeți) a făcut ca alianța, necesară din punct de vedere economic și po-

litic, să ia forma unei alianțe între monarhiile din Balcani.

S-a făcut un mare pas înainte pe calea rezolvării problemei naționale în Balcani. Din întreaga Europă răsăriteană *numai Rusia* a rămas în prezent un stat foarte înapoiat.

Cu toate că în Balcani a luat naștere o alianță între monarhii și nu o alianță între republici, cu toate că această alianță a fost realizată prin război și nu prin revoluție, cu toate acestea s-a făcut un mare pas înainte pe calea distrugerii rămășițelor feudale în întreaga Europă răsăriteană. Și prea vă grăbiți să jubilați, domnilor naționaliști! Acest pas este îndreptat *împotriva* voastră, căci Rusia este țara cu *cele mai multe* rămășițe feudale!

Iar în Europa occidentală proletariatul proclamă cu și mai multă tărie lozinca: nici un fel de amestec! Balcanii să aparțină popoarelor balcanice!

„Pravda” nr. 149 din 21 octombrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CADEȚII ȘI NAȚIONALIȘTII

Cînd am arătat că prin esența concepțiilor lor cadeții sînt național-liberali, că ei pun problema națională într-un mod cu totul *nedemocratic*, „Reci“ ne-a răspuns pe un ton iritat și arogant, acuzîndu-ne că nu cunoaștem chestiunea și că denaturăm lucrurile.

Iată acum un document dintre multe altele. Cititorii și alegătorii să judece singuri.

La 18 octombrie a avut loc la locuința d-lui M. M. Kovalevski a doua adunare a „cercului de persoane care se interesează de problema slavă“. S-a dat citire unui apel către public, semnat de E. Anicikov, Kareev, L. Panteleev (fost candidat din partea cadeților), G. Falbork, precum și, desigur, de d-l M. M. Kovalevski și alții.

Nu cumva va pretinde „Reci“ că nu răspunde pentru ceea ce spun Kareev, Panteleev & Co. ?

În apelul adresat de liberali publicului se spune în esență :

„Inima poporului rus e cuprinsă de elan general... ea freamătă de simpatie pentru slavi și de speranță că conștiința națională rusă le va ajuta să-și asigure roadele victoriilor lor“.

Prin ce se deosebesc toate acestea de naționalismul și de șovinismul celor de la „Novoe Vremea“ & Co. ? Numai prin mânușile albe și prin întorsăturile de frază mai prudente și mai diplomatice. Dar șovinismul e dezgustător chiar atunci cînd e cu mânuși albe și folosește cele mai alese întorsături de frază.

Democrația nu va vorbi niciodată de un „elan general“ atunci cînd alături (și deasupra !) se află naționaliștii ruși, care asupresc în fel și chip o serie de popoare.

Democrația nu va tolera niciodată ca slavul ca atare să fie opus turcului atunci cînd țăranul slav și țăranul turc trebuie să fie opuși *împreună* moșierilor și bașbuzucilor slavi și turci.

Democrația nu va îngădui niciodată ca în locul *conștiinței* partizanilor libertății și a dușmanilor asupririi din rîndurile *tuturor* naționalităților să fie pusă „conștiința națională rusă“ atunci cînd polonezii, evreii și „alogenii“ în genere sînt asupriți și prigoniți.

Nici un democrat cinstit, nici un partizan sincer al naționalităților asuprite nu trebuie să voteze pentru cadeți !

„Pravda“ nr. 151 din 24 octombrie 1912
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ORORILE RĂZBOIULUI

Părțile beligerante se străduiesc din răsuputeri să ascundă „terților“, adică lumii întregi, ceea ce se petrece în Balcani. Corespondenții sînt induși în eroare, împiedicați să pătrundă în zona de operații, și numai după multă vreme de la terminarea bătăliei sînt lăsați să viziteze cîmpul de luptă.

De aceea numai împrejurări excepționale oferă din cînd în cînd posibilitatea de a afla adevărul despre acest război. Probabil că astfel de împrejurări excepționale i-au venit în ajutor d-lui Donohoe, corespondentul ziarului englez „Daily Chronicle“⁸⁹. Însoțind armata turcă, el a putut să asiste la bătălia de la Liule-Burgas, după care a venit cu automobilul pînă la Constantinopol, iar de aici a plecat pe mare la Constanța (Romînia). De la Constanța a putut telegrafia nestînjenit la Londra.

Turcii au suferit o înfrîngere cumplită. Pierderile lor se ridică la 40 000 (!) de oameni. A fost o catastrofă de amploarea celei de la Mukden, scrie corespondentul englez. Trei sferturi din artileria turcilor a căzut în mîinile bulgarilor. Bulgarii îi lăseau pe turci să vină cît mai aproape de ei, să angajeze lupta corp la corp, apoi se retrăgeau rapid și... *mîtralierele* îi secerau pe turci cu sutele și miile.

Retragerea turcilor s-a transformat într-o fugă dezordonată a unor cete de oameni buimăciți, flămînzi, istoviți, înnebuniți. La un moment dat, automobilul cu care călătorea corespondentul a rămas imobilizat în mijlocul

unui grup de fugari. Flămânzi, turcii au început să-i ceară pîine. A trebuit să le facă și pansamente. Medici sînt puțini. Pansamente nu există. Proviziile lipsesc. Am asistat la multe campanii, scrie corespondentul, dar nu mi-am putut închipui niciodată o catastrofă atît de îngrozitoare, un masacru atît de cumplit ca cel căruia i-au căzut victimă aceste mase de țărani din Anatolia (Turcia asiatică), flămânzi, vlăguiți și neajutorați.

„Pravda” nr. 155 din 28 octombrie 1912
Semnat : V. I. r.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CADEȚII ȘI MAREA BURGHEZIE

Victoriile înregistrate de cadeți în curia I orășenească la Moscova și la Petersburg, iar apoi în alegerile de reprezentanți ai industriei în Consiliul de stat, și, în sfârșit, faptul incontestabil că *reacționarii* au sprijinit pe cadeți împotriva social-democraților, toate acestea sînt indiciile unei evoluții politice extrem de semnificative a *tuturor* claselor societății noastre.

Reamintim principala hotărîre social-democrată cu privire la esența partidului cadet, adoptată în 1907 : „Partidele burgheziei liberalo-monarhiste și principalul partid dintre acestea, cadeții, au părăsit în mod cert revoluția și urmăresc țelul de a o curma printr-un tîrg cu contra-revoluția ; baza socială a acestor partide o constituie păturile economicește mai progresiste ale burgheziei, și mai ales intelectualitatea burgheză, în timp ce o parte a micii burghezii orășenești și sătești mai urmează aceste partide numai în virtutea tradiției (a obișnuinței oarbe) și fiind de-a dreptul amăgită de liberali“⁹⁰.

Evenimentele au confirmat pe deplin justetea acestei caracterizări. În curia a II-a orășenească (care numără *mulți* alegători democrați), democrația îi *înlătură* pe cadeți. În curia I orășenească, cadeții îi *înlătură* pe oc-tombriști.

Cu cît mai turbată e reacțiunea, cu cît mai fățișă e măs-luirea alegerilor, cu atît mai accentuată e trecerea marelui capital de partea liberalismului. Esența de clasă

a partidului cadet, pe care marxiștii au arătat-o în 1906 și 1907, *apare* acum clar în fața maselor.

Devine evidentă greșeala acelor care vedeau în partidul cadet un partid al *democrației* orășenești. Din ascunsă, cum fusese inițial, alianța dintre cadeți și reacționari devine din ce în ce mai *fățișă*: reacționarii asigură alegerea cadetului Mansîrev împotriva social-democratului Predkaln și a cadetului Nikolaev împotriva social-democratului Pokrovski.

Forța politicii social-democrate și invincibilitatea ei se datoresc tocmai faptului că *întreaga* dezvoltare a societății capitaliste confirmă într-o măsură tot mai mare justetea acestei politici. Cadeții se aliază cu marea burghezie, care, cu tot caracterul ei contrarevoluționar, *nu poate* fi mulțumită. Democrația evoluează spre *stînga*, îndepărtîndu-se de cadeți.

„Pravda” nr. 157 din 1 noiembrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

MORAVURI AUTENTIC RUSEȘTI

Ziarul „Zemșcina“ a publicat zilele acestea, alături de niște versuri semnate de Purișkevici, un articolaș cu privire la „faimosul“ Guriev, publicistul oficial de la „Rossiia“ (de acum înainte faimos și fără ghilimele). „Zemșcina“ ne încredințează că e „un publicist de nuanță evreo-liberală“. Curios lucru! Să fie oare și oficiosul „Rossiia“ un ziar evreo-liberal?

Despre ce este vorba în realitate? Adunarea generală a acționarilor fabricii de ață din Petersburg a hotărât în unanimitate ca Guriev să fie înlăturat din consiliul de administrație al acestei întreprinderi. Totodată s-a decis ca el să fie reclamat la parchet pentru manopere frauduloase.

Într-adevăr, Guriev a adus un aport social de 1 000 de ruble și a obținut dreptul la o *treime* din beneficii, deși aportul celorlalți doi fabricanți asociați reprezintă 100 000 de ruble! De ce atîta generozitate din partea acestor capitaliști față de Guriev?

Pentru că acest domn este consilier de stat, colaborator la oficiosul „Rossiia“ etc. etc. El a fost secretar particular al lui Witte și are „relații excepționale“. El a promis că va obține... *subvenții din partea statului!*

Așadar, domnii capitaliști „i-au evaluat“ la un preț destul de bun „relațiile înalte“: exact la 49 000 de ruble. Tu dai marfa, noi dăm banii. Tu ai „relații înalte“, posibilitatea de a obține subvenții, noi avem gologani. Facem o vânzare-cumpărare, Ne dai de atîtea mii „relații înalte“,

de atâtea — promisiuni de a obține subvenții, iar de atâtea — colaborare la ziarul oficial „Rossiia“. Poftim banii, d-le Guriev !

D-l Guriev le-a luat banii și i-a tras pe sfoară. Fără să-și fi îndeplinit promisiunile, el nu numai că a pretins mai mult de o treime din beneficii, ci chiar a început să-și șantajeze coasociații, amenințându-i că în caz de refuz va distruge creditul întreprinderii.

O afacere tipică și caracteristică. Un caz printre multe altele. O ilustrație la tema : relațiile înalte și subvențiile de stat în raportul lor față de capital.

Dar de unde pînă unde „nuanță evreo-liberală“, domnilor de la „Zemșcina“ ? E o nuanță autentic rusească, autentic conservatoare ! Nu faceți pe modeștii, domnilor amici ai lui Purișkevici !

„Pravda“ nr. 160 din 4 noiembrie 1912
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

СОЦИАЛДЕМОКРАТЫ

ОБЪЕДИНЕННЫЙ ФРЕНДЪ РУССКОГО СОЦ. ДЕМ. РАБОЧЕГО ПАРТИИ

№ 28-29

Понедельник 5 | 18 ноября 1912 года

Цена 30 снт.

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ПРОТИВЪ ВОЙНЫ, Или рабочая война противъ войны

Интернационал Социал-демократический (Социал-демократический Интернационал) впервые на Гаагском массовом съезде в 1907 году постановил, что в случае войны рабочие должны объявить забастовку и вступить в борьбу противъ войны. Это постановление было принято в том же году на втором съезде Интернационала в Лондоне. В 1911 году в Брюсселе Интернационал постановил, что в случае войны рабочие должны объявить забастовку и вступить в борьбу противъ войны. Это постановление было принято в том же году на третьем съезде Интернационала в Стокгольме.

Вот Главной задачей организации в рабочую войну является объединение рабочих в социал-демократическую партию, способную бороться противъ войны. Это означает, что рабочие должны объединиться в одну партию, способную бороться противъ войны. Это означает, что рабочие должны объединиться в одну партию, способную бороться противъ войны.

Лучшей подготовкой этого вопроса будет борьба противъ войны и противъ империализма. Это означает, что рабочие должны бороться противъ войны и противъ империализма. Это означает, что рабочие должны бороться противъ войны и противъ империализма.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Вот Главной задачей организации в рабочую войну является объединение рабочих в социал-демократическую партию, способную бороться противъ войны. Это означает, что рабочие должны объединиться в одну партию, способную бороться противъ войны. Это означает, что рабочие должны объединиться в одну партию, способную бороться противъ войны.

Лучшей подготовкой этого вопроса будет борьба противъ войны и противъ империализма. Это означает, что рабочие должны бороться противъ войны и противъ империализма. Это означает, что рабочие должны бороться противъ войны и противъ империализма.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Ваше имя? Да, мы хотим быть интернационалистами.

Prima pagină a ziarului „Sozial-Demokrat” nr. 28—29 din 5 (18) noiembrie 1912, cu articolul lui V. I. Lenin „Platforma reformiştilor și platforma social-democraților revoluționari”

PLATFORMA REFORMIȘTILOR ȘI PLATFORMA SOCIAL-DEMOCRAȚILOR REVOLUȚIONARI

Avântul revoluționar din Rusia s-a manifestat clar în prima jumătate a anului 1912. Potrivit evaluărilor făcute de fabricanți, în primele 5 luni ale anului numărul participanților la greve politice a ajuns la 515 000. Care au fost lozincile acestor greviști, care au fost revendicările lor, care a fost conținutul politic al demonstrațiilor și al mitingurilor lor etc., toate acestea ni le arată un document deosebit de important, reprodus în întregime în nr. 27 al O.C., și anume apelul de 1 Mai al muncitorilor din Petersburg.

În aceste zile memorabile, muncitorii din Petersburg n-au venit cu lozinci reformiste, ci cu lozincile social-democrației revoluționare: adunare constituantă, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pământurilor moșierești, răsturnarea cîrmuirii țariste, republică democratică.

Răscoalele și încercările de răscoală ale soldaților și marinarilor — în Turkestan, în flota Mării Baltice și pe Marea Neagră — au dat o nouă confirmare *obiectivă* faptului că în Rusia, după ani îndelungați de dezmăț al contrarevoluției și de acalmie în mișcarea muncitorească, a început un nou avînt revoluționar.

Acest avînt a coincis cu perioada alegerilor pentru Duma a IV-a, cînd toate partidele, toate curentele politice *au trebuit* să facă, într-un fel sau altul, o apreciere *generală* a situației politice. Și dacă vrem să analizăm temeinic sarcinile noastre politice ca sarcini ale clasei muncitoare și nu ca deziderate pioase ale unor grupulețe,

dacă vrem să verificăm în spirit marxist programele și platformele, confruntându-le cu faptele luptei de masă și cu acțiunile tuturor claselor sociale din Rusia, trebuie să verificăm în lumina *acestui avînt revoluționar* de masă și diversele platforme electorale. Căci pentru social-democrați alegerile nu sînt o operație politică aparte, o goană după mandate cu orice preț, indiferent de ceea ce ar trebui ei să promită sau să declare în acest scop, ci doar un prilej special de agitație pentru revendicările fundamentale ale proletariatului conștient și pentru bazele concepției sale politice.

Programele și platformele tuturor partidelor guvernamentale, de la ultrareacționari pînă la Gucikov, nu suscită nici un fel de îndoieli. Ele au un caracter net și vădit contrarevoluționar. Faptul că aceste partide nu au nici un sprijin cît de cît serios nu numai în rîndurile clasei muncitoare și ale țărănimii, dar *nici măcar* în păturile largi ale burgheziei este îndeobște cunoscut. Aceste pături s-au îndepărtat aproape complet de octombriști.

Programele și platformele partidelor burghezo-liberale sînt, în parte, publicate cvasioficial (platforma grupului musulman), iar în parte destul de precis cunoscute din relatările „marii” prese politice (platforma „progresiștilor”, cea a cadeților). *Esența* tuturor acestor programe și platforme a fost foarte bine exprimată de vorbărețul cadet Gredescul într-o serie de declarații care au fost reproduse de „Reci” și, de acolo, de presa marxistă.

„*Negarea publică a necesității unei noi revoluții în Rusia*” — iată cum și-a formulat chiar d-l Gredescul punctul de vedere (cf. „*Soțial-Demokrat*” nr. 27, pag. 3) și tot el a opus revoluționarilor platforma *reală* a liberalismului (în frunte cu cadeții): „este nevoie *numai* de o activitate *constituțională* liniștită, perseverentă și bine orientată”.

Accentuăm cuvintele: platformă reală, căci în Rusia, ca și în toate țările burgheze, majoritatea platformelor sînt platforme *de fațadă*.

Miezul chestiunii însă constă tocmai în cele recunoscute de d-l Gredescul (într-un rar acces de sinceritate). Bur-

ghezia liberalo-monarhistă este *împotriva* unei noi revoluții, ea nu cere *decît* reforme constituționale.

Social-democrația și democrația burgheză (narodnicii) susțin — prima în mod consecvent, cea de-a doua ezitînd — „necesitatea“ unei noi revoluții și fac propagandă în favoarea ei. Avîntul luptei *de masă a început*. Social-democrații revoluționari se străduiesc să-l extindă și să-l întărească, ajutîndu-l să se dezvolte și să atingă un stadiu și mai înalt, stadiul *revoluției*. Reformiștii însă nu văd în acest avînt decît „o simplă înviorare“, iar politica lor urmărește obținerea unor concesiuni constituționale, a unor reforme constituționale. De aici rezultă că și în această „etapă“ din istoria Rusiei se dă între burghezie și proletariat o luptă pentru influență asupra „poporului“, asupra maselor. Nimeni nu poate să prevadă deznodămîntul acestei lupte, dar în același timp nu există nici o îndoială în privința locului pe care trebuie să-l ocupe în *această* luptă P.M.S.D.R.

Numai prin această prismă poate fi apreciată platforma electorală a *partidului*, precum și platforma electorală pe care a publicat-o zilele acestea „Comitetul de organizare“ ales la conferința lichidatorilor.

Platforma electorală a partidului, publicată de Comitetul Central după conferința din ianuarie, a fost întocmită *înainte* de evenimentele din aprilie—mai. Aceste evenimente *au confirmat* justetea ei. Întreaga platformă este pătrunsă de o singură idee: criticarea caracterului utopic, iluzoriu al reformelor constituționale în Rusia *de astăzi* și propagarea revoluției. Lozincile platformei au fost *anume în așa fel* alese, încît să exprime cît mai clar sarcinile revoluționare și să facă cu totul imposibilă confundarea lor cu promisiunile de reforme constituționale. Platforma partidului este în așa fel concepută, încît reprezintă o *chemare* directă pe care social-democrații revoluționari o adresează *sutelor de mii* de participanți la grevele politice, elementelor avansate din rîndurile milioanelor de țărani în uniformă militară și în care le sînt *lămurit explicate* sarcinile insurecției. Partidul revoluționar nici nu-și poate dori o mai bună verificare a platformei sale, o mai bună con-

firmare' a ei în practică decît acest răsunset direct pe care l-au avut lămuririle sale : grevele din mai și încercările de insurecție care au avut loc în armată în cursul lunilor iunie și iulie.

Aruncați o privire asupra platformei lichidatorilor. Esența ei lichidatoristă este abil camuflată sub paravanul frazeologiei revoluționare a lui Troțki. Pe cei naivi și cu totul lipsiți de experiență acest camuflaj ar putea să-i înșele uneori și să li se pară chiar a însemna „o împăcare“ a lichidatorilor cu partidul. Dar e de ajuns un pic de atenție pentru ca această iluzie să dispară rapid.

Platforma lichidatorilor a fost întocmită *după* grevele din mai și *după* încercările de răscoală din vară. În căutarea unui răspuns concret și real la problema esenței acestei platforme, ne punem în primul rînd întrebarea : *cum* a apreciat ea aceste greve și aceste încercări ?

„Avînt economic“... „prin dezvoltarea mișcării sale greve, proletariatul a marcat apropierea unui nou avînt social“... „puternica mișcare a proletariatului din aprilie, axată pe revendicarea libertății de asociere“ — iată *tot* ce se spune despre grevele din aprilie—mai în platforma lichidatorilor.

Dar asta este un neadevăr, o flagrantă denaturare a lucrurilor ! Aici este omis *principalul*, și anume caracterul *revoluționar* al grevei politice, care *tocmai că nu* tindea la cucerirea vreunei reforme constituționale, ci la *răsturnarea* cîrmuirii, adică la revoluție.

Cum s-a putut întîmpla ca într-o proclamație ilegală, revoluționară, plină de fraze „de efect“ să se spună un asemenea neadevăr ? — Asta *trebuia* să se întîmple, deoarece *așa privesc lucrurile* liberalii și lichidatorii. Ei văd în greve ceea ce ar vrea să vadă în ele, și anume o luptă pentru reforme constituționale. Ei nu văd ceea ce n-ar vrea să vadă, adică avîntul revoluționar. Pentru reforme, noi, liberalii, vrem să luptăm, dar pentru revoluție nu — iată ce *adevăr* cu privire la poziția lor de clasă și-a găsit expresia în *neadevărul* lichidatorilor.

Despre încercările de răscoală citim : „...prin acte de silnicie, prin umilire și înfometare, soldații din cazărmi sînt împinși la *violente izbucniri de protest*, care sînt apoi reprimare cu ajutorul gloanțelor și al ștreangului“ etc.

Aceasta este o apreciere liberală. Noi, social-democrații revoluționari, vedem în încercările de răscoală *un început de insurecție a maselor*, un început nereușit, prematur, greșit, dar știm că numai din experiența unor insurecții nereușite *învață masele* să facă o insurecție reușită, așa cum din experiența unei serii de greve politice nereușite, și uneori chiar foarte nereușite, din perioada 1901—1904 muncitorii ruși au învățat să facă greva reușită din octombrie 1905. Muncitorii și țărani cei mai abrutizați de regimul de cazarmă *au început* să se răscoale, spunem noi. De aici decurge concluzia clară și directă că trebuie *să le explicăm* în ce scop și cum trebuie pregătită o insurecție care să fie *încununată de succes*.

Liberalii judecă altfel : soldații „sînt împinși“ la „*violente izbucniri de protest*“, spun ei. Pentru liberal, soldatul răsculat nu este un subiect al revoluției, nu este primul vestitor al masei care se răscoală, ci un *obiect* al samavolniciei guvernamentale („sînt împinși la desperare“), servind ca o ilustrare a acestei samavolnicii.

Priviți cît de samavolnic e guvernul nostru : mai întîi *aduce* pe soldați la *desperare*, iar apoi îi reprimă cu gloanțe, spune liberalul (concluzia : dacă am fi la putere noi, liberalii, n-am avea în țară răscoale soldățești).

Priviți cît de mult crește energia revoluționară în adîncurile maselor largi, spune social-democratul, dacă pînă și soldații și marinarii, abrutizați de regimul de cazarmă, încep să se răscoale și, răsculîndu-se nu așa cum trebuie, *învață* cum trebuie făcută insurecția pentru ca să fie *încununată de succes*.

Precum vedeți, lichidatorii „*au interpretat*“ (în sensul senatorial al cuvîntului) avîntul revoluționar survenit în Rusia în primăvara și în vara acestui an.

Iată-i acum „interpretînd“ și programul partidului nostru.

În programul P.M.S.D.R. se spune :

„...P.M.S.D.R. își propune ca sarcină politică *imediată* răsturnarea absolutismului țarist și înlocuirea lui cu o republică democratică, a cărei constituție să asigure : 1) puterea absolută a poporului“... etc. — urmează enumerarea „libertăților“ și a „drepturilor“⁹¹.

S-ar părea că aici nu e nimic de neînțeles. Sarcina „imediată“ este răsturnarea absolutismului și înlocuirea lui cu republica, care *asigură* libertățile.

Lichidatorii însă au răstălmăcit toate aceste lucruri.

„...Social-democrația — citim în platforma lor — cheamă poporul să lupte pentru o republică democratică...“

...Tinzînd spre acest scop, pe care poporul îl va putea realiza *numai în urma unei revoluții, în actuala campanie electorală* (ascultați !) social-democrația cheamă masele muncitoare să se unească în jurul următoarelor revendicări *la ordinea zilei* : 1) vot universal etc... *în alegerile pentru Duma de stat*“ etc.

Lichidatorul eserist Peșonov scria în toamna anului 1906, pe vremea cînd umbla să înființeze „un partid legal“ (și era cît pe-aci să-l înființeze... dacă nu-l împiedica poliția, care l-a băgat la dubă !), că republica este „o perspectivă care se pierde *în depărtări*“, că „problema republicii reclamă maximum de precauție“, că revendicările *la ordinea zilei* sînt acum reformele.

Dar acest lichidator eserist era naiv, simplu, cam necioplit și prea vorbea deschis. Așa oare procedează oportuniștii „de factură europeană“ ? Nu, ei sînt mai șireți, mai abili, mai diplomați...

Ei nu renunță la lozinca republicii, ar fi o calomnie să se spună așa ceva ! Ei nu fac decît „s-o interpreteze“ cu meșteșug, călăuzindu-se după considerente evidente pentru orice filistin. Nu se știe încă dacă va fi sau nu revoluție, spune simplu filistinul și repetă după el, într-o manieră savantă, Troțki în „Nașa Zarea“ (nr. 5, pag. 21). Republică poate fi cucerită „*numai* în urma unei revoluții“, pe cînd „în actuala campanie electorală“ se pune „*la ordinea zilei*“ problema reformelor constituționale !

Mai bine nici că se putea : republica este în același timp și recunoscută, și amînată la calendele grecești.

Vorbe rrevoluționare s-au spus cu duiumul, iar în fapt „în actuala campanie electorală“ (toată platforma e scrisă numai în vederea *campaniei actuale!*) sînt prezentate drept revendicări „la ordinea zilei“ revendicările de reforme.

Da, mari „meșteri în arta diplomației“ au participat la conferința lichidatorilor... Și cît de lamentabili sînt totuși acești meșteri! Iar dacă pe diplomații de cerc vor reuși ei să-i impresioneze, dacă pe „împăciuatoristul“ naiv vor reuși ei să-l deruteze, în schimb din partea unui marxist le va fi dat să audă alt limbaj.

Filistinul se mulțumește cu adevărul evident, incontestabil și *plat* că nu se poate ști dinainte dacă va fi sau nu revoluție. Marxistul nu se mulțumește cu atît. El spune: propaganda noastră și propaganda tuturor muncitorilor social-democrați constituie *unul dintre factorii care determină* dacă va fi sau nu revoluție. Sutele de mii de participanți la grevele politice, elementele înaintate din diferite unități militare ne întrebă pe noi, întrebă partidul nostru ce cale să urmeze, în numele cărei cauze să se răscoale, spre ce anume țel să tindă, dacă avîntul care a început trebuie lărgit în așa fel încît să se ajungă la revoluție sau trebuie orientat pe calea luptei pentru reforme.

Social-democrația revoluționară a dat răspuns la aceste probleme, care prezintă ceva mai mult interes și mai multă importanță decît „scobitul în nas“ cu care se în-deletnicesc filistinii troțkiști: va fi revoluție, nu va fi revoluție, cine ar putea s-o știe dinainte?

Răspunsul nostru este: demascarea caracterului utopic al reformelor constituționale, explicarea caracterului iluzoriu al speranțelor ce se pun în aceste reforme, stimularea multilaterală și cît mai energică a avîntului *revoluționar*, folosirea *în acest scop* a campaniei electorale. *Nu numai* de noi depinde ca să fie sau să nu fie revoluție. Dar *noi* ne vom face datoria și niciodată eforturile noastre nu se vor pierde în zadar. Ele vor sădi în adîncul maselor sămînța democratismului și a independenței proletare, și această sămînță va încolți, *fără doar și poate*,

fie în revoluția democratică de mîine, fie în cea socialistă de mai tîrziu.

Aceia însă care propagă în mase platul lor scepticism de intelectuali bundisto-troțkiști: „nu se știe dacă va fi sau nu revoluție, pe cînd reformele sînt la «ordinea zilei»“, aceia pervertesc de pe acum conștiința maselor, propovăduiesc maselor utopii liberale.

În loc să imprime campaniei electorale spiritul situației politice date, reale, „actuale“, cînd o jumătate de milion de muncitori pornesc pe calea grevei revoluționare, cînd elementele înaintate din rîndurile țăranilor în uniformă militară trag în ofițerii de origine nobilă, în loc de aceasta lichidatorii noștri elimină din considerentele lor „parlamentare“ pretins „europene“ (ei sînt doar atît de europeni!) această situație reală (care are foarte puține elemente „europene“ și foarte multe elemente „chineze“, adică democrat-revoluționare) și, eliminînd-o cu ajutorul cîtorva fraze care nu obligă la nimic, declară că actuală este o campanie electorală reformistă.

Partidului social-democrat platforma în alegerile pentru Duma a IV-a îi este necesară pentru a explica maselor încă o dată, atît în legătură cu alegerile cît și cu prilejul lor, ca și în controversele pe tema lor, necesitatea, actualitatea, inevitabilitatea revoluției.

Lor, lichidatorilor, platforma le este necesară „pentru“ alegeri, adică pentru a înlătura politicos considerentele cu privire la revoluție sub pretextul că ar fi una dintre eventualitățile incerte și pentru a declara „actuală“ o campanie electorală care se rezumă la înșirarea unor reforme constituționale.

Partidul social-democrat vrea să folosească alegerile ca un nou prilej de a sădi în mase ideea necesității revoluției, ideea că avîntul care a început are un caracter revoluționar. De aceea, în platforma sa, partidul social-democrat spune clar și răspicat alegătorilor în alegerile pentru Duma a IV-a: nu reforme constituționale, ci republică; nu reformism, ci revoluție.

Lichidatorii folosesc alegerile pentru Duma a IV-a în scopul de a propovădui reforme constituționale și de

a slăbi ideea de revoluție. În acest scop, răscoalele soldățești sînt prezentate drept „violente izbucniri de protest“ la care „au fost împinși“ soldații și nu ca începutul unei insurecții de masă, care se va dezvolta sau se va stinge, printre altele, și în funcție de faptul dacă toți muncitorii social-democrați din Rusia vor începe sau nu s-o sprijine imediat din toate puterile, cu toată energia, cu tot entuziasmul.

În acest scop, grevele revoluționare din mai „au fost interpretate“ ca greve reformiste.

În acest scop „a fost interpretat“ programul partidului și, în locul sarcinii „imEDIATE“ de a se crea o republică care să asigure libertățile, se recomandă ca „în actuala campanie electorală“ să se considere ca fiind *la ordinea zilei* — și asta pentru Duma a IV-a de stat, nu rîdeți ! — revendicarea cutăror sau cutăror libertăți.

Cît de numeroase sînt în viața rusească trăsăturile care amintesc de vechea Chină ! Cît de numeroase trăsături specifice vechii Chine găsim la țarismul nostru, precum și la lichidatorii noștri, care vor să introducă „ceremonialul“ luptei parlamentare și al reformismului în condiții cînd sus se află Purișkevicii și Treșcenkovii, iar jos au loc tentative revoluționare ale maselor ! Cît de numeroase trăsături vechi-chinezești găsim în aceste strădanii ale intelectualilor care vor să se apere împotriva Hvostovilor și a Makarovilor prezentînd scrisori de recomandare de la MacDonald și de la Jaurès, de la Bissolati și de la Bernstein, de la Kolb și de la Frank !...

Farsa „împăcării“ diplomatice a concepțiilor lichidatoriste cu cele partinice, regizată de Troțki la conferința lichidatorilor, nu „împacă“ în realitate absolut nimic. Ea nu înlătură extrem de importantul fapt politic care determină întreaga situație social-politică din Rusia de astăzi, și anume : lupta dintre platforma reformistă și platforma social-democrată revoluționară, luarea de atitudine a burgheziei, reprezentată prin conducătorii partidului său liberal, împotriva ideii necesității unei noi revoluții în Rusia și pentru calea de „activitate“ exclusiv constituțională, cu scopul de a contrabalansa astfel acți-

unea grevistă revoluționară la care se ridică sute de mii de proletari și care cheamă masele la luptă pentru libertate.

A face o plecăciune în fața reformiștilor și una în fața social-democrației revoluționare nu înseamnă a înlătura acest fapt politic obiectiv, nu înseamnă câtuși de puțin a-i slăbi forța și ponderea. Bunele intenții ale celor care vor să aplaneze divergențele generate de acest fapt, chiar dacă sînt într-adevăr întru totul „bune” și sincere, nu pot schimba tendințe politice ireductibil adverse, generate de întreaga situație contrarevoluționară.

Proletariatul s-a ridicat sub steagul său social-democrat revoluționar, și, în ajunul convocării ultrareacționarei Dume a IV-a, el nu și-l va pleca în fața liberalilor, nu-l va ascunde de hatîrul reformiștilor, nu va consimți să-și dilueze sau să-și mutileze platforma de dragul unor considerente de diplomație de cerc.

Platforma social-democrației revoluționare împotriva platformei reformismului — sub acest semn s-au desfășurat grevele din mai, sub acest semn se prezintă P.M.S.D.R. în alegerile pentru Duma clericală moșierească, sub acest semn se va desfășura întreaga activitate a partidului în această Dumă și în rîndurile maselor populare largi.

„Sozial-Demokrat” nr. 28—29
din 5 (18) noiembrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PARTID ILEGAL ȘI ACTIVITATE LEGALĂ

Problema partidului ilegal și a activității legale a social-democraților din Rusia este una dintre cele mai importante probleme de partid; ea a preocupat P.M.S.D.R. în tot cursul perioadei de după revoluție și a provocat în rîndurile lui o luptă internă extrem de înverșunată.

Această problemă a stat în centrul luptei dintre lichidatori și antilichidatori, al cărei caracter înverșunat se explică îndeajuns prin aceea că în fond era vorba de viața sau de moartea vechiului nostru partid, partidul ilegal. Conferința din decembrie 1908⁹² a P.M.S.D.R. a respins cu hotărîre lichidatorismul și a stabilit clar, într-o rezoluție specială, punctul de vedere al partidului în problema organizatorică: partidul este format din celule social-democrate ilegale, care trebuie să-și creeze „puncte de sprijin pentru munca în rîndurile maselor” sub forma unei cît mai largi și mai ramificate rețele de asociații muncitorești legale de tot felul.

Atît hotărîrile plenarei C.C. din ianuarie 1910⁹³ cît și Conferința generală din ianuarie 1912 au confirmat întru totul acest punct de vedere al partidului. Caracterul statornic și bine determinat al acestui punct de vedere este cît se poate de convingător ilustrat în ultimul număr al publicației „Dnevnik”⁹⁴ a tov. Plehanov (nr. 16 din aprilie 1912). Spunem: cît se poate de convingător, căci Plehanov adoptase pe atunci o poziție neutră (în chestiunea semnificației conferinței din ianuarie). Ei bine, din punctul său de vedere neutru el a confirmat întru totul acest punct de vedere pe deplin statornic al partidului,

spunînd că așa-numitele „grupuri de inițiativă” — care s-au desprins de organizația de partid, au părăsit-o sau au luat naștere în afara ei — nu pot fi considerate ca făcînd parte din partid dacă nu există în acest sens o hotărîre specială, adoptată de un congres sau de o conferință a celulelor ilegale. A lăsa la latitudinea „grupurilor de inițiativă” să-și stabilească *ele însele* apartenența la partid, scria tov. Plehanov, înseamnă a da dovadă de anarhism pe plan principial, a sprijini și legitima lichidatorismul pe plan practic.

S-ar părea că, după această din urmă lămurire dată de neutrul Plehanov, această problemă de atîtea ori soluționată de partid în termeni categorici poate fi considerată epuizată. Dar rezoluția adoptată de ultima conferință a lichidatorilor ne silește să revenim din nou la aceeași problemă, date fiind noile încercări de a încurca lucruri descurcate și de a voala lucruri clare. Ocărînd în gura mare pe antilichidatori, „Nevski Golos” (nr. 9) a declarat că noua conferință nu este o conferință lichidatoristă. Or, din rezoluția adoptată de ea într-una din problemele cele mai importante, problema partidului ilegal și a activității legale, reiese în modul cel mai evident că numita conferință este pe de-a-ntregul lichidatoristă.

De aceea este necesar să analizăm în amănunțime această rezoluție și în acest scop o vom reproduce în întregime.

I

Rezoluția conferinței lichidatoriste este intitulată: „Despre *formele* organizatorice ale *construcției* de partid”; în realitate însă, chiar primul ei punct arată că nu este vorba acolo de „formele” construcției, ci de chestiunea *ce fel* de partid își propun ei „să construiască”: partidul vechi sau unul nou. Iată ce se spune în acest punct:

„Dezbătînd problema formelor și a metodelor construcției de partid, conferința a ajuns la următoarea concluzie:

1. Transformarea social-democrației într-o organizație autonomă a proletariatului social-democrat poate fi realizată numai în măsura

în care organizația social-democrată se formează în procesul de atragere a maselor muncitorești la o viață social-politică legală în toate manifestările ei“.

Așadar, primul cuvînt al acestei rezoluții cu privire la *construcția de partid* proclamă pe un ton care nu admite replică necesitatea *transformării* social-democrației. Asta sună cel puțin ciudat. Firește, fiecare membru al partidului este în drept să tindă spre „o transformare“ a acestuia din urmă, dar este bine *știut* că de patru ani se vorbește de recunoașterea sau nerecunoașterea *vechiului* partid! Cine nu știe acest lucru?

În rezoluția adoptată de partid (în decembrie 1908) se arată cît se poate de clar că partidul condamnă pe lichidatori, care vor „*să înlocuiască*“ vechiul partid cu unul nou. În aprilie 1912 Plehanov îi întrebă ritos pe apărătorii „grupurilor de inițiativă“ care doreau să convoace (și într-adevăr au convocat) o conferință lichidatoristă: „există sau nu există vechiul nostru partid“? („Dnevnik Soțial-Demokrata“ nr. 16 din aprilie 1912, pag. 8).

Această întrebare nu poate fi ocolită. Ea decurge în mod inevitabil din lupta ce se desfășoară de patru ani încoace. Ea reflectă întreaga gravitate a așa-numitei „*crize*“ din partid.

Și cînd la o *astfel* de întrebare ni se răspunde: „*transformarea* social-democrației... poate fi realizată numai...“, vedem din capul locului că acesta nu-i un răspuns, ci un simplu tertip.

De o transformare a *partidului* pot vorbi membrii *vechiului* partid. Ocolind problema dacă mai există sau nu vechiul partid și decretînd de-a dreptul (cu participarea unor „grupuri de inițiativă“ *din afara* partidului) necesitatea unei „transformări“, dv., domnilor, nu faceți decît să confirmați întru totul că vă situați pe punctul de vedere al lichidatorismului! Acest lucru devine și mai evident atunci cînd — după o serie de fraze declamatorii, cu desăvîrșire lipsite de conținut, despre „o organizație autonomă a proletariatului social-democrat“ — rezoluția reduce totul la afirmația că „transformarea“ „poate fi realizată *numai* în măsura în care organizația social-democrată se formează...“ (trecem, peste această

frazeologie bombastică, ridicolă și stupidă)“... în procesul atragerii maselor muncitorești la o viață *social-politică legală*“ !!

Ce înseamnă aceasta ? Consideră autorii acestei surprinzătoare rezoluții că greva și demonstrația înseamnă „atragera maselor la o viață... legală“ ? Logic judecând, rezultă că *da* ! În acest caz rezoluția nu e decît o înșirare de ineptii, căci cu toții știm prea bine că „organizația se formează“ și în afara grevelor și a demonstrațiilor. Organizația, o preaînțelepților domni, există în permanență, în timp ce masele acționează *deschis* numai din cînd în cînd.

Prin „viață social-politică legală“ (ce stil liberal-oficial și-au ales acești oameni ; parcă-i din „Russkie Vedomosti“ de acum 30 de ani !), d-nii lichidatori înțeleg formele *legale* ale mișcării muncitorești și nicidecum grevele, demonstrațiile etc. Foarte bine. Dar și în acest caz rezoluția conține o ineptie, căci la noi organizația „se formează“ și s-a format nu „numai“ în procesul atragerii maselor la mișcarea legală. *Avem* organizații în multe localități în care nu este admisă *nici* o formă de mișcare legală.

Prin urmare, punctul esențial al rezoluției (organizația se formează „numai în măsura în care“...) nu e bun de nimic. E o confuzie totală.

Dar în această confuzie este clar vizibil *conținutul* lichidatorist. Transformarea este posibilă *numai* în procesul atragerii maselor la mișcarea *legală* — iată la ce se reduce în fond vorbăria de la punctul 1. Aceasta însă nu este altceva decît lichidatorism de cea mai pură speță.

De patru ani partidul spune mereu : organizația noastră se compune din celule ilegale, înconjurate de o rețea cît se poate de ramificată de asociații legale.

De patru ani lichidatorii neagă că ar fi lichidatori și de patru ani repetă mereu : transformarea *este posibilă* numai în procesul atragerii maselor la mișcarea legală. Problema de a ști din ce *se compune* partidul nostru, *ce fel de partid e vechiul* partid este ocolită, și ocolită tocmai așa cum le convine legaliştilor. Lucrurile se petrec exact ca în povestea cu cocoșul roșu : în aprilie 1912

Plehanov întreabă : există sau nu există vechiul nostru partid ? — Iar conferința lichidatoristă răspunde : „transformarea este posibilă numai în măsura în care masele sînt atrase la mișcarea legală“ !

Acesta este răspunsul unor legalişti care s-au desprins de partid, care ieri erau puternici și provocau partidul, iar astăzi (după ce au fost înfrînți) au devenit timizi și se apără cu fraze pompoase.

II

În § al doilea al rezoluției se spune :

„2. Întrucît condițiile social-politice s-au schimbat în comparație cu cele din perioada dinainte de revoluție, organizațiile de partid ilegale existente, precum și cele care vor lua ființă de aci înainte trebuie să se adapteze la noile forme și metode ale mișcării muncitorești legale“.

Din punct de vedere logic, nimic de obiectat. Din schimbarea condițiilor sociale rezultă doar o schimbare a formei de organizare, dar direcția acestei schimbări nu este prin nimic fundamentată în cuprinsul rezoluției.

Pentru ce invocă rezoluția „schimbarea condițiilor social-politice“ ? Evident, pentru a fundamenta, demonstra și deduce concluzia sa practică : organizația ilegală trebuie să se adapteze la mișcarea legală. Din premisă însă nu decurge nicidecum o astfel de concluzie. La fel de legitimă ar fi concluzia că, „întrucît condițiile s-au schimbat“, organizația legală trebuie să se adapteze la mișcarea ilegală.

De unde provine această confuzie a lichidatorilor ?

Din teama lor de a spune adevărul și din sforțările lor de a sta în două luntre.

Adevărul este că lichidatorii se situează pe punctul de vedere al aprecierii lichidatoriste a „momentului actual“ (făcută de Levițki, Larin, Ejov și de alții), căci a stabili în ce fel „s-au schimbat condițiile social-politice“ înseamnă a face o apreciere a momentului.

Dar ei se tem să expună deschis acest mod de a vedea lucrurile. La conferința lor ei nu s-au încumetat nici măcar să pună problema unei astfel de aprecieri. În mod

tacit, pe ascuns, prin contrabandă, a fost strecurată la conferință părerea că au avut loc (*niște*) schimbări care reclamă „adaptarea“ organizației ilegale la cea legală.

Așa cum a arătat în repetate rînduri presa de partid social-democrată, această părere nu se deosebește prin nimic de cea a cadeților. Cadeții admit în totul ideea că partidul lor „în ansamblu e nevoit să rămîină ilegal“ (vezi § 3 din rezoluția lichidatorilor) și că, întrucît condițiile s-au schimbat, partidul ilegal trebuie să se adapteze la mișcarea legală. Pentru cadeți asta e suficient. Interzicerea partidului lor, ilegalizarea lui, este pentru ei ceva accidental, o „anomalie“, un anacronism, pe cînd principalul, esențialul este activitatea lor legală. La ei această părere decurge *în mod logic* din acea „apreciere a momentului“ pe care a exprimat-o d-l Gredescul: nu e nevoie de o nouă revoluție, e nevoie numai de „o activitate constituțională“.

Starea de ilegalitate în care se află partidul cadet este ceva accidental, o excepție de la sistemul general al „activității constituționale“. De aici decurge în mod logic că organizația ilegală trebuie „să se adapteze la mișcarea legală“. Și chiar așa stau lucrurile la cadeți.

Partidul social-democrat însă privește altfel lucrurile. Principala concluzie care decurge din felul cum apreciem noi, partidul, momentul actual este că *revoluția e necesară și se apropie*. S-au schimbat *formele* evoluției care duce la revoluție, dar *sarcinile* revoluției au rămas *aceleași*. De aici concluzia: formele organizației trebuie să se schimbe, formele „celulelor“ trebuie să fie elastice, lărgirea lor se va realiza adesea nu pe calea lărgirii celulelor înseși, ci a „periferiei“ lor legale etc. Acest lucru a fost arătat de nenumărate ori în rezoluțiile partidului.

Dar această schimbare a *formelor* organizației ilegale nu se încadrează în formula: organizația ilegală trebuie „să se adapteze“ la mișcarea legală. Nu-i de loc unul și același lucru! Organizațiile legale sînt *puncte de sprijin* pentru propagarea în mase a ideilor *celulelor ilegale*. Prin urmare, schimbăm forma influenței, pentru ca această influență să se desfășoare, ca și înainte, în direcția *ilegală*.

În ceea ce privește *forma* organizațiilor, mișcarea ilegală „se adaptează” la cea legală. În ceea ce privește *conținutul* activității partidului nostru, activitatea legală „se adaptează” la ideile ilegale. (De aici, în paranteză fie zis, tot războiul dus de „menșevismul revoluționar” împotriva lichidatorilor.)

Vă puteți da seama deci cât de isteți sînt lichidatorii noștri cînd acceptă *prima* premisă (cu privire la forma activității) și o uită pe cea de-a doua (cu privire la *conținutul* activității)!! Și această înțelepciune cadetă a lor ei au intitulat-o teză asupra formelor organizatorice ale *construcției* de partid, așa încît teza lor sună după cum urmează :

„Trebuie să construim partidul în așa fel, încît să-l transformăm prin atragerea maselor la mișcarea legală și să adaptăm organizația ilegală la mișcarea legală”.

Ne întrebăm : seamănă oare această teză cu răspunsul partidului ? (a construi partidul înseamnă a spori și a întări celulele ilegale, creînd în jurul lor o rețea de puncte de sprijin legale).

Sau, fiind o repetare a ideilor cadete și socialist-populiste, seamănă mai curînd cu asigurarea unei porțițe de ieșire pentru lichidatori ?⁹⁵ — Socialistul-populist Peșehonov pleda pentru *aceleași* idei în august 1906, cînd voia să întemeieze un „partid legal” ; vezi „Russkoe Bogatstvo”⁹⁶, 1906, nr. 8, și „Proletarii”⁹⁷ nr. 4, articolul „Menșevicii eserilor” *.

III

În § al III-lea al rezoluției se spune :

„3. Încă de pe acum, cînd în ansamblu organizația sa este nevoită să rămîină ilegală, Partidul social-democrat trebuie să tindă ca unele sectoare ale muncii sale de partid să devină sectoare de activitate legală și ca în acest scop să fie create instituții corespunzătoare”

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 392—401. — Nota red.

Am mai arătat că aceste cuvinte redau un tablou întru totul veridic, absolut fidel al partidului *cadet*. Dar expresia „social-democrat“ nu are ce căuta aici.

La cadeți, într-adevăr, partidul „în ansamblu“ este „nevoit“ să rămână ilegal; la ei într-adevăr se observă „încă“ de pe acum (cînd avem, slavă domnului, o constituție...) tendința de a acționa deschis în diverse sectoare ale muncii lor de partid.

Premisa tacită care se întrezărește în fiecare rînd al acestei rezoluții lichidatoriste este aceea că „activitatea constituțională“ e considerată drept activitate exclusivă sau cel puțin drept activitate principală, permanentă, de bază.

Este un punct de vedere complet greșit. Este punctul de vedere al politicii muncitorești liberale.

Partidul social-democrat este un partid ilegal atît „în ansamblul său“ cît și în fiecare dintre celulele sale, precum și — *ceea ce este esențial* — în întregul conținut al activității sale, care propagă și pregătește revoluția. De aceea activitatea *cea mai* legală a celei mai legale dintre celulele partidului social-democrat *nu* poate fi considerată drept „sector de activitate legală al muncii de partid“.

De pildă, în 1907—1912, celula cea mai „legală“ a P.M.S.D.R. a fost fracțiunea social-democrată din Dumă. Ea putea vorbi mai „deschis“ decît oricine. Ea *singură* era legală și putea vorbi legal *despre foarte multe lucruri*.

Dar nu despre orice! Și nu numai în genere „nu putea vorbi despre orice“, dar nici măcar în ceea ce privește propriul său partid și propria sa activitate de partid „nu putea vorbi despre orice“ și mai ales despre ceea ce este mai important. De aceea nici *măcar* în privința fracțiunii social-democrate din Dumă nu putem accepta § 3 al rezoluției lichidatoriste. Cît despre celelalte „sectoare“ ale muncii de partid, e de prisos să mai spunem că în privința lor această rezoluție este inacceptabilă.

Lichidatorii vor un partid „deschis“, legal. Acum ei se tem (muncitorii i-au silit să se teamă, Troțki îi sfătuiește să se teamă) s-o spună deschis. Ei au început să spună *același lucru în termeni ușor voalați*. Ei nu vorbesc de

legalizarea partidului. Ei preconizează legalizarea *în rate* a partidului.

„Grupurile de inițiativă“ ale legaliştilor care s-au desprins de partid sînt grupuri antipartinice, le-a spus în aprilie 1912 lichidatorilor neutrul Plehanov. — „Grupurile de inițiativă“ ale legaliştilor care s-au desprins de partid înseamnă tocmai că diferite sectoare ale „muncii de partid“ devin sectoare de activitate legală, răspunde conferința lichidatoristă; — aceste grupuri constituie tocmai „mișcarea legală“ *la care* trebuie „să se adapteze“ partidul ilegal; — ele reprezintă „viața legală“, iar „atragera“ la această „viață legală“ constituie criteriul și chezașia „transformării“ necesare a partidului.

Ce oameni naivi trebuie să fi găsit lichidatorii dacă este adevărată afirmația lor că aceste păreri ar fi fost aprobate de „antilichidatorii“ aduși de Troțki!

IV

Ultimul § al rezoluției :

„4. Neavînd, datorită existenței ei ilegale, posibilitatea de a atrage în rîndurile ei cercurile largi de muncitori asupra cărora se extinde influența ei, organizația social-democrată trebuie să stabilească legături cu păturile politice active ale proletariatului și, prin ele, cu masele; în acest scop ea trebuie să creeze tot felul de organizații politice legale sau ilegale, mai mult sau mai puțin formal constituite, tot felul de paravane legale (comitete electorale, asociații politice de felul celor prevăzute de legea de la 4 martie, asociații comunale, asociații de luptă împotriva scumpetei etc.) și să-și coordoneze acțiunile cu cele ale organizațiilor muncitorești fără caracter politic“.

Considerațiile incontestabil juste cu privire la paravanele legale servesc și aici pentru *a camufla* o idee nu numai discutabilă, ci de-a dreptul lichidatoristă.

Crearea de *organizații politice legale* este tocmai ceea ce au propovăduit Levițki și N. R—kov, este tocmai legalizarea *în rate* a partidului.

De un an și mai bine le tot spunem lichidatorilor : ajunge cu vorbăria, înființați-vă odată „asociațiile *politice* legale“ în genul „asociației pentru apărarea intereselor

clasei muncitoare“ etc. Ajunge cu frazeologia, apucați-vă de treabă !

Dar ei nu se pot apuca de treabă, pentru că în Rusia *de astăzi* nu poate fi realizată nici o utopie liberală. Ei nu pot decît *să-și apere* în acest mod camuflat „grupurile de inițiativă“, care se îndeletnicesc cu arhifolositoare discuții, încurajări reciproce și formulări de propuneri și considerații în legătură cu „organizațiile politice legale“.

Ei își apără „grupurile de inițiativă“, declarînd în mod oficial, într-o rezoluție, că organizațiile ilegale *trebuie* „să stabilească *legături cu păturile politicește active ale proletariatului* și, prin ele, cu masele“ !!! Prin urmare, elementele politicește active se află *în afara* celulelor ! Oare nu este aceasta o simplă reeditare a faimoaselor fraze și exclamații pe tema că toate elementele active *au părăsit* „partidul mortificat“ și *s-au refugiat* în „grupurile de inițiativă“ ?

Lucrurile pe care „Nașa Zarea“ și „Delo Jizni“⁹⁸ le-au spus de-a dreptul, *denigrînd* partidul ilegal, Troțki și lichidatorii excluși din partid le spun „mai delicat“ : elementele cele mai „active“, chipurile, se află în afara partidului ilegal, îngust, și tocmai cu ele trebuie „să stabilim legături“. Noi, lichidatorii, care ne-am desprins de partid, sîntem elementul activ : prin noi trebuie „partidul“ să stabilească legături cu masele.

Partidul s-a pronunțat în această privință cît se poate de categoric : în domeniul conducerii luptei economice este necesar ca celulele partidului social-democrat să colaboreze cu sindicatele, cu celulele social-democrate din aceste sindicate, cu diverși activiști ai mișcării sindicale. Sau : în campania electorală cu prilejul alegerilor pentru Dumă este necesar ca sindicatele să meargă alături de partid. Este clar, precis și lesne de înțeles. *In loc* de aceasta, lichidatorii preconizează o nebuloasă „coordonare“ a activității partidului în general cu aceea a asociațiilor „fără caracter politic“, adică fără de partid.

P. B. Akselrod i-a inspirat lui Troțki ideile lichidatorismului. Troțki l-a sfătuit pe Akselrod, după amarele lui

eșecuri de la „Nașa Zarea“, să camufleze aceste idei sub paravanul unor fraze care să le încâlcească.

Această adunătură nu va reuși să înșele pe nimeni. Conferința lichidatorilor îi va învăța pe muncitori să pătrundă mai bine sensul unor fraze evazive. Ea nu va da muncitorilor nimic în afară de această „învățătură“ amară, neinteresantă, dar utilă în societatea burgheză.

Am avut prilejul să cunoaștem ideile politicii muncitorești liberale în veșmîntul de casă în care le înfățișa Levițki; ele pot fi lesne recunoscute și în costumul de gală în care le îmbracă Troțki.

Ideile partidului despre organizația ilegală și activitatea ei legală pun tot mai mult în umbră aceste fărnice mascarade.

„Sofial Demokrat“ nr. 28—29
din 5 (18) noiembrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în star

SEMNIIFICAȚIA SOCIALĂ A VICTORIILOR REPURTATE DE SÎRBI ȘI DE BULGARI

„Cucerirea Macedoniei de către Serbia și Bulgaria înseamnă pentru cea dintâi o revoluție burgheză, un fel de 1789 sau 1848“, — aceste cuvinte ale marxistului austriac Otto Bauer dezvăluie dintr-o dată adevărata esență a evenimentelor care au loc acum în Balcani.

Revoluția de la 1789 din Franța și cea de la 1848 din Germania și din alte țări au fost revoluții burgheze, pentru că eliberarea țării de sub jugul absolutismului și al privilegiilor moșierești, feudale asigura în fapt libertatea dezvoltării capitalului. E însă de la sine înțeles că interesele clasei muncitoare reclamau în modul cel mai imperios o asemenea revoluție, și de aceea în 1789 și 1848 chiar muncitorii „fără de partid“, neorganizați ca clasă, au fost luptători de avangardă ai revoluției franceze și ai celei germane.

Ca și celelalte țări balcanice, Macedonia este o țară extrem de înapoiată din punct de vedere economic. Acolo s-au mai păstrat puternice rămășițe ale iobăgiei, ale dependenței medievale a țăranilor față de moșierii feudali. Printre aceste rămășițe figurează dijma pe care țăranul i-o dă moșierului (în bani sau în natură), apoi dijma în parte (în mod obișnuit țăranii din Macedonia dau ca dijma moșierului a treia parte din recoltă, adică mai puțin decât în Rusia) etc.

Moșierii din Macedonia (așa-numiții spahii) sînt turci și mahomedani, în timp ce țăranii sînt slavi și creștini.

De aceea contradicțiile de clasă se complică cu contradicții de ordin religios și național.

Victoriile repurtate de sîrbi și de bulgari înseamnă, așadar, subminarea dominației feudalismului în Macedonia, crearea unei clase mai mult sau mai puțin libere de țărani proprietari de pămînt, asigurarea întregii dezvoltări sociale a țărilor balcanice, pe care absolutismul și relațiile feudale au ținut-o în loc.

Ziarele burgheze, începînd cu „Novoe Vremea“ și terminînd cu „Reci“, vorbesc despre eliberarea *națională* din Balcani, lăsînd în umbră eliberarea *economică*, deși aceasta din urmă este în realitate cea mai importantă.

O eliberare deplină de sub jugul absolutismului și al moșierilor ar avea drept rezultat inevitabil eliberarea națională și deplina libertate de autodeterminare a acestor popoare. Dimpotrivă, dacă ele vor rămîne sub jugul moșierilor și al monarhiilor balcanice, se va menține inevitabil, într-o măsură mai mică sau mai mare, și aspirarea națională.

Dacă eliberarea Macedoniei s-ar fi realizat printr-o revoluție, adică prin lupta țăranilor sîrbi, bulgari și turci împotriva moșierilor de *toate* naționalitățile (și împotriva guvernelor moșierești din Balcani), desigur că ea ar fi costat popoarele balcanice de o sută de ori mai puține vieți omenești decît actualul război. Eliberarea ar fi fost obținută cu sacrificii incomparabil mai mici și ar fi fost incomparabil mai deplină.

Se pune întrebarea : ce cauze istorice au făcut ca această eliberare să fie înfăptuită prin război și nu prin revoluție ? Principala cauză istorică o constituie slăbiciunea, fărîmițarea, starea de înapoiere și incultura maselor țărănești din toate țările balcanice, precum și faptul că muncitorii, care înțelegeau foarte bine starea de lucruri și cereau o republică federativă balcanică, sînt în număr mic.

De aici decurge deosebirea esențială dintre atitudinea burgheziei europene și cea a muncitorilor europeni în problema balcanică. Burghezia, chiar și cea liberală, cum ar fi cadeții noștri, perorează pe tema eliberării „națio-

nale“ a „slavilor“. Prin aceasta ea denaturează pur și simplu sensul și semnificația istorică a evenimentelor care au loc acum în Balcani, *îngreuiază* lupta pentru eliberarea reală a popoarelor balcanice. Prin aceasta *ea sprijină* poziția celor care vor să mențină, într-o măsură mai mică sau mai mare, privilegiile moșierești, lipsa de drepturi politice, asuprirea națională.

Diametral opusă este atitudinea democrației muncitorești, singura care militează pentru eliberarea deplină și efectivă a popoarelor din Balcani. Numai eliberarea economică și politică, dusă pînă la capăt, *a țăranilor* tuturor naționalităților balcanice poate înlătura orice posibilitate de asuprire națională.

„Pravda“ nr. 162 din 7 noiembrie 1912
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CHINA ÎNNOITĂ

Înaintata și civilizata Europă nu manifestă interes pentru înnoirea Chinei. Patru sute de milioane de asiatici înapoiți și-au dobândit libertatea și s-au trezit la viață politică. *Un sfert* din populația globului a trecut, ca să zicem așa, de la somnul ei de veacuri la lumină, la mișcare, la luptă.

Pe civilizata Europă n-o interesează acest lucru. Nici măcar republica franceză n-a recunoscut încă în mod oficial republica chineză! În Camera deputaților din Franța se va face în curînd o interpelare în legătură cu această chestiune.

Cum se explică această indiferență din partea Europei? Se explică prin faptul că în Apus domnește pretutindeni burghezia imperialistă, care, pe trei sferturi deja putrezită, este gata să-și vîndă întreaga „civilizație“ oricărui aventurier dispus să ia măsuri „drastice“ împotriva muncitorilor sau să-i asigure ei cinci copeici profit în plus la fiecare rublă. Pentru această burghezie, China *nu este decît* o pradă, pe care acum, după ce Rusia „a strîns duios la pieptul său“ Mongolia, o vor sfîșia în bucăți japonezii, englezii, germanii etc.

Dar procesul de înnoire a Chinei continuă să meargă înainte. În momentul de față încep alegerile pentru parlament, *primul* parlament în această fostă monarhie despotică. Camera inferioară va avea 600 de membri, iar „senatul“ 274.

Dreptul de vot *nu* e universal și *nici* direct. Dreptul de a alege îl au numai cetățenii care au împlinit 21 de ani și locuiesc de cel puțin 2 ani în circumscripția electorală respectivă, numai dacă plătesc impozite directe în sumă de circa 2 ruble sau au o avere de circa 500 de ruble. Întâi se aleg delegați, care la rîndul lor aleg pe deputați.

Chiar și numai acest sistem de vot vădește existența unei alianțe între țărănimea înstărită și burghezie și absența sau totala neputință a proletariatului.

Același lucru îl indică și caracterul partidelor politice din China. Principalele partide sînt în număr de trei :

1) Partidul „radical-socialist“, care este în realitate *străin de orice* socialism, ca și „socialiștii-populiști“ de la noi (și $\frac{9}{10}$ dintre „socialiștii-revoluționari“). Acesta este partidul *democrației* mic-burgheze. Principalele sale revendicări sînt : unirea politică a Chinei, dezvoltarea comerțului și a industriei „în direcția socială“ (expresie tot atît de nebuloasă ca și „principiul muncii“ și „egalitarismul“ narodnicilor și eserilor noștri), menținerea păcii.

2) Al doilea partid e acela al liberalilor. Ei sînt coaliizați cu partidul „radical-socialist“, împreună cu care formează „partidul național“. După toate probabilitățile, acest partid va avea majoritatea în primul parlament chinez. Conducătorul acestui partid este cunoscutul doctor Sun Iat-sen. În momentul de față, el este deosebit de preocupat de elaborarea unui plan de creare a unei întinse rețele de căi ferate (spre cunoștința narodnicilor ruși : Sun Iat-sen elaborează acest plan *în scopul* de a ajuta China „să evite“ calea capitalistă !).

3) Al treilea partid se numește „uniunea republicanilor“, un exemplu care arată o dată în plus cît de înșelătoare sînt firmele în politică ! În realitate, el este un partid *conservator* care se sprijină în primul rînd pe birocrăția, moșierimea și burghezia din China *de nord*, regiunea cea mai înapoiată a țării. Partidul „național“ însă este în primul rînd partidul Chinei *de sud*, care e mai industrială, mai avansată, mai dezvoltată.

Principalul reazem al „partidului național“ îl constituie masa largă a țărănimii. Conducătorii acestui partid sînt intelectuali care și-au făcut studiile în străinătate.

Libertatea Chinei a fost cucerită de democrația țărănească în alianță cu burghezia liberală. Viitorul apropiat ne va arăta dacă, fără a fi conduși de un partid al proletariatului, țărani vor ști să se mențină pe pozițiile lor democratice *împotriva* liberalilor, care nu așteaptă decât momentul potrivit pentru a trece în tabăra celor de dreapta.

„Pravda” nr. 163 din 8 noiembrie 1912
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZULTATELE ȘI SEMNIFICAȚIA ALEGERILOR PREZIDENȚIALE DIN AMERICA

Președinte al Statelor Unite ale Americii de Nord a fost ales „democratul“ Wilson. El a întrunit peste 6 000 000 de voturi. Roosevelt (noul „Partid național progresist“⁹⁹) peste 4 000 000, Taft („Partidul republican“¹⁰⁰) peste 3 000 000. Socialistul Eugene Debs a întrunit 800 000 de voturi.

Însemnătatea internațională a alegerilor din America constă nu atât în faptul că numărul voturilor socialiste a crescut foarte mult, cât în faptul că ele, alegerile, vădesc *criza* gravă în care au intrat partidele *burgheze*, că arată cât se poate de pregnant descompunerea acestor partide. În sfârșit, însemnătatea acestor alegeri constă în faptul că în cursul lor s-a manifestat, neobișnuit de clar și de puternic, *reformismul burghez* ca mijloc de luptă împotriva socialismului.

În *toate* țările burgheze, partidele care se situează pe punctul de vedere al capitalismului, adică partidele burgheze, s-au încheșat de foarte multă vreme și cu atât mai trainic, cu cât există mai multă libertate politică.

În America există libertatea cea mai deplină. Timp de o *jumătate de secol* după războiul de secesiune din 1860—1865¹⁰¹, cele *două* partide burgheze din această țară au dat dovadă de o forță și de o trăinicie remarcabile. Partidul foștilor proprietari de sclavi este așa-numitul „partid democrat“¹⁰². Partidul capitaliștilor, care se declarase pentru eliberarea negrilor, a devenit „partidul republican“.

După eliberarea negrilor, deosebirea dintre cele două partide a început să se șteargă tot mai mult. Lupta dintre ele se dădea mai ales în jurul problemei nivelului la care trebuie stabilite taxele vamale. Pentru masa poporului, această luptă *nu prezenta* nici o importanță serioasă. Prin *dispute* spectaculoase și lipsite de conținut, cele două partide burgheze înșelau poporul și îi abăteau atenția de la interesele lui vitale.

Acest așa-zis „sistem bipartid“, care domnea în America și în Anglia, a fost unul dintre cele mai puternice mijloace menite să împiedice apariția unui partid muncitoresc de sine stătător, adică a unui partid cu adevărat socialist.

Iată însă că în America, țara capitalismului celui mai avansat, sistemul bipartid a dat faliment! Ce a provocat acest faliment?

Forța mișcării muncitorești, dezvoltarea socialismului. Vechile partide burgheze (cel „democrat“ și cel „republican“) stăteau cu fața spre trecut, spre epoca de eliberare a negrilor. Noul partid burghez, „Partidul național progresist“, stă cu fața spre viitor; întregul său program este axat pe problema salvării capitalismului, și anume pe problema ocrotirii muncitorilor și pe cea a „trusturilor“, cum se numesc în America uniunile de capitaliști.

Vechile partide sînt produsul unei epoci a cărei sarcină se rezuma la dezvoltarea cît mai rapidă a capitalismului. Lupta dintre ele era în fond o luptă pentru cea mai potrivită cale de accelerare și de înlesnire a dezvoltării lui.

Noul partid este produsul epocii actuale, în care se pune problema existenței însăși a capitalismului. În America, țara cea mai liberă și mai avansată, această problemă se pune la ordinea zilei mai clar și pe un plan mai vast decît în alte țări.

Întregul program al lui Roosevelt și al „progresiștilor“, întreaga lor agitație are drept problemă centrală *salvarea capitalismului* cu ajutorul... unor reforme burgheze.

Același reformism burghez care în vechea Europă se reduce la o flecăreală de profesori liberali, în libera republică americană s-a întruchipat imediat într-un partid

cu patru milioane de aderenți. Sînt proporții cu adevărat americane.

— Noi vom salva capitalismul cu ajutorul reformelor — declară acest partid. — Vom introduce cea mai avansată legislație pentru reglementarea muncii în fabrici. Vom introduce controlul de stat asupra *tuturor* trusturilor (în America asta înseamnă asupra *întregii* industriei!). Vom introduce controlul de stat asupra trusturilor, ca să nu mai fie mizerie, ca fiecare să primească un salariu „onorabil”. Vom statornici „dreptatea socială și industrială”. Jurăm că vom înfăptui *toate* reformele..., cu excepția unei *singure* „reformă”, pe care nu o vrem: *exproprierea capitaliștilor!*

În America, întreaga avuție națională se cifrează în momentul de față la 120 de bilioane (mii de milioane) de dolari, adică la vreo 240 de bilioane de ruble. *Aproximativ o treime* din această avuție, adică 80 de bilioane de ruble, se află în proprietatea sau sub controlul a *două* trusturi: trustul „Rockefeller” și trustul „Morgan”! Cele numai 40 000 de familii cărora le aparțin aceste două trusturi stăpînesc 80 000 000 de robi salariați.

Se înțelege că, atîta timp cît există acești moderni proprietari de sclavi, toate „reformele” nu sînt decît simple iluzii. Roosevelt a fost *anume* tocmit de șmecherii de miliardari ca să propovăduiască asemenea iluzii. Atîta timp cît capitalul rămîne în mîinile capitaliștilor, „controlul de stat” promis de Roosevelt se va transforma într-un mijloc de luptă împotriva grevelor, într-un mijloc pentru înăbușirea lor.

Dar proletarul american s-a trezit din letargie și stă la postul său. Cu sarcastică ironie întîmpină el succesele lui Roosevelt. — Ai reușit să atragi 4 000 000 de oameni cu promisiunile d-tale de reforme, stimabile șarlatan Roosevelt? Foarte bine! Mîine acești patru milioane de oameni se vor convinge că promisiunile d-tale sînt vorbe goale, căci dacă ei vă urmează astăzi e *numai* pentru că simt că *nu se mai poate* trăi ca pînă acum.

(1)

Къ Върховъ и НБКД-а
Проф. Ленинъ част. деновани

Какъ се обяснява извѣстна дѣлба въ
ДПС нѣмците и нѣмцы неплати проф.
Ленинъ платили за работа и др.?

Еще повече, ако работятъ проф.
неплати проф. Ленинъ и останава нѣмцы
нѣмците и останава немците. Ето
забележи, ако останава немците и неплати
проф. Ленинъ платили и останава, което
Ленинъ платили платили да не се плати
то, които останава бѣха платили, ко-
гато останава платили да не платили,
и платили платили платили, платили
платили платили (и нѣм. и неплатили)
и останава.

Къ нѣмцы немцы немцы немцы

CŪ PRIVIRE LA UNELE CUVÎNTĂRI ALE DEPUTAȚILOR MUNCITORIMII ¹⁰³

Ce idei fundamentale ar trebui să stea la baza *primei* cuvîntări pe care o va rosti în Dumă un purtător de cuvînt al deputaților muncitorimii ?

Firește că *prima* cuvîntare va fi așteptată de muncitori cu o deosebită nerăbdare și încordare. Firește că ei se așteaptă să găsească în prima cuvîntare lucrul principal și esențial, o expunere concentrată a punctului de vedere în problemele care frămîntă cel mai mult pe toată lumea și care se pun pe primul plan în politica țării în general și în practica mișcării muncitorești (atît a celei politice cît și a celei economice) în special.

Printre aceste probleme se numără următoarele :

1) *Continuitatea* activității fracțiunii social-democrate în Duma a IV-a. Prin continuitate trebuie să înțelegem păstrarea unei *legături indisolubile* cu fracțiunile social-democrate din toate Dumele anterioare, punîndu-se îndeosebi accentul pe legătura cu fracțiunea social-democrată din Duma a II-a, date fiind cunoscutele atacuri dezlănțuite de contrarevoluție împotriva acestei fracțiuni.

Este important ca această continuitate să fie subliniată, deoarece, spre deosebire de partidele burgheze, democrația muncitorească consideră că activitatea desfășurată de ea în Dumele I, a II-a, a III-a și a IV-a constituie *un tot unitar* ; nici un fel de întorsături ale evenimentelor (și nici un fel de lovituri de stat în genul celei de la 3 iunie) nu o vor abate de la sarcinile sale, de la urmărirea țelurilor sale nestrămutate.

2) A doua teză care nu poate să nu figureze în prima cuvîntare a unui deputat al muncitorimii este socialismul. Aici sînt, propriu-zis, două teme. Prima este aceea că social-democrația din Rusia este unul dintre detașamentele armatei internaționale a proletariatului socialist. Textual așa s-a exprimat și Pokrovski în Duma a III-a (vezi declarația sa în dările de seamă stenografice, ediția oficială, pag. 328, ședința a 7-a din 16 noiembrie 1907). Această precizare este, bineînțeles, absolut necesară.

În vremurile noastre este însă necesară și o altă precizare extrem de importantă, și anume trebuie arătat care este situația și care sînt sarcinile socialismului în lumea *întreagă*. Care sînt trăsăturile caracteristice ale acestei situații? a) Ascuțirea extremă a luptei dintre clasa muncitoare și burghezie (scumpirea vieții, grevele de masă, *imperialismul* marilor puteri, concurența lor înverșunată în lupta pentru piețe, apropierea unui război între ele) și b) apropierea înfăptuirii socialismului. Clasa muncitoare din lumea întreagă nu luptă pentru a i se recunoaște dreptul de a avea un partid socialist, ci *pentru cucerirea puterii*, pentru o nouă organizare a societății. Este extrem de important ca aceste lucruri să fie spuse de la tribuna Dumei, ca muncitorii din Rusia să afle că în Europa și în America au început mari bătălii pentru socialism, că *se apropie* triumful (triumful inevitabil) al socialismului în lumea civilizată.

3) Teza a treia se referă la războiul balcanic, la situația internațională și politica externă a Rusiei.

Această temă, extrem de actuală, nu poate fi ocolită. Ea se subdivide în următoarele probleme:

a) Războiul balcanic. Lozinca creării unei republici federative balcanice trebuie să fie proclamată și de către deputatul muncitorilor ruși. Împotriva vrajbei dintre slavi și turci. *Pentru* libertatea și egalitatea în drepturi a *tuturor* popoarelor din Balcani.

b) Împotriva oricărui amestec străin în războiul balcanic. Este absolut necesar să declarăm că aderăm la demonstrația în favoarea păcii care a avut loc la Basel, la congresul socialist internațional¹⁰⁴. Război războiului!

Împotriva oricărui amestec ! Pentru pace ! Acestea sînt lozincile muncitorilor.

c) Împotriva politicii externe a guvernului rus în general, menționîndu-se în mod special „poftetele“ de acaparare (și începutul de acaparare) a Bosforului, a Armeniei turcești, a Persiei, a Mongoliei.

d) Împotriva naționalismului guvernamental, indicîndu-se totodată care sînt naționalitățile asuprite : Finlanda, Polonia, Ucraina, evreii etc. Este extrem de important ca lozinca *autodeterminării politice* a tuturor naționalităților să fie menționată precis, în opoziție cu orice alte formule incomplete (cum ar fi numai „egalitatea în drepturi“).

e) Împotriva naționalismului liberal, care nu este atît de brutal, dar e periculos în special prin ipocrizia sa, prin felul „rafinat“ în care înșală poporul. În ce își găsește expresia acest naționalism liberal (progresist-cadet) ? — în agitație șovină pe tema sarcinilor care revin „slavilor“, în perorările pe tema „sarcinilor de mare putere“ care stau în fața Rusiei, în propaganda în favoarea unei înțelegeri între Rusia, Anglia și Franța în vederea *jefuirii* altor țări.

4) Teza a patra : situația politică din Rusia. Aici esențialul este de a înfățișa lipsa de drepturi și domnia bunului plac, de a sublinia necesitatea *absolută* a libertății politice.

În legătură cu aceasta, menționăm în mod special că :

(a) Trebuie amintite închisorile — închisoarea de la Kutomara, cea de la Algaci etc.¹⁰⁵.

(b) Trebuie spus în auzul întregii țări că alegerile au fost falsificate, că au fost folosite metode bonapartiste, că guvernul nu se mai bucură *nici măcar* de încrederea claselor pe care a contat lovitura de stat de la 3 iunie (moșierii și burghezia).

Preoții au fost siliți să voteze împotriva conștiinței lor.

Duma s-a deplasat spre dreapta, iar țara spre stînga.

(c) Este important în special să fie just exprimată corelația dintre faimoasa lozincă lichidatoristă a „libertății de asociere“ și sarcinile *libertății politice* în general. Este extrem de important să se arate că libertatea presei, a

asociațiilor, a întrunirilor, a grevelor este *absolut* necesară muncitorilor, dar că *tocmai* în interesul înfăptuirii ei este necesar să înțelegem *legătura indisolubilă* care există între această libertate și bazele generale ale libertății politice, între ea și schimbarea *radicală* a întregii orânduiri politice. Nu utopia liberală a libertății de asociere *în condițiile* regimului de la 3 iunie, ci o luptă dusă *în numele* libertății în general — și a libertății de asociere în particular — *împotriva acestui regim* pe toată linia, *împotriva bazelor* acestui regim.

5) Teza a cincea : situația insuportabilă a țăranimii. Foametea din 1911, care a lovit 30 000 000 de țărani. Ruinarea și pauperizarea satului. „Reforma agrară“ decretată de guvern nu face decât să *învrăzățească* situația. Prosperitatea financiară este o prosperitate aparentă, de fațadă, bazată pe o fiscalitate excesivă, pe alcoolizarea poporului. Până și modestul proiect agrar al țăranilor de dreapta („proiectul celor 43 de țărani“) din Duma a III-a¹⁰⁶ a fost pus sub obroc. Țăranii trebuie să fie eliberați de sub jugul moșierilor și al proprietății funciare moșierești.

6) Teza a șasea : trei tabere în alegerile pentru Duma a IV-a și trei tabere în țară :

(a) tabăra guvernamentală. Neputincioasă. Falsificarea alegerilor.

(b) tabăra liberalismului. Aici este foarte important să fie subliniat, fie și în câteva cuvinte, contrarevoluționarismul liberalilor : ei sînt *împotriva* unei noi revoluții. Pot fi citate textual cuvintele lui Gredescul, reproduse în „Pravda“ nr. 85 (din 8 august) * : „Nu este nevoie de o nouă mișcare populară (adică de o a doua revoluție), ci este nevoie numai de o activitate constituțională liniștită, perseverentă și bine orientată“, așa a spus textual Gredescul, iar „Reci“ i-a reprodus cuvintele.

Speranțele pe care și le pun liberalii în *reformele* constituționale *în condițiile* menținerii *bazelor* actua-

* Vezi volumul de față, pag. 25—26. — Nota red.

lului regim, *fără* o largă mișcare populară, sînt de domeniul *utopiei*.

(c) Tabăra a treia — democrația. În fruntea ei se află clasa muncitoare. Vorbind la persoana a treia, despre trecut, se poate spune ceea ce a spus *pînă* și „Golos Moskvî“, și anume că clasa muncitoare s-a prezentat în alegeri cu *trei* lozinci: (1) republică democratică; (2) ziua de muncă de 8 ore; (3) confiscarea tuturor pămînturilor moșierești în folosul țăranilor.

7) Teza a șaptea: aprecierea mișcării politice și a grevelor din 1912.

(a) Este extrem de important să se arate că numărul participanților la greve politice a ajuns la 1 000 000. Învierea întregii mișcări de eliberare.

(b) Este extrem de important să se arate că, în grevele lor politice, muncitorii și-au fixat țeluri de interes *general*, sarcini de interes *general*, și nu particular.

c) E necesar să se arate că tocmai *legătura* dintre grevele economice și cele politice este aceea care dă mișcării forță și viabilitate.

(d) Trebuie menționat protestul muncitorilor împotriva executării marinarilor.

8) Teza a opta, teză esențială care rezultă din toate cele precedente și este strîns legată de ele: hegemonia proletariatului. Rolul său îndrumător. Rolul său de conducător. El duce după sine întregul popor, întreaga democrație. El revendică libertatea și duce poporul la luptă pentru libertate. El dă exemplu, este un model. Ridică moralul. Creează o nouă stare de spirit.

9) Teza a noua și ultima: o scurtă recapitulare și sintetizare. Vorbind la persoana a treia, trebuie să se arate că muncitorii conștienți rămîn „neștrămutat fideli“ următoarelor *trei* principii: în primul rînd, socialismului; în al doilea rînd, „principiilor vechiului Partid muncitoresc social-democrat din Rusia, partid încercat în lupte“: muncitorii îi sînt fideli. Acest *fapt* trebuie subliniat; în al treilea rînd, muncitorii sînt fideli „convincerilor lor republicane“. Nu e vorba de un apel, de o lo-

zincă, ci de fidelitate față de convingeri. (Într-o serie de țări monarhice — Anglia, Suedia, Italia, Belgia etc. — există partide republicane legale.)

P.S. S-ar mai putea pune chestiunea dacă revendicarea „libertății de asociere” trebuie sau nu specificată *aparte*. Nu trebuie să uităm că sub această lozincă lichidatorii propagă revendicarea liberală a unei reforme constituționale *în condițiile* menținerii neștirbite a *bazelor* regimului de la 3 iunie... *

*Scris în noiembrie 1912
mai târziu de 11 (24) ale lunii*

*Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operei lui V. I. Lenin, vol. XVI*

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — Nota red.

CU PRIVIRE
LA DEPUTAȚII MUNCITORILOR DIN DUMĂ
ȘI LA DECLARAȚIA LOR ¹⁰⁷

De la tribuna Dumei a IV-a de stat, fracțiunea social-democrată declară că activitatea sa va fi o continuare directă a activității fracțiunilor social-democrate din Dumele de stat anterioare, și în special a fracțiunii social-democrate din Duma a II-a, împotriva căreia contra-revoluția a comis un incalificabil act de răzbunare politică. Social-democrația din Rusia este unul dintre detașamentele marii armate internaționale eliberatoare a proletariatului socialist. Această armată crește acum foarte rapid în lumea întreagă ; scumpetea generală, jugul capitalului unit în uniuni, carteluri, trusturi, sindicate și politica imperialistă a marilor puteri fac ca situația maselor muncitorești să devină insuportabilă și duc la ascuțirea luptei dintre muncă și capital ; se apropie cu pași repezi timpul când se va pune capăt capitalismului, când milioanele de proletari uniți vor crea o orînduire socială în care va dispărea mizeria maselor și nu va mai exista exploatarea omului de către om.

Fracțiunea social-democrată își unește glasul cu cel al muncitorilor din toate țările, care la Congresul internațional de la Basel au protestat cu hotărîre împotriva războiului. Muncitorii cer pace. Ei protestează împotriva oricărui amestec în treburile din Balcani. Numai deplina libertate și independență a popoarelor balcanice, numai o republică federativă balcanică poate să asigure cea mai bună ieșire din actuala criză și o rezolvare reală a problemei naționale prin recunoașterea deplinei egalități în

drepturi și a dreptului necondiționat la autodeterminare politică pentru toate naționalitățile fără excepție.

Fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a de stat protestează îndeosebi împotriva politicii externe a guvernului rus. Ea înfișează tentativele de a mări teritoriul statului nostru prin cotropirea unor teritorii străine la Bosfor, în Armenia turcească, în Persia, în China; ea înfișează cotropirea Mongoliei, cotropire care tulbură bunele relații cu marea republică frățescă chineză.

Orice șovinism și naționalism va găsi în fracțiunea social-democrată un dușman neîmpăcat, fie că e vorba de brutalul și bestialul naționalism guvernamental, care asuprește și sugrumă Finlanda, Polonia, Ucraina, populația evreiască, precum și toate celelalte naționalități nevelicoruse, fie că este vorba de naționalismul rafinat și fățarnic camuflat al liberalilor și cadeților, care sînt gata să discute sarcinile Rusiei ca mare putere și realizarea unei înțelegeri între Rusia și alte puteri în vederea jefuirii unor teritorii străine.

Zadarnic se străduiesc clasele guvernante ca prin zarva discursurilor naționaliste să abată atenția poporului de la situația internă insuportabilă a Rusiei. Scandaloaasă falsificare a alegerilor pentru Duma a IV-a, care ne amintește de metodele bonapartiste ale aventurierului Napoleon al III-lea, a arătat pentru a suta și a mia oară că guvernul nu se poate sprijini pe nici o clasă a populației. El nu poate menține nici măcar alianța cu moșierii și cu marea burghezie, alianță din voința căreia a fost săvîrșită lovitura de stat de la 3 iunie 1907. Duma s-a deplasat spre dreapta, în timp ce țara întregă s-a deplasat spre stînga.

Întreaga Rusie geme sub apăsarea samavolniciei și a lipsei de drepturi. În toată lumea civilizată au stîrnit o profundă indignare știrile referitoare la regimul de ocnă în care sînt ținuți deținuții politici la Kutomara, Algaci și în alte închisori, unde sînt torturați cei mai buni oameni din țara noastră. Rusia are nevoie de libertate politică așa cum omul are nevoie de aer ca să respire, Rusia nu

poate trăi și nu se poate dezvolta fără libertatea presei, a întrunirilor, a asociațiilor și a grevelor, și în primul rând și mai ales are nevoie de aceste libertăți proletariatul, pe care lipsa de drepturi care domnește în viața rusească îl ține legat de mâini și de picioare în lupta pe care el trebuie s-o ducă pentru mărirea salariilor, pentru reducerea zilei de muncă, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai. Jugul capitalului, scumpetea traiului, șomajul de la orașe și pauperizarea satului fac să fie deosebit de necesare unirea muncitorilor în asociații și lupta lor pentru dreptul la viață, în timp ce lipsa de libertate politică îl ține pe muncitor într-o situație de rob sau de iobag. În lupta pentru libertate, muncitorii nu vor precupeți nici o jertfă, deoarece știu foarte bine că numai schimbarea radicală a tuturor condițiilor politice ale vieții rusești, numai asigurarea deplină a bazelor și temeliilor libertății politice pot garanta libertatea luptei muncitorilor împotriva capitalului.

Alegerile pentru Duma a IV-a și grevele politice de masă declarate de muncitori în 1912, greve la care au participat aproape 1 000 000 de muncitori, au dovedit că se apropie momentul când muncitorii vor porni din nou în fruntea întregii democrații la luptă pentru cucerirea libertății. Trei tabere și-au măsurat forțele în lupta electorală. Tabăra contrarevoluției guvernamentale s-a dovedit atât de neputincioasă, încât a fost nevoită să falsifice pînă și niște alegeri făcute în baza legii de la 3 iunie, silind pe intimidății preoți de la sate să voteze împotriva conștiinței lor, împotriva convingerilor lor. Tabăra liberalismului s-a îndepărtat și mai mult de democrație și s-a apropiat și mai mult de marea burghezie. Cadeții și-au dovedit atitudinea contrarevoluționară, coalizîndu-se cu ultrareacționarii împotriva social-democraților la Riga și la Ekaterinoslav, la Kostroma și în curia I din Petersburg. Utopia liberală a realizării unor reforme constituționale în condițiile menținerii bazelor actualei orînduiri politice, fără o puternică mișcare populară, pierde tot mai mult teren în rîndurile democrației. Lozinca liberali-

lor este: „nu e nevoie de o a doua revoluție, e nevoie numai de o activitate constituțională“. Dându-și seama de falsitatea acestei lozinci, în lupta sa electorală clasa muncitoare a unit în jurul său forțele întregii democrații.

După cum știe toată lumea și după cum a declarat pînă și presa guvernamentală, clasa muncitoare s-a prezentat în campania electorală cu următoarele trei lozinci: republică democratică, ziua de muncă de 8 ore și confiscarea tuturor pămînturilor moșierești în folosul țăranilor.

După convingerea proletariatului social-democrat, aceste trei revendicări constituie încununarea necesară a unor asemenea revendicări împărtășite de orice democrat ca, de pildă, votul universal, libertatea presei, libertatea întrunirilor și asociațiilor, libertatea grevelor, alegerea judecătorilor și a funcționarilor de către popor, desființarea armatei permanente și crearea unei miliții populare, separarea bisericii de stat și a școlii de biserică etc.

Situația maselor țărănești din Rusia devine din ce în ce mai insuportabilă. Așa-zisa „reformă agrară“ a guvernului nu face decît să înrăutățească situația majorității țăranilor, ruinînd satul, provocînd foametea din anul trecut, care a lovit 30 000 000 de oameni, și neaducînd o îmbunătățire temeinică agriculturii în general. Aparenta prosperitate financiară este bazată pe o fiscalitate excesivă și pe alcoolizarea poporului, iar guvernul își amîină falimentul recurgînd la noi și noi împrumuturi. Pînă și modestul proiect agrar al celor 43 de deputați țărani de dreapta din Duma a III-a a fost pus sub obroc. Nu-i de mirare că tot ce e mai bun în rîndurile țărănimii își îndreaptă tot mai mult privirile spre clasa muncitoare, ca unicul conducător al poporului în lupta pentru libertate. Nu-i de mirare că întreaga democrație vede în grevele politice din 1912 — indisolubil legate de mișcarea economică a clasei muncitoare — zorile unei vieți noi, ale unei noi și mai puternice mișcări de eliberare.

Fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a va apăra interesele și nevoile acestei mișcări. Ea consideră că nu are dreptul să ascundă majorității Dumei a IV-a ceea ce gîndesc și simt toți muncitorii conștienți din Rusia. Munci-

torii conștiinței rămân nestrămutat fideli socialismului. Ei rămân nestrămutat fideli principiilor vechiului Partid muncitoresc social-democrat din Rusia, încercat în lupte. În numele acestor principii, ei rămân nestrămutat fideli convingerilor lor republicane.

*Scris nu mai târziu
de 13 (26) noiembrie 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1948,
în ediția a 4-a
a Operei lui V. I. Lenin, vol. 18*

*Se tipărește după o copie
făcută de N. K. Krupskaja*

CU PRIVIRE LA EVENIMENTELE DE LA 15 NOIEMBRIE

(CUVINTARE NEROSTITĂ)

La 15 noiembrie și-a început lucrările Duma a IV-a. La 15 noiembrie a avut loc o demonstrație a muncitorilor din Petersburg¹⁰⁸. În legătură cu grevele politice precedente, pe terenul creat de aceste greve, demonstrația de la 15 noiembrie are semnificația unui mare eveniment istoric. De la greve s-a trecut la demonstrații. Mișcarea maselor s-a ridicat pe o treaptă superioară: de la greve cu caracter politic la demonstrații de stradă. Acesta este un mare pas înainte, pe care toți conducătorii conștiinței ai proletariatului trebuie să-l sublinieze, să-l releve și să-l aprecieze la justa lui valoare.

Acest pas înainte capătă o importanță cu atât mai mare, cu cât coincide cu începerea lucrărilor Dumei a IV-a, această Dumă moșierească, ultrareacționară, emanație a regimului de la 3 iunie. Un moment foarte bine ales pentru o demonstrație! Un admirabil instinct proletar au vădit muncitorii care au înțeles să opună deschiderii „parlamentului“ ultrareacționar o demonstrație cu steaguri roșii pe străzile capitalei, s-o confrunte pe cea dintâi cu cea de-a doua!

Muncitorii au dat dovadă de un admirabil instinct proletar, înțelegând să opună slugarnicei „demonstrații“ cadete-octombriște din incinta Dumei (în legătură cu lamentabilele fraze debitate de Rodzeanko pe tema „constituției“¹⁰⁹) o demonstrație adevărată, realmente populară, realmente democratică, pur muncitorească (in-

telectualitatea a lipsit, din păcate, dacă e să dăm crezare ziarelor).

De o parte, pălăvrăgeala slugarnică pe tema „constituției“ (sau a păstrugii cu hrean à la Rodzeanko) în Duma ultrareacționară, iar de altă parte un exemplu care marchează începutul unei lupte duse în afara Dumei pentru libertate și pentru o reprezentanță națională (fără ghilimele), pentru republică; în acest contrast își găsește expresia instinctul profund și sigur al maselor revoluționare.

Faptul că ziarul liberal-lichidatorist „Luci“ „a avertizat“ împotriva unei asemenea demonstrații este întru totul explicabil din partea unor trădători ai clasei muncitoare.

Dar cum a putut „să avertizeze“ împotriva demonstrației fracțiunea social-democrată? Cum a putut ea să decadă pînă într-atît încît să ajungă la nivelul cadeților, la o atitudine slugarnică? Cum a fost posibil ca membrii fracțiunii să consimtă la așa ceva, să se comporte într-un mod atît de rușinos?

Se naște presupunerea, exprimată uneori „neoficial“: nu cumva au existat temeri că la mijloc ar fi fost o provocare din partea vreunuia dintre grupurile „care chemau“ la demonstrație?

Să admitem un moment că a existat o asemenea presupunere. Justifică ea oare comportarea fracțiunii social-democrate? Nicidecum. Sau, mai bine-zis, o justifică *din punct de vedere personal*, dar nu o justifică *din punct de vedere politic*. Ea pune la adăpost fracțiunea social-democrată din Dumă de bănuiala de a fi trădat cauza muncitorească, dar n-o poate feri de reproșul că a comis o greșeală politică.

Într-adevăr, cum ar fi procedat un deputat al *muncitorimii*, un adevărat deputat al muncitorimii, dacă, după ce auzise trei zile de-a rîndul că se pregătește o asemenea demonstrație, i-ar fi ajuns la ureche în ultima zi „zvonul“ (poate *tot* provocator?) că „nu este exclus ca la mijloc să fie o provocare?“

Un deputat al muncitorimii ar fi găsit calea spre cîțiva muncitori influenți. El ar fi înțeles că în *asemenea* mo-

mente locul lui este alături de muncitorii înaintați, că într-o asemenea situație este infinit mai important să fii alături de muncitori decât să participi la ședințele fracțiunii din Dumă. El ar fi aflat de la muncitorii înaintați, de la 2—3 (dacă nu de la 4—5) muncitori *influenți* din capitală, *cum stau lucrurile*, ce *gîndesc* muncitorii, *care este starea de spirit* a maselor.

Deputatul muncitorimii s-ar fi informat, *ar fi știut* să se informeze asupra acestui lucru, ar fi găsit posibilitatea de a afla că greva (cu 15 000—50 000 de participanți !! după relatările presei burgheze) va avea loc, că demonstrația va avea loc, că muncitorii nici nu se gîndesc să se dedea la dezordini și la acte de violență, că, *prin urmare*, zvonurile despre o provocare sînt lipsite de orice temei.

Deputatul muncitorilor ar fi aflat toate aceste lucruri și nu s-ar fi lăsat indus în eroare de jalnicii intelectuali liberali speriați din mîrșavul „grup de inițiativă“.

Au circulat zvonuri că la mijloc ar fi fost o provocare. Să zicem că așa a fost. Dar în timpul gaponiadei n-au circulat asemenea zvonuri? Ce fel de muncitor sau conducător al muncitorimii ar fi fost acela care n-ar fi știut să facă deosebire între trezirea incipientă a maselor în cadrul gaponiadei, trezire care luase o formă sui-generis, și provocatorul Gapon sau agenții provocatori care-l împingeau din spate pe Gapon !!

Să admitem că și în pregătirea demonstrației de la 15 noiembrie a fost la mijloc mîna poliției și a unor provocatori. Să admitem că este așa (deși acest lucru nu a fost dovedit și este prea puțin probabil; mai probabil este că *provocatoare* erau *zvonurile* despre provocare).

Să admitem însă că este așa. Ce rezultă de aici? Rezultă că nu trebuie să ne lăsăm împinși la acte de violență din moment ce nici vorbă n-a fost de asemenea acte. Rezultă că trebuie să prevenim pe muncitori să evite orice acte de violență. Dar să-i prevenim să nu participe la o grevă pașnică atunci cînd masele *fierb*? Să-i prevenim să nu participe la o *demonstrație*? ?

Regretabilă, foarte regretabilă este greșeala pe care a săvârșit-o fracțiunea social-democrată din Dumă în ansamblul ei. Și ne-ar place să aflăm că nu toți au săvârșit-o și că mulți dintre cei care au săvârșit-o își dau seama că au greșit și n-o vor repeta.

Mișcarea proletariatului din Rusia (oricare ar fi mașinațiile poliției și indiferent unde s-ar recurge la ele) s-a ridicat *pe o treaptă superioară*.

*Scris în a doua jumătate
a lunii noiembrie 1912*

Semnat : U n n e - d e p u t a t

Publicat pentru prima oară în 1930,

*în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operei lui V. I. Lenin, vol. XVI*

Se tipărește după manuscris

PROBLEMA ORIENTĂRII DE PARTID A STUDENȚIMII DEMOCRATICE

Am semnalat acum câteva zile în „Pravda“ (vezi nr.) articolul studentului M.¹¹⁰, care furnizează un material deosebit de prețios în problema „stării de spirit a studențimii“. În ceea ce privește partinitatea studenților, autorul spune :

„Desigur, organizațiile de stînga cuprind o parte relativ restrînsă a studențimii. În condițiile actuale nici nu poate fi altfel, și în genere forța organizațiilor nu este determinată de numărul membrilor, ci de influența lor în mase. Ar fi greu de spus ce va fi în viitor, dar trebuie să arătăm că acum organizațiile de stînga merg în pas cu masa studențească“ („Zaprosî Jizni“ nr. 47).

Autorul are perfectă dreptate cînd spune că *la noi* în Rusia, *mai ales* în condițiile politice actuale, „forța organizațiilor *nu* este determinată de numărul membrilor, *ci de influența lor în mase*“. Pentru Europa această afirmație n-ar fi valabilă ; ea nu ar fi valabilă nici pentru Rusia din toamna anului 1905. Dar pentru Rusia de astăzi ea este în așa măsură valabilă, încît ne putem hazarda chiar să formulăm un paradox aparent : *pentru ca influența în mase a unei organizații să fie largă și stabilă*, este necesar ca numărul membrilor ei să nu depășească un anumit minim !

Dar care este orientarea de partid a acestor organizații „de stînga“ ale studențimii ? Studentul M. scrie :

„Trebuie să subliniem în special că nu se simte vreo dezbinare între diferitele organizații de stînga. Această dezbinare a fost deosebit de accentuată acum trei ani, în perioada de inactivitate

și de acalmie. Uneori alegerile pentru comisiile de cantină etc. se efectuau pe liste de partid. Acum aceste disensiuni au dispărut aproape cu desăvârșire, în parte pentru că toată lumea își dă seama de necesitatea de a-și uni forțele în vederea unor acțiuni comune, în parte pentru că vechile poziții de partid sînt zdruncinate, iar cele noi încă nu sînt consolidate“.

Este cert că și sub acest raport studențimea reflectă un fenomen general pentru Rusia. Pretutindeni, în întreaga tabără a democrației, și chiar în rîndurile muncitorilor, „vechile poziții de partid sînt zdruncinate, iar cele noi încă nu sînt consolidate“. Ce este lichidatorismul? El reprezintă fie o concesie făcută din lașitate spiritului vremii, stării „zdruncinate“ a vechilor poziții de partid, fie o expresie a tendinței liberalilor de a profita de această zdruncinare.

Sarcina *întregii* democrații este de a lupta din răspuseri împotriva acestei „zdruncinări“ și de a tinde spre „consolidarea“ precisă, clară, hotărîtă și bine chibzuită a „noilor poziții“. Ar fi profund greșit să se confunde controversese și discuțiile în jurul platformelor de partid (și al platformelor interne de partid) cu „disensiunile“.

„Unirea forțelor în vederea unor acțiuni comune“ este absolut necesară, inclusiv, de pildă, forțele marxiștilor și ale narodnicilor. Dar aceasta nu înlătură delimitarea pe linie de partid, ci o *reclamă*. Unitatea de acțiune este posibilă numai în cazul cînd există o *adevărată* unitate de convingere în ceea ce privește necesitatea acțiunii respective. Acest lucru este clar ca lumina zilei. Democrația rusă a avut de suferit de pe urma faptului că în vederea unei acțiuni *democratice* a încercat „să-și unească forțele“ cu *ne* democrației, cu liberalii!

Încercați, de pildă, „să uniți forțele“ partizanilor grevelor politice cu „forțele“ adversarilor lor: este clar că de aici nu va rezulta decît un *prejudiciu* pentru „acțiune“. Nu așa trebuie procedat. Căutați mai întîi să ajungeți la o delimitare clară, categorică, precisă și bine chibzuită a „pozițiilor“, platformelor și programelor, iar după aceea

străduiți-vă să uniți forțe care, în virtutea convingerilor lor și a naturii lor sociale, *pot merge împreună, uniți-le numai în vederea unei acțiuni în care se poate conta pe* unitate de păreri. Atunci și numai atunci inițiativa va da roade.

*Scris între 24 și 29 noiembrie
(7 și 12 decembrie) 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist” nr. 6
Semnat : V. I.*

Se tipărește după manuscris

DUPĂ ALEGERILE DIN AMERICA

Am mai arătat în „Pravda” * cât de mare este importanța scindării partidului republican din America și crearea partidului „progresist” al lui Roosevelt.

Acum alegerile s-au încheiat. „Democrații” au învins, și de pe acum încep să se arate consecințele prezise de socialiști. Partidul progresist al lui Roosevelt, cu cele 4 500 000 de voturi ale sale, ne oferă un exemplu de curent burghezo-reformist larg, care a apărut în arenă ca o mișcare de proporții veritabil americane.

Destinele acestui curent prezintă un interes general, pentru că, într-o formă sau alta, el există în toate țările capitaliste.

Principalele două elemente constitutive ale oricărui curent burghezo-reformist sînt: căpeteniile burgheze, politicienii, care înșală masele promițîndu-le reforme, și masele înșelate, care simt că nu se mai poate trăi ca înainte și care îl urmează pe șarlatanul ce promite mai mult decît alții. Iată însă că în America proaspătul partid progresist a început să pîrîie din încheieturi chiar a doua zi după alegeri.

Politicienii burghezi care înșală masele cu programul mincinos al lui Roosevelt au și început să țipe că vor să fuzioneze cu partidul republican. De ce? Foarte simplu: politicienii au nevoie de posturile grase pe care partidul la putere în America le distribuie fără pic de rușine oamenilor săi. Sciziunea din rîndul republicanilor a dus la

* Vezi volumul de față, pag 208—210. — Nota red.

victoria „democrațiilor“. Democrații se înfruptă acum temeinic din cașcavalul statului. Este explicabil deci că rivalii lor sînt gata să se lepede de partidul „progresist“ și să revină în partidul republican, care, *unit*, are toate șansele să-i bată pe democrați.

Brutală și cinică comercializare a „convingerilor politice“, nu-i așa? Dar absolut același lucru îl constatăm în *toate* țările capitaliste; și cu cît *mai puțin* liberă este o țară, cu atît mai murdară și mai mîrșavă este această comercializare a convingerilor politice din partea politicienilor burghezi, cu atît mai mare este rolul intrigilor de culise și al „relațiilor“ oculte în obținerea de concesiuni, subvenții, în aranjarea de afaceri bănoase (pentru domnii avocați) etc.

Celălalt element al oricărui curent burghezo-reformist — masele înșelate — s-a manifestat acum și el în maniera originală, liberă și clară, specifică americanilor. „Zeci de persoane care au votat pentru partidul progresist — scrie ziarul „Appeal“ al muncitorilor newyorkezi — vin acum în redacțiile și în birourile socialiste să ceară tot felul de lămuriri și informații. Ei sînt în majoritate oameni tineri, încrezători, lipsiți de experiență. Sînt oile pe care le tundea Roosevelt și sînt complet neinițiați în politică și în știința economică. Ei simt instinctiv că partidul socialist, cu milionul său de voturi, este mai serios decît cele 4 500 000 de voturi ale lui Roosevelt și vor să știe în primul rînd dacă reformele minimale promise de Roosevelt pot fi înfăptuite“.

„E de prisos să mai spunem — adaugă ziarul „Appeal“ — că noi dăm bucuros tuturor acestor «progresiști» *toate* lămuririle și informațiile cerute de ei, că nu lăsăm pe nimeni să plece fără literatură socialistă“.

Așa este soarta capitalismului: pînă și cei mai inventați aventurieri și trăgători de sfori „lucrează“... în favoarea socialismului!

Scris înainte de 25 noiembrie
(8 decembrie) 1912

Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist“ nr. 6

Se tipărește după manuscris

EXCES DE ZEL

Fiecare cu ce-l doare : proletariatul vorbește de necesitatea păcii, capitaliștii de exemplele de „patriotism“ din războiul balcanic. Fiecare cu preocupările sale. Muncitorii demonstrează că o revoluție balcanică ar fi costat de o sută de ori mai puține jertfe decît războiul balcanic și ar fi dat rezultate democratice de o mie de ori mai largi și mai trainice.

Capitaliștii — și „cei de dreapta“, și liberalii, inclusiv progresiștii și cadeții noștri — demonstrează în fel și chip că burghezii uniți din Balcani au reușit să smulgă cutare lucru, iar burghezii uniți din Anglia, Franța și Rusia ar fi putut să smulgă „prin bună înțelegere“ mult mai mult.

Un „patriot“ american, patriot al sacului cu bani, firește, a aflat de undeva că în flota militară greacă există nave construite din fondurile particulare ale unor mari milionari greci.

Și iată-l pe acest Gucikov sau Maklakov american făcînd o mare reclamă acestui exemplu patriotic. „Ce bine ar fi dacă țărmurile patriei noastre — scrie el — și întregul nostru comerț maritim ar fi apărate de gigantice nave de linie cu denumiri ca «Morgan», «Astor», «Vanderbilt», «Rockefeller» ! Văzînd un astfel de exemplu, poporul ar murmura mai puțin împotriva concentrării capitalului în mîinile miliardarilor și a repartizării inegale a bogăției !“

Este o propunere patriotică, dar nu-i de loc practică, spun rîzînd muncitorii americani. Realizați-vă excelentul vostru plan, domnilor; noi n-avem *nimic* împotriva. Pînă în prezent, la noi în America, Rockefellerii, Morganii etc. angajează detașamente particulare de oameni înarmați care să le apere proprietatea și să lupte împotriva greviștilor. Să-i lăsăm acum pe miliardari să arate cît mai convingător poporului că întreaga apărare „externă” a „statului” înseamnă *apărarea monopolurilor și a profiturilor* regilor trusturilor noastre! Să vedem dacă, privind giganticele vase de linie cu denumiri ca „Morgan”, „Rockefeller” etc., muncitorii voștri se vor pătrunde de înduioșare patriotică sau de convingeri socialiste. Să vedem dacă vor deveni mai docili în fața capitaliștilor sau vor cere cu mai multă fermitate ca toate trusturile (uniunile de fabricanți), întreaga lor avuție să treacă în mîinile întregii societăți, în mîinile muncitorilor.

...„Patriotul” american a cam sărit peste cal...

*Scris înainte de 25 noiembrie
(8 decembrie) 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist” nr. 6*

Se tipărește după manuscris

INCĂ O DATĂ DESPRE DEPUTAȚII ȚĂRANI DIN DUMA A IV-A

Ziarul „Novoe Vremea“ relatează recent că a fost definitiv constituit un grup țărănesc aparte în Duma a IV-a. Potrivit acestei știri, grupul numără 40 de deputați. Din conducerea lui fac parte Evseev, Karaulov, Iceas, Firsov și Merșciim.

„Se consideră — scria „Novoe Vremea“ — că unul dintre cei mai energici reprezentanți ai noului grup este Karaulov, un cazac care a atras asupra sa atenția prin felul original în care și-a precizat apartenența de partid în formularul pe care-l completează deputații la cererea chesturii Dumei. La rubrica «Apartenența de partid», Karaulov a scris: «Nu fac parte din nici un partid sau fracțiune. Sînt ceea ce trebuie să fie orice om care-și iubește cu adevărat patria, și anume sînt monarhist-democrat».

Se poate spune oare că o asemenea precizare a apartenenței de partid este „originală“? Și da, și nu. Da, întrucît Karaulov a spus sincer ceea ce mulți nu spun sincer. Nu, căci în fond părerea deputatului Karaulov este vădit împărtășită încă de foarte mulți țărani și cazaci.

Deputatul Karaulov socoate, printre altele, că „orice om care-și iubește cu adevărat patria“ *trebuie* să fie democrat. Este evident că deputatul Karaulov se înșală. Îl invităm să arunce o privire asupra jumătății de dreapta sau chiar asupra celor două treimi „de dreapta“ ale Dumei: se poate spune oare că printre toți deputații „de dreapta“, „naționaliști“ sau octombriști *nu există* oameni „care-și iubesc cu adevărat patria“? După toa*

probabilitățile, există asemenea oameni și credem că și Karaulov va fi de acord că este așa.

Și totuși este evident că atît cei de dreapta, cît și naționaliștii sau octombriștii (și, la drept vorbind, și cadeții) *nu* sînt „democrați”. Sînt toți monarhiști, incontestabil, dar *nu* sînt democrați. Ei ori nu vor de loc o lege electorală democratică, legi democratice cu privire la presă, asociații și întruniri, o împărțire democratică a proprietății funciare, ori recurg la o frazeologie bombastică în scopul de a ocoli problemele serioase ale democrației.

Ce concluzii putem trage de aici? Nu este oare evident că moșierii, de pildă, înțeleg „adevărata dragoste de patrie” *altfel* decît o înțeleg țărani, chiar dacă și unii și alții ar fi „monarhiști”?

Se poate afirma cu certitudine că lucrările Dumei a IV-a vor determina pe Karaulov și pe ceilalți deputați țărani să reflecteze asupra acestei chestiuni.

Scris la 27—28 noiembrie
(10—11 decembrie) 1912

Se publică pentru prima oară,
după manuscris

BOALA REFORMISMULUI

„De ce boală suferim ?“ — se întreba nu de mult în ziarul „Luci“ autorul unui foarte instructiv foileton cu acest titlu, scris sub impresia grevei din 15 noiembrie.

Răspunsul reiese limpede din următoarele două pasaje :

„S-ar părea că tuturor celor care aspiră la rolul de conducători trebuie să le fie clar că una este revendicarea desființării stărilor excepționale și aceea a libertății de asociere, care constituie obiectivul luptei în prezent și în viitorul apropiat, și alta este schimbarea orînduirii existente, despre care se vorbește în chemare. Această schimbare nu poate fi obținută printr-un joc de-a greva, lucru pe care-l vedem în prezent, ci printr-o muncă perseverentă, sistematică, prin cucerirea unei poziții după alta, prin încordarea tuturor forțelor, printr-o organizare exemplară și prin atragerea în această luptă nu numai a clasei muncitoare, ci și a maselor largi ale poporului...”

Conștienți de sarcinile noastre, acționînd sistematic în apărarea intereselor noastre, fără a ne aprinde subit astăzi pentru a ne potoli mîine, ne vom crea atît organizații sindicale puternice cît și un partid politic legal, împotriva căruia nimeni nu se va încumeta să ridice mîna“.

Aceste pasaje ne dau tot dreptul să spunem autorului : mai bine întreabă-te, stimabile, „de ce boală suferi d-ta însuși ?“ Iar noi îți vom răspunde : se vede cît de colo că suferi de reformism. Ai o idee „fixă“, ideea creării unui partid muncitoresc stolîpinist. E o boală gravă. Doctorii de la „Luci“ te vor nenoroci de tot.

În opoziție cu revendicarea generală a libertății politice, autorul militează pe deplin conștient și cît se poate de categoric pentru un „partid politic legal“. Confruntarea ce-

lor două pasaje reproduse mai sus nu lasă nici o îndoială în această privință. Orice tertipuri ar fi zadarnice aici.

Să ne fie îngăduit însă să-l întrebăm pe autor: de ce „partidul legal” al oportuniștilor din sînul democrației mic-burgheze („socialiștii-populiști” în 1906) și acela al liberalismului marii burghezii (cadeții în 1906—1907 și în anii următori) s-au dovedit a fi simple utopii și de ce partidul muncitoresc „legal” *preconizat de d-ta* n-ar fi o utopie?

D-ta recunoști (sau cel puțin manifestările „deschise” din timpul alegerilor *te-au silit* să recunoști) că cadeții sînt contrarevoluționari, că nu sînt democrați, nu sînt un partid al maselor în genere, ci un partid al burgheziei bogate, partidul „curiei întîi”. Și iată că d-ta, „om politic lucid și realist”, dușmanul „izbucnirilor subite și al agitării pumnului”, formulezi, chipurile în numele muncitorilor, o revendicare „imediată” care s-a dovedit a fi utopică, inaccesibilă pentru cadeți!!! Ești un mare utopist, dar utopia d-tale e mică, mărunță, jalnică.

Te-ai molipsit, fără să-ți dai seama, de această boală la modă — astăzi bîntuie așa o molimă! — care este descurajarea, lașitatea, desperarea, neîncrederea. Și această boală te împinge în mlaștina oportunismului, în care s-au rostogolit socialiștii-populiști și cadeții, făcîndu-se de rîsul lumii.

D-ta consideri că revendicarea desființării stărilor excepționale și aceea a libertății de asociere este o revendicare imediată și concretă în cadrul unei acțiuni „sistematice” și „conștiente”. D-ta ești în dezacord total cu social-democrația, căci ea *înțelege* condițiile generale în care pot fi realizate (și în care prezintă garanții de seriozitate) asemenea reforme. D-ta împărtășești în chestiuni esențiale punctul de vedere al progresiștilor și al octombriștilor, căci oamenii aceștia se înșală pe sine, înșelînd și pe alții, cu flecăreala... despre reforme și „libertăți” în cadrul actualei stări de lucruri. Reformistul italian Bissolati a trădat clasa muncitoare de dragul unor reforme promise de ministrul *liberal* Giolitti în condițiile existenței „legale” a partidelor *tuturor* claselor. D-ta însă

trădezi clasa muncitoare de dragul unor reforme pe care *nici măcar* Izgoevii și Bulgakovii *nu* le așteaptă de la Makarov!

D-ta vorbești cu dispreț de „jocul de-a greva“. N-am posibilitatea să-ți răspund aici la acest punct așa cum s-ar conveni. Voi arăta doar pe scurt că e pur și simplu neinteligent să numești „joc“ o mișcare istorică profundă. Te *superi* pe greve așa cum se *supără* pe ele „Novoe Vremea“ (vezi numărul din 17 noiembrie, articolul semnat de Neznamov), Izgoevii și Bulgakovii. Și te *superi* pentru că viața îți spulberă fără cruțare iluziile liberale. Masele muncitorești recunosc pe deplin necesitatea organizării, a acțiunii sistematice, a pregătirii, dar față de cuvintele d-tale ele au și vor avea o atitudine de dispreț.

Boala grea care ți-a otrăvit sufletul se datorează unui bacil foarte răspândit. Este bacilul politicii muncitorești liberale sau, cu alte cuvinte, bacilul lichidatorismului. El plutește în aer. Dar oricât v-ați *supăra* pe mersul evenimentelor, în general, și pe cel de la 15 noiembrie, în special, acest mers are efecte mortale asupra bacilului arătat.

„Pravda“ nr. 180 din 29 noiembrie 1912
Semnat: V. Ilin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PAUPERIZAREA ÎN SOCIETATEA CAPITALISTĂ

Reformiștii burghezi și, mergînd pe urmele lor, unii oportuniști din rîndurile social-democrației afirmă că în societatea capitalistă nu are loc o pauperizare a maselor. „Teoria pauperizării“, spun ei, este greșită : bunăstarea maselor crește încet, dar crește ; prăpastia dintre cei avuți și cei neavuți nu se adîncește, ci se micșorează.

În ultimul timp masele își dau seama tot mai limpede cît de false sînt afirmațiile de acest gen. Scumpetea crește. Chiar și acolo unde muncitorii duc o luptă grevistă extrem de îndîrjită și cu rezultate dintre *cele mai* favorabile pentru ei, cîștigurile lor cresc mult mai încet decît cheltuielile necesare pentru întreținerea forței de muncă. Paralel cu aceasta însă, bogăția capitaliștilor sporește cu o repeziune vertiginoasă.

Iată cîteva date referitoare la Germania, unde, datorită nivelului cultural mai ridicat, datorită *libertății grevelor* și a libertății de asociere, datorită libertății politice, datorită milioanei de membri ai sindicatelor și milioanei de cititori ai ziarelor muncitorești, situația muncitorilor este incomparabil mai bună decît în Rusia.

Potrivit datelor adepților *burghezi* ai politicii sociale, care în calculele lor se sprijină pe surse oficiale, în ultimii 30 de ani salariile muncitorilor din Germania au crescut, în medie, cu 25%. În aceeași perioadă costul vieții s-a urcat cu *cel puțin* 40% !!

Produsele alimentare, îmbrăcămintea, combustibilul, chiria, toate s-au scumpit. Muncitorul se pauperizează în

mod absolut, adică devine literalmente mai sărac ca înainte, este nevoit să trăiască mai rău, să se hrănească mai prost, să flămânzească mai des, să se adăpostească în subsoluri și mansarde.

Și mai evidentă este însă pauperizarea *relativă* a muncitorilor, adică scăderea *părții* ce le revine din *venitul* social. În societatea capitalistă care se îmbogățește rapid partea *relativă* care revine muncitorilor devine tot mai mică, deoarece milionarii se îmbogățesc într-un ritm tot mai rapid.

În Rusia nu există impozit de venit, nu există date cu privire la creșterea bogăției claselor avute ale societății. Realitatea noastră, și mai tristă, este acoperită cu perdeaua întunericului și a lipsei de publicitate.

În Germania există date precise cu privire la bogăția claselor avute. În Prusia, de exemplu, *primele* 10 miliarde de mărci (5 miliarde de ruble) din averea imposabilă aparțineau în 1902 la 1 853 de persoane, iar în 1908 la 1 108 persoane.

Numărul marilor bogătași a scăzut. Bogăția lor a crescut: în medie, fiecare din ei poseda în 1902 o avere evaluată la 5 000 000 de mărci (2 500 000 de ruble), iar în 1908 o avere evaluată la 9 000 000 de mărci (4 500 000 de ruble)!

Se vorbește de cei „10 000 de sus”. În Prusia, „cei 21 000 de sus” stăpâneau bunuri evaluate la 13¹/₂ miliarde de mărci, pe când ceilalți 1 300 000 de posesori de bunuri imposabile dețineau împreună bunuri evaluate la 3 miliarde de mărci.

Cei mai bogați patru milionari din Prusia (un principe, un duce și doi conți) posedau în 1907 bunuri în valoare de 149 000 000 de mărci, iar în 1908 în valoare de 481 000 000 de mărci.

În societatea capitalistă, paralel cu pauperizarea maselor muncitorești, bogăția crește cu o repeziciune uluitoare.

„PROBLEMELE NEVRALGICE“ ALE PARTIDULUI NOSTRU

PROBLEMA „LICHIDATORISMULUI“ ȘI PROBLEMA „NAȚIONALĂ“

În august 1912, Conducerea centrală a social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania a convocat o „conferință națională“ a social-democrației poloneze¹¹¹. Se știe că în momentul de față această Conducere centrală a social-democrației poloneze este o conducere *fără* un partid. Organizația social-democrată din Varșovia, capitala Poloniei, a dezavuat în modul cel mai energic politica dezorganizatoare a Conducerii centrale, care, drept răspuns la aceasta, a recurs la acuzații josnice și anonime în sensul că în organizația din Varșovia s-ar fi strecurat provocatori, și-a creat la Varșovia o organizație fictivă și s-a grăbit să convoace o conferință națională „proprie“, aranjată în mod corespunzător.

Ulterior, alegerile pentru Duma de stat în cadrul curiei muncitorești a orașului Varșovia au arătat definitiv ce mărime fictivă reprezintă partizanii Conducerii centrale: din 66 de împuterniciți, 34 erau social-democrați, dintre care numai 3 erau partizani (și aceia problematici) ai Conducerii centrale.

Facem această remarcă preliminară pentru ca cititorul să vadă că rezoluția conferinței naționale a social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, de care intenționăm să ne ocupăm aici, trebuie considerată *numai* ca o rezoluție a Conducerii centrale *tyszkiste*, și în nici un caz ca o hotărâre a muncitorilor social-democrați polonezi.

I

Problema atitudinii social-democrației poloneze față de P.M.S.D.R. este o problemă arzătoare și extrem de importantă. De aceea *hotărîrea* adoptată de conferința tyszkiștă în această problemă, oricît de greu ne vine să luăm în *serios* o astfel de hotărîre, merită să fie examinată cu mai multă atenție.

Injurioasa rezoluție tyszkiștă cu greu poate fi luată în *serios* fie și numai din cauza poziției adoptate în problema *fundamentală*, adică în problema lichidatorismului.

Aceasta este problema fundamentală a P.M.S.D.R. în perioada 1908—1912. Contrarevoluția a adus partidul într-o stare de extremă destrămare. El își încordează toate forțele spre a-și reface organizația. În *tot cursul celor patru ani* de contrarevoluție el a dus și duce și astăzi o luptă *neîncetată* împotriva grupulețelor din sînul social-democrației care vor să lichideze partidul.

Nu rezultă oare clar de aici că acela care nu dă un răspuns precis în problema lichidatorismului *degeaba* își mai zice membru de partid?

Conferința tyszkiștă acordă și ea lichidatorismului locul principal în rezoluția ei cu privire la atitudinea față de P.M.S.D.R. Conferința recunoaște că lichidatorismul constituie „un obstacol puternic în calea dezvoltării P.M.S.D.R. și un pericol serios pentru însăși existența lui”.

„Lichidatorismul fățiș și consecvent și social-democrația revoluționară sînt două lucruri care se exclud reciproc”, se spune în rezoluție.

Precum vedeți, Tyszka & Co. au atacat pieptiș, cu îndrăzneală, problema în discuție, dar s-au eschivat să dea un răspuns precis!

Cine este lichidator „fățiș și consecvent”? Și ce concluzie practică se poate trage din *experiența celor patru ani de luptă* împotriva lichidatorismului?

La aceste întrebări firești și obligatorii, Conferința P.M.S.D.R. din ianuarie 1912 a dat un răspuns clar, precis și convingător: lichidatori sînt cei grupați în jurul publicațiilor „Nașa Zarea” și „Jivoe Delo”. Acest grup s-a pus în afara partidului.

Poți considera că e un răspuns just sau greșit, dar nu-i poți contesta claritatea, nu te poți eschiva de la o definiție clară a propriei tale poziții!

Conferința tyszkestă însă încearcă să se eschiveze, recurgînd la tertipuri și abilități mult prea ieftine. Dacă nu-i adevărat că cei de la „Nașa Zarea“ sînt lichidatori fățiși și consecvenți, cum am spus noi clar în ianuarie 1912, nu era oare firesc ca Tyszka & Co. să fi dezvăluit muncitorilor social-democrați polonezi, în august 1912, greșeala noastră? Dacă nu-i adevărat că grupul „Nașa Zarea“ s-a pus în afara partidului, dacă dv., domnilor Tyszka, Rosa Luxemburg și Warski, considerați că el *se află în partid*, de ce n-ați spus deschis acest lucru? Aceasta era datoria voastră directă față de muncitorii social-democrați din Polonia.

Și oricît ați blestema și ocărî conferința „leninistă“ din ianuarie 1912, zarva voastră nu va reuși să înșele pe nimeni, în afară de cei care vor să se lase înșelați. Căci după conferința din ianuarie nu poți fi social-democrat conștient și cinstit și nu poți vorbi de starea de lucruri din P.M.S.D.R. dacă nu răspunzi clar și răspicat la întrebarea: este grupul de la „Nașa Zarea“ un grup lichidatorist și unde-i este locul — în partid sau în afara lui?

II

Variatele și copioasele injurii cu care conferința tyszkestă, fără a se scumpi la cuvinte, împrășcă pe „leniniști“ se reduc la una singură: la acuzația de *sciziune*.

Conferința din ianuarie a P.M.S.D.R. a declarat că numai grupul „Nașa Zarea“ s-a pus în afara partidului. Acesta este un fapt îndeobște cunoscut. Din acest fapt, pînă și Tyszka și amicii săi ar fi putut trage concluzia simplă și clară că a ne acuza pe noi de sciziune înseamnă a considera că grupul „Nașa Zarea“ *face parte din partidul nostru*.

Inevitabilitatea acestei concluzii ar înțelege-o pînă și un copil. Iar Tyszka & Co. au ieșit de mult din vîrsta copilăriei...

Cei care ne acuză de sciziune trebuie să aibă cel puțin probitatea elementară, curajul elementar de a spune: „grupul «*Nașa Zarea*» nu este un grup lichidatorist”, „el nu trebuie să fie în afara partidului, locul lui este înăuntrul partidului”, „el constituie o nuanță legitimă în cadrul partidului” etc.

Dar tocmai asta e că alde domnii Tyszka, care ne acuză de sciziune, spun acest lucru *pe furiș*, cu jumătate de gură, cu ocolișuri (asta rezultă *implicit* din țipetele pe tema sciziunii), pentru că *se tem* să-l spună deschis!

Nu e ușor să afirmi și să *dovedești* că grupul „*Nașa Zarea*” trebuie să fie în partid. Cine spune acest lucru își asumă o anumită răspundere, se pronunță într-o anumită problemă principială, *apără* fățiș pe liderii lichidatorilor. Pe un astfel de om poți (și trebuie) să-l consideri partizan al lichidatorilor, dar nu poți contesta că e un om cu convingeri, nu-i poți contesta onestitatea politică, cel puțin în problema limitată a apartenenței sau neapartenenței la partid a unui anumit grup de lichidatori.

Dar când o întreagă — cu iertăciune fie zis — organizație sau grupare de organizații dintr-un întreg ținut *apără* pe lichidatori pe furiș, cu jumătate de gură, cu ocolișuri și reticențe, acuzând de sciziune pe cei care i-au exclus din partid și neîncumetându-se să spună deschis că „acest grup de lichidatori trebuie să fie în partid”, se impune de la sine concluzia că avem de-a face nu cu o organizație de social-democrați care împărtășesc cutare păreri, ci cu *un cerc de intriganți* care caută să-și înjghebeze un capital politic din „exploatarea” luptei dintre lichidatori și antilichidatori.

Iar pentru cei ce cunosc stările de lucruri din P.M.S.D.R. în perioada de după 1907 nu mai e de mult un secret că, asemenea bundiștilor, Tyszka & Co. reprezintă un model de intriganți, de „marxiști la cântar”, de „transfugi notorii”, cum li se spune în rîndurile social-democraților. Asemenea unora dintre bundiști, Tyszka își bazează întreaga sa „poziție” în partid pe jocul de echilibristică între lichidatori și antilichidatori, pe rolul de mijlocitor, pe foloasele pe care le oferă situația de

„greutate care face să încline balanța“ și fără de care nu pot avea majoritatea nici lichidatorii, nici antilichidatorii !

În toamna anului 1911, cînd acest vechi și mult prea sîcîitor „joc“ al lui Tyszka l-a dus pe el la eșec, organele de presă ale *ambelor* curente adverse, adică atît ale lichidatorilor cît și ale antilichidatorilor¹¹², l-au numit pe față intrigant.

Într-adevăr, privite din punctul de vedere al unei „greutăți care face să încline balanța“, rezoluțiile ilogice, pueril de naive, ridicol de neputincioase și de incoerente ale conferinței tyszkestice devin dintr-o dată *perfect* explicabile. Așa și numai așa trebuie să vorbească un intrigant : eu condamn lichidatorismul..., dar nu spun deschis cine este lichidator fățiș și consecvent ! Recunosc că lichidatorismul constituie un pericol pentru însăși existența partidului..., dar nu spun deschis dacă cutare grup trebuie să fie în partid sau în afara lui ! O asemenea „poziție“ îmi oferă *oricînd*, în orice împrejurări, posibilitatea de a trage foloase, de a înjgheba un „capital politic“, deoarece *fără mine* antilichidatorul nu va putea să-l biruie pe lichidator, tot așa cum *fără mine* lichidatorul nu va putea avea un loc asigurat în partid !!

Politica „tyszkestă“ nu este un fenomen întîmplător, individual. În condițiile unei sciziuni sau, în general, ale unei lupte înverșunate între curente *este inevitabilă* apariția unor grupuri care își întemeiază existența pe treceri neîncetate dintr-o parte în cealaltă, pe intrigi mărunte. Acesta este în viața partidului nostru un aspect regretabil, neplăcut, care se accentuează foarte mult în condițiile activității revoluționare în emigrație. Grupuri de intriganți, elemente de intrigă în politica unor grupuri extrem de slabe din punctul de vedere al legăturilor lor cu Rusia, toate acestea constituie un fenomen pe care trebuie să-l cunoaștem spre a nu ne lăsa mistificați, spre a nu cădea victimă diverselor „neînțelegeri“.

III

Lozinca „unității” este, desigur, „populară” în rîndurile unor pături largi de muncitori care nu știu *cu cine* trebuie realizată această unitate, *ce fel de concesi* față de un anumit grup implică această unitate, *pe ce principii* se bazează politica de includere a lichidatorilor în partid sau de excludere a lor din partid.

Firește, nu-i nimic mai ușor decît să exploatezi în mod demagogic această *neînțelegere* a esenței chestiunii ca să faci zarvă pe tema „sciziunii”. Nimic mai ușor decît să camuflezi diplomația de cerc sub paravanul revendicării „unității” între două curente care s-au despărțit în mod irevocabil.

Dar oricît de „populară” ar fi printre oamenii inconștienți lozinca „unității”, oricît de bine se pot ascunde acum sub paravanul ei diverși demagogi, intriganți sau diplomați de cerc, noi nu vom înceta totuși să cerem fiecărui social-democrat conștient un răspuns clar și precis la problema pe care a rezolvat-o Conferința P.M.S.D.R. din ianuarie 1912.

Conferința lichidatoristă convocată în august 1912 a arătat clar că toate controversesele se axează pe problema lichidatorismului, pe problema partinității sau nepartinității (ba chiar a antipartinității) grupurilor lichidatoriste. Cine ocolește această esență a chestiunii se înșală pe sine și înșală și pe alții.

Or, flecăreala pe tema caracterului „fracționist” al conferinței din ianuarie etc. nu este decît o încercare de *a ocoli* esența chestiunii. Ei bine, domnilor — li se poate răspunde flecarilor —, să presupunem că conferința din ianuarie a fost arhifracționistă, scizionistă, incompetentă etc. Dar aceste „vorbe teribile” nu au altă menire decît să *vă justifice în propriii voștri ochi*. O parte a social-democraților — nu importă care anume — a declarat în ianuarie că cei de la „Nașa Zarea” sînt niște lichidatori antipartinici, aflați în afara partidului. Această părere a fost fundamentată într-o rezoluție amplă, motivată, care decurge din istoria ultimilor patru ani.

Cine dorește sincer să lămurească și să infirme greșeala acestor social-democrați „din ianuarie“, dacă-i putem numi astfel, trebuie să analizeze și să infirme această rezoluție, să declare și să demonstreze că grupul „Nașa Zarea“ trebuie să fie în partid, că ideile lui nu sînt funeste pentru partid, că acestui grup trebuie să i se facă cutare concesii, că trebuie să i se ceară să-și ia cutare angajamente, că îndeplinirea acestor angajamente trebuie să fie garantată în cutare mod, că gradul de influență a acestui grup în partid trebuie stabilit în cutare fel.

A pune problema *în felul acesta* înseamnă a combate în mod cinstit, cu bună-credință, afirmația social-democraților din ianuarie, înseamnă a *explica* muncitorilor ce anume consideri tu că este greșit. În realitate însă *nimeni* dintre cei care se îndeletnicesc acum cu vorbăria ieftină pe tema sciziunii n-a făcut nici un pas în direcția acestui mod de a pune problema !!

De aceea, dînd cu dispreț la o parte pe demagogi și pe intriganți, noi repetăm calm: rezoluția noastră cu privire la excluderea lichidatorilor n-a fost și nu poate fi infirmată. Faptele survenite în ultimul timp, cum ar fi apariția organului lichidatorist „Luci“, care și-a însușit frazeologia troțkistă, nu fac decît să sporească însutit puterea de convingere a rezoluției noastre. Faptele — mișcarea din mai, unirea a sute de grupuri muncitorești în jurul ziarului antilichidatorist, alegerile pentru Duma a IV-a de stat în cadrul curiei muncitorești — dovedesc *în mod definitiv* justetea poziției noastre antilichidatoriste.

Țipetele pe tema „sciziunii“ nu vor reuși să zdruncine această convingere pentru că nu sînt altceva decît o *apărare* lașă, camuflată, ipocrită a lichidatorilor.

IV

Conferința P.M.S.D.R. din ianuarie 1912 a pus și o altă problemă principială importantă: problema *structurii* partidului nostru din punct de vedere național. Din lipsă de spațiu, mă voi limita la o sumară examinare a acestei probleme.

Federație deplină sau nu deplină, „federație de cea mai rea speță” sau unitate deplină? Iată cum se pune chestiunea.

Nici în această problemă conferința tyszkestă nu ne oferă nimic altceva decît o avalanșă de injurii și de țipete: „falsuri”, „denaturarea faptelor” etc. Ce scandalagii și oameni de nimic sînt acest Tyszka și suita lui!

Izolarea totală a social-democrațiilor letoni, polonezi, evrei (Bundul) este un fapt indiscutabil. Orice social-democrat polonez știe că în Polonia n-a existat și nu există *nimic* care să semene măcar a unitate cu Bundul. Același lucru se poate spune despre social-democrații ruși în ceea ce privește relațiile lor cu Bundul etc. „Naționaliștii” au organizații proprii, aparte, au instanțe centrale proprii, congrese proprii etc. Rușii nu au *asa ceva*, iar Comitetul lor Central nu poate rezolva problemele rusești fără participarea bundiștilor, a polonezilor, a letonilor, care se luptă între ei și nu cunosc treburile rusești.

Acesta este un fapt indiscutabil, care nu poate fi înlăturat prin nici un fel de injurii. Din 1907 *toți* membrii partidului nostru văd acest lucru. *Toți* simt falsitatea acestei situații, pe care conferința noastră a denumit-o „federație de cea mai rea speță” *.

Social-democrații cinstiți și sinceri trebuie să dea un răspuns în fond la această problemă așa cum am pus-o aici.

Justețea acestui mod de a pune problema a fost *confirmată* cît se poate de convingător de conferința din august, care, după cum a recunoscut *chiar* Plehanov, în faimoasa ei rezoluție cu privire la autonomia „cultural-națională” „a adaptat socialismul la cerințele naționalismului”.

Atît Bundul cît și Conducerea centrală tyszkestă se jură pe *toți* sfinții că sînt pentru unitate, în timp ce la Varșovia, la Lodz etc. relațiile lor reciproce se caracterizează printr-o *sciziune totală*!!

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 141—142. — *Nota red.*

Legătura dintre „problema lichidatorismului“ și „problema națională“ n-a fost inventată de noi; viața însăși a scos-o la iveală.

Toți social-democrații serioși trebuie să pună în discuție și să dezbată și „problema națională“. Federație sau unitate? Federație pentru „naționalități“, cu centre aparte pentru ele și fără un centru aparte pentru ruși, sau unitate deplină? Unitate nominală și sciziunea (sau separarea) efectivă a Bundului în organizațiile locale, sau unitate în fapt de jos pînă sus?

Cei care cred că aceste probleme pot fi ocolite se înșală amarnic. Cei care contează pe o simplă reconstituire a „federației de cea mai rea speță“ din anii 1907—1911 *se înșală pe sine și înșală și pe alții*. Această federație *nu mai poate* fi reconstituită. Acest avorton nu mai poate învia. Partidul l-a lăsat în urma sa și niciodată nu se va mai întoarce la el.

Și încotro se îndreaptă acum partidul? Spre o federație de tipul „austriac“? ¹¹³ Sau spre o renunțare *totală* la federație, spre unitate în fapt? Noi sîntem pentru alternativa a doua. Sîntem împotriva „adaptării socialismului la cerințele naționalismului“.

Să reflecteze deci toți asupra acestei probleme, examinînd-o sub toate aspectele, și s-o rezolve în mod definitiv.

Scris în noiembrie 1912

Publicat pentru prima oară
în august 1913, în revista
„Pismo Dyskusyjne“ nr. 1
Semnat: N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în revistă
Traducere din limba polonă

ÎN AMERICA

În orașul Rochester și-a încheiat lucrările al 32-lea congres anual al „Federației americane a muncii”¹¹⁴ — așa se numește uniunea organizațiilor sindicale din această țară. În comparație cu partidul socialist, care crește cu repeziciune, această federație apare ca o rămășiță vie a trecutului : a vechilor tradiții burghezo-liberale de breaslă, care s-au păstrat neștirbite în rîndurile *aristocrației* clasei muncitoare din America.

La 31 august 1911 federația avea 1 841 268 de membri. Președinte a fost reales Samuel Gompers, un adversar hotărît al socialismului. Dar candidatul muncitorilor socialiști, Max Hayes, a obținut 5 074 de voturi, față de 11 974 de voturi obținute de Gompers, pe cînd înainte Gompers se alegea cu unanimitate de voturi. Lupta dintre socialiști și „sindicaliști” în mișcarea sindicală americană duce încet, dar sigur la victoria socialiștilor.

Gompers nu numai că crede cu sfințenie în basmul burghez al „armoniei dintre muncă și capital”, dar și duce fățiș în cadrul federației o politică burgheză îndreptată împotriva politicii socialiste, deși în vorbe preconizează „neutralitatea” politică deplină a sindicatelor ! În timpul recentelor alegeri prezidențiale din America, Gompers a reprodus în organul oficial al federației programele și platformele celor trei partide burgheze (democrații, republicanii și progresiștii), *fără* a reproduce însă și programul partidului *socialist* ! !

Pînă și din rîndurile adeptilor lui Gompers au răsunat la Congresul de la Rochester proteste împotriva acestui mod de a proceda.

Starea de lucruri din mișcarea muncitorească americană ne arată, ca și în Anglia, existența unui dezacord foarte pronunțat între tendințele pur sindicaliste și cele socialiste, între *politica muncitorească burgheză* și politica socialistă. Căci, oricît de stranie ar părea această afirmație, în societatea capitalistă se poate întîmpla ca și clasa muncitoare să ducă o politică burgheză dacă dă uitării țelurile sale de eliberare, dacă se împacă cu robia salariată și se limitează la preocupările legate de încheierea de alianțe cînd cu un partid burghez, cînd cu altul în vederea unor imaginare „îmbunătățiri“ ale stării de robie în care se află ea.

Principala cauză istorică căreia i se datoresc precumpănirea și forța (vremelnică) a politicii muncitorești burgheze în Anglia și în America o constituie faptul că în aceste țări există de multă vreme libertate politică și condiții deosebit de favorabile, în comparație cu alte țări, pentru dezvoltarea capitalismului în adîncime și în lărgime. Datorită acestor condiții s-a format în sînul clasei muncitoare o aristocrație care urma burghezia, trădîndu-și propria clasă.

În secolul al XX-lea această particularitate a situației din Anglia și din America dispare în ritm rapid: alte țări ajung din urmă capitalismul anglo-saxon, iar *masele* muncitorești învață socialismul din experiența *vieții*. Cu cît mai rapidă va fi dezvoltarea capitalismului mondial, cu atît mai curînd va veni victoria socialismului în America și în Anglia.

Scris înainte
de 7 (20) decembrie 1912

Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist“ nr. 6

Se tipărește după manuscris

CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ“ 115

Nu e pentru prima oară cînd muncitorii conștienți din Rusia au de-a face cu o reprezentanță colectivă a clasei muncitoare în Duma de stat. Și de fiecare dată cînd s-a format o asemenea reprezentanță, în Duma a II-a, a III-a sau a IV-a (nu vorbim de Duma I, pe care majoritatea social-democraților au boicotat-o), de fiecare dată s-a văzut că există o *discordanță* între vederile, concepțiile, orientarea *majorității* social-democrației și acelea ale reprezentanței ei în Dumă.

Date precise cu privire la această discordanță există în ceea ce privește Duma a II-a de stat. În primăvara anului 1907 a fost constatat în mod oficial și incontestabil care concepții, orientări, curente sau fracțiuni precumpănesc în rîndurile social-democrației și care în rîndurile fracțiunii social-democrate din Dumă.

S-a văzut că, trimițîndu-se cîte un delegat la fiecare 500 de muncitori social-democrați, bolșevicii au avut pe atunci 105 delegați, menșevicii 97, iar 4 delegați nu făceau parte din nici o fracțiune ¹¹⁶.

Precumpănirea bolșevismului era vădită.

Dintre social-democrații „naționali“, polonezii au avut 44 de delegați, bundiștii — 57 și letonii — 29. Deoarece printre letoni aveau pe atunci o puternică precumpănire adversarii oportunistului, ai menșevicilor și ai Bundului, raportul dintre „curente“ era și printre „naționali“, în linii generale, asemănător cu cel existent în partea „rusă“ a social-democrației.

Cu toate acestea, fracțiunea social-democrată din Dumă număra pe atunci 36 de menșevici și 18 bolșevici, iar dintre deputații aleși în curia muncitorească 12 erau menșevici și 11 bolșevici. E clar că precumpănneau menșevicii.

Așadar, în rîndurile social-democrației și în cadrul fracțiunii din Dumă forțele diverselor „curențe” nu se repartizau în același mod, ci într-un mod diametral opus.

Este oare aceasta ceva întîmplător ?

Nicidecum. În toate țările din lume se observă că, de regulă, reprezentanțele parlamentare ale partidelor muncitorești au o componență *mai oportunistă* decît cea a partidelor muncitorești respective. Cauza acestui fenomen nu e greu de ghicit : în primul rînd, toate sistemele electorale din țările burgheze, chiar și din cele mai democratice, *restrîng* în fapt drepturile electorale ale muncitorilor fie prin condiții de vîrstă (în Rusia au drept de vot numai cetățenii care au împlinit 25 de ani), fie prin condiții privitoare la stabilirea domiciliului și a locului de muncă (în Rusia se cer cel puțin șase luni) etc. Asemenea îngrădiri lovesc de obicei cel mai greu tocmai păturile tinere, mai conștiente și mai hotărîte ale proletariatului.

În al doilea rînd, *oricare* ar fi sistemul electoral, în societatea burgheză elementele neproletare ale partidelor muncitorești — funcționarilor sindicali, micilor patroni, funcționarilor particulari și îndeosebi „intelectualilor” — le este mai ușor (datorită ocupațiilor lor, poziției pe care o ocupă în „societate”, pregătirii etc.) să se specializeze în profesiunea de „parlamentar”.

Ce concluzii decurg din acest fapt și care era situația în Duma a III-a și a IV-a în comparație cu Duma a II-a, acestea sînt chestiuni pe care le vom examina în articolul următor.

CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ“

ARTICOLUL AL III-LEA

Fracțiunea social-democrată din Duma a III-a a fost prima fracțiune social-democrată căreia i-a fost dat să dăinuie vreo câțiva ani și să reziste la lunga „încercare“ a unei activități comune cu partidul clasei muncitoare. Din motive lesne de înțeles nu putem relata aici istoricul acestei activități. Dar putem și trebuie să subliniem doar esențialul: cum *s-a reflectat* asupra fracțiunii din Dumă dezvoltarea partidului? Cum au evoluat *relațiile* dintre fracțiune și partid?

În primul rînd trebuie să constatăm că începuturile activității fracțiunii social-democrate din Duma a III-a au stîrnit nemulțumirea categorică a majorității partidului, care le-a condamnat cu asprime. În cadrul fracțiunii predominau menșevicii, care se aflau în opoziție față de hotărîrile adoptate de partid în 1907¹¹⁷, și această „opoziție“ a fost continuată sau preluată de fracțiunea social-democrată din Duma a III-a.

Între partid și fracțiune a început un fel de luptă. Declarația fracțiunii a fost criticată — și pe bună dreptate — pentru oportunismul ei. Organele de presă care reprezentau opinia majorității partidului sau a întregului partid au criticat în repetate rînduri acțiunile oportuniste ale fracțiunii și au semnalat că în diferite probleme fracțiunea a expus incomplet sau greșit punctul de vedere al partidului.

Lista lungă a greșelilor și a acțiunilor greșite, care trebuiau îndreptate, ale fracțiunii din Duma a III-a a fost

oficial consemnată în decembrie 1908 ¹¹⁸. Bineînțeles că în același timp s-a arătat cât se poate de precis că vina nu e numai a fracțiunii, ci și a *întregului* partid, care trebuie să acorde mai multă atenție *activității* reprezentanței sale în Dumă și să lucreze împreună *cu ea*.

Rezultatele acestei munci sînt evidente pentru toată lumea. Din 1908 pînă în 1912 a avut loc în cadrul partidului evoluția spre *lichidatorism* a aripii de dreapta a menșevismului. Cei patru ani de luptă dusă împotriva lichidatorismului, atît de bolșevici cît și de menșevicii partinici ¹¹⁹, nu pot fi șterși din istorie, oricît ar dori-o ziarul „Luci“.

Și în acești patru ani fracțiunea social-democrată din Dumă s-a transformat dintr-o fracțiune aflată în opoziție *față de partid*, dintr-o fracțiune criticată de partid și apărată (iar uneori chiar direct încurajată în oportunismul ei) de către menșevici, într-o fracțiune *antilichidatoristă*.

O dovadă grăitoare în acest sens este felul cum se împart membrii acestei fracțiuni după ziarele la care au colaborat în 1912. Astrahanțev și Kuznețov au colaborat la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo“. La fel și Belousov, care curînd însă *s-a retras definitiv din fracțiune*, trimițîndu-i un mesaj *ultralichidatorist* cu referiri pline de simpatie la Martov și la „Nașa Zarea“ (acest mesaj istoric al domnului Belousov va apărea, probabil, curînd în presă).

Mai departe. Șurkanov a colaborat și la un ziar lichidatorist și la unul antilichidatorist. Gheghecikori și Ciheidze n-au colaborat la nici una dintre publicațiile celor două orientări. Ceilalți 8 membri ai fracțiunii (Voronin, Voiloșnikov, Egorov, Zaharov, Pokrovski, Predkaln, Poletaev și Surkov) au colaborat la publicații *antilichidatoriste*.

În anii 1911—1912 „Nașa Zarea“ și-a exprimat în repetate rînduri nemulțumirea față de fracțiunea social-democrată: lichidatorilor nu le putea fi pe plac trecerea fracțiunii menșevice de partea antilichidatorilor.

Experiența unei activități desfășurate într-o Dumă ultrareacționară și experiența luptei împotriva aripii de

dreapta a menșevismului — care a alunecat în mlaștina lichidatorismului — au determinat fracțiunea social-democrată din Duma a III-a să evolueze spre stînga, să se apropie de partid, să se îndepărteze de oportunism.

Această remarcabilă istorie a celor patru ani *de luptă* dusă de *partid* pentru *partinitatea* fracțiunii (este vorba, aici, bineînțeles, numai de orientarea ideologică, de linia de activitate) foarte mulți încearcă s-o uite, mai ales cei cărora le este neplăcută. Dar această istorie nu poate fi contestată. Noi trebuie s-o ținem minte și să pornim de la învățămintele ei în aprecierea fracțiunii din Duma a IV-a. De această fracțiune ne vom ocupa în articolul următor.

*Scriis în prima jumătate
a lunii decembrie 1912*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist” nr. 6
Semnat : V. I.*

Se tipărește după manuscris

CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ“

ARTICOLUL AL V-LEA

Primul act al fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a care ne îngăduie să ne facem o anumită idee despre componența acestei fracțiuni și despre orientarea activității sale este rezoluția adoptată de ea în problema Jagiello¹²⁰. Din ziare se știe că ea a fost adoptată de cele șapte voturi menșevice împotriva celor șase voturi bolșevice. Este clar, prin urmare, că avem de-a face aici cu o hotărâre adoptată împotriva părerii majorității partidului, căci cei șase deputați muncitori din partea principalelor șase gubernii industriale reprezintă, după cum am văzut, majoritatea covârșitoare a partidului muncitoresc.

Dar poate că *conținutul* acestei rezoluții e de natură să ne convingă de justetea ei.

Să examinăm conținutul rezoluției.

În punctul 1 se arată că „nu există date precise pentru a se stabili dacă majoritatea sau minoritatea proletariatului din Varșovia“ „l-a ales *ca delegat*“ pe Jagiello.

Prin urmare, după părerea acestor șapte deputați social-democrați, chestiunea nu este clară. Dar în același timp ei menționează totuși că este vorba de proletariatul *din Varșovia*, iar nu de proletariatul polonez în general, cum spun lichidatorii și Bundul (vezi „Luci“ și „Nașa Zarea“). Noi mai știm *cu precizie* că „proletariatul din Varșovia“ „a ales *ca delegați*“ doi social-democrați și un membru al P.P.S. (Jagiello).

Doi înseamnă majoritatea față de unul. Prin urmare, există date foarte *precise* care arată că Jagiełło a fost ales de *minoritate*. Mai mult chiar : *majoritatea* delegațiilor muncitorimii (amândoi social-democrați) au fost *împotriva* alegerii lui Jagiełło, lucru pe care ei l-au declarat *în mod oficial*. Lichidatorii au invocat împrejurarea că Jagiełło a obținut mai multe voturi, dar aceasta nu înălătură *faptul* că au fost aleși ca delegați *doi* social-democrați și *un* membru al P.P.S.

În orice caz, trecînd sub tăcere — în cuprinsul rezoluției — *protestul* celor doi delegați social-democrați, care reprezintă *pe toți* social-democrații polonezi din Varșovia, cei șapte deputați au procedat într-un mod *antipartinic*, căci pînă în prezent *numai* social-democrația poloneză făcea parte din social-democrația rusă.

Dar și mai rău este punctul 2 al rezoluției. Faptul că pentru Jagiełło au votat „delegați burghezi evrei — ni se spune — denotă că pînă și în mediul burghez (! ? în mediul burghez *evreiesc* ?) se întărește convingerea că numai socialiștii pot fi adevărați luptători pentru interesele legitime (? !) ale naționalităților asuprite“.

Toată lumea știe că burghezi evrei n-au manifestat nici umbră de asemenea „convingere“. Ei *preferau* un burghez polonez, dar în lipsa unui alt adept al egalității în drepturi au fost *nevoiți* să aleagă un socialist. Nu „creșterea conștiinței“, ci creșterea *dificultăților* provocate de lupta dintre burghezi de diferite naționalități — iată ce i-a dat lui Jagiełło mandatul de deputat !

Un delegat al muncitorimii poate (și trebuie) să folosească „dificultățile“ unor tîlhari care s-au încăierat între ei, pentru a face să fie ales în Dumă un om cinstit. Acest lucru este indiscutabil. Părerea contrară a unei părți infime a social-democrației poloneze (așa-zisa „Conducere centrală“, care a pierdut *centrul* — Varșovia) este lipsită de orice temeii.

Dar cînd un om cinstit a fost ales în Dumă datorită faptului că doi tîlhari s-au încăierat este absurd și ridicol să spui că *unul din cei doi tîlhari* a dat dovadă de „o creștere a conștiinței“. Tocmai această elogiare a delegați-

lor burghezi evrei, care nu e cîtuși de puțin necesară pentru justificarea mandatului lui Jagiełło, dovedește oportunismul sus-menționaților 7 membri ai fracțiunii, atitudinea lor neproletară în problema națională.

În cuprinsul rezoluției, cei șapte deputați ar fi trebuit să condamne și să înfieraze vrajba națională în general și antisemitismul burghezilor polonezi în special; asta ar fi fost o treabă bună. Dar a atribui burghezilor evrei „o creștere a conștiinței“ înseamnă a demonstra propria ta inconștientă.

Punctul al treilea vrea să demonstreze că Jagiełło este social-democrat. Și cum se demonstrează asta? 1) „Cu declarația lui“. Asta nu e o dovadă. Oameni de partid țin seama de organizația din care face parte X și nu de „declarația“ lui. Asemenea lucruri elementare le pot uita doar niște lichidatori *. 2) „Cu faptul că candidatura lui Jagiełło a fost sprijinită de blocul Bundului cu P.P.S.“

Dar unde este social-democrația poloneză? Blocul fără ea și împotriva ei (retragerea celor doi delegați social-democrați ai Varșoviei) constituie o dovadă a caracterului antipartinic al Bundului, lucru recunoscut pînă și de Plehanov, care înclină spre împăciuitoare!

La punctul 4 citim: „P.P.S. nu s-a unit încă cu social-democrația rusă“. Aceasta este numai o jumătate de adevăr! De ce au trecut sub tăcere cei șapte că printr-o rezoluție a partidului (din decembrie 1908) a fost respinsă unirea cu P.P.S.? Numai pentru a fi pe placul lichidatorilor partidului?

Concluzia la care ajunge această rezoluție mioapă și nenorocită este că „problemele vieții interne a social-democrației ruse“ trebuie să fie separate de „problemele activității politice din Dumă“. Această separare este însă cît se poate de nefastă. Oameni de partid nu pot separa aceste probleme. A le separa înseamnă a separa de partid fracțiunea din Dumă. Asta este un oportunism de cea mai rea speță și creează o mare confuzie. Tactica se stabilește prin hotărîri „interne“ de partid. Se pune întrebarea: oare această tactică trebuie aplicată în „activitatea po-

* Această frază este tălată în manuscris. — Nota red.

litică din Dumă” sau o altă tactică, „fără de partid” ??

Candidatul Bundului, al acestui partid care vrea să treacă drept parte a social-democrației, *este lipsit* de vot deliberativ în „problemele vieții interne a social-democrației”. Acesta este singurul plus al preaîncurcatei rezoluții a celor șapte deputați pe care i-au încurcat lichidatorii.

Muncitorii conștienți trebuie să ajute pe acești deputați să se descurce, să le explice greșeala comisă, să depună eforturi perseverente (și în Duma a IV-a, ca și în Duma a III-a) pentru a aduce pe linia justă fracțiunea din Dumă. Privită în sine, greșeala nu este la început chiar atât de gravă, după cum a remarcat pe bună dreptate K. Stalin¹²¹; important este doar ca democrația muncitorească să recunoască deschis și fațăș greșeala și să obțină recunoașterea ei. Atunci continuarea va fi mai bună decât începutul.

Rog confirmați neapărat primirea articolului, iar dacă, contrar așteptărilor, veți hotărî să nu-l publicați, restituiți-mi-l neîntârziat, căci în acest caz îl voi publica în altă parte.

*Scris în prima jumătate
a lunii decembrie 1912*

Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Kommunist” nr. 6
Semnat : V. I.

Se tipărește după manuscris

„IMPĂCAREA“ NAȚIONALIȘTILOR CU CADEȚII

Cel mai important rezultat politic al dezbaterilor care au avut loc în Dumă pe marginea declarației guvernului este înduioșătoarea unitate de vederi dintre *naționaliști*, *octombriști* și *cadeți*. Așa-numita „societate“ de la noi este atât de sensibilă la orice fraze ieftine și sforăitoare, încât ne vedem nevoiți să insistăm în mod deosebit asupra acestui rezultat *real* al expunerilor critice făcute de *toate* partidele pe marginea problemelor politice principiale.

„Partidele dispăruseră, scria ziarul *naționalist* „*Novoe Vreamea*“ (nr. 13 199). — Admirabilul discurs al deputatului Maklakov (în ședința din 7 decembrie) a unit întreaga Dumă de stat, care l-a aplaudat lăsând la o parte orice calcule și divergențe de partid’

Aceste aprecieri făcute de un ziar *naționalist*, campionul atitudinilor de lingușire și al campaniilor de ațîțare împotriva evreilor și a alogenilor, trebuie să rețină atenția și să dea de gîndit oricui se interesează serios de politică.

Octombriștii și naționaliștii, partizanii lui Gucikov și cei ai ziarului „*Novoe Vreamea*“, l-au aplaudat pe Maklakov nu pentru că „au lăsat la o parte“ divergențele de partid, ci pentru că au înțeles în mod just profunda *unitate de vederi* dintre burghezia liberală și moșierii-naționaliști.

Maklakov a exprimat această unitate de vederi în problemele fundamentale ale politicii interne și externe.

„Rusia nu caută război, dar nici nu se teme de el”, a exclamat acest cadet în aplauzele prelungite ale *naționaliștilor*. Și de ce să nu-l aplaude? Pentru orice om cât de cât inițiat în politică e clar că prin aceste cuvinte cadeții au arătat că *sînt de acord* cu politica de zăngănire a armelor, cu politica militarismului, cu politica înarmărilor terestre și navale, care apasă și ruinează masele populare.

Liberalii, care sprijină militarismul, nu inspiră teamă reacțiunii, căci reacționarii judecă, pe bună dreptate, în felul următor: sprijinirea militarismului e *un fapt*, în timp ce perorațiile liberale sînt *vorbe goale*, pur și simplu irealizabile sub domnia reacțiunii. „Dă-ne milioane pentru înarmări, iar noi îți vom da aplauze pentru fraze liberale” — iată ce spune sau ce ar trebui să spună Balalaikinilor¹²² din Dumă orice moșier-iobăgist deștept.

Dar poziția lui Maklakov în politica internă? Este oare întîmplător faptul că preotul cu vederi de dreapta „e mai mult decît mulțumit”, după cum mărturisește chiar „Reci”, sau că „Novoe Vreamea” reproduce, exultînd, „laitmotivul” lui Maklakov: „Să înceteze împărțirea Rusiei în două tabere: țara și guvernul”?

Nu, acest fapt nu este întîmplător, deoarece, prin văicărelile sale pe tema oportunității unei „împăcări”, în *fapt* Maklakov nu face decît să-i cînte în strună lui Kokovțov. Kokovțov vrea și el o „împăcare”!

Kokovțov *nu* vrea o schimbare a raportului de forțe sociale. Maklakov a dovedit că nu înțelege *cîtuși de puțin* ce fel de schimbare este necesară și *cum* poate fi obținută ea. „Împăcarea” este tocmai cuvîntul care *pune în umbră* singura problemă serioasă, problema condițiilor și a mijloacelor unei asemenea schimbări, — o pune în umbră printr-o frază goală, care nu spune nimic, care întunecă conștiința cetățenească a maselor și caută să le adoarmă pe acestea.

O „societate” care e în stare să aplaude discursurile lui Maklakov pe tema „împăcării” este demnă de tot disprețul.

În schimb, în cuvîntarea rostită de Malinovski, reprezentantul muncitorilor, pe marginea declarației guvernului, naționaliștii și cadeții s-au străduit să nu observe *modul cum pune* democrația aceste probleme. E adevărat însă că, rostindu-și cuvîntarea, Malinovski s-a adresat cu totul *altui* public decît cel de pe băncile Dumei.

„Pravda” nr. 194 din 15 decembrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

NAȚIONAL-LIBERALII

În ultimii ani se observă clar în rîndurile liberalismului rus o anumită diferențiere. Din tabăra generală a liberalilor începe să se desprindă „adevărata” burghezie. Capitalul liberal își întemeiază un partid *propriu*, în care trebuie să intre (și intră efectiv) numeroase elemente din rîndurile burgheziei care înainte mergeau alături de octombriști; pe de altă parte, spre acest partid se îndreaptă elementele cele mai moderate, mai „solide” ale partidului cadet, și anume acelea care fac parte din rîndurile marii burghezii.

Grupul „progresiștilor” din Duma a III-a și a IV-a, precum și grupul „progresist” din Consiliul de stat sînt pe punctul de a deveni în arena parlamentară reprezentanța oficială de partid a acestei burghezii național-liberale. Recentul congres al „progresiștilor” n-a făcut în fond altceva decît să traseze acel program național-liberal pe care în momentul de față îl propovăduiește „Russkaia Molva”¹²³.

Ce vor așa-zișii „progresiști”? De ce îi numim noi național-liberali?

Ei *nu* vor dominația deplină și exclusivă a moșierilor și birocrăților. Ei vor — și o spun deschis — o constituție cenzitară îngustă și moderată, cu un sistem bicameral și cu un sistem electoral antidemocratic. Ei vor „un guvern de mîină forte” care să ducă o politică „patriotică” de cucerire prin foc și sabie a unor noi piețe pentru „industria națională”. Ei vor ca birocrății să țină seama de voința

lor în aceeași măsură în care țin seama de voința Purișkevicilor. În aceste condiții ei sînt gata să dea uitării „vechile răfuieli“ cu reacționarii și să lucreze mîna-n mîna cu ei pentru crearea unei „mari“ Rusii capitaliste.

Ceea ce îi desparte pe ei de partidul octombrișt este faptul că în rîndurile acestora este prea puternic elementul moșieresc și că el, acest partid, este de o complezență care frizează neputința. De partidul cadet îi desparte repulsia față de cochetarea demagogică a cadeților cu democrația. Falsa vorbărie cadetă pe tema votului universal, a înstrăinării forțate a pămîntului (fie și cu răscumpărare) li se pare acestor constituționaliști „serioși“ cu totul superfluă și inadmisibilă.

Național-liberalii spun pe șleau : nu trebuie să ne temem de acuzația că „încurajăm forțele reacționare“ ; trebuie să combatem deschis pe cei „care îndeamnă pe țărani să ocupe pămînturile moșierești“ și „ațîță la ură împotriva claselor avute“ ; cînd este vorba de „forța militară“ a țării nu trebuie să existe împărțirea în oameni de dreapta și oameni de stînga :

„Ne-am întors în patrie... Armata rusă este... armata *noastră*... Justiția rusă nu e judecata lui Șemeaka, ci justiția *noastră*... Puterea externă a Rusiei nu este un capriciu vanitos al birocrăției, ci forța și mîndria *noastră*“. (Vezi declarațiile programatice din „Russkaia Molva“.)

Național-liberalii au, fără îndoială, un anumit „viitdr“ în Rusia. Ei vor fi partidul „adevăratei“ burghezii capitaliste, așa cum îl vedem și în Germania. Elementele liberale pur intelectualiste, cu o „bază“ mai slabă, vor rămîne la cadeți. Național-liberalii capătă ideologi de felul lui Struve, Maklakov, Protopopov, Kovalevski și alții, care stau deja de foarte multă vreme cu un picior în tabăra reacționară. Lor li se vor alătura, fără îndoială, și cele mai moderate elemente moșierești „șipoviste“ din zemstve, care sînt și ele pentru o „constituție“ cenșitară îngustă, o „constituție“ pentru cei bogați. (Nu degeaba și-a amintit recent d-l Struve cu atîta drag de d-l Șipov...).

Visurile „progresiștilor“ despre un „guvern de mîna forte“ care să ducă o politică liberală sînt, firește, ireali-

zabile în viitorul apropiat. Hvosťovii și Purișkevicii continuă să rămână oamenii zilei. Nu este exclus ca partidul național-liberal să nu se închege definitiv în momentul de față și ca ziarul lor să dispară așa cum a dispărut în urmă cu trei ani ziarul „Slovo”¹²⁴, care-și pusesese, în linii generale, aceleași țeluri. (În Dumă însă „progresiștii” s-au întărit relativ, în comparație cu cadeții.) Dar manifestarea fățișă a burgheziei național-liberale denotă, în orice caz, o considerabilă maturizare a contradicțiilor de clasă din Rusia.

Autoafirmării burgheziei capitaliste muncitorii trebuie să-i opună o energie înzecită pe linia organizării lor și a autoafirmării lor ca clasă.

„Pravda” nr. 200 din 22 decembrie 1912

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE ATITUDINEA FAȚĂ DE LICHIDATORISM ȘI DESPRE UNITATE

T e z e

1. Cei patru ani de luptă împotriva lichidatorismului.
Definiția dată de partid lichidatorismului în *decembrie* 1908. Condamnarea lichidatorismului pentru faptul că încearcă să distrugă partidul, și nu pentru faptul că preconizează munca legală. Victoria raportată de antilichidatorism în arena legală în 1912 („*P r a v d a*“ și alegerile).
2. Provocarea sciziunii de către lichidatori. Ei s-au rupt de partid. Grupurile lor de inițiativă sînt un produs al sciziunii și o manifestare a acesteia.
3. Conferința din august 1912 este antipartinică prin compoziția ei, fapt pe care au fost nevoiți să-l recunoască pînă și împăciuatoriștii.
Este inadmisibil ca în numele partidului social-democrat să vorbească niște grupulețe din străinătate care n-au împluterniciri directe din partea vreunei organizații social-democrate din Rusia și nu acționează de acord cu ea.
4. Rezoluțiile pe care conferința din august le-a adoptat în problemele fundamentale ale mișcării, și în primul rînd în problema esențială a recunoașterii depline și sincere a partidului ilegal, se caracterizează, ca să ne exprimăm mai delicat, prin „diplomație“, adică prin

aceea că se eschivează să dea un răspuns direct la problema în discuție. Aceste rezoluții sînt în fond rezoluții lichidatoriste.

5. Comportarea politică a grupului lichidatorist atît la „Nașa Zarea” cît și la „Luci” după conferința (din august) a arătat caracterul net antipartinic al acestui grup, ceea ce și-a găsit expresia (a) în propagarea ideii unui partid legal ; (b) în ironii la adresa „mișcării ilegale” în presa legală ; (c) în lupta împotriva grevelor revoluționare și în combaterea luptei revoluționare de masă în genere.

Necesitatea unei lupte hotărîte împotriva acestui grup, care este antipartinic.

6. Propagarea unității în coloanele presei legale, care ocolește și estompează esența chestiunii, și anume problema *recunoașterii în fapt* a partidului ilegal, înseamnă înșelarea muncitorilor.
7. Necesitatea absolută a unității tuturor curentelor și nuanțelor în cadrul organizației ilegale. Chemarea la o unitate de acest gen.

Scris în decembrie 1912

*Publicat pentru prima oară în 1939,
în revista „Bolșevik” nr. 1*

Se tipărește după manuscris

COMUNICATUL ȘI REZOLUȚIILE
 CONFĂTURII DE LA CRACOVIA
 A COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R.
 CU UNII ACTIVIȘTI DE PARTID ¹²⁵

*Publicat în prima jumătate
 a lunii februarie (st.n.) 1913,
 într-o broșură editată
 de C. C. al P.M.S.D.R. la Paris*

Rezoluția

*„Cu privire la reorganizarea
 și la activitatea ziarului „Pravda”
 a fost publicată pentru prima oară
 în 1956, în revista
 „Voprosi Istoriî” nr. 11*

*Se tipărește
 după textul broșurii, confruntat :
 „Comunicatul” cu manuscrisul,
 iar „Rezoluțiile” cu textul
 ediției hectografate*

*Se tipărește după o copie
 făcută de N. K. Krupskala*

COMUNICAT

În februarie anul acesta a avut loc o consfătuire a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. S-a reușit să se asigure participarea la această consfătuire a unor membri ai organizațiilor de partid ilegale din Petersburg (cinci), din regiunea Moscova (doi), din Sud (doi), din Ural și din Caucaz. Deoarece nu s-au putut efectua alegeri de delegați din partea organizațiilor locale, consfătuirea nu s-a constituit în conferință. O parte dintre membrii C.C. n-au putut lua parte la consfătuire, din cauza unor impedimente de natură polițienească.

Aproape toți participanții la consfătuire sînt tovarăși care au îndeplinit munci de răspundere în tot felul de asociații muncitorești legale și în cadrul așa-numitelor „posibilități legale“. În felul acesta, componența consfătuirii a asigurat o justă oglindire a întregii munci de partid din toate regiunile principale ale Rusiei.

Consfătuirea a ținut 11 ședințe și a elaborat rezoluții (în afară de cele nedestinate publicității) * la următoarele puncte de pe ordinea de zi : 1) Avîntul revoluționar, grevele și sarcinile partidului. 2) Construirea organizației ilegale. 3) Frațiunea social-democrată din Dumă. 4) Presa de partid. 5) Campania în legătură cu asigurările sociale. 6) Atitudinea față de lichidatorism. Problema unității. 7) Despre organizațiile social-democrate „naționale“.

* Cuvintele puse în paranteză sînt tăiate în manuscris și din conșiderente conspirative n-au intrat în broșură. — Nota red.

Rezoluțiile au fost adoptate în unanimitate, cu excepția abținerii unui tovarăș la două puncte ale rezoluției cu privire la „asigurările sociale“ și a unui tovarăș în unele chestiuni de amănunt din rezoluția „națională“.

Rezoluțiile consfătuirii, care au fost aprobate de C.C., oferă o sinteză a experienței partidului și trasează linia călăuzitoare în toate problemele mai importante ale muncii social-democrate în Rusia de astăzi.

Una dintre sarcinile cele mai importante ale social-democrației este de a trage sistematic învățăminte din experiența anului 1912, deoarece acesta a fost anul unei mari cotituri istorice în mișcarea muncitorească din Rusia. În afară de faptul că în locul declinului și al destrămării a survenit o înviorare, clasa muncitoare a trecut în masă la ofensivă împotriva capitaliștilor și a monarhiei țariste. Valul grevelor economice și politice s-a ridicat atât de sus, încât în această privință Rusia se află din nou în *fruntea tuturor* țărilor din lume, chiar și a celor mai dezvoltate.

Acest fapt nu va face, desigur, pe nici un muncitor conștient să uite cât de mult ne-au luat-o înainte proletarii din țările libere în ceea ce privește organizarea și educația de clasă a maselor. Dar acest fapt dovedește că Rusia a intrat într-o perioadă când se apropie o *nouă revoluție*.

Clasei muncitoare îi revine marea sarcină de a trezi conștiința revoluționară a tuturor maselor democratice și de a le educa în luptă, de a le conduce în vederea pregătirii unui puternic asalt care trebuie să dea Rusiei libertatea și republica, nimicind monarhia Romanovilor. Sprijinirea pe toate căile a luptei revoluționare deschise a maselor, organizarea ei, lărgirea, adâncirea și intensificarea ei — iată sarcina fundamentală a momentului prin care trecem. Nu este social-democrat acela care nu este conștient

C

Сводный список Ц.К. Рев. С.Д. П.С.
Р.П. с партийными работниками.

В прежнее время, когда
создавался сводный список Ц.К. Рев. С.Д.
Р.П. с партийными работниками. В со-
ставлении этого списка принимали участие
работники, партийные организации: Кем-
дера (немецкая), Влоцковской области (Пол-
ск), Гора (Польша), Грана и Кавага. Упо-
мянутые работники в настоящее время

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Comunicat” cu privire la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R.
cu unii activiști de partid. — 1913.

Micrograf

de această sarcină și care nu lucrează într-o organizație, grupă sau celulă ilegală ce activează în direcția dezvoltării revoluției.

*
* * *

Avîntul revoluționar al proletariatului în 1912 a fost principala forță motrice a schimbării unanim recunoscute care a intervenit în starea de spirit a democrației. Social-democrația a obținut importante victorii atît în alegerile pentru Duma a IV-a cît și în crearea unei prese muncitorești legale care să propage cel puțin noțiunile elementare ale teoriei marxiste. Și dacă guvernul țarist n-a putut împiedica aceste succese, asta se datorește exclusiv faptului că lupta revoluționară deschisă a maselor a schimbat întreaga situație social-politică. Continuîndu-și activitatea stăruitoare, perseverentă, sistematică pe linia folosirii tuturor „posibilităților legale“ de orice fel, începînd cu tribuna Dumei ultrareacționare și terminînd cu diferitele asociații pentru combaterea alcoolismului, P.M.S.D.R. nu uită nici un moment că de înaltul titlu de membru de partid este demn numai acela a cărui muncă în rîndurile maselor este în întregime o muncă desfășurată realmente în spiritul hotărîrilor partidului, concepute și adoptate din punctul de vedere al revoluției care se apropie și nu din punctul de vedere al „legalității“ în cadrul regimului de la 3 iunie. Să nu ne lăsăm influențați de destrămarea și de discordia care au rămas din perioada anilor 1908—1911, ci să luptăm împotriva lor — iată sarcina noastră. Să nu ne lăsăm duși de curentul legalismului haotic și lipsit de principii, ci să folosim toate posibilitățile legale pentru a grupa treptat în jurul partidului ilegal tot ce este viu — iată ce trebuie să facem noi. Nici un fel de pace cu cei care abuzează de legalism pentru a semăna scepticismul și indiferența față de lupta revoluționară a maselor sau chiar pentru a o frîna de-a dreptul — iată lozinca noastră.

Chezășia înfăptuirii revendicărilor noastre o constituie nu diminuarea lor, nici ciuntirea programului nostru sau

tactica de a atrage pe oamenii cu nivel redus propagându-le lozinca înșelătoare a celor care afirmă că poate fi ușor obținută cutare sau cutare reformă constituțională în condițiile menținerii țarismului rus. Nu, cheazășia înfăptuirii acestor revendicări o constituie educarea maselor în spiritul democratismului consecvent și al conștiinței falsității iluziilor constituționaliste. Cheazășia o constituie organizarea revoluționară a clasei înaintate, adică a proletariatului, și uriașul entuziasm revoluționar al maselor.

Perioada dezvățului contrarevoluției ne-a lăsat moștenire destrămarea și discordia ideologică, dezagregarea organizatorică existentă în multe centre ale mișcării muncitorești, metodele primitive de muncă și ruperea forțată de partid — la unii; o atitudine disprețuitoare și chiar răuvoitoare față de „illegalitate“, care păstrează tradițiile revoluționare și elaborează tactica revoluționară — la alții. Desprinderea lichidatorilor de partidul social-democrat, izolarea efectivă și, pe alocuri, uitarea principiilor social-democrației și destrămarea organizațiilor social-democrate „naționale“, toate acestea au făcut ca revendicarea *unității* să devină extrem de actuală.

Unitatea proletariatului social-democrat este o condiție necesară a victoriilor lui.

Unitatea proletariatului social-democrat nu este posibilă fără unitatea partidului *său*, P.M.S.D.R.

Și aici ne dăm seama imediat că nu putem rezolva problema acestei unități dacă nu rezolvăm, nu numai pe hîrtie, ci și în fapt, problema necesității partidului ilegal. Cine vorbește de unitate propovăduind totodată ideea unui „partid muncitoresc legal“, acela se înșală singur și înșală și pe muncitori. Cine vorbește de unitate lăsînd să se creadă că această problemă poate fi rezolvată, lămurită sau cel puțin pusă în cadrul legalității, acela se înșală singur și înșală și pe muncitori.

Nu, nu fraze goale despre „unitate“ în coloanele presei legale, nu acorduri cu diferite grupulețe de intelectuali care „merg pe cărări diferite“, nu diplomația tratativelor din străinătate, ci *numai unirea* în cadrul organizațiilor locale, *fuzionarea* efectivă într-o singură organizație ilegală

a *tuturor* muncitorilor care fac parte din P.M.S.D.R., — numai aceasta poate să rezolve problema unității.

Muncitorii au și început singuri, prin acțiuni pornite de jos, să rezolve în modul acesta problema unității, unicul mod serios și eficace de a rezolva această problemă. Consfățuirea cheamă pe toți social-democrații să pășească pe acest drum.

Muncitorii social-democrați refac pretutindeni organizațiile ilegale unice ale P.M.S.D.R. sub formă de celule de uzină, comitete de fabrică și de uzină, grupuri raionale, centre orășenești, grupe social-democrate și *tot felul* de instituții legale etc. Cine nu vrea să se condamne singur la situația de solitar neputincios să intre în aceste organizații. Recunoașterea partidului ilegal, sprijinirea luptei revoluționare a maselor se înfăptuiesc aici sub controlul muncitorilor înșiși.

*
* *
.

Perioada de destrămare e pe sfârșite. A sosit momentul să strângem forțele. Să ne unim deci în organizațiile ilegale ale P.M.S.D.R. Ele nu închid ușa nici unui social-democrat care dorește să activeze în cadrul lor, care dorește să ajute la organizarea proletariatului, să-l ajute pe acesta în lupta lui împotriva capitalului, în asaltul lui revoluționar — care a început — împotriva monarhiei țariste.

Criza politică generală se coace în Rusia încet, dar sigur. Sistemul de la 3 iunie a fost ultima încercare de a salva monarhia ultrareacționară a țarului, o încercare de a o renova printr-o alianță cu vîrfurile burgheziei, și această încercare a dat greș. Noi forțe ale democrației cresc și se întăresc cu repeziciune în rîndurile țărănimii și ale burgheziei orășenești din Rusia. Numărul proletarilor de la orașe și sate, organizarea lor, coeziunea lor, încrederea în forța lor de nebiruit, întărită de experiența grevelor de masă, cresc mai rapid decît înainte.

Organizînd într-un tot unic detașamentele de avangardă ale acestui proletariat, P.M.S.D.R. trebuie să-l conducă la bătălii revoluționare în numele vechilor noastre revendicări revoluționare.

Comitetul Central al P.M.S.D.R.

Februarie 1913

REZOLUȚII

AVÎNTUL REVOLUȚIONAR, GREVELE ȘI SARCINILE PARTIDULUI

1. Faptul cel mai important din istoria mișcării revoluționare și a revoluției ruse în cursul anului 1912 este creșterea enormă a luptei greviste, atât economice cât și politice, a proletariatului. Numărul participanților la grevele politice a ajuns la 1 000 000.

2. Demn de o atenție deosebită este caracterul luptei greviste din 1912. Într-o serie de cazuri muncitorii au formulat concomitent revendicări economice și politice, un val de greve economice a fost urmat de un val de greve politice și viceversa. Lupta dusă împotriva capitaliștilor pentru drepturile cucerite în 1905 și răpite apoi de contrarevoluție, precum și scumpirea crescîndă a traiului trezesc noi și noi pături de muncitori, punînd în fața lor problemele politice în forma cea mai ascuțită. Toată această variată îmbinare și împletire a luptei economice cu cea politică constituie o condiție și o cheazășie a forței mișcării, creînd greva revoluționară de masă.

3. Începutul exploziilor de nemulțumire și al revolteilor din unitățile flotei și armatei care au marcat anul 1912 se află în legătură neîndoielnică cu grevele revoluționare de masă ale muncitorilor și denotă creșterea frămîntărilor și a revoltei în cercurile largi ale democrației, și în special în rîndurile țărănimii, din care se recrutează principala masă a armatei.

4. Toate aceste fapte, privite în legătură cu radicalizarea generală a țării, care s-a vădit în alegerile pentru Duma a IV-a, cu toate că arhireacționarul guvern țarist

le-a falsificat în chipul cel mai nerușinat, au arătat în mod definitiv că Rusia a pășit din nou într-o perioadă de luptă revoluționară deschisă a maselor. Noua revoluție, al cărei început îl trăim, este rezultatul inevitabil al falimentului politicii inaugurate de țarism la 3 iunie. Această politică n-a putut satisface nici măcar extrem de servila mare burghezie. Cît privește masele poporului, și îndeosebi masele naționalităților asuprite, ele au devenit și mai lipsite de drepturi, în timp ce milioane și milioane de țărani au fost din nou aruncați în ghearele foametei.

5. În aceste condiții, grevele revoluționare de masă au o importanță excepțională și datorită faptului că constituie unul dintre cele mai eficace mijloace pentru înlăturarea apatiei, a deprimării și a fărâmițării proletariatului agricol și a țărănimii, pentru trezirea inițiativei lor politice și atragerea lor la acțiuni revoluționare simultane cît mai unite și cît mai largi.

6. Lărgind și intensificînd agitația pentru revendicările imediate ale P.M.S.D.R. — republica democratică, ziua de muncă de 8 ore și confiscarea tuturor pămînturilor moșierești în folosul țărănimii —, organizațiile partidului trebuie să pună la loc de frunte în activitatea lor sprijinirea pe toate căile a grevelor revoluționare de masă, precum și organizarea și dezvoltarea a tot felul de acțiuni revoluționare ale maselor. Îndeosebi e necesar să se pună ca sarcină imediată organizarea unor demonstrații revoluționare de stradă, fie îmbinîndu-le cu greve politice, fie organizîndu-le ca acțiuni de sine stătătoare.

7. Faptul că unii capitaliști recurg la lock-outuri (concedieri în masă) împotriva muncitorilor greviști pune noi sarcini în fața clasei muncitoare. Trebuie să se țină seama în mod minuțios de condițiile economice ale grevei în fiecare regiune, în fiecare ramură industrială, în fiecare caz în parte, căutîndu-se împotriva lock-outurilor noi forme de luptă (de pildă greva italiană) și înlocuind grevele politice cu mitinguri revoluționare și cu demonstrații revoluționare de stradă.

8. Unele organe ale presei legale, cu totul independent de felul în care apreciază ele o grevă sau alta, duc

o agitație generală împotriva grevelor revoluționare de masă. În afară de presa liberală, o astfel de agitație desfășoară, de pildă, grupul de lichidatori de la „Luci“, în pofida voinței unei părți considerabile a muncitorilor care într-un fel sau altul sprijină acest ziar. De aceea sarcina tuturor muncitorilor social-democrați membri de partid este : 1) de a lupta cu hotărîre împotriva acestui grup ; 2) de a explica în mod sistematic și perseverent tuturor muncitorilor, fără deosebire de orientare, cît de dăunătoare este propaganda menționată și 3) de a uni toate forțele proletare în vederea dezvoltării agitației revoluționare și a acțiunilor revoluționare ale maselor.

CONSTRUIREA ORGANIZAȚIEI ILEGALE

1. Făcînd bilanțul dezvoltării mișcării muncitorești în 1912 și al muncii partidului în acest an, consfătuirea constată că :

noul val de acțiuni revoluționare ale maselor a confirmat în întregime hotărîrile precedente ale P.M.S.D.R. (și îndeosebi hotărîrile Conferinței din ianuarie 1912) în problema construcției de partid. Desfășurarea luptei greviste în cursul anului 1912, campania electorală a social-democraților în alegerile pentru Duma a IV-a, mersul campaniei în legătură cu asigurările etc. au arătat în mod neîndoielnic că, în perioada prin care trecem, singurul tip just de construcție organizatorică este : partidul ilegal ca o sumă de celule de partid înconjurate de o rețea de asociații muncitorești legale și semilegale.

2. Adaptarea formelor organizatorice ale construcției partidului ilegal la condițiile locale este absolut obligatorie. Diversitatea formelor de camuflare a celulelor ilegale, precum și o cît mai mare elasticitate în adaptarea formelor de muncă la condițiile locale și la relațiile de trai, constituie cheazăia viabilității organizației ilegale.

3. În momentul de față, principala sarcină imediată în domeniul construcției organizatorice este de a crea în toate fabricile și uzinele comitete de partid ilegale, care să fie

alcătuite din cele mai active elemente muncitorești. Puternicul avînt al mișcării muncitorești creează condiții în care refacerea comitetelor de partid din întreprinderi și întărirea celor existente devin cu puțință în marea majoritate a localităților.

4. Consfătuirea subliniază că acum a devenit pe deplin actuală necesitatea de a crea din grupurile locale răslețe o singură organizație conducătoare în fiecare centru.

Ca tip de organizație orășenească s-a format la Petersburg, de pildă, comitetul orășenesc conducător, creat prin îmbinarea principiului eligibilității — în virtutea căruia membrii lui se aleg prin votul celulelor raionale — cu principiul cooptării.

Acest tip de organizație face cu puțință stabilirea unei legături foarte strînse și directe între organul conducător și celulele de jos și, în același timp, permite să se creeze un organ executiv, numericește restrîns, mobil și cît se poate de conspirativ, care are dreptul să acționeze în orice moment în numele întregii organizații. Consfătuirea recomandă și celorlalte centre ale mișcării muncitorești să adopte acest tip, cu modificările care decurg din condițiile locale și din relațiile de trai.

5. Pentru stabilirea unor legături strînse între organizațiile locale și C.C., precum și pentru îndrumarea și coordonarea muncii de partid, consfătuirea consideră că este imperios necesară organizarea unor centre regionale în principalele regiuni ale mișcării muncitorești.

6. Ca una dintre cele mai importante sarcini practice în domeniul stabilirii unei legături vii și permanente între C.C. și grupurile social-democrate locale, precum și în domeniul creării unor forme elastice de conducere a muncii locale în marile centre ale mișcării muncitorești, se recomandă introducerea sistemului oamenilor de încredere. Oamenii de încredere trebuie să fie recrutați din rîndurile muncitorilor cu funcții de conducere în organizațiile locale. Muncitorii înaintați sînt singurii în măsură să întărească și să consolideze prin propriile lor forțe aparatul central al partidului în diferite localități, ca și pe întreaga Rusie.

7. Consfățuirea își exprimă dorința ca C.C. să organizeze cât mai des consfătuiri cu activiști locali de partid care activează în diferitele domenii ale muncii social-democrate.

8. Consfățuirea amintește repetatele hotărâri de partid în care se arată că partidul muncitoresc nu poate exista altfel decât din cotizațiile regulate ale membrilor săi, din colectele muncitorești. Fără asemenea colecte, mai cu seamă în condițiile de astăzi, existența unei oricât de restrânse instituții centrale (locale sau pe întreaga Rusie) a partidului este absolut imposibilă.

9. (Nu se publică.)

CU PRIVIRE LA FRAȚIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMA

1. Consfățuirea constată că, cu toată prigoana crîncenă din partea guvernului și cu toate că acesta a măsluit alegerile, cu toate că în multe locuri s-a conturat pe deplin existența unui bloc liberal-ultrareacționar împotriva social-democraților, P.M.S.D.R. a obținut mari victorii în alegerile pentru Duma a IV-a. Aproape pretutindeni a crescut numărul voturilor obținute de social-democrați în curia a doua orășenească, pe care social-democrația o smulge tot mai mult din mâinile liberalilor. Cît privește curia muncitorească, cea mai importantă pentru partidul nostru, aici P.M.S.D.R. și-a menținut dominația exclusivă, iar clasa muncitoare, alegînd în această curie numai deputați bolșevici, a subliniat printr-un vot deosebit de masiv că a rămas nestrămutat fidelă vechiului P.M.S.D.R. și tradițiilor lui revoluționare.

2. Consfățuirea salută activitatea energică a deputaților social-democrați din Duma a IV-a, activitate care și-a găsit expresie într-o serie de cuvîntări rostite în Dumă, în prezentarea unor interpelări și în citirea unei declarații care în linii generale a exprimat just principiile fundamentale ale social-democrației.

3. Considerînd drept singura justă tradiția stabilită în partidul nostru că fracțiunea social-democrată din Dumă

este un organ subordonat partidului ca tot unic reprezentat prin instituțiile sale centrale, consfătuirea găsește că, în interesul educării politice a clasei muncitoare și al orientării juste a activității partidului în cadrul Dumei, este necesar să se dea o deosebită atenție fiecărui pas al fracțiunii social-democrate și să se exercite astfel controlul partidului asupra fracțiunii.

4. Consfătuirea nu poate să nu constate că rezoluția cu privire la Jagiello constituie din partea fracțiunii social-democrate o încălcare directă a datoriei față de partid. Această rezoluție sprijină pasul scizionist al Bundului, care s-a coalizat cu un partid nesocial-democrat (P.P.S.) împotriva social-democraților din Polonia și a asigurat alegerea nesocial-democratului Jagiello împotriva votului tuturor delegaților social-democrați, care formau majoritatea în colegiul delegaților muncitorimii. Frațiunea a adâncit astfel sciziunea în rândurile muncitorilor din Polonia și a prejudiciat cauza unității întregului partid.

5. Faptul că sub pretextul „creării instituțiilor necesare în vederea dezvoltării libere a fiecărei naționalități” tov. Cihenkeli a apărat în numele fracțiunii autonomia cultural-națională constituie o încălcare directă a programului partidului¹²⁶. O formulare întru totul identică în fond a fost respinsă printr-un vot special al Congresului al II-lea al partidului, care a adoptat programul partidului¹²⁷. Nici măcar într-o asemenea formă camuflată nu poate un partid proletar să facă vreo concesie tendințelor naționaliste.

6. Faptul că fracțiunea social-democrată a votat pentru formula progresistă (dar în fond octombristă) a trecerii la ordinea de zi în legătură cu declarația guvernului și că n-a depus o formulă social-democrată proprie constituie o omisiune pe care, date fiind comentariile răuvoitoare ale presei liberale, partidul nu poate să nu o releve¹²⁸.

7, 8 și 9. (Nu se publică.)¹²⁹

DESPRE LITERATURA ILEGALĂ

După ce a discutat problema necesității unei dezvoltări multilaterale a editării de publicații ilegale și a elaborat în această problemă o serie de indicații concrete, consfătuirea cheamă insistent toate organizațiile locale ale partidului, toate celulele muncitorești și pe fiecare muncitor în parte să dea dovadă de mai multă independență și inițiativă în ceea ce privește transportarea publicațiilor și legăturile cu biroul C.C.¹³⁰ în vederea difuzării literaturii ilegale.

DESPRE CAMPANIA ÎN LEGATURA CU ASIGURĂRILE SOCIALE

Constatînd că în pofida prigoanei crîncene clasa muncitoare și partidul ei au dat dovadă de o mare energie în apărarea intereselor proletare cu prilejul introducerii legii asigurărilor sociale¹³¹, — consfătuirea consideră că :

1. Trebuie desfășurată o luptă cît mai hotărîtă și mai unită împotriva încercărilor guvernului și ale capitaliștilor de a sili pe muncitori să-și aleagă la împlinire împuterniciii în casele de asigurare pentru caz de boală, adică fără a se ține în prealabil adunări muncitorești.

2. Muncitorii trebuie să organizeze pretutindeni, cu de la sine putere, adunări în vederea desemnării prealabile a candidaților agreeți de ei în alegerile de împuterniciți.

3. Muncitorii trebuie să țină mitinguri revoluționare de protest împotriva actelor de silnicie și a șicanelor care însoțesc introducerea legii asigurărilor.

4. În orice caz este necesar să se întocmească în prealabil, din rîndurile celor mai influenți muncitori social-democrați, o listă muncitorească de candidați în alegerile de împuterniciți și să se asigure prin eforturi unite alegerea acestei liste chiar și acolo unde nu vor putea fi organizate nici un fel de adunări.

5. Consfătuirea consideră că boicotarea alegerilor de împuterniciți este inoportună și dăunătoare. În momentul de față eforturile principale ale capitaliștilor tind să împiedice pe muncitori să cucerească casele de asigurare pentru caz de boală ale muncitorilor, care trebuie să devină celule proletare în fabrici și uzine. Boicotul, dezbinînd în mo-

mentul de față pe muncitori, n-ar face decît să vină în ajutorul menționatei tendințe a capitaliștilor.

6. Lupta pentru desfășurarea corectă a alegerilor de delegați în casele de asigurare pentru caz de boală nu trebuie să înceteze nici un moment. Lărgind și dezvoltînd prin toate mijloacele, din toate puterile lupta muncitorilor, folosind în acest scop orice prilej favorabil și fără a da patronilor nici o clipă posibilitatea de a considera asigurat mersul normal al producției, este totodată inadmisibil să se renunțe la asigurarea succesului listei social-democrate în pofida tuturor piedicilor. Alegerile nu exclud dezvoltarea ulterioară a luptei. Dimpotrivă, alegînd ca delegați muncitori social-democrați fermi, vom ușura lupta ulterioară pentru alegeri corecte, lupta în care delegații vor ajuta în fel și chip pe muncitori.

7. Pretutindeni unde alegerile au loc fără adunări prealabile este necesar să se facă agitație — prin toate mijloacele accesibile muncitorilor — pentru noi alegeri de împuterniciți în condiții de libertate efectivă a alegerilor și organizîndu-se adunări prealabile.

8. Frațiunea social-democrată din Dumă trebuie să facă imediat o nouă interpelare în legătură cu faptul că muncitorilor nu li se îngăduie să organizeze adunări în vederea alegerilor.

9. Întreaga agitație în legătură cu introducerea asigurărilor trebuie desfășurată în strînsă legătură cu expunerea întregii stări de lucruri din Rusia țaristă, concomitent cu explicarea principiilor noastre socialiste și a revendicărilor noastre revoluționare.

CU PRIVIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE LICHIDATORISM ȘI LA UNITATE

1. Cei patru ani de luptă a partidului împotriva lichidatorismului au dovedit pe deplin justetea definiției pe care Conferința generală din decembrie 1908 a P.M.S.D.R. a dat-o în următoarele cuvinte :

„O parte dintre intelectualii din partid încearcă să lichideze organizația existentă a P.M.S.D.R. și s-o înlocuiască printr-o asociație amorfă în cadrul legalității cu

orice preț, chiar dacă aceasta din urmă ar fi plătită cu prețul unei renunțări vădite la programul, la tactica și la tradițiile partidului¹³².

Prin urmare, lichidatorii sînt condamnați pentru faptul că reneagă și distrug partidul ilegal și nicidecum pentru faptul că susțin necesitatea muncii legale.

Editarea primului cotidian muncitoresc marxist din Rusia și faptul că toți deputații bolșevici au fost aleși în cadrul curiei muncitorești au dovedit în mod definitiv că partidul a știut să folosească formele de activitate legală, înlăturînd pe lichidatori.

2. Părăsind partidul ilegal și grupîndu-se separat de organizațiile locale, lichidatorii au provocat o sciziune, pe care au adîncit-o, creînd într-o serie de localități, și îndeosebi la Petersburg, așa-zise grupuri de inițiativă. Conferința din ianuarie 1912 a P.M.S.D.R. — care a stabilit că grupul lichidatorist al publiciștilor de la „Nașa Zarea” și „Delo Jizni”, constituind nucleul grupurilor de inițiativă, s-a pus definitiv în afara partidului^{*} — n-a făcut decît să constate prin aceasta sciziunea provocată de lichidatori.

3. Conferința din august 1912, care s-a intitulat „conferința organizațiilor P.M.S.D.R.”, a fost în fapt o conferință lichidatoristă, deoarece partea ei principală și conducătoare o constituia grupul publiciștilor-lichidatori care s-a desprins de partid și care este rupt de masele muncitorești din Rusia.

4. Devotamentul pe care majoritatea covîrșitoare a muncitorilor înaintați îl nutrește față de partidul ilegal a constrîns conferința din august să facă concesii aparente partinității și să recunoască, chipurile, partidul ilegal. În fapt însă toate rezoluțiile acestei conferințe sînt pe de-a-n-tregul pătrunse de lichidatorism, iar îndată după conferință „Nașa Zarea”, precum și „Luci”, care a declarat că aderă la rezoluțiile din august, și-au intensificat și mai mult propaganda lichidatoristă

^{*} Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 159. — Nota red.

- a) pentru un partid legal,
- b) împotriva organizației ilegale,
- c) împotriva programului partidului (preconizarea autonomiei cultural-naționale, revizuirea legilor agrare ale Dumei a III-a, trecerea pe planul al doilea a lozincii republicii etc.),
- d) împotriva grevelor revoluționare de masă,
- e) pentru o tactică reformistă, exclusiv legalistă.

De aceea lupta hotărâtă împotriva grupului de lichidatori de la „Nașa Zarea“ și „Luci“ și lămurirea maselor muncitorești asupra caracterului extrem de dăunător al propagandei lichidatorilor constituie, ca și înainte, una dintre sarcinile partidului.

5. Campania pentru „unitate“ pornită de lichidatori în presa legală ocolește și pune în umbră problema principală a apartenenței la partidul ilegal și a muncii în rândurile lui, inducând astfel în eroare pe muncitori, deoarece această problemă nici nu poate fi pusă în presa legală. În fapt lichidatorii se comportă, ca și înainte, ca niște scizioniști, ceea ce s-a văzut cât se poate de limpede în alegerile din Petersburg: când delegații s-au împărțit în două părți egale, lichidatorii au fost aceia care au respins propunerea de a se decide prin tragere la sorți, singurul procedeu care putea să înlăture dezbinarea muncitorilor în fața partidelor burgheze.

6. Cu condiția de a recunoaște organizația ilegală a P.M.S.D.R. și de a face parte din ea, unitatea muncitorilor social-democrați de toate curentele și nuanțele constituie o necesitate absolută și este imperios dictată de toate interesele mișcării muncitorești.

Tocmai pe asemenea baze unificarea a și fost realizată în organizația raională Narva din Petersburg și într-o serie de organizații din provincie.

7. Consfătuirea sprijină în modul cel mai energic acest mod de unificare și recomandă ca pretutindeni să se înceapă imediat aceeași unificare de jos, de la comitetele de uzină, grupuri raionale etc., tovarășii muncitori urmînd să verifice în practică dacă se respectă condiția recunoașterii organizației ilegale și dacă se manifestă ho-

tărîrea de a se sprijini lupta revoluționară a maselor și tactica revoluționară. Numai pe măsura acestei făuriri efective a unității de jos se va desăvîrși unirea definitivă a rîndurilor partidului și întărîrea deplină a unității pe scara întregii Rusii.

CU PRIVIRE LA ORGANIZAȚIILE SOCIAL-DEMOCRATE „NAȚIONALE”

1. Experiența anului 1912 a confirmat pe deplin justețea hotărîrii pe care a adoptat-o în această problemă Conferința din ianuarie (1912) a P.M.S.D.R. * Sprijinirea de către Bund a candidaturii nesocial-democratului Jagiello împotriva social-democraților polonezi și încălcarea programului partidului în favoarea naționalismului de către Conferința din august (1912) a lichidatorilor, Bundului și social-democraților letoni au arătat cît se poate de grăitor falimentul total al principiilor federaliste în construirea partidului social-democrat și cît de profund dăunător este pentru cauza proletarietului separatismul organizațiilor social-democrate „naționale”.

2. De aceea consfătuirea cheamă insistent pe muncitorii de toate naționalitățile din Ruia să dea cea mai energică ripostă naționalismului furibund al reacțiunii, să lupte împotriva tuturor manifestărilor de orice fel ale spiritului naționalist în rîndurile maselor muncitoare și să realizeze în fiecare localitate cea mai strînsă unire și contopire a muncitorilor social-democrați în organizații unice ale P.M.S.D.R., care să ducă munca în fiecare dintre limbile vorbite de proletarietul local și să realizeze în fapt unitatea de jos, așa cum aceasta se face de mult timp în Caucaz.

3. Consfătuirea își exprimă regretul profund pentru sciziunea produsă în rîndurile social-democrației poloneze, sciziune care slăbește extrem de mult lupta muncitorilor social-democrați din Polonia. Consfătuirea este nevoită să constate că Conducerea centrală a social-democrației poloneze, care nu reprezintă în momentul de față majoritatea organizațiilor social-democrate poloneze ale pro-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 141. — Nota red.

letariatului polonez, recurge la mijloace inadmisibile în lupta împotriva acestei majorități (de pildă suspectarea nemotivată a întregii organizații din Varșovia că ar fi o organizație de provocatori). Consfătuirea îndeamnă toate organizațiile de partid care vin în contact cu muncitorii social-democrați polonezi să contribuie la crearea unei adevărate unități a social-democrației poloneze.

4. Consfătuirea relevă îndeosebi oportunismul extrem și lichidatorismul de care sînt pătrunse hotărârile ultimei conferințe (a IX-a) a Bundului, care a înlăturat lozinca republicii și a pus pe planul al doilea munca ilegală, dovedind astfel că a dat uitării sarcinile revoluționare ale proletariatului. La fel trebuie să fie condamnată împotrivirea opusă de Bund unirii tuturor muncitorilor social-democrați în fiecare localitate (la Varșovia, Lodz, Vilno etc.), unire asupra căreia, începînd din 1906, P.M.S.D.R. a insistat în repetate rînduri la congresele și la conferințele sale.

5. Consfătuirea salută pe muncitorii social-democrați revoluționari din organizația letonă, care duc o propagandă perseverentă în spirit antilichidatorist, și-și exprimă regretul pentru faptul că C.C. al social-democrației letone înclină să sprijine acțiunile antipartinice ale lichidatorilor.

6. Consfătuirea își exprimă convingerea fermă că avîntul revoluționar care a început, grevele economice și politice de masă, demonstrațiile de stradă și celelalte forme de luptă revoluționară deschisă a maselor vor contribui la unirea și la contopirea deplină, în cadrul organizațiilor locale, a muncitorilor social-democrați fără nici o deosebire de naționalitate, intensificînd astfel lupta împotriva țarismului, care asuprește toate popoarele din Rusia, și împotriva burgheziei — care se unește — a tuturor națiunilor din Rusia.

CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA ȘI LA ACTIVITATEA
REDACȚIEI ZIARULUI „PRAVDA”

1. Redacția nu este îndeajuns de consecventă în spiritul hotărîrilor partidului. Se recomandă stăruitor redacției să respecte și să aplice cu mai multă strictețe toate ho-

tărîrile de partid. Ziarul trebuie să rămînă o publicație legală.

C.C. ia măsuri pentru reorganizarea redacției.

2. Redacția nu se ocupă îndeajuns de viața de partid a muncitorilor social-democrați din Petersburg. Redarea conținutului rezoluțiilor de partid sau mențiunile referitoare la ele trebuie făcute neapărat în formă legală.

3. Redacția trebuie să dea mai multă atenție explicării caracterului greșit și dăunător al lichidatorismului în general și al propagandei pe care o desfășoară „Luci” în special.

4. Redacția trebuie să acorde mai multă atenție agitației în rîndurile muncitorilor pentru abonamente la ziar și pentru colecte de fonduri în sprijinul lui.

5. Deputații bolșevici trebuie să facă parte din colegiul redacțional lărgit al ziarului și să organizeze o participare sistematică și perseverentă atît pe linia activității publicistice cît și pe cea a asigurării materiale a ziarului.

6. Redacția trebuie să fie deosebit de prudentă în relațiile cu colaboratorii vperedîști, pentru a nu îngreua apropierea în curs de realizare și pentru a nu admite propagarea unei linii principiale greșite.

7. Trebuie să se depună toate eforturile pentru a se reduce cheltuielile de editare și pentru a se crea un colegiu de conducere restrîns (cu atribuții atotcuprinzătoare), din care să facă parte neapărat cel puțin un reprezentant al grupului de șase¹³³.

Un colegiu de conducere similar (o comisie economică), din care să facă parte cel puțin un reprezentant al grupului de șase, este necesar și pentru conducerea laturii economice.

8. Articolele a căror publicare este considerată obligatorie de către C.C. trebuie să fie publicate imediat (sub pseudonim).

9. Este necesar ca, păstrînd cu strictețe caracterul legal al ziarului, să fie atrase să participe activ — atît pe linie publicistică cît și pe linia difuzării ziarului — asociațiile, uniunile, comitetele și grupurile muncitorești, precum și diferite persoane din Petersburg și din provincie.

10. Trebuie sprijinită inițiativa grupului de social-democrați din Petersburg care vrea să scoată un organ sindical de orientare antilichidatoristă, verificându-se în prealabil și cât se poate de minuțios cum se prezintă lucrurile pe teren.

11. Se vor lua măsuri pentru coordonarea activității publicistice și de asigurare materială a ziarului cu activitatea respectivă a revistei ¹³⁴.

12. Trebuie inițiată o campanie energică pentru organizarea unui cotidian muncitoresc la Moscova, ca filială a celui din Petersburg. În acest scop, trebuie stabilită o legătură organizatorică între grupul din Moscova și cei trei deputați din partea regiunii Moscova.

MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ ENGLEZĂ ÎN 1912

Evenimentul cel mai de seamă al anului trecut a fost greva minerilor. Dacă greva muncitorilor feroviari din 1911¹³⁵ a arătat „spiritul nou“ al muncitorilor britanici, despre greva minerilor se poate spune că într-adevăr a marcat începutul unei etape noi.

Oricît s-ar pregăti de „război“ clasele guvernante, oricît de zeloasă ar fi burghezia în strădania ei de a zdrobi împotrivirea sclavilor nesupuși ai capitalului, fapt este că greva a reușit. Minerii au dat dovadă de o organizare exemplară. Spărgători de grevă nu s-au găsit. De o extragere a cărbunelui cu ajutorul soldaților sau al unor muncitori necalificați, lipsiți de experiență, nici nu putea fi vorba. După șase săptămîni de luptă, guvernul burghez al Angliei a văzut că întreaga viață industrială a țării se oprește, că se adevăresc cuvintele cîntecului muncitoresc: „Și roata din mersu-i se-oprește cînd mîna ta astfel voiește...“¹³⁶.

Guvernul a consimțit să facă concesii.

„Primul ministru al celui mai puternic imperiu mondial din cîte au existat vreodată a venit la o adunare a delegaților trimiși de sclavii greviști ai regilor cărbunelui, implorîndu-i să accepte un compromis“. Așa descrie rezultatul luptei un marxist bine informat.

Guvernul englez, care de obicei îi „hrănește“ pe muncitori ani de-a rîndul cu promisiunile sale de reforme, de data aceasta a fost cît se poate de prompt. În *cinci zile* a fost trecută prin parlament o lege nouă! Această lege a introdus salariul *minim*, adică reguli pentru stabi-

lirea unui quantum de salar *sub* care acesta nu mai poate coborî.

Este drept că, asemenea tuturor reformelor burgheze, această lege nu este decît o jalnică jumătate de măsură și în parte înseamnă pur și simplu înșelarea muncitorilor, căci la stabilirea quantumului salariului minim patronii își nedreptățesc totuși sclavii salariați. Dar toți cei care cunosc mișcarea muncitorească engleză afirmă că în urma grevei minerilor proletariatul englez *nu mai e cel dinainte*. Muncitorii au învățat să lupte. Ei au văzut *calea* care-i va duce la victorie. Ei și-au dat seama de forța lor și au încetat să mai fie niște oițe blînde, cum păruseră a fi timp atît de îndelungat spre mulțumirea tuturor apărătorilor și apologeților robiei salariate.

În raportul dintre forțele sociale din Anglia a survenit o deplasare care nu poate fi exprimată prin cifre, dar pe care o simte toată lumea.

Din păcate, în domeniul vieții de partid, progresul realizat în Anglia este neînsemnat. Sciziunea dintre „Partidul socialist britanic” (fosta Federație social-democrată) și „Partidul muncitoresc independent” (independent de socialism) continuă. Comportarea oportunistă a parlamentarilor acestui din urmă partid provoacă, ca întotdeauna, tendințe *sindicaliste* în rîndurile muncitorilor. Din fericire, aceste tendințe nu sînt prea puternice.

Sindicatul din Anglia cotesc încet, dar sigur spre socialism, în pofida multor parlamentari muncitori care se încăpățînează să continue vechea linie a politicii muncitorești liberale. Dar acești ultimi mohicani nu vor reuși să mențină vechea linie!

EUGÈNE POTTIER

(LA A 25-A COMEMORARE A MORȚII LUI)

În noiembrie anul trecut (1912) s-au împlinit 25 de ani de la moartea poetului-muncitor francez Eugène Pottier, autorul celebrului imn proletar „Internaționala“ („Sculați, voi oropsiți ai vieții“ etc.).

Acest imn a fost tradus în toate limbile europene și nu numai în cele europene. În orice țară ar nimeri un muncitor conștient, oriunde l-ar arunca soarta, oricât de străin s-ar simți el fără cunoașterea limbii, fără cunoscuți, departe de patrie, el își poate găsi tovarăși și prieteni după melodia cunoscută a „Internaționalei“.

Muncitorii din toate țările au îmbrățișat acest cântec al luptătorului lor de frunte, al proletarului-poet, și au făcut din acest cântec imnul mondial al proletariatului.

Astăzi muncitorii din toate țările cinstesc memoria lui Eugène Pottier. Soția și fiica lui mai sînt în viață și trăiesc în mizerie, așa cum a trăit tot timpul vieții sale și autorul „Internaționalei“. El s-a născut la Paris în ziua de 4 octombrie 1816. A avea 14 ani cînd a compus primul său cântec, și acest cântec era intitulat „Trăiască libertatea!“.

În 1848 a participat, luptînd pe baricade, la grandioasa bătălie dintre muncitori și burghezie.

Pottier s-a născut într-o familie de oameni săraci și a rămas toată viața sa un om sărac, un proletar, cîștigîn-

du-și pîinea cu ambalatul mărfurilor în lăzi, apoi cu executarea de desene pe țesături.

Începînd din 1840, toate evenimentele importante din viața Franței își găsesc ecou în cîntecul său combativ, care trezește conștiința celor înapoiți, cheamă pe muncitori la unitate, biciuiește burghezia și guvernele burgheze ale Franței.

În timpul mării Comune din Paris (1871), Pottier a fost ales membru al acesteia. Din 3 600 de voturi, el a întrunit 3 352. A participat la toate acțiunile Comunei — primul guvern proletar.

Căderea Comunei l-a silit pe Pottier să se refugieze în Anglia, apoi în America. Celebrul cîntec „Internaționala“ a fost compus de el în *iunie 1871*, adică — se poate spune — a doua zi după sîngeroasa înfrîngere din mai...

Comuna a fost înăbușită..., dar „Internaționala“ lui Pottier a răspîndit în lumea întreagă ideile Comunei, care este astăzi mai vie ca oricînd.

În 1876, aflîndu-se în exil, Pottier a scris poemul „Muncitorii americani către muncitorii francezi“. În acest poem el a zugrăvit viața muncitorilor sub jugul capitalismului, mizeria lor, munca lor istovitoare, exploatarea lor, nestrămutata lor încredere în victoria de mîine a cauzei lor.

Abia după nouă ani de la Comună s-a întors Pottier în Franța și îndată după întoarcerea sa a intrat în „Partidul muncitoresc“. În 1884 a apărut primul său volum de versuri. În 1887 a apărut al doilea volum, intitulat „Cîntece revoluționare“.

O serie de alte cîntece ale poetului-muncitor au fost publicate după moartea lui.

La 8 noiembrie 1887, muncitorii din Paris au condus la cimitirul Père Lachaise, unde sînt înmormîntați comunarzii împușcați, rămășițele pămîntești ale lui Eugène Pottier. Poliția i-a atacat cu brutalitate, smulgînd steagul roșu. O mulțime imensă a participat la adunarea de doliu. Din toate părțile răsunau strigăte: „Glorie lui Pottier!“

Pottier a murit în mizerie. Dar el a lăsat după sine un monument cu adevărat nepieritor. El a fost unul dintre cei mai mari *propagandiști prin cântec*. Pe vremea când și-a compus primul său cântec, muncitorii socialiști se numărau cel mult cu zecile. Astăzi imnul istoric al lui Eugène Pottier îl cunosc zeci de milioane de proletari...

„Pravda” nr. 2 din 3 ianuarie 1913
Semnat : N. L.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DEZVOLTAREA CORURILOR MUNCITOREȘTI ÎN GERMANIA

Asociațiile corale muncitorești din Germania au sărbătorit recent un jubileu neobișnuit : numărul muncitorilor coriști a ajuns la 100 000, iar numărul total al membrilor asociațiilor corale muncitorești este de 165 000. Numărul muncitoarelor care fac parte din aceste asociații se ridică la 11 000.

Corurile muncitorești au un organ de presă propriu : „Gazeta muncitorilor coriști“¹³⁷, care a început să apară regulat abia în 1907.

Primii pași ai asociațiilor corale muncitorești datează din deceniul al 7-lea al secolului trecut, cînd „Asociația culturală a meseriașilor“ din Leipzig a organizat o secție corală, printre membrii căreia, în treacăt fie zis, se număra și August Bebel.

Ferdinand Lassalle atribuia o mare importanță organizării corurilor muncitorești. La insistențele lui, membrii „Uniunii generale a muncitorilor germani“¹³⁸ au înființat în 1863, la Frankfurt pe Main, o asociație muncitorească denumită „Asociație corală“. Membrii acesteia din urmă se adunau într-o cameră dosnică, întunecoasă și plină de fum a unui mic birt din Frankfurt, la lumina lumînărilor de seu.

Asociația avea 12 membri. Atunci cînd, în cursul uneia din călătoriile sale în scopuri de agitație, Lassalle a trebuit să rămîna o noapte la Frankfurt, acești 12 muncitori i-au cîntat în cor un cîntec al cunoscutului poet Herwegh, pe

care Lassalle îl rugase de mai multe ori să scrie textul unui cântec muncitoresc pentru cor.

După abrogarea legii excepționale¹³⁹, în 1892 corurile muncitorești din Germania erau grupate în 180 de asociații corale, cu 4 300 de membri. În 1901 numărul membrilor lor ajunsese la 39 717, în 1907 la 93 000, iar în 1912 la 165 000. La Berlin, asociațiile corale muncitorești au 5 352 de membri, la Hamburg 1 628, la Leipzig 4 051, la Dresda 4 700 ș.a.m.d.

Recent am relatat că muncitorii din Franța și din alte țări romanice au comemorat împlinirea a 25 de ani de la moartea lui Eugène Pottier (1816—1887), autorul celebrului imn „Internaționala”*. În Germania, propagarea socialismului cu ajutorul cântecului muncitoresc este de dată mult mai recentă, iar guvernul „iuncherilor” (al moșierilor, al ultrareacționarilor) din Germania pune în calea acestei propagande mult mai multe piedici polițienești mârșave.

Dar nici un fel de șicane polițienești nu vor putea împiedica să răsune în toate orașele mari din lume, în toate așezările muncitorești și din ce în ce mai des în cocioabele muncitorilor agricoli vigurosul cântec proletar care vestește apropiata eliberare a omenirii de sub jugul robiei salariate.

*Scris nu mai tirziu
de 3 (16) ianuarie 1913*

*Publicat pentru prima oară în 1954,
în revista „Komunist” nr. 6
Semnat: T.*

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, pag 297—299. — Nota red

MAI BINE MAI TÎRZIU DECÎT NICIODATĂ

Cu mare întârziere vin să dezmint afirmațiile făcute de L. Martov în ziarul „Luci“ (nr. 37 din 28 octombrie 1912). Dar ce puteam să fac? Să spui un neadevăr nu e prea greu. Dar pentru *a stabili* adevărul e nevoie uneori de mult timp.

În nr. 37 al ziarului „Luci“, L. Martov m-a împroșcat cu invective de cea mai ordinară speță, însoțite de insinuările „vagi“ obișnuite la acest publicist. Deoarece în ultimii zece ani m-am deprins cu aceste metode de luptă folosite de L. Martov, nici nu am mai citit articolul său pînă la capăt. Dar colegii mi-au atras atenția că L. Martov atribuie tovarășului Haase, membru în comitetul central al partidului social-democrat german, afirmația că Lenin, chipurile, „înșală Internaționala“.

Pentru a stabili adevărul, a trebuit să căutăm *sursa* celor afirmate de Martov. El se referise la nr. 225 al unui oarecare „Ziar al minerilor“. Nu am găsit un astfel de ziar. În „Vorwärts“ (organul central al partidului social-democrat german)¹⁴⁰ nu au apărut asemenea cuvinte. Le-am găsit doar în „Bremer Bürger-Zeitung“ (organ social-democrat care apare la Bremen)¹⁴¹.

A trebuit să-i cer informații chiar lui Haase, pentru a nu proceda cu ușurința de care a dat dovadă L. Martov.

Comitetului central al social-democraților germani i s-au cerut în scris lămuriri în această privință.

Iată răspunsul lui Haase :

Comitetul central
al partidului social-democrat german
Berlin, 31 decembrie 1912

Stimați tovarăși ! Ca răspuns la adresa dv. vă comunic că expunerea celor spuse de mine în ședința Biroului socialist internațional, așa cum această expunere a apărut, după cum ne comunicați dv., în ziarul „Luci“, nu corespunde adevărului. În ședința biroului s-a discutat dacă Comitetul de organizare poate pretinde să fie reprezentat în Biroul socialist internațional. Eu am declarat că acest lucru este inadmisibil, întrucît, chiar după propria sa declarație, Comitetul de organizare nu este o organizație, ci vrea doar să fie o uniune de grupuri creată în vederea refacerii unității partidului. În legătură cu aceasta am ridicat chestiunea cine anume are dreptul de a reprezenta partidul din Rusia în situația în care se află el în momentul de față și am remarcat că, dacă este adevărată afirmația că în relațiile sale cu Biroul internațional Comitetul Central se prezintă ca „P.M.S.D.R.“, această denumire poate să provoace confuzii.

Se vede deci că această remarcă nu conținea nici un atac la adresa lui Lenin și că în genere nu avea nicidecum un caracter jignitor. Nu am vrut decît să lămuresc cum stau lucrurile în ceea ce privește afirmația de mai sus și, înainte de orice, să ridic chestiunea dacă nu cumva a sosit momentul să se întreprindă demersuri pentru unificarea tuturor grupurilor ruso-poloneze. Mi-a părut nespus de rău că Lenin a lipsit de la această ședință.

Numai pentru ca răspunsul meu să fie complet, adaug că cuvîntul „înșelare“ nu a fost folosit de mine.

Cu salutări tovarășești, Haase.

Așadar, ca să mă poată împroșca pentru a mia oară cu invective, L. Martov a repetat (după un oarecare) un *neadevăr* în ceea ce-l privește pe Haase.

Haase a fost *împotriva* reprezentării Comitetului de organizare, dar *nu a contestat* reprezentarea C.C.

Haase nu consideră că Comitetul Central este reprezentantul *întregului* P.M.S.D.R., inclusiv „naționalii“ și

lichidatorii, dar nici Comitetul Central, pe câte știu, nu a pretins *vreodată* că-i reprezintă pe unii sau pe ceilalți.

„Naționali” (polonezii, Bundul, letonii) își au reprezentanții lor proprii.

Mă limitez la această restabilire a faptelor...

19 ianuarie (st. n.) 1913

N. Lenin

„Pravda” nr. 8 din 11 ianuarie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE BOLȘEVISM ¹⁴²

Originea bolșevismului este indisolubil legată de lupta dusă de așa-numitul „economism” ¹⁴³ (oportunism care nega lupta politică a clasei muncitoare și rolul conducător al acesteia) împotriva social-democrației revoluționare în anii 1897—1902. Economismul, sprijinit de Bund, a fost învins și înlăturat în urma cunoscutei campanii a vechii „Iskre” (München, Londra și Geneva, 1900—1903) ¹⁴⁴, care a restabilit, pe baza marxismului și a principiilor social-democrate revoluționare, partidul social-democrat (întemeiat în 1898, dar apoi destrămat în urma unor arestări). La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. (august 1903) ¹⁴⁵, iskriștii s-au scindat în două tabere: *majoritatea* lor s-a pronunțat pentru principiile și pentru tactica vechii „Iskre”, în timp ce *minoritatea* a pornit pe calea oportunismului, sprijinită fiind de vechii dușmani ai „Iskrei”: „economiiștii” și bundiștii. De aici denumirea de bolșevism și menșevism (bolșevici și menșevici). În 1903—1904 principalul obiect în jurul căruia se ducea lupta a fost oportunismul menșevicilor în problemele organizatorice. De pe la sfârșitul anului 1904 trec pe primul plan deosebirile în ceea ce privește tactica. „Planul unei campanii a zemstvelor” (toamna anului 1904), elaborat de „Iskra nouă” ¹⁴⁶, încăpută pe mîna menșevicilor, preconiza o tactică care putea fi rezumată în cuvintele: „Să nu-i speriem pe liberali” ¹⁴⁷. Anul 1905 a cristalizat definitiv divergențele tactice (congresul bolșevicilor, Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. din mai 1905

de la Londra¹⁴⁸ și, tot atunci, „conferința” ținută de menșevici la Geneva¹⁴⁹). Menșevicii adaptau tactica clasei muncitoare la cerințele liberalismului. Bolșevicii considerau că scopul clasei muncitoare în revoluția burghezo-democratică este să ducă această revoluție până la capăt, să ducă după sine țărănimea democrată în pofida trădărilor din partea liberalismului. Principalele divergențe dintre aceste două orientări au fost în practică următoarele: în toamna anului 1905 bolșevicii au fost pentru boicotarea Dumei lui Bulîghin, în timp ce menșevicii s-au pronunțat pentru participarea la ea. În primăvara anului 1906 s-a ivit între ei o divergență identică în ceea ce privește Duma lui Witte. În Duma I, menșevicii au fost pentru lozinca formării unui cabinet (cadet) care să se sprijine pe majoritatea deputaților Dumei, în timp ce bolșevicii au lansat lozinca creării unui comitet executiv al stângii (social-democrații și trudovicii), în vederea organizării luptei nemijlocite a maselor etc. O expunere mai amănunțită este posibilă numai în presa din străinătate. La Congresul de la Stockholm (1906)¹⁵⁰ au învins menșevicii, la Congresul de la Londra (1907)¹⁵¹ bolșevicii. În 1908—1909 s-au desprins de bolșevici „vperediștii” (machism¹⁵² în filozofie și „otzovism”¹⁵³ sau boicotarea Dumei a III-a în politică: Bogdanov, Aleksinski, Lunacearski și alții). În 1909—1911, ducând lupta împotriva acestora (cf. V. Ilin: „Materialism și empiriocriticism”, Moscova, 1909 *), precum și împotriva lichidatorilor (menșevicii care negau partidul ilegal), bolșevicii s-au apropiat de *menșevicii-partiiți* (Plehanov și alții), care adoptaseră o atitudine hotărâtă împotriva lichidatorismului. Organele de presă ale bolșevicilor: „Vpered”¹⁵⁴ și „Proletarii” (Geneva, 1905)¹⁵⁵, „Novaia Jizn” (Petersburg, 1905)¹⁵⁶, „Volna”¹⁵⁷, „Eho”¹⁵⁸ și altele (Petersburg, 1906), „Proletarii”, care apărea în Finlanda (1906—1907), la Geneva (1908) și la Paris (1909), „Soțial-Demokrat”, care apărea la Paris (1909—1912). O culegere cuprinzând unele dintre principalele lucrări ale bolșevismului se găsește în cartea lui V. Ilin „În

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 18, Editura politică, 1963, ediția a doua. — Nota red.

12 ani", Petersburg, 1908, care conține totodată o indicare mai detaliată a bibliografiei. Cei mai de seamă autori bolșevici : G. Zinoviev, V. Ilin, I. Kamenev, P. Orlovski și alții. În ultimii ani bolșevicii au fost principalii colaboratori ai ziarelor „Zvezda“ (1910—1912) și „Pravda“ (1912) de la Petersburg și ai revistelor „Misl“ (1910) de la Moscova¹⁵⁹ și „Prosveșcenie“ (1911—1913) de la Petersburg.

*Scris înainte
de 12 (25) Ianuarie 1913*

*Publicat în 1913 în culegerea :
N. A. Rubakin, „Printre cărți”,
vol. II, ed. a 2-a, Moscova*

*Se tipărește după textul
apărut în culegere*

DEZVOLTAREA GREVEI REVOLUȚIONARE ȘI A DEMONSTRAȚIILOR DE STRADĂ

S-a arătat mai de mult și este îndeobște recunoscut că anul 1912 ocupă un loc de frunte în dezvoltarea luptei greviste. Dar nu toți au înțeles acest fenomen și nu toți au tras din el învățăminte juste.

Să luăm datele referitoare la grevele politice din primele 11 luni ale anului. Obținem :

în 1905	1 052 000
„ 1906	642 000
„ 1907	540 000
în 1912		circa 900 000

După evaluările cele mai prudente, în primele 9 luni numărul participanților la greve politice a fost de 700 000. La grevele provocate de „lămuririle“ oficiale cu privire la alegerile de împuterniciți au participat la Petersburg¹⁶⁰ vreo 50 000 de muncitori, la greva de protest împotriva execuțiilor de la Sevastopol și la greva din 15 noiembrie — ziua deschiderii Dumei — au participat, după evaluările *asociației fabricanților* din Moscova, 188 000 de oameni. Acestea sînt datele referitoare la grevele care au avut loc pînă la 20 noiembrie. Este clar că 900 000 este o cifră minimă. Chiar dacă scădem 100 000 de greviști care cu greu ar putea fi comparați cu cei din 1905—1907 (întreprinderile *nesupuse* controlului inspecției de fabrică), rămîn 800 000.

În orice caz, mișcarea a depășit fără doar și poate amploarea mișcării din 1906 și 1907 și este puțin sub nivelul celei din 1905 !

Ce înseamnă aceasta ?

În momentul de față participarea întregului popor la mișcare este, firește, mult mai slabă decât în 1905. Prin urmare, *punctul de plecare* al avântului revoluționar este acum *incomparabil mai înalt* decât a fost înainte de prima revoluție. Prin urmare, viitoarea revoluție, revoluția a doua, vădește de pe acum o rezervă *mult mai mare* de energie revoluționară în rîndurile proletariatului. Numericeste proletariatul a crescut cel puțin cu 20%. Concentrarea a devenit mai accentuată. Datorită procesului rapid al eliberării de legătura cu pămîntul, s-a întărit baza socială principală, pur proletară a mișcării. A luat proporții enorme, incalculabile, masa populației proletare și semiproletare din industria „meșteșugărească”, din meserii și din agricultură.

În sfîrșit, au crescut conștiința, experiența și hotărîrea clasei democratice înaintate. Toți sînt de acord în această privință, dar nu toți au curajul să tragă toate concluziile care decurg de aici. Nu toți au curajul să privească adevărul în față și să recunoască că ne aflăm în fața unor greve *revoluționare* de masă, în fața începutului unui avînt *revoluționar*.

Aceasta reiese, în primul rînd, dintr-un fapt fundamental, cît se poate de obiectiv și prea puțin susceptibil de răstălmăciri subiective : amploarea mișcării. În nici o țară din lume — în afară de cazul cînd există o situație socială revoluționară — nu ar fi fost posibil să se ridice sute de mii de muncitori, de cîteva ori pe an, la acțiuni politice pentru cele mai diferite motive. La noi însă această ridicare se produce în mod spontan, pentru că zeci de milioane de semiproletari și de țărani transmit, dacă ne putem exprima astfel, avangărzii lor o stare de spirit de revoltă concentrată, clocotitoare, debordantă.

Greva revoluționară a muncitorilor ruși din 1912 are caracterul unei mișcări a întregului popor în sensul deplin al acestei expresii, căci prin mișcarea întregului popor nu

trebuie nicidecum să înțelegem o mișcare cu care, în condițiile revoluției burghezo-democratice, se solidarizează întreaga burghezie sau, cel puțin, burghezia liberală. Așa privesc lucrurile numai oportuniștii. Nu, o mișcare a întregului popor este aceea care exprimă nevoile obiective ale țării întregi și care își îndreaptă loviturile grele împotriva forțelor centrale ale dușmanului ce împiedică dezvoltarea țării. O mișcare a întregului popor este aceea care se bucură de simpatia majorității covârșitoare a populației.

Tocmai o astfel de mișcare este mișcarea politică a muncitorilor în acest an, sprijinită de simpatiile tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați, de simpatiile întregii democrații, oricît de slabă și de oprimată, oricît de răzlețită și de neputincioasă ar fi ea. Delimitarea mai precisă dintre liberalism și democrație (obținută nu fără luptă împotriva celor ce visau „să smulgă Duma din mîinile reacțiunii“) constituie un mare avantaj al noii mișcări. Pentru a fi încununată de succes, revoluția trebuie să știe cît mai precis cu cine poate porni la luptă, cine este un aliat nesigur și unde se află adevăratul dușman.

Iată de ce manifestările directe ale liberalilor (ale ca-deților) împotriva unei noi revoluții prezintă o importanță atît de mare. Iată de ce tocmai acum are în Rusia o importanță cu totul excepțională (în comparație cu Europa) lozinca republicii, care elimină din conștiința democrației dornice de luptă iluziile monarhiste (sau „constituționale“), adică factorul care a contribuit atît de mult la slăbirea asaltului din 1905. În procesul de creștere a noii revoluții în Rusia sînt două momente care prezintă o importanță istorică: în primul rînd, grevele din aprilie-mai, cînd muncitorii din Petersburg — chiar în pofida arestării organizației lor conducătoare, Comitetul din Petersburg — au formulat lozinca republicii, a zilei de muncă de 8 ore și a confiscării pămînturilor; în al doilea rînd, grevele și demonstrațiile din noiembrie (vezi scrisorile din Riga și din Moscova¹⁶¹; la Petersburg a fost aceeași situație, dar arestările i-au măturat pe corespondenții noștri). Lozinca sub care s-au desfășurat aceste

demonstrații a fost nu numai : „Jos pedeapsa cu moartea ! jos războiul !“, ci și : „Trăiască clasa muncitoare revoluționară și armata revoluționară !“

Pe străzile Petersburgului, pe străzile Rigăi și ale Moscovei proletariatul a întins mîna elementelor înaintate din armata țărănească care s-au ridicat eroic la luptă împotriva monarhiei.

Burghezia liberală este împotriva unei noi revoluții, împotriva grevei revoluționare de masă. Dar liberalii nu sînt cîtuși de puțin împotriva grevelor politice în general dacă acestea denotă numai o „înviorare“ și sprijină numai lozinca liberală a unor reforme constituționale. Și în mod obiectiv, independent de „bunele“ lor intenții, lichidatorii noștri, care au marcat ambele momente istorice ale avîntului prin „manifestări“... împotriva grevelor revoluționare, nu sînt decît simple slugi ale burgheziei contrarevoluționare !! În nr. 1 din 20 mai 1912 al ziarului „Nevski Golos“, neuitatul și inegalabilul V. Ejov s-a ridicat împotriva „complicării“ grevelor economice cu greve politice și invers, împotriva „dăunătoarei“ lor „îmbinări“ (cf. „Soțial-Demokrat“ nr. 27, pag. 4 *).

În noiembrie 1912 ziarul lichidatorist „Luci“ s-a ridicat și el împotriva grevelor. Pe cititorii neatenți el a încercat ulterior să-i îndrepte „pe o pistă falsă“, pretextînd că și fracțiunea social-democrată a fost împotriva grevei din 15 noiembrie. Dar cine înțelege cît de cît sensul evenimentelor va observa cu ușurință falsul la care se pretează ziarul „Luci“.

Da, atît fracțiunea social-democrată cît și Comitetul din Petersburg au considerat prematură greva din 15 noiembrie, și de aceea au luat atitudine împotriva grevei fixate pentru acea dată. Presa muncitorească era datoare să anunțe acest lucru. Atît „Luci“ cît și „Pravda“ au făcut-o.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 368—369. — Nota red.

Dar „Luci“ a mai făcut și altceva.

După evenimentele de la 15 noiembrie (cînd cei mai zeloși greviști au fost tocmai muncitorii din raionul Vîborg, care pînă atunci fusese cel mai puternic legat de menșevici), după ce mișcarea a crescut și s-a ajuns la demonstrație, preaînțeleptul „Luci“ a publicat articole (articolul de fond din 17 noiembrie și foiletonul din 21 noiembrie) în care tuna și fulgera împotriva „primejdiei irosiri a forțelor“ și împotriva „jocului de-a grevele“, declarînd sentențios că, „din pricina desei folosiri a grevelor, acestea nu vor mai fi privite cu simpatie“ și lansînd lozincile: „să căutăm o altă cale“, „prin izbucniri de moment (!?) nu se poate obține nimic“.

Cu această „filozofie“ a voastră, domnilor lichidatori, pe care muncitorii din Petersburg o cunosc de mult atît din „Nevski Golos“ cît și din discursurile membrilor „grupului“ vostru „de inițiativă“, v-ați atras ura legitimă și disprețul muncitorilor din Petersburg. O grevă sau alta poate să nu reușească sau să aibă loc într-un moment nepotrivit. Dar a vorbi despre „jocul de-a grevele“ în fața unuia dintre cele mai mari mișcări din lume, care a ridicat la luptă aproape 1 000 000 de proletari, asta și-o pot îngădui numai liberalii și contrarevoluționarii!

Greve prea frecvente pot duce la istovirea muncitorilor. Este foarte posibil că într-un asemenea caz va trebui să chemăm pe muncitori la greve mai scurte, la demonstrații mai bine pregătite. Dar evenimentul de la 15 noiembrie este remarcabil tocmai prin aceea că reprezintă un nou pas înainte al mișcării care-și găsește expresia în demonstrații de stradă!

În loc să vă recunoașteți cinstit greșeala (căci este evident că ați greșit în aprecierea semnificației zilei de 15 noiembrie), voi, lichidatorii, v-ați apucat să vorbiți, în maniera celor mai neobrazăți dintre liberali, despre „analfabetismul politic“ al proclamației revoluționare, — voi care nu faceți decît să repetați abc-ul politicii liberale!

Să judece muncitorii cît valorează lingușitoarele discursuri ale lichidatorilor pe tema „unității“ lor cu parti-

dul dacă într-o perioadă cînd se produc și se dezvoltă greve și demonstrații revoluționare ei pornesc la luptă împotriva acestora, defăimînd în presa legală proclamații ilegale !!

Campania pornită de lichidatori împotriva grevelor are, de altfel, o cauză mai profundă. Lichidatorii sînt sclavii liberalilor. Or, pe liberali a început într-adevăr să-i neliniștească caracterul dîrz al grevelor revoluționare. Fabricantul „progresist“ a început să bombănească și chiar să turbeze de furie. Miliukovii au început să se teamă că se duce liniștea „blocului“ lor cu Rodzeanko.

Politica lichidatoristă servește pentru a subordona pe muncitori liberalilor. Politica marxistă ridică pe muncitori la rolul de conducători ai *țărănimii*. Despre aceasta nu se poate vorbi în mod legal, domnilor lichidatori, dar la aceasta trebuie să se gîndească și despre aceasta trebuie să vorbească cei care vor să fie social-democrați revoluționari.

În Europa liberă, constituțională, greva politică servește deocamdată (atît timp cît nu a început încă revoluția *socialistă*) ca mijloc de luptă pentru diferite reforme. În Rusia țaristă, asiatică, în această țară de robii care se apropie de o nouă revoluție *burghezo-democratică*, greva politică este unicul mijloc eficace de a trezi, de a pune în mișcare, de a răscoli, de a ridica la luptă revoluționară țărănimea și partea cea mai bună a armatei de țărani ! Din fericire pentru Rusia, a trecut timpul cînd, în afară de eroicii luptători izolați, narodnicii, nu avea cine „să meargă în popor“. Se apropie de sfîrșit timpul cînd teroriști izolați puteau să vorbească despre „răscolirea“ poporului cu ajutorul terorii. Rusia a lăsat în urmă aceste vremuri triste. În 1905 proletariatul revoluționar și-a găsit un alt „drum spre popor“, un alt mijloc de a atrage în mișcare masele.

Acest mijloc este greva revoluționară dîrză, care se extinde dintr-un loc în altul, dintr-un capăt al țării în

celălalt, greva repetată, — greva care prin lupta pentru îmbunătățiri economice ridică la o viață nouă pe cei înapoiți, — greva care înfierează și biciuiește orice act de violență sau de samavolnicie care iese din comun, orice crimă a țarismului, — greva-demonstrație care desfășoară steagul roșu pe străzile capitalelor și care duce în *mulțime*, în masa poporului, cuvântări revoluționare și lozinci revoluționare.

O astfel de grevă nu poate fi provocată artificial, dar nici nu poate fi oprită atunci când începe să cuprindă sute și sute de mii de oameni.

Liberalul, mișcat de faptul că i s-a oferit un fotoliu alături de Rodzeanko „în persoană“, spune muncitorilor : „Fraților ! lăsați izbucnirile de moment, căutați o altă cale, acționați în cadrul mișcării sindicale pașnice, pregătiți-vă serios pentru crearea unui partid legal de tip european, nu-l ațîțați pe mujic, nu vă irosiți energia cu grevele, altfel «noi» vom înceta să vă simpatizăm“. N-are decît să spună ce vrea !

Muncitorii vor ști să aprecieze la justa lor valoare asemenea cuvinte și să le recunoască chiar și sub veșmîntul expresiilor „aproape marxiste“ ale oricărui dintre colaboratorii ziarului „Luci“.

Muncitorii vor depune toate eforturile pentru a sprijini, a intensifica, a dezvolta și a întări în *mod conștient* greva revoluționară care crește în mod spontan, spre a pregăti astfel țărănimea și armata în vederea insurecției. Dacă grevele istovesc pe muncitori, ele trebuie organizate intermitent, dîndu-se unora posibilitatea de a se odihni și ridicînd la luptă forțe odihnite sau „proaspete“. Trebuie organizate greve mai scurte. Uneori grevele trebuie înlocuite prin demonstrații. Principalul este însă ca grevele, mitingurile și demonstrațiile să se succedă fără întrerupere, ca întreaga țărănime și întreaga armată să afle că muncitorii duc o luptă îndârjită, ca satul, chiar și cel mai îndepărtat, să vadă că la orașe nu e liniște, că „*frații muncitori*“ s-au ridicat, că luptă pe viață și pe moarte, că luptă pentru o viață mai bună, pentru salarii mai ridicate, pentru încetarea abuzurilor și a samavol-

niciei autorităților, pentru trecerea pământurilor moșierești în mâinile țăranilor, pentru răsturnarea monarhiei moșierești a țarului, pentru republică. Este necesar ca întărirea mocnită și murmurul înăbușit al satului, împreună cu revolta cazarmii, să-și găsească centrul de atracție în greva revoluționară a muncitorilor. Trebuie să muncim fără preget în această direcție și vom apuca să vedem ziua când proletariatul împreună cu țăranimea și cu armata vor doborî, printr-o insurecție populară, jugul moșieresc și monarhia țaristă.

P.S. „Luci“ face progrese: după V. A., care a vorbit pe șleau (nr. 56), a urmat F. D., care face pe diplomatul (nr. 65). Dar, cu toată „diplomația“, sensul cuvintelor lui F. D. este același: *împotriva* grevei revoluționare! În fața noastră se află un liberal pur-sînge, căruia nici *prin cap* nu-i trece că grevele trezesc pe țărani și-i aduc pe calea insurecției, că ele dezvoltă agitația *revoluționară* în mase și trezesc armata, că de la greve (în măsura în care ele istovesc) trebuie să se treacă la demonstrații de stradă etc.

Banala frazeologie liberală a lui F. D. pe tema „luptei pentru dreptul de organizare“ ca „sarcină imediată“ — o reformă constituțională „la ordinea zilei“ când în țară taie și spînzură Treșcenkovii! — constituie singurul paravan sub care se camuflează lupta ziarului „Luci“ împotriva grevelor revoluționare. Cam puțin, domnilor lichidatori!

SCIZIUNEA DIN RÎNDURILE SOCIAL-DEMOCRAȚIEI POLONEZE

Actuala sciziune din rîndurile social-democrației poloneze este rodul unui conflict iscat cu cîțiva ani în urmă. Încă la Congresul al VI-lea al partidului, în 1908¹⁶², a ieșit la iveală între Conducerea centrală, pe de o parte, și organizația din Varșovia și cea din raionul Dombrowski, pe de altă parte, o divergență atît de gravă, încît congresul a respins propunerea de a se da un vot de încredere Conducerii centrale. Conflictul era de ordin organizatoric, dar avea o mare semnificație politică. Organizațiile periferice, cereau să li se dea posibilitatea de a înrîuri poziția politică a partidului și insistau ca toate măsurile acestuia să fie supuse unei largi dezbateri în cadrul organizațiilor.

Conducerea centrală a rămas totuși în mîinile aceluiași oameni. Majoritatea membrilor ei, în frunte cu faimosul Tyszka, profitînd de slăbirea partidului, de căderile survenite și de condițiile perioadei de contrarevoluție, nu și-au schimbat tactica. În cadrul P.M.S.D.R. Tyszka își făcea mendrele și țesea intrigi în numele Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, fără a ține seama cîtuși de puțin de voința acesteia. În politica social-democrației poloneze a început o eră de oscilări și de lipsă de principii, de pildă, în problema sindicatelor, în problema atitudinii față de P.P.S., a tacticii social-democrației poloneze în cadrul P.M.S.D.R. Tovarășilor care dădeau în vileag contradicțiile din politica ei și care cereau să se adopte o linie principială consecventă, Conducerea centrală le astupa

gura, nepermițînd discuții în presă și, ceea ce este și mai grav, promițînd *mereu* că „în viitorul apropiat“ va deschide o discuție și că atunci vor fi date publicității și protestele tovarășilor împotriva acestei tactici. Adversarii lui Tyszka din Conducerea centrală, toți activiști vechi, binecunoscuți întregului partid, au fost înlăturați unul cîte unul. Unul dintre ei a refuzat încă la Congresul al VI-lea să fie reales membru al Conducerii, declarînd că nu se poate lucra cu Tyszka ; altul a fost înlăturat în 1909, iar al treilea a refuzat în 1911 să facă parte din Conducerea centrală ¹⁶³.

Dar, pe măsura creșterii avîntului mișcării și a înviorării ei, din primele luni ale anului 1911 nemulțumirea a început să se manifeste și în organizațiile locale. În fruntea „rebeliunii“ s-a situat organizația din Varșovia, organizația cea mai puternică și mai importantă și, ceea ce este esențial, cea mai fermă din punct de vedere revoluționar, organizație care din 1905 și pînă astăzi formează aripa stîngă a social-democrației poloneze.

Conducerea centrală a început, firește, să se neliniștească și s-a pregătit „să ia contramăsuri energice“. Drept semnal de atac a servit Conferința interraională de la Varșovia din decembrie 1911 ¹⁶⁴. Această conferință a cutezat să ceară ca, la conferința *de partid* care urma să se țină atunci, „ținutul“ să fie mai bine reprezentat, arătînd astfel că urmărește — ce plan scelerat ! — să slăbească influența Conducerii centrale asupra conferinței. Dar asta încă n-ar fi fost nimic : o rezoluție asemănătoare fusese adoptată și de conferința organizației din Lodz ¹⁶⁵. Varșovia a comis o crimă și mai mare : ea a arătat că, cerînd acest lucru, nu o face fără rost, ci urmărește un anumit *scop politic*. Ea a adoptat cîteva rezoluții politice care nu au fost pe placul lui Tyszka ; printre altele și-a exprimat nemulțumirea în legătură cu faptul că Conducerea centrală nu i-a prezentat o dare de seamă asupra activității depuse și a cerut acestei Conduceri să facă cunoscută partidului activitatea desfășurată în cadrul P.M.S.D.R. și să nu ascundă muncitorilor polonezi politica ei în cadrul P.M.S.D.R. etc.

A început o luptă fățișă. Tyszka a dat o serie de „circulare“ și de „lămuriri“. În „lămuririle“ sale el afirmă că 1) organizația din Varșovia a călcat în mod flagrant statutul partidului și a pornit pe calea sciziunii; 2) că rezoluțiile ei nu sînt decît manifestări de boicotism, otzovism și anarhism; 3) că ea nu are nici un fel de divergențe ideologice cu Conducerea centrală și că, prin urmare, sciziunea e lipsită de orice temei politic; 4) că organizația din Varșovia nu există; ca atare, conferința a fost fictivă și deci n-a existat și nu există nici o sciziune; 5) că organizația din Varșovia n-a fost în stare să scoată singură nici măcar o foaie volantă, lăsînd pe seama Conducerii centrale întreaga muncă publicistică; că și-a creat fără drept un aparat tehnic propriu, scizionist, și editează foi volante proprii. El s-a referit de asemenea la doi „intelectuali intriganți“ din Varșovia, caracterizîndu-i și dînd și numele lor, și a arătat totodată că ei au provocat sciziunea, deși n-au activat și nu activează în organizație.

În sfîrșit, văzînd că organizația din Varșovia nu cedează, Tyszka a hotărît să recurgă la mijloace... „eroice“. El a hotărît să convoace o conferință *fictivă*, la care să nu fie admisă opoziția, adică majoritatea covîrșitoare a tovarășilor care activează pe teritoriul ținutului. În acest scop, Tyszka a declarat... „dizolvată“ organizația din Varșovia, cea mai puternică din acest ținut, și a înjghebat din 2—3 agenți ai săi o organizație separată, scizionistă, pe care a botezat-o „organizație din Varșovia“.

Ceea ce te revoltă însă cel mai mult este „motivarea“ hotărîrii prin care Tyszka „a dizolvat“ organizația din Varșovia. Tyszka a declarat că această organizație, care nu vrea să i se supună, nu este decît o unealtă de provocare polițienească. Pînă în prezent, el n-a prezentat nici un fapt serios, oricît de neînsemnat, în sprijinul acestei acuzații și n-a publicat *nici măcar un singur nume* de persoană care să fie suspectată de așa ceva. Mai mult chiar: pentru a-și lăsa o posibilitate de retragere, într-o declarație trimisă Biroului internațional Tyszka a scris în mod laș că în organizația din Varșovia, *ca în orice*

organizație care activează în actualele condiții, se putea cuibări foarte ușor o provocare.

Cu toate acestea, Tyszka a găsit de cuviință „să dizolve” organizația din Varșovia și chiar s-o declare ca fiind în afara rîndurilor P.M.S.D.R. Precum vede cititorul, asta nu mai e o luptă fracționistă, ci o acțiune de-a dreptul criminală.

Se înțelege că, întrecînd măsura, Tyszka a provocat prin acest act o indignare înzecită. Comisia pe care chiar el a numit-o pentru verificarea acuzației de provocare a luat atitudine împotriva lui. Ca răspuns la aceasta, Tyszka a exclus din partid trei dintre membrii acestei comisii, vechi militanți ai social-democrației poloneze, tovarăși care se bucură de încrederea generală. 44 de activiști vechi au publicat un protest extrem de vehement împotriva acțiunilor „Conducerii centrale”, care sînt umilitoare pentru orice revoluționar. Atît în Polonia cît și în străinătate se cere ca „Conducerea centrală” să fie trasă la răspundere. Organizația din Varșovia a refuzat, firește, să se dizolve pentru a face pe placul lui Tyszka; ea își continuă activitatea, atît de grea în condițiile care s-au creat. În alegerile din curia muncitorească a orașului Varșovia, „opозиția” a obținut rezultate strălucite. Alegerile au dat social-democraților o majoritate absolută față de toate celelalte partide. Din cei 34 de împuterniciți social-democrați, 31 sînt partizani ai opозиției, 2 au o poziție șovăielnică și numai 1 este partizan al lui Tyszka. În schimb, în provincie, unde „activează” Conducerea centrală și partizanii ei, campania electorală s-a soldat *pretutindeni* cu un eșec.

Să sperăm că ciorovăiala mărunță și nedemnă provocată de comportarea lui Tyszka va fi în curînd de domeniul trecutului, iar divergențele principiale se vor contura mai clar. Își va găsi o expresie mai concretă și dorința muncitorilor social-democrați polonezi de a avea legături organizatorice mai strînse cu tovarășii lor ruși. Comportării lui Tyszka în cadrul P.M.S.D.R. i se datorește faptul că Conducerea centrală s-a rupt cu desăvîrșire de viața întregului partid, că nu are nici un aliat în cadrul P.M.S.D.R.

și că ambele părți (lichidatorii și antilichidatorii) detestă deopotrivă „tactica” ciudată și neprincipială a lui Tyszka și a „Conducerii centrale” care se află în mâinile lui.

Social-democrația poloneză trece prin clipe grele. Dar deznodămîntul începe să se întrezărească. Toate elementele sănătoase ale social-democrației poloneze își strîng rîndurile. Și nu e departe timpul cînd social-democrația poloneză va fi o organizație a muncitorilor social-democrați partinici, cu principii proprii și cu o tactică proprie, și nu o jucărie în mâinile unui intrigant lipsit de principii.

În completarea acestei relatări asupra sciziunii din rîndurile social-democrației poloneze, considerăm necesar să adăugăm unele informații cu privire la soarta ulterioară a acuzației de „provocare”. În legătură cu aceasta ni se comunică următoarele :

Rosa Luxemburg (reprezentanta social-democrației poloneze în Biroul socialist internațional) a adresat B.S.I. o comunicare scrisă în care se arată că Comitetul din Varșovia ar fi format din scizionști și *s-ar afla în serviciul ohranei*, menționîndu-se că această comunicare nu trebuie dată publicității !

Iar în același timp Tyszka *însuși* a publicat această mîrșăvie în presa social-democrației poloneze !

Primind de la Huysmans, secretarul B.S.I., o copie după comunicarea lui Tyszka, Lenin a răspuns, firește, printr-o scrisoare în care îi arată lui Huysmans că este vorba de un act de răzbunare „dintre cele mai perfide”, că Malețki și Ganețki, foști membri ai C.C., sînt bine cunoscuți în întregul partid, că comisia de anchetă, numită chiar de Tyszka, *n-a găsit* nici un fel de provocare, că a vorbi în presă despre existența unei provocări în rîndurile adversarilor politici fără a da nume este ceva cît se poate de murdar și de josnic *.

Conducerea centrală a trimis un răspuns plin de invective.

* Vezi volumul de față, pag 51—52. — Nota red.

A avut loc Congresul de la Basel. Delegația Comitetului din Varșovia a fost recunoscută în unanimitate de toți delegații P.M.S.D.R., inclusiv lichidatorii, letonii, vperediștii, bundiștii și troțkiștii!

În alegerile de la Varșovia, ambii delegați aleși de muncitori sînt *partizani social-democrați ai Comitetului din Varșovia*, adversari ai lui Tyszka & Co.

Caracterul fictiv al organizației paralele a lui Tyszka a fost dovedit în fața tuturor. Calea cinstită — retrac-tarea acuzației că organizația din Varșovia ar fi o organizație de provocatori — este ceva care-l depășește pe Tyszka și pe Conducerea sa centrală.

Pe toți i-au întrecut însă lichidatorii noștri și Comitetul de organizare, care țin la „unitate”. Ziarul „Luci”, care aderă oficial la conferința din august, a publicat în două rînduri minciunile josnice ale lui Tyszka!

Prima oară sub semnătura unui domn care se ascunde în dosul unor inițiale, iar a doua oară sub semnătura d-lui *Avgustovski*.

Și ce mai viteji! Răspîndesc mîrșăvii, dar în același timp se ascund în spatele Conducerii centrale, avînd aerul de a spune: noi n-avem nici o vină, noi nu răspundem de asta, noi nu răspîndim mîrșăvii, ci „ne limităm” să comunicăm *faptul publicării* (acestor mîrșăvii) în numele Conducerii centrale!!

Martov, Troțki, Liber, letonii & Co., ascunzîndu-se în spatele lui Tyszka, răspîndesc *anonim* mîrșăviile tyszckiste în presa legală, unde nu se pot reproduce documente!!

SEMNIIFICAȚIA ALEGERII LUI POINCARÉ

Noul președinte al Republicii Franceze primește felicitări din toate părțile. Aruncați o privire atît în coloanele fițuicii pogromiste „Novoe Vreamea“, cît și în cele ale cotidianului liberal „Reci“: ce înduioșătoare este solidaritatea lor în felicitările adresate președintelui Poincaré, în exprimarea satisfacției lor!

Profunda afinitate lăuntrică dintre ultrareacționarii și liberalii noștri apare deosebit de limpede în modul cum apreciază ei problemele de politică externă și starea de lucruri din țările occidentale. Atunci cînd și unii și ceilalți îl felicită pe președintele „național“ Poincaré, ales de coaliția mării burghezii și a reacțiunii clericale-feudale din Franța, devine limpede pentru oricine că deosebiri de păreri dintre ultrareacționari și liberali se referă numai la *metodele* de luptă împotriva socialismului.

Alegerea lui Poincaré prezintă însă un interes mult mai mare decît își imaginează cei care-l „felicită“ cu atîta zel. Reflectînd asupra semnificației acestei alegeri, muncitorii conștienți relevă următoarele trei împrejurări.

În primul rînd, alegerea lui Poincaré constituie încă un pas înainte pe calea ascuțirii luptei de clasă în Franța. Poincaré a fost prim-ministru într-o Cameră care are o majoritate *radicală*. Ca președinte însă el a fost ales *împotriva* candidatului radical Pams, a fost ales cu ajutorul reacțiunii *clericale-feudale*, a fost ales de *blocul partidelor de dreapta*.

Ce semnificație are acest lucru? În Franța se află la putere *ultimul* partid burghez, radicalii¹⁶⁶. Deosebirea dintre acest partid și „reacțiune” devine din ce în ce mai mică. Împotriva proletariatului socialist se unește tot mai strâns *întreaga* burghezie, de la burghezia radicală la cea reacționară, iar linia de demarcație dintre ele se șterge tot mai mult. Acest lucru s-a văzut deosebit de limpede în alegerea lui Poincaré. Această unire constituie un indiciu sigur al ascuțirii extreme a contradicțiilor de clasă.

În al doilea rând, semnificativă e cariera lui Poincaré, carieră tipică de afacerist burghez care se vinde pe rând tuturor partidelor în politică și tuturor bogătașilor „în afara” politicii. Poincaré este de profesie avocat, profesie pe care o exercită de la vârsta de 20 de ani. La 26 de ani a fost șef de cabinet, iar la 33 ministru. Bogătașii și magnații finanței din toate țările pun mare preț pe relațiile politice ale unor astfel de carieriști abili. În țările „civilizate”, avocat „strălucit” și deputat este *sinonim* cu șarlatan politic.

În al treilea rând, este semnificativ votul demonstrativ al socialiștilor francezi cu prilejul alegerii lui Poincaré. Voturile date lui Vaillant au constituit o demonstrație în cinstea Comunei, a cărei amintire vie e Vaillant. Pentru a-ți da seama de acest lucru e de ajuns să vezi o singură dată cum întâmpină muncitorii parizieni apariția la tribună a bătrînului Vaillant, cu părul său alb ca zăpada.

Și iată că în același Versailles unde în 1871 Franța burgheză îi vindea lui Bismarck patria pentru a înăbuși insurecția proletariatului, în aceeași sală în care cu 42 de ani în urmă răsunau urletele de fiară ale moșierilor ultrareacționari din Franța, care ardeau de dorința de a avea un rege, astăzi deputații clasei muncitoare l-au votat pe bătrînul comunard.

PE FAȚA

Respingerea de către Consiliul de stat a proiectului de lege al Dumei cu privire la introducerea zemstvei în gubernia Arhanghelsk a fost deja semnalată în ziarul nostru. Dar asupra semnificației acestui fapt, care, cu toate că nu prezintă cine știe ce importanță, este în același timp extrem de caracteristic, trebuie să ne oprim încă și încă o dată.

De aproape o jumătate de secol există zemstva nobiliară, care asigură preponderența indiscutabilă a *moșierului* de tip feudal (sau, cum se zice la noi, iobăgist). Și numai în unele gubernii, în gubernia Veatka de pildă, unde aproape nu există proprietate funciară nobiliară, zemstva are un caracter mai țărănesc; în schimb, aici ea este în mai mare măsură îngrădită printr-o rețea de interdicții, piedici, restricții și interpretări birocratice de tot felul. O astfel de zemstvă, inofensivă și ciuntită, cere de peste o jumătate de secol și gubernia Arhanghelsk.

Iată însă că hotărîrea ultrareacționarei Dume a III-a moșierești și burgheze cu privire la introducerea zemstvei în gubernia Arhanghelsk a fost *respinsă* de Consiliul de stat. Ce lumină uimitor de vie aruncă acest „amănunt” asupra *esenței* orînduirii noastre „înnoite”! Ce lecție excelentă cu privire la rădăcinile de clasă ale politicii!

Adversarii zemstvei în Consiliul de stat argumentează fățiș: acolo, vedeți dv., nu există nobili. În întreaga gubernie nu există decît 2 660 de deseatine de pămînt pro-

prietate „privată“, a exclamat d-l Stišinski, raportorul acestui proiect de lege în Consiliul de stat.

Prin urmare, dacă nu există nobili-moșieri, „poporul“ nu e destul de matur pentru reparații de drumuri și construcții de spitale. Dar dacă nu există moșieri, trebuie încurajată, direct sau indirect, apariția lor.

Dar de unde să-i iei? Din centrul Rusiei, unde sînt destui. Moșierii din zona centrală de cernoziom, unde urmele iobăgiei sînt mai proaspete ca oriunde, unde s-a menținut cel mai mult „boierescul“ (sistemul de gospodărie bazat pe munca în dijmă), unde domnesc, taie și spînzură nestingheriți reacționari inveterați de felul celor din Kursk — iată pe cine ne putem bizui în treburile obștești și de stat. În acest sens atitudinea Consiliului de stat în problema introducerii zemstvei în gubernia Arhanghelsk ilustrează cît se poate de concret și de grăitor caracterul vieții noastre de stat.

„Pravda“ nr. 13 din 17 ianuarie 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CABINETUL BRIAND

Cunoscutul renegat Briand, odinioară arhirevoluționar și propovăduitor al „grevei generale“, a venit din nou în fruntea unui guvern în Franța. Ca și John Burns în Anglia, el a trădat clasa muncitoare și s-a vândut burgheziei.

Nu este lipsită de interes componența noului său cabinet, care este dominat de trei figuri: Jonnart, Étienne și Baudin. Cine sînt ei?

Aruncați o privire în ziarele liberale, de pildă în nr. 11 al ziarului „Reci“. Veți găsi acolo relatări ample cu privire la studiile făcute de acești miniștri și la funcțiile ocupate de ei. Veți găsi acolo o reclamă nerușinată și dorința de a le cîștiga bunăvoința prin lingușire: Jonnart — amic al regelui Eduard! Baudin — nepot de comunard!

„Tot Jomini și Jomini, dar de votcă nici pome-neală“¹⁶⁷. „Reci“ ocolește *miezul* chestiunii, care este cît se poate de simplu: toți trei formează o gașcă hră-păreață de afaceriști și escroci versați în mașinații finan-ciare. Étienne a fost implicat în toate marile scandaluri financiare, începînd cu *afacerea Panama*¹⁶⁸. Specialitatea lui o constituie operațiile financiare în colonii, în genul afacerii cu pămînturile bașkire de la noi... Jonnart a fost amestecat în obținerea, prin mijloace nu mai puțin „cu-rate“, a concesiunii marilor zăcăminte de minereu de fier din Uenza (Africa). Rubedeniile sale s-au aciuat prin consiliile de administrație ale celor mai mari societăți pe

acțiuni. Baudin este un vătaf al capitaliștilor, al antreprenorilor și al proprietarilor de șantiere navale. Nici nu se poate concepe un loc mai bun pentru el decît cel de la ministerul marinei... cît mai aproape de comenzile și de furniturile pentru flotă!

Cuvintele lui Marx că guvernele burgheze sînt vătafii clasei capitaliștilor¹⁶⁹ nu-și găsesc nicăieri o confirmare atît de clară ca în Franța. Iar marele progres înregistrat în Franța constă în faptul că clasa muncitoare a smuls toate vălurile false, a făcut ca tot ce era neclar să devină clar, „a înlăturat florile imaginare care acopereau lanțul nu pentru ca omul să poarte lanțul dezolant și prozaic, ci pentru ca el să arunce lanțul și să culeagă floarea vie“¹⁷⁰.

„Pravda“ nr. 14 din 18 ianuarie 1913
Semnat : I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

VIAȚA NE ÎNVAȚĂ

Cine nutrește un interes sincer pentru destinele mișcării de eliberare din țara noastră, pe acela nu poate să nu-l intereseze în primul rînd mișcarea noastră *muncitorească*. Anii de avînt, ca și anii de contrarevoluție, au arătat cît se poate de limpede că clasa muncitoare pășește în *fruntea tuturor* forțelor mișcării de eliberare și că de aceea destinele mișcării muncitorești se împletesc în modul cel mai strîns cu destinele mișcării sociale ruse în genere.

Luați curba care reprezintă *mișcarea grevistă* a muncitorilor din ultimii opt ani! Încercați să reprezentați printr-o altă curbă creșterea și declinul întregii mișcări de eliberare din Rusia în acești ani. Ambele curbe vor coincide perfect. Între întreaga mișcare de eliberare în ansamblul ei, de o parte, și mișcarea muncitorească, de altă parte, există cea mai strînsă și indisolubilă legătură.

Examinați datele referitoare la mișcarea grevistă din Rusia, începînd cu anul 1905.

Anul	Numărul grevelor	Numărul participanților (în mii)
1905	13 995	2 863
1906	6 114	1 108
1907	3 573	740
1908	892	176
1909	340	64
1910	222	47
1911	466	105
1912	aproximativ 1 500 000 de participanți (la greve economice și politice).	

Nu arată oare aceste date cât se poate de grăitor că mișcarea grevistă a muncitorilor ruși este cel mai bun barometru al luptei de eliberare a întregului popor din Rusia ?

În anul avîntului maxim (1905) avem aproape 3 000 000 de greviști. În 1906 și 1907 mișcarea scade, menținîndu-se totuși la un nivel foarte ridicat și dînd, în medie, 1 000 000 de greviști. Apoi mișcarea începe să descrească repede și scade continuu pînă în 1910 inclusiv : 1911 este anul cotiturii. Curba începe să urce, deși încă timid. 1912 este anul unui nou și mare avînt. Curba urcă ferm pînă la nivelul anului 1906 și tinde vădit spre nivelul anului în care cifra de 3 000 000 a bătut recordul *mondial*.

A început o *perioadă nouă*. În această privință nu încape acum nici o îndoială. Începutul anului 1913 este cea mai bună dovadă în acest sens. Pornind de la diverse probleme de ordin *particular*, *masa* muncitorească se apropie de momentul cînd va pune problema *generală*. Atenția maselor celor mai largi nu se mai concentrează numai asupra unor discordanțe izolate ale vieții noastre rușesti. Se pune problema *întregului ansamblu* al acestor discordanțe ; nu mai este vorba de reforme, ci de reformă.

Viața ne învață. Lupta vie rezolvă cel mai bine probleme care mai ieri încă erau atît de controversate. Priviți în ce lumină ne apar acum, după 1912, controversele noastre în jurul „campaniei de petiții“, de pildă, sau al lozincii „libertate de asociere“ ! Ce a arătat experiența ?

A strînge fie și numai cîteva zeci de mii de semnături de muncitori pe o petiție foarte moderată s-a dovedit a fi cu neputință. În schimb, 1 000 000 de participanți numai la grevele *politice* s-a dovedit a fi o realitate. Afirmația că nu trebuie să se meargă dincolo de lozinca „libertate de asociere“, căci altfel masele nu ne vor înțelege și nu vor porni la acțiune, s-a dovedit a fi pălăvrăgeala unor oameni rupți de viață, în timp ce masele vii, reale de milioane de oameni au pornit la acțiune tocmai sub steagul lozincilor celor mai largi, vechi și neciuntite. Numai aceste lozinci reușeau să aprindă entuziasmul

maselor. Acum s-a văzut destul de limpede cine mergea în fapt împreună cu masele și cine mergea fără ele și împotriva lor.

Mișcarea vioaie, proaspătă, viguroasă a maselor înseși înlătură ca pe o vechitură inutilă rețetele artificiale, clocite în cabinete, și merge înainte, tot înainte.

Acesta este sensul istoric al mișcării grandioase care se desfășoară sub ochii noștri.

„Pravda” nr. 15 din 19 ianuarie 1919

Se tipărește după textul
apărut în star

O NOUĂ DEMOCRAȚIE

În articolul „Gînduri cu prilejul Anului nou“, apărut în numărul din 1 ianuarie al ziarului „Recl“, d-l Tan a atins o problemă importantă, căreia muncitorii trebuie să-i acorde o atenție serioasă. Este problema apariției unei noi democrații.

„De vreun an de zile sau, poate, chiar mai de mult — scrie d-l Tan —, făgașul vieții iar începe să se schimbe, devenind de nerecunoscut. În loc să scadă, apele cresc, alimentate de izvoare tainice care țîsnesc din adîncurile pămîntului sau vin de la mare depărtare. Timp de trei ani a fost liniște și pustiu. Acum încep să se ivească oameni noi, ies unul după altul din tot felul de văgăuni și locuri uitate de lume.

...Cei mai interesați sînt oamenii de obîrșie țărănească, veniți de jos. Numele lor e legiune. Ei au invadat straturile de mijloc ale vieții și amenință chiar să năvălească în cele superioare, mai ales în provincie. Sînt tehnicieni, contabili, agronomi, învățători, tot felul de funcționari de zemstvă. Sînt toți făcuți după același calapod: șterși la chip, lați în spate, cu trupul disproporționat; departe de a fi meditativi, ei sînt, dimpotrivă, plini de vitalitate exuberantă... Se vede că viața a mai urcat o treaptă, căci noi, raznocinții, sîntem în comparație cu ei ceea ce au fost nobilii în comparație cu noi“.

E bine spus, deși nu trebuie să uităm că atît vechii raznocinți cît și cei noi, „de obîrșie țărănească“, intelectualitatea și semiintelectualitatea democratică reprezintă burghezia, spre deosebire de nobilii stăpîni de iobagi.

Dar burghezia este formată din pături diferite, care se caracterizează prin posibilități istorice diferite. Vîrfurile burgheziei și intelectualitatea burgheză bogată — avocații,

profesorii universitari, ziariștii, deputații etc. — sînt aproape întotdeauna înclinați să se alieze cu Purișkevicii, de care *această* burghezie este economicște legată prin mii de fire.

Dimpotrivă, burghezia țărănească și noua intelectualitate, „de obîrșie țărănească“, sînt legate prin mii de fire de *masele* țărănimii lipsite de drepturi, oprimate, inculte, înfometate, iar toate condițiile lor de viață le determină să fie ostile *oricărui* purișkevicism, oricărei alianțe cu el.

Această democrație nouă, mai numeroasă, mai apropiată de viața maselor de milioane, își însușește repede învățămintele istoriei, se întărește și crește rapid. Ea este în cea mai mare parte stăpînită de vagi stări de spirit opoziționiste și se hrănește cu ciorbă liberală. Muncitorilor conștienți le revine marea sarcină de răspundere de a ajuta această democrație să se elibereze de sub influența prejudecăților liberale. Numai în măsura în care ea se va debarasa de aceste prejudecăți și va scăpa de sărăcia iluziilor liberale, rupînd orice legături cu liberalii și întinzînd muncitorilor mîna, îi va fi dat acestei noi democrații din Rusia să aducă o contribuție serioasă la cauza libertății.

„Pravda“ nr. 15 din 19 ianuarie 1913
Semnal : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE NARODNICISM

În nr. 12 al revistei „Russkoe Bogatstvo“, d-l A. V. P. a publicat un articol „îndrumător“ pe o temă „actuală“, intitulat: „Socialism narodnic sau socialism proletar?“.

Articolul ca atare este extrem de neserios și lipsit de conținut. Cam de mult n-am mai întâlnit în articolele „îndrumătoare“ ale acestei reviste narodnice cu pretenții de seriozitate o asemenea înșiruire de cuvinte fără noimă, un asemenea torent de vorbe goale, în doi peri, un asemenea mișmaș de idei (eclectism).

Articolul este însă semnificativ prin faptul că atinge problema extrem de serioasă și de actuală a descompunerii narodnicismului. Narodnicismul este ideologia democrației țărănești din Rusia (adică sistemul ei de concepții). De aceea orice muncitor conștient trebuie să urmărească cu atenție evoluția acestei ideologii.

I

Narodnicismul e un curent foarte vechi. Herțen și Cernîșevski sînt considerați a fi părinții lui. Perioada de înflorire a narodnicismului activ a fost aceea în care revoluționarii anilor șaptezeci „mergeau în popor“ (în rîndurile țărănimii). În forma ei cea mai încheată, teoria economică a narodnicismului a fost elaborată de V. V. (Vorontov) și de Nikolai —on în deceniul al 9-lea al secolului trecut. La începutul secolului al XX-lea, socialiștii-

revoluționari exprimau într-o formă mai sistematică concepțiile narodnicilor de stînga.

Revoluția din 1905, arătînd *toate* forțele sociale din Rusia în acțiunea deschisă, de masă, a claselor, a prilejuit o verificare generală a narodnicismului și a precizat locul pe care-l ocupă acesta. Democrație țărănească — iată unicul conținut real și unica semnificație socială a narodnicismului.

În virtutea situației sale economice, burghezia liberală rusă este nevoită să tindă nu la *desființarea* privilegiilor deținute de Purișkevici & Co., ci la o *împărțire* a lor între feudali și capitaliști, în timp ce democrația burgheză din Rusia, țărănimea, este, dimpotrivă, nevoită să tindă la *desființarea* tuturor acestor privilegii.

În gura narodnicilor, „socialismul“, „socializarea pămîntului“, egalizarea etc. nu sînt decît vorbe goale sub care se ascunde faptul real că țăraniii tind spre egalitate politică deplină și spre desființarea totală a proprietății funciare feudale.

Revoluția din 1905 a dezvăluit în mod definitiv această esență socială a narodnicismului, această natură de clasă a lui. Mișcarea maselor, concretizată atît sub forma uniunilor țărănești din 1905 și a luptei duse de țărani la sate în anii 1905 și 1906 cît și sub forma alegerilor pentru primele două Dume (crearea grupurilor „trudovice“), toate aceste fapte sociale de mare anvergură care ne-au arătat milioane de țărani *în acțiune*, au măturat cu desăvîrșire frazeologia pretins socialistă a narodnicilor, scoțînd la iveală sîmburele: democrația țărănească (burgheză) cu a ei uriașă rezervă de forțe, neepuizată încă.

Acela pe care *experiența* celei mai mărețe epoci din istoria Rusiei noi, contemporane nu l-a învățat să deosebească conținutul real al narodnicismului de învelișul lui verbal e un om cu care n-avem ce discuta, care nu poate fi luat în serios și care poate fi cel mult un publicist ce se joacă cu cuvintele (în genul lui A. V. P. de la „Russkoe Bogatstvo“), dar nu un om politic.

În articolul următor vom examina mai îndeaproape procesul de descompunere a narodnicismului, precum și opiniile acestui publicist.

II

Marea importanță a experienței anului 1905 se datorează tocmai faptului că evenimentele de atunci *au impus* verificarea teoriilor narodniciste prin *mișcarea* maselor. Și această verificare a provocat de îndată destrămarea narodnicismului, falimentul teoriilor narodniciste.

Încă la primul congres al socialiștilor-revoluționari, în decembrie 1905, încep să se desprindă de ei „socialiștii-populiști“, care se separă definitiv în toamna anului 1906.

Acești „socialiști-populiști“ au fost precursorii lichidatorilor noștri. Asemenea lichidatorilor astăzi, ei cereau atunci crearea unui „partid legal“, tindeau să lichideze lozincile democrației consecvente și vorbeau ca niște renegați (vezi, de pildă, articolele d-lui Peșehonov în „Russkoe Bogatstvo“ nr. 8 din 1906). Ei au fost cadeții țărănimii, iar Duma a II-a (pe care narodnicii și chiar socialiștii-revoluționari *nu* au boicotat-o) *a dovedit* că majoritatea deputaților țărănimii i-a urmat pe oportuniștii de la „Russkoe Bogatstvo“, în timp ce minoritatea i-a urmat pe socialiștii-revoluționari. Duma a II-a a confirmat în mod definitiv ceea ce se văzuse deja din ziarele narodnice din „zilele de libertate“ (toamna anului 1905 și primăvara anului 1906), și anume că socialiștii-revoluționari nu pot fi altceva decât aripa stîngă a democrației țărănești din Rusia; în afară de aceasta ei nu reprezintă nimic.

Descompunerea narodnicismului confirmă tot mai limpede acest lucru. În perioada dezvățului contrarevoluției, această descompunere s-a desfășurat într-un ritm rapid: narodnicii de stînga „s-au revocat“ pe ei înșiși din rîndurile trudovicilor din Dumă. Vechiul partid a fost de fapt lichidat, altul nou n-a fost creat. Renegarea (culminînd cu infamele scrieri ropșiniste „Calul Bălan“ și „Ceea ce nu s-a întîmplat“) a pătruns adînc pînă și în rîndurile narod-

nicilor „de stînga“. O parte dintre ei (grupul „Pocin“) renunță la boicot. O altă parte începe să încline spre marxism (N. Suhanov, deși e încă plin de confuzii). Alții se orientează spre anarhism. În linii generale, procesul de destrămare e incomparabil mai profund decît la social-democrați, întrucît există centre oficiale, dar *lipsește* o linie clară, fermă, principială, capabilă să se opună declinului ideologic.

În aceste condiții, d-l A.V.P. ne oferă o mostră care ilustrează acest declin. A fost un timp cînd narodnicii aveau o teorie proprie. Acum nu le-au mai rămas decît „mici rezerve“ față de marxism, spicuite la întîmplare. Orice foiletonist lipsit de principii de la orice gazetuță burgheză mai descurcăreată ar subscrie, fără a risca ceva, fără a se angaja cu ceva și *fără a face vreo profesiune de credință*, articolul d-lui A. V. P. în apărarea socialismului „narodnic“. Căci socialismul „narodnic“ este o vorbă goală cu ajutorul căreia poate fi *ocolită* întrebarea : *care clasă sau pătură socială luptă pretutendeni în lume pentru socialism ?*

E suficient să cităm două mostre din pălăvrăgeala d-lui A. V. P.

„...Reiese — scrie el — că partidul care și-a însușit doctrina socialismului proletar este în realitate gata să-și sporească forțele și pe seama altor pături, a păturilor «semiproletare» și chiar «burgheze»“.

O obiecție — nu-i așa ? — demnă de un elev dintr-o patra de liceu ! În toate partidele socialiste din lume există și semiproletari, și burghezi... *prin urmare ?* Prin urmare, conchide d-l A. V. P., poate fi trecut sub tăcere faptul că în lumea întreagă *numai* proletariatul 1) duce o luptă sistematică împotriva clasei capitaliștilor și 2) constituie reazemul *de masă* al partidelor social-democrate.

Cealaltă mostră :

„Să luăm, de pildă, studențimea — scrie imperturbabil domnul A. V. P. — e burghezie sadea, și totuși, nu știu cum e astăzi, dar nu de mult încă socialiștii formau în rîndurile ei aproape majoritatea“.

Cum vă place acest argument? Zău că e demn de o naivă liceeană eseristă! Să nu observi astăzi, după 1905—1907, că în arena tuturor acțiunilor politice s-au delimitat zeci de milioane de țărani și milioane de muncitori și să acorzi importanță (*ca argument împotriva* „socialismului proletar“!) faptului că tineretul studios liberal și democrat din Rusia simpatizează cu socialiștii-revoluționari și cu social-democrații! Nu zău, d-le A. V. P., ar trebui totuși să păstrezi măsura...

Muncitorii conștienți trebuie să adopte față de narodnici o linie clară și fără zigzaguri. Ei trebuie să ridiculizeze fără cruțare frazele pretins socialiste și să *nu îngăduie* ca îndărătul acestor fraze să fie *disimulată* singura problemă serioasă: aceea a *democratismului* consecvent.

Socialism „narodnic“, egalizare, socializarea pământului, cooperative, principiul muncii? Toate acestea nici nu merită să fie combătute. Viața și revoluția *le-au măturat* de mult din sfera problemelor politice serioase. Sub paravanul acestei pălăvrăgeli, d-ta nu faci decît să disimulezi o problemă *serioasă*, problema *democratismului*. Răspunde clar și deschis: ești fidel lozincilor democrației *consecvente*? Vrei și știi să transpui aceste lozinci într-o activitate *sistematică* dusă în *masele* unei pături sociale bine determinate? Dacă da, atunci democratul proletar îți este prieten și aliat împotriva tuturor dușmanilor democrației. Dacă nu, pleacă de aici! Nu ești decît un flecar.

„Pravda“ nr. 16 și 17
din 20 și 22 ianuarie 1913
Semnat: V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CĂTRE SOCIAL-DEMOCRAȚI

Reproducem în întregime articolul de fond din ultimul număr al ziarului „Luci“, care apare la Petersburg (nr. 15/101 din 19 ianuarie 1913):

MASELE MUNCITOREȘTI ȘI MIȘCAREA ILEGALĂ

„Cererea de înregistrare a sindicatului muncitorilor metalurgiști a fost din nou respinsă. Cu toate concesiile pe care muncitorii erau gata să le facă, comisia a găsit că absolut toate paragrafele sînt inacceptabile. Indiferent dacă a intervenit aici asociația proprietarilor de fabrici și uzine, care — după cum relatau într-un timp ziarele — a stăruit să nu se aprobe metalurgiștilor crearea unui nou sindicat, sau dacă însăși comisia a hotărît să nu admită existența unui astfel de sindicat, fondul rămîne același. Partea cea mai înaintată și mai cultă a muncitorilor din Petersburg este frustrată pînă și de mizerul drept care îi este acordat prin regulamentul provizoriu cu privire la funcționarea uniunilor și asociațiilor! Cîtă energie s-a cheltuit, cîte vieți au fost jertfite în lupta pentru această fărîmă de drept, care printr-o trăsătură de condei a fost redusă acum la zero!

Mai ciudat ca orice este faptul că masele largi ale muncitorilor nu reacționează de loc la această frustrare de drepturi. Sub influența prigoanei dezlănțuite în ultimul timp împotriva organizațiilor legale, pe alocuri reînvie și cresc în rîndurile muncitorimii simpatiile pentru «ilegalitate». Noi nu închidem cîtuși de puțin ochii asupra acestui fapt, după părerea noastră, regretabil. Dar, nefiind obișnuiți să ne ploconim în fața spontaneității, ne străduim să ne dăm seama care este sensul lui.

Discuțiile de acum despre «ilegalitate» reamintesc, în mare măsură, vechile discuții — azi, pare-se, cu totul uitate — despre teroare. Teroarea de asemenea era «proslăvită» de mulți, care în felul acesta își mascau propria lor netrebnicie. Bine că există eroi, își spuneau ei; pe urmele lor ne-om tîrî și noi cum vom putea. Așa și acum.

Ni-i lene să ne punem mintea la contribuție, să căutăm căi noi, și de aceea așteptăm ca mișcarea ilegală să decidă pentru noi, pentru ca după aceea să acționăm pe răspunderea altuia. Reușește, bine; în caz de nu, avem pe cine să dăm vina.

Tocmai această psihologie, care își are incontestabil rădăcinile în actuala situație politică și care se explică îndeajuns prin jertfele grele aduse pînă acum pe altarul mișcării legale, tocmai această psihologie a fugii de răspundere, a dorinței inconștiente «de a face pe niznai» în caz de nereușită generează în unele pătri ale masei muncitorești renașterea stimei pentru mișcarea ilegală. Vorbim de stimă pentru mișcarea ilegală și nu de o fugă spre mișcarea ilegală, căci de fapt în cadrul acesteia au activat întotdeauna numai puțini aleși — masa n-are ce căuta în ilegalitate —, iar acești puțini aleși, care nu răspundeau în fața nimănui, conduceau acțiunile de masă.

Dar, se spune, «posibilitățile legale» sînt toate epuizate, unicul rezultat fiind că organizațiile legale sînt aproape complet distruse. Adevărul este însă că nu au fost epuizate *toate* posibilitățile. În realitate n-a fost înfăptuită decît într-o măsură extrem de mică posibilitatea *fundamentală* fără care nu poate fi concepută nici măcar o singură victorie a clasei muncitoare. Noi am vorbit despre participarea sistematică a maselor la apărarea organizațiilor lor. Tot ce s-a făcut pînă acum nu s-a făcut îndeajuns de *sistematic* și s-a făcut fără o suficientă participare a *maselor*. Miile de semnături de pe petiția pentru libertatea de asociere nu sînt nimic în comparație cu sutele de mii de muncitori din fabrici și uzine. Zecile și rareori sutele de membri ai asociațiilor noastre profesionale, culturale etc. reprezintă o mică picătură în comparație cu numărul enorm al muncitorilor ocupați în ramura respectivă sau care locuiesc în cartierul respectiv etc. Iar în fapt numărul celor care se interesează efectiv de aceste asociații și care activează în cadrul lor este și mai redus.

Masa, care promovează în posturile cele mai periculoase din organizațiile legale partea cea mai bună a intelectualității muncitorești, se descurajează ușor și este gata să lase totul baltă atunci cînd luptători de frunte sînt smulși din rîndurile ei. Acesta este izvorul slăbiciunii mișcării muncitorești contemporane și tocmai aici se deschide un vast cîmp de activitate social-democrată dîrză și perseverentă*.

Este greu de imaginat un document în care problemele nevralgice ale partidului nostru social-democrat să fie înfățișate mai complet, mai precis și mai clar ca în acest articol. Articolul de fond din nr. 101 al ziarului „Luci” a făcut un bilanț cît se poate de just al celor 100 de numere premergătoare ale ziarului „Luci” și al întregii propagande pe care au desfășurat-o în ultimii cinci ani

lichidatorii — P. B. Akselrod, F. Dan, V. Ejov, Levițki, Potresov, Martov, Martînov și alții.

Pentru a comenta pe larg acest articol de fond ar trebui să scriem un volum întreg, repetînd tot ce au spus în presă împotriva lichidatorilor, în cursul anilor 1909—1912, marxiștii de *toate* orientările.

Am vrea să relevăm doar unele aspecte. În masa muncitorească reînvie și cresc simpatiile față de mișcarea ilegală, renaște stima pentru ea. A considera că un asemenea fapt este regretabil înseamnă a fi liberal și nu social-democrat, înseamnă a fi contrarevoluționar și nu democrat. Compararea mișcării ilegale cu teroarea este o adevărată batjocură la adresa muncii revoluționare în rîndurile maselor. Numai mișcarea ilegală pune și rezolvă problemele revoluției în plină creștere, îndrumază munca social-democrată revoluționară și atrage masele muncitorești tocmai prin această muncă.

Din mișcarea ilegală au făcut parte întotdeauna și fac parte și astăzi cei mai conștienți și mai buni dintre muncitorii înaintați, cei mai iubiți de masă. În prezent, legătura mișcării ilegale cu masele poate fi și este adesea și mai largă, și mai strînsă decît înainte, în special datorită conștiinței mai ridicate a maselor, dar în parte și datorită „posibilităților legale”. Prostească și mîrșavă este vorbăria pe tema unui partid legal, dar pentru celulele noastre social-democrate de partid, pentru munca lor în rîndurile maselor „posibilitățile legale” sînt departe de a fi fost epuizate și nici *nu pot fi* „epuizate”.

Este oare posibil ca articolul de fond din nr. 101 al ziarului „Luci” să nu trezească la realitate pe *toți* social-democrații? Se va găsi oare în rîndurile social-democrației măcar un singur „curent” care să tolereze astfel de predici?

Este oare de conceput ca acest articol de fond să nu ne ajute să rezolvăm *spinoasa* problemă a *unității* partidului social-democrat?

Diplomații lichidatorismului au fost definitiv demascați în nr. 101 al ziarului „Luci”. Masca le-a fost smulsă. Numai niște fățarnici mai pot vorbi acum de unitate cu grupul lichidatorilor de la „Luci” și „Nașa Zarea”.

Este timpul ca social-democrații care din diferite motive au șovăit pînă acum și nu au dat un răspuns precis la problema în discuție, admițînd într-o formă evazivă un „acord“ cu „Luci“ și camuflînd sub paravanul vorbăriei despre „unitate“ ideea unirii cu grupul „Luci“, este timpul ca ei să pună capăt, în sfîrșit, șovăielilor și să se pronunțe deschis.

Unitatea cu „Luci“ este imposibilă, dar unitatea *împotriva* lui este pe deplin posibilă și imperios necesară. Căci este vorba de unitatea „*mișcării ilegale*“, de unitatea partidului social-democrat ilegal — P.M.S.D.R. — și de unitatea muncii lui revoluționare în mase.

*Scris la 28 Ianuarie
(4 februarie) 1913*

*Publicat la sfîrșitul lunii
ianuarie 1913, la Cracovia,
în foaie volantă trasă la hectograf*

*Se tipărește după textul
foii volante*

IN LUMEA AZEFILOR

Presa naționalistă a făcut mult zgomot în jurul „cazului” Alehin. Închipuiți-vă! Austriecii au adus o ofensă Rusiei: au arestat fără temei și au maltratat un inginer rus pe care-l bănuiau de spionaj! Atacurile „patriotice” la adresa Austriei nu mai conteneau.

Iată însă că acum a ieșit la iveală întregul mecanism — simplu, vechi și de multă vreme cunoscut — al acestei afaceri. D-l Alehin a fost victima unui „colaborator” al poliției austriece, pe nume Weismann, care pentru 2 000 de coroane (800 de ruble) pe lună se îndeletnicea cu urmărirea spionilor ruși în Austria.

Necunoscînd limba germană și fiind în plus, pe cît se vede, cam neumblat prin lume, inginerul rus a căzut în mod naiv în plasa provocatorului, care l-a dus să viziteze arsenalele.

„Novoe Vreamea” și celelalte organe din tabăra ultra-reacționară și guvernamentală de la noi îi apără din răspuțeri pe Azefii ruși. Dar atunci cînd un Azef s-a dovedit a fi în slujba Austriei, bunii ruși au fost cuprinși de „sinceră” indignare.

În plus a ieșit la iveală că Weismann este un fost spion și provocator rus. Cariera acestui Weismann este cît se poate de instructivă.

Tatăl său a fost patronul unei case de toleranță. Avînd la bază o asemenea pregătire, odrasla a devenit spion rus în Austria, stabilindu-se la Viena și ocupîndu-se, în afară de aceasta, cu spionarea emigranților politici ruși. Din

1901 pînă în 1905 Weismann a fost, așadar, în serviciul poliției ruse, fiind în același timp spion politic și militar.

Certîndu-se apoi cu poliția rusă, el a trecut în slujba celei austriece.

Simplu ca bună ziua.

Bietul Alehin a căzut victimă unui fost spion rus. Cum să nu fie indignate ziarele slugarnice ruse cînd văd atîta „perfidie“ din partea Austriei?

„Pravda“ nr. 20 din 25 ianuarie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

BURGHEZIE ȘI REFORMISM

Considerațiile ziarului „Reci“ în legătură cu problema actuală a grevelor merită toată atenția muncitorilor.

Ziarul liberal reproduce datele oficiale referitoare la mișcarea grevistă :

Anii	Numărul grevelor	Numărul muncitorilor (în mli)
1905	13 995	2 863
1906	6 114	1 108
1907	3 573	740
1908	892	176
1909	340	64
1910	222	47
1911	466	105
1912	1 918	683

Remarcăm în treacăt că cifrele pe 1912 sînt vădit micșorate : numărul participanților la grevele politice a fost evaluat la numai 511 000. În realitate, acest număr este de vreo două ori mai mare. Amintim de asemenea că, nu mai departe decît în mai 1912, „Reci“ nega caracterul politic al mișcării noastre muncitorești și asigura pe cititori că întreaga mișcare are un caracter pur economic. Noi am vrea însă să relevăm acum un alt aspect al chestiunii.

Cum apreciază burghezia noastră liberală acest fenomen ?

„N-au fost satisfăcute cerințele fundamentale ale conștiinței politice“ (de ce numai ale *conștiinței* ??) „a cetățenilor ruși“ scrie „Reci“.

„Clasa muncitoare constituie pretutindeni cea mai mobilă și mai receptivă pătură a democrației orășenești..., cea mai activă pătură a populației... În condiții constituționale... într-o situație politică normală... n-ar fi fost pierdute (de pe urma grevei de la Uzinele «Putilov») zeci de mii de zile de muncă într-o ramură de producție care, date fiind complicațiile externe, capătă astăzi o importanță excepțională” (nr. 19).

Punctul de vedere al burgheziei este clar. „Noi” vrem politica imperialismului, sîntem pentru cotopirea unor teritorii străine. „Nouă” ne pun bețe-n roate grevele. „Noi” pierdem plusvaloarea aferentă zilelor de muncă „pierdute”. „Noi” vrem aceeași exploatare „normală” a muncitorilor ca și în Europa.

Foarte bine, domnilor liberali! Dorința dv. este legitimă, noi sîntem gata să vă sprijinim în această năzuință... dacă... *dacă* nu este deșartă, dacă nu e lipsită de conținut viu!

„Reci” continuă: „nu din simpatie pentru libertăți au admis oamenii de stat ai Prusiei” (trebuie spus: moșierii din Prusia) «*legalizarea partidului social-democrat*». Reformele dau roadele cuvenite atunci cînd sînt înfăptuite la timp“.

Acesta e reformismul burgheziei noastre în forma lui desăvîrșită. Burghezia se limitează să suspine; ea vrea să-i convingă pe cei de teapa lui Purișkevici, fără a-i supăra cu ceva, să se împace cu ei, fără a-i înlătura. Pentru orice om care judecă trebuie să fie clar că, prin semnificația ei *obiectivă* (adică independent de bunele intenții ale diverselor grupulețe), lozinca „legalizării partidului social-democrat” constituie o parte integrantă a acestui mizer și neputincios reformism burghez.

Ținem să relevăm un singur lucru. Lui Bismarck reformele i-au reușit numai datorită faptului că el a depășit cadrul reformismului: el a săvîrșit, precum se știe, o serie de „revoluții de sus”, a jefuit una dintre cele mai bogate țări din lume, obligînd-o să plătească Germaniei 5 miliarde de franci, și a *putut* să dea poporului îmbătat de rîurile

de aur și de victoriile militare fără precedent votul universal și un regim de legalitate reală.

Nu cumva credeți, domnilor liberali, că ceva asemănător ar fi posibil în Rusia ?? Dacă da, atunci de ce ați declarat, pînă și într-o problemă ca aceea a introducerii zemstvei în Arhanghelsk (halal „reformă“ !), că în Rusia reformele sînt lipsite de orice perspectivă ??

„Pravda“ nr. 23 din 29 Ianuarie 1913
Semnal : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE PARTIDUL LEGAL

Ziarul „Luci“, care știe să facă în cercurile intelectualiilor o „larmă“ cu atît mai mare cu cît este mai puțin citit de muncitori, își continuă, cu un zel demn de o cauză mai bună, propaganda în favoarea unui *partid muncitoresc legal*.

În editorialul de Anul nou al acestui ziar întîlnim vechiul neadevăr că anul 1912 ar fi „pus în fața Rusiei muncitorești, ca lozincă la ordinea zilei și ca steag de luptă, problema luptei pentru libertatea de asociere și a luptei pentru existența legală a partidului muncitoresc social-democrat“.

Oricine a venit efectiv în contact cu mișcarea muncitorească de masă din 1912 și a observat cu atenție aspectul ei politic știe foarte bine că lichidatorii de la „Luci“ spun aici un neadevăr. *Alta* a fost lozinca la ordinea zilei a muncitorilor, *altul* steagul lor de luptă. Acest lucru s-a văzut cît se poate de limpede în zilele din mai, de pildă, cînd *înșiși* muncitorii înaintați aparținînd diverselor curente (și chiar cu participarea unei minorități narodnice alături de majoritatea social-democrată) au formulat *altă* lozincă, au ridicat alt „steag de luptă“.

Intelectualii de la „Luci“ știu acest lucru, dar vor să impună muncitorimii scepticismul *lor*, îngustimea *lor* de vederi, oportunismul *lor*. Poveste veche și arhicunoscută ! În Rusia însă autorilor unei asemenea denaturări le este cu atît mai ușor s-o facă, cu cît ei se bucură de monopolul manifestării „legale“ în anumite arene.

Dar neadevărul spus de „Luci“ rămîne neadevăr. El devine și mai grav atunci cînd „Luci“ continuă :

„În centrul mobilizării politice a maselor muncitorești în 1913 va sta tocmai această lozincă...“.

Cu alte cuvinte : *împotriva* voinței maselor muncitorești, care au și lansat o *altă* lozincă, intelectualii de la „Luci“ vor căuta s-o ciuntească și s-o restrîngă ! Liberi sînteți să procedați cum vreți, dar să știți, domnilor, că ceea ce faceți dv. nu este nicidecum o treabă social-democrată, ci una liberală.

Rugăm pe cititor să-și reîmprospăteze în memorie recenta controversă dintre „Luci“ și „Pravda“ pe tema partidului legal. De ce n-au reușit nici măcar cadeții să creeze un partid legal ? — Întreba „Pravda“ *. Iar F. D. îi răspundea în „Luci“ :

„Cadeții au recunoscut că ceea ce doresc ei e o utopie“, atunci cînd nu li s-a aprobat statutul, pe cîtă vreme lichidatorii au avut „o activitate asiduă și sistematică, urmărind să cucerească o poziție după alta“ (vezi „Luci“ nr. 73).

Precum vedeți, F. D. s-a ferit să răspundă la întrebarea pusă ! Cadeții au desfășurat și ei o activitate asiduă, și ei au urmărit „să cucerească poziții“ în publicistica legală și în asociațiile legale. Dar nici măcar ei *nu au un partid legal*.

De ce atunci continuă cadeții să dorească un partid legal și să vorbească despre el ? Pentru că ei sînt partidul burgheziei liberale contrarevoluționare, care consimte *să se împace* cu Purișkevicii în schimbul anumitor mici concesiuni în favoarea liberalilor, în schimbul concesiunii neînsemnate de a se admite existența unui partid cadet legal și „pașnic“.

Aceasta este semnificația obiectivă, adică independentă de orice deziderate pioase și vorbe frumoase, a discuțiilor pe tema partidului legal în condițiile regimului de la 3 iunie. În aceste discuții își găsesc expresia *renegarea de-*

* Vezi volumul de față, pag. 238. — Nota red.

mocrației consecvente și propovăduirea *păcii* cu Purișkevicii.

Nu importă ce *scopuri* urmăresc lichidatorii propovăduind ideea creării unui partid legal și care sînt intențiile și planurile lor. Aceasta este o chestiune subiectivă: se știe doar că iadul este pavat cu intenții „bune”. Ceea ce importă este semnificația obiectivă a propagandei în favoarea unui partid muncitoresc legal în condițiile regimului de la 3 iunie, în condițiile inexistenței unui partid liberal legal etc.

Această semnificație obiectivă a propagandei lichidatoriste în favoarea unui partid legal este: renunțarea la condițiile și la revendicările fundamentale și general-naționale ale democrației.

Tocmai de aceea propaganda lichidatorilor este respinsă de orice muncitor conștient, căci problema „partidului legal” este o problemă *fundamentală*, o problemă care privește *însăși existența* partidului clasei muncitoare. Propaganda lichidatoristă zdruncină din temelii *însăși existența* partidului cu adevărat muncitoresc.

„Pravda” nr. 24 din 30 ianuarie 1913
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

BILANȚUL ALEGERILOR

Campania electorală pentru Duma a IV-a a confirmat aprecierea momentului istoric așa cum o fac marxiștii începînd din 1911. Această apreciere se rezumă la constatarea că prima fază a contrarevoluției ruse a luat sfîrșit. A început o nouă fază, faza a doua, caracterizată prin trezirea „detașamentelor ușoare” ale democrației burgheze (mișcarea studențească), printr-o mișcare muncitorească ofensivă pe plan economic și, într-o măsură și mai mare, pe plan neeconomic etc.

Depresiunea economică, ofensiva hotărîtă a contrarevoluției, retragerea și destrămarea forțelor democrației, dezmațul renegării, al ideilor „vehiste”, lichidatoriste în „tabăra progresistă” — iată prin ce se caracterizează prima fază (1907—1911). Faza a doua (1911—1912) se deosebește, atît pe plan economic cît și pe plan politic și ideologic, prin trăsături diametral opuse: avîntul industriei, incapacitatea contrarevoluției de a-și continua ofensiva cu forța și cu energia de mai înainte etc., trezirea democrației, ceea ce a făcut ca tendințele vehismului, ale renegării și ale lichidatorismului să fie silite să se ascundă.

Acesta este fondul general al tabloului pe care trebuie să-l avem în vedere pentru a putea aprecia în mod just campania electorală din 1912.

I. „ARANJAREA“ ALEGERILOR

Cea mai izbitoare trăsătură caracteristică a alegerilor pentru Duma a IV-a este falsificarea sistematică a acestor alegeri de către guvern. Nu ne propunem să înfățișăm aici un bilanț al „aranjării alegerilor“; de această chestiune s-a ocupat îndeajuns *întreaga* presă liberală și democratică; tot de ea se ocupă și ampla interpelare făcută de cadeți în Duma a IV-a; acestei chestiuni vom avea, probabil, posibilitatea să-i consacram un articol special atunci când vor fi sistematizate datele documentare ample, al căror număr crește neîncetat.

Deocamdată ne vom limita să relevăm principalele rezultate ale aranjării alegerilor și principala semnificație politică a acestei „aranjări“.

Mobilizarea clerului împotriva moșierilor liberali și octombriști; întetirea nemaipomenită a represiunilor și încălcarea nerușinată a legalității în detrimentul democrației burgheze la orașe și la sate; încercări de a smulge prin aceleași mijloace curia muncitorească din mâinile social-democrației — iată principalele procedee folosite de cei care au făcut alegerile din 1912. Această politică, care amintește pe cea a bonapartismului, a avut drept țel să asigure Dumei o majoritate formată din partidele naționaliste și de dreapta, țel care, după cum se știe, n-a fost atins. În cele ce urmează însă vom vedea că guvernul a reușit „să mențină“ în parlamentul nostru, cu iertăciune fie zis, situația care a existat în Duma a III-a; în Duma a IV-a continuă să existe două majorități: o majoritate formată de partidele de dreapta plus octombriștii, alta formată din cadeți și din octombriști.

Legea electorală de la 3 iunie 1907 „a construit“ sistemul conducerii de stat — și nu numai al conducerii de stat — pe blocul dintre moșierii iobăgiști și vîrfurile burgheziei, bloc în care primul dintre aceste două elemente sociale își păstra o preponderență covârșitoare, iar deasupra *amîndurora* stătea vechea putere de stat, care în fapt rămăsese neștirbită. Nu e cazul să arătăm aici care a fost, și mai este și astăzi, natura specifică a acestei puteri, creată de istoria seculară a feudalismului etc. În orice caz, schim-

barea produsă în 1905, prăbușirea vechiului și viguroasele acțiuni fățișe ale maselor și claselor impuseseră căutarea unei alianțe cu unele sau altele dintre forțele sociale.

Speranțele puse în „mujic“, în țăran, în 1905—1906 (legea electorală a lui Bulîghin și cea a lui Witte) s-au năruit. De aceea sistemul de la 3 iunie „a mizat pe cei tari“, pe moșieri și pe vîrfurile burgheziei. Iată însă că în decurs de numai cinci ani experiența Dumei a III-a a reușit să submineze și această „miză“ ! O atitudine mai slugarnică decît aceea pe care au avut-o octombriștii în 1907—1912 este de neînchipuit, și totuși nici ei nu au reușit „să intre în voia“ cîrmuirii. Vechea putere (adică așa-numita „birocratie“) nu s-a putut învoi nici măcar cu octombriștii, cu care, prin natura ei, are mari afinități. Politica burgheză la sate (legea de la 9 noiembrie) și sprijinirea în fel și chip a capitalismului au fost dirijate de aceeași tagmă a Purișkevicilor, iar rezultatele au fost lamentabile. Renovat și dres pe ici pe colo, împrăpătat printr-o nouă politică agrară și printr-un nou sistem de instituții reprezentative, purișkevicismul a continuat să apese totul și toate, frînînd dezvoltarea.

În sistemul de la 3 iunie apăruse o fisură. „Aranjarea“ alegerilor devenise inevitabilă, tot așa cum sînt istoricește inevitabile metodele bonapartismului atunci cînd nu există un reazem social omogen, ferm, trainic, încercat și cînd cîrmuirea trebuie să manevreze între elemente eterogene. Cînd clasele democratice sînt neputincioase sau mult slăbite datorită unor cauze temporare, asemenea metode pot avea „succes“ ani de-a rîndul. Dar chiar și exemplul „clasic“ al lui Bismarck în deceniul al 7-lea al secolului trecut sau cel al lui Napoleon al III-lea dovedește că fără o cotitură dintre cele mai radicale (cum a fost în Prusia „revoluția de sus“ și un șir de războaie excepțional de norocoase) nu se poate face nimic.

II. NOUA DUMĂ

Spre a putea stabili care sînt rezultatele alegerilor, este necesar să luăm datele oficiale cu privire la reprezentarea diverselor partide în Duma a IV-a, comparînd

aceste date cu cele referitoare la Duma a III-a nu numai la sfârșitul existenței ei (1912), ci și la început (1908). Obținem următorul tablou instructiv*:

	D u m a a III-a		Duma a IV-a
	1908	1912	
Cei de dreapta	49	46	65
Naționaliștii și dreapta moderată	95	102	120
Octombriștii	148	120	98
Progresiștii	25	36	48
Cadeții	53	52	59
Cele trei grupuri naționale	26	27	21
Trudovicii	14	14	10
Social-democrații	19	13	14
Fără partid	—	27	7
<i>Total</i>	429	437	442

Prima concluzie care rezultă din aceste date este că în Duma a IV-a s-au păstrat cele două majorități care au existat în vechea Dumă: majoritatea formată din cei de dreapta plus octombriștii, având 283 de voturi (65+120+98), și majoritatea cadetă-octombriștă, având 226 de voturi (98+48+59+21).

Pentru guvernul absolutist, lucrul cel mai important din punct de vedere practic este să dispună de o majoritate „proprie” în Dumă. Din acest punct de vedere, deosebirea dintre Duma a III-a și Duma a IV-a este infimă. În Duma a III-a majoritatea formată din cei de dreapta plus octombriștii reprezenta 292 de voturi la început și 268 la sfârșit. În Duma a IV-a aceeași majoritate reprezintă 283 de voturi, adică media acestor două cifre.

Scăderea numerică a majorității de dreapta în perioada dintre începutul și sfârșitul Dumei a III-a este însă atât

* Datele sînt luate din următoarele publicații ale Dumei: „Indicatorul” pe 1908; „Îndreptarul” pe 1912 și „Foaia informativă a Dumei (a IV-a) de stat”, 1912, nr. 14 din 2 decembrie 1912, date corectate pînă la 1 decembrie 1912. — Cele trei grupuri naționale sînt: polonezii, bielorușii și musulmanii.

de însemnată, încît guvernul nu putea, dacă voia să rămînă un guvern absolutist, să nu recurgă la măsuri excepționale pentru aranjarea alegerilor. 'Această aranjare nu este accidentală și nu constituie o derogare de la sistem, cum le place Meiendorfilor, Maklakovilor & Co. să prezinte lucrurile, ci o necesitate pentru menținerea „sistemului“.

Dv., domnilor liberali, în frunte cu Maklakov, vorbiți de „împăcarea puterii cu țara“ (adică cu burghezia)? Dar dacă-i așa, atunci una din două: ori sînteți serioși cînd *vorbiți despre împăcare*, și atunci trebuie să acceptați și „aranjarea alegerilor“, pentru că aceasta este o condiție reală a împăcării cu puterea reală. Și dv. sînteți doar mari amatori de „politică realistă“! Ori sînteți serioși cînd *protestați* împotriva „aranjării alegerilor“, și atunci nu trebuie să vorbiți de împăcare, ci de ceva care nu aduce cîtuși de puțin a împăcare...

A doua majoritate a sistemului de la 3 iunie, majoritatea octombriștă-liberală, reprezenta 252 de voturi la începutul Dumei a III-a și 235 la sfîrșitul ei, iar în Duma a IV-a a scăzut la 226. În fond, așadar, „campania electorală“ a guvernului a fost încununată de succes: guvernul și-a atins scopul, obținînd încă o dată în practică o întărire a puterii sale absolutiste. Căci zarva pe tema unei majorități formate din elemente de dreapta plus naționaliștii nu i-a servit decît ca mijloc pentru a-și asigura o poziție avantajoasă în tocmeala care avea loc. În realitate însă guvernul are nevoie de ambele majorități, care se situează *amîndouă* pe poziții contrarevoluționare.

Nu putem insista îndeajuns asupra acestui din urmă fapt, pe care liberalii caută să-l estompeze pentru a putea duce de nas democrația, iar promotorii politicii muncitorești liberale (lichidatorii) — din prostie. Blocul cadeților și al octombriștilor, care a ieșit la iveală atît de clar cu prilejul alegerii lui Rodzeanko (și, poate, și mai clar în comentariile slugarnice ale ziarului „Reci“ pe marginea discursului lui Rodzeanko), departe de a fi un bloc pur „tehnic“, exprimă unitatea tendințelor contrarevo-

luționare ale burgheziei în general, de la Gucikov la Mi-liukov ; el este posibil numai datorită acestor tendințe.

Pe de altă parte, majoritatea liberală-octombristă îi este necesară și guvernului în interesul întregului sistem instaurat la 3 iunie. Căci Duma a III-a (ca și a IV-a) nu este cîtuși de puțin o instituție „de carton”, cum spun adesea flectarii narodnici „de stînga”, care s-au împotmolit definitiv în mocirla stărilor de spirit¹⁷¹ ropșiniste și a frazeologiei „otzoviste”. Nu, Duma a III-a și Duma a IV-a constituie o etapă în dezvoltarea absolutismului și în dezvoltarea burgheziei, o încercare de apropiere între absolutism și burghezie în practică, încercare devenită necesară în urma victoriilor și a înfrîngerilor din 1905. Și eșecul acestei încercări nu va fi numai un eșec al lui Stolîpin și al lui Makarov, al lui Markov II și al lui Purișkevici, ci și al „împăciuitorului” *Maklakov & Co.*!

Majoritatea liberală-octombristă îi este necesară guvernului pentru a încerca să conducă înainte Rusia în condițiile menținerii atotputerniciei Purișkeviciilor. Iar pentru frînarea, pentru potolirea „progresismului” liberal-octombrist, neobișnuit de iute și excesiv de zelos, guvernul are destule mijloace : atît Consiliul de stat cît și multe altele...

III. SCHIMBĂRILE DIN CADRUL SISTEMULUI DE LA 3 IUNIE

Datele citate mai sus reprezintă un material interesant în problema evoluției partidelor, grupărilor și curenților politice din rîndurile moșierimii și ale burgheziei în perioada contrarevoluției. Atît despre democrația burgheză (țărănească) cît și despre cea muncitorească, compoziția Dumei a III-a și a IV-a nu ne spune aproape nimic, și aceasta pentru bunul motiv că sistemul de la 3 iunie este anume în așa fel construit încît să excludă democrația. La fel și partidele „naționale”, adică neapartinînd națiunii „dominante”, sînt deosebit de asuprite și de oprimate de sistemul instaurat la 3 iunie.

De aceea ne vom ocupa numai de cei de dreapta, de octombriști și de liberalii ruși — partide care și-au găsit

un loc trainic în cadrul sistemului de la 3 iunie și pe care acesta din urmă le ocrotește împotriva democrației —, și vom examina schimbările survenite înăuntrul acestor partide :

	Duma a III-a		Duma a IV-a	Comparație între Duma a IV-a și Duma a III-a în prima ei perioadă
	1908	1912		
Cei de dreapta	144	148	185	+41, adică +28%
Octombriștii	148	120	98	-50 „ -34%
Liberalii (progresiștii și cadeșii)	78	88	107	+29 „ +37%

De aici se vede limpede cum se topește așa-numitul „centru“ al păturilor privilegiate și cum se întărește aripa lor de dreapta și aripa lor liberală. Demn de reținut este faptul că în rîndurile moșierimii și ale burgheziei numărul liberalilor crește *mai rapid* decît cel al adepților dreptei, cu toate măsurile extraordinare luate de guvern pentru a falsifica alegerile în favoarea celor de dreapta.

Există oameni care, pornind de la aceste fapte, se grăbesc să proclame în termeni pompoși ascuțirea contradicțiilor sistemului de la 3 iunie, triumful iminent al progresismului burghez moderat etc. Acești oameni uită, în primul rînd, că, dacă în rîndurile moșierilor și în special în rîndurile burgheziei crește numărul liberalilor, nu-i mai puțin adevărat că cel mai rapid crește aripa dreaptă a liberalilor, care își întemeiază întreaga politică pe o „împăcare“ cu cei de dreapta. Despre aceasta vom vorbi îndată mai amănunțit. În al doilea rînd, acești oameni uită că faimoasa „radicalizare a burgheziei“ nu este decît un simptom al radicalizării reale a democrației, *singura* în stare să furnizeze forțele motrice pentru o schimbare serioasă a regimului. În al treilea rînd, acești oameni uită că sistemul de la 3 iunie se bazează în special pe folosirea cît mai largă a antagonismului dintre burghezia liberală și reacționarismul moșieresc, în condițiile antagonismului și mai

profund dintre ele *amîndouă*, de o parte, și întreaga democrație, îndeosebi clasa muncitoare, de altă parte.

Apoi liberalilor noștri le place să prezinte lucrurile în așa fel încît să reiasă că dezastrul octombriștilor s-ar datoră „aranjării alegerilor“, care a lipsit de sprijin acest, cum îi zic ei, „partid al ultimei dispoziții guvernamentale“ etc., lăsînd să se înțeleagă că ei înșiși, adică liberalii, reprezintă opoziția onestă, sînt oameni independenți și chiar „democrați“; în realitate însă, deosebirea dintre un Maklakov și octombriști este cu totul iluzorie.

Priviți schimbările produse în perioada dintre Duma a III-a și Duma a IV-a în comparație cu schimbările produse în perioada dintre începutul și sfîrșitul Dumei a III-a. Veți vedea că în Duma a III-a partidul octombrist a pierdut mai multe mandate (28) decît în alegerile pentru Duma a IV-a (22). Aceasta nu înseamnă, desigur, că n-a avut loc „o aranjare a alegerilor“; ea a avut loc în proporții scandaloase, în special în detrimentul democrației. Dar aceasta înseamnă că, indiferent de faptul că alegerile au fost aranjate, indiferent chiar de ingerințele electorale ale guvernului și de „politica“ lui în general, are loc un proces de delimitare a partidelor în cadrul claselor avute din Rusia, un proces de delimitare a aripii drepte, iobăgiste-reacționare a contrarevoluției de aripa burghezo-liberală a *aceleiași* contrarevoluții.

Deosebirile dintre diversele grupuri și fracțiuni ale majorității pe care o formează în Dumă partidele de dreapta plus octombriștii (deputații de dreapta, naționaliștii, aripa moderată a dreptei, „centrul“, octombriștii de dreapta etc.) sînt tot atît de neprecise, de instabile, de accidentale, adesea artificial create, ca și deosebirile dinăuntrul majorității octombriste-liberale (octombriștii de stînga, progresiștii, cadeții). Perioada prin care trecem nu se caracterizează cîtuși de puțin prin aceea că pe octombriștii dependenți de guvern i-ar înlătura democratul-constituțional, chipurile independent (Maklakov independent!). Asta este o stupidă născocire liberală.

Perioada actuală se caracterizează prin aceea că are loc un proces de formare a unor adevărate partide de clasă

și în special prin aceea că, sub paravanul frazeologiei ostentativ opoziționiste și al discursurilor dulcege pe tema „împăcării puterii cu țara“, se realizează strângerea rîndurilor partidului liberalismului contrarevoluționar.

Presă liberală, cea mai răspîdită în Rusia, depune toate eforturile pentru a disimula acest proces. De aceea vom apela din nou la datele exacte ale statisticii referitoare la compoziția Dumei. Să nu uităm că, la fel ca persoanele fizice, partidele nu trebuie să fie judecate după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. *În fapt*, cadeții și progresiștii merg împreună în toate problemele mai importante, iar ambele aceste partide au mers împreună cu octombriștii, atît în Duma a III-a și în Duma a IV-a cît și în alegerile recente (gubernia Ekaterinoslav : blocul dintre Rodzeanko și cadeți !), într-o serie întregă de probleme.

Să vedem, așadar, ce arată datele referitoare la aceste trei partide :

	Duma a III-a		Duma a IV-a	Comparație între Duma a IV-a și Duma a III-a în prima ei perioadă
	1908	1912		
Octombriștii	148	120	98	—50, adică —34%
Progresiștii	25	36	48	+23 „ +92%
Cadeții	53	52	59	+ 6 „ +11%

Constatăm o scădere pronunțată și neîncetată la octombriști ; o scădere neînsemnată, urmată de o mică creștere la cadeți ; o creștere mare și neîncetată la progresiști, al căror număr aproape că s-a dublat în decurs de 5 ani.

Dacă am lua pentru anul 1908 datele comunicate de d-l Miliukov în „Anuarul ziarului «Reci» pe 1912“, pag. 77, am obține un tablou și mai grăitor. D-l Miliukov consideră că în 1908 au fost în Duma a III-a 154 de octombriști, 23 de progresiști și 56 de cadeți. Aceasta înseamnă că în Duma a IV-a creșterea numărului cadeților este cu totul neînsemnată, în timp ce numărul progresiștilor a crescut de peste două ori.

În 1908 progresiștii erau numericește de peste două ori mai slabi decît cadeții. Acum numărul lor reprezintă peste 80% din numărul total al cadeților.

Rezultă, prin urmare, în mod incontestabil că *trăsătura cea mai caracteristică* a liberalismului rus în perioada contrarevoluției (1908—1912) este creșterea enormă a progresismului.

Și ce sînt progresiștii ?

Atît prin componența cît și prin ideologia lor, ei sînt *un amestec de octombriști și cadeți*.

În Duma a III-a progresiștii se mai numeau încă partidul înnoirii pașnice¹⁷², iar unul dintre liderii lor, micul nobil contrarevoluționar Lvov, fusese în Duma I cadet. În Duma a III-a, după cum am văzut, numărul progresiștilor a crescut de la 25 la 36, adică cu 11 ; dintre acești 11 deputați, 9 au trecut la progresiști de la alte partide, și anume : 1 de la cadeți, 2 de la aripa moderată a dreptei, 1 de la naționaliști și 5 de la octombriști.

Creșterea rapidă a ponderii progresiștilor printre reprezentanții politici ai liberalismului rus și succesul de care se bucură „Vehi“ în rîndurile „societății“ sînt cele două fețe ale aceleiași medalii. Progresiștii au înfăptuit în politica practică ceea ce „Vehi“ a propovăduit în teorie denigrînd revoluția, renegînd democrația, proslăvind murdara îmbogățire a burgheziei ca împlinire a voinței divine pe pămînt etc. etc.

Cînd cadetul Maklakov perorează pe tema împăcării puterii cu țara, el nu face decît să ridice în slăvi ceea ce fac progresiștii.

Cu cît ne îndepărtăm de anii 1905 și 1906, cu atît devine mai clar cîtă dreptate au avut atunci bolșevicii demascîndu-i pe cadeți într-un moment cînd toată lumea era deosebit de încîntată de „victoriile“ lor și arătînd adevărata esență a acestui partid *, pe care acum o scoate la iveală tot mai clar întregul mers al evenimentelor.

Democrația rusă nu va putea repurta nici măcar o singură victorie dacă nu va dărîma cu hotărîre „prestigiul“

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, pag. 263 341. — Nota red.

cadeților în rîndurile maselor. Și invers, contopirea efectivă a cadeților cu vehiștii și cu progresiștii constituie unul dintre simptomele întăririi și unirii strînse a democrației sub conducerea proletariatului.

IV. CARE A FOST OBIECTIVUL LUPTEI ÎN ALEGERI?

În majoritatea considerațiilor și articolelor pe tema alegerilor, această chestiune trece tot mai mult pe planul al doilea, iar uneori este complet estompată. În realitate însă, aceasta este problema conținutului politic-ideologic al campaniei electorale, problema cea mai importantă, fără a cărei elucidare toate celelalte probleme, toate datele obișnuite referitoare la „procentajul opoziției” etc. devin lipsite de orice valoare.

Răspunsul cel mai frecvent la această întrebare este că lupta urma să decidă dacă vom avea sau nu o constituție. Așa văd lucrurile cei de dreapta. Tot astfel le văd și liberalii. Întreaga presă de dreapta și întreaga presă liberală este străbătută de ideea că în fond s-au înfruntat două tabere: una era pentru constituție, iar cealaltă contra ei. D-l Miliukov, liderul partidului cadet, și ziarul „Reci”, organul oficial al acestui partid, au formulat deschis această teorie a celor două tabere și au făcut-o chiar în numele conferinței partidului cadet.

Să examinăm deci această „teorie” prin prisma rezultatelor cu care s-au soldat alegerile. Cum a rezistat ea încercării la care a supus-o realitatea?

Primul pas întreprins de noua Duma a fost marcat printr-un bloc al cadeților cu octombriștii (și chiar cu o parte a dreptei) în jurul candidaturii „constituționaliste” a lui Rodzeanko, al cărui discurs, cuprinzînd un program pretins constituțional, cadeții l-au salutat cu entuziasm*.

Rodzeanko, liderul octombriștilor, socotit, precum se știe, ca făcînd parte din rîndurile octombriștilor de dreapta, se consideră pe sine constituționalist, ca și Krupenski, li-

* În afară de articolele apărute pe vremea aceea în „Reci”, vezi declarația pe care d-l Miliukov a făcut-o în ședința Dumei din 13 decembrie 1912: „Președintele (Rodzeanko) a rostit un discurs... și a făcut o declarație pe care noi ne-o însușim în întregime” („Reci” nr. 343 din 14 decembrie)!!
Iată cum arată declarația constituțională (nu șagă!) a cadeților!

derul „fracțiunii de centru“ sau al constituționaliștilor conservatori.

A afirma că în această luptă se decidea soarta constituției înseamnă a nu spune nimic, căci îndată se naște întrebarea : despre *ce fel* de constituție este vorba ? de o constituție în spiritul lui Krupenski ? sau în spiritul lui Rodzeanko ? sau al lui Efremov-Lvov ? sau al lui Maklakov-Miliukov ? Apoi se pune o problemă și mai importantă : nu problema dezideratelor, a declarațiilor și a programelor, care rămân pe hîrtie, ci aceea a *mijloacelor* reale pentru atingerea obiectivului urmărit.

Cu privire la acest punct esențial (și singurul serios), rămîne necontestată și incontestabilă declarația d-lui Gredescul, reproducă de ziarul „Revi“ nr. 117 din 1912, că nu este nevoie de o nouă revoluție, ci „numai de o activitate constituțională“. Această declarație îi unește pe cadeți și pe octombriști în *domeniul ideologiei politice* mult mai trainic și mai profund decît ar putea, chipurile, să-i despartă nenumăratele asigurări de devotament față de constituție și chiar față de... democrație.

Circa 90% din ziarele care se citesc în Rusia sînt publicații octombriște și liberale. Sugerînd cititorilor ideea că există două tabere, dintre care una este pentru constituție, întreaga această presă exercită o vastă acțiune de pervertire a conștiinței politice a maselor. E de ajuns să ne gîndim că toată această campanie se încheie cu declarația „constituționalistă“ a lui Rodzeanko, pe care și-o însușește Miliukov !

Aceasta fiind starea de lucruri, nu putem insista îndeajuns asupra repetării unor adevăruri vechi — și de mult uitate — ale științei politice. Ce este constituția ? — iată o întrebare *actuală* în Rusia.

Constituția este o tranzacție între forțele istorice ale societății vechi (nobiliare, iobăgiste, feudale, absolutiste) și burghezia liberală. Condițiile reale ale acestei tranzacții, amploarea concesiilor făcute de forțele vechiului sau a victoriilor burgheziei liberale este determinată de succesele și de victoriile democrației, ale maselor largi populare (și ale muncitorilor în primul rînd) asupra forțelor vechiului.

Daca campania electorala din țara noastră și-a putut găsi încununarea în faptul că „declarația” lui Rodzeanko a fost aprobată de Miliukov, aceasta se datorește exclusiv împrejurării că *în fapt* liberalismul nu urmărește desființarea *privilegiilor* vechiului (privilegii economice, politice etc.), ci *împărțirea lor* (vorbind pe scurt) între moșierime și burghezie. Liberalismul se teme de mișcarea populară, de masă, a democrației mai mult decât de reacțiune: iată de unde vine *neputința* liberalismului în politică, neputință surprinzătoare dacă ne gândim la forța economică a capitalului.

În cadrul sistemului de la 3 iunie, liberalismul deține monopolul unei opoziții tolerate, semilegale, iar începutul noii înviorări politice (folosim o expresie prea slabă și imprecisă) pune sub influența acestor monopolizatori păturile largi ale democrației noi, în creștere. De aceea *miezul* problemei libertății politice în Rusia se reduce în momentul de față la înțelegerea faptului că în luptă se află nu două, ci trei tabere, deoarece numai această din urmă tabără, pe care liberalii caută s-o pună în umbră, *are într-adevăr forța* necesară pentru a înfăptui libertatea politică.

În alegerile din 1912, lupta nu s-a desfășurat cîtusi de puțin „în jurul constituției”, căci partidul cadet, principalul partid liberal, care i-a atacat cel mai mult pe octombriști și i-a bătut într-o serie de locuri, s-a raliat la declarația lui Rodzeanko. Strînsă în chingile polițienești ale sistemului de la 3 iunie, lupta s-a desfășurat în jurul trezirii, unirii și consolidării *democrației de sine stătătoare*, independentă de oscilările și de „simpatiile octombriște” ale liberalismului.

Iată de ce greșesc profund cei care privesc actualul conținut ideologic-politic al campaniei electorale dintr-un punct de vedere *exclusiv* „parlamentar”. Problema atitudinii pe care diferite partide și grupuri au adoptat-o față de mișcarea grevelor politice din 1912 este de o sută de ori mai reală decât toate programele și platformele „constituționale”.

Unul dintre cele mai bune criterii care ne ajută să deosebim partidele burgheze din orice țară de partidele

proletare este atitudinea față de grevele economice. Din moment ce în presa sa, în organizațiile sale, în activitatea sa parlamentară un anumit partid *nu* luptă alături de muncitori în cadrul grevelor economice, puteți fi sigur că e un partid burghez, oricât s-ar jura el că e „popular”, că e adeptul „socialismului radical” etc. În Rusia, *mutatis mutandis* (făcînd schimbările convenite), trebuie să spunem același lucru despre partidele care vor să treacă drept partide democratice : nu te bate cu pumnul în piept că ai înscris pe cutare petic de hîrtie constituția, votul universal, libertatea de asociere, egalitatea în drepturi a naționalităților etc., *astea-s vorbe care nu fac doi bani*, ci arată-ți *faptele* în atitudinea pe care o adopți față de mișcarea grevelor politice din 1912 ! Deși nici acest criteriu *nu este încă* pe deplin suficient, el rămîne totuși un criteriu concret și nu o făgăduială goală.

V. VERIFICAREA ÎN PRACTICĂ A LOZINCILOR ELECTORALE

Campania electorală prezintă un interes excepțional pentru orice militant politic conștient, deoarece furnizează un material *obiectiv* în ceea ce privește vederile, stările de spirit și deci interesele diverselor *clase* sociale. Din acest punct de vedere, alegerile pentru un organ reprezentativ pot fi comparate cu un recensămînt al populației : ele ne oferă o statistică politică. Firește, aceasta poate fi o statistică bună (în condițiile votului universal etc.), dar poate fi și o statistică proastă (alegerile pentru parlamentul nostru, cu iertăciune fie zis) ; este de la sine înțeles că trebuie să învățăm să analizăm în mod critic această statistică, ca și pe oricare alta, și s-o folosim în mod critic. În sfîrșit, ea trebuie privită, firește, în lumina întregii statistici sociale în genere, iar pentru cei care nu sînt molipsiți de boala cretinismului parlamentar, statistica grevelor, de pildă, se va dovedi a fi adeseori de o sută de ori mai profundă și mai instructivă decît statistica alegerilor.

Dar, indiferent de toate aceste rezerve, rămîne incontestabil că alegerile furnizează un material *obiectiv*. Ve-

rificarea dezideratelor, a stărilor de spirit și a vederilor subiective prin prisma voturilor exprimate de *masele* populației aparținând diverselor clase trebuie să fie întotdeauna prețioasă pentru un om politic în accepția cât de cât serioasă a cuvântului. Lupta dintre partide pe terenul practic, în fața alegătorului, urmată de numărătoarea voturilor, ne oferă întotdeauna un material care *verifică* felul cum am înțeles noi raportul dintre forțele sociale din țară și importanța diverselor „lozinci“.

Din acest punct de vedere vom încerca să aruncăm o privire asupra bilanțului alegerilor.

În legătură cu statistica politică, principalul lucru pe care trebuie să-l spunem aici este că în cea mai mare parte ea este vădit neconcludentă, deoarece au fost aplicate fără pic de rușine „măsuri“ de ordin administrativ: „lămuriri“ oficiale, presiuni, arestări, expulzări etc. etc. fără sfârșit. D-l Cerevanin, de pildă, care examinează în „Nașa Zarea“ nr. 9—10 datele referitoare la câteva sute de delegați din diverse curii, se vede nevoit să constate că „*ar fi ridicol*“ să se considere că scăderea procentului de delegați opoziționiști în curia a doua orășenească și în curia țărănească (în comparație cu alegerile pentru Duma a III-a) ar constitui dovada unei deplasări spre dreapta. Singura curie în care Mîmrețovii, Hvostovii, Tolmacevii, Muratovii & Co. *n-au putut* să comită falsuri a fost curia întâi orășenească. Or, în această curie vedem că procentul delegaților „opoziționiști“ crește de la 56% la 67%, paralel cu scăderea procentului de delegați octombriști de la 20% la 12%, iar al celor de dreapta de la 24% la 21%.

Dar dacă „lămuririle“ oficiale au redus la zero valoarea statisticii electorale în ceea ce-i privește pe delegați, dacă clasele democratice, care sînt în genere *excluse* din rîndurile beneficiarilor privilegiați ai sistemului de la 3 iunie, au simțit pe propria lor piele toată splendoarea acestor lămuriri, *în schimb raportul* dintre liberalism și democrație s-a manifestat din plin în cursul acestor alegeri. Cu privire la acest punct s-a obținut un material obiectiv care ne permite să verificăm în practică ceea ce au gîndit și au afirmat *înainte* de alegeri diverse „curente“.

Problema raportului dintre liberalism și democrație nu este cîtuși de puțin o problemă „exclusiv de partid“, adică o chestiune esențială numai din punctul de vedere al uneia dintre liniile strict partinice. Nu, această problemă este cît se poate de esențială pentru *toți cei* care tind spre libertate politică în Rusia. Este tocmai problema *cum* poate fi atins obiectivul năzuințelor comune a tot ce este cinstit și de bună-credință în Rusia.

Începîndu-și campania electorală din 1912, marxiștii puneau pe primul loc lozincile democratismului *consecvent* în opoziție cu politica muncitorească liberală. Verificarea acestor lozinci poate fi făcută pe două căi: în primul rînd, prin raționamente și prin experiența altor țări; în al doilea rînd, prin *experiența campaniei* din 1912. Justețea sau injustețea lozincilor lansate de marxiști trebuie să se vadă acum din raporturile care s-au creat în *practică* între liberali și democrați. Caracterul obiectiv al acestei verificări a lozincilor constă tocmai în faptul că nu noi le-am verificat, ci *masele*, și nu numai masele în general, ci *adversarii noștri* în particular.

Raporturile care s-au creat în alegeri și în urma alegerilor între liberali și democrație sînt oare cele așteptate de marxiști? sau cele așteptate de liberali? sau cele așteptate de lichidatori?

Spre a putea elucida această chestiune este necesar să ne amintim mai întîi care erau aceste „așteptări“. Chiar la începutul anului 1912, cînd problema alegerilor abia se pusese, cînd cadeții (la conferința lor) au înălțat steagul opoziției unite (adică *al celor două tabere*) și al admisibilității blocurilor cu octombriștii de stînga, presa muncitorească a pus, în articolele publicate de Martov și Dan în ziarul „Jivoe Delo“ (nr. 2, 3 și 8) și în cele publicate de F. L—ko și de alții în „Zvezda“ (nr. 11 (47) și 24 (60)), problema lozincilor electorale.

Martov lansează lozinca: „să izgonim reacțiunea de pe pozițiile pe care le ocupă în Dumă“; Dan: „să smulgem Duma din mîinile reacțiunii“. Martov și Dan imputau ziarului „Zvezda“ că acesta *amenință* pe liberali și manifestă tendința de a le *estorca* mandate în Dumă.

Cele trei poziții s-au conturat limpede:

1) Cadeții au fost pentru o opoziție unică (adică pentru două tabere) și pentru admiterea blocurilor cu octombriștii de stînga.

2) Lichidatorii au fost pentru lozincă: „să smulgem Duma din mîinile reacțiunii“, să netezim cadeților și progresiștilor „drumul spre putere“ (Martov în „Jivoe Delo“ nr. 2). Să nu le *estorcăm* liberalilor mandate pentru democrați.

3) Marxiștii au fost împotriva lozincii: „să smulgem Duma din mîinile reacțiunii“, căci aceasta înseamnă a smulge pe *moșier* din mîinile reacțiunii. „Sarcina noastră practică în alegeri nu este nicidecum «izgonirea reacțiunii de pe pozițiile pe care le ocupă în Dumă», ci întărirea democrației în general, a democrației muncitorești în special“ (F. L.—ko în „Zvezda“ nr. 11 (47))*. Pe liberali trebuie să-i *amenințăm*, să le *estorcăm* mandate, să-i înfruntăm în luptă, fără a ne lăsa intimidați de țipetele lor despre pericolul unei victorii a ultrareacționarilor (aceiași în nr. 24 (60)**). Liberalii „își croiesc drum spre putere“ *numai atunci* cînd învinge democrația *în pofida* oscilărilor liberalismului.

Divergența dintre marxiști și lichidatori este extrem de profundă și ireconciliabilă, oricît de ușoară ar părea unor oameni inimoși concilierea pur verbală a ceea ce este ireconciliabil. „A smulge Duma din mîinile reacțiunii“, această lozincă cuprinde o întregă sferă de idei, un întreg sistem de politică, care înseamnă *în mod obiectiv* trecerea hegemoniei în mîinile liberalilor. „A smulge democrația din mîinile liberalilor“ reprezintă un sistem de politică diametral opus, care se bazează pe ideea că numai o democrație ieșită de sub dependența liberalilor *e capabilă* să submineze *în fapt* reacțiunea.

Priviți acum care a fost rezultatul real al acestei bătălii, care a format obiectul celor mai variate comentarii *înainte* de începerea ei.

Să apelăm la mărturia unui om care s-a ocupat cu stabilirea rezultatelor bătăliei, și anume la mărturia d-lui

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 168. — Nota red.

** Vezi op. cit., pag 241

V. Levițki de la „Nașa Zarea“ (nr. 9—10); pe acest martor nimeni, desigur, nu-l va putea suspecta de părtinire față de linia ziarelor „Zvezda“ și „Pravda“.

Iată cum înfățișează acest martor rezultatele bătăliei în cadrul curiei a doua orășenești; după cum se știe, aceasta este singura curie în care a existat cel puțin un vag simulacru de alegeri „europene“ și care oferă o cât de mică posibilitate de a face un bilanț al „întîlnirilor“ dintre liberalism și democrație.

Acest martor a analizat 63 de cazuri în care social-democrații s-au prezentat în alegeri, dintre care: în 5 cazuri ei *au fost nevoiți* să-și retragă candidaturile, în 5 cazuri au încheiat acorduri cu alte partide, iar în 53 de cazuri au depus liste de sine stătătoare. Dintre aceste 53 de cazuri, în 4 a fost vorba de alegeri în 4 orașe mari, iar în 49 de alegeri de delegați.

În 9 dintre aceste 49 de cazuri nu se știe pe cine au înfruntat social-democrații; în 3 cazuri ei au luptat împotriva unor candidați de dreapta (toate 3 s-au soldat cu victoria social-democraților), într-un caz împotriva unor candidați trudovici (victoria a fost a social-democraților); *în celelalte 36 de cazuri ei au luptat împotriva unor candidați liberali* (21 de victorii ale social-democraților; 15 înfrângeri).

Luînd aparte datele referitoare la liberalii *ruși*, obținem 21 de cazuri în care lupta s-a dat între ei și social-democrați. Iată rezultatele:

	Au învins adversarii		Total ca/uri
	s.-d.	s.-d.	
Social-democrații contra cadeților	7	8	15
Social-democrații contra altor liberali*	4	2	6
<i>Total</i>	11	10	21

Așadar, principalul adversar al social-democraților au fost *liberalii* (36 de cazuri față de 3); *principalele* în-

* Progresiști și cadeți împreună cu progresiști sau cu trudovici

frîngerii înregistrate de social-democrați au fost pricinuite de *cadeți*.

Apoi, din cele 5 cazuri în care s-au încheiat acorduri, 2 au fost acorduri generale încheiate de opoziție împotriva celor de dreapta; în celelalte 3 „se poate vorbi de un bloc de stînga îndreptat împotriva cadeților“ („Nașa Zarea“ nr. 9—10, pag. 98; subliniat de mine). Așadar, numărul acordurilor încheiate este sub $\frac{1}{10}$ din numărul total al cazurilor de prezentare în alegeri. 60% din aceste acorduri au fost încheiate împotriva cadeților.

În sfîrșit, rezultatele obținute în cele 4 orașe mari sînt următoarele :

	Petersburg	Moscova	Voturi exprimate (cifre maxime):	
			Primul scrutin	Balotajul
Pentru cadeți	19 376	20 310	3 754	5 517
„ social-democrați ..	7 686	9 035	4 583	4 570
„ octombriști	4 547	2 030	3 674	—
„ partidele de dreapta	1 990	1 073	272	—
„ trudovici	1 075	—	—	—

Așadar, în toate cele 4 orașe mari social-democrații luptă împotriva cadeților, cu mențiunea că într-unul din aceste orașe cadeții înving la balotaj cu ajutorul octombriștilor (înglobînd în această categorie pe candidatul „partidului constituțional baltic“).

Iată concluziile la care a ajuns martorul citat de noi :

„Monopolul cadeților asupra reprezentării democrației orășenești ia sfîrșit. Sarcina imediată a social-democrației în acest domeniu este de a smulge din mâinile liberalilor reprezentarea celor 5 orașe cu reprezentanță proprie. Premisele psihologice“ (??) „și istorice“ (dar cele economice ?) „necesare în acest scop — «radicalizarea» alegătorului democrat, inconsistența politicii cadete și noua trezire a spiritului de inițiativă al proletariatului — există deja în momentul de față“ („Nașa Zarea“, numărul citat, pag. 97).

VI. „SFÎRȘITUL“ ILUZIILOR CU PRIVIRE LA PARTIDUL CADET

1. Faptele au dovedit că semnificația reală a lozincii cadete a „opozității unice“, sau a „celor două tabere“, era aceea de a oferi liberalilor posibilitatea de a păcăli democrația, de a-și însuși prin înșelăciune roadele trezirii democrației, de a *ciunti, toci și slăbi* această trezire a singurei forțe capabile să asigure progresul Rusiei.

2. Faptele au dovedit că singura luptă electorală care aducea cât de cât a luptă electorală „deschisă“, de tip „european“ a fost *tocmai* aceea care a avut ca obiectiv smulgerea democrației din mâinile liberalilor. Această lozincă era dictată de *însăși viața* și exprima trezirea reală a noii democrații la o nouă mișcare, pe cînd lozinca lichidatorilor : „să smulgem Duma din mâinile reacțiunii“ nu era decît născocirea putredă a unui cerc de intelectuali liberali.

3. Faptele au dovedit că numai lupta „furibundă“ împotriva cadeților, numai „cadetofagia“, pe care ne-o reproșau docilele slugi ale liberalilor, lichidatorii, exprima nevoia reală a unei adevărate campanii de masă, căci în fapt cadeții s-au dovedit a fi *și mai înrăiți* decît îi zugrăveam noi. Cadeții s-au dovedit a fi aliații direcți ai ultrareacționarilor împotriva social-democratului Predkaln și a social-democratului Pokrovski !¹⁷³

Aceasta este o cotitură istorică în Rusia : ultrareacționarii, care, orbiți de ură împotriva cadeților, vedeau în ei pe dușmanul lor principal, au fost determinați de mersul evenimentelor să ajute la alegerea unor cadeți împotriva candidaților social-democrați. Acest fapt, în aparență mărunț, exprimă o profundă schimbare în pozițiile partidelor, schimbare care arată cât de superficiale erau în fond atacurile ultrareacționarilor împotriva cadeților, și *invers*, cât de ușor, în fond, *au găsit* Purișkevici și Mi-liukov *un limbaj comun*, cât de ușor și-au găsit ei unitatea împotriva social-democraților.

Viața a arătat că noi, bolșevicii, nu numai că n-am subestimat posibilitatea unor eventuale blocuri cu cadeții

(în stadiul al doilea etc.), ci mai curînd *am supraestimat-o*, căci *în realitate* au fost o serie de cazuri în care cadeții s-au cartelat cu octombriștii împotriva noastră ! Aceasta nu înseamnă, desigur, că noi *am fi refuzat* (cum au vrut unii prea zeloși otzoviști de ieri și amicii lor) să ne cartelăm într-o serie de cazuri, în adunările electivă guberniale de pildă, cu cadeții împotriva celor de dreapta. Aceasta înseamnă că *linia* noastră *generală* (3 tabere ; democrația împotriva cadeților) a fost confirmată și consfințită de viață.

În treacăt fie zis, d-nii Levițki, Cerevanin și alți colaboratori ai revistei „Nașa Zarea“ au adunat cu un zel demn de toată lauda un prețios material pentru statistica alegerilor din țara noastră. Păcat doar că n-au sintetizat materialele — de care, pe cît se vede, dispuneau — în ceea ce privește numărul cazurilor în care cadeții au încheiat blocuri directe sau indirecte cu octombriștii și cu cei de dreapta *împotriva* social-democrațiilor.

Predkaln și Pokrovski nu reprezintă cazuri izolate ; în adunările electivă guberniale au fost multe cazuri similare. Nu trebuie să le dăm uitării. Ele merită mai multă atenție.

Apoi, nevoit să tragă, în ceea ce-i privește pe cadeți, concluziile citate mai sus, „martorul“ nostru nici n-a găsit de cuviință să se întrebe care anume dintre aprecierile făcute partidului cadet și-a găsit *confirmarea* în aceste concluzii. Cine îi numea pe cadeți partidul democrației orășenești ? Și cine demonstra, *încă din martie 1906* și chiar mai înainte, că acest partid liberal se menține prin înșelarea alegătorului democrat ?

Acum lichidatorii, făcînd pe uitucii, au început să bîgăie : „monopolul cadet ia sfîrșit“... Așadar a existat un „monopol“ ? Ce înseamnă aceasta ? Monopolul înseamnă înlăturarea concurenței. Oare concurența pe care social-democrații o fac cadeților a fost în mai mare măsură înlăturată în 1906—1907 decît în 1912 ?

D-l V. Levițki repetă o frază banală *fără a se gîndi* la sensul cuvintelor pe care le rostește. El înțelege monopolul „pur și simplu“ în sensul că un timp au predominat cadeții, iar acum s-a isprăvit cu această predominare. Dar

dacă dv., domnilor, pretindeți că sînteți marxiști, ar trebui să reflectați măcar cît de cît asupra problemei caracterului de clasă al partidelor și să nu arătați atîta nepăsare față de declarațiile dv. de ieri.

Dacă cadeții sînt partidul democrației orășenești, atunci predominarea lor nu constituie un „monopol“, ci rezultatul intereselor *de clasă* ale democrației orășenești! Dacă însă, după vreo cîțiva ani, predominarea lor s-a dovedit a fi un „monopol“, adică ceva accidental și anormal din punctul de vedere al legilor generale și fundamentale ale capitalismului și al relațiilor dintre clase în societatea capitalistă, înseamnă că aceia care vedeau în cadeți partidul democrației orășenești au fost pur și simplu oportuniști, lăsîndu-se impresionați de unele succese trecătoare, prosternîndu-se în fața strălucirii efemere a cadetismului și părăsind fîgașul criticii marxiste a poziției cadeților, pentru a trece în tabăra admiratorilor liberali ai acestora din urmă.

Concluzia d-lui V. Levițki *confirmă în întregime, cuvînt cu cuvînt*, hotărîrea adoptată de bolșevici la Congresul de la Londra, în 1907, cu privire la natura de clasă a partidului cadet, hotărîre pe care menșevicii au combătut-o cu atîta înverșunare. Dacă democrația orășenească i-a urmat pe cadeți „*în virtutea tradiției și fiind de-a dreptul înșelată de liberali*“, cum se spune în această hotărîre, atunci e perfect explicabil că învățămintele amare ale anilor 1908—1911 au spulberat „iluziile constituționaliste“, au distrus „tradiția“, au dat în vileag „înșelătoria“ și astfel au făcut ca „monopolul“ să ia sfîrșit.

În ziua de azi este prea răspîndită tendința de a uita — cu sau fără voie — trecutul, atitudinea extrem de ușuratică față de necesitatea unor răspunsuri directe, clare și precise la toate problemele politice importante și a verificării acestor răspunsuri în lumina bogatei experiențe a anilor 1905—1907 și 1908—1912. Pentru democrația care se trezește nu e nimic mai nefast decît o astfel de uitare și o astfel de atitudine.

VII. DESPRE „UN MARE PERICOL
PENTRU PROPRIETATEA FUNCİARĂ NOBILIARĂ“

Făcînd bilanțul luptei electorale, d-l Cerevanin constată că „într-un mod pur artificial și numai prin măsuri cu totul excepționale i-au fost răpîte opoziției 49 de mandate“. Dacă adăugăm aceste mandate la cele efectiv cucerite, rezultă, după părerea lui, cifra de 207, adică numai cu 15 mai puțin decît e nevoie pentru a avea majoritatea absolută. Concluzia autorului: „în cadrul sistemului de la 3 iunie, fără măsuri artificiale excepționale, reacțiunea iobăgistă-nobiliară ar fi suferit o înfrîngere deplină și categorică (??!) în alegeri“.

„În fața acestui mare pericol pentru proprietatea funciară nobiliară“, continuă autorul, ciocnirile dintre popi și moșieri devin lipsite de importanță (numărul citat, pag. 85).

Iată urmările lozincii: să smulgem Duma din mîinile reacțiunii! Cerevanin l-a pedepsit crunt pe Martov, ducînd pînă la absurd lozinca acestuia și consemnînd, ca să zicem așa, o dată cu „bilanțul luptei electorale“, și bilanțul iluziilor lichidatoriste.

O majoritate progresistă-cadetă în Duma a IV-a ar fi însemnat „un mare pericol pentru proprietatea funciară nobiliară“! Asta-i o adevărată perlă.

Departee însă de a fi o simplă scăpare, ea este rezultatul inevitabil al întregului conținut de idei pe care liberalii și lichidatorii s-au străduit să-l imprime campaniei electorale.

Creșterea enormă a rolului progresiștilor în comparație cu acela al cadeților; faptul că acești progresiști întruchipează în politică întreaga renegare cadetă (vehismul cadet); trecerea efectivă, tacită și camuflată a cadeților înșiși pe pozițiile progresismului, toate acestea sînt lucruri pe care lichidatorii *n-au vrut* să le vadă și care i-au făcut să ajungă la această perlă „cerevaninistă“. „Nu trebuie să vorbim prea mult despre contrarevoluționarismul cadeților“, așa sau cam așa s-a exprimat o dată trudovicul (lichidatorul narodnic) Vodovozov. De aceeași părere erau și lichidatorii noștri.

Ei au uitat pînă și lecția primită în Duma a III-a, unde într-un discurs oficial cadetul Berezovski „a explicat” programul agrar al cadeților și a demonstrat că acest program *este avantajos* pentru nobilii proprietari de moșii. Și să te aștepti acum, în 1912, ca o Dumă moșierească „opozitionistă”, ca progresiștii, acești octombriști slab deghizați, să prezinte „un mare pericol pentru proprietatea funciară nobiliară”...

Nu zău, d-le Cerevanin, asta-i prea de tot!

Noi avem o excelentă ilustrare a bilanțului alegerilor în legătură cu bilanțul cerevaninist al tacticii lichidatoriste. Duma a IV-a a adoptat, cu 132 de voturi contra 78, formula de trecere la ordinea de zi, prezentată de progresiști.

Nimeni altul decît octombristul Antonov a declarat în mod oficial că e pe deplin satisfăcut de această formulă arhibanală și complet lipsită de conținut, care concordă cu vederile octombriștilor! Se înțelege că d-l Antonov are dreptate. Progresiștii au depus o formulă pur octombristă. Ei și-au îndeplinit rolul de mediatori între octombriști și cadeți.

Octombrișmul a fost înfrînt, trăiască octombrișmul!
„A fost înfrînt” octombrișmul lui Gucikov, trăiască octombrișmul lui Efremov-Lvov*.

VIII. CAMUFLAREA INFRÎNGERII

Ne-a mai rămas să examinăm rezultatele alegerilor în curia cea mai importantă, curia muncitorească.

Că această curie este de partea social-democraților, de acest lucru nu s-a îndoit și nu se îndoiește nimeni. Aici lupta nu se mai ducea împotriva narodnicilor: în rîndurile acestora *nu s-au găsit forțe* care să dea o ripostă lichidatorismului narodnic (revistei „Pocin”¹⁷⁴ la Paris și socialiștilor-populiști la Petersburg) și otzovismului na-

* În numărul său din 16 decembrie, ziarul „Recl” afirmă că social-democrații au votat și ei pentru formula mirșavă a progresiștilor. E de necrezut. „Pravda” nu spune nimic despre asta. Nu este exclus ca social-democrații, care ședeau pe locurile lor (sau care se ridicaseră să plece?), să fi fost „treceți” printre cei care au votat *pentru*.

rodnic, iar această neîmpotrivire la curente dizolvante a redus la zero influența narodnicilor de stînga.

În curia muncitorească lupta se ducea numai între marxiști și promotorii politicii liberale, lichidatorii. În ianuarie 1912 marxiștii au declarat clar și răspicat, fără ocolișuri și fără tertipuri, că în cadrul curiei *muncitorești* (și numai în cadrul ei) nu sînt admisibile acorduri cu *cei care vor să distrugă* partidul muncitoresc*.

Acest fapt este îndeobște cunoscut, după cum îndeobște cunoscut este și faptul că pînă și împăciuatoristul Plehanov a spus despre conferința din august a lichidatorilor că este o conferință „jalnică”, lichidatoristă (în pofida jurămintelor din „Nașa Zarea”) și că rezoluțiile ei nu sînt decît „diplomație”, adică, vorbind mai pe șleau, o înșelătorie de cea mai pură speță.

Ce au arătat, așadar, rezultatele alegerilor?

Ne oferă ele sau nu un material *obiectiv* care să ne permită să stabilim în ce raport se află față de realitate declarațiile din ianuarie și cele din august? De partea cui au fost aleșii clasei muncitoare?

În această privință există un material statistic cît se poate de precis, pe care lichidatorii se străduiesc (zadarnic!) să-l estompeze, să-l pună în umbră, să-l acopere cu țipetele și cu invectivele lor.

Începînd cu Duma a II-a (Duma I a fost boicotată de majoritatea social-democraților) există date precise cu privire la numărul deputaților din partea curiei muncitorești, repartizați pe diversele „curente” din cadrul partidului social-democrat. Iată aceste date:

Deputați aleși în Duma de stat din partea curiei muncitorești:

	Mense- vici	Bolșe- vici	Procentul acestora din urmă
Duma a II-a(1907)	12	11	47
Duma a III-a(1908—1912)	4	4	50
Duma a IV-a(1912)	3	6	67

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 146. — Nota red.

Aceste cifre vorbesc de la sine !

În 1907, potrivit datelor oficiale, majoritatea în partid o aveau bolșevicii (105 delegați bolșevici și 97 de delegați menșevici). Prin urmare, 47% în cadrul curiei muncitorești (întreaga fracțiune avea 18 bolșevici + 36 de menșevici = 54) însemnau aproximativ 52% în partidul muncitoresc.

În 1912, pentru prima oară *toți* cei șase deputați ai curiei muncitorești sînt bolșevici. Se știe că aceste 6 gubernii sînt principalele gubernii industriale. Se știe că în ele se află concentrată o parte incomparabil mai mare a proletariatului decît în celelalte gubernii. De aceea se înțelege — și e pe deplin dovedit prin comparație cu anul 1907 — că 67% în curia muncitorească înseamnă peste 70% în partidul muncitoresc.

În perioada Dumei a III-a, cînd intelectualitatea părăsea partidul muncitoresc și lichidatorii le dădeau dreptate, muncitorii i-au părăsit pe lichidatori. Fuga lichidatorului Belousov din fracțiunea social-democrată a Dumei a III-a¹⁷⁵ și cotitura făcută de întreaga fracțiune (pe trei sferturi menșevică) de la menșevism la antilichidatorism * au constituit un simptom și un indiciu sigur că în mediul muncitoresc se desfășoară un proces *similar*. Iar alegerile pentru Duma a IV-a au dovedit că este așa.

De aceea Oskarov, Martov, Cerevanin, Levițki etc. își exprimă marea lor supărare în coloanele revistei „Nașa Zarea“, debitînd sute de „complimente“ autentic purișkeviciaste la adresa așa-zisului cerc pretins sectar, pretins leninist.

Ei numesc cerc sectar un curent a cărui participare la curia muncitorească a înregistrat o creștere continuă în perioada 1908—1912, ajungînd la 67% din numărul total al deputaților acestei curii în Duma a IV-a ! Slabi polemiști

* Lichidatorul Oskarov recunoaște într-o formă amuzantă acest fapt indiscutabil : bolșevicii „și-au atins ținta“ : într-un moment de cea mai mare răspundere, ei au scindat în fapt, dacă nu și formal, „fracțiunea“ („Nașa Zarea“, nr. cit., pag. 3) din Duma a III-a. Prin „sciziune“ ei înțeleg aici ori fuga lichidatorului Belousov, ori faptul că dintre membrii fracțiunii 2 colaborează la un ziar lichidatorist, 8 la unul antilichidatorist, iar ceilalți erau neutri.

sînt lichidatorii. Ei ne ocărăsc * din răsputeri, dar nu reușesc decît să ne facă cel mai bun compliment.

Rezolvarea problemelor litigioase printr-o avalanșă de țipete, ocări și afirmații goale constituie maniera obișnuită a cercurilor de intelectuali. Muncitorii preferă altceva : date *obiective*. Or, în Rusia, în actuala ei situație politică, nu există și nu pot exista alte criterii *obiective* pentru aprecierea forței și influenței diferitelor curente în masele muncitorești decît presa muncitorească și curia muncitorească din Dumă.

De aceea, domnilor lichidatori, cu cît veți țipa mai tare și cu cît ne veți ocări mai aprig în coloanele publicațiilor „Nașa Zarea” și „Luci”, cu atît mai calm vom spune noi muncitorilor : arătați-ne un alt criteriu obiectiv pentru aprecierea legăturilor cu masele în afară de presa muncitorească și de curia muncitorească din Dumă.

Lășăm pe cititori, pe care lichidatorii vor să-i asurzească cu zarva lor pe tema „sectarismului” „cercului lui Lenin” etc., să reflecteze în toată liniștea asupra acestor date obiective referitoare la presa muncitorească și la curia muncitorească din Dumă. Aceste date obiective arată că lichidatorii fac zarvă pentru a ascunde înfrîngerea totală suferită de ei.

Deosebit de instructiv însă este să comparăm nașterea ziarului „Luci” — care a apărut în ziua alegerilor datorită unei inițiative particulare — cu nașterea „Pravdei”. Valul mișcării muncitorești din aprilie este unul dintre valurile uriașe, istorice, ale mișcării muncitorești de masă din Rusia. La această mișcare au participat, chiar potrivit evaluărilor făcute de fabricanți, sute de mii de muncitori. Și această mișcare a creat, ca un produs accesoriu al său, ziarul „Pravda”, mai întîi consolidînd gazeta „Zvezda”,

* Ocolind rezultatele alegerilor din curia muncitorească, lichidatorii preferă să facă zarvă pe tema alegerilor de la Petersburg : e o rușine ! — zic ei. Firește că-i o rușine, domnilor ! Rușine pentru cei împotriva cărora a fost adoptat *mandatul alegătorilor*, publicat din vreme, adică aprobat de organizație. A încerca să impui alegerea unei anumite persoane împotriva indicațiilor *mandatului* e o rușine. Ceva și mai rușinos a fost refuzul vostru de a accepta o tragere la sorți atunci cînd voturile s-au împărțit pe din două : 3 și 3. Tov. P., „pravdist” binecunoscut la Petersburg, i-a propus oficial lichidatorului M. o decizie prin tragere la sorți, dar acesta a respins-o ! ! Rușine lichidatorilor pentru felul cum s-au comportat în alegerile de la Petersburg !

care din săptămînal s-a transformat într-o gazetă care apărea o dată la două zile, iar apoi sporind la 76 în martie și la 227 în aprilie numărul colectelor muncitorești pentru „Pravda“ (socotind numai subscripțiile muncitorești de grup).

Avem în față unul dintre cazurile clasice cînd o mișcare cu totul străină de orice reformism dă ca produs accesoriu fie reforme, fie concesii, fie o lărgire a cadrului etc.

Reformiștii trădează mișcarea muncitorească atunci cînd prin lozinci reformiste vor să restrîngă marea ei amploare (așa cum fac lichidatorii noștri). Adversarii reformismului însă nu numai că rămîn fideli lozincilor neciuntite ale proletariatului, dar se dovedesc a fi de asemenea mai buni „practicieni“ : tocmai marea amploare a mișcării și tocmai lozincile neciuntite asigură acea forță care dă, ca produs accesoriu, fie o concesie, fie o reformă, fie o lărgire a cadrului, fie necesitatea, chiar temporară, ca vîrfurile să tolereze înviorarea, neplăcută pentru ele, a păturilor de jos.

În timp ce lichidatorii ocărau în 1908—1912 „mișcarea ilegală“, dădeau dreptate celor care „fugeau“ din rîndurile ei și pălăvrăgeau despre un „partid legal“, le-a întors spatelul *întreaga* curie muncitorească, și de aceea ei n-au putut folosi prima și marea năvală a valului din aprilie-mai !

În articolul său din „Nașa Zarea“, d-l Martov recunoaște acest fapt, trist pentru el, dar o face într-o formă deosebit de amuzantă. El ocărăște și califică drept inexistente grupul plehanoviștilor și grupul vperediștilor, pe care pînă mai ieri *înșiși lichidatorii* le înfățișau drept „centre“ și curente, în pofida cererii noastre de a se ține seama numai de organizațiile din Rusia. Și în același timp el recunoaște cu amărăciune, cu furie, într-un noian de cuvinte veninoase (veninoase à la Burenin), că „cercul sectar“ „al lui Lenin“ „a rezistat“ și „chiar trece la ofensivă“, „consolidîndu-și pozițiile în arene care n-au nimic comun cu mișcarea ilegală“ („Nașa Zarea“, nr. cit., pag. 74).

Dar toată această recunoaștere din partea lui Martov nu poate să provoace decît zîmbete. Așa e firea omului : cînd adversarul face vreo greșală, ne bucurăm, iar atunci

cînd face un pas just, ne supărăm uneori ca niște copii.

Mulțumim pentru complimentul pe care *a trebuit* să-l faci la adresa noastră, d-le lichidator liberal ! De la sfîrșitul anului 1908 insistăm mereu asupra folosirii formelor legale ale mișcării, iar în primăvara anului 1909 ne-am despărțit din acest motiv de o serie de prieteni¹⁷⁶. Și dacă în aceste „arene“ ne-am dovedit a fi o forță, asta se datorește numai faptului că n-am sacrificat spiritul de dragul formei. Pentru a putea folosi la timp forma, pentru a putea folosi avîntul din aprilie, pentru a cîștiga simpatiile curiei muncitorești, prețioasă pentru un marxist, trebuia să rămîi fidel vechii mișcări, să n-o renegi, ci să aperi cu fermitate ideile ei, tradițiile ei, substraturile ei materiale. Tocmai de *aceste* idei era pătruns avîntul din aprilie, tocmai ele predominau în curia muncitorească a anului 1912, și numai cei care le-au rămas fideli în toate arenele și în toate formele au putut să meargă în pas cu acest avînt și cu această curie.

„Prosvetzenie“ nr. 1 din Ianuarie 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipărește după textul
opărit în revistă

RUȘII ȘI NEGRII

Ciudată comparație ! — se va gândi cititorul. — Cum poți pune alături o rasă și o națiune ?

Comparația e totuși posibilă. Negrii s-au eliberat cel mai târziu din sclavie și mai poartă și acum povara unor nespuse de grele vestigii ale ei, chiar și în țările avansate, căci capitalismul nu poate „să conțină“ o altfel de eliberare decît una juridică, ba și pe aceasta o ciunțește în fel și chip.

Despre ruși istoria ne spune că ei „aproape“ s-au eliberat de sclavia *feudală* în 1861. Cam în același timp, în urma războiului civil dus împotriva sclavagiștilor americani, s-au eliberat din sclavie negrii din S.U.A.

Eliberarea sclavilor americani s-a produs pe o cale mai puțin „reformatoare“ decît aceea a sclavilor ruși.

Iată de ce acum, după o jumătate de secol, la ruși vestigiile robiei s-au păstrat într-o măsură *mult mai mare* decît la negri. Și ar fi chiar mai exact dacă am vorbi nu numai de vestigii, ci și de instituții... În articolașul de față însă ne vom limita să cităm un mic exemplu în ilustrarea celor spuse mai sus : este vorba de știința de carte. Analfabetismul este, precum se știe, unul dintre vestigiile sclaviei. Într-o țară împilată de pașale, de alde Purișkevici etc., nu este posibil ca majoritatea populației să fie știutoare de carte.

— În Rusia, *procentul analfabeților este de 73%*, fără a socoti copiii sub 9 ani.

În rîndurile negrilor din Statele Unite ale Americii de Nord, procentul analfabeților era (în 1900) de $44\frac{1}{2}\%$.

Pentru o țară civilizată și avansată cum e republica nord-americană, acest scandalos de mare procent de analfabeți constituie o adevărată rușine. Toată lumea știe, de altfel, că în genere situația negrilor din S.U.A. este nedemnă de o țară civilizată: capitalismul *nu poate* să dea o eliberare *deplină* și nici măcar o egalitate deplină.

Semnificativ este faptul că printre albi din S.U.A. procentul neștiutorilor de carte este de 6% . Dar dacă împărțim această țară în regiuni în care a existat sclavia („Rusia“ americană) și regiuni în care n-a existat sclavia (non-Rusia americană), găsim că *printre albi* procentul neștiutorilor de carte reprezintă $11-12\%$ în cele dintâi și $4-6\%$ în celelalte!

În regiunile în care a existat sclavia, procentul neștiutorilor *de carte printre albi* este *de două ori mai ridicat*. Vestigiile sclaviei apasă nu numai pe umerii negrilor!

E o rușine pentru S.U.A. că negrii de acolo au o astfel de situație!...

Scris la sfârșitul lunii ianuarie

— începutul lunii februarie 1913

Semnat : W.

*Publicat pentru prima oară în 1925,
în revista „Krasnaia Niva“ nr. 3*

Se tipărește după manuscris

1

Крушение конституционализма
в России.

„У нас есть, слава богу, конституция“ — восклицал поисте 3-го июня 1907 года? Меньшеков. Механически забавлялись удовлетворением удовлетв. себя вождь либеральной буржуазии, прикрываясь ее доверием к народу, ее преклонением, ее боязнью бранных о „конституционализм“ муртин.

Крайне характерно, что именно тогда же она сама? Меньшеков и бы его „попозная, кажется-им. безразличная „идея“ кричала „карамо от“

PRĂBUȘIREA ILUZIILOR CONSTITUȚIONALISTE

„Avem, slavă domnului, o constituție“, exclama după 3 iunie 1907 d-l Miliukov. Cu astfel de asigurări puerile se consola liderul burgheziei liberale, căutînd să camufleze neîncrederea ei în popor, faptul că ea nu vrea și se teme să se abată de pe calea „constituțională“.

Este extrem de caracteristic faptul că tocmai acum, cînd același domn Miliukov sau arhirigidul său „Reci“, oficiosul liberalilor, recunosc existența unui „început de avînt obștesc“ (nr. 26), devine evident falimentul acestor iluzii constituționaliste. Dorința de a face abstracție de realitatea neplăcută (și de neplăcuta necesitate de a urma altă cale decît cea „constituțională“), dorința de a se înșela pe sine și de a înșela și pe alții cu vorbe „constituționale“ — iată ce stă la baza acestor iluzii.

Priviți însă cum apreciază liberalii momentul actual !

„In Dumă e mare plictiseală, pentru că lipsește o atmosferă de luptă“ (nr. 25).

Nimeni nu v-a silit, domnilor, să declarați că avem o constituție !

„Tot ce era de spus s-a spus. Acum e nevoie de fapte, dar nimeni nu crede în ele. De aici și apatia care se observă“ (ibid).

Voi v-ați pus speranța în *vorbe*, pe care le adresați în special octombriștilor. Acum mărturișiți că sub paravanul acestor vorbe ați camuflat lipsa de *încredere în fapte*.

V-ați semnat singuri sentința de condamnare, domnilor liberali.

Democrația în genere — și muncitorii în special — n-au încredere în vorbele (despre constituție)... *

*Scris la sfârșitul lunii ianuarie —
Inceputul lunii februarie 1913*

*Publicat pentru prima oară în 1948,
în ediția a 4-a
a Operei lui V. I. Lenin, vol. 18*

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red*

CIRCULAȚIA PĂMÎNTURILOR ȚĂRĂNEȘTI

Prin circulația pământurilor se înțelege trecerea proprietății asupra pământului de la o persoană la alta. În privința țăranilor noștri, atît legea cît și opinia „publică“ (chiar și cea liberală, cadetă) continuă să fie călăuzite de ideea *iobăgistă* că circulația pământurilor țărănești este dăunătoare și trebuie să fie interzisă sau îngrădită.

Din punctul de vedere al democrației, însăși ideea că țăranilor — oameni maturi și cetățeni cu drepturi depline — li s-ar putea interzice sau îngreua vînzarea pământului lor este o nerușinată batjocură la adresa țărănimii. Numai într-o țară ca Rusia, unde toți birocratii și majoritatea covârșitoare a liberalilor sînt încă pătrunși de vechea idee iobăgistă despre „mujić“ ca ființă nepriecută, lipsită de drepturi depline și care trebuie ținută sub tutelă, se poate menține o astfel de atitudine față de circulația pământurilor.

Din punct de vedere economic, răul pricinuit de orice interzicere sau îngrădire a circulației pământurilor este imens. În condiții de viață cît de cît suportabile, țăranul nu-și va vinde pământul *niciodată*. Iar dacă nevoia sau alte condiții (mutarea în altă localitate, moartea capului de familie) *impun* vînzarea, nici o lege n-o va putea împiedica. Legea va fi *întotdeauna* eludată, iar interdicțiile nu vor face decît să înrăutățească condițiile vînzării pământului.

În numărul pe ianuarie al revistei „Russkaia Mîsl“ — organul cadeților celor mai de dreapta, care sînt un fel

de amestec de liberali și de ultrareacționari —, un oarecare prinț V. Obolenski, care, după cît se vede, împărtășește concepția liberală-ultrareacționară curentă asupra circulației pămînturilor, a fost nevoit să citeze *fapte* care dovedesc cît de stupidă și de dăunătoare este îngrădirea acestei circulații. Legea prevede că numai țărani pot cumpăra pămînt lotual. Ei bine, cumpărătorul se înscrie ca țaran! Se interzice unei sîngure persoane să cumpere mai mult de 6 loturi. Ei bine, cumpărătorul face actele pe numele unor rude etc. Se interzice ipotecarea pămîntului lotual. Aceasta înlesnește manoperele speculanților și îngreuiază țăranilor mijlocii cumpărării de pămînt!

Numai iobăgiștii și fățarnicii pot aștepta vreun „ajutor“ pentru țărani de pe urma îngrădirii circulației pămînturilor. Cu totul alta este ieșirea pe care o caută țăranii conștienți.

„Pravda“ nr. 26 din 1 februarie 1913
Semnat : T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CITEVA OBSERVAȚII ÎN LEGĂTURĂ CU GREVELE

Într-o serie de articole, ziarul „Luci“ a luat poziție împotriva grevelor de masă.

Firește că aici nu-i putem da ziarului „Luci“ replica pe care o merită.

De aceea ne vom mărgini la câteva observații pur teoretice privind *caracterul* propagandei pe care o desfășoară „Luci“. Citind zelos exemple din țările apusene, repetând în fel și chip cuvintele ca „anarhosindicalism“ etc., cei de la „Luci“ au arătat implicit că nu înțeleg câtuși de puțin specificul istoric al grevelor din Rusia anului 1912.

Nicăieri în Europa grevele din secolul al XX-lea n-au avut, nu au și nu pot avea semnificația pe care o au în Rusia de astăzi. De ce ?

Pentru că în întreaga Europă perioada transformărilor democratice profunde e de mult pe deplin încheiată, pe când în Rusia sînt la ordinea zilei — în sensul istoric al cuvîntului — tocmai asemenea transformări.

De aici rezultă caracterul grevelor economice și, într-o măsură și mai mare, al celor neeconomice din Rusia ca fenomene care exprimă aspirații ale întregului popor. Acest caracter de fenomene care exprimă aspirațiile întregului popor (în ceea ce privește transformarea democratică a țării) *lipsește* grevelor din Europa, care prevestesc cu totul alte transformări. Apoi, nici raportul dintre grevele din Rusia și situația micilor producători agricoli (țăranii) nu seamănă câtuși de puțin cu raportul corespunzător existent în țările occidentale.

Dacă avem în vedere toate aceste lucruri, vom înțelege că propaganda pe care o desfășoară „Luci“ lasă în umbră tocmai semnificația democratică a grevelor economice și neeconomice din Rusia anului 1912, semnificația lor ca fenomene care exprimă aspirații ale întregului popor. Faptul că proletariatul se afirmă ca hegemon (conducător) în *poſida* tendințelor antidemocratice ale liberalilor — iată elementul cel mai important al grevelor noastre și care constituie specificul lor istoric. Tocmai asta nu înțeleg și nu pot înțelege, din punctul lor de vedere lichidatorist, publiciștii de la „Luci“.

Bineînțeles, nu este vorba nicidecum de aprecierea utilității cutărei sau cutărei greve izolate. Nu este vorba nicidecum de faptul că este necesară o pregătire mai sistematică, iar uneori chiar înlocuirea grevei printr-o acțiune *similară*. Este vorba de faptul că lichidatorii nu înțeleg în *genere* *acea* semnificație a grevelor care face ca lozinca „libertății de asociere“ sau a „partidului legal“ să fie nepotrivită, necorespunzătoare situației date.

Nu diverse cazuri izolate, ci întregul caracter al mișcării este apreciat de lichidatori în mod negativ acolo unde marxiștii și muncitorii conștienți îl apreciază în mod pozitiv. Iată de ce muncitorii au fost și sînt, pe bună dreptate, revoltați de propaganda pe care o desfășoară ziarul „Luci“.

PE MARGINEA UNEI DESCOPERIRI

Societatea burgheză trăiește și se menține exclusiv datorită muncii salariate a milioane de oameni. Fără aceasta nu ar fi posibile nici veniturile moșierilor, nici profiturile capitaliștilor, nici multiplele surse „derivate“ de trai îndestulat cum sînt onorariile, lefurile etc. Iar forța care împinge aceste milioane de oameni în rîndurile muncitorilor salariați este foamea.

Este un fapt vechi, îndeobște cunoscut și arhibanal. Publicul burghez se deprinde cu el și nici „nu-l observă“. Din timp în timp însă, cazuri de revoltătoare mizerie și sărăcie alături de luxul celor bogați silesc acest public — mai ales cînd este vorba de lucruri care amenință sănătatea și bunăstarea domnilor burghezi! — să facă anumite „descoperiri“. În orice oraș mare și în orice sat uitat de lume ei „descoperă“ din cînd în cînd o stare îngrozitoare, respingătoare de murdărie, mizerie și delăsare nedemnă de om. „O descoperă“, o dezvăluie publicului prin intermediul „marilor“ ziare, vorbesc despre ea o zi, două și apoi o dau uitării. Sătulul nu-l crede pe cel flămînd...

De curînd, la Petersburg, o astfel de „descoperire“ a fost adusă la cunoștința publicului de un oarecare doctor Kozlovski, care a vizitat 251 de locuințe cu unghere de închiriat din cartierul Rojdestvenskaia.

„Încăperi întunecoase, umede, un aer îmbîcsit, murdărie, oameni care dorm pe lăzi, pe dușumele, o înghesuială înspăimîntătoare (3 578 de locatari în 251 de locuințe), pe pereți ploșnițe strivite, o priveliște oribilă“ („Novoe Vreamea“ nr. 13 236).

Societatea pentru ocrotirea sănătății publice, în fața membrilor căreia a fost prezentat respectivul raport, a hotărât să se ocupe de această problemă..., să facă demersuri..., să ceară o anchetă..., adică a făcut tot ce i-a stat în putință.

Cîteva cifre din statistica orașului Petersburg pe anul 1911. În fața „Comisiei speciale pentru trierea și asistența cerșetorilor“ au fost aduși 16 960 de cerșetori. Dintre aceștia 1 761 *au fost deferiți justiției* — să știe altă dată să nu deranjeze pe domnii curat îmbrăcați! —, 1 371 au fost trimiși la urmă (satul „e obișnuit“ să aibă de-a face cu sărăcia), 1 892 au fost internați în așezămintele de asistență ale comisiei, iar 9 694 *au fost puși în libertate*.

Comisia lucrează, face „trieri“, nu degeaba încasează ei lefuri.

În același an (1911) s-au înscris la bursa orășenească a muncii (dincolo de bariera Moscova) 43 156 de salahori șomeri. Au căpătat de lucru 6 076 de oameni.

Cei „eliberați“ (cerșetorii — de „asistență“, salahorii — de muncă) dorm noaptea pe stradă, în aziluri de noapte, în locuințe cu unghere de închiriat... Material pentru descoperiri.

„Pravda“ nr 29 din 5 februarie 1913
Semnal : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONGRESUL PARTIDULUI MUNCITORESC ENGLEZ

Între 29 și 31 ianuarie st.n. a avut loc la Londra Congresul al XIII-lea al Partidului muncitoresc britanic. Au participat 500 de delegați.

Congresul a adoptat o rezoluție împotriva războiului, și, cu o majoritate însemnată, o rezoluție prin care se recomandă reprezentanților partidului în parlament să voteze împotriva oricărui proiect de reformă electorală care nu acordă drepturi electorale și femeilor.

„Partidul muncitoresc” englez, care ființează *alături* de oportunistul „Partid muncitoresc independent” și de „Partidul socialist britanic” cu caracter social-democrat, este ceva în genul *unui larg partid muncitoresc*. Este rezultatul unui compromis între un partid socialist și sindicatele nesocialiste.

Acest compromis se datorește particularităților istoriei engleze, organizării separate a *aristocrației* muncitorești în cadrul unor sindicate nesocialiste, liberale. Faptul că aceste sindicate încep să se orienteze spre socialism generează o serie de complicate situații intermediare.

De pildă, în problema disciplinei de partid a fost adoptată o rezoluție care prevede că orice încălcare a hotărârilor adoptate de partid sau de *fracțiunea parlamentară* va fi sancționată cu excluderea din partid.

S-au iscat discuții care ar fi cu neputință în orice altă țară: împotriva cui este îndreptată această rezoluție? Împotriva liberalilor sau împotriva socialiștilor?

Trebuie spus că, din cei 40 de parlamentari aleși de muncitori, 27 sînt *nesocialiști*!! Vreți să legați mîinile celor 13 deputați socialiști — a spus socialistul Willy Thorne în combaterea acestei rezoluții —, subordonîndu-i voinței deputaților *nesocialiști*. Pîna și Bruce Glasier, membru al Partidului muncitoresc independent, care a sprijinit rezoluția, a recunoscut că printre deputații muncitorimii există *vreo* 6 al căror loc este printre conservatori.

Rezoluția a fost adoptată.

Rezoluția prin care se cerea ca în sediile partidului să fie afișate nu numai afișele cotidianului oportunist...¹⁷⁷ „Daily Herald“ a fost respinsă cu o majoritate de 643 000 de voturi contra 398 000. La votare se socotește aici numărul de membri pe care-i reprezintă delegații.

Majoritatea congresului era formată din nesocialiști și din foarte proști socialiști. Dar au răsunit și unele voci care arătau că masa muncitorească este nemulțumită de un asemenea partid, că ea cere deputaților mai puțină joacă de-a legiferarea și mai multă propagandă socialistă.

„Pravda“ nr. 30 din 6 februarie 1913

Se lipărește după textul
apărut în ziar

MULȚUMIM PENTRU SINCERITATE

Mulțumim ziarului ultrareacționar „Novoe Vremea” că a publicat cuvintele sincere rostite de Kobîlinski, liderul membrilor de dreapta ai Consiliului de stat. Mulțumim și „liderului” însuși.

„La fiecare pas — exclama deunăzi d-l Kobîlinski — iese la iveală lipsa de competență și nepricepere a membrilor Dumei de stat în materie de legiferare... Numai niște băcani pot scrie legi în felul acesta.

...Sîntem atacați pentru că am respins proiectul de lege referitor la introducerea zemstvei în gubernia Arhanghelsk... Duma de stat nu s-a gîndit cîtuși de puțin la împrejurarea că, în lipsă de elemente culte și din cauza rarității populației în această gubernie, în consiliile zemstvei ar fi trebuit să fie aleși acolo, cum spuneau unii în glumă, *un mujic*, un ren și un urs.

...În nici un caz *nu vom admite* crearea unei zemstve de *mujici*, așa cum o proiectase Duma a III-a de stat”.

Cum să nu-i mulțumim pentru această sinceritate liderului membrilor de dreapta ai Consiliului de stat, adică liderului Consiliului de stat ?

În locul banalelor și deșartelor fraze liberale *împotriva* Consiliului de stat, recomandăm insistent cititorului această clară și sinceră luare de poziție *în favoarea* Consiliului de stat.

Băcani în Duma de stat... mujici și urși în zemstve... nu vom admite pe băcani și pe mujici. Iată limbajul franc al moșierului iobăgist.

Și vă rog să rețineți: acest iobăgist are dreptate în sensul că în Duma de stat *nu există* o majoritate fără

„băcani“, adică, folosind limbajul muncitorului conștient (și nu al moșierului retrograd), fără *burghezie*. El, acest moșier, are dreptate în sensul că autoadministrarea ar fi în fapt o autoadministrare *țăărăneasă* (muncitorii conștienți preferă cuvântul țăran în locul cuvântului „mujić“, care circulă printre moșierii retrograzi). Țăranii formează majoritatea.

Consiliul de stat nu este nicidecum o instituție politică întâmplătoare, ci organul *unei clase* — iată ce ne spune discursul sincer al lui Kobîlinski. Această clasă este clasa marilor moșieri. Ei *nu-i vor admite* „pe băcan și pe mujić“.

Învățați deci de la Kobîlinski, domnilor „băcani“ liberali din Rusia, domnilor octombriști și cadeți, cum se pun în mod serios problemele politice!

„Pravda“ nr. 35 din 12 februarie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROBLEMA UNITĂȚII

Scrisoarea pe care a adresat-o „Pravdei“ Șagov, deputatul muncitorilor din Kostroma (vezi nr. 22/226), a arătat cât se poate de limpede în ce condiții consideră muncitorii posibilă realizarea unității social-democrației. Scrisorile pe care le-au adresat aceluiași ziar („Pravda“ nr. 21—28) o serie de alți deputați ai curiei muncitorești au confirmat acest punct de vedere. Muncitorii înșiși trebuie să realizeze „de jos“ această unitate. Lichidatorii nu trebuie să lupte împotriva mișcării ilegale, ci trebuie să activeze și ei în ilegalitate.

E de mirare că, după ce problemele au fost puse atât de clar și atât de explicit, mai întâlnim în ziarul „Luci“ nr. 27 (113) vechile fraze bombastice, dar cu totul lipsite de conținut ale lui Troțki. Nici un cuvânt *în ceea ce privește fondul problemei* ! Nici cea mai mică încercare de a cita *fapte precise* și de a le analiza sub toate aspectele ! Nici o aluzie la *condițiile reale* ale unității ! Exclamații goale, cuvinte bombastice, ieșiri pline de aroganță la adresa unor adversari pe care autorul nu-i numește, afirmații debitate pe un ton grav și prezumțios — iată întregul bagaj al lui Troțki.

Nu merge așa, domnilor. Voi vorbiți „cu muncitorii“ *cum se vorbește cu copiii*, când sperându-i cu cuvinte înspăimântătoare („cătușele spiritului de cerc“, „polemică

monstruoasă“, „perioada feudală-iobăgistă din istoria partidului nostru“), când „înduplecându-i“ ca pe niște copii mici, fără a căuta să-i convingeți și să le explicați despre ce este vorba.

Muncitorii nu se vor lăsa nici intimidăți, nici înduplecați. Ei vor face *singuri* o comparație între „Luci“ și „Pravda“, vor citi, de pildă, editorialul din nr. 101 al ziarului „Luci“ („Masele muncitorești și mișcarea ilegală“) și vor întâmpina cu ironie declamațiile lui Troțki.

„În practică, toate părțile social-democrației rezolvă în mod absolut identic problema pretins principială a ilegalității...“, scrie Troțki cu caractere cursive. Muncitorii din Petersburg știu din experiență că lucrurile stau altfel. Muncitorii din orice colț al Rusiei, dacă vor citi acest editorial al ziarului „Luci“, vor vedea îndată că Troțki denaturează adevărul.

„E absurd și ridicol — scrie el — să se afirme că între tendințele politice ale ziarului «Luci» și cele ale «Pravdei» ar exista o contradicție de neîmpăcat“. Țin să-l asigur pe autor că muncitorii nu se vor speria nici de cuvântul „absurd“ și nici de cuvântul „ridicol“, ci îl vor invita să vorbească cu ei *în fond, așa cum se vorbește cu oameni în toată firea*: arată-ne care sînt aceste tendințe! arată-ne cum „se împacă“ cu social-democrația editorialul din nr. 101 al ziarului „Luci“!

Nu, pe muncitori nu-i vei duce cu fraze, fie ele cît de dulcele și de „împăciuitoare“.

„Fracțiunile noastre istorice, bolșevismul și menșevismul — scrie Troțki —, sînt prin originea lor formații pur intelectualiste“.

Asta nu este decît repetarea unor gogoși liberale. Adevărul este că întreaga realitate rusă i-a pus pe muncitori în fața problemei atitudinii care trebuie adoptată față de liberali și față de țărănime. Chiar dacă nu ar exista intelectualitatea, muncitorii *nu ar putea* ocoli această problemă: să meargă *la remorca* liberalilor sau să-i conducă pe țărani *împotriva* liberalilor.

Liberalilor le *convine* să prezinte lucrurile în așa fel, încât să rezulte că această sursă a divergențelor a fost introdusă de „intelectuali“. Iar Troțki se face numai de rîs repetînd aceste gogoși liberale.

„Pravda“ nr. 39 din 16 februarie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CE SE PETRECE ÎN TABĂRA NARODNICISMULUI ȘI CE SE PETRECE LA SATE ?

Revista „Russkoe Bogatstvo“ oglindește în coloanele sale cele două tendințe existente în curentul narodnic sau trudovic al vieții ruse, care pot fi urmărite și după alte surse de documentare politică, mai directe, mai nemijlocite.

Să ne amintim, de pildă, de dezbaterile din Duma I și a II-a. Din păcate, stenogramele dezbaterilor acestor două Dume au fost retrase din comerț. Dar, într-un fel sau altul, vastul material politic pentru studierea vederilor și tendințelor țărănimii ruse și ale mișcării trudovice ruse aflat în aceste stenograme a și devenit în parte, iar în parte va deveni în viitor, un bun al oricărui om instruit. Principala concluzie care se desprinde din acest material este că *intelectualii* trudovici (inclusiv intelectualii eseri) și *țărani* trudovici reprezintă două curente politice esențialmente diferite.

Intelectualii narodnici înclină spre o frazeologie împăcluitoare sau „general-umană“. În ei se simte întotdeauna liberalul. Punctul de vedere al luptei de clasă le este organic străin. Ei sînt moraliști. Ei trag țărănimea democratică *înapoi*, de la lupta vie și nemijlocită împotriva dușmanului ei de clasă la o nebulosă, artificială și neputincioasă frazeologie pretins-socialistă.

Țărani narodnici din primele două Dume sînt foc și pară. Ei sînt pătrunși de năzuința spre acțiune directă și hotărîată. Ei sînt neștiutori, incuți, naivi, dar împotriva dușmanului lor de clasă se ridică cu atîta hotărîre, cu

atîta ură și intransigență, încît ai *senzația* unei forțe sociale cît se poate de serioase.

Cu alte cuvinte, intelectualii narodnici sînt foarte proști socialiști și democrați nesiguri. Țăranii trudovici nu se joacă de loc de-a socialismul, care le este absolut străin, dar în schimb sînt democrați „din fire“, sinceri, înflăcărați și fermi. Nimeni nu poate să prezică dacă în Rusia va învinge democrația țărănească; asta depinde de condiții obiective mult prea complexe. Dar este în afară de orice îndoială că țărănimea trudovică *poate* să învingă numai în *poșida* tendințelor pe care le introduce în mișcarea ei intelectualul narodnic. Democrația proaspătă, sinceră, plină de vitalitate *este capabilă* să învingă în condiții istorice favorabile, pe cîtă vreme *frazeologia* „socialistă“, moralizarea narodnicistă nu pot învinge niciodată.

Această concluzie îmi pare a fi unul dintre cele mai importante învățăminte ale revoluției ruse și sper că voi avea cîndva posibilitatea s-o fundamentez printr-o analiză amănunțită a cuvîntărilor rostite de narodnici în primele două Dume, precum și cu ajutorul altor materiale politice din perioada 1905—1907. În momentul de față însă aș vrea să relev doar că în ultimul număr (nr. 12 din 1912) al revistei „Russkoe Bogatstvo“, principalul și cel mai serios organ al narodnicilor, această concluzie și-a găsit o confirmare remarcabilă.

Două articole din acest număr îți produc, fără doar și poate, o impresie tipică. Articolul d-lui A. V. P. („Socialism narodnic sau socialism proletar?“) este o mostră care ilustrează felul de a gîndi al intelectualului eser sau „socialist populist“.

Dacă ar fi inevitabil ca forța de masă a țărănimii ruse să se orienteze așa cum „rezultă“ din *raționamentele* d-lor A. V. P. & Co., atunci cauza democrației burgheze din Rusia ar fi iremediabil pierdută, căci din fraze și din raționamente *nu poate* să rezulte o *acțiune* istorică. Neputința *acestui* narodnicism este definitivă.

În articolul „Fără foc“, apărut sub semnătura d-lui Kriukov, un popă cu vorbă mieroasă face o serie de consi-

derații despre țărănime, despre viața și psihologia țărănilor, înfățișînd țărănimea exact așa cum ea *însăși* s-a manifestat și continuă să se manifeste. Dacă această descriere este adevărată, înseamnă că democrația burgheză rusă — reprezentată prin țărănime — va avea de îndeplinit o importantă acțiune istorică, care într-o conjunctură cît de cît favorabilă are toate șansele să fie biruitoare.

Pentru a învedera justetea spuselor noastre, vom caracteriza pe scurt „ideile“ d-lui A. V. P. și vom da cîteva citate din pasajele în care miosul nostru popă descrie țărănimea rusă.

D-l A. V. P. apără principiile narodnicismului împotriva lui Suhanov, colaborator al revistei „Zaveti“, care sacrifică marxismului o serie întregă de postulate teoretice cardinale ale narodnicismului, propagînd totodată ceva în genul unei uniri între marxiști și narodnici.

D-l A. V. P. nu are nimic împotriva unirii, dar nu vrea „să sacrifice“ nimic din principiile narodnicismului. Și tocmai această *apărare* a fermității și purității principiilor narodnicismului de către un narodnic, fără îndoială, marcant și competent cum e d-l A. V. P. arată cît se poate de clar *șubrezenia* totală a poziției acestuia, *absoluta lipsă de viabilitate a unui astfel* de narodnicism.

D-l Suhanov a mers pînă acolo încît a declarat că numai proletariatul este o clasă socialistă prin natura sa. Firește, pentru un om care este cît de cît consecvent în gîndirea sa, aceasta înseamnă a recunoaște marxismul și a pune cruce pentru totdeauna *socialismului* narodnic.

D-l A. V. P. se ridică împotriva d-lui Suhanov, dar argumentele sale sînt nespuse de jalnice. Ele nu sînt decît o înșirare de mici rezerve și corective, semne de întrebare, observații eclecticice pe tema că revizionismul „prea exagerează“ corectivele pe care viața le-a adus teoriei, în timp ce ortodoxia încearcă zadarnic să le conteste. Mișmașul pe care ni-l oferă d-l A. V. P. seamănă ca două picături de apă cu obiectiile pe care burghezii „umanitariști“ din toate țările europene le formulează de obicei împotriva luptei de clasă și a socialismului de clasă.

D-l A. V. P. nu se încumetă să conteste faptul esențial și îndeobște cunoscut că în lumea întregă numai proletariatul duce o luptă sistematică, de zi cu zi împotriva capitalului, că el este acela care constituie sprijinul de masă al partidelor socialiste. D-l A. V. P. nu poate să nu știe că cu cât *mai multă libertate politică* există într-o țară, *cu atât mai puțin* vădește țărănimea respectivă fie cât de slabe tendințe socialiste. El *jonglează* pur și simplu cu frânturi de idei ale profesorilor burghezi și ale oportuniștilor din Europa, pentru a *încurca* lucrurile, fără să încerce măcar să opună marxismului ceva care să semene cât de cât cu o teorie socială încheată, explicită și clară.

De aceea nu e nimic mai plicticos decât acest articol al d-lui A. V. P. și nimic nu ilustrează mai bine moartea ideologică deplină a *socialismului* narodnic din Rusia. El e mort. „Ideile“ d-lui A. V. P. le puteți găsi în întregime în orice publicație social-reformatoare burgheză din Occident. Nici nu merită să le combați.

Dar dacă *socialismul* narodnic din Rusia a murit, dacă a fost ucis de revoluția din 1905 și înmormântat de cei din tagma lui A. V. P., dacă din el n-a mai rămas decât o frazeologie putredă, în schimb democrația țărănească din Rusia, care nu e nicidecum socialistă, ci tot atât de burgheză cum a fost democrația din America anilor șaiszeci, cea din Franța de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, cea din Germania în prima jumătate a secolului al XIX-lea etc. etc., această democrație *trăiește*.

Cuvintele în care miosul popă descrie satul, cuvinte reproduse de d-l Kriukov, confirmă pe deplin acest lucru. Iar cele relatate de Kriukov — remarcăm în trecut — reies, poate, mai pregnant și mai precis din constatările pe care vehistul Bulgakov, acest dușman notoriu al democrației, le face în „Russkaia Mîsl“ (1912, nr. 11: „În alegeri“).

„Slugărnicie și lașitate“ — îi spune lui Kriukov miosul popă, vorbind despre clerul rus — „au fost dintotdeauna !... Deosebirea este însă că niciodată nu a fost o atît de *însăpămîntător de calmă* și de tacită îndepărtare de biserică ca astăzi. S-ar părea că în biserică noastră s-a stins suflul vieții. Repet : nu numai intelectuali-

tatea s-a îndepărtat, s-a îndepărtat poporul... trebuie să recunoaştem acest lucru — o spun eu, care timp de doi ani am fost preot de țară”.

Miosul popă își amintește de anul 1905. Pe atunci el explica țăranilor manifestul.

„Mă așteptam — se tînguie el — ca oamenilor să le cadă vâlul de pe ochi, mă așteptam la o unire strînsă, la *iubire*, la o judecată lucidă, mă așteptam să văd la ei o conștiință sănătoasă, semne de trezire, energie... Vâlul parcă a căzut de pe ochi, dar în loc de unire și frăție mi-a fost dat să văd ură și luptă între frați. Și primul pe care satul l-a atins, și destul de simțitor, am fost chiar eu. Pot să spun că eram cu trup și suflet alături de sat... Le explicam toate aceste libertăți și așa mai departe. Și cum mă mai ascultau! Eu crezusem că ele nici nu se pot tălmăci mai larg decît le tălmăceam eu! Cînd colo... au pătruns în sat și alte vorbe. Și au venit noi tălmăcitori care au scormonit lucrurile mult mai adînc: vorbeau despre pămînt, egalitate și boieri. *Firește, țăranii i-au priceput într-o clipită* și și-au însușit pe loc vorbele lor. Și primul lucru pe care l-au făcut a fost să vină la mine și să-mi declare că pentru întreținere îmi vor plăti nu două sute, ci o sută...

...Ceea ce *m-a mîhnit* însă nespuse de mult n-a fost chestiunea celor o sută de ruble, ci ansamblul fenomenelor în care s-a cristalizat atît de brusc noua fizionomie a satului. Cum se mai străduiau toți din toate țările să deschidă satului ochii, să-i ia vâlul de pe ochi, să risipească întunericul care domnește în sat! Și, la drept vorbind, au reușit. Orbul a întrezărit un pic lumina și din clipa aceea el nu mai e orb..., deși nu i-a căzut vâlul de pe ochi. Dar o dată cu această trezire incompletă el n-a dobîndit decît o cunoaștere cît se poate de amară și o ură cumplit de înăbușitoare... Uneori poate regretă și el vremurile cînd era neștiutor și neluminat. La sate a crescut o ură atît de puternică, încît ai senzația că tot aerul e îmbîcsit de ură. Cuțitul, bîta, focul. O neputință vădită, crîncene și nerăzbnute nedreptăți, certuri între frați, ură fără discernămint, pizmuire a tot ce e mai prosper, confortabil, avut. Existau și înainte, firește, pizmă și ură, necazuri și păcate grele, dar oamenii credeau în voia domnului și în deșertăciunea bunurilor lumești, credeau și *găseau putere să rabde*, nădăjduind că vor fi răsplătiți pe lumea cealaltă. Acum această credință nu mai există. Acum există în sat altă credință: noi am fi înrobitorii, iar ei cei înrobiți. La sate discuțiile despre libertate au rodit neghină și ierburi otrăvite... Iar acum, cu legea asta nouă pentru reglementarea stăpînirii pămîntului, au ajuns să se ridice vecinul împotriva vecinului, fratele împotriva fratelui, fiul împotriva tatălui! Ura și zizania s-au întins atît de mult, încît satul se va sufoca de atîta ură, se va sufoca fără doar și poate”.

În această sugestivă descriere a satului făcută de miosul nostru popă (care este un intelectual narodnic de cea mai pură speță!), am subliniat unele cuvinte deosebit de caracteristice.

Acest popă este partizantul „iubirii“ și dușmanul „urii“. În această privință el împărtășește în întregime arhireacționarul punct de vedere tolstoian (putem spune, de asemenea, creștin) pe care îl susțin întotdeauna cadeții noștri și cei de o teapă cu ei. Un asemenea popă desigur că nu se dă în lături să viseze la vreo „socializare“ a pământului, să flecărească despre semnificația „socialistă“ a cooperăției, despre „normele de posesiune funciară“, dar, când vede că în loc de „iubire“ se ajunge la ură, el se moaie dintr-o dată, dă înapoi și începe să scîncească.

„Socialism“ în vorbe, în fraze (socialism „narodnic, și nu proletar“) cît vrei — așa ceva se va bucura și în Europa de aprobarea oricărui mic-burghez știutor de carte. Dar dacă în loc de „iubire“ se ajunge la „ură“, aici e capătul. Dacă este vorba de un socialism al frazelor umanitare, sîntem pentru; dar dacă este vorba de democrație revoluționară, sîntem contra.

Cele spuse de miosul nostru popă pe tema răsuflată a „huliganismului“ la sate nu prezintă sub aspectul faptelor absolut nimic nou. Dar din propria sa istorisire reiese clar că „huliganismul“ este o noțiune pe care au introdus-o din afară *iobăgiștii*. „Crîncene și nerăzburate nedreptăți“ — iată ce constată miosul popă. Iar asta este, fără îndoială ceva foarte, foarte, foarte departe de „huliganism“.

Marxiștii au considerat întotdeauna că în lupta împotriva narodnicismului ei trebuie să spulbere manilovismul, frazeologia dulceagă, punctul de vedere sentimental al celor ce se situează deasupra claselor, vulgarul socialism „narodnic“, demn de vreun „radical-socialist“ francez versat în înșelătorii și mașinații de tot felul. Totodată însă marxiștii au considerat întotdeauna că pentru ei este tot atît de obligatoriu să separe sîmburele *democratic* al

concepțiilor narodnice. Socialismul narodnic este un hoit putred, care emană un miros pestilențial. Democrația țărănească din Rusia, dacă miosul popă al lui Kriukov o înfățișează în chip veridic, este o forță vie. De altfel, ea nici nu poate să nu fie o forță vie atîta timp cît stăpîni în țară sînt Purișkevicii, atîta timp cît flămînzesc cîte 30 000 000 de oameni.

„Ură fără discernămînt“, ni se spune. În primul rînd, asta e numai în parte adevărat. „Discernămîntul“ nu-l văd Purișkevicii, nu-l văd birocrații, nu-l văd intelectualii sentimentali. În al doilea rînd, se știe doar că și la începuturile mișcării muncitorești din Rusia a existat un anumit element de „ură fără discernămînt“, care s-a manifestat, de pildă, prin distrugeri de mașini în cursul grevelor din penultimele trei decenii ale secolului trecut. Asta trece repede și nu asta este esențialul. Ar fi o stupiditate să se ceară unor oameni aflați în condițiile arătate și care își pierd răbdarea să procedeze cu „mănuși albe“.

Esențialul este ruptura profundă cu vechea și arhireacționara concepție despre lume, însușirea temeinică a învățaturii despre „cei înrobiți“, învățatură care constituie chezașia unei vieți adevărate și nu a unui somn de moarte.

A putrezit socialismul narodnic, inclusiv acela care se situează pe pozițiile cele mai de stînga. Vie și actuală este sarcina de a epura, de a lumina, trezi și uni democrația pe terenul rupturii conștiente cu doctrinele „iubirii“, ale „răbdării“ etc. E amărît miosul nostru popă. Noi însă avem toate motivele să ne bucurăm de existența acestui vast teren de activitate însuflețită.

O DISCORDANȚĂ CRESCÎNDĂ

INSEMĂNĂRILE UNUI PUBLICIST

I

De curînd a avut loc consfătuirea ordinară a deputaților cadeți cu reprezentanții organizațiilor locale ale acestui partid.

Cum era și de așteptat, a fost discutat specificul momentului politic actual. Liberalii au apreciat acest moment în felul următor :

„S-a acordat o atenție deosebită discordanței crescînde dintre nevoile țării în ceea ce privește legislația fundamentală și imposibilitatea de a le satisface în cadrul actualei structuri a organelor legislative și atîta timp cît puterea de stat își va păstra actuala atitudine față de reprezentanța națională“.

Fraza este încurcată ca un ghem de ață cu care s-a jucat vreme îndelungată un pisoi. Bieții noștri liberali ! N-au unde să-și expună clar ideile !

Dar dacă privim lucrurile mai îndeaproape vedem că nenorocirea liberalilor e mai mult că *n-au* ce să spună decît că *n-au unde* să-și expună ideile. Crește nu numai discordanța dintre nevoile țării și inaptitudinea „actualei structuri“ etc., ci și aceea dintre nevoile țării și *neputința* liberalismului.

De ce nu pot fi satisfăcute cerințele țării, domnilor politicieni liberali ? Răspunsul cadeților este : pentru că nu permite structura actuală a organelor legislative și atitudinea actuală a puterii de stat față de reprezentanța națională.

Concluzia : este necesară o altă structură și o altă atitudine din partea puterii de stat. Care anume, vom vedea

în articolele ulterioare, analizînd „cele patru teze“ ale consfătuirii cadete.

Mai întîi însă trebuie să ne punem o întrebare esențială: cum se explică „actuala“ „structură“ și actuala „atitudine“? Și de unde ar putea să apară *altele*? Cadeții nici nu și-au pus asemenea întrebare! Tăcerea lor în această chestiune *esențială* echivalează cu un răspuns care se reduce la anchilozata idee filistină asiatică cum că au fost sfetnici răi, dar că ar putea să fie și sfetnici buni...

Dv., domnilor cadeți, nu v-ați întrebat dacă nu cumva există o legătură între „situația actuală“ și *interesele* vreunei *clase*, de pildă ale clasei marilor moșieri? Sau ale burgheziei bogate? Dacă nu cumva există o *concordanță* deplină între „situația actuală“ și *interesele anumitor clase*? Nu este oare clar că cine se apucă să discute momentul politic fără a ține seama de raporturile reciproce dintre toate clasele nu face decît să înșire vorbe goale?

Dar vai! În afară de vorbe goale, cadeții nu au cu ce să acopere „discordanța crescîndă“ dintre politica lor și nevoile țării.

II

Liberalii noștri în genere, iar după ei și promotorii politicii muncitorești liberale (lichidatorii) vorbesc într-una de „europenizarea“ Rusiei. O fărîmă de adevăr servește aici la camuflarea unui mare neadevăr.

Este neîndoielnic că, în general vorbind, Rusia se europenizează, adică se reorganizează după chipul și asemănarea Europei (menționăm că, în pofida geografiei, trebuie să înglobăm astăzi în „Europa“ și țări ca Japonia și China). Dar acest proces de europenizare se desfășoară, în linii mari, de pe vremea lui Alexandru al II-lea, dacă nu de pe vremea lui Petru cel Mare, se desfășoară atît în timpul avîntului (1905) cît și în *timpul reacțiunii* (1908—1911), se desfășoară atît în cadrul poliției cît și la moșieri de tipul lui Markov, care își „europenizează“ metodele de luptă împotriva democrației.

Cuvîntul „europenizare“ se dovedește a avea un conținut atît de general, încît nu face decît să creeze confuzii, să încurce problemele politice actuale.

Liberalii doresc europenizarea Rusiei. Dar și Consiliul nobilimii unite, prin legea sa de la 9 noiembrie 1906 (14 iunie 1910), tinde spre europenizare.

Liberalii doresc o constituție europeană. Dar constituțiile statornice în diverse țări din Europa au fost rezultatul unei grele și îndelungate lupte de clasă între feudalism și absolutism, de o parte, burghezie, țărani și muncitori de cealaltă parte. Constituțiile, scrise și nescrise, cu care liberalii vor „să-i rușineze“ pe reacționarii noștri n-au făcut decît să consemneze rezultatele luptei așa cum s-au cristalizat ele după o serie de victorii ale noului asupra vechiului, obținute cu grele sacrificii, și după o serie de înfrîngeri pricinuite noului de către forțele vechiului.

Liberalii vor ca la noi aceste rezultate să apară fără ansamblul plusurilor și minusurilor din care ele se compun! Programul liberalilor și tactica lor pot fi rezumate astfel: vrem ca la noi să se creeze rînduiele europene fără acea luptă grea care a dus la crearea lor în Europa!

Se înțelege că Kobîlinskii noștri întîmpină dezideratele și argumentele liberalilor cu ieșiri pline de dispreț la adresa „băcanilor“ și a „mujiștilor“. — Dv., domnilor liberali — spun Kobîlinski & Co. —, vreți să consemnați pe hîrtie niște victorii pe care nu le-ați repurtat încă în viață.

III

În problema tacticii, consfătuirea cadeților a adoptat 4 teze. Prima dintre ele are conținutul următor:

„Tactica activității unite a întregului front al opoziției, reprezentînd o condiție indispensabilă pentru desfășurarea activității practice curente a Dumei de stat, nu garantează însă nici obținerea unei majorități trainice și statornice în Duma de stat pentru proiectele de legi ale opoziției, nici realizarea efectivă a proiectelor de legi pe care opoziția ar putea să le treacă prin Duma de stat cu ajutorul grupărilor de centru din Dumă“.

Tradus în limba obișnuită, această galimatic înseamnă :

Numai împreună cu octombriștii pot forma liberalii o majoritate în Duma de stat. Această majoritate nu este statornică, iar hotărârile ei rămân pe hîrtie.

Foarte adevărat. Dar de aici rezultă că a numi aceste hotărîri produsul unei activități „necesare“, „curente“ și „practice“ (!??) înseamnă a te înșela pe tine însuși și a înșela poporul.

Votînd alături de octombriști pentru a pricinui înfrîngerii partidelor de dreapta, noi nu ne situăm totuși pe pozițiile acelor care vor să legifereze în Duma a IV-a și nu semănăm iluzii constituționaliste — iată ce ar fi trebuit să spună poporului cadeții dacă ar fi vrut să fie democrați nu numai în vorbe.

Prima „teză“ a consfătuirii cadeților este o mostră de lipsă de logică. Adoptarea, de către o majoritate nestatornică și netrainică a Dumei a IV-a, a unor proiecte de legi irealizabile este numită activitate „practică“ !! Chiar cadeții au numit-o de sute de ori, și pe bună dreptate, activitate mărunță și plicticoasă.

Dar, flagrant de absurdă din punctul de vedere al logicii, tactica cadeților devine explicabilă din punctul de vedere al intereselor de clasă. Să ne amintim ce spuneau social-democrații despre Duma a III-a și a IV-a, începînd din 1907. — În Dumă există două majorități, spuneau ei : o majoritate formată din octombriști plus cei de dreapta și alta formată din octombriști și cadeți. Ambele se situează pe poziții contrarevoluționare (cf. „Prosveșcenie“, 1913, nr. 1, pag. 13 *).

Consfătuirea cadeților din februarie 1913 a confirmat cele spuse de noi în hotărârile noastre oficiale începînd din 1907.

„Tactica activității unite a întregului front al opoziției... cu ajutorul grupărilor de centru din Dumă“ le este *necesară* cadeților tocmai pentru că ei se situează, ca și octombriștii, pe poziții contrarevoluționare. Dată fiind afinitatea lăuntrică dintre unii și alții, e firesc ca ei să

* Vezi volumul de față, pag. 353. — Nota red.

tindă spre o activitate „practică“ comună, cu toate că în momentul de față ea este complet lipsită de perspective.

Octombriștii se văicăresc veșnic în presa lor, înjură revoluția, critică guvernul, partidele de dreapta, Consiliul de stat, iar în Dumă se mărginesc să ceară reforme și merg la remorca guvernului.

Cadeții se văicăresc și mai tare în presa lor, înjură revoluția, critică guvernul, partidele de dreapta, Consiliul de stat, partidul octombrist, iar în Dumă se mărginesc să ceară reforme și caută să-și dozeze opoziționismul pe măsura opoziționismului octombriștilor.

IV

Teza a doua a consfătuirii cadeților glăsuiește :

„O întărire substanțială a Dumei de stat ca factor legislativ și politic poate fi obținută numai prin îndeplinirea următoarelor trei condiții fundamentale: democratizarea legii electorale (votul universal), o reformă radicală a Consiliului de stat și introducerea principiului responsabilității guvernului“.

Esența tacticii expuse aici poate fi exprimată printr-un singur cuvânt: reformism.

Știința istoriei ne arată că deosebirea dintre transformarea reformistă și transformarea nereformistă a unei orînduiri politice constă, în general vorbind, în faptul că în primul caz puterea rămîne în mîinile vechii clase dominante, pe cînd în cel de-al doilea puterea trece din mîinile vechii clase în mîinile unei clase noi. Cadeții nu înțeleg baza de clasă a transformărilor istorice. Aceasta constituie greșeala fundamentală a cadeților din punctul de vedere al teoriei.

Din punctul de vedere al practicii, deosebirea teoretică arătată mai sus se reduce la deosebirea dintre cazul cînd se schimbă particularul, în timp ce generalul, esențialul rămîne neschimbat, și cazul cînd se schimbă acesta din urmă.

În țări diferite și în momente istorice diferite, burghezia a fost de cele mai multe ori reformistă, dar au fost

și cazuri cînd ea nu s-a limitat la reformism. Pe de altă parte, clasa muncitoare, fără a considera vreodată că reformele ar putea să aducă schimbări esențiale, nu renunță cîtuși de puțin ca în anumite condiții să formuleze revendicări imediate al căror obiectiv să fie îmfăptuirea unor reforme.

Totul se reduce, prin urmare, la faptul că cadeții consideră indiscutabilă menținerea dominației actualei clase dominante — clasa marilor proprietari funciari de tip feudal. Cadeții continuă să se considere opoziția maiestății sale, continuă să considere că „în Rusia există, slavă domnului, o constituție“.

Cu alte cuvinte, „cele trei condiții fundamentale“ ale cadeților sînt condițiile pe care le propune burghezia liberală pentru o împărțire *prin bună înțelegere* a privilegiilor economice și politice între proprietatea funciară feudală și capital.

Octombriștii se situează pe același punct de vedere („împăcarea puterii cu țara“ — în limbajul semioctombriștului, semicadetului Maklakov), cu deosebirea că aceștia propun condiții de împărțeală mai „*convenabile*“ intereselor proprietății funciare.

Servilismul excesiv al octombriștilor a dat faliment. Ce temeuri am avea să așteptăm alte rezultate de la servilismul moderat al cadeților? Din punctul de vedere al reformismului, octombriștii sînt mult mai consecvenți, căci cei care se situează pe acest punct de vedere trebuie să ia în considerare în ce măsură sînt *acceptabile* reformele; or, „reformele“ octombriștilor sînt mult mai „acceptabile“.

Concluzia este una singură: crește discordanța dintre reformismul liberal și nevoile țării.

V

Teza a treia a consfătuirii cadeților glăsuiește:

„Pregătirea acestor condiții trebuie să devină sarcină fundamentală a tacticii cadeților; în același timp însă, activitatea legislativă curentă, desfășurată laolaltă cu celelalte grupări ale opoziției și cu

centrul, trebuie să fie folosită în măsura în care se va dovedi a fi realizabilă, dar nu trebuie să contravină înfăptuirii acestor sarcini fundamentale“ („Revi“ nr. 34 dîm 4 februarie).

„Teza“ precedentă a fost o concesie făcută cadeților de stînga, sau, mai bine zis, o momeală pentru democrație : sprijiniți-ne pe noi, cadeții, căci noi sîntem „democrați“, sîntem pentru votul universal !

După o ușoară plecaciune spre stînga, urmează o cotitură serioasă spre dreapta : tradusă din limba ei sucită într-o limbă pe înțelesul tuturor, teza a treia glăsuiește : noi, cadeții, recunoaștem posibilitatea unei activități legislative curente *laolaltă cu progresiștii și cu octombriștii !*

Dar nu vedeți că această legiferare „curentă“ furnizează, după cum se recunoaște în teza întîi, proiecte de legi *irealizabile* ? Aici cadeții fac o mică rezervă : „în măsura în care este realizabilă“. Adică, vorbind mai pe șleau, noi nu ne vom da în lături de la o astfel de activitate mărunță, dar răspunderea ei să cadă pe umerii octombriștilor ! Nostimi mai sînt, zău, cadeții noștri...

Apoi, nici progresiștii și nici octombriștii, care în *reformismul* lor sînt mai consecvenți decît cadeții, nu sînt de acord cu revendicări „excesiv“ de liberale ca votul universal, reforma radicală a Consiliului de stat etc. Cum pot deci cadeții, care continuă să se pretindă democrați, să proclame posibilitatea unei activități legislative curente *laolaltă* cu acești *adversari* notorii ai democrației ?

Cadeții fac și aici o mică rezervă : noi, cadeții, vrem să *pregătim* condițiile pentru obținerea dreptului de vot universal, să le *pregătim* printr-o activitate desfășurată *laolaltă* cu octombriștii, activitate care „nu trebuie să contravină înfăptuirii“ votului universal !

Un subterfugiu cît se poate de simplu : noi declarăm „constituționalist“ discursul lui Rodzeanko și votăm (nu din greșeală, ca social-democrații, ci din convingere) pentru formula octombriștă de trecere la ordinea de zi după debaterile pe marginea declarației ministeriale, pentru că toate acestea *nu contravin* „pregătirii“ votului universal !!

Aici nu se mai poate spune că cadeții sînt nostimi. Aici ar trebui să folosim *alt* cuvînt...

În toate țările europene, burghezia liberală contra-revoluționară, care a întors spatele democrației, continuă să afirme că vrea să *pregătească* (laolaltă cu național-liberalii în Prusia, laolaltă cu toți progresiștii în Franța) introducerea unor reforme democratice „fundamentale“.

Burghezia care a pășit definitiv pe calea reformelor este o burghezie putredă, neputincioasă în liberalismul ei și pierdută pentru cauza transformărilor democratice, o burghezie ostilă muncitorilor, care *s-a despărțit* de popor și *s-a alăturat* taberei de dreapta.

VI

Teza a patra și ultima a consfătuirii cadeților glăsuiește :

„Consfătuirea consideră oportun ca, paralel cu lansarea celor trei lozinci amintite, să ridice problema folosirii unor măsuri tactice mai active în lupta parlamentară“.

Numai în lupta parlamentară ? și numai să pună problema ?

Ce o fi însemnând, propriu-zis, „măsuri tactice mai active în lupta parlamentară“, asta numai allah o știe. Consfătuirea cadeților parcă într-adins și-a formulat tezele într-un limbaj cât mai nebulos.

Vorbind de măsuri mai active, partidul cadet vrea evident să demonstreze că evoluează spre stînga. Dar asta nu este decît ceva *demonstrativ*, pentru că de aici nu poți desluși nimic precis.

Ce „măsuri“ de luptă parlamentară pot fi, în general vorbind, numite mai active ?

A nu vota pentru formulele octombriste și progresiste de trecere la ordinea de zi.

A nu vorbi despre „împăcarea puterii cu țara“.

A nu tăcea niciodată ori de cîte ori majoritatea formată din cei de dreapta plus octombriștii promovează măsuri antidemocratice.

A nu consimți la închiderea sau la limitarea dezbaterilor în jurul unor probleme cu caracter general, principal.

Recomandăm tuturor aceluia care vin în contact cu cadeții să nu uite să-i întrebe : „au ridicat“ ei problema unor măsuri mai active ? cum au rezolvat ei această problemă dacă s-au hotărât s-o pună ? cum aplică ei în practică „măsurile mai active“ ?

Țara se radicalizează. O nouă democrație se trezește la viață. Abia perceptibila radicalizare demonstrativă a cadeților are o semnificație politică cu totul precisă : aceea de a înșela această nouă democrație, de a o înhăma la carul lor, de a-și aroga dreptul de a vorbi în numele ei.

O sarcină urgentă a democrației este de a zădărnici această înșelăciune. Cine n-a tras din învățămintele amare ale trecutului concluzia că chiar și o conducere parțială a elementelor democratice de către cadeți provoacă inevitabil oscilări, trădări, rușinoase înfrîngerii fără luptă, acela n-a învățat nimic. El trebuie considerat ca dușman al democrației.

VII

Luată în ansamblu, hotărârile consfătuirii cadete reprezintă un interesant document care ilustrează viața politică a „centrului“ în țara noastră. În mod obișnuit, presa noastră nu prea acordă atenție unor astfel de documente, hotărârilor oficiale și precise ale partidelor organizate. „Rezoluțiile“ nu prea sînt agreate. Se acordă preferință interviului și cancanurilor.

Dar o atitudine serioasă în politică implică analizarea cît se poate de atentă a hotărârilor adoptate de diverse partide, iar marxistii vor face tot ce depinde de ei pentru ca asemenea analize să fie făcute.

Vorbind despre cadeți, am spus că ei reprezintă „centrul“. *De obicei* se consideră la noi că centrul îl reprezintă octombriștii, care se situează între partidele de dreapta și opoziție.

Dar, atît din punctul de vedere al bazelor de clasă ale partidelor politice cît și din cel al esenței politicii *contemporane* în general, în analiza esenței partidelor nu ne putem limita la cadrul exclusiv al Dumei, nu putem considera că „centrul“ îl reprezintă numai octombriștii.

Priviți bazele de clasă ale partidelor noastre: cei de dreapta și naționaliștii sînt în genere moșieri iobăgiști. Ei sînt *pentru* menținerea și „întărirea“ actualului regim.

În rîndurile octombriștilor, ale progresiștilor și ale cadeților îl găsim pe moșierul de tip neîndoielnic mai burghez, precum și masa mării burghezii. Toate aceste partide vor *reforme*. Toate partidele acestea formează *adevăratul* centru între moșierii iobăgiști și democrație (democrația țărănească și muncitorească).

Burghezia se teme de democrație mai mult decît de reacțiune; acest lucru este valabil și pentru progresiști, și pentru cadeți. De opoziționismul acestor două din urmă partide trebuie, desigur, să se țină seama în cadrul sarcinilor practice ale luptei politice cotidiene, dar el nu trebuie să ne ascundă înrudirea de clasă a acestor partide cu octombriștii.

Moșierii iobăgiști își exercită puterea fie singuri, fie în bloc cu vîrfurile burgheziei. Iobăgiștii sînt împotriva reformelor. Burghezia este, în general vorbind, pentru reforme, dar ea se limitează la poziția reformistă, în timp ce nici despre democrația țărănească și nici, mai cu seamă, despre cea muncitorească nu se poate spune așa ceva.

Consfătuirea cadetă ne arată clar că *reformismul* constituie tactica exclusivă a cadeților. Mai important ca orice este să ne dăm seama de *legătura* acestei tactici cu interesele de clasă ale burgheziei, de *insuficiența* acestei tactici, de „discordanța crescîndă“ dintre ea și nevoile țării. Mai important ca orice este să ne dăm seama de afinitatea strînsă dintre cadeți și octombriști și de imposibilitatea absolută a oricăror succese ale democrației sub conducerea cadeților.

VIII

Articolul meu era deja încheiat cînd am primit nr. 30 al ziarului „Golos Moskvî“, cuprinzînd articolul redacțional „Și ce va urma?“, consacrat consfătuirii cadeților.

În legătură cu votările care au avut loc în Dumă la 6 februarie (adoptarea formulei de trecere la ordinea de zi în urma explicațiilor date de Kasso)¹⁷⁸, acest articol capătă o importanță atît de mare și aruncă asupra relațiilor dintre cadeți și octombriști o lumină atît de vie, încît este absolut necesar să spunem ceva în această privință.

„Golos Moskvî“, organul oficial al octombriștilor, califică hotărîrile consfătuirii cadete (pe care nu știm de ce o numește conferință) drept o victorie reputată de cadeții de stînga, în frunte cu Miliukov, asupra cadeților de dreapta.

„Activitatea legislativă — așa expune „Golos Moskvî“ rezoluția cadetă — poate fi folosită numai în măsura în care nu contravine acestor sarcini fundamentale“ (adică votului universal, reformei Consiliului de stat și introducerii principiului responsabilității guvernului).

„Cu alte cuvinte, adoptarea unei asemenea formule este echivalentă cu renunțarea la orice fel de activitate legislativă în limitele a ceea ce este efectiv realizabil, iar opoziția cadetă începe să capete de aici înainte caracterul fățiș al unei opoziții lipsite de răspundere“.

De aici „Golos Moskvî“ trage concluzia că guvernului nu-i mai rămîne decît să dizolve Duma, deoarece octombriștii nu se vor situa niciodată „pe poziția atît de intransigentă“ (nu glumă!) a cadeților, în Dumă nu există nici un fel de majoritate, s-a creat „o situație lipsită de ieșire“...

Așa se scrie istoria!

Iată unde se dezvăluie sugestiv profunda afinitate dintre cadeți și octombriști, precum și adevăratul caracter al „disensiunilor“ lor: cine se iubește se tachinează.

La 6 februarie, la Moscova, organul oficial al octombriștilor anunță, după cum am văzut, destrămarea totală a blocului octombrișt-cadet în urma consfătuirii cadeților

care avusese loc *înainte de 4 februarie* (la 4 februarie „Revi“ a publicat o relatare despre această consfătuire).

În aceeași zi, la Petersburg, octombriștii și cadeții adoptă *laolaltă* în Duma a IV-a de stat, cu 173 de voturi contra 153, formula *octombriștă-cadetă* de trecere la ordinea de zi în urma explicațiilor date de Kasso, formulă respinsă apoi întâmplător la votul de verificare !!

Splendid, nu-i așa ?

Avem aici un exemplu clasic de felul în care își aranjează „trebușoarele“ politice octombriștii și cadeții. Ei nu alcătuiesc nici un „bloc“, ferit-a sfântul ! Dar pentru a păcăli publicul ei își împart atît de „abil“ rolurile, încît nici un bloc formal nu le-ar putea oferi atîtea „avantaje“. Cadeții văd că țara se radicalizează, că se naște o nouă democrație, și de aceea ei se joacă de-a stîngismul, lansînd la consfătuirea lor cîteva fraze care nu spun absolut nimic și care sînt cu desăvîrșire lipsite de conținut, dar *care au aparența* unor fraze *de stînga*. Octombriștii *întrețin* în rîndurile publicului această senzație sau impresie că cadeții ar fi evoluat spre stînga, o *întrețin* prin aceea că *în mod oficial*, într-un articol redacțional din „Golos Moskvî“, declară că cadeții au o poziție intransigentă, declară că este imposibilă formarea în Dumă a unei majorități la care să participe octombriștii și cadeții, tună și fulgeră împotriva cadeților pentru stîngismul lor, fac zarvă pe tema dizolvării Dumei etc. etc.

Iar în realitate, la adăpostul acestei zarve, se tocmesc în ascuns cu cadeții și, chiar în ziua în care presa lor se dedă la o ieșire deosebit de violentă împotriva stîngismului cadeților, *cad la învoială* cu ei asupra unei formule comune !!

„Și lupii sînt sătui, și oile întregi“. Și democrația a fost dusă de nas, păcălită, atrasă în turma cadetă (cadeții sînt doar oameni cu concepții de stînga foarte pronunțate... priviți cum îi înjură octombriștii pentru stîngismul lor !), și blocul octombrișt-cadet din Duma ultrareacționară a fost menținut, consolidat și dezvoltat.

Îți vine să exclami : o, ceruri ! Cînd va pricepe, în sfîrșit, democrația din Rusia acest mecanism atît de simplu al înșelătoriei cadete liberale ? Și se știe doar că,

În toate țările europene, politicienii burghezi liberali practică, într-un fel sau altul, același joc : în fața poporului, în perioade de alegeri, în discursuri oficiale ei se jură pe toți sfinții că sînt democrați, radicali („liber-cugetătorii“ în Germania, Lloyd George & Co. în Anglia) și chiar socialiști (radicali-socialiștii în Franța). În realitate însă, în adevărata lor politică, ei merg alături de guverne și de partide vădit antidemocratice, alături de octombriști de diverse nuanțe și de diverse naționalități.

Tare vechi este acest joc și tare des îl repetă cadeții !

IX

„Golos Moskvî“ vrea să ne asigure că înainte de alegeri cadeții

„au purtat o polemică înverșunată cu partidele de stînga, demonstrîndu-le necesitatea unei activități legislative în cadrul condițiilor reale. Aceasta permitea să se spera în posibilitatea unui acord între opoziție și grupările de centru din Dumă. După alegeri însă vederile conducătorilor partidului cadet au suferit o schimbare esențială. Rezoluția în problema tacticii de urmat în Duma de stat, rezoluția propusă de Miliukov și adoptată de conferință, este în dezacord total cu tot ce s-a spus în timpul alegerilor, probabil în scopul de a atrage de partea cadeților voturile marii burghezii orășenești. E greu de presupus că aceasta din urmă ar fi consimțit să-i sprijine pe cadeți pe baza platformei adoptate acum de conferință“.

Iată o mostră de raționamente în care nu știi ce să te mire mai mult : viclenia naivă sau ignoranța naivă.

Vederile cadeților nu au suferit *nici* o schimbare. Ei au fost întotdeauna și rămîn și acum un partid liberal, care prin înșelăciune duce după sine democrația. Și în alegerile din 1912 cadeții au arătat în fața marii burghezii „adevăraturul“ lor chip, „solidaritatea“ lor de oameni de afaceri, „luciditatea“ lor de slugi ale clasei capitaliștilor. În același timp însă, în fața alegătorilor democrați, aceiași cadeți se băteau cu pumnul în piept că sînt democrați, că tactica lor în cadrul Dumei nu se deosebește cu nimic esențial de cea social-democrată.

Aceste două fețe ale politicii cadete constituie „o piesă vestimentară“ necesară oricărui partid liberal în orice țară civilizată. Firește, diferiți membri ai partidului se specializează adesea : unii fac paradă de democratism, iar alții temperează zelul celor „înflăcărați“ și duc o politică burgheză „serioasă“. Așa doar se întâmplă în toate țările. De pildă, în discursurile pe care Lloyd George, cunoscutul far-sor liberal din Anglia, le ține în fața poporului, el își dă aere de revoluționar și chiar de socialist, pe când în realitate acest ministru îl urmează în politică pe șeful său Asquith, care nu se deosebește cu nimic de un conservator.

Dacă articolul din „Golos Moskvî“ îl înfățișează pe d-l Miliukov drept reprezentant al cadeților de stînga, aceasta nu poate decît să stîrnească zîmbete. D-l Miliukov este în fapt reprezentantul diplomației cadete oficiale, care caută să împace esența nedemocratică a partidului cu frazeologia democratică.

„Golos Moskvî“ scrie :

„Această nouă poziție «postelectorală» a d-lui Miliukov a fost aprobată de conferință printr-un vot care este departe de a fi fost unanim. O bună parte dintre participanții la conferință au cerut insistent o tactică de înțelegere cu grupările de centru din Dumă, în scopul de a se asigura adoptarea unor proiecte de legi și a unor reforme culturale. Partizanii acestui punct de vedere demonstau că la discutarea diverselor proiecte de lege fracțiunea trebuie să accepte compromisuri, străduindu-se să imprime acestor proiecte un spirit liberal, fără însă a le face inacceptabile“. Urmează o observație ironică pe tema „faimoasei discipline a cadeților“ și a „supunerii lor oarbe“ în fața „voinței autocrate“ a d-lui Miliukov.

Jocul este evident. Totul este cusut cu ață albă. Octombriștii vor „să-i zădărescă“ pe cadeții de dreapta, căutînd să-i înfățișeze drept învinși și să-i provoace la o luptă mai hotărîtă împotriva cadeților de stînga. Dar de pe urma acestui joc al octombriștilor (care ar fi imposibil dacă cadeții și octombriștii n-ar face parte din aceeași familiuță) nu dispăre faptul indiscutabil că între cadeții de stînga și cei de dreapta, între Lloyd Georgii și Asquithii liberalismului nostru există deosebiri de nuanțe.

Luați, de pildă, „Russkaia Molva“. Acest organ al progresiștilor, care propovăduiește ideea unui compromis între

octombriști și cadeți, atrage în jurul său un număr tot mai mare de membri *oficiali* ai partidului cadet. Nu dintr-o dată, ci treptat, după șeful „vehist” Struve au ajuns acolo și Mansîrev, și Maklakov, și Obolenski, și Gredescul, și Aleksandrov. Că toată șleahă asta vrea să împingă partidul cadet spre o apropiere mai strînsă de octombriști este în afară de orice îndoială. Nici nu putea să fie altfel. Dar tot atît de neîndoielnic este că Miliukov îi împacă cu „cadeții de stînga” pe baza unei platforme cu firmă democratică și cu esență octombriștă.

X

Formulele de trecere la ordinea de zi pe care le-au propus în Dumă diverse partide în legătură cu explicațiile date de Kasso prezintă un interes deosebit. Ele ne oferă pentru analiză politică un material precis, aprobat oficial de deputații din diverse partide. De obicei, analiza este ceea ce îi lipsește cel mai mult acestui material. El se pierde în notele presei cotidiene sau rămîne îngropat în mormanul dărilor de seamă stenografice ale Dumei. Or, asupra acestui material face să ne oprim, pentru că el ne ajută să înțelegem natura reală a diverselor partide.

A doua zi după adoptarea formulei de neîncredere, „Reci” declara într-un articol redacțional: „Așadar, societatea rusă a obținut din partea Dumei de stat votul la care era în drept să se aștepte” (nr. 37 din 7 februarie). Reiese ca și cum „societății” nu-i trebuie decît să știe dacă Duma acordă sau nu încredere d-lui Kasso și nimic mai mult!

Inexact. Poporul și democrația trebuie să cunoască *motivetele* neîncrederii, pentru a putea înțelege cauzele unui fenomen considerat anormal în politică și pentru a putea găsi o cale de ieșire spre o situație normală. Unirea cadeților, a octombriștilor și a social-democraților în jurul formulei simple „exprimăm neîncredere” oferă prea puțin cînd este vorba de probleme atît de serioase.

Iată formula de trecere propusă de octombriști :

„Duma de stat... consideră că : 1) orice atragere a elevilor școlilor secundare în lupta politică este nefastă pentru dezvoltarea spirituală a forțelor tinere ale Rusiei și dăunătoare cursului normal al vieții publice ; 2) ori de câte ori autoritățile sînt informate din timp despre ivirea unor fenomene nedorite în școala secundară, ele trebuie să ia măsuri preventive și să nu aștepte pînă ce aceste fenomene vor căpăta un caracter anormal* ; 3) Duma de stat se pronunță cu hotărîre împotriva folosirii față de elevi a unor măsuri polițienești de felul celor care au fost luate la 10.XII.1912 fără știrea forurilor școlare, în loc să se recurgă la măsuri de înrîurire pedagogică firească ; 4) consideră antipedagogică încetineala cu care se hotărăște soarta elevilor eliminați din școli și, în așteptarea unei lichidări imediate a acestui caz într-un sens binevoitor pentru elevi, trece la chestiunile curente“.

Care sînt ideile politice ale acestei formule ?

Politica în școală este dăunătoare. Elevii sînt vinovați. Dar ei trebuie să fie pedepsiți de pedagogi și nu de poliști. Noi sîntem nemulțumiți de guvern pentru că nu este îndeajuns de „binevoitor“ și pentru că dă dovadă de încetineală.

Acestea sînt idei antidemocratice. Aceasta este opoziție liberală : sistemul vechii puteri poate să rămîină, dar aplicarea *lui* trebuie făcută cu mai multă blîndețe. Să bați, dar cu măsură și să nu se afle.

Priviți acum formula de trecere propusă de progresiști :

* „...Duma găsește că : 1) ministerul instrucțiunii publice, informat asupra celor întîmplate în ultimul timp în instituțiile de învățămînt secundar din Petersburg, a dat dovadă de nepăsare față de îndatoririle sale și nu a luat măsuri pentru a feri școala secundară de amestecul poliției ; 2) metodele folosite de funcționarii poliției, care au fost acceptate fără proteste din partea ministerului instrucțiunii publice și au constat în percheziționarea unor localuri de școală, în arestarea și deținerea unor copii la circumscripțiile polițienești, în folosirea unor metode de anchetare inadmisibile, nu pot fi justificate nicidecum, cu atît mai mult cu cît în cazul de față nu a fost vorba de apărarea securității statului, ci de restabilirea ordinii în școala secundară ; 3) întregul sistem de măsuri al ministerului instrucțiunii publice, sistem care tinde să înstrăineze

* Acest text a fost dat în ședința din 25 ianuarie. În ședința de la 1 februarie, § 2 a fost modificat astfel : „Subliniază cu prilejul acestui caz particular că în școala secundară domnește o atitudine formală și indiferentă față de elevi și că personalul pedagogic nu are nici un fel de legătură cu familia ; consideră că este necesar să se statorească o părere generală binevoitoare despre tînăra generație“.

școala de familie printr-un formalism rigid de natură să stingherească dezvoltarea intelectuală și morală a tinerei generații, creează condiții favorabile pentru apariția unor fenomene anormale în viața școlară. Considerînd nesatisfăcătoare explicațiile date de ministrul instrucțiunii publice, Duma trece la chestiunile curente”.

Această formulă a fost depusă la 30 ianuarie, iar progresiștii au declarat chiar atunci că votează cu octombriștii dacă aceștia vor adăuga în formula lor neîncrederea. Rezultatele acestei tocmeli le-am văzut mai sus.

Pe ce bază *s-a putut* încheia târgul ? Pe baza unui acord asupra esențialului.

Progresiștii consideră și ei că politica este un fenomen anormal în școală, cer și ei „restabilirea ordinii” (medievale). Și ei sînt opoziția maiestății sale ; ei nu fac opoziție sistemului vechii puteri, ci aplicării lui „nepăsătoare, rigide” etc. În deceniul al 7-lea al secolului trecut, Pirogov era de acord că trebuie menținută bătaia cu nuiele, dar cerea să *nu* se bată cu nepăsare, *fără* pic de milă. Progresiștii nu se opun ca actualele elemente sociale „să restabilească ordinea”, dar le sfătuiesc să nu o facă „cu nepăsare”. Cît de mult am progresat într-o jumătate de secol !

Formula de trecere propusă de cadeți :

„Ascultînd explicațiile ministrului instrucțiunii publice și considerînd : 1) că în ele se face o confuzie totală între punctul de vedere pedagogic și punctul de vedere polițienesc ; 2) că aceste explicații reprezintă o negare totală a bazelor normale pe care pot fi stabilite relații prietenești de colaborare între școală și familie ; 3) că politica ministerului, provocînd adînci nemulțumiri în rîndurile elevilor și o legitimă iritare în societate, contribuie ea însăși la crearea atmosferei care favorizează atragerea timpurie a tineretului studios în viața politică și astfel creează ea însăși condițiile a căror apariție ar fi trebuit să le prevină ; 4) că tratarea elevilor drept infractori politici schilodește viața celor mai înzestrați reprezentanți ai tinerei generații, smulge din rîndurile ei numeroase victime și constituie un pericol pentru viitorul Rusiei, — Duma consideră nesatisfăcătoare explicațiile ministrului și trece la chestiunile curente”.

Într-o formă mult mai atenuată și îmbrobodită în fraze, avem și *aici* o condamnare a atragerii „timpurii” în viața politică. Acesta este un punct de vedere anti-

democratic. Atît octombriștii cît și cadeții condamnă măsurile polițienești numai pentru că în locul lor cer măsuri *preventive*. Sistemul existent nu trebuie să împrăștie adunările, ci să le preîntîmpine. E clar că de pe urma unei astfel de reforme sistemul însuși va apărea doar într-o lumină mai favorabilă, dar de schimbat nu se va schimba. Noi sîntem nemulțumiți de politica ministerului, spun cadeții, și din formula lor reiese, exact ca la octombriști, că *se poate dori* o schimbare a acestei politici fără a dori ceva mult mai profund.

Cadeții folosesc împotriva guvernului un limbaj mult mai vehement decît octombriștii, și această vehemență de limbaj împiedică elementele cu nivel politic redus să vadă identitatea deplină a modului liberal, antidemocratic în care pun această problemă atît cadeții cît și octombriștii.

Duma trebuie să fie pentru popor o serioasă școală politică. Cine învață politică de la cadeți acela și-și dezvoltă conștiința, ci și-o pervertește.

Faptul că octombriștii, progresiștii și cadeții s-au tocmit între ei și au căzut de acord asupra unei formule comune nu este ceva întîmplător, ci rezultatul solidarității lor ideologice-politice în problemele fundamentale. Nimic mai jalnic decît politica cadeților: în schimbul declarației că explicațiile sînt considerate nesatisfăcătoare, ei au consimțit să condamne în mod expres politica în școli. Dar au consimțit pentru că ei înșiși condamnă atragerea „timpurie“.

Formula Grupului trudovic :

„Avînd în vedere : 1) că violența brutală folosită la 9. XII. 1912 împotriva unor elevi de școală secundară, violență care a șocat opinia publică prin atragerea rușinoasă a ohranei la opera de supraveghere pedagogică a elevilor din școlile secundare, a găsit în explicațiile d-lui Kasso, ministrul instrucțiunii publice, o aprobare deplină și i-a prilejuit acestuia ironii deplasate la adresa opiniei publice ; 2) că sistemul de spionare și supraveghere polițienească, care constituie rezultatul întregii politici a întregului guvern, și în special a d-lui Kasso, ministrul instrucțiunii publice, duce la un dezastru total și amenință să pricinuiască în viitor grele zguduiri tinerei generații, — Duma de stat cere : reprimirea imediată a

celor eliminați la 9. XII, și, considerînd nesatisfăcătoare explicațiile lui Kasso, ministrul instrucțiunii publice, demiterea lui imediată — și trece la chestiunile curente“.

Această formulă este, strict vorbind, o formulă liberală scrisă pe un ton vehement, dar nu găsim în ea ceea ce ar trebui să spună democratul *spre deosebire* de liberal. Și liberalul poate să considere rușinoasă atragerea ohranei la supravegherea pedagogică, dar democratul trebuie să spună (și să învețe poporul) că *nici un fel* de „supraveghere“ nu este în drept să atenteze la libertatea de a organiza cercuri, precum și convorbiri pe teme politice. Și liberalul poate să condamne „întreaga politică a întregului guvern“, dar democratul din Rusia trebuie să explice că există anumite condiții generale în virtutea cărora orice guvern ar fi silit să ducă în fond aceeași politică.

Democratismul formulei trudovicilor se manifestă *numai* în tonul ei, în starea de spirit a autorilor. Starea de spirit este un simptom politic, nimic de zis. Dar unei formule de trecere la ordinea de zi i se poate pretinde o idee consecvent dezvoltată, și nu numai un moral „ridicat“.

Formula de trecere propusă de social-democrați :

„Ascultînd explicațiile ministrului instrucțiunii publice și văzînd în ele : 1) hotărîrea de a lupta împotriva năzuinței firești și îmbucurătoare a tineretului studios de a-și lărgi orizontul intelectual pe calea studiului individual și a comuniunii tovărășești ; 2) o încercare de a justifica sistemul de formalism birocratic, de spionare și de supraveghere polițienească introdus în învățămîntul superior, secundar și primar, sistem care schilodește dezvoltarea intelectuală și morală a tineretului, înăbușă fără cruțare orice licărire de gîndire independentă și de independență de caracter și provoacă o epidemie de sinucideri în rîndurile tineretului studios, — Duma de stat consideră că aceste explicații sînt nesatisfăcătoare. Considerînd în același timp că 1) dominația punctului de vedere polițist în învățămîntul public este indisolubil legată de dominația ohranei în toate domeniile vieții poporului rus, de reprimarea tuturor formelor de inițiativă organizată a cetățenilor și de lipsa lor de drepturi și că 2) numai o transformare radicală a orînduirii de stat și a sistemului administrației de stat poate să-i elibereze pe cetățeni de cătușele polițienești, eliberînd de ele și școala, — Duma de stat trece la chestiunile curente“.

Nici această formulă nu ar putea fi considerată întru totul ireproșabilă. Nu ne putem abține să dorim ca asemenea formule să fie expuse mai amănunțit și într-o formă mai populară, nu putem să nu regretăm că n-a fost subliniat dreptul fiecăruia de a se ocupa de politică etc. etc.

Dar critica noastră la adresa *tuturor formulelor* nu privește cîtuși de puțin amănunțele de redactare, ci exclusiv *ideile politice fundamentale* ale autorilor. Democratul ar fi trebuit să spună lucrul principal : cercurile și convorbirile sînt *firești și îmbucurătoare*. Aceasta este esențialul. Orice condamnare a atragerii în politică, chiar a atragerii „timpurii“, este ipocrizie și obscurantism. Democratul ar fi trebuit să ridice dezbaterile la un nivel superior, *de la problema „întregului guvern“ la problema orînduirii de stat*. Democratul ar fi trebuit să releve „legătura indisolubilă“, în primul rînd, cu „dominația ohranei“, iar în al doilea rînd, cu dominația clasei marilor moșieri de tip feudal în viața economică.

Scris la 6—9 (19—22) februarie 1913

Publicat în martie și în aprilie
1913, în revista „Prosvetșenie“
nr. 3 și 4

Semnat : V. I l l n

Se tipărește după textul
apărut în revistă

UNELE REZULTATE ALE „ORGANIZĂRII AGRARE“

Care sînt rezultatele noii politici agrare? Această problemă interesează — și pe drept cuvînt — pe toți muncitorii. Statistica oficială este atît de prost organizată și atît de părtinitoare, încît nu te poți încrede în ea. Noua politică agrară este, fără doar și poate, o politică *burgheză*, dar ea este în întregime condusă de domnii Purișkevici, Markov & Co., adică de iobăgiști de tip vechi. De la o asemenea „conducere“ e greu să te aștepți la altceva decît un faliment.

Relevăm concluziile expuse de d-l V. Obolenski în ultimul număr al revistei „Russkaia Mîsl“ (1913, nr. 2), de orientare cadetă-ultrareacționară. Autorul articolului este și el un contrarevoluționar, deci un martor care ține mai degrabă partea moșierilor. Acest autor a găsit în gubernia Samara un județ (Novouzensk) unde „organizarea agrară“ a înregistrat succese „deosebit de mari“: mai mult de jumătate din numărul gospodăriilor își au acum pămîntul într-un singur loc.

Cu toate acestea, concluzia la care *a trebuit* să ajungă autorul este următoarea :

„...În ceea ce privește rezultatele imediate ale noii reforme agrare, ...cu greu le putem considera cît de cît îmbucurătoare... O parte însemnată a loturilor a trecut la prețuri derizorii de la țărani semiproletari la țărani înstăriți și la speculanții acaparatori de terenuri... S-au urcat arenzile... Diferența de randament dintre proprietatea comasată și cea în fișii intercalate — în cadrul obștei — este cu totul insignifiantă... Noua lege... a contribuit la

ascuțirea contradicțiilor dintre condițiile vieții economice și conținutul ei launtric... Este posibil că acum gândirea țaranului lucrează mai activ decât în toiul revoluției trecute“.

În ce direcție lucrează gândirea activă a țaranului, nu are nici un rost să-l întrebăm pe liberalul de la „Russkaia Mîsl“. Nu degeaba a lăsat el cu totul în umbră problema gospodăriei de tip feudal pe pământurile moșierești.

Dar asupra concluziilor formulate de acest moșier liberal merită să reflectăm. Toate contradicțiile s-au ascuțit, s-a înăsprit exploatarea, s-au urcat arenzile, progresul gospodăriei este cu *totul insignifiant*. Nu „este posibil“, ci este cert că gândirea țaranului lucrează.

„Pravda“ nr. 45 din 23 februarie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
aparut în 2. at

MATERIALE
PREGĂTITOARE

**MATERIALE IN LEGĂTURĂ
CU CONSĂTUIREA DE LA CRACOVIA
A C.C. AL P.M.S.D.R.
CU UNII ACTIVIȘTI DE PARTID**

26 DECEMBRIE 1912 — 1 IANUARIE 1913 (8—14 IANUARIE 1913)

1

**SCHIȚA INIȚIALĂ A REZOLUȚIEI „CU PRIVIRE
LA FRAȚIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ”***

- || *Introducere* (a) victoria social-democraților în alegeri
(b) a se releva declarația și activitatea energetică
(c) necesitatea controlului și criticii din partea partidului.

Aspectele negative

- || 1. Jagiello.
2. Autonomia național-culturală (Cihenkele).
3. Votarea formulei progresiste.

Nu se va da publicității

- (α) 6 și 7: egalitatea de reprezentare și de vot.
(β) plecarea de la „Luci”...
(γ) *activitatea organizatorică colectivă a grupului celor 6 deputați.*

NB || Partidul începe să fie respectat când are o tipografie și un aparat tehnic.

|| (α) 40 de ruble
(β) litera tipografică ||

(α) OC > ** popular
Koba: (β) rubrica informații.

* Vezi volumul de față, pag. 285—287. — *Nota red.*

** — este mai. — *Nota red.*

2

SCHIȚA INIȚIALĂ A REZOLUȚIEI
„CU PRIVIRE LA ATITUDINEA
FAȚĂ DE LIQUIDATORISM ȘI LA UNITATE“*

1) Conferința din august	componenta rezoluțiile
2)	„Luci“ (α) partid legal
(β) împotriva grevelor.

1. Cei patru ani de luptă dusă împotriva lichidatorilor *nu* pentru că propagă legalismul, *ci* pentru că vor să distrugă partidul.
2. Scizioniștii-lichidatori au o organizație proprie și grupuri de inițiativă *separate*.
3. Conferința din august și componenta ei *scizioniștii* („Vpered“ și Plehanov) „Centrele din străinătate“ și organizațiile muncitorești din Rusia.
4. Rezoluțiile Conferinței din august — caracterul lor „diplomatic“ și lichidatorist.

A se menționa (în § 1 ??) victoria deplină pe care adepții partidului ilegal au repurtat-o pe arena legală în 1912, și anume în domeniul editării unui cotidian muncitor se de orientare marxistă și în domeniul alegerilor pentru Duma de stat în cadrul curiei muncitorești.

* Vezi volumul de față, pag. 288—291. — *Nota red.*

5. Comportarea publicațiilor
„Nașa Zarea“ și „Luci“

(α) partid legal

(β) împotriva partidului ilegal în fapt

(γ) împotriva grevelor *revo-luționare*Se va ~~incepe~~ *incepe* aici § 9.

6. Propaganda desfășurată în presa legală în favoarea „unității“ ocolește problema partidului ilegal și prin aceasta îi înșală pe muncitori.

7. Este absolut necesară ~~unitatea~~ organizației *legale* și o chemare în care toți muncitorii să fie îndemnați s-o facă ască.8. Inițiativa raionului Narva din Petersburg și a *multor* organizații locale din provincie

— trebuie salutată și sprijinită

— e o cale justă.

9. Protest energetic și luptă intransigentă împotriva grupului de lichidatori de la „Nașa Zarea“ și de la „Luci“, care sprijină sciziunea, lozinea grupurilor de inițiativă independente) și propaganda care exclude activitatea revoluționară în rândul maselor și partidul ilegal.

N-ar trebui adăugat un punct cu privire la alegerile de la Petersburg?

POST-SCRIPTUM INIȚIAL LA ARTICOLUL
„DEZVOLTAREA GREVEI REVOLUȚIONARE
ȘI A DEMONSTRAȚIILOR DE STRADĂ” *

P. S.

Atragem în mod deosebit atenția social-democraților asupra „Însemnărilor cu privire la tactică”, publicate de F.D. în ziarul „Luci”. Cît de repede a dispărut crusta de împăciuatorism de paradă și poleiala frazelor cunoscute troțkistă în favoarea „unificării”! Cît de limpede a ieșit la iveală orientarea *reală* a ziarului „Luci” — lichidatorismul său gol-goluț!

În coloanele unui organ legal, F.D. duce un război sistematic nu numai împotriva grevelor revoluționare de masă (ca să nu mai vorbim de insurecție), ci și împotriva oricărei agitații revoluționare în mase. În fond, F.D. merge mult mai departe decît V.A. (în nr. 56 din „Luci”), trădîndu-și deplina înrudire ideologică cu bundiștii, care „suprimă” din program revoluția. Iată unde duce refuzul lichidatorilor de a face „aprecierea momentului” într-un mod deschis, limpede, categoric; realitatea este că F.D. se limitează să repete aprecierea făcută de Larin, negînd condițiile *obiective*, care *cer* ca muncitorii să se organizeze în *vederea revoluției*, în vederea atragerii maselor în general și a țărănimii în special la mișcarea *revoluționară*.

Asupra articolelor lui F.D. vom mai reveni.

Scris înalte
de 12 (25) Ianuarie 1919

Publicat pentru prima oară în
1948, în ediția a 4-a
a Operelelor lui V. I. Lenin, vol. 18

Se tipărește după manuscris

PLANUL UNEI CUVÎNTĂRI ÎN CADRUL DISCUȚIEI LA BUGET¹⁷⁹

- I. Contradicția fundamentală: un buget „de efect“, „strălucit“ și mizeria nemaipomenită a maselor, ani de foamete nemaivăzută *în nici un* stat civilizat! Ergo* : „coșciuge poleite“, jefuirea maselor, stoarcere de biruri, sau în limbajul economiei politice: în Rusia, capitalismul continuă să fie un fenomen limitat la vîrfurile burgheziei, continuă să aibă în gospodăria moșierească un rol subordonat în comparație cu aservirea și cu claca, continuă să rămînă un fenomen de suprafață și nu îmbunătățește sistemul de gospodărie al tuturor maselor și dezvoltarea forțelor lor de producție, ca în Occident.
- Tocmai această contradicție fundamentală explică situația revoluționară din Rusia și noi trebuie să ilustrăm această contradicție fundamentală.
- II. Rusia a mai văzut bugete strălucite (pe vremea lui Witte). Și pe atunci au existat „fonduri disponibile“, și pe atunci s-a recurs la fanfaronadă în fața Europei, la o intensă Auspumpen** de la burghezia europeană. Și care a fost rezultatul? *Falimentul*.
- III. Bugetul actual marchează, desigur, „un anumit progres“ (ca și capitalismul rusesc, de altfel); ba bine că nu! Dacă n-ar înainta cu pas de melc, sistemul

* — Prin urmare. — Nota trad.

** — pompare de împrumuturi. — Nota trad.

financiar s-ar prăbuși în mai puțin de un an! Esențialul însă este că „progresul vostru“ moșieresc se realizează cu pași de melc.

Aceleași sume fabuloase ($\frac{3}{4}$) pentru clica militaristă, poliție etc., adică pentru clasa guvernantă — clasa iobăgiștilor.

Aceași alcoolizare a țăranului (800 000 000), aceeași povară a impozitelor indirecte (57%). *Se va vorbi mai pe larg de impozitele indirecte.*

IV. Unii spun: și în Europa este aproape la fel. Acest „aproape“ spune totul, domnilor!

În primul rînd, Europa a străbătut deja, încă acum vreo 100 de ani, etapa eliberării de sub jugul feudalilor etc. cu mijloace revoluționare eroice. Rusia n-a străbătut încă această etapă.

În al doilea rînd, în Europa nivelul de dezvoltare al forțelor de producție e cu totul *altul*.

Cheltuieli-
le statului
raportate

la 1 locuitor în Rusia — 13 r. [3 208—1 000] În America (S.U.) — 14 r. (2 208 : 172).

Valoarea
produselor
agricultu-
rii

— 3 $\frac{1}{4}$ r. [$>\frac{1}{3}$] (circa 12%) — 136 r. (12%)
3 $\frac{1}{4}$ %

V. Aceeași comparație în ceea ce-i privește pe muncitori.

Marea industrie
în Rusia

1908

salarii 555.6 mil. r.: 2.253 milioane de
muncitori = 246 r.

1910
 în America
 3 427.₀ mil. dol.: 6.₈ milioane de
 muncitori = 518 dol.
 = 1 036 r.
 de patru ori mai mult

Productivitatea muncii:

în Rusia
 4 650.₈ mil. r.: 2.₂₅ milioane de
 muncitori = 2 063 r.

în America
 20 672.₀ mil. dol.: 6.₆₁ milioane de
 muncitori = 3 125 dol.
 41 344 mil. r. = 6 250 r.

de trei ori mai mult

Idem în ceea ce-i privește pe muncitorii feroviari:

în Rusia 321.₅ mil. r.: 844 218 = 381 r.
 în America 1 143.₇ „ dol.: 1 699 420 = 673 dol.
 = 1 346 r.

de patru ori mai mult.

VI. Recolta de grâu în Rusia (1905—1909):

43 de puduri la 1 deseatină
 (pag. 651 din „Anuarul ziarului «Reci»“) Austria: 89 „ „ „ „
 Indiile de est: 55
 Anglia: 156

Consumul de grâu

(„Anuarul ziarului «Reci»“, pag. 654) În Rusia 1904/5—1908/9... 3.₈ puduri
 În America (1910) cca 13.₃ puduri
 total grâne în Rusia ... 17.₀ puduri

[Un bushell
reprezintă,
pare-se, circa
2 puduri] America circa 40 puduri

VII. Consumul de fontă

(pag. 570 din
„Statistical
abstract“) în Rusia pe cap
de locuitor = 1.25 puduri
în America 1910 17.5 „

VIII. Cum a scăpat America de sclavagism?

IX. Veniturile și cheltuielile țăranilor
comitetele pentru problemele agriculturii,
Duma a II-a, pag. 1 212 ¹⁸⁰.

Mizerie, murdărie, foamete, stoarcere de biruri.
Date învechite? Nu. Foametea din 1911.

Foamete într-o serie de gu-
bernii în 1912.

X. Cauzele?

Moșierii feu- 30 000—70 000 000 de deseține
dali apasă. 10 000 000—70 000 000 de deseține

Marea proprie-
tate funciară.
Uralul.

VS*	1—2 000 deseține	
	300 à** 7	181

XI. Consiliul de stat VS marea proprietate funciară.

XII. Bugetul trebuie să fie respins. Formula de trecere la ordinea de zi

1) este bugetul unui stat feudal, care irosește forțele de producție ale poporului, duce masele poporului la ruină, mizerie și foamete, frânează dezvoltarea capitalismului, care rămîne un fenomen limitat la vîrfurile burgheziei

[Duma a II-a, 959,
NB
Duma a III-a, 662 ¹⁸².

* — versus = față de. — Nota red.

** — a cite. — Nota red.

- 2) impozitele indirecte — taxele vamale —, alcoolizarea
- 3) bugetul sprijină regimul autocrat-birocrațic și pe moșierii feudali
- 4) regulamentul din 8. III.¹⁸³

XIII. Rusia între Europa și Asia înaintată, democratică.

[Mijloace eroice de prefacere democratică.]

*Scris în perioada ianuarie —
prima jumătate a lunii mai 1913*

*Se publică pentru prima oară,
după manuscris*

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Iulie 1912 — februarie 1913)

1912

SCRISORI CĂTRE C. HUYSMANS,
SECRETARUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL

Mențiuni sumare cu privire la aceste scrisori, datînd din septembrie-noiembrie 1912, se găsesc în registrul de intrare și ieșire al Biroului socialist internațional; fotocopiile unora dintre paginile acestui registru se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

În aceste scrisori, V. I. Lenin anunța că, în legătură cu alegerile pentru Duma a IV-a de stat, nu poate participa la ședința Biroului socialist internațional, arăta cum se desfășoară pregătirile pentru Congresul de la Basel al Internaționalei a II-a, comunica rezultatele alegerilor pentru Duma a IV-a de stat în gubernia Moscova, ruga să i se trimită datele necesare pentru a informa C.C. al P.M.S.D.R. asupra celor discutate și hotărîte în ultima ședință a Biroului socialist internațional.

UN ARTICOL CONSACRAT CRITICII BOICOTISMULUI

Articolul consacrat criticii boicotismului urma să apară în „Zvezda” sau în „Nevskaia Zvezda”, care i-a luat locul. Articolul a fost scris înainte de interzicerea ziarului „Nevskaia Zvezda”, adică înainte de 5 (18) octombrie 1912.

Despre acest articol vorbește V. I. Lenin în scrisoarea sa din 9 (22) februarie 1913 către M. A. Saveliev: „E foarte multă vreme de cînd ți-am scris că la «Zvezda», în afară de articolul «Dezbatări în jurul politicii muncitorești liberale din Anglia», au mai rămas articolul «Două utopii» și unul consacrat criticii boicotismului (împotriva lui Amfiteatrov, titlul nu mi-l mai amintesc). Te rog din nou să le găsești și să mi le trimiți” (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 63).

O SCRISOARE CĂTRE M. A. SAVELIEV

Această scrisoare, scrisă după data de 5 (18) octombrie 1912, este menționată în scrisoarea lui V. I. Lenin către M. A. Saveliev din 9 (22) februarie 1913 (vezi Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 63).

RAPORT CU PRIVIRE LA ALEGERILE
PENTRU DUMA A IV-A DE STAT,
PREZENTAT BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL

Acest raport a fost scris de V. I. Lenin înainte de 11 (24) noiembrie 1912. El este menționat într-o scrisoare a lui V. I. Lenin către L. B. Kamenev (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

„CLASA MUNCITOARE
ȘI REPREZENTANȚA EI «PARLAMENTARĂ»“.
ARTICOLUL II ȘI ARTICOLUL IV

În prima jumătate a lunii decembrie 1912, V. I. Lenin scrie o serie de articole intitulate „Clasa muncitoare și reprezentanța ei «parlamentară»“. Dar pe vremea aceea a fost publicat numai primul articol („Pravda“ nr. 191 din 12 decembrie 1912). În 1954 au fost găsite încă două manuscrise de articole, avînd în subtitlu mențiunile făcute de Lenin: „articolul al treilea“ și „articolul al cincilea“. De soarta articolului al doilea și a celui de-al patrulea nu se știe deocamdată nimic.

1912 - 1913

UN ARTICOL DESPRE CONTRAREVOLUȚIONARISMUL
BURGHEZIEI LIBERALE

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează pagina a patra (ultima) a manuscrisului acestui articol.

1913

SCRISOARE DE RECOMANDARE
DATA LUI G. M. VEAZMENSKI
CĂTRE N. V. KUZNEȚOV

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Veazmenski, scrisă după data de 9 (22) ianuarie 1913, Lenin îi comunica: „Anexez scrisoarea către tov. Kuznețov pe care mi-ați cerut-o“ („Culegeri din

Lenin". vol. XIII, pag. 215). După cât se pare, în scrisoarea de recomandare către N. V. Kuznețov, Lenin îl ruga pe acesta să-i predea lui G. M. Veazmenski publicații social-democrate ilegale pentru arhiva socialistă din Berlin.

PROIECT DE CUVÎNTARE
ÎN CADRUL DISCUȚIEI LA BUGET,
PE CARE URMA S-O ROSTEASCĂ
UN DEPUTAT SOCIAL-DEMOCRAT
ÎN DUMA A IV-A DE STAT

Acest proiect de cuvîntare a fost scris de Lenin în perioada ianuarie — prima jumătate a lunii mai 1913. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează paginile 11—12 și 19—20 din manuscrisul proiectului de cuvîntare.

„RĂSPUNS LUI MAEVSKI“, „BULGAKOV DESPRE ȚĂRANI“
ȘI DOUĂ ARTICOLE DESPRE MORALITATE

Aceste articole sînt pomenite de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 8 (21) februarie 1913 către redacția ziarului „Pravda“, în care el roagă să fie predate revistei „Prosvetșenie“ (vezi Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 61).

În scrisoarea sa din 9 (22) februarie 1913 către M. A. Saveliev, Lenin scria : „Și la «Pravda» se află o serie de articole care nu sînt folosite acolo. Te rog foarte mult să le găsești și să le aranjezi sub formă de însemnări ale unui publicist, semnate, să zicem, T... Însemnările să fie întocmite cam așa : I. Răspuns lui Maevski (articolul din «Luci» despre lichidatorism). — (Acum această temă este cu atît mai necesară, cu cît în nr. 234 al «Pravdei» Dnevnițki și Plehanov au făcut notă discordantă). II. Bulgakov despre țărani în «Russkaia Mișl» (nu-mi amintesc titlul). III. Despre moralitate (două articole mici)...“ (Op. cit., pag. 63).

O SCRISOARE CĂTRE DEMIAN BEDNII

Conținutul acestei scrisori ne este cunoscut din scrisoarea de răspuns pe care Demian Bednii a trimis-o lui V. I. Lenin la 12 (25) februarie 1913. În scrisoarea sa, Lenin îl întreba pe Demian Bednii cum merge treaba la redacția „Pravdei“, la revista „Prosvetșenie“, care este atitudinea lui față de machiști și de vperediști, subliniind, totodată, necesitatea unor metode „colectiv-marxiste“ în munca redacției ziarului „Pravda“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism).

LISTA PUBLICAȚIILOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN

REVISTA „PROSVEȘCENIE“

Nr. 8—9 din iulie-august 1912

Nr. 1 din ianuarie 1913

Nr. 2 din februarie 1913

„RABOCEAIA GAZETA“

Nr. 9 din 12 august (30 iulie) 1912

ZIARUL „SOȚIAL-DEMOKRAT“

Nr. 28—29 din 18 (5) noiembrie 1912

Nr. 30 din 25 (12) ianuarie 1913

LISTĂ DE LUCRĂRI
CARE S-AR PUTEA SĂ FIE ALE LUI
V. I. LENIN

„DUPĂ ALEGERI“

Articolul „După alegeri“ a fost publicat în ziarul „Pravda“ nr. 167 din 13 (26) noiembrie 1912. În cuprinsul lui este explicată tactica bolșevicilor în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. Prin conținutul său, articolul „După alegeri“ prezintă unele asemănări cu lucrările consacrate de Lenin alegerilor pentru Duma a IV-a — „Unele concluzii în legătură cu mobilizarea în vederea alegerilor“, „Pe scurt despre «cadetofagie»“, „Bilanțul alegerilor“ etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 324—329; volumul de față, pag. 68—75, 350—378). În acest articol este reprodusă, după ziarul „Reci“, o declarație făcută de cadetul Gredescul, pe care Lenin o folosește pentru a caracteriza contrarevoluționarismul cadeților și o citează într-o serie de articole scrise în acea perioadă: „O mică precizare“, „Partid ilegal și activitate legală“ etc. (vezi volumul de față, pag. 25—26, 191—201).

„TRUDOVICII ȘI SOCIAL-DEMOCRAȚII“

Acest articol a fost publicat în ziarul „Pravda“ nr. 174 din 21 noiembrie (4 decembrie) 1912. Problemele tratate în articolul „Trudovicii și social-democrații“ — caracterizarea trudovicilor, demascarea contrarevoluționarismului liberalilor-cadeți, definirea sarcinilor social-democrației față de trudovici — coincid cu cele tratate de Lenin în articolele „Țărâניה și alegerile pentru Duma a IV-a“, „Liberalismul și democrația“, „Trudovicii și democrația muncitorească“ etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 209—211, 250—259, 280—287). Unele pasaje din articolul „Trudovicii și social-democrații“ coincid cu textul corespunzător din aceste lucrări ale lui Lenin.

ADNOTARI

- 1 Articolul „Răscoale în armată și în flotă” a fost publicat în ziarul „Raboceaia Gazeta” nr. 9 din 30 iulie (12 august) 1912.

„Raboceaia Gazeta” — organ popular ilegal al bolșevicilor ; a apărut neperiodic, la Paris, începînd de la 30 octombrie (12 noiembrie) 1910 și pînă la 30 iulie (12 august) 1912 ; au fost scoase în total 9 numere. Ziarul „Raboceaia Gazeta” a fost fondat din inițiativa lui V. I. Lenin. Editarea lui a fost hotărîtă în mod oficial la consfătuirea unor reprezentanți ai P.M.S.D.R. — bolșevici, menșevici-partiiți, reprezentanți ai fracțiunii social-democrate din Duma ș.a. — care a avut loc în timpul Congresului socialist internațional de la Copenhaga (din august 1910). La aceasta consfătuire au participat : V. I. Lenin, G. V. Plehanov, A. M. Kollontai, A. V. Lunacearski, N. G. Poletaev, I. P. Pokrovski și alții.

„Raboceaia Gazeta” era condusă și redactată de Lenin. La acest ziar au colaborat bolșevicii S. I. Gopner, P. A. Djaparidze, N. A. Semașko, S. G. Șaumian etc., precum și o serie de menșevici-partiiți. Secretar de redacție era N. K. Krupskaia. Un însemnat aport material a primit acest ziar din partea lui A. M. Gorki. În cadrul grupurilor bolșevice din străinătate au fost create cercuri de sprijinire a ziarului, care îi acordau acestuia un important sprijin material și ajutau la transportarea lui în Rusia. Ziarul „Raboceaia Gazeta” a luptat pentru menținerea și întărirea partidului marxist ilegal, împotriva menșevicilor-lichidatori, otzoviștilor și troșkiștilor ; el a apărat tactica revoluționară și a contribuit la pregătirea ideologică a clasei muncitoare din Rusia în vederea unei noi revoluții. În coloanele lui erau larg dezbătute problemele vieții de partid din Rusia și ale mișcării socialiste internaționale. În „Raboceaia Gazeta” au fost publicate 14 articole ale lui Lenin, dintre care menționăm „Învățămintele revoluției”, „Începutul demonstrațiilor”, „Tolstoi și lupta proletară”, „Ivan Vasilievici Babușkin”, „Cincizeci de ani de la desființarea iobăgiei”, „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a”. Ziarul se bucura de o mare popularitate

în rîndurile muncitorilor din Rusia ; tirajul lui se ridica pînă la 6 000 de exemplare. Muncitorii l-au sprijinit materialicește prin colecte de bani și au colaborat activ la editarea lui. La rubricile „Viața de partid“, „Scrisori din țară“, ziarul publica regulat scrisori și corespondențe trimise de muncitori sau de organizații locale de partid.

„Raboceaia Gazeta“ a avut un rol important în pregătirea celei de-a VI-a Conferințe generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. (ianuarie 1912). Conferința, avînd în vedere că ziarul „Raboceaia Gazeta“ a apărut cu hotărîre și consecvență partidul și partinitatea, l-a declarat organ oficial al C.C. al P.M.S.D.R. — 1.

2 „*Golos Moskvî*“ — cotidian, organul de presă al partidului octombriștilor ; a apărut la Moscova din 1906 pînă în 1915. — 1.

3 *Socialiștii-revoluționari* (eserii) — partid mic-burghez din Rusia ; a luat ființă la sfîrșitul anului 1901 — începutul anului 1902, prin fuzionarea mai multor grupuri și cercuri narodnice. Eserii nu vedeau deosebirea de clasă dintre proletar și micul proprietar ; ei estompau diferențierea de clasă și contradicțiile din sînul țărănimii, negau rolul conducător al proletariatului în revoluție. Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste și revizioniste. Eserii, spunea Lenin, încearcă să cîrpească „găurile narodnicismului cu peticele «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului“ (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 283).

Programul agrar al eserilor prevedea desființarea proprietății private asupra pămîntului și trecerea lui la dispoziția obștilor, înfăptuirea folosinței „egalitare“ a pămîntului, bazată pe „principiul muncii“, precum și dezvoltarea cooperăției. În acest program, pe care eserii îl numeau program de „socializare a pămîntului“, nu era în realitate nimic socialist. Analizînd programul eserilor, V. I. Lenin a arătat că menținerea producției de mărfuri și a gospodăriei individuale pe pămîntul comun nu înlătură dominația capitalului, nu izbăvește pe țărani muncitori de exploatare și de primejdia ruinării ; în condițiile capitalismului, țărani cu gospodărie mică nu-și pot găsi salvarea nici în cooperăție, pentru că ea servește la îmbogățirea burgheziei sătești. În același timp, Lenin releva că, fără a fi socialistă, revendicarea introducerii folosinței egalitare a pămîntului avea un caracter democrat-revoluționar, istoricește progresist, deoarece era îndreptată împotriva proprietății funciare moșierești, reacționare.

Partidul bolșevic a demascat încercările eserilor de a se deghiza în socialiști, a dus împotriva lor o luptă perseverentă în vederea cîștigării țărănimii, a arătat cît de dăunătoare este pentru mișcarea muncitorească tactica terorii individuale, folosită de ei. Totodată, în anumite condiții, bolșevicii consimțeau să

încheie cu eserii acorduri vremelnice în lupta împotriva țarismului.

Lipsa de omogenitate a țărănimii ca clasă a determinat nestatornicia politică și ideologică și fărâmițarea organizatorică a partidului eserilor, permanentele lui oscilări între burghezia liberală și proletariat. Încă în timpul primei revoluții ruse s-a desprins din partidul eserilor aripa dreaptă, care a format Partidul socialist-populist al muncii, partid legal, care prin concepțiile sale se apropia de cadeți, și aripa stângă, care a format uniunea semianarhistă a „maximaliștilor”. În perioada reacțiunii stolîpiniste, partidul eserilor a trecut printr-un proces de totală descompunere ideologică și organizatorică. În anii primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.

După victoria revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, eserii împreună cu menșevicii și cu cadeții au constituit principalul sprijin al Guvernului provizoriu burghezo-moșieresc contrarevoluționar, iar liderii partidului lor (Kerenski, Avksentiev, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea țărănimii cu privire la lichidarea proprietății moșierești, s-a pronunțat pentru menținerea proprietății moșierești asupra pământului; miniștrii eseri din Guvernul provizoriu trimiteau detașamente de represiune împotriva țăranilor care ocupau pământurile moșierești.

La sfârșitul lunii noiembrie 1917, aripa stângă a eserilor a format un partid aparte — partidul eserilor de stînga. Căutînd să-și mențină influența în rîndurile maselor țărănești, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică și au încheiat un acord cu bolșevicii, dar curînd după aceea au pășit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, eserii au desfășurat o activitate subversivă contrarevoluționară, au dat sprijin activ intervenționiștilor și albgardiștilor, au participat la comploturi contrarevoluționare și au organizat acte teroriste împotriva lucrătorilor Statului sovietic și a militanților partidului comunist. După terminarea războiului civil, eserii și-au continuat activitatea lor dușmănoasă împotriva Statului sovietic, atît în interiorul țării cît și în tabăra emigranților albgardiști. — 2.

- 4 „*Turkestanskije Vedomosti*” — ziar oficial; pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost organul de presă al guvernămîntului general; a apărut la Tașkent din aprilie 1870 pînă în decembrie 1917, mai întîi o dată pe săptămînă, din 1893 de două ori pe săptămînă, din 1904 de patru ori pe săptămînă, iar din 1907 (de la nr. 97) zilnic. — 2.

- 5 *Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.* a avut loc la Praga în zilele de 5-17 (18—30) ianuarie 1912. În total s-au ținut 23 de ședințe. Ședințele conferinței au avut loc în

Casa poporului, la sediul redacției unui ziar social-democrat ceh.

La conferință au fost reprezentate peste 20 de organizații de partid. La lucrările ei au participat delegați din Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolaev, Kazan, Kiev, Ekaterinoslav, Dvinsk și Vilno. Prigoana polițienească și alte dificultăți au împiedicat sosirea la conferință a delegaților din partea organizațiilor de partid din Ekaterinburg, Tiumen, Ufa, Samara, Nijni-Novgorod, Sormovo, Lugansk, Rostov pe Don, Barnaul etc. Aceste organizații au trimis declarații scrise prin care își dădeau adevărul la conferință. La conferință au participat reprezentanți ai Organului Central — ziarul „Soșial-Demokrat“, ai redacției ziarului „Rabocœia Gazeta“, ai Comitetului organizației din străinătate și ai grupului de transporturi al C.C. al P.M.S.D.R. Toți delegații erau bolșevici, cu excepția a doi menșevici-partiți.

Printre delegații la conferință se numărau G. K. Ordjonikidze din partea organizației din Tiflis, S. S. Spaudarian din partea organizației din Baku, E. P. Onufriev din partea organizației din Petersburg, F. I. Goloșcekin din partea organizației din Moscova. Comitetul organizației din străinătate era reprezentat prin N. A. Semașko, iar grupul de transporturi al C.C. prin I. A. Piatnički.

V. I. Lenin a participat la conferință ca delegat din partea redacției Organului Central.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: 1) Rapoarte (raportul Comisiei de organizare din Rusia, rapoartele organizațiilor locale, raportul Organului Central etc.); 2) Constituirea conferinței; 3) Despre momentul actual și sarcinile partidului; 4) Alegerile pentru Duma a IV-a de stat; 5) Despre fracțiunea din Dumă; 6) Asigurările sociale de stat pentru muncitori; 7) Mișcarea grevistă și sindicatele; 8) „Campania de petiții“; 9) Despre lichidatorism; 10) Sarcinile social-democraților în lupta împotriva foametei; 11) Literatura de partid; 12) Probleme organizatorice; 13) Munca de partid în străinătate; 14) Alegeri; 15) Diverse.

Conferința a fost condusă de Lenin. El a luat cuvântul la deschiderea ei, în problema constituirii conferinței, a prezentat rapoartele cu privire la momentul actual și sarcinile partidului și cu privire la activitatea Biroului socialist internațional, a făcut o serie de comunicări, a luat parte la dezbaterile în legătură cu activitatea Organului Central, sarcinile social-democrației în lupta împotriva foametei, problema organizatorică, activitatea organizației de partid din străinătate și în legătură cu o serie de alte probleme, a făcut însemnări pe marginea rapoartelor organizațiilor locale. Lenin a întocmit proiecte de rezoluții în toate problemele importante de pe ordinea de zi a conferinței. El a redactat minuțios rezoluțiile adoptate de conferință. Procesele-verbale ale conferinței nu au fost găsite

pînă în prezent. Însemnările care s-au păstrat de la unele ședințe sînt extrem de fragmentare și imperfecte.

În prima ședință a conferinței a fost ascultat raportul de activitate al Comisiei de Organizare din Rusia (C.O.R.) pentru convocarea conferinței, prezentat de G. K. Ordjonikidze. La propunerea lui Lenin, în rezoluția adoptată la acest raport conferința a relevat importanța deosebită a muncii depuse de C.O.R. pentru unirea tuturor organizațiilor de partid din Rusia și pentru refacerea partidului (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 139). Deoarece la conferință erau reprezentate aproape toate organizațiile de partid care activau în Rusia, într-o rezoluție specială conferința a declarat că „se constituie ca conferință generală a P.M.S.D.R., care este organul suprem al partidului“. Conferința de la Praga a avut, de fapt, rolul unui congres al partidului.

Conferința a adoptat o rezoluție specială în problema absenței delegaților din partea centrelor naționale. Organizațiile social-democrate naționale au fost de repetate ori invitate la conferință, dar organele lor de conducere — Comitetul Central al Bundului, Conducerea centrală a social-democrației din Polonia și Lituania, Comitetul Central al Social-democrației din Ținutul leton — nu numai că au refuzat să participe la lucrările conferinței, dar au desfășurat și o campanie pentru nerecunoașterea ei. Conferința a declarat că întreaga răspundere pentru absența reprezentanților organizațiilor social-democrate naționale revine organelor lor de conducere. Ea a însărcinat Comitetul Central al P.M.S.D.R. să urmărească neîncetat stabilirea unor relații normale cu organizațiile naționale și și-a exprimat convingerea că, „în pofida tuturor piedicilor, muncitorii social-democrați aparținînd tuturor naționalităților din Rusia vor lupta strîns uniți, umăr la umăr, pentru cauza proletară și împotriva tuturor dușmanilor clasei muncitoare“ (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 142).

Raportul lui Lenin „Cu privire la momentul actual și sarcinile partidului“ și rezoluția adoptată de conferință la acest raport conțineau o analiză profundă a situației politice din țară și subliniau creșterea stării de spirit revoluționare a maselor. Conferința a arătat că sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine țărănimea, continuă să fie sarcina revoluției democratice în Rusia.

Conferința a examinat rapoartele prezentate de organizațiile locale. Ea a relevat că în organizațiile locale munca de partid se desfășoară în spiritul apărării și întăririi organizațiilor și grupurilor ilegale de partid, în spiritul luptei împotriva lichidatorismului. Conferința a stabilit ca este necesar să fie intensificată activitatea social-democrată în organizațiile muncitorești de masă legale.

Principala operă a conferinței a fost curățirea partidului de oportuniști. Rezoluțiile „Cu privire la lichidatorism și la grupul

lichidatorilor“ și „Cu privire la organizația de partid din străinătate“, adoptate de conferința, au avut o mare însemnătate principială și practică. Lichidatorii se grupau în jurul revistelor legale „Nașa Zarea“ și „Delo Jizni“. Conferința a declarat ca, „prin comportarea sa, grupul de la «Nașa Zarea» și «Delo Jizni» s-a pus definitiv în afara partidului“. Lichidatorii au fost excluși din P.M.S.D.R. Conferința a condamnat activitatea grupurilor antipartinice din străinătate: menșevicii-goloșiști, vperedişti și troțkiștii. Ea a declarat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o singură organizație de partid, care să-și desfășoare sub controlul și sub conducerea C.C. activitatea de sprijinire a partidului, și a arătat că grupurile din străinătate „care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică Comitetului Central, și care provoacă dezorganizare stabilind relații separate cu Rusia, peste capul C.C., nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.“ Aceste rezoluții au jucat un rol deosebit de important în întărirea unității partidului marxist din Rusia.

Problema participării la alegerile pentru Duma a IV-a de stat a ocupat un loc important în lucrările conferinței. Conferința a subliniat că sarcina principală a partidului în alegeri și a fracțiunii social-democrate în cadrul Dumei o constituie propaganda socialista de clasă și organizarea clasei muncitoare. Ea a arătat că lozincile principale ale partidului în alegerile pentru Dumă sînt revendicările fundamentale cuprinse în programul-minimum: republica democratică, ziua de lucru de opt ore, confiscarea tuturor pămînturilor moșierești.

Conferința a conexas două puncte de pe ordinea de zi: punctul referitor la problemele organizatorice și cel referitor la mișcarea grevistă și cea sindicală. La aceste două puncte a fost adoptată o rezoluție comună: „Cu privire la caracterul și formele organizatorice ale muncii de partid“. În cuvîntarea rostită în problema organizatorică, Lenin a arătat specificul formelor muncii organizatorice pe care le impuneau sarcinile din acel moment. Crearea unor celule de partid elastice, mobile, cu un număr mic de membri, a spus Lenin, trebuie să asigure promovarea liniei partidului în fiecare domeniu de activitate legală și să imprime întregii activități legale spiritul partinității. Lenin a arătat cît de important este ca organizațiile de partid să folosească cu pricepere toate formele de activitate legală, și în primul rînd activitatea fracțiunii din Duma, a sindicatelor și a asociațiilor muncitorești legale. Toate propunerile făcute de Lenin în cuvîntarea sa în problema organizatorică au fost incluse în rezoluția adoptată de conferință.

Conferința a aprobat proiectul de modificări, propus de Lenin, din statutul de organizare a partidului, care fusese adoptat în 1907 la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului. Organ Central al partidului a fost declarat la conferință ziarul „Soșial-Demokrat“. Lenin a fost ales în redacția Organului Central.

În raportul cu privire la Biroul socialist internațional și în răspunsurile date la întrebările delegaților, Lenin a informat amănunțit conferința asupra activității B.S.I. El a stăruit îndeosebi asupra stării de lucruri din rîndurile social-democrației germane, asupra luptei dintre social-democrații revoluționari și reformiști, arătînd că în social-democrația germană, aparent unitară, s-au format curente diferite care „caută să răzbată la suprafață” și că un conflict între reformiști și social-democrații revoluționari este inevitabil. El a criticat cu asprime atitudinea oportunistă a unora dintre membrii delegației germane din B.S.I.

Conferința a adoptat o serie de rezoluții importante cu privire la problemele internaționale. Ea a subliniat însemnătatea mondială a luptei revoluționare a poporului chinez, care aduce libertate Asiei și subminează dominația burgheziei europene; a protestat împotriva politicii de silnicie a țarismului și a imperialismului englez față de Persia (Iran); a relevat că muncitorii din Rusia și din Finlanda au sarcini comune în lupta împotriva țarismului rus și a burgheziei contrarevoluționare. Delegații la conferință au adresat social-democrației germane un mesaj de salut cu prilejul victoriei repurtate de ea în alegerile pentru Reichstag; din însărcinarea conferinței, mesajul a fost scris de Lenin. În aceste hotărîri ale conferinței și-au găsit o vie reflecție principiile internaționalismului proletar.

La Conferința de la Praga a fost ales Comitetul Central al partidului. Din C.C. făceau parte: V. I. Lenin, F. I. Goloșcekin, G. K. Ordjonikidze, S. S. Spandarian și alții. Conferința a acordat Comitetului Central dreptul de a face cooptări. Chiar în prima ședință a C.C., ținută în timpul lucrărilor conferinței, a fost cooptat în Comitetul Central I. V. Stalin. Pentru eventualitatea arestării vreunuia dintre membrii Comitetului Central au fost aleși ca membri supleanți ai C.C.: A. S. Bubnov, M. I. Kalinin, E. D. Stasova, S. G. Șaumian. Ulterior au fost cooptați în Comitetul Central G. I. Petrovski și I. M. Sverdlov. Pentru conducerea activității revoluționare în Rusia a fost creat un centru practic: Biroul din Rusia al C.C. Lenin a fost ales reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional.

Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a avut un rol excepțional în construirea partidului bolșevic, partid de tip nou. Ea a făcut bilanțul unei întregi perioade istorice a luptei bolșevicilor împotriva menșevicilor, consfințind victoria bolșevicilor. Menșevicii-lichidatori au fost izgoniți din partid. În jurul hotărîrilor conferinței s-au unit organizațiile locale de partid. Conferința a întărit partidul ca organizație pe întreaga Rusie. Ea a definit linia politică și tactica partidului în condițiile noului avînt revoluționar. Curățindu-și rîndurile de oportuniști, partidul bolșevic s-a situat în fruntea noului și puternicului avînt al luptei revoluționare a maselor populare. Conferința de la Praga a avut o mare însemnătate internațională. Ea a dat

elementelor revoluționare din partidele Internaționalei a II-a un exemplu de luptă hotărâtă împotriva oportunismului, mergând pînă la ruptura organizatorică totală cu oportuniștii. — 2.

- 6 *Organul Central al P.M.S.D.R., „Soțial-Demokrat“, ziar ilegal*, a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr, pregătit de bolșevici și tipărit parțial într-o tipografie particulară din Vilno, a fost confiscat de ohrana țaristă. Curînd după aceea, la Petersburg s-a făcut o nouă încercare de a scoate ziarul, dar și de data aceasta cea mai mare parte din tiraj a încăput pe mâinile jandarmilor. Numerele următoare au apărut în străinătate: nr. 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) la Paris, iar nr. 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) la Geneva. Au apărut în total 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente.

Potrivit unei hotărîri a C.C. al P.M.S.D.R. ales la Congresul al V-lea (de la Londra), redacția ziarului „Soțial-Demokrat“ era alcătuită din reprezentanți ai bolșevicilor, menșevicilor și ai social-democraților polonezi. Conducătorul de fapt al ziarului era V. I. Lenin. Articolele sale ocupau un loc central în cuprinsul ziarului. În „Soțial-Demokrat“ au fost publicate peste 80 de articole și note scrise de Lenin.

În cadrul redacției acestui ziar, Lenin a luptat pentru promovarea unei linii bolșevice consecvente împotriva menșevicilor-lichidatori. O parte din redacție (Kamenev și Zinoviev) a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, încercînd să zădărnicească aplicarea liniei leniniste. Redactorii menșevici Martov și Dan, sabotînd munca în cadrul redacției Organului Central, susțineau în același timp fățiș lichidatorismul în ziarul „Golos Soțial-Demokrata“; ei împiedicau pe menșevicii-partiiți să colaboreze la Organul Central. Lupta intransigentă a lui Lenin împotriva lichidatorilor a dus, în iunie 1911, la ieșirea din redacție a lui Martov și Dan. Începînd din decembrie 1911, ziarul „Soțial-Demokrat“ a fost redactat de V. I. Lenin.

În anii grei ai reacțiunii și în pericada noului avînt al mișcării revoluționare, ziarul „Soțial-Demokrat“ a jucat un rol important în lupta bolșevicilor împotriva lichidatorilor, troțkiștilor și otzoviștilor, pentru menținerea partidului marxist ilegal, pentru întărirea unității lui și a legăturii lui cu masele.

În anii primului război mondial, ziarul „Soțial-Demokrat“ ca Organ Central al partidului bolșevic, a avut un rol extrem de important în propagarea lozincilor bolșevice în problema războiului, păcii și revoluției. În coloanele acestui ziar a fost publicat articolul lui Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei“, în care el a formulat pentru prima oară concluzia cu privire la posibilitatea victoriei socialismului la început în cîteva țări capitaliste sau chiar într-una singură. Răspîndirea ziarului „Soțial-Demokrat“ în Rusia și reproducerea principalelor articole apărute în el de către ziarele bolșevice locale au

contribuit la luminarea politică și la educarea proletariatului din Rusia în spiritul internaționalismului, la pregătirea maselor pentru revoluție.

Acordînd o înaltă apreciere serviciilor aduse de „Soțial-Demokrat“ în perioada primului război mondial, V. I. Lenin a scris mai târziu că „orice muncitor conștient care dorește să înțeleagă dezvoltarea ideilor revoluției socialiste internaționale și a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917 trebuie neapărat să cunoască articolele apărute în el“ (Opere, vol. 27, Editura politică, 1959, pag. 205). — 2.

7 „*Nevski Golos*“ — cotidian legal al menșevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg între 20 mai (2 iunie) și 31 august (13 septembrie) 1912. Au apărut în total 9 numere. Editat de către D. F. Kostrov, el apărea în locul ziarului „*Jivoe Delo*“. La „*Nevski Golos*“ au colaborat P. B. Akselrod, L. Martov, A. Martînov, I. Ceațki ș. a. — 3.

8 *Duma a IV-a de stat* și-a început activitatea la 15 (28) noiembrie 1912. Alegerile pentru Duma a IV-a de stat au avut loc în toamna anului 1912, pe baza legii electorale reacționare din 3 (16) iunie 1907, și au fost însoțite de o serie întreagă de măsuri guvernamentale menite să asigure în Dumă o majoritate ultrareacționară, convenabilă guvernului. Cîuțînd să rapească clasei muncitoare posibilitatea de a-și trimite reprezentanții în Dumă, guvernul punca tot felul de piedici alegerii deputaților muncitorimii, recurgea la falsificări grosolane, lua măsuri represive împotriva muncitorilor înaintați. Caracterizarea campaniei electorale pentru Duma a IV-a de stat și aprecierea compoziției de clasă și de partid a Dumei alese au fost făcute de V. I. Lenin în articolul „*Bilanțul alegerilor*“ (vezi volumul de față, pag. 350—378).

În Duma a IV-a de stat, partidele de dreapta și naționaliste aveau 185 de mandate, octombriștii — 98, cadeții — 59, progresiștii și naționaliștii burhezi — 69, trudovicii — 10 și social-democrații — 14. Reiese, așadar, că în Duma a IV-a (ca și în Duma a III-a) au existat două majorități contrarevoluționare: o majoritate formată din partidele de dreapta plus octombriștii (283 de voturi) și una formată din octombriști plus liberalii (226 de voturi).

Din fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a făceau parte 6 bolșevici: A. E. Badaev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoïlov, N. R. Șagov și R. V. Malinovski (care, după cum s-a stabilit ulterior, era provocator), 7 menșevici și un membru fără drepturi depline (E. I. Jagiello, deputat al orașului Varșovia), care a aderat la menșevici. Deputații bolșevici fuseseră aleși de muncitorii din principalele gubernii industriale, în care erau concentrate $\frac{4}{5}$ din proletariatul Rusiei. Deputații menșevici reprezentau în Duma regiuni neindustriale ale țării. Profitînd de mica lor superioritate nu-

merică în cadrul fracțiunii, menșevicii frînau activitatea ei, împiedicau adoptarea unei serii de hotărâri propuse de bolșevici. În octombrie 1913, în urma indicațiilor date de C.C. al partidului, deputații bolșevici s-au retras din fracțiunea social-democrată unită și au format o fracțiune bolșevică de sine stătătoare.

Lenin îndruma zi de zi activitatea deputaților bolșevici, învățându-i să folosească în mod revoluționar tribuna Dumei. Apărînd în Dumă punctul de vedere al partidului, deputații bolșevici proclamau în auzul întregii țări revendicările clasei muncitoare. Ei protestau împotriva pregătirii războiului imperialist, denunțau situația dezastruoasă a muncitorilor și a țăranilor, asupra națională. Demascînd politica antipopulară a țarismului, deputații bolșevici foloseau adesea o formă de propagandă ca aceea a prezentării de interpelări adresate guvernului în problemele de actualitate. În Duma a IV-a au fost prezentate interpelări cu privire la evenimentele de pe Lena, prigonirea sindicatelor muncitorești, interzicerea adunărilor și alegerilor în organele caselor de asigurări, explozia de la uzina din Ohta, maltratarea deținuților politici în închisori, repressiunile împotriva greviștilor, lock-outurile din fabricile textile etc. Dar activitatea parlamentarilor muncitorimii se lovea de împotrivirea înverșunată a majorității Dumei.

Duma de stat s-a dovedit incapabilă să rezolve marile probleme pe care le pune dezvoltarea obiectivă a țării; activitatea ei se reducea tot mai mult la o pălăvrăgeală sterilă. Activitatea legislativă a Dumei a IV-a a urmărit în bună parte consolidarea unor piloni ai absolutismului ca justiția, biserica, poliția.

Duma de stat a aprobat intrarea Rusiei în primul război mondial. În ședința Dumei din 26 iulie (8 august) 1914, reprezentanții tuturor fracțiunilor burghezo-moșierești au declarat că se unesc în jurul guvernului în vederea ducerii victorioase a războiului. Menșevicii și eserii s-au situat pe pozițiile defensismului. Numai partidul bolșevic a luat atitudine categorică împotriva războiului. Fracțiunea bolșevică a refuzat să voteze creditele de război și a început să desfășoare o propagandă revoluționară în mase. În noiembrie 1914, deputații bolșevici din Duma a IV-a au fost arestați și deferiți justiției. Cuvîntările curajoase rostite la proces de membrii fracțiunii bolșevice, care demascau absolutismul, au avut un rol important în desfășurarea propagandei antimilitariste, în revoluționarea conștiinței maselor muncitorești.

În august 1915, fracțiunile burghezo-moșierești din Duma a IV-a de stat au constituit așa-numitul „Bloc progresist”, în care au intrat peste jumătate din numărul total al membrilor Dumei. Acesta a fost, după cum spunea Lenin, un „bloc liberal-octombrist în vederea unei înțelegeri cu țarul pe baza unui program de reforme și a mobilizării industriei pentru înfrîngerea Germaniei” (Opere, vol. 21, Editura politică, 1958,

pag. 365). Pe măsura înrăutățirii situației militare a Rusiei, a accentuării ruinei economice și apropierii revoluției, liderii „Blocului progresist” au început să se arate nemulțumiți de politica țarismului și de incapacitatea guvernului de a duce războiul până la capăt. Ei au participat la pregătirea unei revoluții de palat pentru a instala în locul lui Nicolaie al II-lea un alt țar, care să fie mai pe placul burgheziei.

La 26 februarie (11 martie) 1917, țarul a declarat dizolvată Duma a IV-a de stat. Dar membrii ei, neîndrăznind să protesteze față, au hotărât să-și continue ședințele în mod neoficial. La 27 februarie (12 martie) ei au constituit, în vederea combaterii revoluției și a salvării monarhiei, un Comitet provizoriu al Dumei de stat, care, în înțelegere cu reprezentanții esero-menșevici ai Sovietului din Petrograd, a adoptat hotărârea de a crea Guvernul provizoriu burghez. Membrii Comitetului provizoriu al Dumei de stat se manifestau ca dușmani activi ai revoluției, iar în consfătuirile lor „neoficiale” cereau instaurarea unei dictaturi militare și desființarea Sovietelor. La 6 (19) octombrie 1917, sub presiunea maselor revoluționare, Guvernul provizoriu burghez a fost nevoit să declare dizolvată Duma de stat. — 5.

- 9 „*Platforma electorală a P.M.S.D.R.*” a fost scrisă de V. I. Lenin la Paris, la începutul lunii martie 1912. Ea a fost aprobată de Comitetul Central și editată în Rusia (la Tiflis), în foaie volantă, sub semnătura C.C. Foaia volantă a fost expediată în 18 localități, inclusiv în marile centre proletare. Retipărită după foaia volantă editată în Rusia, platforma electorală a apărut ca supliment la nr. 26 al ziarului „Soțial-Demokrat”. Ea a fost un document programatic combativ, care cuprindea o chemare la luptă pentru revoluție. Lenin atribuia o mare însemnătate platformei electorale a partidului și demasca încercările lichidatorilor de a lansa o platformă legală, oportunistă, „pentru alegeri”.

Trimițând redacției ziarului „Zvezda” o copie după foaia volantă „Platforma electorală a P.M.S.D.R.”, Lenin a făcut pe marginea ei următoarea însemnare: „Platforma de față se trimite numai pentru *informarea tuturor*, în special a *ticluitorilor* de platforme. Este timpul să se renunțe la *ticluirea* de platforme din moment ce *există* o platformă aprobată și editată de Comitetul Central (în Rusia *a și apărut* o foaie volantă cu această platformă; noi însă nu avem *decît un singur* exemplar și nu vi-l putem trimite; de aceea îl copiem și vă trimitem copia)” (Opere, vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 495). — 5.

- 10 Lenin se referă la amenințarea menșevicilor-lichidatori că vor prezenta în curia muncitorească liste proprii de candidați în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, în opoziție cu candidații bolșevici. El arată că discuțiile despre „candidaturi pa-

ralele" nu sînt decît încercări de intimidare, întreprinse de un cerc de intelectuali care s-au rupt de mișcarea muncitorească. Acest lucru a fost întru totul confirmat de felul cum s-au desfășurat alegerile în curia muncitorească. — 7.

- 11 Este vorba de C.C. al Social-democrației letone, care avea pe atunci o poziție împăciuitoare față de lichidatori.

Partidul muncitoresc social-democrat din Letonia a fost creat în iunie 1904, la primul său congres. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.L., din iunie 1905, a fost adoptat programul partidului și s-a hotărît ca P.M.S.D.L. să fuzioneze cu P.M.S.D.R. La Congresul al IV-lea (de unificare, din 1906) al P.M.S.D.R., partidul leton a intrat în P.M.S.D.R. ca organizație teritorială a acestuia. După congres a adoptat denumirea de Social-democrația din Ținutul leton. — 7.

- 12 *Bundul* („Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia“) a fost organizat în 1897, la Congresul de constituire al grupurilor social-democrate evreiești, care a avut loc la Vilno; el grupa în special elemente semiproletare ale meșteșugărimii evreiești din regiunile apusene ale Rusiei. La primul Congres al P.M.S.D.R. (1898), *Bundul* a intrat în acest partid „ca organizație autonomă, de sine stătătoare doar în problemele care privesc proletariatul evreiesc“ („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 14).

Bundul era purtătorul naționalismului și al separatismului în rîndurile mișcării muncitorești din Rusia. În aprilie 1901, Congresul al IV-lea al *Bundului* a hotărît să modifice relațiile organizatorice dintre el și P.M.S.D.R., stabilite de primul Congres al P.M.S.D.R. Într-una din rezoluțiile sale, congresul *Bundului* a declarat că consideră P.M.S.D.R. drept o uniune federativă de organizații naționale și că *Bundul* trebuie să fie o parte federativă a P.M.S.D.R.

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., după ce i-a fost respinsă cererea de a fi recunoscut drept unicul reprezentant al proletariatului evreiesc, *Bundul* s-a retras din partid. În 1906, pe baza unei hotărîri a Congresului al IV-lea (de unificare), *Bundul* a intrat din nou în P.M.S.D.R.

În cadrul P.M.S.D.R., bundiștii au sprijinit întotdeauna aripa oportunistă a partidului („economisti“, menșevici, lichidatori) și au dus o luptă necontenită împotriva bolșevicilor și a bolșevismului. Revendicării programatice a bolșevicilor cu privire la dreptul națiunilor la autodeterminare, *Bundul* îi opunea revendicarea autonomiei național-culturale. În perioada reacțiunii stolîpiniste și a noului avînt revoluționar, *Bundul* s-a situat pe poziții lichidatoriste; a participat activ la crearea Blocului antipartinic din august. În timpul primului război mondial (1914—1918), bundiștii s-au situat pe pozițiile social-

șovinismului. În 1917 Bundul a sprijinit Guvernul provizoriu contrarevoluționar și a luptat de partea dușmanilor Revoluției Socialiste din Octombrie. În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, conducătorii Bundului s-au unit definitiv cu forțele contrarevoluției. În același timp, printre membrii de rînd ai Bundului s-a conturat o cotitură în favoarea colaborării cu Puterea sovietică. În martie 1921, Bundul s-a autodizolvat, iar o parte din membrii săi au intrat în P.C.(b) din Rusia în cadrul normelor generale. — 7.

- 13 Este vorba de pregătirea așa-zisei conferințe din august a lichidatorilor. Această conferință a avut loc la Viena în august 1912; în cadrul ei a fost creat Blocul antipartinic din august, al cărui organizator era Troțki. La lucrările ei au participat reprezentanți ai Bundului, ai Comitetului regional Caucaz, ai Social-democrației din Ținutul leton și ai grupurilor lichidatoriste, tročkiste și otzoviste din străinătate (redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata”, redacția „Pravdei” de la Viena, a lui Troțki, și grupul „Vpered”). Din Rusia au trimis delegați „grupurile de inițiativă” ale lichidatorilor din Petersburg și Moscova, organizația din Krasnoiarsk, „Organizația social-democrată din armată de la Sevastopol” și redacțiile publicațiilor lichidatoriste „Nașă Zarea” și „Nevski Golos”; la conferință a asistat de asemenea un reprezentant al Comitetului din străinătate al organizației „Spilka”. Cei mai mulți dintre delegați erau persoane care locuiau în străinătate, erau rupte de clasa muncitoare din Rusia și nu aveau legături directe cu activitatea organizațiilor locale de partid.

Conferința a adoptat hotărîri antipartinice, lichidatoriste în toate problemele tacticii social-democrate și s-a pronunțat împotriva existenței partidului ilegal. Ea a scos din platforma electorală lozinca republicii democratice, înlocuind-o cu revendicarea dreptului de vot universal și a unei Dume învestite cu puteri depline; respingînd lozinca confiscării pămînturilor moșierești în favoarea țăranilor, conferința a formulat revendicarea ca legislația agrară a Dumei a III-a de stat să fie revizuită: în locul lozincii dreptului națiunilor la autodeterminare, ea a formulat revendicarea autonomiei cultural-naționale, pe care la congresele sale partidul a condamnat-o ca o manifestare de naționalism. În problema tacticii electorale, conferința a declarat admisibilă sprijinirea candidaților partidelor burgeze liberale, cu condiția ca aceștia să-și ia obligația de a susține votul universal și libertatea de asociere. Platforma adoptată la această conferință avea un caracter vădit oportunist.

Inercarea lichidatorilor de a crea în Rusia un partid centrist n-a fost sprijinită de muncitori. Lichidatorii n-au izbutit să aleagă un Comitet Central și s-au limitat să constituie un Comitet de organizare. Creat din elemente eterogene, blocul antibolșevic, a cărui înjghebare constituia sarcina principală a conferinței, a început să se destrame încă înainte ca ea să-și

- fi încheiat lucrările. Reprezentantul grupului „Vpered” a părăsit conferința fără a mai aștepta sfârșitul ei; curînd după aceea au plecat social-democrații letoni, iar apoi și ceilalți participanți. Sub loviturile bolșevicilor, Blocul din august s-a destrămat după un an, un an și jumătate. În ceea ce privește destrămarea Blocului din august, vezi articolele lui V. I. Lenin „Destrămarea Blocului «din august»”, „Demascarea ficțiunii «blocului din august»”, „Cum este disimulată călcarea unității prin țipete despre unitate” (Opere, vol. 20, E.S.P.L.P. 1956, pag. 152—155, 177—180, 325—348). — 7.
- 14 „*Jivoe Delo*” — cotidian legal al menșevicilor lichidatori; a apărut la Petersburg între 20 ianuarie (2 februarie) și 28 aprilie (11 mai) 1912. Au apărut în total 16 numere. La acest ziar au colaborat L. Martov, F. I. Dan, P. B. Akselrod și alții. V. I. Lenin îl numea „organ al politicii muncitorești liberale”. — 7.
- 15 „*Golos Soțial-Demokrata*” — ziar, organul din străinătate al menșevicilor; a apărut din februarie 1908 pînă în decembrie 1911, la început la Geneva, iar apoi la Paris. A avut ca redactori pe P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov, A. Martînov și G. V. Plehanov. De la primul său număr, „Golos Soțial-Demokrata” a luat apărarea lichidatorilor, încercînd să justifice activitatea lor antipartinică. După ieșirea din redacție a lui Plehanov, care a condamnat poziția lichidatoristă pe care se situase ziarul, „Golos Soțial-Demokrata” și-a precizat definitiv orientarea, devenind îndrumătorul ideologic al lichidatorilor. — 7.
- 16 *Comitetul regional Caucaz* (Comitetul regional Transcaucazia) — centrul fracționist al menșevicilor lichidatori din Caucaz. A fost ales la Congresul al V-lea al organizațiilor social-democrate transcaucaziene din februarie 1908. La congres au participat 15 menșevici și 1 bolșevic. Comitetul regional a desfășurat o activitate trădătoare, antipartinică. Fără alegeri și fără a ține seama de voința organizațiilor de partid, comitetul a numit ca delegați la Conferința a V-a (generală, din 1908) a P.M.S.D.R. pe P. B. Akselrod, F. I. Dan și N. V. Ramîșvili. Această organizație lichidatoristă era reazemul Centrului din străinătate al lichidatorilor și al lui Troțki. În 1912 comitetul a intrat în Blocul antipartinic din august, organizat de Troțki. — 7.
- 17 *Comitetul de organizare* a fost creat în ianuarie 1912 la o consfătuire lichidatoristă la care au participat reprezentanți ai Bundului, ai Comitetului regional Transcaucazia și ai Comitetului Central al Social-democrației din Ținutul leton. La activitatea Comitetului de organizare au participat intens, în afară de organizațiile social-democrate naționale, redacțiile zia-

relor „Pravda“ de la Viena și „Golos Soțial-Demokrata“, grupul „Vpered“ și reprezentanții „grupului de inițiativă“ al lichidatorilor din Petersburg. Conducătorul efectiv al Comitetului de organizare era Troțki. Comitetul de organizare a fost organul oficial însărcinat cu convocarea conferinței antipartinice din august 1912. — 7.

- 18 Este vorba de Stanislav Volski (numele lui adevărat : A. V. Sokolov), unul dintre organizatorii grupului „Vpered“.

„Vpered“ — grup antipartinic al otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu; a fost organizat, din inițiativa lui A. Bogdanov și G. Aleksinski, în decembrie 1909, după destrămarea centrului fracționist otzovist-ultimatist, format la școala de la Capri; a avut un organ de presă cu aceeași denumire, care a apărut la Geneva în anii 1910—1911.

Lupta vperediștilor împotriva bolșevicilor se caracteriza printr-o totală lipsă de principialitate și de scrupule în alegerea mijloacelor. La plenara din ianuarie 1910, ei au acționat în strânsă legătură cu lichidatorii-golosiști și cu troțkiștii. După ce au obținut din partea plenarei o hotărîre prin care grupul lor era recunoscut ca „grup editorial al partidului“ și după ce au primit din partea Comitetului Central o subvenție pentru publicațiile lui, vperediștii au dezlănțuit după plenară o vehementă campanie de critică otzovist-ultimatistă a hotărîrilor adoptate de ea și au refuzat să se supună prevederilor lor. După Conferința de partid din 1912 de la Praga, ei s-au unit cu menșevicii-lichidatori și cu troțkiștii în lupta împotriva hotărîrilor plenarei.

Acțiunile neprincipiale antipartinice și antimarxiste ale grupului „Vpered“ au făcut ca muncitorii să se îndepărteze de el. „Influența acestui grup — scria Lenin — a fost tot timpul cît se poate de neînsemnată și el își ducea zilele de azi pe mâine numai datorită tacticii de conciliere cu diferite grupuri din străinătate, rupte de Rusia și cu totul neputincioase“ (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 221). Lipsit de sprijin în mișcarea muncitorească, grupul „Vpered“ s-a destrămat de fapt în 1913—1914 și și-a încetat formal existența după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. — 8.

- 19 „Pravda“ (de la Viena) — ziar fracționist al troțkiștilor; a apărut în anii 1908—1912. Primele trei numere au fost tipărite la Lvov, iar următoarele la Viena (Austria); au apărut în total 25 de numere. În afară de primele două numere, în care ziarul se intitula organ al asociației ucrainene „Spilka“, el nu reprezenta nici o organizație de partid din Rusia, ci era, după cum s-a exprimat V. I. Lenin, „o întreprindere particulară“. Ziarul a avut ca redactor pe L. D. Troțki. Deghizându-se sub masca „nefracționismului“, încă de la primele sale numere acest ziar a luat atitudine împotriva bolșevismului,

apărînd lichidatorismul și otzovismul; el propaga „teoria” centristă a colaborării revoluționarilor și oportuniștilor în cadrul aceleiași partid. După plenara din ianuarie 1910 a Comitetului Central, ziarul s-a situat pe o poziție fățiș lichidatoristă. În 1912 Troțki și ziarul lui au fost inițiatorii și principalii organizatori ai Blocului antipartinic din august. — 8.

- 20 Este vorba de cotidianul bolșevic legal „Pravda”; primul număr al ziarului a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Un rol important în pregătirea editării ziarului „Pravda” a avut ziarul „Zvezda”, care de la sfîrșitul anului 1911 a desfășurat o largă campanie pentru crearea unui cotidian muncitoresc. „Zvezda” a publicat numeroase scrisori și articole în care muncitorii din Petersburg propuneau crearea unui asemenea ziar și își exprimau hotărîrea de a-l întreține din subscripții benevole. Inițiativa muncitorilor înaintați din Petersburg a fost aprobată cu căldură de muncitorii din întreaga Rusie.

„Pravda” a luat ființă în condițiile noului avînt revoluționar, cînd întreaga țară era străbătută de valul grevelor politice de masă provocate de masacrul de la Lena. „*Tocmai avîntul* de care muncitorii au dat dovadă în aprilie — scria V. I. Lenin — a creat ziarul muncitoresc «Pravda»” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 448).

Ziarul era editat cu fonduri strînse de muncitorii înșiși; el avea un tiraj zilnic de circa 40 000 de exemplare, iar unele numere ajungeau pînă la 60 000 de exemplare. Crearea unui cotidian muncitoresc a fost apreciată de Lenin ca o mare realizare istorică a muncitorilor din Petersburg.

Lenin avea în atribuția sa conducerea ideologică a „Pravdei”, scria aproape zilnic articole sau note pentru ziar, dădea directive redacției. El cerea ca ziarul să fie pătruns de spirit combativ, revoluționar, critica redacția ori de cîte ori aceasta publica articole insuficient de clare în problemele principale. În „Pravda” au apărut peste 270 de articole și note scrise de Lenin și semnate cu pseudonimele: V. Ilin, V. Frei, K. T., V. I., I., Un pravdist, Statistician, Un cititor, M. N. și altele.

Membri ai redacției ziarului „Pravda” și colaboratori activi ai ei în diferite perioade au fost: N. N. Baturin, Demian Bednîi, K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaiia, S. V. Malîșev, L. R. și V. R. Menjinski, V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, N. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. M. Samoilova, N. A. Skrîpnik, I. V. Stalin, P. I. Stucika, I. M. Sverdlov, A. I. Ulianova-Elizarova ș.a. Au colaborat activ și deputații bolșevici din Duma a IV-a

de stat. În coloanele „Pravdei” și-a publicat o serie de lucrări A. M. Gorki.

„Pravda” înfăptuia legătura de zi cu zi dintre partid și masele largi populare. În jurul ei s-a format o numeroasă armată de corespondenți muncitori. În fiecare număr al ziarului apăreau zeci de corespondențe trimise de muncitori. În doi ani și ceva s-au publicat peste 17 000 de corespondențe de acest gen. Ziarul denunța lipsa de drepturi a oamenilor muncii, aducea exemple care ilustrau viața de mizerie a muncitorilor, oglindea mersul grevelor, promova politica partidului pe linia conducerii mișcării revoluționare în continuă dezvoltare, educa masele în spiritul solidarității proletare, în spiritul internaționalismului proletar. „Pravda” se bucura de un mare prestigiu printre muncitori. O atenție deosebită se acorda în coloanele ei oglindirii situației țărănimii în Rusia țaristă. Ziarul avea o „Rubrică țărănească”. În coloanele „Pravdei”, Lenin a dus o luptă consecventă pentru hegemonia proletariatului în viitoarea revoluție, pentru alianța clasei muncitoare cu țărănimia, demasca contrarevoluționarismul burgheziei liberale. Ziarul a jucat un rol important în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

Activitatea redacției ziarului „Pravda” a format obiectul unei dezbateri speciale la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Consfătuirea a adoptat rezoluția întocmită de V. I. Lenin „Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului «Pravda», în care se trasau măsuri pentru îmbunătățirea muncii redacției (vezi volumul de față, pag. 292—294).

O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacția ziarului „Pravda”. Aici se organizau întâlniri cu reprezentanții celulelor locale de partid, se primeau informații despre munca de partid în fabrici și uzine și tot de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului din Petersburg și ale Comitetului Central al partidului.

„Pravda” a fost în permanență supusă unor represii polițienești. Numai în primul an de apariție au fost intentate împotriva redactorilor săi 36 de acțiuni penale. În total, redactorii „Pravdei” au stat în închisoare vreo 48 de luni. 41 de numere ale ziarului au fost confiscate. De opt ori interzis de guvernul țarist, el a continuat să apară sub alte denumiri: „Raboceaia Pravda”, „Severnaia Pravda”, „Pravda Truda”, „Za Pravdu”, „Proletarskaia Pravda”, „Puti Pravdi”, „Rabocii”, „Trudovaia Pravda”. În aceste condiții grele, bolșevicii au izbutit să scoată în doi ani și ceva 636 de numere ale ziarului „Pravda”. La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost interzis definitiv.

Ziarul „Pravda” și-a reluat apariția abia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. Începând de la 5 (18) martie 1917, el a început să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. La 5 (18) aprilie, după întoarcerea sa din străinătate, V. I. Lenin

a intrat în redacția „Pravdei” și a preluat conducerea ei. În perioada iulie-octombrie 1917, prigonită fiind de Guvernul provizoriu burghez contrarevoluționar, „Pravda” a fost nevoită să-și schimbe în repetate rânduri denumirea: „Listok «Pravdî»”, „Proletarii”, „Rabocii”, „Rabocii Puti”. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, începînd de la 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, Organul Central al partidului a început să apară iarăși sub vechea sa denumire, „Pravda”.

Ziarul „Pravda” are o însemnătate excepțională în istoria partidului bolșevic și a revoluției. Ziarul a fost un propagandist, agitator și organizator colectiv în lupta pentru înfăptuirea politicii partidului. El a stat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărîre pe menșevicii-lichidatori, pe otzoviști și pe troțkiști, a demascat rolul lor trădător.

„Pravda” a luptat împotriva centrismului și oportunismului internațional și-i educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluționar. Ea a contribuit la creșterea considerabilă a partidului, la unirea rîndurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Datorită activității ziarului „Pravda” a fost pusă temeliea trainică a partidului bolșevic de masă. Generația de muncitori înaintași educată de „Pravda” a jucat un rol remarcabil în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și în construirea socialismului.

„Pravda” ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolșevice. Ea a fost primul ziar muncitoresc legal de masă și a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia și a proletariatului internațional. Începînd din 1914, ziua apariției primului număr al „Pravdei” a devenit ziua presei muncitorești.

Aprecierea activității ziarului „Pravda” a fost făcută de V. I. Lenin în articolele: „Bilanțul unei activități de o jumătate de an”, „Muncitorii și «Pravda»”, „Clasa muncitoare și presa muncitorească”, „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. și instrucțiunile date delegației C.C. la Consfătuirea de la Bruxelles”, „Cu privire la rezultatele obținute de ziua presei muncitorești”, „La a zecea aniversare a «Pravdei»” etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 442—458; volumul de față, pag. 76—78; Opere, vol. 20, E.S.P.L.P. 1956, pag. 365—373, 499—542, 555—563; vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 340—343). — 8.

- 21 Lenin se referă la „grupurile de inițiativă ale militanților social-democrați ai mișcării muncitorești legale” pe care menșevicii-lichidatori au început să le creeze la sfîrșitul anului 1910, opunîndu-le organizațiilor de partid ilegale. În concepția lichidatorilor, „grupurile de inițiativă” constituiau embrionul partidului nou, legal, larg, propovăduit de ei, care trebuia să fie adaptat regimului stolîpinist, regimului de la 3 iunie.

Lichidatorii au reușit să creeze „grupuri de inițiativă” la Petersburg, Moscova, Ekaterinoslav și Konstantinovka (Donbass).

Acestea erau mici grupuri de intelectuali care nu aveau nici o legătură cu clasa muncitoare. Ele se pronunțau împotriva luptei greviste și a demonstrațiilor revoluționare ale muncitorilor; în alegerile pentru Duma a IV-a de stat au luptat împotriva bolșevicilor. Centrele conducătoare ale „grupurilor de inițiativă” erau: ziarul „Golos Soțial-Demokrara”, editat de lichidatori în străinătate, și publicațiile „Nașa Zarca” și „Delo Jizni”, organele legale ale lichidatorilor din Rusia. — 9.

22 „*Nașa Zarea*” — revistă legală lunară a menșevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg din ianuarie 1910 până în septembrie 1914. A fost condusă de A. N. Potresov și a avut drept colaboratori pe F. I. Dan, S. O. Tederbaum (V. Ejov) și alții. În jurul acestei reviste s-a încheiat centrul lichidatorilor din Rusia. Într-o rezoluție a celei de-a VI-a Conferințe generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. (din 1912) se arăta că „o parte din social-democrați, care s-a grupat în jurul revistelor «*Nașa Zarea*» și «*Delo Jizni*», a luat fâțiș apărarea unui curent care a fost declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenței burgheze asupra proletariatului” („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 290). — 9.

23 „*Listok Golosa Soțial-Demokrata*” — organ al menșevicilor-lichidatori; a apărut la Paris din iunie 1911 până în iulie 1912. Au apărut în total 6 numere. — 9.

24 „*Levița*”-P.P.S. (P.P.S.-„levița”) — partid muncitoresc polonez, înființat în 1906 în urma scindării Partidului socialist polonez.

Partidul socialist polonez (P.P.S.) (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naționalist reformist, înființat în 1892. Acționînd sub lozincă luptei pentru o Polonie independentă, P.P.S., sub conducerea lui Pilsudski și a adepților lui, a desfășurat o propagandă naționalistă, separatistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei comune cu muncitorii ruși împotriva absolutismului și capitalismului.

Sub înrîurirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenței P.P.S. s-au format în cadrul său diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluționară a mișcării muncitorești poloneze.

În 1906 P.P.S. s-a scindat în „levița”-P.P.S. și așa-zisa „pravița”-P.P.S. („fracțiunea revoluționară”), de orientare de dreapta, șovină.

Sub influența partidului bolșevic, precum și a S.D.R.P. și L. (Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania), „levița”-P.P.S. a evoluat treptat spre poziții consecvent revoluționare.

În anii primului război mondial, o mare parte din „levița”-P.P.S. s-a situat pe poziții internaționaliste; în decembrie 1918

ea a fuzionat cu S.D.R.P. și L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost pînă în 1925 denumirea Partidului Comunist din Polonia).

Aripa dreaptă a P.P.S. și-a continuat, în tot timpul primului război mondial, politica național-șovină; ea a organizat pe teritoriul Galiției legiuni poloneze care au luptat de partea imperialismului austro-german.

După crearea statului burghez polonez în 1919, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat cu organizațiile P.P.S. de pe teritoriul polonez care înainte se aflase sub stăpînirea Germaniei și a Austriei, adoptînd din nou denumirea de P.P.S. Devenit partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, a desfășurat o propagandă anticomunistă sistematică și a sprijinit politica de agresiune împotriva Țării sovietice, politica de cotropire și de asuprire a Ucrainei apusene și a Bielorusiei apusene. Unele grupuri din P.P.S. care nu au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitură de stat fascistă a lui Pilsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziției parlamentare; în realitate însă el n-a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-și desfășoare propaganda antisovietică și anticomunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în acești ani cu comuniștii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacționară, șovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość” („Libertate, Egalitate, Independență”), a participat la formarea „gubernului” reacționar polonez din emigrație, cu sediul la Londra. Cealaltă parte, adică aripa stîngă a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partidul muncitoresc al socialiștilor polonezi” (R.P.P.S.), sub influența „Partidului Muncitoresc Polonez” (P.P.R.) înființat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanților hitleriști, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă și a militat pentru stabilirea de relații de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părții răsăritene a Poloniei de sub ocupația germană și după formarea Comitetului polonez de eliberare națională, R.P.P.S. și-a reluat denumirea de P.P.S. și, împreună cu P.P.R., a participat la opera de construire a Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. și P.P.S. s-au unit și au format Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.).

— 10.

- 25 *Duma a III-a de stat* a ființat de la 1 (14) noiembrie 1907 pînă la 9 (22) iunie 1912. Aleasă în condițiile legii electorale din 3 iunie, Duma a III-a a fost prin compoziția ei o Dumă ultra-reacționară-octombristă. Ea a fost un instrument docil în mîinile guvernului țarist, ajutîndu-l să promoveze politica sa contra-

revoluționară de violență și represii împotriva forțelor revoluționare din Rusia.

La începutul primei sesiuni erau reprezentate în această Dumă 11 partide și grupări politice, dintre care: partidele și grupările de dreapta (extrema dreaptă, naționaliștii și grupările moderate de dreapta) aveau 147 de deputați, octombriștii — 154, grupul polono-lituanian-bielorus — 7, kolo-ul polonez — 11, grupul progresist — 28, grupul musulman — 8, cadeții — 54, Grupul trudovic — 14, social-democrații — 19. Nici unul dintre partide nu deținea în Dumă majoritatea absolută, ceea ce corespundea scopurilor guvernului țarist, care promova o politică bonapartistă de manevrare între moșieri și burghezii. În Duma a III-a s-au format două majorități contrarevoluționare: o majoritate octombriștă-ultrareacționară și o majoritate octombriștă-cadetă. Prima majoritate îl ajuta pe Stolîpin să înlăptuiască politica guvernului țarist în problema muncitorească, în problema agrară și în problema națională. Cea de-a doua majoritate crea aparența că în Rusia ar exista un regim parlamentar, înlesnea încercările de a abate masele de la revoluție, prin concesii și reforme mărunte.

Duma a III-a de stat a sprijinit fără rezerve regimul reacționar de la 3 iunie în toate problemele de politică externă și internă, alocînd din belșug fonduri pentru poliție, jandarmerie, pentru zemski-nacealnici, pentru tribunale, închisori și sfîntul sinod. Rolul reacționar al Dumei a III-a a ieșit la iveală îndeosebi în domeniul legislației muncitorești. Timp de trei ani, majoritatea reacționară din Dumă a ținut sub obroc cîteva proiecte de legi cu privire la asigurările sociale pentru muncitori. Abia în 1911, sub influența noului avînt al mișcării revoluționare, Duma a aprobat aceste proiecte de legi. Dar le-a ciuntit în așa măsură, încît în comparație cu legea din 1903 nu numai că nu îmbunătățeau, ci chiar înrăutățeau condițiile de asigurare, prevăzînd că din 13 000 000 de salariați numai 2 500 000 vor beneficia de asigurări sociale. La 5 (18) martie 1912 proiectul de lege cu privire la libertatea grevelor a fost respins de comisia respectivă a Dumei, fără a fi discutat cel puțin în ședințele Dumei. Majoritatea reacționară din Duma a III-a sprijinea politica de rusificare dusă de guvernul țarist și ațîta vrajba națională. În domeniul politicii externe, Duma a III-a se pronunța pentru intervenție activă în treburile statelor balcanice, sprijinea orientarea panslavistă, reacționară și se pronunța pentru sporirea creditelor militare. Duma a sprijinit în întregime legislația agrară stolîpinistă, aprobînd în 1910 o lege agrară care avea la bază ucazul din 9 (22) noiembrie 1906. Ea a respins toate proiectele deputaților țărănimii cu privire la înzestrarea cu pămînt a țărănilor fără pămînt sau cu pămînt puțin, neadmițînd discutarea lor în ședințele ei.

Deși activa în condiții deosebit de grele și cu toate că număra puțini deputați și că la început a comis o serie de greșeli, fracțiunea social-democrată din Duma a III-a de stat, datorită faptului că în rîndurile ei se aflau deputați bolșevici,

a desfășurat o vastă activitate de demascare a politicii anti-naționale a Dumei a III-a, de educare politică a proletariatului și a țărănimii din Rusia atît prin folosirea tribunei Dumei, cît și prin acțiuni întreprinse în afara Dumei. — 11.

- 26 „*Reci*” — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg începînd de la 23 februarie (8 martie) 1906, sub îngrijirea efectivă a lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen și cu colaborarea activă a lui P. D. Dolgorukov, P. B. Struve, M. M. Vinaver ș.a. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. A continuat să apară (pînă în august 1918) sub diferite denumiri : „*Nașa Recî*”, „*Svobodnaia Recî*”, „*Vek*”, „*Novaia Recî*”, „*Naș Vek*”. — 14.
- 27 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei liberale-monarhiste din Rusia. Partidul cadeților a fost creat în octombrie 1905 ; din rîndurile lui făceau parte reprezentanți ai burgheziei, moșieri care activau în zemstve și intelectuali burghezi. Printre fruntașii acestui partid se numărau : P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev și alții. Pentru a înșela masele muncitoare, cadeții și-au luat denumirea falsă de „partid al libertății poporului” ; în realitate însă ei se limitau să ceară o monarhie constituțională. Cadeții considerau că principalul lor obiectiv este lupta împotriva mișcării revoluționare și voiau să împartă puterea cu țarul și cu moșierii iobăgiști. În anii primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă hrăpăreață a guvernului țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, ei s-au străduit să salveze monarhia. Deținînd posturile-cheie în Guvernul provizoriu burghez, cadeții au promovat o politică antipopulară, contrarevoluționară, pusă în slujba imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat activ la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la toate campaniile militare ale intervenționiștilor. Emigrînd din țară după înfrîngerea intervenționiștilor și a albgardiștilor, ei au continuat să desfășoare în străinătate o activitate contrarevoluționară antisovietică. — 14.
- 28 „*Opoziția cu cazul genitiv*” sau „opoziția maiestății-sale” — așa era denumită ironic „opoziția” liberalilor față de absolutism. Expresia „opoziția maiestății-sale” aparține liderului partidului cadeților, P. N. Miliukov. Într-o cuvîntare rostită la dejunul dat de primarul Londrei la 19 iunie (2 iulie) 1909, Miliukov a declarat : „...atîta timp cît în Rusia există un organ legislativ care controlează bugetul, opoziția rusă rămîne opoziția maiestății-sale și nu o opoziție împotriva maiestății-sale” („*Reci*” nr. 167 din 21 iunie (4 iulie) 1909). — 14.

29 „*Scrisoarea către muncitorii elvețieni*“ a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu următoarele evenimente. În iulie 1912, biroul menșevic-lichidatorist al organizației unite din Zürich a P.M.S.D.R. a trimis o scrisoare conducerii organizației social-democrate „Die Eintracht“ și Uniunii muncitorești din Elveția. În această scrisoare, biroul se declara unicul reprezentant al grupurilor din Zürich ale P.M.S.D.R. La 27 iulie (9 august) a avut loc la Zürich o consfătuire a secției bolșevice din Elveția a Organizației din străinătate a P.M.S.D.R. La consfătuire au participat reprezentanți ai grupurilor bolșevice din Zürich, Davos, Berna, Lausanne și Geneva.

După dezbateri au fost adoptate rezoluțiile : 1) cu privire la starea de lucruri din partid ; 2) cu privire la starea de lucruri din străinătate și 3) o rezoluție de protest împotriva biroului lichidatorist. Rezoluțiile au fost publicate în foi volante hectografiate : primele două în limba rusă, iar cea de-a treia, împreună cu scrisoarea de față a lui V. I. Lenin, în limba germană. — 17.

30 Este vorba de *Comitetul organizației din străinătate a P.M.S.D.R. (C.O.S.)*, ales la consfătuirea grupurilor bolșevice din străinătate, care a avut loc la Paris în decembrie 1911. La această consfătuire a fost adoptată hotărârea de a se crea o organizație din străinătate a P.M.S.D.R. „cu excluderea oricăror acorduri directe sau indirecte cu lichidatorii-golosiști“, „pe baza promovării unei linii cu adevărat partinice“. În rezoluția consfătuirii se arăta : „Înființînd Organizația din străinătate a P.M.S.D.R. și alegînd comitetul acestei organizații, consfătuirea hotărăște să se organizeze pretutindeni secții locale ale acestei Organizații din străinătate și consideră necesară atragerea în aceste secții a tuturor membrilor de partid care sînt de acord să sprijine Comisia de organizare din Rusia, Organul Central și publicația «Rabociaia Gazeta»“ („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 268). În *Comitetul organizației din străinătate*, ales la consfătuire, au intrat N.A. Semașko, M. F. Vladimirski, Inessa Armand și alții. Activitatea *Comitetului organizației din străinătate* era condusă de V. I. Lenin.

Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R., confirmînd *Comitetul organizației din străinătate*, a condamnat activitatea tuturor grupurilor antipartinice din străinătate și a arătat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o organizație de partid unică, a cărei activitate să se desfășoare sub controlul și sub conducerea C.C.

C.O.S. a jucat un rol de seamă în unirea forțelor partidului, în lupta împotriva menșevicilor-lichidatori, împotriva împăciuatoriștilor, troțkiștilor și celorlalți oportuniști. C.O.S. reacționa la toate evenimentele importante din Rusia și la măsurile legate de conducerea muncii de partid și a mișcării

revoluționare ruse; ea ajută C.C. în editarea literaturii de partid în străinătate.

C.O.S. și-a încetat activitatea în 1917. — 17.

- 31 *Biroul socialist internațional* (B.S.I.) — organ executiv și informativ permanent al Internaționalei a II-a. Hotărârea de a crea un Birou socialist internațional, format din reprezentanți ai partidelor socialiste din toate țările, a fost adoptată la Congresul de la Paris al Internaționalei a II-a (septembrie 1900). Ca reprezentanți ai social-democraților ruși în B.S.I. au fost aleși G. V. Plehanov și B. N. Kricevski. Începând din 1905, reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I. a fost V. I. Lenin. În 1912 Conferința a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. l-a reales pe V. I. Lenin reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I. În cadrul acestui birou, Lenin a dus o luptă hotărâtă împotriva oportunismului liderilor Internaționalei a II-a. Biroul socialist internațional și-a încetat activitatea în 1914. — 17.
- 32 „*Nevskaia Zvezda*” — ziar bolșevic legal; a apărut la Petersburg între 26 februarie (10 martie) și 5 (18) octombrie 1912. Au apărut în total 27 de numere. „*Nevskaia Zvezda*” a apărut la început paralel cu ziarul „*Zvezda*” și urma să-l înlocuiască în caz de interdicere sau de confiscare, ceea ce s-a și întâmplat după 22 aprilie (5 mai) 1912, când a continuat să apară în locul ziarului „*Zvezda*”, care fusese interzis. În redacția ziarului „*Nevskaia Zvezda*” lucrau N. N. Baturin, V. M. Molotov, M. S. Olminski ș.a. Conducerea ideologică a ziarului o exercita din străinătate V. I. Lenin. În „*Nevskaia Zvezda*” au fost publicate 20 de articole ale lui Lenin și peste 360 de corespondențe trimise de muncitori. Ziarul a fost supus unei prigoane permanente din partea autorităților: din cele 27 de numere câte au apărut, 9 au fost confiscate, iar 2 sancționate cu amendă; redactorii au fost în repetate rânduri deferiți justiției.
- „*Nevskaia Zvezda*” a avut un rol important în demascarea menșevicilor, a troțkiștilor și a liberalilor burgezi, precum și a altor dușmani ai revoluției. Lenin l-a numit ziar muncitoresc „de mare importanță politică și de mare actualitate” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 476). — 18.
- 33 „*Russkie Vedomosti*” — ziar; a apărut la Moscova din 1863, exprimând concepțiile intelectualității liberale moderate. În ultimele două decenii ale secolului trecut au colaborat la acest ziar o seamă de scriitori din tabăra democrată (V. G. Korolenko, M. E. Saltîkov-Șcedrin, G. I. Uspenski și alții); totodată, ziarul a publicat și lucrări ale narodnicilor liberali. Începând din 1905, ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „*Russkie Vedomosti*” îmbina în felul său „cadetismul de dreapta cu o oarecare doză de narodnicism” (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 119).

În 1918 ziarul „Russkie Vedomosti” a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluționare. — 18.

- 34 La 9 (22) noiembrie a fost emis ucazul „Cu privire la completarea unor dispoziții ale legii în vigoare privind posesiunea și folosința funciară țărăneasă”, pregătit de P. A. Stolîpin, ucaz care, după ce a trecut prin Duma de stat și prin consiliul de stat, a căpătat denumirea de „Lege din 14 iunie 1910”. La 15 (28) noiembrie 1906 a fost emis și ucazul „Cu privire la acordarea de către Banca de credit funciar țărănesc a unor împrumuturi garantate cu ipotecă asupra pământurilor locale”. Aceste decrete acordau țăranilor dreptul de a deveni proprietari individuali ai loturilor pe care le dețineau și dreptul de a ieși din obște și a se stabili pe otruburi și în hutore. Pentru cumpărări de pământ, proprietarii de hutore sau de otruburi puteau obține subvenții prin mijlocirea Băncii de credit funciar țărănesc. Legile agrare stolîpiniste urmăreau să întărească chiaburimea și s-o transforme într-un nou sprijin social al absolutismului țarist la sate, în condițiile menținerii proprietății moșierești asupra pământului și ale distrugerii forțate a obștilor. Politica agrară stolîpinistă a grăbit evoluția capitalistă a agriculturii pe calea așa-zisă „prusiană”, mai îndelungată și mai dureroasă, în condițiile menținerii puterii, a proprietății și a privilegiilor moșierimii feudale, a intensificat exproprierea forțată a principalelor mase ale țărănimii și a favorizat dezvoltarea burgheziei țărănești, care a căpătat posibilitatea de a cumpăra la prețuri derizorii loturile țăranilor săraci.

Lenin spunea că legislația agrară stolîpinistă din 1906 (și legea din 14 (27) iunie 1910) a constituit, după reforma din 1861, al doilea pas pe calea transformării absolutismului feudal într-o monarhie burgheză. Cu toate că guvernul a desfășurat o propagandă intensă pentru ieșirea țăranilor din obște, în partea europeană a Rusiei au ieșit din obște în decurs de 9 ani (1907—1915) numai vreo 2 500 000 de gospodării țărănești. De dreptul de a ieși din obște uza în primul rând burghezia sătească, care căpăta astfel posibilitatea de a-și consolida gospodăria. Ieșeau din obște și aceia dintre țărani săraci care își vindeau loturile și rupeau definitiv cu satul. Împovărată de nevoi, mica gospodărie țărăneasă continua să rămână mizeră și înapoiată.

Politica agrară stolîpinistă, care n-a înlăturat principala contradicție — contradicția dintre întreaga țărănime și moșieri —, a intensificat procesul de ruinare a maselor țărănimii și a dus la ascuțirea contradicțiilor de clasă dintre chiaburime și sărăcimea satelor. — 18.

- 35 „Reforma țărăneasă” din 1861 — reformă prin care a fost desființată iobăgia în Rusia și care a fost efectuată de guvernul țarist în interesul moșierilor feudali. Cu ajutorul acestei reforme, moșierii au rășluit peste $\frac{1}{3}$ și chiar $\frac{2}{3}$ din pământu-

rile țărănești. În mâinile lor au rămas părțile cele mai bune din loturile țărănești („pământurile răsluite“, pădurile, pășunile, locurile de adăpat vitele, izlazurile și altele), fără de care țaranii nu puteau duce o gospodărie de sine stătătoare. Prin faptul că au fost obligați să-și răscumpere propriile lor loturi, țaranii au fost pur și simplu jefuiți de moșieri și de cîrmuirea țaristă. Plata sumelor datorate de țarani guvernului țarist era eșalonată pe termen de 49 de ani cu o dobîndă de 6%. Restanțele la operația de răscumpărare creșteau din an în an. Numai țaranii care aparținuseră moșierilor au vărsat guvernului țarist, în cadrul operației de răscumpărare, 1,9 miliarde de ruble, în timp ce la prețul pieței pământurile trecute în stăpînirea țaranelor nu valorau mai mult de 544 000 000 de ruble. În realitate, țaranii au fost nevoiți să plătească pentru pământurile lor sute de milioane de ruble, ceea ce a dus la ruina gospodăriilor țărănești.

„Reforma țărănească“ din 1861 a fost calificată de V. I. Lenin drept primul act de violență în proporții de masă săvîrșit împotriva țărănimii, în interesul capitalismului care lua naștere în agricultură; ea a fost o „curățire a pământurilor“ pentru capitalism, efectuată de moșieri. În ceea ce privește reforma din 1861 vezi lucrările lui Lenin: „Cincizeci de ani de la desființarea iobăgiei“, „Cu prilejul unei aniversări“, „Reforma țărănească“ și revoluția proletară țărănească“ (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 145—149, 168—177, 178—188). — 20.

- 36 *Consiliul nobilimii unite* — organizație contrarevoluționară a moșierilor iobăgiști; a fost creat în mai 1906, la primul congres al împuterniciților asociațiilor guberniale ale nobilimii, și a ființat pînă în octombrie 1917. Scopul principal al acestei organizații era apărarea regimului absolutist, a marii proprietăți moșierești și a privilegiilor nobilimii. În fruntea Consiliului nobilimii unite au stat contele A. A. Bobrinski, prințul N. F. Kasatkin-Rostovski, contele D. A. Olsufiev, V. M. Purișkevici și alții. Lenin a denumit Consiliul nobilimii unite „consiliul iobăgiștilor uniți“. Consiliul nobilimii unite s-a transformat, de fapt, într-un organ semiguvernamental, care dicta guvernului măsuri legislative menite să apere interesele iobăgiștilor. Mulți dintre membrii acestui consiliu făceau parte din consiliul de stat și din centrele de conducere ale organizațiilor ultrareacționare. — 22.
- 37 Cuvinte citate din rezoluția „Despre momentul actual și sarcinile partidului“, adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 199). Lenin analizează acest pasaj al rezoluției în articolul „La drum“ (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 365—376). — 23.

38 *Trudovicii* — grup de democrați mic-burghezi în Dumele de stat din Rusia, care era format din țărani și intelectuali de orientare narodnică. Frațiunea trudovicilor s-a constituit în aprilie 1906 și era alcătuită din deputații țăranilor în Duma I de stat.

Trudovicii cereau desființarea tuturor îngrădirilor de castă și naționale, democratizarea administrației zemstvelor și a celei orășenești, introducerea votului universal în alegerile pentru Duma de stat. Programul lor agrar avea ca punct de plecare principiile narodniciste ale folosirii „egalitare” a pământului: crearea unui fond funciar al întregului popor, fond care să fie alcătuit din pământurile statului, pământurile domeniiale, pământurile coroanei și pământurile mănăstirești, precum și din cele ale particularilor dacă întinderea proprietății lor depășea norma stabilită pe baza principiului muncii; pentru pământurile aparținând particularilor și care urmau să intre în fondul funciar se prevedea acordarea de despăgubiri. V. I. Lenin arăta în 1906 că trudovicul tipic este țăranul căruia „nu-i este străină tendința de a cădea la învoială cu monarhia, de a se potoli pe peticul său de pământ în cadrul orînduirii burgheze; dar în momentul de față principalele sale forțe sînt angajate în lupta împotriva moșierilor, pentru pământ, în lupta împotriva statului feudal, pentru democrație” (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 25).

În Duma de stat, trudovicii au oscilat între cadeți și social-democrați. Aceste oscilări erau determinate de însăși natura de clasă a țăranilor cu gospodărie mică. Dat fiind că într-o anumită măsură trudovicii reprezentau masele țărănești, în cadrul Dumei bolșevicii au promovat în unele probleme o tactică de înțelegere cu ei, pentru a duce în comun lupta împotriva absolutismului țarist și a cadeților. În 1917 Grupul trudovic a fuzionat cu partidul „socialiștilor-populiști” și a sprijinit activ Guvernul provizoriu burhez. După Revoluția Socialistă din Octombrie, trudovicii s-au situat de partea contrarevoluției burgheze. — 25.

39 „*Vehi*” — culegere de articole ale unor cunoscuți publiciști cadeți, reprezentanți ai burgheziei liberale contrarevoluționare: N. A. Berdeaev, S. N. Bulgakov, O. M. Gherșenzon, A. S. Izgoev, B. A. Kistevakovski, P. B. Struve și S. L. Frank; a apărut la Moscova în primăvara anului 1909. În articolele lor, consacrate intelectualității ruse, „vehiștii” încercau să defăimeze tradițiile democrat-revoluționare ale mișcării de eliberare din Rusia, concepțiile și activitatea lui V. G. Belinski, N. A. Dobroliubov, N. G. Cernîșevski și D. I. Pisarev; ei ponegreau mișcarea revoluționară din 1905 și-și exprimau recunoștința față de guvernul țarist, care, „cu baionetele și cu închisorile sale”, a salvat burghezia „de furia poporului”. O analiză critică și o apreciere politică a acestei culegeri a cadeților ultra-reacționari a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său

- „Despre «Vehi»” (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 179—188). Comparînd programul culegerii „Vehi” în domeniul filozofiei și al publicisticii cu programul ziarului ultrareacționar „Moskovskie Vedomosti”, Lenin a calificat această culegere drept „o enciclopedie a renegării liberale”, „un torent continuu de lături reacționare cu care e împrôscată democrația”. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar din culegerea „Vehi” cu numeroase însemnări făcute de Lenin. — 26.
- 40 Este vorba de ancheta întreprinsă în 1908 în fabricile și în uzinele din Rusia de către direcția industriei din ministerul de finanțe. Rezultatele provizorii ale anchetei au fost publicate de V. E. Varzar în articolul „Industria prelucrătoare a imperiului la începutul anului 1909”, apărut în „Buletinul Finanțelor Industriei și Comerțului” nr. 50 din 11 (24) decembrie 1911. V. I. Lenin folosește datele tabelului sinoptic din acest articol. — 27.
- 41 Este vorba de „Culegerea de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe anul 1910”. Petersburg, 1911, pag. XXXVII. — 30.
- 42 Este vorba de greva minerilor din primăvara anului 1912, la care au participat circa 1 000 000 de oameni. V. I. Lenin vorbește mai amănunțit despre această grevă în articolul „Mișcarea muncitorească engleză în 1912” (vezi volumul de față, pag. 295—296). Tot acolo se analizează și legea salariului minim, menționată mai jos. — 44.
- 43 Cifrele sînt luate de V. I. Lenin din „Culegerea de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe anul 1910” (Petersburg, 1911), pag. XV. — 47.
- 44 „*Novoe Vremea*” — cotidian; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg; a aparținut pe rînd mai multor editori și și-a schimbat de repetate ori orientarea politică. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacționare ale nobilimii și ale funcționărimii birocratice. Din 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacționarilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, acest ziar a sprijinit întru totul politica contrarevoluționară a Guvernului provizoriu burghez și a dus o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lângă Sovietul din Petrograd. — 49.
- 45 *Conducerea centrală a S.D.R.P. și L.* — organul conducător al Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania.

Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania (S.D.R.P. și L.) — partidul revoluționar al clasei muncitoare poloneze; a luat ființă în 1893 și a activat mai întâi sub denumirea de Social-democrația din Regatul Poloniei, iar din august 1900, după Congresul organizațiilor social-democrate din Polonia și Lituania, la care social-democrații polonezi au fuzionat cu o parte din social-democrații lituanieni, a adoptat denumirea de Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania (S.D.R.P. și L.). Meritul acestui partid constă în faptul că a orientat mișcarea muncitorească poloneză spre o alianță cu mișcarea muncitorească rusă și a combătut naționalismul.

În perioada revoluției din 1905—1907, S.D.R.P. și L. a luptat sub lozinci apropiate de cele ale partidului bolșevic și a avut o atitudine intransigentă față de burghesia liberală. Totodată însă S.D.R.P. și L. a avut o serie de greșeli; ea nu înțelegea teoria leninistă a revoluției socialiste, nu înțelegea rolul conducător al partidului în revoluția democratică, subaprecia rolul fărâșimii ca aliat al clasei muncitoare și însemnătatea mișcării de eliberare națională. Criticînd concepțiile greșite ale S.D.R.P. și L., V. I. Lenin releva totodată meritele ei față de mișcarea revoluționară din Polonia. El sublinia că social-democrații polonezi „au creat pentru prima oară un partid pur proletar în Polonia și au proclamat extrem de importantul principiu al celei mai strînse alianțe dintre muncitorul polonez și cel rus în lupta lor de clasă” (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 436). În 1906, la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., S.D.R.P. și L. a fost primită în P.M.S.D.R. ca organizație teritorială.

După înfrîngerea revoluției din 1905—1907, în rîndurile S.D.R.P. și L. au apărut divergențe în probleme interne de partid, care la începutul anului 1912 au dus la scindarea social-democrației poloneze în partizani ai Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. (așa-numiții „zajondoviști”), care adoptaseră o atitudine împăciuitoare față de lichidatori și la un moment dat au sprijinit în practică curente antibolșevice din P.M.S.D.R., și într-o grupare sprijinită pe organizațiile de partid din Varșovia și Lodz (așa-numiții „rozlamoviști”), care a stabilit contacte cu bolșevicii și a susținut linia C.C. al P.M.S.D.R.

În anii primului război mondial (1914—1918), S.D.R.P. și L. a luptat activ împotriva partizanilor lui Pilsudski și a național-democraților, care sprijineau pe imperialiștii străini, și a adoptat o poziție care în linii generale se apropia de cea a bolșevicilor. Dar S.D.R.P. și L. avea și unele greșeli și nu ducea o luptă consecventă împotriva centristilor și împăciuitoarelor.

S.D.R.P. și L. a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și a luptat pentru victoria revoluției proletare în Polonia. În decembrie 1918, la Congresul de unificare al

S.D.R.P. și L. și al „leviței”-P.P.S., ambele partide au fuzionat, formînd Partidul muncitoresc comunist din Polonia. — 51.

46 Istoricul sciziunii din rîndurile social-democrației poloneze este amplu expus în articolul lui V. I. Lenin „Sciziunea din rîndurile social-democrației poloneze” (vezi volumul de față, pag. 316—321). — 51.

47 *Progresiștii* — grupare politică a burgheziei liberale-monarhiste ruse, care atît în alegerile pentru Dumele de stat cît și în cadrul Dumelor încerca să unească sub steagul „neapartenenței la partide” elemente din diferite partide și grupuri burghezo-moșieresti.

În Duma a III-a de stat, progresiștii au format o fracțiune din care făceau parte reprezentanți ai partidului „înnoirii pașnice” și ai partidului „reformelor democratice”. Teama de o nouă explozie revoluționară îi făcea pe progresiști să critice „excesele” guvernului țarist, care prin intransigența sa, spuneau ei, crea un teren favorabil pentru activitatea forțelor revoluționare, de stînga. În 1912, în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, progresiștii s-au cartelat cu cadeții, pe care, prin aparența lor neapartenență la partide, i-au ajutat să capteze voturile „alegătorului burghez favorizat de legea de la 3 iunie” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 326).

În noiembrie 1912, progresiștii s-au constituit într-un partid politic de sine stătător, avînd următorul program: o constituție îngust-cenzitară moderată, reforme mărunte, un guvern responsabil, adică un guvern care să fie răspunzător în fața Dumei, înăbușirea mișcării revoluționare. V. I. Lenin a arătat că, prin componența și prin ideologia lor, progresiștii erau „un amestec de octombriști și de cadeți”; el a calificat programul partidului progresist drept un program național-liberal: „Ei vor fi partidul «adevăratei» burghezii capitaliste, așa cum îl vedem și în Germania” (vezi volumul de față, pag. 266).

În perioada primului război mondial, partidul progresist și-a intensificat activitatea, cerînd înlocuirea conducerii militare, mobilizarea industriei pentru nevoile frontului și un „guvern responsabil” în care să intre reprezentanții burgheziei ruse. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, unii lideri ai acestui partid au intrat în Guvernul provizoriu burghez. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partidul progresiștilor a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice.

Printre liderii progresiștilor se numărau binecunoscuții fabricanți moscoviți P. P. Reabușinski și A. I. Konovalov, moșierul I. N. Efremov și alții. Progresiștii au editat în diferite perioade organe politice de presă proprii: revista „Moskovskii Ejenedelnik”, ziarele „Slovo”, „Russkaia Molva” și „Utro Rossii”. — 55.

48 „*Rossia*” — cotidian reacționar, pogromist; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în aprilie 1914. Din 1906 a fost organul de presă al ministerului de interne. Ziarul era subvenționat din fondul secret (pentru ziarele-„reptile”) pus la dispoziția ministrului de interne. V. I. Lenin numea ziarul „*Rossia*” „fițuică polițistă-venală”. — 56.

49 *Duma I de stat* (așa-numita Dumă a lui Witte) a fost convocată la 27 aprilie (10 mai) 1906, în baza legii întocmite de S. I. Witte, președintele consiliului de miniștri.

Greva generală din octombrie 1905 din Rusia l-a silit pe țar să dea manifestul din 17 octombrie, în care se anunța convocarea unei Dume de stat cu funcții legislative, spre deosebire de Duma consultativă a lui Bulghin, care fusese măturată de revoluție. Guvernul țarist urmărea ca prin convocarea unei Dume noi să scindeze și să slăbească mișcarea revoluționară, să orienteze dezvoltarea țării pe o cale pașnică, monarho-constituțională. Făgăduind să instaureze un regim constituțional, guvernul căuta în același timp astfel de forme de organizare a Dumei de stat care să-i asigure acesteia o componență convenabilă guvernului. În acest scop au fost întocmite legile electorale din 11 (24) decembrie 1905 și din 20 februarie (5 martie) 1906.

Alegerile pentru Duma I de stat au avut loc în februarie-martie 1906. Bolșevicii au chemat pe alegători să boicoteze alegerile. Boicotul a subminat considerabil autoritatea Dumei de stat și a zdruncinat în unele părți ale populației încrederea în Dumă, dar alegerile n-au putut fi zădărnice. Principala cauză a eșuării boicotului a fost lipsa unui avînt revoluționar de masă în măsură să zădărnicească convocarea Dumei. Directivele dezorganizatoare ale menșevicilor și iluziile constituționaliste ale țăranilor au contribuit și ele la eșecul boicotului. Cînd Duma s-a întrunit totuși, Lenin a arătat că ea trebuie să fie folosită în scopul agitației și propagandei revoluționare, în scopul demascării Dumei ca o falsificare grosolană a reprezentanței naționale.

În Duma I de stat au fost aleși 478 de deputați, dintre care: 179 de cadeți, 63 de autonomiști (membri ai kolo-ului polonez, ai grupurilor ucrainean, eston, lituanian și ai altor grupuri naționale burgeze), 16 octombriști, 105 deputați fără de partid, 97 de trudovici și 18 social-democrați. În această Dumă, așadar, peste o treime din mandate aparțineau cadeților.

Printre problemele dezbătute în ședințele Dumei I de stat au figurat: inviolabilitatea persoanei, desființarea pedepsei cu moartea, libertatea conștiinței și a întrunirilor, egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor etc. Dar respectivele proiecte de legi, depuse aproape exclusiv de cadeți, erau în fond „proiecte de legi draconice îndreptate împotriva libertății cuvîntului, împotriva libertății întrunirilor și împotriva altor lucruri bune”

(V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 282).

În centrul dezbaterilor din Duma I de stat a figurat problema agrară. Au fost prezentate două proiecte de legi agrare generale: proiectul de lege al cadeților, semnat de 42 de deputați, și proiectul de lege al trudovicilor, cunoscut sub denumirea de „proiectul celor 104”. În opoziție cu trudovicii, cadeții voiau să mențină proprietatea moșierească, admițând să fie expropriate cu despăgubiri, „pe baza unei evaluări echitabile”, numai pământurile moșierești care erau în cea mai mare parte cultivate cu inventarul țăranilor sau care se dădeau în arendă.

La 8 (21) iulie 1906 Duma I de stat a fost dizolvată de guvernul țarist. — 56.

50 *Consiliul de stat* — unul dintre organele superioare de stat din Rusia prerevoluționară. A fost creat în 1810, pe baza proiectului lui M. M. Speranski, ca organ legislativ consultativ, ai cărui membri erau numiți sau confirmați de țar. Prin legea din 20 februarie (5 martie) 1906, consiliul de stat a fost reorganizat și învestit cu dreptul de a aproba sau respinge proiectele de legi după discutarea lor în Duma de stat. Dar dreptul de a modifica legile fundamentale și de a emite legi într-o serie de domenii deosebit de importante era rezervat țarului.

Începând din 1906, consiliul de stat era format pe jumătate din reprezentanți aleși ai nobilimii, clerului și marii burghezii, iar pe jumătate din mari demnitari numiți de țar. Datorită acestui fapt, consiliul de stat era o instituție arhireacționară, care respingea pînă și proiectele de legi moderate adoptate de Dumă. — 60.

51 *Duma lui Bulîghin* — Dumă de stat consultativă, care urma să fie convocată în baza unui proiect de lege întocmit, din însărcinarea țarului, de către ministrul afacerilor interne A. G. Bulîghin. La 6 (19) august 1905 au fost publicate manifestul țarului, legea cu privire la înființarea Dumei de stat și regulamentul alegerilor pentru Dumă. În alegerile pentru această Dumă aveau drept de vot numai moșierii, capitaliștii și un mic număr de țărani înstăriți. Din cele 412 mandate stabilite prin lege, țăranilor le reveneau numai 51 de mandate. Muncitorii, țăranii săraci, muncitorii agricoli, intelectualii democrați, care formau majoritatea populației nu aveau drept de vot; nu puteau vota în alegeri nici femeile, militarii, tineretul studii, tinerii sub 25 de ani și o serie de naționalități asuprite din Rusia țaristă. Duma de stat nu avea dreptul de a adopta legi; ea putea numai să discute unele probleme în calitate de organ consultativ pe lîngă țar. Caracterizînd Duma lui Bulîghin, Lenin scria că ea reprezintă „cea mai nerușinată batjocură de «reprezentanță națională»” (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 179).

Bolșevicii au chemat pe muncitori și pe țărani să boicoteze activ Duma lui Bulîghin, concentrînd întreaga campanie de agitație în jurul lozincilor: insurecție armată, armată revoluționară, guvern revoluționar provizoriu. Menșevicii au considerat posibilă participarea la alegerile pentru Dumă și s-au pronunțat pentru colaborare cu burghezia liberală.

Campania de boicotare a Dumei lui Bulîghin a fost folosită de bolșevici pentru mobilizarea tuturor forțelor revoluționare, pentru organizarea unor greve politice de masă și pregătirea insurecției armate. Alegerile pentru Duma lui Bulîghin n-au avut loc, așa încît guvernul n-a mai putut s-o convoace; ea a fost măturată de avîntul revoluționar în creștere și de greva politică generală din octombrie 1905. În ceea ce privește Duma lui Bulîghin vezi articolele lui V. I. Lenin: „Tocmeala în jurul constituției”, „Boicotarea Dumei lui Bulîghin și insurecția”, „Unitatea dintre țar și popor și dintre popor și țar”, „În coada burgheziei monarhiste sau în fruntea proletariatului revoluționar și a țărănimii revoluționare”? etc. (Opere complete, vol. 10, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 67—71; vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 162—170, 176—185, 193—205). — 62.

- 52 În textul apărut în ziarul „Pravda”, articolul „Lichidatorii și «unitatea»” are două părți, din care cea de-a doua conține o critică a acuzațiilor aduse „Pravdei” de către lichidatori. Această parte a fost scrisă de M. S. Olminski. — 66.
- 53 „Zaveti” — revistă lunară legală pentru literatură și politică, de orientare socialist-revoluționară; a apărut la Petersburg din aprilie 1912 pînă în iulie 1914. La această revistă colaborau R. V. Ivanov-Razumnik, B. V. Savinkov, N. Suhanov, V. M. Cernov ș.a. — 70.
- 54 În primul caz (referirea la Larin) este vorba de articolul lui I. Larin „Cu privire la perspectivele dezvoltării noastre social-politice (Răspuns redacției revistei «Vozrojdenie»)”, apărut în „Vozrojdenie” nr. 11 din 1910; în cazul al doilea (referirea la Martov) este vorba de articolul lui L. Martov „Însemnările unui publicist («Lichidatorismul» și «perspectivele»)”, apărut în revista „Jizn” nr. 1 din 30 august 1910. — 72.
- 55 Este vorba de idei enunțate de R. M. Blank în revista „Zaprosî Jizni” nr. 29 din 20 iulie 1912 (nota „Platforma social-democrată”, semnată R.B.). — 74.
- 56 „Zemșcina” — cotidian ultrareacționar, care a apărut la Petersburg din iunie 1909 pînă în februarie 1917. — 74.
- 57 „Russkaia Misl” — revistă lunară pentru literatură și politică; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918. Pînă la 1905 a

avut o orientare liberală-narodnică. După revoluția din 1905 a fost organul aripii drepte a partidului cadet; a apărut sub îngrijirea lui P. B. Struve. În coloanele sale, revista propovăduia naționalismul, „vehismul“, obscurantismul clerical și apărarea proprietatea moșierească. — 91.

- 58 V. I. Lenin citează un fragment din poemul lui N. A. Nekrasov „Cui i-e bine în Rusia“ (vezi N. A. Nekrasov. Opere complete, vol. III, ed. rusă, 1949, pag. 185—186).

Cele patru versuri citate de Lenin mai jos sînt luate din poezia lui Nekrasov „Prietenului necunoscut care mi-a trimis poezia «Imposibil»“ (vezi N. A. Nekrasov. Opere complete, vol. II, ed. rusă, 1948, pag. 261). — 92,

- 59 Cuvintele „*adaptare la mîrșăvie*“ sînt luate de V. I. Lenin din basmul satiric „Liberalul“ de M. E. Saltîkov-Șcedrin (vezi N. Șcedrin (M. E. Saltîkov). Opere complete, vol. XVI, ed. rusă, 1937, pag. 192, 193). — 93.

- 60 *Neokantianism* — curent reacționar în filozofia burgheză, care, sub lozinca unei reînvieri a filozofiei lui Kant, propovăduiește idealismul subiectiv; a apărut pe la mijlocul secolului al XIX-lea în Germania, unde pe vremea aceea crescuse interesul pentru kantianism. În 1865 a apărut cartea lui O. Liebmann „Kant și epigonii“, în care fiecare capitol se încheia cu chemarea „Înapoi la Kant“. Liebmann susținea că trebuie îndreptată „eroarea fundamentală“ a lui Kant; recunoașterea existenței „lucrului în sine“. La reînvierea kantianismului au contribuit lucrările lui K. Fischer și E. Zeller; unul dintre primii reprezentanți ai neokantianismului a fost F. A. Lange, care a încercat să folosească fiziologia pentru a fundamenta agnosticismul.

Ulterior s-au format în sînul neokantianismului două școli principale: școala din Marburg (H. Cohen, P. Natorp ș.a.) și școala din Freiburg, sau din Baden (W. Windelband, H. Rickert ș.a.). Prima dintre ele căuta să fundamenteze idealismul speculînd succesele științelor naturii, în special pîtrunderea metodelor matematice în fizică; a doua opunea științelor naturii științele sociale, căutînd să demonstreze că fenomenele istorice sînt strict individuale și nu sînt subordonate nici unei legități. Ambele școli au substituit problemei fundamentale a filozofiei problema bazelor logice ale științei. Criticîndu-l pe Kant „de pe poziții de dreapta“, neokantienii declarau că „lucrul în sine“ este „noțiunea-limită“ spre care tinde cunoașterea. Negînd existența obiectivă a lumii materiale, ei considerau că obiectul cunoașterii îl constituie nu legitățile naturii și ale societății, ci numai fenomenele de conștiință. Spre deosebire de agnosticismul naturaliștilor, agnosticismul neokantienilor nu era un „materialism timid“, ci o varietate de idealism care proclama neputința științei în domeniul cunoașterii și transfor-

mării realității. Neokantienii combăteau fățiș marxismul, căruia îi opuneau „socialismul etic“. În deplin acord cu teoria lor gnoseologică, neokantienii declarau că socialismul este un „ideal etic“ de conviețuire umană, spre care omenirea tinde, dar pe care nu-l va atinge niciodată. Această „teorie“ a neokantienilor a fost preluată de revizionisti, în frunte cu E. Bernstein, care au lansat lozincă: „Mișcarea este totul, scopul final nu este nimic“. Neokantianismul a fost una dintre bazele filozofice ale Internaționalei a II-a. În Rusia, încercări de „a îmbina“ neokantianismul cu marxismul au fost întreprinse de „marxiștii legali“. Împotriva revizuirii neokantianiste a marxismului au luat atitudine G. V. Plehanov, P. Lafargue și F. Mehring. V. I. Lenin a dezvăluit esența reacționară a neokantianismului și a arătat legătura lui cu celelalte curente ale filozofiei burgheze (școala imanentă, machismul, pragmatismul etc.).

În prezent, reprezentanții neokantianismului sînt grupați în jurul revistei „Kantstudien“, care apare în Germania occidentală (Köln). — 94.

- 61 *Duma a II-a de stat* s-a întrunit la 20 februarie (5 martie) 1907. Alegerile pentru această Dumă au fost efectuate prin vot indirect, inegal, într-o atmosferă de represiuni și de teroare judiciară instaurată de curțile marțiale. Cu toate acestea, Duma a II-a a avut o componență mai de stînga decît Duma I. Aceasta se datora delimitării mai clare și mai categorice a partidelor decît în perioada Dumei I, creșterii conștiinței de clasă a maselor, precum și participării bolșevicilor la alegeri.

Componența Dumei dovedea că partidele situate la cele două extreme opuse, adică, pe de o parte, social-democrații și grupurile narodniciste, iar pe de altă parte partidele de dreapta, s-au întărit pe seama cadeților. Pe grupări politice, membrii Dumei a II-a de stat se repartizau astfel: partidele de dreapta, adică monarhiștii și octombriștii — 54, cadeții și cei apropiați de ei — 99, naționali — 76, grupările fără de partid — 50, grupul căzăcesc — 17, „socialiștii-populiști“ — 16, eserii — 37, trudovicii — 104, social-democrații — 65. Deoarece însă revoluția se afla în declin, Duma a II-a, deși avea o componență mai de stînga, a fost mai slabă decît Duma I.

Partidele de dreapta din Duma a II-a de stat au sprijinit fără rezervă, în toate problemele, politica guvernului absolutist. Cadeții, care încă înainte de convocarea Dumei a II-a și-au arătat definitiv caracterul contrarevoluționar, s-au situat pe o poziție de compromis cu absolutismul.

În fracțiunea social-democrată din Duma a II-a de stat predominau menșevicii. În activitatea ei se făcea simțită tactica oportunistă a menșevicilor, care se pronunțau pentru blocuri cu cadeții și întrețineau iluziile constituționaliste în rîndurile poporului. Lenin critica cu asprime greșelile fracțiunii social-

democrate din Dumă și releva neconcordanța dintre concepțiile majorității social-democrației ruse și cele ale reprezentanței ei din Dumă.

Bolșevicii au folosit Duma ca tribună pentru demascarea țarismului și a rolului trădător al burgheziei contrarevoluționare, pentru proclamarea și propagarea programului revoluționar al partidului, pentru eliberarea țărănimii de sub influența liberalilor și pentru crearea în cadrul Dumei a unui bloc revoluționar format din reprezentanții clasei muncitoare și ai țărănimii. Linia urmată de bolșevici era o linie nouă, marxist-revoluționară, de comportare a reprezentanților proletariatului în instituțiile parlamentare, în timp ce menșevicii promovau în Dumă o tactică oportunistă de sprijinire a cadeților.

În centrul dezbaterilor din Duma a II-a de stat a figurat, ca și în Duma I, problema agrară. Printre altele, Duma a discutat în ședințele sale bugetul, problemele legate de ajutoarea regiunilor lovite de secetă și de șomaj, problema amnistiei.

Pe la mijlocul anului 1907, când devenise limpede că muncitorii și țărani nu dispun de forțe suficiente pentru a învinge absolutismul, guvernul țarist a hotărât să dizolve Duma. Cu ajutorul ohranei țariste, P. A. Stolîpin a înscenat o provocare, acuzînd fracțiunea social-democrată din Dumă că întreține legături cu organizația social-democrată de luptă și cu organizația social-democrată din armată și că pregătește un complot împotriva statului. La 1 (14) iunie Stolîpin a cerut Dumei, întrunită în ședință secretă, să excludă imediat întreaga fracțiune social-democrată și să încuviințeze arestarea a 16 deputați social-democrați. Cadeții au consimțit la arestarea conducătorilor fracțiunii social-democrate, propunînd ca problema celorlalți membri ai ei să fie supusă unei comisii numite de Dumă. Atitudinea adoptată de cadeți a servit drept pretext pentru dizolvarea Dumei și pentru schimbarea sistemului electoral. În noaptea spre 3 (16) iunie 1907, fracțiunea social-democrată din Dumă a fost arestată, iar la 3 (16) iunie Duma a II-a de stat a fost dizolvată printr-un ucuz al țarului. — 95.

62 „*Russkii Vestnik*” — revistă pentru literatură și politică, care a apărut între anii 1856 și 1906. În perioada 1856—1887 revista a apărut la Moscova, fiind redactată și editată de M. N. Katkov. La început revista a avut o orientare liberală moderată, dar în deceniul al 7-lea al secolului trecut a devenit un organ al reacțiunii iobăgiste. După moartea lui Katkov, revista „*Russkii Vestnik*” a apărut în perioada 1887—1896 la Petersburg, între anii 1896 și 1902 la Moscova și între anii 1902 și 1906 din nou la Petersburg. — 96.

63 „*Uniunea poporului rus*” — organizație monarhistă ultrareacționară, pogromistă; a fost creată în octombrie 1905, la Petersburg, în vederea luptei împotriva mișcării revoluționare. Această

„Uniunea” grupa în rîndurile sale moşieri reacţionari, mari proprietari de imobile, comercianţi, funcţionari de poliţie, clerici, mici burghezi de la oraşe, chiaburi, elemente declasate şi certyate cu legea. În fruntea ei se aflau V. A. Bobrinski, A. I. Dubrovin, P. A. Kruşevan, N. E. Markov II, V. M. Purişkevici şi alţii. Organele ei de presă erau ziarele „Russkoe Znamea”, „Obedinenie” şi „Groza”. Secţii ale „Uniunii” au fost înfiinţate în multe oraşe din Rusia.

„Uniunea poporului rus” se situa pe poziţia menţinerii neştirbite a absolutismului ţarist, a gospodăriei moşiereşti semi-feudale şi a privilegiilor nobilimii. În programul ei figura lozincă „ortodoxie, autocraţie, naţionalism”, lozincă monarhistă-naţionalistă de pe vremea iobăgiei. În lupta ei împotriva revoluţiei, „Uniunea” folosea ca metodă principală pogromul şi asasinatul. Cu concursul şi cu îngăduinţa poliţiei, membrii ei stîlceau în bătai şi ucideau nepedepsit, în văzul lumii, muncitori revoluţionari şi reprezentanţi înaintaţi ai intelectualităţii cu vederi democratice, spărgeau mitinguri şi trăgeau în participanţi, organizau pogromuri antievreieşti, duceau o furibundă campanie de aţîtare împotriva naţionalităţilor neruse.

După dizolvarea Dumei a II-a, „Uniunea” s-a scindat în două organizaţii: „Oastea Arhanghelului Mihai”, în frunte cu Purişkevici, care se pronunţa pentru folosirea Dumei a III-a în scopuri contrarevoluţionare, şi „Uniunea poporului rus”, în frunte cu Dubrovin, care continua să aplice tactica terorii făţişe. Ambele organizaţii pogromiste au fost lichidate în timpul revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, foştii membri ai acestor organizaţii au participat activ la rebeliunile şi la comploturile contrarevoluţionare împotriva Puterii sovietice. — 98.

- 64 Este vorba de următoarele fapte. În noiembrie şi decembrie 1908 au avut loc la Moscova confătuiri secrete, „în problemele curente”, între marii industriaşi (I. P. Gujon, G. A. Krestovnikov şi alţii) şi reprezentanţi ai cadeţilor (P. B. Struve, A. A. Manuilov, A. A. Kizevetter şi alţii).

În octombrie 1910, F. A. Golovin, deputat în Duma a III-a de stat, a declarat că-şi depune mandatul; după cîtva timp a participat activ la o concesiune feroviară.

În martie 1912, V. A. Maklakov, deşi era deputat în Duma a III-a de stat, a pledat în apărarea lui Taghiev, mare industriaş petrolist din Baku, în procesul intentat pentru maltratarea unui funcţionar al său, inginerul Bebutov. — 100.

- 65 „Zaprosi Jizni” — revistă săptămînală; a apărut la Petersburg în 1909—1912. La această revistă colaborau cadeţi, „socialişti-populişti” şi menşevici-lichidatori. Lenin a calificat-o drept revistă „lichidatoristă-trudovică-vehistă”. — 109.

- 66 Primul citat este luat din lucrarea lui F. Engels „Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție“, iar al doilea din lucrarea lui K. Marx „Proiectul de lege cu privire la desființarea servituților feudale“ (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 71 și 317). — 112.
- 67 *Octombriștii* — membrii partidului „Uniunea 17 octombrie“, înființat în Rusia după publicarea manifestului din 17 octombrie 1905. Era un partid contrarevoluționar, care reprezenta și apăra interesele marii burghezii și ale moșierilor care-și exploatau pe baze capitaliste moșiile; în fruntea lui au stat A. I. Gucikov, cunoscut industriaș și proprietar de imobile din Moscova, și M. V. Rodzeanko, mare moșier. Octombriștii sprijineau fără rezerve politica internă și externă a guvernului țarist. — 118.
- 68 „*Apel la rațiune*“ („Appeal to Reason“) — ziar al socialiștilor americani; a fost întemeiat în 1895 în orașul Girard din statul Kansas (S.U.A.). Fără a avea în mod oficial legături cu Partidul socialist american, ziarul propaga idei socialiste și se bucura de multă popularitate în rîndurile muncitorilor. La acest ziar a colaborat socialistul american E. Debs. — 119.
- 69 „*Luci*“ — cotidian legal al menșevicilor-lichidatori, care a apărut la Petersburg de la 16 (29) septembrie 1912 pînă la 5 (18) iulie 1913. Au apărut în total 237 de numere. Fondurile necesare pentru editarea lui proveneau din donații făcute de liberali. Conducerea ideologică a ziarului se afla în mâinile unui grup format din P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov și A. S. Martînov. În coloanele lui, lichidatorii combăteau tactica revoluționară a bolșevicilor, propagau lozincă oportunistă a creării unui așa-zis „partid legal“, se pronunțau împotriva grevelor revoluționare de masă ale muncitorilor și încercau să revizuiască principalele puncte din programul partidului. Lenin spunea că „*Luci*“ este înrobît de politica liberală și califica acest ziar drept organ al renegării. — 121.
- 70 *Tripla Alianță* — bloc militar și politic format în 1879—1882 de Germania, Austro-Ungaria și Italia, avînd drept scop pregătirea unui război pentru reîmpărțirea lumii. Inițiatoarea creării Triplei Alianțe a fost Germania, care a încheiat în 1879 cu Austro-Ungaria un tratat de alianță, la care a aderat în 1882 Italia. Tratatul cu privire la Tripla Alianță prevedea acțiuni comune ale participanților săi și era îndreptat mai ales împotriva Rusiei și Franței. Italia, care sub raport financiar depindea de Anglia, a aderat la această alianță sub rezerva că își va îndeplini obligațiile numai în cazul cînd Anglia nu va figura printre inamicii alianței. Încă înainte de izbucnirea primului război mondial au apărut șovăieli în poziția Italiei. La începutul războiului, Italia s-a declarat neutră, iar în mai 1915

a trecut de partea Antantei și a intrat în război împotriva foștilor săi aliați: Austro-Ungaria și Germania. În felul acesta, Tripla Alianță a încetat să existe. — 127.

- 71 *Tripla Înțelegere* (sau Antanta) — bloc imperialist format definitiv în 1907 de Anglia, Franța și Rusia țaristă, în opoziție cu Tripla Alianță imperialistă a Germaniei, Austro-Ungariei și Italiei. Crearea Antantei a fost precedată de încheierea alianței franco-ruse în anii 1891—1893 și a acordului anglo-francez din 1904. Constituirea Antantei a fost desăvârșită prin semnarea acordului anglo-rus din 1907. În timpul primului război mondial, blocului alcătuit de Anglia, Franța și Rusia i s-au alăturat S.U.A., Japonia, Italia și o serie de alte state. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și după ieșirea Republicii sovietice din războiul imperialist, statele Antantei au întreprins o intervenție armată împotriva Rusiei Sovietice. Victoria poporului sovietic asupra forțelor unite ale intervenționiștilor și ascuțirea contradicțiilor din sînul lumii capitaliste au dus la destrămarea Antantei. — 127.
- 72 Această expresie este luată din scrisoarea lui K. Marx către L. Kugelmann din 12 aprilie 1871, în care Marx face o serie de aprecieri cu privire la Comuna din Paris (vezi K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, E.S.P.L.P. 1955, ediția a II-a, pag. 506). — 129.
- 73 V. I. Lenin citează prefața lui F. Engels la prima ediție în limba germană a cărții lui K. Marx „Mizeria filozofiei” (K. Marx: „Mizeria filozofiei”, Editura P.C.R., 1947, pag. 5—19). — 131.
- 74 *Partidul socialist britanic* a luat ființă în 1911, la Manchester, în urma fuzionării Partidului social-democrat cu alte grupuri socialiste. Partidul socialist britanic a desfășurat agitație în spiritul ideilor marxismului și a fost un partid „neoportunist, într-adevăr independent de liberali” (V. I. Lenin. Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 262). Dar faptul că avea puțini membri și că legătura sa cu masele era slabă îi imprima un caracter oarecum sectar.
- În perioada primului război mondial (1914—1918) s-a desfășurat în rîndurile acestui partid o luptă înverșunată între curentul internaționalist (W. Gallacher, A. Inkpin, J. MacLean, F. Rotstein și alții) și curentul social-șovinist, în frunte cu Hyndman. În cadrul curentului internaționalist existau unele elemente inconsecvente, care într-o serie de probleme se situau pe poziții centriste.
- În februarie 1916, un grup de activiști ai P.S.B. au întemeiat ziarul „The Call”, care a jucat un rol important în opera de unire a internaționaliștilor. În aprilie 1916, conferința anuală de la Salford a P.S.B. a condamnat poziția social-șovină

a lui Hyndman și a adepților săi; ca urmare, aceștia s-au retras din partid.

Partidul socialist britanic a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Membrii săi au jucat un rol important în mișcarea oamenilor muncii din Anglia pentru apărarea Rusiei Sovietice împotriva intervenției străine. În 1919 majoritatea organizațiilor locale ale partidului (98 contra 4) s-au pronunțat pentru aderarea la Internaționala Comunistă.

Împreună cu Grupul comunist al unității, Partidul socialist britanic a avut rolul principal în constituirea Partidului Comunist al Marii Britanii. La primul congres de unificare, care a avut loc în 1920, majoritatea covârșitoare a organizațiilor locale ale P.S.B. au intrat în Partidul comunist. — 134.

- 75 *Partidul muncitoresc independent din Anglia* — organizație reformistă, întemeiată în 1893 de conducătorii „noilor trade-unionuri” în condițiile înviorării luptei greviste și ale intensificării mișcării pentru independența clasei muncitoare din Anglia față de partidele burgheze. În P.M.I. au intrat membrii „noilor trade-unionuri” și ai unor sindicate vechi, precum și reprezentanți ai intelectualității și ai micii burghezii care se aflau sub influența fabienilor. În fruntea partidului se afla Keir Hardie. În programul P.M.I. figura lupta pentru proprietatea colectivă asupra tuturor mijloacelor de producție, repartiție și schimb, introducerea zilei de lucru de 8 ore, interzicerea muncii copiilor, introducerea asigurărilor sociale și a ajutoarelor de șomaj.

Chiar de la începutul apariției sale, P.M.I. s-a situat pe poziții burghezo-reformiste, punând accentul pe formele parlamentare de luptă și pe înțelegerile parlamentare cu partidul liberal. Caracterizând Partidul muncitoresc independent, Lenin scria că el este „în realitate un partid oportunist, întotdeauna dependent de burghezie” (Opere, vol. 29, E.S.P.L.P. 1956, pag. 479). — 134.

- 76 Ideea oportunistă a creării unui „*larg partid muncitoresc*”, lansată în anii primei revoluții ruse de P. B. Akselrod și sprijinită de alți menșevici de vază, consta în a convoca un așa-zis „congres muncitoresc” al reprezentanților diferitelor organizații muncitorești și de a înființa la acest congres un partid muncitoresc legal din care să facă parte social-democrații, socialiștii-revoluționari și anarhiștii. În fapt, aceasta ar fi însemnat lichidarea P.M.S.D.R. și înlocuirea lui printr-o organizație fără partid. Bolșevicii au condamnat cu hotărâre ideea creării unui „*larg partid muncitoresc*”. Critica ideii menșevice a „congresului muncitoresc” și a creării „unui partid larg” a fost făcută de V. I. Lenin în următoarele lucrări: „Filistinism în mediul revoluționar”, „Criza menșevismului”, „Luptătorii intelectuali împotriva dominației intelectualilor”, „Dezorientarea unora care s-au supărat (În jurul problemei congresului

muncitorească" (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 44—55, 152—176; vol. 15, pag. 173—177, 178—191). — 136.

- 77 *Partidul liberal*, format în Anglia la sfârșitul deceniului al 6-lea și în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut, exprima interesele burgheziei comerciale și industriale. Liberalii, care în sistemul bipartid englez luaseră locul vechiului partid al whigilor, aveau de înfruntat rivalitatea partidului conservator. În secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, partidul liberal a jucat un rol important în viața politică a țării. În anii 1905—1915, el a fost la putere; în perioada 1916—1922, D. Lloyd George, liderul liberalilor, a condus un guvern de coaliție liberal-conservator. Căutând să abată clasa muncitoare de pe calea luptei revoluționare, partidul liberal promova o politică de reformism liberal; în același timp însă guvernul liberal nu se dădea în lături de la acte fățișe de violență, folosind trupele împotriva greviștilor. După primul război mondial, când rolul partidelor laburist și conservator a crescut, influența partidului liberal a scăzut considerabil. — 136.
- 78 *Partidul conservator din Anglia* — partidul mării burghezii și al aristocrației funciare; s-a format la sfârșitul deceniului al 6-lea și la începutul deceniului al 7-lea ale secolului trecut, pe baza vechiului partid al torylor. Conservatorii au fost de multe ori la putere în Anglia. Guvernele conservatoare au promovat o politică de crâncenă reprimare a mișcării muncitorești și de asuprire a popoarelor din colonii. Partidul conservator a fost unul dintre inițiatorii și organizatorii intervenției militare în Rusia Sovietică (1918—1920), iar ulterior a pus la cale diverse provocări antisovietice. — 136.
- 79 Este vorba de nota „Primul stadiu al alegerilor“, apărută în ziarul „Reci“ nr. 261 din 23 septembrie (6 octombrie) 1912. — 142.
- 80 Este vorba de așa-numita lovitură de stat de la 3 iunie. În ziua de 3 (16) iunie 1907 a fost publicat manifestul țarului cu privire la dizolvarea Dumei a II-a de stat și la modificarea legii electorale. Noua lege sporea considerabil numărul deputaților pe care îi alegeau moșierii, comercianții și industriașii și reducea de câteva ori numărul, și așa destul de mic, al deputaților pe care îi alegeau țărani și muncitorii. Aceasta constituia o încălcare brutală a manifestului din 17 octombrie 1905 și a Legii fundamentale din 1906, potrivit cărora guvernul nu putea emite legi fără aprobarea Dumei de stat. Noua lege electorală prevedea că în curia proprietarilor funciari se alegea un delegat la 230 de alegători, în curia I orășenească un delegat la o mie de alegători, în curia a II-a orășenească la 15 000 de alegători, în curia țărănească la

60 000 de alegători, iar în curia muncitorească la 125 000 de alegători. Moșierimea și burghezia alegeau 65% din numărul total al delegaților, țărănimea 22% (înainte 42%), iar muncitorii 2% (înainte 4%). Legea priva de drept de vot populația băștinașă din Rusia asiatică și popoarele tiurce din guberniile Astrahan și Stavropol, reducând totodată la jumătate numărul reprezentanților populației din Polonia și din Caucaz. În toată Rusia erau lipsite de drept de vot persoanele care nu cunoșteau limba rusă. Aleasă pe baza acestei legi, Duma a III-a de stat, întrunită la 1 (14) noiembrie 1907, avea o componență ultra-reacționară-octombristă.

Lovitura de stat de la 3 iunie a constituit începutul perioadei reacțiunii stolîpiniste. — 143.

- 81 Vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha“, Editura politică, 1959, ediția a II-a, pag. 28. — 144.
- 82 Este vorba de următorul fapt. Luînd cuvîntul în ziua de 2 (15) decembrie 1911, în ședința a 35-a a Dumei, cu prilejul dezbaterii proiectului de lege pentru modificarea legii serviciului militar, A. A. Voiloșnikov, membru al fracțiunii social-democrate din Duma a III-a de stat, a calificat armata țaristă drept o armată polițienească și a cerut ca armata permanentă să fie înlocuită prin înarmarea întregului popor. Pentru aceste cuvinte, președintele Dumei a propus ca Voiloșnikov să fie exclus de la 5 ședințe. După ce Voiloșnikov a luat a doua oară cuvîntul în aceeași ședință, el a fost exclus de la 15 ședințe. Cadeții au votat pentru prima propunere a președintelui. — 147.
- 83 Chemarea C.C. al P.M.S.D.R. „Către toți cetățenii din Rusia“, scrisă de V. I. Lenin la începutul lunii octombrie 1912, a fost publicată într-o foaie volantă scoasă de C.C. al P.M.S.D.R. La 10 (23) octombrie, V. I. Lenin a trimis această chemare lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, cu rugămintea de a o comunica secretarilor partidelor social-democrate și de a remite presei textul acestui document. Curînd după aceea, chemarea „Către toți cetățenii din Rusia“ a fost publicată în limba germană în ziarul „Leipziger Volkszeitung“ și „Vorwärts“, în limba franceză în ziarul belgian „Le Peuple“ și în limbile franceză, germană și engleză în buletinul periodic al Biroului socialist internațional. Chemarea C.C. al P.M.S.D.R. a fost editată, de asemenea, de Comitetul organizației din străinătate a P.M.S.D.R. și a apărut ca supliment special la ziarul „Soțial-Demokrat“ nr. 28—29 din 5 (18) noiembrie 1912. — 148.
- 84 *Primul război balcanic (octombrie 1912 — mai 1913)* — războiul dintre Turcia și țările Alianței balcanice: Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia. Războiul s-a încheiat cu în-

frângerea Turciei, care prin Tratatul de pace de la Londra și-a pierdut aproape toate posesiunile din Balcani. Regiunile slave Macedonia și Tracia au fost eliberate. Poporul albanez și-a dobândit independența de stat. Cu toate că în acest război monarhiile și burghezia din țările balcanice au urmărit scopuri dinastice, de cotropire, el a avut totuși, în ansamblu, un caracter progresist, deoarece a desăvârșit eliberarea popoarelor balcanice de sub jugul turcesc și a dat o lovitură rămășițelor feudalismului. V. I. Lenin considera că primul război balcanic a fost „o verigă în lanțul evenimentelor pe arena mondială care marchează prăbușirea rînduicelilor medievale în Asia și în Europa de răsărit” (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 19). — 148.

- 85 „*Russkoe Slovo*” — cotidian; a apărut la Moscova începînd din 1895 (primul număr, de probă, a apărut în 1894); editorul ziarului era I. D. Sîtin. Deși formal era un ziar independent, el apăra interesele burgheziei ruse de pe poziții liberale moderate. „*Russkoe Slovo*” cuprindea numeroase și variate informații. El a fost primul ziar din Rusia care a avut corespondenți proprii în toate orașele mari ale țării și în numeroase capitale ale lumii.

În noiembrie 1917, pentru publicarea unor știri antisovietice calomnioase, ziarul a fost interzis. Începînd din ianuarie 1918, el a apărut cîțva timp sub denumirile de „*Novoe Slovo*” și „*Nașe Slovo*”; în iulie 1918 a fost definitiv interzis. — 151.

- 86 Cuvintele slujniciei Liza din comedia „*Prea multă minte strică*” de A. S. Griboedov (A. S. Griboedov. „*Prea multă minte strică*”, Opere, ed. rusă, 1956, pag. 31). — 156.

- 87 „*Zvezda*” — ziar bolșevic legal; a apărut la Petersburg de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. La început apărea săptămînal; apoi, de la 21 ianuarie (3 februarie) 1912, a început să apară de 2 ori pe săptămîină, iar de la 8 (21) martie 1912 de 3 ori pe săptămîină. Continuarea directă a ziarului „*Zvezda*” a fost „*Nevskaia Zvezda*”, care a început să apară în urma confiscărilor frecvente ale ziarului „*Zvezda*”. Tirajul ziarului „*Zvezda*” era, la începutul apariției lui, de 7 000—10 000 de exemplare. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, el a ajuns la 50 000—60 000 de exemplare.

Îndrumătorul ideologic al ziarului „*Zvezda*” era V. I. Lenin, care purta corespondență cu membrii redacției, îndruma munca lor, critica greșelile, îndeosebi în prima perioadă a existenței ziarului „*Zvezda*”, cînd din redacție făceau parte și menșevici-partiții, și lupta pentru ca ziarul să aibă o orientare consecvent marxistă. În „*Zvezda*” și în „*Nevskaia Zvezda*” au fost publicate circa 50 de articole ale lui Lenin, semnate: V. Ilin, V. F., V. Frei, F. L—ko, K. T., T., B. K., M. Ș., P. P., R. Silin, R. S., B. G., Un sceptic neliberal, K. F., F. F., M. M. etc.

○ O vastă muncă organizatorică și redacțională au depus la

„Zvezda“ N. N. Baturin, N. G. Poletaev, K. S. Eremeev și M. S. Olminski. Au colaborat activ la acest ziar V. D. Bonci-Bruевичi, Demian Bednii și alții. La invitația lui Lenin a colaborat la „Zvezda“ și a A. M. Gorki. În „Zvezda“ au fost publicate o serie de articole ale lui G. V. Plehanov.

Sub conducerea lui Lenin, „Zvezda“ a devenit un ziar marxist combativ. El apăra și propaga principiile marxismului revoluționar, lupta împotriva lichidatorismului și otzovismului, pentru întărirea partidului marxist, pentru alianța revoluționară dintre clasa muncitoare și țărănime; el a susținut platforma electorală a bolșevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. „Zvezda“ publica cuvântările rostite de membrii fracțiunii social-democrate din Dumă și interpelările făcute în Dumă de fracțiune. Ziarul a dus o luptă activă pentru înlăturarea hotărârilor Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R.

„Zvezda“ a stabilit legături strânse, permanente cu muncitorii din fabrici și din uzine; la rubrica consacrată mișcării muncitorești, ziarul publica materiale în care erau dezbătute nevoile imediate ale muncitorilor. „Zvezda“ se bucura de mare prestigiu în rîndurile muncitorilor din Rusia. În primăvara anului 1912, cînd mișcarea muncitorească a luat un mare avînt, rolul ziarului „Zvezda“ a crescut extrem de mult. S-a extins îndeosebi rubrica cronicii muncitorești, în care se publicau știri cu privire la evenimentele de la Lena. În ziar apăreau numeroase știri cu privire la grevele, demonstrațiile și mitingurile care aveau loc în diferite orașe ale Rusiei, se publicau scrisori primite de la muncitori, rezoluții de protest împotriva masacrului de la Lena, adoptate la adunările ținute de muncitorii din fabrici și din uzine.

Redacția ziarului era nevoită să-și desfășoare activitatea în condițiile unei prigoane permanente din partea cîrmuirii țariste: confiscări de tiraje, amenzi, suspendarea ziarului, arestări de redactori. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, autoritățile confiscau fiecare număr al ziarului, dar o parte din tiraj se difuza totuși în rîndurile muncitorilor înainte de confiscare.

Ziarul „Zvezda“ era destinat păturilor înaintate ale proletariatului. Se simțea însă nevoia creării unui cotidian bolșevic de masă. „Zvezda“ a avut un rol de seamă în propagarea ideii creării unui asemenea organ. Colecta de fonduri inițiată de redacția ziarului „Zvezda“ pentru crearea unui cotidian muncitoresc s-a bucurat de sprijinul larg al maselor muncitorești. „Zvezda“ își informa cu regularitate cititorii asupra participării muncitorilor la această colectă și publica dări de seamă cu privire la sumele vărsate la fondul pentru crearea noului organ de presă. Ziarul „Zvezda“ a pregătit crearea ziarului bolșevic legal de masă „Pravda“. — 158.

88 Întrevederea lui P. N. Miliukov cu ministrul de externe, S. D. Sazonov, în timpul căreia a fost discutată politica gu-

vernului țarist în Balcani, a avut loc la sfârșitul lunii septembrie sau la începutul lunii octombrie 1912. După cum relatau ziarele, „ministrul de externe a fost foarte mulțumit de toate părerile exprimate de interlocutorul său”. — 160.

- 89 „*The Daily Chronicle*” — ziar al burgheziei imperialiste engleze ; a apărut la Londra din 1855 pînă în 1930. — 173.
- 90 Aici este citată rezoluția Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. „Despre atitudinea față de partidele neproletare” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, E.S.P.L.P. 1954, pag. 168). — 175.
- 91 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, E.S.P.L.P. 1954, pag. 40. — 186.
- 92 Este vorba de *Conferința a cincea (generală) a P.M.S.D.R.*, ținută la Paris între 21 și 27 decembrie 1908 (3 și 9 ianuarie 1909). La conferință au participat 16 delegați cu drept de vot deliberativ, dintre care 5 bolșevici (2 din partea Regiunii industriale centrale, 2 din partea organizației din Petersburg și 1 din partea organizației din Ural), 3 menșevici cu mandate din partea Comitetului regional din Caucaz, 5 social-democrați polonezi și 3 bundiști. Delegații bolșevici, care activau nemijlocit în Rusia, reprezentau cele mai mari organizații de partid ale P.M.S.D.R. Delegația menșevică, care obținuse mandatele prin diverse falsuri, era formată din oameni care trăiau în străinătate și nu aveau legături cu munca de partid din Rusia. Delegația social-democrației poloneze i-a sprijinit la conferință pe bolșevici. Bundiștii i-au urmat în multe probleme pe menșevicii lichidatori.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: 1) Rapoartele C.C. al P.M.S.D.R., C.C. al Social-democrației poloneze, C.C. al Bundului, organizației din Petersburg, organizației din Moscova și Regiunii industriale centrale, organizației din Ural, organizației din Caucaz ; 2) Situația politică actuală și sarcinile partidului ; 3) Despre fracțiunea social-democrată din Dumă ; 4) Probleme organizatorice legate de condițiile politice schimbate ; 5) Unificarea organizațiilor locale cu organizațiile naționale ; 6) Probleme ale muncii din străinătate.

În toate problemele dezbătute la această conferință, bolșevicii au dus o luptă înverșunată împotriva menșevicilor lichidatori și partizanilor lor. Conferința a condamnat cu asprime lichidatorismul ca un curent oportunist și a cerut să se ducă pe plan ideologic și organizatoric o luptă cât mai energică împotriva încercărilor de a lichida partidul. În același timp a fost dată o lovitură și otzoviștilor, pe care Lenin i-a înfierat ca „lichidatori de-a-ndoaselea”

În centrul lucrărilor conferinței a stat raportul lui V. I. Lenin „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului“. Bolșevicii acordau o mare importanță acestei probleme, întrucît conferința urma să stabilească linia tactică corespunzătoare condițiilor grele ale muncii partidului în anii reacțiunii. Menșevicii au încercat să scoată această problemă de pe ordinea de zi a conferinței, dar nu au reușit. Conferința a adoptat, cu unele modificări neînsemnate, rezoluția propusă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 335—338).

În rezoluția „Despre fracțiunea social-democrată din Dumă“, prezentată de bolșevici și adoptată de conferință, a fost criticată activitatea fracțiunii și au fost indicate sarcinile ei concrete.

În cadrul discuțiilor cu privire la problema organizatorică, bolșevicii au arătat — în proiectul lor de rezoluție — că partidul trebuie să acorde o atenție deosebită creării de organizații ilegale ale partidului și întăririi lor, folosind pentru munca în rîndurile maselor o rețea largă de asociații legale. Menșevicii, dimpotrivă, urmăreau în fapt lichidarea partidului ilegal și încetarea oricărei activități revoluționare.

Conferința a adoptat „Directivile pentru comisia pentru problema organizatorică“, prezentate de Lenin (vezi op. cit., pag. 339), și a numit o comisie pentru elaborarea unei rezoluții. Comisia și, apoi, conferința au adoptat proiectul de rezoluție propus de bolșevici.

În rezoluția cu privire la unificarea organizațiilor naționale cu organizațiile locale, adoptată de conferință, a fost respins cu hotărîre principiul federalismului, susținut de bundiști, care cereau ca în partid muncitorii să fie împărțiți după criteriul național.

În cursul dezbaterilor cu privire la activitatea Comitetului Central, menșevicii au propus ca sediul C.C. să fie mutat în Rusia și ca Biroul din străinătate al C.C. să fie desființat. Aceste proiecte de rezoluții lichidatoriste au fost respinse. Conferința a adoptat o rezoluție cu privire la activitatea Comitetului Central, în care se declara că e „folositoare și necesară existența în străinătate a unei reprezentanțe a întregului partid, sub forma Biroului din străinătate al Comitetului Central“. În privința Organului Central a fost de asemenea adoptată rezoluția propusă de bolșevici; propunerea menșevicilor ca Organul Central să fie editat în Rusia a fost respinsă.

Apreciind însemnătatea acestei conferințe, Lenin scria: „Conferința generală a P.M.S.D.R., care a avut loc de curînd, scoate partidul la drum și reprezintă, indiscutabil, un punct de cotitură în dezvoltarea mișcării muncitorești din Rusia după victoria contrarevoluției“ (op. cit., pag. 365). — 191.

93 *Plenara C.C. al P.M.S.D.R.* cunoscută sub denumirea de „plenara de unificare” a avut loc în zilele de 2—23 ianuarie (15 ianuarie—5 februarie) 1910, la Paris.

Problema căilor și a metodelor de întărire a partidului și a unității lui s-a pus cu deosebită stringență în toamna anului 1909. În noiembrie 1909, V. I. Lenin a formulat, în conformitate cu o hotărâre adoptată de Consfătuirea redacției lărgite a ziarului „Proletarii”, un plan de apropiere, de alcătuire a unui bloc între bolșevici și menșevicii-partiiți în vederea luptei comune împotriva lichidatorilor și otzoviștilor. În opoziție cu planul întocmit de Lenin, împăciuitoriștii G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev și A. I. Rîkov preconizau unirea bolșevicilor cu menșevicii-golosiști (lichidatori) și cu troțkiștii, ceea ce însemna în fapt lichidarea partidului bolșevic. Au dat dovadă de șovăieli împăciuitoariștii și I. F. Dubrovinski și V. P. Noghin, membri ai Comitetului Central. Întrucât situația ce se crease în partid și în Rusia reclama imperios o soluționare a problemelor legate de unificarea forțelor partidului, bolșevicii au trimis la 1 (14) noiembrie 1909 Biroului din străinătate al Comitetului Central o declarație în care arătau că trebuie convocată în cel mai scurt timp o plenară a Comitetului Central.

La lucrările plenarei din ianuarie a Comitetului Central au participat reprezentanți ai tuturor fracțiunilor și grupărilor, precum și reprezentanți ai organizațiilor social-democrate naționale. Majoritatea în cadrul plenarei au avut-o împăciuitoriștii.

Lenin a dus la această plenară o luptă dîrză împotriva oportuniștilor și împăciuitoariștilor, străduindu-se să obțină o condamnare hotărîită a lichidatorismului și otzovismului și promovînd o linie de apropiere între bolșevici și menșevicii-partiiți. Caracterizînd atmosfera în care au decurs lucrările plenarei, Lenin îi scria mai tîrziu lui A. M. Gorki: „trei săptămîni de chin, de tocire a nervilor, să le ia toți dracii!” (Opere, vol. 34, E.S.P.L.P. 1958, pag. 428).

Pe ordinea de zi a plenarei figurau următoarele puncte: 1) Darea de seamă a Biroului din Rusia al Comitetului Central; 2) Darea de seamă a Biroului din străinătate al C.C.; 3) Darea de seamă a redacției Organului Central; 4) Rapoartele comitetelor centrale ale partidelor social-democrate naționale; 5) Starea de lucruri din partid; 6) Cu privire la convocarea unei conferințe ordinare a partidului; 7) Statutul C.C. al P.M.S.D.R. etc.

La discuțiile în legătură cu principalul punct de pe ordinea de zi — cu privire la starea de lucruri din partid —, menșevicii-golosiști, care la plenară acționau în bloc cu vperediiștii și erau sprijiniți de troțkiști, au căutat să apere lichidatorismul și otzovismul. Dar, cu toate că împăciuitoariștii și reprezentanții organizațiilor naționale, sub presiunea menșevicilor-golosiști, a vperediiștilor și troțkiștilor, au consimțit ca în rezoluția „Cu privire la starea de lucruri din partid” să nu li se spună lichid-

datorilor și otzoviștilor pe nume, plenara, la stăruința lui Lenin, a condamnat lichidatorismul și otzovismul, declarându-le curente periculoase care trebuie combătute cu toată energia.

Apreciind însemnătatea plenarei din ianuarie, Lenin a arătat că ea a fixat definitiv linia tactică a partidului în perioada contrarevoluției și, dezvoltând rezoluția Conferinței a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908), a calificat lichidatorismul și otzovismul drept manifestări ale influenței exercitate de burghezie asupra proletariatului. Plenara a arătat totodată că problema necesității de a se crea o unitate reală în rândurile partidului se pune în strînsă legătură cu sarcinile politice-ideologice ale partidului în perioada istorică dată.

În același timp, Lenin a condamnat cu toată tăria hotărârile împăciuitoare adoptate de plenară. Împotriva punctului de vedere susținut de Lenin, împăciuitoarii, în alianță cu Troțki, au ales în instituțiile centrale ale partidului nu menșevici-partiiți, ci menșevici-golosiști (lichidatori). Plenara a hotărît să acorde un ajutor bănesc ziarului lui Troțki, „Pravda” de la Viena, și a delegat în redacția acestui ziar un reprezentant al Comitetului Central. Grupul „Vpered” a fost recunoscut ca grup editorial al partidului. A fost dizolvat Centrul bolșevic și s-a hotărît ca ziarul „Proletarii” să-și înceteze apariția; o parte din bunurile deținute de bolșevici urmau să fie transmise Comitetului Central, iar restul să fie date în custodia unor terțe persoane (K. Kautsky, F. Mehring, C. Zetkin), care în decurs de doi ani trebuiau să le predea Comitetului Central cu condiția ca menșevicii-golosiști să-și lichideze între timp centrul fracționist și să înceteze editarea ziarului lor fracționist. În rezoluția „Cu privire la centrele fracționiste”, plenara a stabilit că „interesele partidului și ale unității lui cer ca în viitorul cel mai apropiat «Golos Soțial-Demokrata» să-și înceteze apariția”. În același timp însă, scria Lenin, plenara s-a mulțumit cu promisiunile verbale ale golosiștilor (lichidatorilor) și ale vperediştilor că-și vor dizolva fracțiunile și că vor înceta editarea publicațiilor lor fracționiste.

Hotărârile împăciuitoare ale plenarei au făcut jocul lichidatorilor și al otzoviștilor și au adus mari prejudicii partidului. Menșevicii-golosiști, vperedişti și troțkiști au refuzat să se supună hotărârilor plenarei. „Golos Soțial-Demokrata” nu și-a încetat apariția. Lichidatorii au început să publice în Rusia un ziar al lor legal, „Nașa Zarea”, la care colaborau golosiști. Nici grupul „Vpered” nu și-a încetat activitatea lui scizionistă. Redacția „Pravdei” troțkiste a refuzat să se supună controlului Comitetului Central. Pătrunzînd în instituțiile centrale ale partidului, menșevicii-lichidatori au căutat să saboteze activitatea lor și munca organizațiilor locale de partid.

În această situație, bolșevicii au declarat în toamna anului 1910 că nu se consideră legați prin acordul intervenit între fracțiuni la plenara din ianuarie. Bolșevicii au început să scoată un organ de presă al lor, „Raboceaia Gazeta”, străduindu-se

totodată să obțină convocarea unei noi plenare și cerînd să li se înapoieze bunurile și fondurile banești pe care le transmisese în mod condiționat Comitetului Central.

Procesele-verbale ale plenarei din ianuarie n-au fost găsite. Lucrările plenarei, lupta ce s-a desfășurat în cadrul ei împotriva lichidatorilor, vperediştilor, troțkiștilor și împăciuatoriștilor sînt amănunțit comentate în articolul lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist“ (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 255—324). — 191.

- 94 „*Dnevnik Soțial-Demokrata*“ — publicație cu caracter neperiodic, editată de G. V. Plehanov, la Geneva, din martie 1905 pînă în aprilie 1912 (cu mari întreruperi). Au apărut 16 numere. Editarea ei a fost reluată în 1916 la Petrograd, dar n-a apărut decît un singur număr.

În primele 8 numere (1905—1906), Plehanov a propagat concepții menșevice ultraoportuniste, a susținut ideea unui bloc al social-democrației cu burghezia liberală, a contestat necesitatea alianței dintre proletariat și țărănime și a condamnat insurecția armată din decembrie.

În numerele 9—16 ale publicației „*Dnevnik Soțial-Demokrata*“, apărute în 1909—1912, Plehanov s-a ridicat împotriva menșevicilor-lichidatori și a luat apararea organizațiilor de partid ilegale. Dar în problemele fundamentale ale tacticii el a continuat să se situeze pe poziții menșevice. În nr. 1 din 1916 al publicației „*Dnevnik Soțial-Demokrata*“ au fost clar exprimate concepțiile social-șovine ale lui G. V. Plehanov. — 191.

- 95 „*Socialištii-populiști*“ — membrii Partidului socialist-populist al muncii, partid mic-burghez care s-a desprins din aripa dreaptă a partidului socialist-revoluționar (partidul eserilor) în 1906. Socialištii-populiști se pronunțau pentru un bloc cu cadeții. Lenin îi numea „social-cadeți“, „oportuniști mic-burghezi“, „menșevicii eserilor“, pentru că oscilau între cadeți și eseri; el sublinia că acest partid „se deosebește prea puțin de cadeți, deoarece șterge din program atît republica cît și trecerea întregului pămînt în mîinile țărănimii“ (Opere complete, vol. 14, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 24). În fruntea acestui partid au stat A. V. Peșonov, N. F. Annenski, V. A. Meakotin și alții. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Partidul „socialištilor-populiști“ a fuzionat cu trudovicii, a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez, trimițînd reprezentanți ai săi în acest guvern. După Revoluția Socialistă din Octombrie, socialištii-populiști au participat la comploturile contrarevoluționare și la acțiunile armate îndreptate împotriva Puterii sovietice. Partidul lor și-a încetat existența în perioada intervenției militare străine și a războiului civil. — 197.

96 „*Russkoe Bogatstvo*“ — revistă lunară; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mâinile narodnicilor liberali, în frunte cu N. K. Mihailovski. În jurul ei s-au grupat publiciști care ulterior au devenit membri de vază ai partidului socialiștilor revoluționari, ai partidului „socialiștilor-populiști“ și ai grupurilor de trudovici din Dumele de stat. Începînd din 1906, „*Russkoe Bogatstvo*“ a devenit organul Partidului socialiștilor populiști, partid cu caracter semicadet. — 197.

97 „*Proletarii*“ — ziar bolșevic ilegal. A apărut de la 21 august (3 septembrie) 1906 pînă la 28 noiembrie (11 decembrie) 1909, sub îngrijirea lui V. I. Lenin; au apărut 50 de numere. La munca redacției au participat activ M. F. Vladimirski, V. V. Vorovski, A. V. Lunaccarski, I. F. Dubrovinski; de partea tehnică a editării ziarului s-au ocupat A. G. Șlihter, E. S. Șlihter ș.a. Primele 20 de numere au fost pregătite pentru tipar și culese la Viborg (ziarul se tipărea la Petersburg de pe matrițele primite de la Viborg; din motive conspirative, ziarul cuprindea mențiunea că apare la Moscova). Deoarece editarea unui organ ilegal în Rusia devenise extrem de dificilă, în urma unei hotărîri a Comitetului din Petersburg și a Comitetului din Moscova ale P.M.S.D.R. redacția a trecut la editarea ziarului în străinătate (nr. 21—40 au apărut la Geneva, iar nr. 41—50 la Paris).

Ziarul „*Proletarii*“ a fost de fapt Organul Central al bolșevicilor. Toată munca de bază din cadrul redacției ziarului „*Proletarii*“ era îndeplinită de Lenin. Majoritatea numerelor ziarului conțin cîte 2 și mai multe articole scrise de el. În „*Proletarii*“ au fost publicate peste 100 de articole și note scrise de Lenin în principalele probleme ale luptei revoluționare a clasei muncitoare. În coloanele lui erau amplu dezbătute probleme de tactică și de politică generală, se publicau rapoartele de activitate ale Comitetului Central al P.M.S.D.R., hotărîrile conferințelor de partid și ale plenarelor C.C., scrisorile Comitetului Central în legătură cu diferite probleme ale muncii de partid, precum și o serie de alte documente. În suplimentul la nr. 46 al ziarului „*Proletarii*“ au fost publicate înștiințarea cu privire la consfătuirea lărgită a redacției acestui ziar, care a avut loc la Paris între 8 și 17 (21 și 30) iunie 1909, precum și rezoluțiile adoptate de consfătuire. Ziarul întreținea strînse legături cu organizațiile locale de partid.

În anii reacțiunii stolîpiniste, „*Proletarii*“ a jucat un rol important în menținerea și în consolidarea organizațiilor bolșevice, în lupta împotriva lichidatorilor, otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu.

În conformitate cu hotărîrile plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910, ziarul și-a încetat apariția. — 197.

- 98 „*Delo Jizni*” — revistă legală, organul de presă al menșevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg în perioada ianuarie-octombrie 1911. Au apărut 9 numere. — 200.
- 99 *Partidul național progresist din S.U.A.* s-a constituit în vara anului 1912, în ajunul alegerilor prezidențiale, desprinzându-se din Partidul republican. Congresul noului partid, care și-a început lucrările în ziua de 5 august 1912 la Chicago, l-a desemnat pe Th. Roosevelt candidat în alegerile prezidențiale. Programul partidului, întocmit în așa fel încât să capteze voturile marilor mase de alegători, cuprindea revendicări ca: democratizarea sistemului electoral, controlul asupra trusturilor, introducerea zilci de lucru de 8 ore, asigurarea minimumului de trai pentru muncitori etc. Acest program de demagogie socială și de reformism liberal i-a asigurat lui Roosevelt voturile unei părți considerabile a burgheziei mici și mijlocii, precum și voturile unei părți a muncitorilor, astfel încât în alegerile prezidențiale din toamna anului 1912 Roosevelt a întrunit 4 119 000 de voturi, ocupând locul al doilea. Partidul național progresist a dăinuit pînă în 1916. — 208.
- 100 *Partidul republican din S.U.A.* a luat ființă în 1854, fiind alcătuit din elemente antisclavagiste care s-au unit pentru a pune stavilă pretențiilor tot mai mari ale plantatorilor din Sud. Exprimînd interesele burgheziei industriale din Nord și bucurîndu-se în acea perioadă de sprijinul fermierilor și al muncitorilor, Partidul republican își propunea să lichideze puterea politică a proprietarilor de sclavi, să limiteze și să desființeze treptat sclavia și să acorde gratuit fermierilor pămînturi în regiunile din Vest, în vederea populării acestora din urmă. În 1860, A. Lincoln, candidatul partidului republican, a fost ales președinte al S.U.A. După războiul civil din S.U.A. (1861—1865), partidul republican s-a manifestat ca exponent al intereselor marii burghezii industriale și financiare. În perioada imperialismului, el devine partidul capitalului monopolist și promovează activ politica agresivă și antipopulară a imperialismului american. — 208.
- 101 *Războiul civil din S.U.A.* — războiul dintre statele nordice, progresiste sub raport economic și social, și statele sudice, sclavagiste, care porniseră o rebeliune. Semnalul pentru rebeliune l-a constituit alegerea în 1860 a lui A. Lincoln, candidatul partidului republican și adversar al sclaviei, în postul de președinte al S.U.A. În decembrie, statul Carolina de Sud a declarat că se retrage din Uniune. Exemplul său a fost urmat de celelalte state sclavagiste. Acțiunile militare au început în aprilie 1861.
- Din partea statelor nordice, războiul a avut un caracter progresist, revoluționar. Momentul de cotitură în desfășurarea războiului l-a constituit proclamația cu privire la eliberarea

sclavilor negri, emisă de guvernul lui A. Lincoln în septembrie 1862. Un rol foarte important au avut, de asemenea, adoptarea legii cu privire la homestead (lotul de pământ gratuit), epurarea armatei și a aparatului de stat de elementele trădătoare, admiterea negrilor în armată, suspendarea ziarelor reacționare și alte măsuri cu caracter revoluționar-democratic. Adoptarea metodelor revoluționare de ducere a războiului a adus Nordului victoria în războiul civil. În aprilie 1865 trupele sudicilor au fost înfrânte.

Rolul hotărâtor în înfrângerea militară a plantatorilor sclavașiști l-au avut masele populare: muncitorii, fermierii, populația de culoare. Orînduirea socială mai progresistă și superioritatea considerabilă în ceea ce privește resursele economice și umane au asigurat victoria statelor nordice. În urma războiului civil a fost netezită calea pentru dezvoltarea impetuoasă a capitalismului în S.U.A. — 208.

- 102 *Partidul democrat din S.U.A.* a luat ființă în 1828, ca partid al proprietarilor de sclavi și al unor grupuri ale burghezii care erau legate de ei; în rîndurile acestui partid se aflau de asemenea mulți fermieri și reprezentanți ai micii burghezii de la orașe. Ulterior el a devenit partidul marilor plantatori sclavașiști și al unei părți a marii burghezii. După războiul civil din S.U.A. (1861—1865), partidul democrat se apropie tot mai mult de pozițiile partidului republican. În perioada imperialismului, partidul democrat devine, ca și partidul republican, un partid al capitalului monopolist și promovează activ politica agresivă și antipopulară a imperialismului american. — 208.

- 103 Tezele lui V. I. Lenin „Cu privire la unele cuvîntări ale deputaților muncitorimii” au stat la baza declarației fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat. Manuscrisul tezelor nu s-a păstrat în întregime.

Adoptarea declarației a fost precedată de o luptă înverșunată între deputații bolșevici și cei șapte membri menșevici ai fracțiunii. În amintirile sale, bolșevicul A. E. Badaev, membru al fracțiunii social-democrate, scria: „Fracțiunea noastră a consacrat o serie de ședințe discutării declarației, care a început încă înainte de deschiderea Dumei. Discuțiile erau extrem de aprinse și se prelungeau adesea pînă noaptea târziu. De ambele părți au participat la elaborarea declarației, în afară de deputați, o serie de activiști de partid care se aflau pe atunci la Petersburg... După o îndelungată luptă înverșunată, după o serie de ciocniri violente cu menșevicii, am obținut, în sfîrșit, ca în textul declarației să fie incluse toate revendicările principale ale bolșevicilor” (A. Badaev. „Bolșevicii în Duma de stat. Amintiri”, Moscova, 1954, pag. 67).

În conformitate cu indicațiile date de Lenin, în textul declarației au fost introduse aproape toate punctele principale

din programul-minimum. În același timp însă, menșevicii au izbutit să includă și un punct cuprinzând revendicarea autonomiei național-culturale. Declarația fracțiunii social-democrate a fost citată în ședința Dumei de stat din 7 (20) decembrie 1912.

La 8 (21) decembrie 1912 a fost publicată în „Pravda” stenograma acestei ședințe a Dumei, cuprinzând și textul declarației. Pentru publicarea declarației, acest număr al „Pravdei” a fost confiscat, iar redactorul responsabil al ziarului a fost deferit justiției. — 213.

- 104 *Congresul socialist internațional extraordinar al Internaționalei a II-a* a avut loc la Basel în zilele de 24—25 noiembrie 1912. Congresul a fost convocat pentru a se lua hotărâri în problema luptei împotriva primejdiei iminente a unui război imperialist mondial, primejdie care crescuse și mai mult după izbucnirea primului război balcanic. La congres au participat 555 de delegați. C.C. al P.M.S.D.R. a trimis 6 delegați.

În ziua deschiderii congresului a avut loc o mare manifestație anti-războinică și un miting internațional de protest împotriva războiului. A doua zi, la 25 noiembrie, congresul a adoptat în unanimitate un manifest cu privire la război.

În acest manifest popoarele erau avertizate că a crescut pericolul unui război mondial. „În orice moment — se spunea în manifest — marile popoare europene pot fi aruncate unele împotriva altora; această crimă împotriva umanității și a rațiunii nu poate fi justificată prin nici un fel de pretinse interese naționale... Ar fi o nebunie dacă guvernele n-ar înțelege că însăși ideea monstruoasă a unui război mondial e de natură să stârnească indignarea și revolta clasei muncitoare. Proletariatul consideră că este o crimă ca oamenii să se ucidă unii pe alții pentru profiturile capitaliștilor, pentru ambițiile dinastiilor, pentru că așa prevăd tratatele diplomatice secrete” (vezi „Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1912”. Berlin, 1912, S. 23, 26).

Manifestul dezvăluia țelurile tîlhărești ale războiului pe care îl pregăteau imperialiștii și chema pe muncitorii din toate țările să lupte cu hotărâre pentru pace, împotriva pericolului de război, „să opună imperialismului capitalist forța solidarității internaționale a proletariatului”. În cazul izbucnirii unui război imperialist, manifestul recomanda socialiștilor să folosească în interesul luptei pentru revoluția socialistă criza economică și politică provocată de război.

Conducătorii Internaționalei a II-a (Kautsky, Vandervelde și alții) au votat la congres pentru adoptarea manifestului împotriva războiului. Pentru ei însă manifestul nu era decît un petec de hîrtie; nici unul dintre liderii oportuniști ai Internaționalei a II-a nu intenționa să traducă în fapt hotărîrea Congresului de la Basel. O dată cu izbucnirea primului război mondial, ei au dat uitării Manifestul de la Basel și au trecut de partea guvernelor imperialiste din țările lor. — 214.

- 105 Este vorba de frământările care au avut loc printre deținuții politici de la închisorile din Kutomara și Algaci. Ele au început în august 1912, în urma unei dispoziții a guvernatorului militar al Transbaikaliei ca deținuților politici din penitenciarele de la Nercinsk să li se aplice regimul din închisorile militare. În semn de protest, deținuții politici de la închisoarea din Kutomara au declarat greva foamei pe timp de 15 zile. Ca răspuns la aceasta, direcția închisorii a procedat la maltratarea în masă a deținuților. Aduși la deșperare, câțiva dintre ei s-au sinucis. Evenimente similare au avut loc și la închisoarea din Algaci. În vara și în toamna anului 1912 s-au produs frământări și printre deținuții politici din alte penitenciare din Rusia. În legătură cu aceste evenimente au declarat greve de protest muncitorii din Petersburg, Moscova, Varșovia și Riga. În numele fracțiunii social-democrate și al Grupului trudovic a fost prezentată în Duma a IV-a de stat o interpelare în legătură cu tratamentul barbar aplicat deținuților. Cu majoritate de voturi, discutarea acestei interpelări a fost amânată și n-a mai fost reluată ulterior. — 215.
- 106 Aprecierea acestui proiect agrar a fost făcută de V. I. Lenin în articolele „O nouă politică agrară” și „Dezbateri în jurul problemei agrare în Duma a III-a” (vezi Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 428—432, și vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 317—332). — 216.
- 107 Documentul „Cu privire la deputații muncitorilor din Dumă și la declarația lor” este un proiect de declarație a fracțiunii social-democrate. El a fost transcris de N. K. Krupskaja și trimis din Cracovia deputaților bolșevici din Dumă în ziua de 13 (26) noiembrie 1912. Acest document a fost interceptat de poliția țaristă. — 219.
- 108 Demonstrația a fost organizată din inițiativa reprezentanților bolșevici ai diferitelor raioane și întreprinderi din Petersburg. Cu câteva zile înainte de începerea lucrărilor Dumei a IV-a de stat a fost difuzat în întreprinderi un manifest în care muncitorii erau chemați să declare la 15 (28) noiembrie 1912 o grevă politică de o zi și să facă o demonstrație de protest în fața palatului Tavriceski. Lichidatorii s-au pronunțat, în ziarul „Luci”, împotriva demonstrației. La 13 (26) noiembrie, fracțiunea social-democrată a convocat o consfătuire la care au participat reprezentanți ai Comitetului din Petersburg, ai redacției ziarului „Pravda”, ai Comitetului de organizare — centrul conducător al lichidatorilor — și ai ziarului lichidatorist „Luci”. La această consfătuire, bolșevicii au sprijinit propunerea muncitorilor ca ziua deschiderii Dumei ultrareacționare să fie marcată printr-o grevă și printr-o demonstrație de protest. Lichidatorii s-au pronunțat categoric împotriva acestui pro-

puneri. După consfătuire, fracțiunea social-democrată a publicat în presă o declarație greșită din punct de vedere politic, în care își exprima atitudinea negativă față de grevă. În pofida opoziției lichidatorilor și cu toată greșeala politică pe care a săvârșit-o fracțiunea social-democrată, zeci de mii de muncitori au declarat grevă în ziua deschiderii Dumei. Într-o serie de întreprinderi au fost organizate mitinguri-fulger, la care muncitorii au adoptat hotărârea de a boicota ziarul „Luci“.

După demonstrație, deputații bolșevici din Dumă au luat cuvântul în cadrul unor adunări muncitorești, recunoscându-și greșeala. — 224.

109 Este vorba de discursul rostit de M. V. Rodzeanko după alegerea sa ca președinte al Dumei a IV-a de stat. El s-a declarat „pentru un regim reprezentativ pe baze constituționale“, exprimându-și totodată „devotamentul neșărmurit“ față de țar. Imediat după ce Rodzeanko și-a încheiat discursul, majoritatea cadeto-octombristă a Dumei l-a ovaționat îndelung. În editorialul publicat în numărul 315 din 16 (29) noiembrie 1912, ziarul cadet „Reci“ a calificat alegerea lui Rodzeanko ca președinte al Dumei drept o „demonstrație politică“ și nu și-a precupețit elogiile la adresa lui. — 224.

110 Nu s-a putut stabili despre ce articol este vorba. — 228.

111 „*Conferința națională*“ a social-democrației poloneze a avut loc între 11 și 17 august (st. n.) 1912. Toți participanții la conferință erau partizani ai Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. („zajondoviști“), care se situau pe o poziție împăciuitoare față de lichidatori și se declarau împotriva „rozlamoviștilor“, care se situau pe poziții bolșevice. Conferința a aprobat activitatea conducerii centrale și a hotărât să dizolve organizațiile de partid care-i sprijineau pe „rozlamoviști“, pronunțându-se totodată pentru un acord tactic cu Bundul și cu „levița“-P.P.S. în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. Conferința a adoptat de asemenea o hotărâre cu privire la atitudinea social-democrației poloneze față de P.M.S.D.R., hotărâre de care se ocupă Lenin în articolul de față. — 242.

112 Organul de presă al antilichidatorilor, ziarul „Soșial-Demokrat“. Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Deznodământul crizei din partid“, publicat în ziarul „Soșial-Demokrat“ nr. 25 din 8 (21) decembrie 1911 (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 1—11).

Organul de presă al lichidatorilor, ziarul „Golos Soșial-Demokrata“. Este vorba de articolul lui A. Martînov „Pe ruinele blocului bolșevico-polonez“, publicat în ziarul „Golos Soșial-Demokrata“ nr. 26 din decembrie 1911. — 246.

- 113 *Federație „austriacă”* — în cazul de față este vorba de faptul că structura organizatorică a Partidului social-democrat din Austria se baza pe criteriul național. La Congresul de la Viena din 1897, partidul unic a fost lichidat și în locul său a fost creată o uniune federativă, alcătuită din șase „grupuri social-democrate” naționale: german, ceh, poloncz, rutean, italian și al slavilor din sud. Toate aceste grupuri erau legate între ele numai prin congresul comun și prin Conducerea centrală comună. La Congresul de la Brünn din 1899, Conducerea centrală a partidului a fost transformată într-un organ federativ alcătuit din comitetele executive ale partidelor social-democrate naționale. Ca urmare a federalismului pe linie organizatorică, Partidul social-democrat unic din Austria s-a destrămat. — 250.
- 114 *Federația americană a muncii (A.F.L.)* — uniune sindicală din S.U.A., întemeiată în 1881. Organizată pe criterii de breaslă, A.F.L. grupează în rândurile sale în special „aristocrația muncitorească”. Organul oficial al Federației americane a muncii este revista lunară „American Federationist”, care apare la Washington începînd din 1894.
- Conducerea reformistă a A.F.L. respinge principiile socialismului și ale luptei de clasă, propovăduiește „colaborarea de clasă” și apără rînduielele capitaliste. Conducerea A.F.L. duce o politică de scindare a mișcării muncitorești internaționale și sprijină activ politica externă agresivă a imperialismului american. În 1955 A.F.L. a fuzionat cu o altă uniune sindicală, Congresul sindicatelor industriale (C.I.O.). Noua uniune poartă denumirea de Federația americană a muncii — congresul sindicatelor industriale (A.F.L. — C.I.O.). — 251.
- 115 Articolul „*Clasa muncitoare și reprezentanța ei «parlamentară»*” este primul dintr-un ciclu de articole, scris de V. I. Lenin pentru „Pravda”, cu privire la experiența activității fracțiunii social-democrate în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a. În „Pravda” a fost publicat numai primul articol. În 1954 Comitetul Central al Partidului muncitoresc unit polonez a remis Comitetului Central al P.C.U.S. materialele din arhiva de la Cracovia și Poronin a lui V. I. Lenin, găsite la Cracovia, printre care se aflau manuscrisele articolelor al treilea și al cincilea din ciclul „Clasa muncitoare și reprezentanța ei «parlamentară»”. Aceste articole au fost publicate pentru prima oară în aprilie 1954, în revista „Kommunist”. Articolele al doilea și al patrulea n-au fost găsite. — 253.
- 116 V. I. Lenin se referă la componența Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. — 253.
- 117 Este vorba de rezoluția Conferinței a IV-a („A treia conferință generală”) a P.M.S.D.R. „Despre tactica fracțiunii social-democrate în Duma de stat” (vezi „Rezoluțiile și hotărî-

- rile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 186—188). — 255.
- 118 Este vorba de rezoluția Conferinței a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R. „Despre fracțiunea social-democrată din Dumă” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 202—204). — 256.
- 119 Este vorba de menșevicii-partiiși — grup care, în frunte cu G. V. Plehanov, s-a desprins de menșevicii-lichidatori și care în anii 1908—1912 a luat atitudine împotriva lichidatorilor. Rămânând pe pozițiile menșevismului, plehanoviștii se pronunțau totodată pentru menținerea și întărirea organizației ilegale de partid, în care scop erau de acord să încheie un bloc cu bolșevicii. — 256.
- 120 Rezoluția fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a în problema primirii lui E. I. Jagiello în fracțiunea social-democrată a fost publicată în întregime în ziarele „Pravda” (nr. 182) și „Luci” (nr. 64) din 1 (14) decembrie 1912. În afară de articolul de față, aprecierea acestei rezoluții a fost făcută de V. I. Lenin și în rezoluția „Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă” a Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid (vezi volumul de față, pag. 285—287). — 258.
- 121 Este vorba de articolul lui I. V. Stalin „Jagiello — ca membru fără drepturi depline al fracțiunii social-democrate”, publicat în ziarul „Pravda” nr. 182 din 1 decembrie 1912. — 261.
- 122 *Balalaikin* — personaj din povestirea lui A. Saltîkov-Șcedrin „Idilă contemporană”; tipul flecarului liberal, aventurier și mincinos. — 263.
- 123 „*Russkaia Molva*” — ziar cotidian, organul partidului progresiștilor; a apărut la Petersburg între 9 (22) decembrie 1912 și 20 august (2 septembrie) 1913. — 265.
- 124 „*Slovo*” — cotidian burghez; a apărut la Petersburg din 1903 până în 1909. La început a fost organul zemților de dreapta, iar din noiembrie 1905 organul partidului octombriștilor. În iulie 1906 ziarul și-a încetat apariția. La 19 noiembrie (2 decembrie) 1906 a început să apară din nou, ca organ al partidului „înnoirii pașnice”, care în fond nu se deosebea cu nimic de partidul octombrist. — 267.

125 *Consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid*, denumită din considerente conspirative „Consfătuirea din februarie“, a avut loc la Cracovia între 26 decembrie 1912 și 1 ianuarie 1913 (între 8 și 14 ianuarie 1913). La lucrările ei au participat V. I. Lenin, N. K. Krupskaja, I. V. Stalin, deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat A. E. Badaev, G. I. Petrovski, N. R. Șagov și alții. La consfătuire au fost reprezentate organizațiile de partid ilegale din Petersburg, din regiunea Moscova, din Sud, din Ural și din Caucaz.

Lucrările pregătitoare pentru convocarea acestei consfătuiri au fost efectuate de V. I. Lenin, care a purtat o vastă corespondență cu o serie de activiști de partid din Rusia și a dat indicații Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. în problemele legate de organizarea consfătuirii. Consfătuirea de la Cracovia a fost prezidată de V. I. Lenin. El a prezentat rapoartele „Avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului“ și „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate“ (textul rapoartelor nu s-a păstrat), a întocmit și a redactat toate rezoluțiile consfătuirii și a scris „Comunicatul“ C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la această consfătuire.

Consfătuirea a adoptat hotărâri în principalele probleme ale mișcării muncitorești: sarcinile partidului în legătură cu noul avânt revoluționar și cu creșterea mișcării greve, construirea organizației ilegale, activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă, campania în legătură cu asigurările sociale, presa de partid, organizațiile social-democrate naționale, lupta împotriva lichidatorismului și unitatea partidului proletar. La consfătuire au fost ascultate rapoarte cu privire la mersul muncii de partid în organizațiile locale.

Consfătuirea de la Cracovia a recomandat organizațiilor de partid ca, paralel cu lărgirea și cu intensificarea agitației pentru revendicările cuprinse în programul-minimum al P.M.S.D.R., să pună pe primul plan sprijinirea multilaterală a grevelor revoluționare de masă și organizarea a tot felul de acțiuni revoluționare ale clasei muncitoare și ale țărănimii.

Consfătuirea a constatat că singura formă justă a construcției de partid în acea perioadă era partidul ilegal, înconjurat de o rețea de asociații legale și semilegale. Ea a stabilit că principala sarcină imediată în domeniul construcției de partid este de a se crea în toate fabricile și uzinele comitete de partid ilegale, care să fie alcătuite din muncitorii cei mai activi. Pentru îmbunătățirea conducerii de partid și pentru stabilirea unei legături mai strânse între organizațiile locale de partid și C. C. al P.M.S.D.R., consfătuirea a declarat că este necesară crearea unor centre regionale în principalele regiuni ale mișcării muncitorești. Ea a stabilit că una dintre cele mai importante sarcini practice este introducerea sistemului oamenilor de încredere, care urmează să fie recrutați din rândurile muncitorilor* cu munci de conducere în organizațiile locale.

În ceea ce privește activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă, consfătuirea a subliniat că în interesul educării politice a clasei muncitoare și al orientării juste a activității partidului în cadrul Dumei este necesar să se dea o deosebită atenție fiecărui pas al fracțiunii social-democrate și să se exercite astfel un control asupra activității acesteia. Consfătuirea a scos în evidență succesele fracțiunii social-democrate și lipsurile existente în activitatea ei; ea a salutat activitatea energică a deputaților bolșevici, cuvântările lor, interpelările prezentate de ei și a criticat cu asprime acțiunile greșite ale părții lichidatoriste a fracțiunii.

Consfătuirea de la Cracovia a trasat o serie de măsuri pentru îmbunătățirea activității redacției ziarului „Pravda” și a arătat că redacția „Pravdei” trebuie să aplice cu mai multă strictețe hotărârile de partid, să folosească mai bine ziarul ca tribună muncitorească pentru ogândirea vieții de partid. Redacția este obligată să tipărească neîntârziat materialele pe care Comitetul Central consideră necesar să le dea publicității.

În problema atitudinii față de lichidatorism, consfătuirea a constatat că una dintre sarcinile cele mai importante ale partidului continuă să fie lupta hotărîtă împotriva grupului de lichidatori de la publicațiile „Nașa Zarea” și „Luci” și propaganda menită să explice maselor muncitorești cât de dăunătoare sînt vederile propovăduite de ei. Consfătuirea a recomandat organizațiilor de partid să ducă o politică de unificare de jos a tuturor muncitorilor social-democrați, cu condiția ca ei să recunoască organizația ilegală a P.M.S.D.R. și să intre în rîndurile ei.

Consfătuirea de la Cracovia a acordat o mare atenție problemei naționale. Ea a chemat pe muncitorii de toate naționalitățile din Rusia să lupte cu hotărîre împotriva oricăror manifestări de naționalism și a îndemnat pe muncitorii social-democrați să se unească cât mai strîns în organizații locale unice ale P.M.S.D.R. Consfătuirea a condamnat încercările centrelor conducătoare ale organizațiilor social-democrate naționale (C.C. al Bundului, Conducerea centrală a social-democrației poloneze, C.C. al Social-democrației din Ținutul Icton) de a se separa de P.M.S.D.R. și de a sprijini activitatea scizionistă a lichidatorilor.

Hotărârile consfătuirii au jucat un rol important în consolidarea partidului și a unității lui, în lărgirea și întărirea legăturilor partidului cu masele largi de oameni ai muncii, precum și în elaborarea unor forme noi ale muncii de partid în condițiile avîntului crescînd al mișcării muncitorești.

Rezoluțiile Consfătuirii de la Cracovia au fost aprobate de C.C. al P.M.S.D.R., iar curînd după încheierea lucrărilor consfătuirii au fost publicate într-o ediție trasă la hectograf. În prima jumătate a lunii februarie (st. n.) 1913, rezoluțiile, împreună cu „Comunicatul” C.C. cu privire la această consfătuire, au fost editate în broșură la Paris. Din considerente conspirative, rezoluția „Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției zia-

rului «Pravda», care a fost, probabil, discutată și în ședințele secrete ale C.C. după terminarea consfătuirii, n-a fost dată publicității. S-a păstrat o copie a rezoluției, făcută de N. K. Krupskaia. În Operele lui V. I. Lenin, această rezoluție se publică pentru prima oară.

Procesele-verbale ale consfătuirii nu s-au păstrat. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. există numai sumare note de conspect luate de V. I. Lenin în timpul dezbaterii unora dintre probleme și o schiță de plan al raportului său cu privire la avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului. — 271.

- 126 Este vorba de cuvântarea rostită de menșevicul A. I. Cihenkeli, membru al fracțiunii social-democrate, în ședința a 10-a, din 10 (23) decembrie 1912, a Dumei de stat. — 286.
- 127 *Formularea respinsă de Congresul al II-lea al P.M.S.D.R.* este propunerea bundistului V. D. Medem (care în procesele-verbale ale congresului figurează sub numele de Goldblat) de a se introduce în paragraful 8 din partea politică generală a programului partidului, referitor la „dreptul de autodeterminare pentru toate națiunile care alcătuiesc statul“, completarea: „și crearea de instituții care să le garanteze deplina libertate a dezvoltării culturale“ (vezi „Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Iulie-august 1903. Procesele-verbale“. Moscova, 1959, pag. 190—192). — 286.
- 128 În ședința a 14-a din 15 (28) decembrie 1912 a Dumei de stat, după închiderea dezbaterilor în legătură cu declarația guvernamentală, cadeții, progresiștii, trudovicii și naționaliștii au propus diferite proiecte de formulă de trecere la ordinea de zi. Cu majoritate de voturi a fost adoptată formula progresiștilor, în care Duma își exprima convingerea că guvernul va înlăptui promisiunile făcute de țar în manifestul din 17 octombrie 1905. Membrii fracțiunii social-democrate au votat în sprijinul acestei formule. Ulterior ei au recunoscut că au procedat greșit. — 286.
- 129 Despre conținutul acestor puncte nepublicate, al căror text nu s-a păstrat, ne putem face o idee din schița inițială a rezoluției „Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă“, concept care se publică în volumul de față în secțiunea „Materiale pregătitoare“ (vezi volumul de față, pag. 429.). — 286.
- 130 *Biroul C.C.* — Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. — era în partidul bolșevic centrul practic de conducere a luptei revoluționare în Rusia, creat în ianuarie 1912 la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Din acest birou făceau parte G. K. Ordjonikidze, I. M. Sverdlov, S. S. Spandarian și I. V. Stalin, membri ai Comitetului Central, precum și M. I. Kalinin și E. D. Stasova, membri supleanți ai Comitetului Central, și alții. Ulterior, din cauza frecventelor arestări de activiști de partid în Rusia, componența Biroului din Rusia s-a

schimbat în repetate rînduri, în locul membrilor arestați fiind cooptați alți activiști de partid.

Activitatea Biroului din Rusia era condusă de Comitetul Central al partidului în frunte cu V. I. Lenin. Sarcinile biroului erau: înlăptuirea hotărîrilor Conferinței de la Praga a P.M.S.D.R., unirea ideologică și organizatorică a organizațiilor locale de partid în jurul Comitetului Central al partidului, întărirea unității rîndurilor partidului, lupta împotriva curentelor oportuniste. Biroul din Rusia a desfășurat o muncă intensă în domeniul editării și difuzării foilor volante, a apelurilor și a altor publicații ilegale ale bolșevicilor. El constituia o importantă verigă de legătură între C.C. și organizațiile locale de partid. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Biroul din Rusia și-a încetat activitatea. — 287.

131 Conținutul proiectului de lege guvernamental cu privire la asigurările sociale, adoptat în toamna anului 1911 de către Duma a III-a de stat, a fost analizat de V. I. Lenin în rezoluția Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la atitudinea față de proiectul de lege a asigurărilor sociale de stat pentru muncitori adoptat de Dumă“ (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 153—156). — 287.

132 „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 199. — 289.

133 Este vorba de cei șase deputați bolșevici din cadrul fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat. — 293.

134 Este vorba de „*Prosveșcenie*“, revistă teoretică bolșevică legală lunară; a apărut la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul ei atingea 5 000 de exemplare.

Revista a fost creată din inițiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolșevice „*Misl*“, care apăruse la Moscova și fusese interzisă de guvernul țarist. Printre colaboratorii ei se numărau: A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaja, V. M. Molotov, M. S. Olminski, I. V. Stalin, M. A. Saveliev, V. V. Vorovski. Conducerea rubricii literare a revistei a fost încredințată de Lenin lui A. M. Gorki. Lenin îndruma de la Paris, iar apoi de la Cracovia și Poronin activitatea revistei, redacta articole, întreținea o corespondență regulată cu membrii colegiului redacțional. În coloanele ei au fost publicate lucrările lui Lenin: „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului“, „Note critice în problema națională“, „Despre dreptul națiunilor la auto-determinare“ și altele.

Revista îi demasca pe oportuniștii lichidatori, pe otzoviști, pe troțkiști, precum și pe naționaliștii burghezi, publica materiale în legătură cu lupta clasei muncitoare în condițiile noului avînt revoluționar, propaga lozincile bolșevice în campania electorală

pentru Duma a IV-a de stat, combătea revizionismul și centrismul din partidele Internaționalei a II-a. Revista a jucat un rol remarcabil în educarea internaționalistă marxistă a muncitorilor înaintați din Rusia.

În ajunul primului război mondial, revista „Proșveșcenie” a fost interzisă de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917, dar n-a apărut decât un singur număr (dublu), în care au fost publicate lucrările lui Lenin „Vor păstra oare bolșevicii puterea de stat?” și „Cu privire la revizuirea programului partidului”. — 294.

- 135 La greva muncitorilor feroviari din Anglia (august 1911) au participat circa 200 000 de oameni. Greva a paralizat circulația pe căile ferate din această țară și a produs grave perturbări în activitatea industriei. Pentru a înfrînge împotrivirea greviștilor, guvernul a trimis împotriva lor trupe. La Liverpool, Llanelly și în alte localități din Anglia au avut loc ciocniri armate, care s-au soldat cu cîțiva morți și cu un mare număr de răniți. Aceste represii sîngeroase au stîrnit în țară o furtună de indignare. Speriați de amploarea mișcării, proprietarii companiilor de căi ferate au fost nevoiți să facă unele concesii; printre altele a fost recunoscut în fapt sindicatul muncitorilor feroviari. — 295.
- 136 Cuvinte citate de V. I. Lenin dintr-un cîntec muncitoresc al poetului german Georg Herwegh, scris în 1863 pentru Uniunea generală a muncitorilor germani. — 295.
- 137 „Gazeta muncitorilor coriști” (denumirea completă „Deutsche Arbeiter Sängervereinigung”) — ziar de orientare social-democrată, organ al „Uniunii corurilor muncitorești din Germania”; a apărut la Berlin din 1907 pînă în 1933, de regulă o dată pe lună. — 300.
- 138 *Uniunea generală a muncitorilor germani* — organizație politică a muncitorilor germani, creată la congresul de la Leipzig, din 1863, al asociațiilor muncitorești, cu participarea activă a lui F. Lassalle. Crearea Uniunii a avut o însemnătate pozitivă pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, ales președinte al Uniunii, a îndrumat-o pe o cale oportunistă. Uniunea își limita obiectivele la lupta pentru votul universal și la activitatea parlamentară pașnică. După cum arăta F. Engels, Lassalle a propovăduit „votul universal, egal și direct” ca mijloc unic și infailibil pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 16, Editura politică, 1963, pag. 351). Conducătorii uniunii cereau crearea de asociații de producție muncitorești subvenționate de stat, cu ajutorul cărora, pretindeau ei, statul prusian putea fi transformat treptat într-un așa-zis „stat popular liber”; pentru ei țărănimea nu era decât o masă reacționară. Adepții lui Lassalle aprobau calea contrarevoluționară a unirii Germaniei „de sus”, cu ajutorul războaielor dinastice purtate de Prusia. Uniunea generală a muncitorilor germani a dăinuit pînă în 1875. — 300.

- 139 *Legea excepțională împotriva socialiștilor* a fost introdusă în Germania în 1878, de guvernul Bismarck, în vederea luptei împotriva mișcării muncitorești și socialiste. Prin această lege au fost interzise toate organizațiile partidului social-democrat, organizațiile muncitorești de masă, presa muncitorească; în baza ei autoritățile confiscau publicațiile socialiste, puneau sub urmărire și expulzau pe membrii partidului social-democrat. Dar represiviunile nu au reușit să distrugă partidul social-democrat, a cărui activitate a fost reorganizată și adaptată la condițiile ilegalității: a fost organizată apariția în străinătate a ziarului „Der Sozial-Demokrat”, organul central al partidului; tot acolo s-au ținut regulat congresele partidului (în 1880, 1883 și 1887); în Germania au fost repede refăcute, în condițiile ilegalității, organizațiile și grupurile social-democrate, în fruntea cărora se afla Comitetul Central ilegal. În același timp, partidul a folosit pe scară largă posibilitățile legale pentru a-și întări legăturile cu masele, iar influența lui a crescut neîncetat: numărul voturilor întrunite de social-democrați în alegerile pentru Reichstag a crescut, din 1878 pînă în 1890, de peste trei ori. Un mare ajutor au primit social-democrații germani din partea lui K. Marx și F. Engels. Sub presiunea mișcării muncitorești, care căpătase o amploare de masă și devenea din ce în ce mai puternică, în 1890 legea excepțională împotriva socialiștilor a fost abrogată. — 301.
- 140 *Organul central al Partidului social-democrat din Germania, cotidianul „Vorwärts”*, a început să apară la Berlin în 1891, sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt”, în baza unei hotărâri a Congresului de la Halle al partidului, ca o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt”, care apăruse înaintea lui începînd din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut oportunismul în diferitele lui manifestări. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacția ziarului a încăput în mîinile aripii drepte a partidului și a publicat sistematic articole scrise de oportuniști. Prezentînd în mod tendențios lupta dusă în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului și revizionismului, „Vorwärts” a sprijinit pe „economisți”, iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menșevici. În anii reacțiunii, „Vorwärts” a publicat articole calomnioase scrise de Troțki, fără a da lui Lenin, bolșevicilor posibilitatea de a le infirma și de a înfățișa în mod obiectiv starea de lucruri din partid.
- În perioada primului război mondial, „Vorwärts” s-a situat pe pozițiile social-șovinismului; după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a desfășurat o propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — 302.
- 141 *„Bremer Bürger-Zeitung”* — cotidian social-democrat, care a apărut din 1890 pînă în 1919; pînă în 1916 el a fost sub influența social-democraților de stînga din Bremen, iar apoi a trecut în mîinile social-șovinistilor. — 302.

142 Articolul „*Despre bolșevism*” a fost scris pentru volumul al II-lea al culegerii lui N. A. Rubakin „Printre cărți”. V. I. Lenin a trimis acest articol lui Rubakin, la Clarens (Elveția), în ziua de 12 (25) ianuarie 1913, împreună cu o scrisoare în care preciza că nu admite publicarea lui decât cu condiția „*de a nu se face nici un fel de modificări*” (Opere, vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 51). Articolul a fost publicat fără modificări. — 305.

143 „*Economism*” — curent oportunist în social-democrația rusă de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, una dintre varietățile oportunismului internațional. Organele de presă ale „economistilor” erau ziarul „Raboceia Misl” (1897—1902) și revista „Rabocee Delo” (1899—1902). Documentul programatic al „economistilor”, pe care Lenin îi numea bernsteinieni ruși, era așa-zisul „Credo”, scris în 1899 de E. D. Kuskova.

„Economistii” limitau sarcinile clasei muncitoare la lupta economică pentru mărirea salariilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă etc., susținând că de lupta politică trebuie să se ocupe burghezia liberală. Ei contestau rolul conducător al partidului clasei muncitoare, considerând că partidul nu trebuie decât să urmărească pasiv procesul spontan al mișcării, să înregistreze evenimentele. Ploconindu-se în fața caracterului spontan al mișcării muncitorești, „economistii” minimalizau importanța teoriei revoluționare, a conștiinței și susțineau că ideologia socialistă poate lua naștere din mișcarea muncitorească spontană; ei negau necesitatea introducerii conștiinței socialiste în mișcarea muncitorească din afară, de către partidul marxist, și în felul acesta netezeau calea ideologiei burgheze. „Economistii” apărau răzlețirea și metodele primitive de muncă din mișcarea social-democrată și contestau că este necesar să se creeze un partid centralizat al clasei muncitoare. „Economismul” amenința să abată clasa muncitoare de pe calea luptei revoluționare de clasă și să facă din ea o anexă politică a burgheziei.

Criticile ample a concepțiilor propagate de „economisti” îi sînt consacrate următoarele lucrări ale lui V. I. Lenin: „Protestul social-democraților din Rusia” (îndreptat împotriva „Credo”-ului; a fost scris în 1899, în deportare, și semnat de 17 deportați marxiști), „O orientare retrogradă în social-democrația rusă”, „În legătură cu «Profession de foi»”, „De vorbă cu apărătorii economismului” (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 157—170, 235—267, 304—314; vol. 5, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 360—367). Zdrobirea ideologică definitivă a „economismului” a fost desăvârșită de Lenin în cartea sa „Ce-i de făcut?” (vezi Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 1—190). Un rol important în lupta împotriva „economismului” a jucat „Iskra” leninistă. — 305.

144 „Iskra“ (veche) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie; a fost înființat de V. I. Lenin în 1900 și a jucat un rol hotărîtor în crearea partidului revoluționar marxist al clasei muncitoare din Rusia.

Primul număr al „Iskrei“ leniniste, datat: decembrie 1900, a apărut la Leipzig; numerele următoare au apărut la München; începînd din iulie 1902, ziarul a fost tipărit la Londra, iar în primăvara anului 1903 la Geneva. La organizarea editării ziarului „Iskra“ (utilarea unei tipografii clandestine, procurarea de litere rusești etc.) au dat un ajutor prețios social-democrației germani C. Zetkin, A. Braun și alții, revoluționarul polonez I. Marchlewski, care se stabilise în anii aceia la München, și H. Quelch, unul dintre conducătorii Federației social-democrate din Anglia.

Din redacția ziarului „Iskra“ făceau parte: V. I. Lenin, G. V. Plehanov, L. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov și V. I. Zasulici. Secretar de redacție a fost la început I. G. Smidovici-Leman, iar mai târziu, din primăvara anului 1901, N. K. Krupskaja, care purta și întreaga corespondență a ziarului cu organizațiile social-democrate din Rusia. În centrul atenției „Iskrei“ stăteau problemele luptei revoluționare a proletariatului și a tuturor oamenilor muncii din Rusia împotriva absolutismului țarist; ea acorda o atenție deosebită celor mai importante evenimente din viața internațională și mai ales din mișcarea muncitorească internațională. Redactorul-șef și conducătorul „Iskrei“ a fost, de fapt, Lenin. El a publicat articolele în legătură cu toate problemele mai importante ale construcției de partid și ale luptei de clasă a proletariatului din Rusia.

„Iskra“ a devenit un centru în jurul căruia se grupau forțele partidului, un centru de adunare și de educare a cadrelor de partid. Într-o serie de orașe din Rusia (Petersburg, Moscova, Samara etc.) au fost create grupuri și comitete ale P.M.S.D.R. de orientare iskristă-leninistă, iar în ianuarie 1902, la o consfătuire a iskristilor care a avut loc la Samara, a fost creată organizația din Rusia a „Iskrei“. Organizațiile iskriste luau ființă și activau sub conducerea directă a discipolilor și a tovarășilor de luptă ai lui V. I. Lenin: N. E. Bauman, I. V. Babușkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin, P. A. Krasikov, G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik, P. N. Lepeșinski, I. I. Radcenko ș.a.

Din inițiativa lui Lenin și cu participarea lui directă, redacția „Iskrei“ a elaborat un proiect de program al partidului (care a fost publicat în nr. 21 al „Iskrei“) și a făcut pregătirile necesare în vederea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. În momentul convocării congresului, majoritatea organizațiilor social-democrate locale din Rusia se aflau alături de „Iskra“, aprobînd tactica, programul și planul ei organizatoric și recunoscînd-o drept organul lor conducător. Într-o hotărîre specială, congresul a subliniat rolul excepțional al „Iskrei“ în lupta pentru crearea partidului și a declarat-o Organ Central al P.M.S.D.R.

Curînd după Congresul al II-lea al partidului, menșevicii,

cu sprijinul lui Plehanov, au pus stăpînire pe „Iskra”. Începînd cu nr. 52, ea a încetat să mai fie organul de luptă al marxismului revoluționar. — 305.

- 145 *Congresul al II-lea al P.M.S.D.R.* a avut loc între 17 (30) iulie și 10 (23) august 1903. Primele 13 ședințe s-au ținut la Bruxelles. Apoi, din cauza persecuțiilor poliției, congresul a fost mutat la Londra.

Congresul a fost pregătit de „Iskra”, care, sub conducerea lui Lenin, a desfășurat o muncă uriașă pentru unirea social-democraților din Rusia pe baza principiilor marxismului revoluționar.

La congres au participat 43 de delegați cu vot deliberativ, reprezentînd 26 de organizații (grupul „Eliberarea muncii”, organizația „Iskrei”, Comitetul din străinătate și Comitetul Central al Bundului, „Liga din străinătate a social-democrației revoluționare ruse”, „Uniunea social-democraților ruși din străinătate” și 20 de comitete și uniuni social-democrate din Rusia). Întrucît unii delegați dispuneau de două voturi, numărul voturilor deliberative la congres s-a ridicat la 51. Congresul nu avea o compoziție omogenă. La lucrările lui au participat nu numai adepți ai „Iskrei”, ci și adversari ai ei, precum și elemente nestatornice, șovăielnice.

Principalele probleme ale congresului au fost: adoptarea programului și a statutului partidului și alegerea centrelor lui conducătoare. Lenin și adepții săi au dus la congres o luptă intransigentă împotriva oportuniștilor.

Proiectul de program al partidului, elaborat de redacția „Iskrei”, și îndeosebi teza cu privire la rolul conducător al partidului în mișcarea muncitorească, punctul cu privire la necesitatea cuceririi dictaturii proletariatului și partea agrară a programului au constituit pînta unor atacuri înverșunate din partea oportuniștilor. Congresul a dat o ripostă energetică oportuniștilor și a aprobat în unanimitate (cu o singură abținere) programul partidului, în care erau formulate atît sarcinile imediate ale proletariatului în revoluția burghezo-democratică (programul-minimum) cît și sarcinile lui în lupta pentru victoria revoluției socialiste și instaurarea dictaturii proletariatului (programul-maximum). Pentru prima oară în istoria mișcării muncitorești după moartea lui Marx și Engels a fost adoptat un program revoluționar în care, la insistența lui Lenin, lupta pentru dictatura proletariatului era proclamată drept sarcină fundamentală a partidului clasei muncitoare.

În cursul dezbaterilor pe marginea statutului partidului s-a dat o luptă aprigă în problema principiilor organizatorice care trebuie să stea la baza construirii partidului. Lenin și adepții săi luptau pentru crearea unui partid revoluționar combativ al clasei muncitoare și considerau necesar să se adopte un statut care să îngreuiască tuturor elementelor nestatornice și șovăielnice intrarea în partid. De aceea primul paragraf al statutului,

în formularea propusă de Lenin, prevedea că calitatea de membru de partid este condiționată nu numai de recunoașterea programului și de sprijinirea materială a partidului, ci și de obligația de a face parte dintr-una din organizațiile lui. Martov a prezentat la congres o formulare proprie a acestui paragraf, potrivit căreia, pentru ca cineva să fie considerat membru de partid, i se cerea, pe lângă recunoașterea programului și sprijinirea materială a partidului, numai un sprijin personal acordat cu regularitate partidului, sub conducerea uneia dintre organizațiile lui. Formularea lui Martov, care înlesnea intrarea în partid a tuturor elementelor nestatornice, a fost sprijinită la congres nu numai de antiiskriști și de „mlaștină” („centru”), ci și de iskriștii nestatornici, și a fost adoptată de congres cu o infimă majoritate de voturi. În ansamblu însă congresul a adoptat statutul elaborat de Lenin. Congresul a adoptat și o serie de rezoluții în problemele tactice.

La congres s-a produs o sciziune între partizanii consecvenți ai orientării iskriste — leniniștii — și iskriștii nestatornici — partizanii lui Martov. Partizanii orientării leniniste, care au obținut majoritatea de voturi la alegerea instituțiilor centrale ale partidului, au început să fie numiți bolșevici, iar partizanii lui Martov, care au rămas în minoritate, menșevici.

Congresul a avut o mare importanță pentru dezvoltarea mișcării muncitorești din Rusia. El a lichidat metodele primitive și spiritul de cerc în mișcarea social-democrată și a creat în Rusia un partid revoluționar marxist, partidul bolșevic. „Bolșevismul ca un curent de gândire politică și ca partid există din 1903”, scria Lenin (Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 8).

Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., creînd partidul proletar de tip nou, care a devenit un model pentru marxiștii revoluționari din toate țările, a constituit un punct de cotitură în mișcarea muncitorească internațională. — 305.

146 Este vorba de „*Iskra*” menșevică, spre deosebire de „*Iskra*” veche, leninistă.

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., „*Iskra*” a fost recunoscută ca Organ Central al partidului. Congresul a hotărât ca redacția ziarului să fie formată din V. I. Lenin, G. V. Plehanov și L. Martov. Dar menșevicul Martov, încălcînd hotărîrea adoptată de congres, a refuzat să facă parte din redacție dacă nu vor fi admiși în ea și vechii redactori menșevici (P. B. Akselrod, A. N. Potresov și V. I. Zaslucici), care nu fuseseră aleși la Congresul al II-lea; ca urmare, numerele 46—51 ale „*Iskrei*” au apărut sub îngrijirea lui Lenin și a lui Plehanov. Ulterior, Plehanov a trecut pe pozițiile menșevismului și a cerut ca în redacția „*Iskrei*” să fie cooptați vechii redactori menșevici care fuseseră respinși de congres. Neputînd consimți la o asemenea cooptare, la 19 octombrie (1 noiembrie) 1903 V. I. Lenin s-a retras din redacția „*Iskrei*”; el a fost cooptat în C.C. al partidului, în cadrul căruia a continuat să

ducă lupta împotriva oportuniștilor menșevici. Numărul 52 al „Iskrei” a fost redactat numai de Plehanov. La 13 (26) noiembrie 1903, Plehanov, procedînd cu de la sine putere și încălcînd voința Congresului al II-lea al partidului, a cooptat în redacția „Iskrei” pe foștii ei redactori menșevici: Akselrod, Potresov și Zaslucii. Începînd cu nr. 52, „Iskra” a încetat să mai fie organul de luptă al marxismului revoluționar. Menșevicii au transformat-o într-un organ de luptă împotriva marxismului, împotriva partidului, într-o tribună pentru propagarea oportunismului. „Iskra” și-a încetat existența în octombrie 1905. — 305.

- 147 Despre acest lucru, V. I. Lenin vorbește amănunțit în broșura sa „Campania zemstvelor și planul «Iskrei»” (Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 75—98). — 305.

- 148 *Congresul al III-lea al P.M.S.D.R.* a avut loc la Londra între 12 și 27 aprilie (25 aprilie și 10 mai) 1905. El a fost pregătit de bolșevici, iar lucrările lui s-au desfășurat sub conducerea lui V. I. Lenin. Menșevicii au refuzat să participe la congres și au ținut la Geneva o conferință aparte.

La congres au participat 38 de delegați: 24 cu vot deliberativ și 14 cu vot consultativ. Cu vot deliberativ au participat la congres delegații a 21 de comitete P.M.S.D.R. Lenin a participat la congres în calitate de delegat al Comitetului din Odesa. Printre delegați erau: V. V. Vorovski, R. S. Zemleacika, N. K. Krupskaia, A. Bogdanov, A. V. Lunacearski, M. M. Litvinov, M. G. Ţhakaia și alții. Președinte al congresului a fost ales Lenin.

Congresul a examinat problemele fundamentale ale revoluției ce se desfășura în Rusia și a stabilit sarcinile proletariatului și ale partidului său.

Lenin a scris proiecte de rezoluții în toate problemele fundamentale dezbătute la congres. El a prezentat rapoartele asupra participării social-democrației la un guvern revoluționar provizoriu și asupra rezoluției cu privire la sprijinirea mișcării țărănești, a rostit cuvîntări cu privire la insurecția armată, la atitudinea față de tactica guvernului în ajunul revoluției, la relațiile dintre muncitori și intelectuali în cadrul organizațiilor social-democrate, la statutul partidului, în legătură cu raportul de activitate al C.C. și cu o serie de alte probleme. Congresul a stabilit planul strategic al partidului în revoluția burghezodemocratică, plan care prevedea că proletariatul trebuie să fie conducătorul revoluției și, în alianță cu țărănimea și izolînd burghesia, să lupte pentru victoria revoluției, pentru răsturnarea absolutismului și instaurarea republicii democratice, pentru lichidarea tuturor rămășițelor iobăgiei. Pornind de la acest plan strategic, congresul a stabilit linia tactică a partidului. El a declarat că sarcina principală, urgentă a partidului este organizarea

insurecției armate. Congresul a arătat că victoria insurecției populare armate trebuie să ducă la crearea unui guvern revoluționar provizoriu, care are menirea să reprime împotrivirea contrarevoluției, să înlătuie programul-minimum al P.M.S.D.R., să pregătească condițiile pentru trecerea la revoluția socialistă.

Congresul a modificat statutul partidului; el a adoptat formularea dată de Lenin primului paragraf al statutului, referitor la calitatea de membru de partid; a desființat sistemul celor două centre în partid (C.C. și O.C.) și a creat un centru conducător unic, Comitetul Central; el a stabilit cu precizie drepturile C.C. și relațiile acestuia cu comitetele locale.

Congresul a condamnat acțiunile menșevicilor, oportunismul lor în problemele organizatorice și tactice. Dat fiind că „Iskra” fusese acaparată de menșevici și promova o linie oportunistă, Congresul al III-lea a însărcinat Comitetul Central să înființeze un nou organ central, ziarul „Proletarii”. La plenara C.C. din 27 aprilie (10 mai) 1905, redactor al ziarului „Proletarii” a fost numit V. I. Lenin.

Congresul al III-lea a avut o mare însemnătate istorică. El a fost primul congres bolșevic. El a înarmat partidul și clasa muncitoare cu un program de luptă pentru victoria revoluției democratice. În legătură cu lucrările și cu importanța Congresului al III-lea al partidului vezi articolul lui Lenin „Congresul al III-lea” (Opere complete, vol. 10, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 212—219). Hotărârile congresului au fost fundamentate de Lenin în cartea „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică” (vezi Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 1—127). — 306.

- 149 *Conferința de la Geneva a menșevicilor* a avut loc în aprilie 1905, concomitent cu Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. Având în vedere numărul restrâns al participanților (au trimis delegați numai 9 comitete), adunarea menșevică de la Geneva s-a constituit în conferință a unor activiști de partid.

Hotărârile conferinței au dovedit că menșevicii nu-și propuneau să ducă mai departe revoluția. Ei negau hegemonia proletariatului în revoluție și politica de alianță a proletariatului cu țărănimea. Ei considerau că rolul conducător în revoluția burghezo-democratică trebuie să-l aibă burghezia liberală, în mâinile căreia trebuia să treacă puterea după victoria revoluției. Menșevicii contestau necesitatea formării unui guvern revoluționar provizoriu și a participării reprezentanților social-democrației la acest guvern.

În hotărârile adoptate în problema insurecției armate, conferința n-a indicat sarcinile practice care stăteau în fața proletariatului în legătură cu insurecția, considerând că partidul proletariatului nu trebuie să se ocupe de pregătirea insurecției, deoarece aceasta ar putea speria burghezia. Conferința s-a pronunțat împotriva participării social-democrației la guvernul

revoluționar provizoriu. Ea nu a pus problema organizării unor comitete țărănești revoluționare pentru luarea în stăpânire a pământurilor moșierești; rezolvarea problemei agrare era lăsată în seama viitoarei adunări constituante. Hotărârile conferinței în problema organizatorică, care și-au găsit expresia în „statutul de organizare”, țirau partidul înapoi de la principiile stabilite de Congresul al II-lea la fărîmițare organizatorică și la domnia spiritului de cerc. Hotărârile conferinței de la Geneva au dovedit că menșevicii dezarmau clasa muncitoare din punct de vedere ideologic și organizatoric, educînd-o în spiritul reformismului și al adaptării la tactica burgheziei liberale, că ei erau promotorii influenței burgheze în rîndurile clasei muncitoare. Tactica lor era, după cum a arătat Lenin, o tactică „de trădare a revoluției, de transformare a proletariatului într-o jalnică anexă a claselor burgheze” (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 81). În articolul „Al treilea pas înapoi”, în lucrarea „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică”, în „Prefața la broșura «Muncitorii despre sciziunea din partid»” (vezi Opere complete, vol. 10, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 315—325; vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 1—127, 155—161), precum și în alte lucrări, V. I. Lenin a dezvăluit caracterul oportunist al hotărîrilor conferinței de la Geneva și le-a supus unei critici nimicitoare. — 306.

- 150 *Congresul de la Stockholm* — Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.; a avut loc între 10 și 25 aprilie (23 aprilie și 8 mai) 1906. La congres au participat 112 delegați cu vot deliberativ, reprezentînd 57 de organizații locale ale P.M.S.D.R., și 22 de delegați cu vot consultativ. Au participat și reprezentanți ai organizațiilor naționale: cîte trei reprezentanți din partea Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, din partea Bundului și a Partidului muncitoresc social-democrat leton, cîte un reprezentant din partea Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean și a Partidului muncitoresc finlandez. La congres a asistat un reprezentant al Partidului muncitoresc social-democrat bulgar.

Printre delegații bolșevici au fost V. I. Lenin, M. V. Frunze, E. M. Iaroslavski, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, A. V. Lunacearski, F. A. Sergheev (Artem), I. I. Škvorțov-Stepanov, I. V. Stalin, S. G. Șaumian, K. E. Vorșilov, V. V. Vorovski.

Majoritatea numerică au avut-o la congres menșevicii. Aceasta se explică prin faptul că numeroase organizații de partid bolșevice, care au condus acțiunile armate ale maselor, fuseseră distruse și nu au putut trimite delegați la congres. Centrul țării, Uralul, Siberia, Nordul — bastioane ale bolșevicilor — erau reprezentate printr-un număr mic de delegați. Menșevicii însă, avînd organizațiile cele mai puternice din punct de vedere numeric în regiunile neindustriale ale țării,

unde nu s-au desfășurat acțiuni revoluționare de masă, au putut trimite un număr mai mare de delegați.

În toate problemele s-a desfășurat la congres o luptă înverșunată între bolșevici și menșevici. Lenin a prezentat rapoarte și a rostit cuvântări cu privire la problema agrară, la momentul actual și sarcinile de clasă ale proletariatului, la atitudinea față de Duma de stat, la insurecția armată și la alte probleme; el a făcut parte din comisia de elaborare a proiectului de statut al P.M.S.D.R. Precumpănirea numerică a menșevicilor a determinat caracterul hotărârilor congresului. După o luptă îndârjită, congresul a aprobat rezoluțiile menșevice cu privire la Duma de stat, cu privire la insurecția armată și a adoptat programul agrar al menșevicilor. În problema atitudinii față de partidele burgheze, congresul s-a limitat să aprobe rezoluția Congresului internațional de la Amsterdam. El a adoptat, fără dezbateri, o rezoluție de compromis în problema sindicatelor și rezoluția cu privire la atitudinea față de mișcarea țărănească.

Sub presiunea masei membrilor de partid, congresul a adoptat formularea dată de Lenin primului paragraf din statut, respingînd astfel formularea oportunistă dată de Martov. Pentru prima oară a fost inclusă în statut formula bolșevică a centralismului democratic.

Congresul a adoptat o hotărîre în problema unirii cu Social-democrația din Regatul Poloniei și din Lituania și cu Partidul muncitoresc social-democrat leton, care au intrat în P.M.S.D.R. ca organizații teritoriale ce-și desfășoară activitatea în rîndurile proletarilor tuturor naționalităților de pe teritoriul respectiv.

Din Comitetul Central ales de congres făceau parte 3 bolșevici și 7 menșevici. În redacția Organului Central, ziarul „Soțial-Demokrat”, au intrat numai menșevici.

În istoria partidului, acest congres poartă denumirea de „Congresul de unificare”. Dar unificarea P.M.S.D.R. realizată la congres era doar o unificare formală. În fapt, bolșevicii și menșevicii aveau concepții și platforme diferite în problemele fundamentale ale revoluției și constituiau două partide.

Analiza lucrărilor acestui congres a fost făcută de Lenin în broșura „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. (Scrisoare către muncitorii din Petersburg)” (vezi Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 1—65). — 306.

151 *Congresul de la Londra* — Congresul al V-lea al P.M.S.D.R.; a avut loc între 30 aprilie și 19 mai (13 mai — 1 iunie) 1907.

La congres au participat 336 de delegați, care reprezentau peste 147 000 de membri de partid; dintre delegați, 105 erau bolșevici, 97 menșevici, 57 bundiști, 44 social-democrați polonezi, 29 reprezentanți ai Social-democrației din Ținutul leton, 4 situați „în afara fracțiunilor”. Marile centre industriale au trimis la congres reprezentanți bolșevici. 12 din cei 17 delegați

ai organizației de partid din Petersburg, 16 din cei 19 trimiși de organizația orășenească și cea districtuală din Moscova, cei 19 delegați ai organizației din Ural și toți delegații organizațiilor din Ivanovo-Voznesensk, Vladimir, Kostroma (district), Breansk, Kazan și Krasnoiarsk erau bolșevici. V. I. Lenin a reprezentat la congres organizația din regiunea Kamei superioare. La acest congres s-a prezentat, sub conducerea lui V. I. Lenin, un grup compact de delegați bolșevici: A. S. Bubnov, I. F. Dubrovinski, E. M. Iaroslavski, M. N. Leadov, V. P. Noghin, M. N. Pokrovski, K. N. Samoilov, I. V. Stalin, A. M. Stopani, S. G. Șaumian, I. A. Teodorovici, M. G. Ţhakaia, K. E. Voroișilov și alții. La lucrările congresului a participat, cu drept de vot consultativ, și A. M. Gorki.

După lungi și înverșunate dezbateri a fost adoptată următoarea ordine de zi: 1) Raportul de activitate al Comitetului Central. 2) Raportul de activitate al fracțiunii din Dumă și organizarea ei. 3) Atitudinea față de partidele burgheze. 4) Duma de stat. 5) „Congresul muncitoresc” și organizațiile muncitorești fără partid. 6) Sindicatele și partidul. 7) Acțiunile de partizani. 8) Șomajul, criza economică și lock-outurile. 9) Probleme organizatorice. 10) Congresul internațional de la Stuttgart (1 Mai, militarismul). 11) Munca în rîndurile armatei. 12) Diverse. Din cauză că lucrările congresului s-au prelungit, problema șomajului, a crizei economice și a lock-outurilor, precum și aceea a Congresului internațional de la Stuttgart, n-au mai fost puse în discuție.

Lenin a fost ales în prezidiul congresului și a prezidat ședințele a 6-a, a 7-a, a 14-a, a 15-a, a 27-a, a 34-a și a 35-a; el a prezentat raportul și a rostit cuvîntul de încheiere în problema cea mai importantă de pe ordinea de zi — aceea a atitudinii față de partidele burgheze —, a luat cuvîntul la discuțiile pe marginea raportului de activitate al C.C., a raportului de activitate al fracțiunii din Dumă, a rostit o cuvîntare în care a cerut să fie incluse în ordinea de zi a congresului unele probleme principiale cu caracter general privind bazele tacticii partidului în revoluția burgheză; a rostit cuvîntări îndreptate împotriva menșevicilor, a bundiștilor și a lui Troțki.

La acest congres, bolșevicii au fost sprijiniți de către delegații Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania și ai Social-democrației din Ținutul leton. Unindu-și laolaltă în jurul unei platforme revoluționare, bolșevicii și-au asigurat majoritatea voturilor la congres și au obținut victoria liniei marxiste revoluționare. În toate problemele fundamentale, congresul a adoptat rezoluțiile prezentate de bolșevici.

În problema atitudinii față de partidele burgheze a fost adoptată rezoluția întocmită de Lenin. În această rezoluție, congresul a făcut o apreciere bolșevică a tuturor partidelor neproletare — ultrareacționari, octombriști, cadeți și socialiști-revoluționari — și a formulat tactica social-democrației revolu-

luționare față de aceste partide. Aceasta a constituit o mare victorie a bolșevicilor. „În rezoluția de la Londra cu privire la partidele neproletare” — scrie Lenin mai târziu — partidul „a făcut bilanțul principalelor învățăminte ale revoluției. În această rezoluție, proletariatul social-democrat a făcut o caracterizare clară și precisă a relațiilor dintre clase în cadrul revoluției, a definit baza socială a principalelor partide și sarcinile generale ale mișcării muncitorești în lupta pentru democrație” (Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 189).

Congresul a adoptat rezoluția cu privire la Duma de stat, propusă de bolșevici; în ea erau formulate sarcinile social-democrației în cadrul Dumei, se arăta că activitatea social-democrației în cadrul acestei instituții trebuie să fie subordonată activității din afara ei, că Duma trebuie folosită în primul rând ca o tribună pentru demascarea absolutismului și a politicii conciliatoare a burgheziei, pentru proclamarea și propagarea programului revoluționar al partidului. În rezoluția cu privire la raportul de activitate al fracțiunii din Dumă, congresul și-a exprimat convingerea că fracțiunea social-democrată din Dumă va sluji cauza proletariatului din Rusia, în concordanță cu directivele congresului și sub conducerea Comitetului Central.

În problema „congresului muncitoresc” a fost adoptată rezoluția bolșevică, întocmită pe baza proiectului de rezoluție „Cu privire la organizațiile muncitorești fără partid în legătură cu curentul anarhosindicalist din rîndurile proletariatului”, pregătit de Lenin pentru congres. În rezoluția adoptată în problema „Sindicatelor și partidul”, congresul a respins teoria oportunistă a „neutralității” sindicatelor și a stabilit că trebuie să se tindă spre înfăptuirea conducerii ideologice și politice a sindicatelor de către partid. Congresul a introdus unele modificări în statutul P.M.S.D.R., lichidînd sistemul celor două centre (alegerea de către congres a Comitetului Central și a redacției Organului Central). Potrivit statutului modificat, congresul alegea numai Comitetul Central, redacția Organului Central urmînd să fie numită de C.C. și să activeze sub controlul lui. Statutul prevedea convocarea unor consfătuiri de partid periodice în vederea discutării problemelor mai importante ale vieții de partid.

În Comitetul Central au fost aleși 5 bolșevici, 4 menșevici, 2 social-democrați polonezi, 1 social-democrat leton, iar ca membri supleanți au fost aleși 10 bolșevici, 7 menșevici, 3 social-democrați polonezi și 2 letoni. Ca membri și membri supleanți ai C.C. au fost aleși: V. I. Lenin, F. E. Dzerjinski, I. F. Dubrovinski, V. P. Noghin, L. B. Krasin, L. Tyszka, I. Marhlevski ș.a. Ulterior în C.C. au fost incluse încă 3 persoane: 2 din partea Bundului și 1 din partea Social-democrației din Ținutul leton.

Deoarece conducerea exercitată de un Comitet Central alcătuit din reprezentanți ai diferitelor curente (reprezentanții organizațiilor social-democrate naționale oscilau deseori între

bolșevici și menșevici) nu inspira suficientă încredere, la sfârșitul lucrărilor congresului, în cadrul unei adunări a fracțiunii bolșevice, a fost ales un Centru bolșevic, în frunte cu Lenin, din care făcea parte și redacția ziarului „Proletarii”.

Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a marcat victoria bolșevismului în mișcarea muncitorească din Rusia. În hotărârile adoptate de el a fost făcut bilanțul luptei duse de bolșevici împotriva aripii oportuniste, menșevice a partidului în perioada revoluției burghezo-democratice. Tactica bolșevică a fost aprobată ca tactică unică pentru întregul partid. — 306.

- 152 *Machism* — curent filozofic idealist-subiectiv, reacționar, care a căpătat o largă răspîndire în Europa occidentală la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Intemeietorii lui au fost fizicianul și filozoful austriac E. Mach și filozoful german R. Avenarius. Machismul a fost un curent filozofic idealist burghez deosebit de periculos pentru clasa muncitoare, întrucît în vorbe lupta împotriva idealismului și invoca științele moderne ale naturii, ceea ce îi imprima o aparență de filozofie „științifică”. În Rusia, în anii reacțiunii, a căzut sub influența machismului o parte din intelectualitatea social-democrată. O răspîndire deosebit de mare a căpătat machismul în rîndurile intelectualilor menșevici (N. Valentinov, P. S. Iușkevici și alții). Pe pozițiile machismului s-au situat și unii publiciști din rîndurile bolșevicilor (V. Bazarov, A. Bogdanov, A. V. Lunacearski etc.). Camuflîndu-se sub paravanul unor declarații ipocrite în care susțineau că vor să dezvolte marxismul, machiștii ruși au purces în realitate la o revizuire a bazelor filozofiei marxiste. V. I. Lenin, în cartea sa „Materialism și empiriocriticism”, a dezvăluit esența reacționară a machismului, a apărut filozofia marxistă împotriva tentativelor revizioniste, a dezvoltat sub toate aspectele materialismul dialectic și materialismul istoric în noile condiții istorice. Zdrobirea machismului a însemnat o puternică lovitură dată pozițiilor ideologice ale menșevismului, otzovismului și zidirii de dumnezeu. — 306.

- 153 *Otzovism* — curent oportunist apărut în rîndurile bolșevicilor și reprezentat prin A. Bogdanov. Camuflîndu-se sub paravanul unei frazeologii revoluționare, otzoviștii cereau ca partidul să revoce pe deputații social-democrați din Duma a III-a de stat și să-și înceteze activitatea în organizațiile legale. Declarînd că în condițiile reacțiunii partidul trebuie să desfășoare numai o activitate ilegală, otzoviștii refuzau să participe la lucrările Dumei, la activitatea sindicatelor muncitorești, a cooperativelor

și a celorlalte organizații de masă legale și semilegale și considerau că întreaga activitate a partidului trebuie să fie concentrată în organizația ilegală. O varietate de otzovism era ultimatismul. Deosebirea dintre otzoviști și ultimatiști era de ordin pur formal. Aceștia din urmă susțineau că partidul trebuie să ceară în termeni ultimativi fracțiunii social-democrate din Dumă să se supună necondiționat hotărârilor Comitetului Central, iar în caz de neîndeplinire a acestei cereri ultimative să revoce pe deputații social-democrați din Dumă. Ultimatismul era, de fapt, un otzovism mascat, camuflat. Lenin i-a numit pe ultimatiști „otzoviști timizi”.

Otzoviștii au adus mari prejudicii partidului. Politica lor ducea la ruperea de mase a partidului, la transformarea lui într-o organizație sectară, incapabilă să acumuleze forțe în vederea unui nou avânt revoluționar. Lenin i-a demască pe otzoviști ca „lichidatori de-a-ndoaselea” și a declarat otzovismului un război necrușător. „Otzovismul *nu este* bolșevism, ci, sub raport politic, o detestabilă caricatură de bolșevism, pe care nu putea s-o plăsmuiască decât cel mai înverșunat adversar politic al bolșevismului”, scria Lenin (Opere complete, vol. 17, Editura politică, ediția a doua, pag. 379).

În toamna anului 1908, cu prilejul alegerilor de delegați la Conferința a cincea (generală din 1908) a P.M.S.D.R., otzoviștii-ultimatiști din organizația Petersburg au elaborat o platformă proprie, pe care au propus-o ca rezoluție ședinței lărgite a Comitetului din Petersburg. Rezoluția n-a găsit un sprijin larg în organizațiile de partid. La conferință, otzoviștii nu s-au încumetat să prezinte deschis platforma lor; ei au reușit să formeze doar un grup neînsemnat de adepți ai lor.

O critică amplă a platformei otzoviștilor a fost făcută de Lenin în articolul „O caricatură de bolșevism” (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 405—417), în care el a arătat cât de inconsecvente, de neprincipiale și de ostile marxismului sînt concepțiile otzoviștilor. Criticii otzovismului îi sînt consacrate și articolele lui Lenin „Pe marginea a două scrisori”, „Pe marginea articolului «Cu privire la problemele curente»”, „Lichidarea lichidatorismului”, „Despre fracțiunea adepților otzovismului și ai zidirii de dumnezeu” și altele (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 299—316, 377—380; vol. 19, pag. 44—53, 79—115).

Unii dintre liderii otzoviștilor (Bogdanov, Lunacearski), împreună cu menșevicii-lichidatori (Valentinov, Iușkevici), atacau în presă bazele teoretice ale marxismului: materialismul dialectic și materialismul istoric. Lunacearski a început să pro-

povăduiască zidirea de Dumnezeu, necesitatea creării unei religii noi, îmbinarea socialismului cu religia.

În primăvara anului 1909, otzoviștii, ultimatiștii și ziditorii de Dumnezeu au creat un grup de inițiativă pentru organizarea unei școli antipartinice pe insula Capri (Bogdanov, Aleksinski, Lunacearski și alții). Consfătuirea redacției lărgite a ziarului „Proletarii” din iunie 1909 a adoptat o hotărâre în care se declara că „bolșevismul, curent bine definit din P.M.S.D.R., nu are nimic comun cu otzovismul și cu ultimatismul” și se cerea bolșevicilor să ducă o luptă cât mai energică împotriva acestor devieri de la marxismul revoluționar. Bogdanov, inspiratorul otzoviștilor, a fost exclus din rîndurile bolșevicilor.

Ulterior, în lucrarea „Stîngismul” — boala copilăriei comunismului, Lenin scria că după înfrîngerea revoluției bolșevicii au putut să se retragă în ordine și să-și păstreze forțele datorită faptului că „au demascat fără cruțare și au izgonit pe revoluționarii frazeologi, care nu voiau să înțeleagă că trebuie să ne retragem, că trebuie să știm să ne retragem, că trebuie să învățăm neapărat să lucrăm legal în parlamentele cele mai reacționare, în cele mai reacționare organizații sindicale, cooperatiste, de asigurări și altele de acest fel” (Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 12). — 306.

- 154 „Vpered” — săptămînal bolșevic ilegal; a apărut la Geneva de la 22 decembrie 1904 (4 ianuarie 1905) pînă la 5 (18) mai 1905. Au apărut 18 numere. Organizatorul, inspiratorul ideologic și conducătorul nemijlocit al acestui ziar a fost V. I. Lenin. Din redacție făceau parte: A. V. Lunacearski, V. V. Vorovski și M. S. Olminski. De întreaga corespondență a ziarului cu comitetele locale din Rusia și cu corespondenții se ocupa N. K. Krupskaja. Definind orientarea acestui ziar, V. I. Lenin scria: „Orientarea ziarului «Vpered» este aceea a vechii «Iskre». În numele acesteia «Vpered» duce o luptă hotărîtă împotriva noii «Iskre»” (Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 262). În coloanele lui au fost publicate peste 60 de articole și note scrise de V. I. Lenin. Unele articole au fost scrise de Lenin în colaborare cu alți membri ai redacției (Vorovski, Olminski ș.a.)

În foarte scurt timp după apariția sa, ziarul „Vpered” și-a cîștigat simpatia comitetelor locale de partid, care l-au recunoscut drept organul lor. Unind comitetele locale de partid pe baza principiilor leniniste, el a avut un rol important în pregătirea Congresului al III-lea al partidului, ale cărui hotărîri au avut la bază tezele enunțate și fundamentate de Lenin în coloanele acestui ziar. Ziarul a întreținut legături permanente cu organizațiile de partid din Rusia.

Într-o rezoluție specială, Congresul al III-lea al partidului a relevat rolul important pe care l-a avut ziarul „Vpered“ în lupta împotriva menșevismului, pentru restabilirea partinității, în formularea și tratarea problemelor de tactică care se puneau în fața mișcării revoluționare, în lupta pentru convocarea congresului, și a adus mulțumiri redacției ziarului. În urma unei hotărâri a Congresului al III-lea, în locul acestui ziar a început să apară ziarul „Proletarii“. — 306.

- 155 „Proletarii“ — săptămînal bolșevic ilegal; Organ Central al P.M.S.D.R., înființat în baza unei hotărâri a Congresului al III-lea al partidului. Printr-o hotărîre a plenarei din 27 aprilie (10 mai) 1905 a Comitetului Central al partidului, V. I. Lenin a fost numit redactor responsabil al Organului Central. Ziarul „Proletarii“ a apărut la Geneva de la 14 (27) mai pînă la 12 (25) noiembrie 1905. Au apărut 26 de numere. „Proletarii“ a urmat linia vechii „Iskre“, a „Iskrei“ leniniste, și a păstrat o perfectă continuitate cu ziarul bolșevic „Vpered“.

Lenin a scris pentru acest ziar circa 90 de articole și note. Articolele sale defineau fizionomia politică a ziarului, conținutul său ideologic, orientarea sa bolșevică. O activitate deosebit de intensă a desfășurat Lenin în calitate de conducător și redactor al ziarului.

La activitatea redacției au participat în mod regulat V. V. Vorovski, A. V. Lunacearski și M. S. Olminski. Un rol important în munca redacției au avut N. K. Krupskaia, V. M. Velickina și V. A. Karpinski. Ziarul a întreținut legături strînse cu mișcarea muncitorească din Rusia; în coloanele lui se publicau articole și note scrise de muncitori care participau nemijlocit la mișcarea revoluționară.

„Proletarii“ lua atitudine față de toate evenimentele importante din mișcarea muncitorească rusă și internațională, ducea o luptă necruțătoare împotriva menșevicilor și a celorlalte elemente oportuniste, revizioniste.

El a desfășurat o muncă intensă în domeniul propagării hotărîrilor Congresului al III-lea al partidului și a avut un rol important în făurirea unității organizatorice și ideologice a bolșevicilor. „Proletarii“ apăra în mod consecvent marxismul revoluționar și dezbătea în coloanele sale toate problemele fundamentale ale revoluției ce se desfășura în Rusia. Oglindind și comentînd sub toate aspectele evenimentele din 1905, „Proletarii“ ridica masele largi de oameni ai muncii la luptă pentru victoria revoluției.

„Proletarii“ exercita o mare influență asupra organizațiilor social-democrate locale. Unele articole publicate de Lenin în ziarul „Proletarii“ erau reproduse de ziarele bolșevice locale și difuzate în foi volante.

Curînd după plecarea lui Lenin în Rusia la începutul lunii noiembrie 1905, ziarul „Proletarii“ și-a încetat apariția. Ultimele două numere (25 și 26) au apărut sub îngrijirea lui V. V. Vorovski, dar și pentru aceste numere Lenin a scris cîteva articole, care au fost publicate după plecarea sa din Geneva. — 306.

- 156 „*Novaia Jizn*“ — primul ziar bolșevic legal; a apărut zilnic, începînd de la 27 octombrie (9 noiembrie) și pînă la 3 (16) decembrie 1905, la Petersburg. Oficial, ca redactor-editor al ziarului „*Novaia Jizn*“ figura poetul N. M. Minski, iar ca editor M. F. Andreeva. O dată cu reîntoarcerea lui V. I. Lenin din emigrație la Petersburg, la începutul lunii noiembrie 1905, ziarul a început să apară sub îndrumarea lui nemijlocită. Componenta redacției a fost schimbată, colaboratorii lui au fost înlocuiți. „*Novaia Jizn*“ a devenit, de fapt, Organul Central al P.M.S.D.R. Colaboratorii cei mai apropiați ai ziarului au fost V. D. Bonci-Bruevici, A. V. Lunacearski, M. S. Olminski, V. V. Vorovski ș.a. Un colaborator activ al ziarului a fost A. M. Gorki, care îi acorda totodată un important sprijin material. Printre colaboratorii din străinătate ai ziarului se numărau Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Marcel Cachin, Paul Lafargue etc.

În „*Novaia Jizn*“ au fost publicate 14 articole ale lui V. I. Lenin. În aceste articole au fost definite sarcinile și tactica partidului în perioada primei revoluții ruse.

Ziarul „*Novaia Jizn*“ a fost un propagator activ al tuturor hotărîrilor și măsurilor adoptate de Comitetul Central al P.M.S.D.R. El a avut un rol deosebit de important în opera de luminare politică a maselor și în organizarea lor, în mobilizarea lor la insurecție armată.

„*Novaia Jizn*“ întreținea legături strînse cu organizațiile de partid și cu muncitorii revoluționari și se bucura de mare popularitate în rîndurile lor. Redacția lui primea scrisori din toate colțurile Rusiei: scriau muncitori, țărani, funcționari, militari, studenți. La sediul redacției își dădeau întîlnire activiști de partid, se țineau adunări și consfătuiri de partid. Tirajul zilnic al ziarului ajungea la 80 000 de exemplare.

Ziarul „*Novaia Jizn*“ a fost supus unei prigoane permanente din partea autorităților. După apariția nr. 27 din 2 decembrie, ziarul a fost interzis de guvernul țarist. Ultimul număr, nr. 28, a apărut ilegal. — 306.

157 „*Volna*” — cotidian bolșevic ; a apărut legal la Petersburg de la 26 aprilie (9 mai) pînă la 24 mai (6 iunie) 1906. Au apărut 25 de numere. Începînd cu nr. 9, ziarul a fost redactat, de fapt, de V. I. Lenin. La activitatea redacțională au luat parte A. V. Lunacearski, M. S. Olminski, I. I. Skvorțov-Stepanov, V. V. Vorovski ș.a. În acest ziar au fost publicate circa 25 de articole scrise de Lenin, din care multe au apărut ca articole de fond. „*Volna*” a avut un rol important în conducerea de către bolșevici a luptei revoluționare a maselor, în opera de ridicare a nivelului de conștiință și de organizare a proletariatului.

Ziarul „*Volna*” a constituit obiectul unei prigoane continue din partea guvernului țarist : redactorul responsabil al ziarului a fost în repetate rînduri deferit justiției, multe numere ale ziarului au fost confiscate. La 24 mai (6 iunie) 1906, ziarul a fost interzis de autoritățile țariste. În locul lui a început să apară ziarul „*Vpered*”, iar mai tîrziu ziarul „*Eho*”. — 306.

158 „*Eho*” — cotidian bolșevic legal ; a apărut la Petersburg de la 22 iunie (5 iulie) pînă la 7 (20) iulie 1906. Au apărut 14 numere. Redactorul efectiv al ziarului a fost V. I. Lenin. El a publicat articole în fiecare număr al ziarului ; în total au apărut în coloanele lui peste 20 de articole și note scrise de Lenin.

Aproape toate numerele acestui ziar au format obiectul unor măsuri represive : 12 din cele 14 numere apărute au fost confiscate de autorități. — 306.

159 „*Misl*” — revistă bolșevică legală cu caracter filozofic și social-economic ; a apărut lunar la Moscova începînd din decembrie 1910 și pînă în aprilie 1911. Au fost scoase în total cinci numere. Primul număr a avut un tiraj de 3 000 de exemplare. Revista a fost fondată din inițiativa lui V. I. Lenin în vederea intensificării luptei împotriva publicațiilor legale lichidatoriste și pentru educarea muncitorilor înaintați și a intelectualilor progresiști în spiritul marxismului. Lenin conducea din străinătate această revistă și purta în mod regulat corespondență cu redacția. Cînd a primit primul ei număr, el i-a scris lui M. Gorki : „Poți să ne feliciți : avem la Moscova o revistă a noastră, marxistă. Ce bucurie a fost astăzi la noi...” (Opere, vol. 34, E.S.P.L.P. 1958, pag. 448—449).

În primele patru numere ale revistei au fost publicate articolele lui Lenin „Despre statistica grevelor din Rusia”, „Eroi «micilor rezerve»”, „Cei care vor să ne desființeze (Despre d-l Potresov și V. Bazarov)”, „Cu prilejul unei aniversări”,

„Despre structura socială a puterii, perspective și lichidatorism” și „Note polemice” (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 401—432; vol. 20, pag. 94—100, 119—139, 168—177, 194—215, 216—219). La editarea ei au participat îndeaproape V. V. Vorovski, M. S. Olminski, I. S. Skvortov-Stepanov; printre colaboratorii ei au fost și menșevici-partiiți, ca G. V. Plehanov, Ch. Rappoport ș.a. Ultimul număr, al 5-lea, al revistei a fost confiscat, iar apariția ei a fost interzisă. Curînd după aceea a început să apară la Petersburg revista „Prosvetșenie”, care era de fapt o continuare a revistei „Misl”. — 307.

- 160 Înainte de a convoca pentru ziua de 5 (18) octombrie 1912 adunarea împuterniciților din curia muncitorească a guberniei Petersburg în vederea desemnării delegaților în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, guvernul a dat așa-zise „lămuriri” privind 21 de întreprinderi (din cele 44 de fabrici și uzine care participau la alegeri), în care se arăta că alegerile de împuterniciți din aceste întreprinderi sînt declarate nevalabile. Ca răspuns la aceste „lămuriri” guvernamentale, muncitorii dintr-o serie întregă de uzine și fabrici din Petersburg au declarat o grevă politică. „Prima a trecut la acțiune uzina Putilov — scria A. E. Badaev în amintirile sale. — În ziua alegerilor, la 5 octombrie, după masă, muncitorii nu s-au apucat de lucru, ci s-au adunat pe ateliere și au declarat grevă. La această grevă au participat toți muncitorii din uzină: circa 14 000 de oameni. La ora 3 după-amiază, cîteva mii de muncitori au ieșit din uzină și, întonînd cîntece revoluționare, s-au îndreptat spre bariera Narva, dar au fost împrăștiați de poliție. După uzina Putilov au urmat șantierele navale de pe Neva. Cei 6 500 de muncitori de la aceste șantiere au ținut un miting și au făcut o demonstrație politică. Lor li s-au alăturat muncitorii de la fabricile Pal și Maxwell, de la fabrica de tîmplărie Alekseev de pe Ohta etc. În zilele următoare au aderat la grevă uzinele Erickson, Lessner, Geisler, «Vulcan», Dufлон, Langensipen, «Phönix», fabricile Ceșer, Bek, Lebedev și altele” (A. Badaev, „Bolșevicii în Duma de stat. Amintiri”. Moscova, 1954, pag. 39). Greva s-a extins în toate raioanele din Petersburg și a fost însoțită de mitinguri și demonstrații de masă. — 308.

- 161 Este vorba de corespondențele din Riga și din Moscova, publicate în ziarul „Soșial-Demokrat”, nr. 30 din 12 (25) ianuarie 1913, în care se relatează despre grevele și demonstrațiile muncitorilor. La 11 (24) noiembrie 1912, muncitorii din Riga au făcut o demonstrație de protest împotriva sentințelor de

condamnare la moarte rostite de tribunalul militar din Sevastopol în procesul unui grup de marinari de pe cuirasatul „Ioann Zlatoust“, precum și împotriva maltratării deținuților politici în închisori și a războiului care începuse în Balcani. Intonînd cîntece revoluționare și purtînd steaguri roșii, peste 1500 de muncitori au străbătut străzile orașului Riga și au fost întîmpinați cu simpatie de populație. La 12 (25) noiembrie, muncitorii din mai multe fabrici mari din Riga au declarat o grevă politică. La 8 (21) noiembrie, muncitorii dintr-o serie de fabrici din Moscova au declarat o grevă de protest împotriva execuțiilor de la Sevastopol. A fost organizată o demonstrație, pe care poliția a împărășiat-o însă curînd. — 310.

- 162 *Congresul al VI-lea al Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania* a avut loc la Praga între 5 și 13 decembrie (st. n.) 1908. La congres au participat delegați din partea organizațiilor de partid din Varșovia, Lodz, Dabrowa, Censtohovo și Belostok. Ordinea de zi a congresului a fost următoarea: raportul Conducerii centrale; situația politică din Rusia și din Polonia; tactica partidului și activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă; mișcarea sindicală și cooperatistă; atitudinea față de P.P.S.-„levița“ și față de P.P.S.-„fracțiunea revoluționară“; poziția S.D.R.P. și L. în cadrul P.M.S.D.R.; programul agrar și programul național al partidului etc.

Pe marginea raportului Conducerii centrale au avut loc dezbateri aprinse. Delegații din Varșovia au criticat politica organizatorică a Conducerii centrale, arătînd că Conducerea centrală s-a rupt de organizațiile de partid, că ea îngădește libertatea criticii, că nu atrage în suficientă măsură activul de partid la activitatea de conducere a partidului și că a comis o serie de alte greșeli grave. Critica delegaților din Varșovia a fost sprijinită de reprezentanții organizațiilor din Dabrowa și din Lodz. După dezbateri, propunerea partizanilor Conducerii centrale de a se acorda acestora din urmă un vot de încredere n-a întrunit numărul de voturi necesar, iar congresul s-a limitat să adopte o hotărîre în care declară că trece la problemele curente.

Congresul a condamnat tendințele lichidatoriste și otzoviste și a stabilit că S.D.R.P. și L. trebuie să întărească și să lărgească organizațiile de partid ilegale și să folosească în interesul organizării clasei muncitoare toate posibilitățile legale de orice fel. — 316.

- 163 Cei trei militanți care au fost înlăturați din Conducerea centrală a S.D.R.P. și L. sînt A. Maletki, I. Ganetki și V. Leder. — 317.

- 164 *Conferința interraională de la Varșovia* — conferința organizației din Varșovia a S.D.R.P. și L. care s-a ținut la 10 decembrie (st. n.) 1911. Enumerând greșelile comise de Conducerea centrală a S.D.R.P. și L., conferința a cerut să fie convocat congresul S.D.R.P. și L. sau cel puțin o conferință largită, în care organizația din Varșovia să fie reprezentată prin trei delegați în loc de unul. Ca răspuns la această cerere, Conducerea centrală a S.D.R.P. și L. a adoptat o serie de hotărâri și circulare îndreptate împotriva organizației din Varșovia. — 317.
- 165 *Conferința de la Lodz* — Conferința organizației din Lodz a S.D.R.P. și L. care a avut loc la 17 decembrie (st. n.) 1911. Urmînd exemplul organizației din Varșovia, Conferința de la Lodz s-a pronunțat pentru convocarea unei conferințe largite a S.D.R.P. și L. În rezoluția cu privire la relațiile dintre P.M.S.D.R. și S.D.R.P. și L., Conferința de la Lodz a cerut Conducerii centrale să țină seama de părerea organizațiilor regionale de partid și să ia de urgență în discuție problema lichidatorismului. — 317.
- 166 *Partidul republican al radicalilor și radical-socialiștilor* — partid burghez din Franța, care s-a constituit organizatoric în 1901, dar în fapt există din deceniul al 9-lea al secolului trecut. Înainte de primul război mondial el reprezenta în linii mari interesele burgheziei mici și mijlocii. În perioada dintre primul și cel de-al doilea război mondial a crescut în acest partid influența mării burghezii. O serie de lideri ai partidului au stat în repetate rînduri în fruntea guvernului francez. — 323.
- 167 V. I. Lenin citează aceste cuvinte din poezia „Cîntecul unui husar bătrîn” de D. V. Davîdov (vezi D. Davîdov. Poezii, 1933, pag. 106). — 326.
- 168 *Afacerea Panama* — mare scandal care a izbucnit la sfîrșitul deceniului al 9-lea al secolului trecut în legătură cu falimentul societății anonime franceze pentru săparea Canalului Panama. După cum a ieșit la iveală, în operațiile frauduloase ale companiei erau amestecați o serie de oameni politici; au fost descoperite fraude de milioane și numeroase cazuri de mituire a unor înalți demnitari. Cuvîntul „Panama” a devenit un nume comun pentru desemnarea escrocheriilor politice și financiare de mari proporții. — 326.
- 169 Este vorba de următoarea teză din „Manifestul Partidului Comunist” de K. Marx și F. Engels: „Puterea de stat modernă

- nu este decât un comitet care administrează treburile obștești ale întregii clase burgheze" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 468). — 327.
- 170 V. I. Lenin citează lucrarea lui K. Marx „Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului. Introducere" (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 1, Editura politică, 1960, ediția a II-a, pag. 413—414). — 327.
- 171 Este vorba de ideile reacționare și de tendințele decadente care, după înfrângerea revoluției din 1905—1907, au căpătat o largă răspândire în rîndurile intelectualilor socialiști-revoluționari și și-au găsit cea mai pregnantă expresie în scrierile literare ale lui B. V. Savinkov (Ropșin). — 355.
- 172 *Partidul „înnoirii pașnice"* — organizație politică a mării burghezii și a moșierimii, care se pronunța pentru o monarhie constituțională; s-a constituit definitiv în 1906, după dizolvarea Dumei I de stat. Acest partid grupa în rîndurile sale octombriști „de stînga" și cadeți de dreapta. Liderii partidului „înnoirii pașnice" au fost: P. A. Heiden, N. N. Lvov, P. P. Reabușinski, M. A. Stahovici, E. N. și G. N. Trubețkoi, D. N. Șipov și alții. Prin programul său, acest partid se înrudea cu octombriștii. El apăra interesele burgheziei industriale și comerciale și ale moșierilor care își exploatau pe baze capitaliste moșiile. Lenin numea partidul „înnoirii pașnice" „partidul jefuirii pașnice", deoarece activitatea lui era îndreptată spre „asigurarea unei apărări cît mai temeinice, mai viclene, mai iscusite, mai solide pe dinăuntru și mai puțin vizibile pe din afară a *drepturilor* nobilei boierimi ruse asupra sîngelui și sudorii milioanei de «mujici»..." (Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 43). În Duma a treia de stat, partidul „înnoirii pașnice" s-a unit cu așa-numitul partid al „reformelor democratice", formînd împreună fracțiunea progresistă. — 359.
- 173 Este vorba de alegerile pentru Duma a IV-a de stat care au avut loc la Riga și la Ekaterinodar, unde cadeții au votat alături de partidele de dreapta, pogromiste, împotriva candidaților social-democrați. — 369.
- 174 „*Pocin*" — revistă de orientare narodnică-lichidatoristă; editată de un grup de eseri. A apărut un singur număr, în iunie 1912, la Paris. — 373.
- 175 Referitor la plecarea lichidatorului T. O. Belousov din fracțiunea social-democrată din Duma a III-a de stat, vezi articolul

lui V. I. Lenin „În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracțiunea social-democrată din Dumă” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 200—205). — 375.

- 176 Este vorba de hotărârile Conferinței a V-a din decembrie 1908 (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R. și ale Consfătuirii redacției lărgite a ziarului „Proletarii” din iunie 1909 (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, E.P.L.P. 1954, pag. 199—209; 216—236). — 378.
- 177 În acest pasaj din ziarul „Pravda” a fost omis, pe cât se vede, un rînd. În proiectul de rezoluție analizat se cerea ca, pe lângă ziarul „The Daily Citizen”, care se afla în mîinile oportuniștilor, la sediile partidului să fie afișat și ziarul „The Daily Herald”.
- „The Daily Herald” — organ al Partidului socialist britanic; a apărut la Londra începînd din aprilie 1912; din 1922 acest ziar a devenit organul de presă al partidului laburist. — 392.
- 178 Explicațiile lui D. A. Kasso, ministrul instrucțiunii publice din acea vreme, au fost date în Duma a IV-a de stat ca răspuns la interpelarea făcută de 44 de deputați ai Dumei la 14 (27) decembrie 1912 în legătură cu arestarea a 34 de liceeni din Petersburg în timpul unei adunări ținute la liceul particular Vitmer. Liceenii arestați erau bănuși de ohrană că ar face parte dintr-un cerc ilegal. Interpelarea a fost discutată în ședințele a 12-a, a 17-a, a 18-a, a 19-a și a 20-a ale Dumei. La 6 (19) februarie 1913 a fost adoptată cu majoritate de voturi o formulă de trecere la ordinea de zi în care explicațiile ministrului țarist erau declarate nesatisfăcătoare. — 415.
- 179 Documentul de față reprezintă planul unei cuvîntări pregătite de V. I. Lenin și care urma să fie rostită de către unul dintre deputații bolșevici în Duma a IV-a de stat în cadrul dezbaterilor pe marginea bugetului de stat pe anul 1913. Din textul cuvîntării proiectate n-au fost găsite decît două fragmente, care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.
- Planul ce se publică în volumul de față a stat la baza cuvîntării rostite de un reprezentant al fracțiunii social-democrate în ședința a 45-a a Dumei din 13 (26) mai 1913. — 435.
- 180 V. I. Lenin se referă la stenogramele ședințelor Dumei de stat în legislatura a doua, sesiunea a II-a, vol. I, pag. 1212, unde într-o cuvîntare rostită de unul dintre deputați se citează date care ilustrează ruina țăranilor din guberniile Kursk și Oriol. — 436.

- 181 Analiza cifrelor citate a fost făcută de V. I. Lenin în articolul „Ultima supapă” (vezi volumul de față, pag. 19). — 436.
- 182 Lenin se referă la stenogramele ședințelor Dumei de stat în legislatura a doua, sesiunea a II-a, vol. I, pag. 959, și în legislatura a treia, sesiunea I, partea I, pag. 662, unde sînt reproduse formulele de trecere la ordinea de zi prezentate de reprezentanții fracțiunilor social-democrate din Dumele a II-a și a III-a în problema bugetului. — 436.
- 183 Este vorba de regulamentul referitor la procedura examinării bugetului de stat, aprobat de guvernul țarist la 8 (21) martie 1906. Potrivit acestui regulament, unele capitole de cheltuieli din bugetul de stat, ca, de pildă, o parte considerabilă din lista civilă a țarului, plățile în cadrul împrumuturilor de stat, creditele extraordinare extrabugetare pentru satisfacerea nevoilor din timp de război, nu urmau a fi supuse spre examinare Dumei. — 437.
-

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- [*Abrosimov, V. M.*] *De ce boală suferim?* (Un muncitor se adresează muncitorilor). — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 56, 21 noiembrie, pag. 2. Semnat : V. A. — 237—239, 312, 313, 314, 315, 387—388, 432.
- Adunarea împuterniciților aleși de muncitori.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 136, 6 octombrie, pag. 2. — 158.
- Antonie, episcop al Voliniei. Scrisoare deschisă către autorii culegerii „Vehi“.* 1 mai 1909. — „Slovo“, Petersburg, 1909, nr. 791, 10 (23) mai, pag. 3. — 92.
- Anuarul ziarului „Reci“ pe 1912.* Editat de redacția ziarului „Reci“. Petersburg, f.a. VI, 712, 44 pag. (Supliment gratuit la ziarul „Reci“). — 358, 360, 435.
- [*Apel adresat opiniei publice de către un cerc de persoane care se interesează de problema slavă*]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 287 (2241), 19 octombrie (1 noiembrie), pag. 4, în articolul : În ajutorul slavilor. — 171—172.
- [*Apelul de 1 Mai al muncitorilor din Petersburg*]. — „Soțial-Demokrat“, [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 4, la rubrica : Cronică. Sub titlul comun : Petersburg. — 12, 181.
- Asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea industrială Moscova în 1912.* Moscova, tip. Reabușinski, 1913. 144 pag. — 308.
- Avertisment.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 49, 13 noiembrie, pag. 3. — 225.
- Avertisment.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 50, 14 noiembrie, pag. 2. — 225.

- Badaev, A. E. [Scrisoare către redacție].* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 21 (225), 26 ianuarie, pag. 2—3. Sub titlul comun: Impresii culese la fața locului de către deputații social-democrați. — 396.
- Batarski, G. Cei care seamănă sciziunea.* — „Nevski Golos”, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 3. — 66.
- Belinski, V. G. Scrisoare către Gogol.* — 92.
- **[Blank, R. M.] Alegerile din Petersburg.* — „Zaprosî Jizni”, Petersburg, 1912, nr. 27, 6 iulie, coloanele 1 585—1 586. Semnat: B. — 68.
- *Platforma social-democrată.* — „Zaprosî Jizni”, Petersburg, 1912, nr. 29, 20 iulie, coloanele 1 678—1 680. Semnat: R.B. — 74.
- *Presa muncitorească și liberalii.* — „Zaprosî Jizni”, Petersburg, 1912, nr. 26, 29 iunie, coloanele 1 535—1 536. Semnat: B. — 68.
- „*Buletinul finanțelor, industriei și comerțului*”, Petersburg, 1911, nr. 50, 11 (24) decembrie, pag. 484—486. — 27—29.
- Bulgakov, S. M. În alegeri.* (File de jurnal). — „Russkaia Mîsl”, Moscova-Petersburg, 1912, nr. XI, pag. 185—192. — 401.
- Cabinetul Briand.* — „Reci”, Petersburg, 1913, nr. 11 (2 323), 12 (25) ianuarie, pag. 4. — 326.
- Către muncitorii din Petersburg.* [Foaie volantă]. Petersburg, [13 noiembrie 1912]. 1 pag. Semnat: Grupul social-democrat central de activiști sindicali din Petersburg, un grup de social-democrați, un grup de social-democrați revoluționari. — 312.
- Cerevanin, N. Bilanțul luptei electorale.* — „Nașa Zarea”, Petersburg, 1912, nr. 9—10, pag. 75—87. — 364, 372, 373, 375.
- Conferința partidului libertății poporului.* — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 133 (2 087), 18 (31) mai, pag. 4. — 360.
- Conferința social-democraților.* — „Golos Moskvâ”, 1912, nr. 51, 2 (15) martie, pag. 2. Semnat: M. — 217.
- **Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904]. 397, II pag. (P.M.S.D.R.). — 186, 188, 286, 289, 290—291.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care există însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

- Consfătuirea cadeților.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 34 (2 346), 4 (17) februarie, pag. 2. — 405—406, 407—414, 416.
- Cu privire la durata și împărțirea timpului de lucru în industria de fabrică.* [2 iunie 1897]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor“, Petersburg, 1897, nr. 62, 13 iunie, nr. 778, pag. 2 135—2 139. — 33, 35—36.
- Cu privire la momentul actual și sarcinile partidului.* [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris 1909], pag. 4—5. (P.M.S.D.R.) — 22, 144.
- Culegere de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe anul 1910.* Petersburg, tip. Kirșbaum, 1911. IV, XC, 319 pag. (Ministerul comerțului și industriei. Departamentul industriei). — 30—31, 37, 47—48.
- Dan, F. I. „Lorzii“ noștri.* — „Jivoe Delo“, Petersburg, 1912, nr. 3, 1 februarie, pag. 1. — 310, 365, 366, 372.
- *Note în problema tacticii.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 66, 4 decembrie, pag. 1; nr. 67, 5 decembrie, pag. 1; nr. 68, 6 decembrie, pag. 1; nr. 69, 7 decembrie, pag. 1; nr. 71, 9 decembrie, pag. 1—2; nr. 73, 12 decembrie, pag. 1. Semnat: F.D. — 348, 432.
- *O sarcină imediată.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 65, 2 decembrie, pag. 1. Semnat: F.D. — 315, 387—388.
- Dare de seamă stenografică a Agenției telegrafice din Petersburg [cu privire la ședințele Dumei de stat. 1908. Legislatura a treia. Sesiunea a doua. Partea I. Ședințele 1—35 (de la 15 octombrie pînă la 20 decembrie 1908). Supliment la ziarul „Rossiia“], Petersburg, [tip. ziarului „Rossiia“], 1908. 1 124 pag. — 55—56, 57, 58—60, 370.*
- Davîdov, D. V. Cîntecul unui husar bătrîn.* — 326.
- [Dări de seamă cu privire la colectele muncitorești de grup pentru un cotidian muncitoresc].* — „Jivoe Delo“, Petersburg, 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 4; nr. 9, 16 martie, pag. 4; nr. 11, 30 martie, pag. 4; nr. 13, 13 aprilie, pag. 4; nr. 15, 25 aprilie, pag. 4; nr. 16, 28 aprilie, pag. 4. — 8.

- **Dărilor de seamă stenografice [ale Dumei de stat]*. 1906. Sesiunea întâi. Vol. I—II. Petersburg, Imprimeriile statului, 1906. 2 vol. (Duma de stat).
- Vol. I. Ședințele 1—18 (de la 27 aprilie pînă la 30 mai). XXII, 866 pag. — 398.
- *— Vol. II. Ședințele 19—38 (de la 1 iunie pînă la 4 iulie). Pag. 867 — 2 013. — 398.
- **Dărilor de seamă stenografice [ale Dumei de stat]*. 1907. Sesiunea a doua. Vol. I—II. Petersburg, Imprimeriile statului, 1907, 2 vol. (Duma de stat. Legislatura a doua).
- *— Vol. I. Ședințele 1—30 (de la 20 februarie pînă la 30 aprilie). VIII pag., 2 344 de coloane. — 398, 435, 436.
- *— Vol. II. Ședințele 31—53 (de la 1 mai pînă la 2 iunie). VIII pag., 1 610 coloane. — 398.
- Dărilor de seamă stenografice [ale Dumei de stat]*. 1907—1908. Sesiunea întâi. Partea I—II. Petersburg, Imprimeriile statului, 1908. 2 vol. (Duma de stat. Legislatura a treia).
- Partea I. Ședințele 1—30 (de la 1 noiembrie 1907 pînă la 19 februarie 1908). XIV pag., 2 141 de coloane. — 214, 255, 436—437.
- Partea a II-a. Ședințele 31—60 (de la 21 februarie pînă la 6 mai 1908). XV pag., 2 962 de coloane. — 383, 410.
- Dărilor de seamă stenografice [ale Dumei de stat]*. 1912—1913. Sesiunea întâi. Partea I. Ședințele 1—30 (de la 15 noiembrie 1912 pînă la 20 martie 1913). Petersburg, Imprimeriile statului, 1913. XXI pag., 2 438 de coloane. (Duma de stat. Legislatura a patra) — 262, 263, 285, 286, 351, 353, 357—358, 359, 373, 410, 411, 412, 415, 416, 419—424, 429.
- Declarația fracțiunii social-democrate*. — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 51, 15 noiembrie, pag. 3. — 225, 226, 311—312.
- [*Declarația fracțiunii social-democrate*]. — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 169, 15 noiembrie, pag. 2. — 225, 226, 311—312.
- **De la capăt*. — „Znamea Truda“, (Paris), 1908, nr. 13, noiembrie, pag. 1—3. — 354—355.
- „*Delo Jizni*“, Petersburg. — 200, 288—289.
- „*Democrații noștri consecvenți*“. — „Nevski Golos“, Petersburg, 1912, nr. 8, 24 august, pag. 1. — 115.
- Despre formele organizatorice ale construcției de partid*. [Rezoluție adoptată la Conferința lichidatorilor din august 1912]. — In :

Înștiințare cu privire la conferința unor organizații ale P.M.S.D.R. Editat de Comitetul de organizare, (Viena), septembrie 1912, pag. 28—29. (P.M.S.D.R.). — 192—201.

Despre fracțiunea social-democrată din Dumă. [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 5—6. (P.M.S.D.R.). — 255—256.

Despre fuziunea cu „levița”-P.P.S. [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — Ibid., pag. 6. — 260.

Despre relațiile dintre Consiliul de stat și Duma de stat. (Convorbire cu P. P. Kobîlinski, membru al Consiliului de stat). — „Novoe Vremea”, Petersburg, 1913, nr. 13 254, 3 (16) februarie, pag. 2, la rubrica: Cronică de seară. Semnat: S.M. — 393—394.

Dezordini într-o tabără de geniști. — „Turkestanskije Vedomosti”, [Taşkent], 1912, nr. 148 (4 309), 4 (17) iulie, pag. 2. — 2.

Din partea redacției. — „Luci”, Petersburg, 1912, nr. 1, 16 septembrie, pag. 1. — 290, 321.

Din partea redacției. — „Russkaia Molva”, 1912, nr. 1, 9 (22) decembrie, pag. 2—3. — 265—266.

Din sala de ședință a dumei orășenești. — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 279 (2 233), 11 (24) octombrie, pag. 3. — 165.

Diplomația tergiversării. — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 267 (2 221), 29 septembrie (12 octombrie), pag. 4. Semnat: D. — 151, 160—163.

„Dnevnik Soțial-Demokrata”. (Geneva), 1912, nr. 16, aprilie, pag. 1—11. — 67, 191—192, 193, 194, 198.

Duma a III-a de stat. Fracțiunea partidului libertății poporului în perioada 15 octombrie 1908 — 2 iunie 1909, Petersburg, 1909. 59, 228 pag. — 61—62.

„Eho”, Petersburg. — 306.

Emigranții la Paris. — „Golos Moskvî”, 1912, nr. 197, 26 august (8 septembrie), pag. 2, la rubrica: Revista presei. — 96.

Engels, F. Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție. 13—14 iunie 1848. — 112.

- *Prefață la prima ediție germană [a cărții lui K. Marx „Mizeria filozofiei”].* 23 octombrie 1884. — 131.
- Evenimentele săptămânii.* — „*Reci*”, Petersburg, 1912, nr. 123 (2 077), 7 (20) mai, pag. 2. — 344.
- Executarea condamnaților.* Sevastopol, 10 iulie. — „*Reci*”, Petersburg, 1912, nr. 187 (2 141), 11 (24) iulie, pag. 2. — 1.
- Foaia informativă a Dumei de stat.* (Legislatura a patra. — Sesiunea întâi). [Petersburg], 1912, nr. 14, 2 (15) decembrie. 14 pag. — 352—353, 355—356, 357—359.
- [*Ghinzburg, B. A.*] *Masele muncitorești și mișcarea ilegală.* — „*Luci*”, Petersburg, 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, pag. 1. — 338—341, 395—397.
- Glasul Rusiei.* — „*Novoe Vreamea*”, Petersburg, 1912, nr. 13 199, 8 (21) decembrie, pag. 13. — 262, 263.
- Glasul singelui.* — „*Zemșcina*”, Petersburg, 1912, nr. 1 142, 28 octombrie, pag. 2. — 177—178.
- „*Golos Moskvî*”. — 109, 150.
- 1912, nr. 51, 2 (15) martie, pag. 2. — 217.
- 1912, nr. 153, 4 (17) iulie, pag. 2. — 1—2.
- 1912, nr. 197, 26 august (8 septembrie), pag. 2. — 96.
- 1913, nr. 30, 6 (19) februarie, pag. 1. — 414—415, 417—418.
- „*Golos Soșial-Demokrata*”, [Geneva-Paris]. — 7.
- [Paris], 1911, nr. 26, decembrie, pag. 13—15. — 245.
- Gredescul, N. A.* *Cotitura făcută de intelectualitatea rusă și semnificația ei reală.* — În : *Intelectualitatea din Rusia.* Culegere de articole. Petersburg, „*Zemlea*”, 1910, pag. 8—58. — 93.
- *Pățania unuia care a luat cuvîntul la o întrunire publică.* — „*Reci*”, Petersburg, 1912, nr. 117 (2 071), 30 aprilie (13 mai), pag. 2. — 14, 25—26, 70, 102, 182, 196, 216, 221, 361.
- Griboedov, A. S.* *Prea multă minte strică.* — 156.
- Herwegh, G.* *Adăpost și muncă.* — 295, 300.
- Ieșirea din obște.* Scrisoare din județul Korcevsck, gubernia Tver. — „*Pravda*”, Petersburg, 1912, nr. 38, 13 iunie, pag. 2. Semnat : Un muncitor agricol. — 107.

- Indicatorul* pe 1912 [al Dumei de stat]. Ed. 5. Întocmit de chestura Dumei de stat. Petersburg, Imprimeriile statului, 1912. 192 pag. (Duma de stat. Legislatura a patra. Sesiunea întâi). — 352—353, 355—356, 358—359.
- „*Internaționala*”. — 297, 298, 301.
- „*Iskra*” (veche, leninistă), [Leipzig—München—Londra—Geneva]. — 305.
- „*Iskra*” (nouă, menșevică), [Geneva]. — 305.
- [*Isvv, I. A.*] *Rezultatele alegerilor din curia muncitorească*. — „*Nașa Zarea*”, Petersburg, 1912, nr. 9—10, pag. 102—117. Semnat: M. Oskarov. — 375.
- Izgoev, A.S. P.A. Stolîpin*. *Viața și activitatea sa*. Moscova, editura Nekrasov, 1912. 133 pag. — 95.
- Indreptar la dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]*. (Partea I—III). Legislatura a treia. Sesiunea întâi. 1907—1908. Ședințele 1—98 (de la 1 noiembrie 1907 pînă la 28 iunie 1908). Petersburg, Imprimeriile statului, 1908, III. 672 pag. — 352—353, 355—356, 357—359.
- În legătură cu problema autonomiei național-culturale*. [Rezoluție adoptată la Conferința lichidatorilor din august 1912]. În: Înștiințare cu privire la conferința unor organizații ale P.M.S.D.R. Editat de Comiterul de organizare. [Viena], septembrie 1912, pag. 42. (P.M.S.D.R.). — 249—250.
- [*Jagiello, E. I.*] *Scrisoarea deschisă a deputatului Jagiello*. — „*Luci*”, Petersburg, 1912, nr. 40, 2 noiembrie, pag. 2. Sub titlul comun: Primul deputat al muncitorimii poloneze în Duma de stat. — 260.
- „*Jivoe Delo*”, Petersburg. — 7, 8, 243, 256.
 — 1912, nr. 2, 27 ianuarie, pag. 2. — 365, 366.
 — 1912, nr. 3, 1 februarie, pag. 1. — 310, 365, 366, 372.
 — 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 1, 4. — 8, 365.
 — 1912, nr. 9, 16 martie, pag. 4; nr. 11, 30 martie, pag. 4; nr. 13, 13 aprilie, pag. 4; nr. 15, 25 aprilie, pag. 4; nr. 16, 29 aprilie, pag. 4. — 8.
- „*Jizn*”, Moscova, 1910, nr. 1, 30 august, coloanele 1—12. — 72.
- **Korobka, N. Demagogie*. — „*Zaprosî Jizni*”, Petersburg, 1912, nr. 31, 3 august, coloanele 1765—1770. — 68.

- Kosovski, V. O demagogie de neiertat.* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 9—10, pag. 117—120. — 374.
- Kozminîh-Ianin, I. M. Durata zilei de lucru și a anului de lucru în fabricile și în uzinele din gubernia Moscova.* Editat de Comisia permanentă a muzeului pentru problemele muncii de pe lângă secția din Moscova a Societății tehnice ruse. Moscova, [tip. „Peceatnoe Delo“], 1912. 14 pag., 14 file cu tabele. — 32—33, 34—43.
- Kriukov, F. D. Fără foc.* — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1912, nr. 12, pag. 161—186. — 399, 401—403, 404.
- **Kuskova, E. D. Prețul unificării.* — „Zaprosî Jizni“, Petersburg, 1912, nr. 30, 27 iulie, coloanele 1717—1724. — 68.
- Kutler, N. N. Proiect de lege cu privire la măsurile pentru extinderea și îmbunătățirea proprietății funciare țărănești.* — În: Problema agrară. Vol. II. Culegere de articole de Breier, Brun și alții. Moscova, „Beseda“, 1907, pag. 629—648. (Editura Dolgorukov și Petrunkevici). — 57.
- La cotitură (1912—1913).* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 1 (87), 1 ianuarie, pag. 1. — 347—348.
- **Larin, I. Cu privire la perspectivele dezvoltării noastre social-politice.* (Răspuns redacției revistei „Vozrojdenie“). — „Vozrojdenie“, Moscova, 1910, nr. 11, 7 iulie, coloanele 1—14. — 72.
- Lege cu privire la asigurarea muncitorilor în caz de accidente, aprobată de Consiliul de stat și de Duma de stat.* — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1912, nr. 176, 9 (22) august, pag. 3—5. — 286—287.
- Lege cu privire la asigurarea muncitorilor în caz de boală, aprobată de Consiliul de stat și de Duma de stat.* — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1912, nr. 176, 9 (22) august, pag. 2—3. — 287—288.
- Lege cu privire la modificarea și completarea unor dispoziții din legea referitoare la proprietatea funciară țărănească.* [9 noiembrie 1906—14 iunie 1910]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor“, Petersburg, 1910, secțiunea I, nr. 97, 19 iunie, nr. 1043, pag. 2035—2044. — 406.
- Legea din 1897* — vezi Cu privire la durata și împărțirea timpului de lucru în industria de fabrică.
- [*Lenin, V. I.*] *Avîntul revoluționar.* — „Soșial-Demokrat“, [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 1. — 2, 3.

- *Bilanțul alegerilor.* — „Prosveșcenie“, Petersburg, 1913, nr. 1, pag. 10—28. Semnat : V. Ilin. — 408.
- *Bilanțul unei activități de o jumătate de an.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 78, 29 iulie, pag. 1 ; nr. 79, 31 iulie, pag. 1 ; nr. 80, 1 august, pag. 1 ; nr. 81, 2 august, pag. 1. Semnat : Statistician. — 66, 76.
- *Boala reformismului.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 180, 29 noiembrie, pag. 1. Semnat : V. Ilin. — 348.
- *Comparație între programul agrar al lui Stolipin și cel al narodnicilor.* — „Nevskaia Zvezda“, Petersburg, 1912, nr. 15, 1 iulie, pag. 1. Semnat : R.S. — 18.
- *Cu privire la absența delegaților din partea centrelor naționale la conferința generală de partid.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.]. — În : Conferința generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal“, 1912, pag. 15—16. — 249—250, 290—291.
- *Cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Ibid., pag. 18—21. (P.M.S.D.R.). — 374.
- *Cu privire la caracterul și formele organizatorice ale muncii de partid.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Ibid., pag. 22—23. (P.M.S.D.R.). — 191, 283.
- *Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Ibid., pag. 28—29. — 243—244, 247—249, 288—290.
- *Cu privire la organizația de partid din străinătate.* — [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — Ibid., pag. 30—31. — 17.
- *Despre caracterul și însemnătatea polemicii noastre împotriva liberalilor.* — „Nevskaia Zvezda“, Petersburg, 1912, nr. 12, 10 iunie, pag. 1. Semnat : V.I. — 71.
- *Deznodământul crizei din partid.* — „Soțial-Demokrat“, [Paris], 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 5—6. — 245—246.
- *Eugène Pottier.* (La a 25-a comemorare a morții lui). — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 2 (206), 3 ianuarie, pag. 1. Semnat : N.L. — 301.
- * — *În 12 ani.* Culegere de articole. Vol. 1. Două curente în marxismul rus și în social-democrația rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov,

- [1907]. XII, 471 pag. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. Pe coperta interioară figurează ca an de apariție : 1908. — 306—307.
- *In Elveția.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 63, 12 iulie, pag. 1. Semnat : B.J. — 85.
 - *In legătură cu aprecierea momentului actual.* — „Proletarii“, Geneva, 1908, nr. 38, (14) 1 noiembrie, pag. 1—3. — 97—98.
 - *Liberalii și clericali.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 74, 25 iulie, pag. 1. Semnat : Un mirean. — 88.
 - *Lichidatorii împotriva grevei revoluționare de masă.* — „Soțial-Demokrat“, [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 4. — 311.
 - *Lupta grevistă și salariul.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 86, 9 august, pag. 1. — 64.
 - *— *Menșevicii eserilor.* — „Proletarii“, [Vîborg], 1906, nr. 4, 19 septembrie, pag. 3—6. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 197.
 - *— *Materialism și empiriocriticism.* Însemnări critice despre o filozofie reacționară. Moscova, „Zveno“, [mai] 1909. III, 440 pag. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. — 306.
 - *O mică precizare.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 85, 8 august, pag. 1. Semnat : N.B. — 70, 93, 102, 216.
 - *O proastă apărare a politicii muncitorești liberale.* — „Zvezda“, Petersburg, 1912, nr. 24 (60), 1 aprilie, pag. 3. Semnat : F.L.—ko. — 365, 366.
 - *Platforma electorală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* [Foaie volantă. Editat de Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. Tiflis], tip. C.C. [martie 1912]. 4 pag. (P.M.S.D.R.) Semnat : C.C. al P.M.S.D.R. — 5, 183, 188—189.
 - *Problema pământului în Dumă.* — „Volna“, Petersburg, 1906, nr. 15, 12 mai, pag. 1. — 56—57.
 - *Probleme principiale.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 79, 31 iulie, pag. 1. — 25, 55.
 - *Rezoluție cu privire la tactica fracțiunii social-democrate în Duma [a III-a] de stat, [adoptată la Conferința a IV-a („A treia Conferință generală“) a P.M.S.D.R.].* — „Proletarii“, [Vîborg], 1907, nr. 20, 19 noiembrie, pag. 4. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 255.
 - *[Rezoluțiile adoptate la Consfătuirea de la Cracovia a Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.* Cracovia, 1913]. 17 pag. Hectografiat. — 273—274.

- *Rezultatele și semnificația alegerilor prezidențiale din America.* — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 164, 9 noiembrie, pag. 1. Semnat : V.I. — 231.
- *Un organ al politicii muncitorești liberale.* — „Zvezda”, Petersburg, 1912, nr. 11 (47), 19 februarie, pag. 1. Semnat : F.L.—ko. — 365, 366.
- *Victoria cadeșilor și sarcinile partidului muncitoresc.* Petersburg, [„Nașa Mîsl”, 1906]. 79 pag. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 359—360.
- Levițki, V. Social-democrația în curia a II-a orășenească.* — „Nașa Zarea”, Petersburg, 1912, nr. 9—10, pag. 87—101. — 366—368, 369—371, 375.
- Liberalismul și democrația în fața noii revoluții.* — „Soțial-Demokrat”, [Paris], 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 3—4. — 182.
- [*Lista delegaților social-democrați aleși în cadrul curiei muncitorești din gubernia Petersburg*]. — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 135, 5 octombrie, pag. 1. — 158.
- „*Listok Golosa Soțial-Demokrat.1*”, [Paris], 1912, nr. 6, iulie, pag. 14—18. — 9.
- Locuințe cu unghere de închiriat.* — „Novoe Vreamea”, Petersburg, 1913, nr. 13 236, 16 (29) ianuarie, pag. 5, la rubrica : Cronică. — 389.
- „*Luci*”, Petersburg. — 121, 122, 237, 248, 256, 258, 269, 283, 289, 293, 311, 312, 315, 340, 376, 388, 395, 429, 430, 431, 432.
- 1912, nr. 1, 16 septembrie — 1913, nr. 14 (100), 18 ianuarie. — 339, 376.
- 1912, nr. 1, 16 septembrie, 4 pag. — 121, 289, 321.
- 1912, nr. 19, 7 octombrie, pag. 2. — 158, 159.
- 1912, nr. 37, 28 octombrie, pag. 2. — 302, 303.
- 1912, nr. 40, 2 noiembrie, pag. 2. — 260.
- 1912, nr. 43, 6 noiembrie, pag. 2. — 321.
- 1912, nr. 49, 13 noiembrie, pag. 3. — 225.
- 1912, nr. 50, 14 noiembrie, pag. 2 — 225.
- 1912, nr. 51, 15 noiembrie, pag. 3. — 225, 226, 311.
- 1912, nr. 53, 17 noiembrie, pag. 1. — 311, 387—388.
- 1912, nr. 56, 21 noiembrie, pag. 1, 2. — 237—239, 311, 312, 313, 314, 315, 321, 387—388.

- 1912, nr. 65, 2 decembrie, pag. 1. — 314, 387—388.
- 1912, nr. 66, 4 decembrie, pag. 1 ; nr. 67, 5 decembrie, pag. 1 ; nr. 68, 6 decembrie, pag. 1 ; nr. 69, 7 decembrie, pag. 1 ; nr. 71, 9 decembrie, pag. 1—2 ; nr. 73, 12 decembrie, pag. 1. — 348, 432.
- 1913, nr. 1 (87), 1 ianuarie, pag. 1. — 347—348.
- 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, pag. 1. — 338—341, 395—397.
- *— 1913, nr. 27 (113), 2 februarie, pag. 2—3. — 395—397.
- **M. Starea de spirit a studențimii.* — „Zaprosî Jizni“, Petersburg, 1912, nr. 47, 23 noiembrie, coloanele 2 685—2 690. Semnat : Studentul M. — 228—229.
- Maklakov, V. A. [Scrisoare către redacție].* — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 73 (2 027), 15 (28) martie, pag. 6. Sub titlul comun : Scrisori primite de redacție. — 101.
- Malinovski, R. V. [Scrisoare către redacție].* — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 28 (232), 3 februarie, pag. 1—2. Sub titlul comun : Impresii culese la fața locului de către deputații social-democrați. — 395.
- Manifest.* 17 (30) octombrie 1905. — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, pag. 1. — 401.
- Martinov, A. S. Pe ruinele blocului bolșevico-polonez.* — „Golos Soțial-Demokrata“, [Paris], 1911, nr. 26, decembrie, pag. 13—15. — 245.
- Martov, L. Biroul internațional despre unitatea social-democrației.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 37, 28 octombrie, pag. 2. — 302, 303.
- *Este necesar sau nu să ducem lupta împotriva reacțiunii ?* — „Jivoe Delo“, Petersburg, 1912, nr. 8, 9 martie, pag. 1. — 365.
- *În așteptarea alegerilor. Împotriva reacțiunii.* — „Jivoe Delo“, Petersburg, 1912, nr. 2, 27 ianuarie, pag. 2. — 365, 366.
- *Insemnările unui publicist.* „Lichidatorism“ și „perspective“. — „Jizn“, Moscova, 1910, nr. 1, 30 august, coloanele 1—12. — 72.
- *Insemnări din campania electorală.* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 9—10, pag. 68—74. — 375, 377.
- *O „inițiativă“ frumoasă.* — „Listok Golosa Soțial-Demokrata“, [Paris], 1912, nr. 6, iulie, pag. 14—18. Semnat : L.M. — 9.
- Marx, K. Capitalul. Critica economiei politice, vol. III, partea 1—2.* 1894. — 167—168.
- *Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului.* Introducere. Sfârșitul anului 1843 — ianuarie 1844. — 327.

- *Critica programului de la Gotha*. Observații pe marginea programului partidului muncitoresc german. 5 mai 1875. — 144.
- *Proiectul de lege cu privire la desființarea servituților feudale* 30 iulie 1848. — 112, 113.
- *Scrisoare către L. Kugelman*. 12 aprilie 1871. — 129.
- Marx, K. și Engels, F. Manifestul Partidului Comunist*. Decembrie 1847 — ianuarie 1848. — 327.
- Miliukov, P. N. Intelectualitatea și tradiția istorică*. — În: *Intelectualitatea din Rusia*. Culegere de articole. Petersburg, „Zemlea” 1910, pag. 89—191. — 93.
- *O poziție*. — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 268 (2 222), 30 septembrie (13 octombrie), pag. 3. — 146—147.
- *Partidele politice în Duma de stat în ultimii 5 ani*. — În: *Anuarul ziarului „Reci” pe 1912*. Editat de redacția ziarului „Reci”. Petersburg, f.a., pag. 77—96. (Supliment gratuit la ziarul „Reci”). — 358, 360.
- *Trei poziții*. — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 265 (2 219), 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — 146, 147.
- „*Misl*”, Moscova. — 307.
- Muranov, M. K. [Scrisoare către redacție]*. — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 23 (227), 29 ianuarie, pag. 2. Sub titlul comun: *Impresii culese la fața locului de către deputații social-democrați*. — 395.
- „*Nașa Zarea*”, Petersburg. — 200, 201, 243—246, 247, 256, 258, 269, 288—290, 340, 370, 376.
- 1912, nr. 5, pag. 11—27. — 186—187.
- 1912, nr. 6, pag. 73—79. — 9.
- 1912, nr. 7—8, pag. 101—104. — 374.
- 1912, nr. 9—10, pag. 68—74; 75—87, 87—101, 102—117, 117—120. — 364, 366—369, 369—371, 372, 373, 374, 375, 377.
- Nekrasov, N. A. Cui i-e bine în Rusia*. — 92.
- *Prietenului necunoscut care mi-a trimis poezia „Imposibil”*. — 93.
- „*Nevskaia Zvezda*”, Petersburg. — 66, 68, 74, 109.
- 1912, nr. 12, 10 iunie, pag. 1. — 71.
- 1912, nr. 15, 1 iulie, pag. 1. — 18.

- „*Nevskaia Zvezda*” şi-a găsit un nou colaborator... — „*Nevski Golos*”, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 3. — 66.
- „*Nevski Golos*”, Petersburg. — 3, 67, 312.
- 1912, nr. 1, 20 mai, pag. 2. — 311.
- 1912, nr. 7, 17 august, pag. 3, 4. — 8, 66, 67.
- 1912, nr. 8, 24 august, pag. 1. — 115.
- 1912, nr. 9, 31 august, pag. 1, 3. — 109—111, 112, 113—116, 192.
- Nikolin, N. Citeva cuvinte despre cadetofagie.* — „*Nevski Golos*”, Petersburg, 1912, nr. 9, 31 august, pag. 1. — 109—111, 112, 113—116.
- [*Nota redacţiei la articolul lui A. B. Şimanovski „Cum privesc socialiştii-revoluţionari alegerile pentru Duma a IV-a de stat. (Scrisoare către redacţie)”*]. — „*Naşa Zarea*”, Petersburg, 1912, nr. 6, pag. 73. — 9.
- Noul preşedinte al Republicii Franceze.* — „*Novoe Vremea*”, Petersburg, 1913, nr. 13 225, 5 (18) ianuarie, pag. 4. — 322.
- „*Novaia Jizn*”, Petersburg. — 306.
- „*Novoe Vremea*”, Petersburg. — 49, 50, 71, 74, 98, 109, 126, 150, 160, 163, 166, 171, 203, 342.
- 1909, nr. 11 897, 27 aprilie (10 mai), pag. 3. — 92.
- 1912, nr. 13 093, 24 august (6 septembrie), pag. 3. — 96, 104—105.
- 1912, nr. 13 106, 6 (19) septembrie, pag. 2. — 119.
- 1912, nr. 13 127, 27 septembrie (10 octombrie), pag. 3. — 126—127.
- 1912, nr. 13 178, 17 (30) noiembrie, pag. 13. — 239.
- 1912, nr. 13 186, 25 noiembrie (8 decembrie), pag. 3. — 235—236.
- 1912, nr. 13 199, 8 (21) decembrie, pag. 13. — 263, 264.
- 1913, nr. 13 225, 5 (18) ianuarie, pag. 4. — 322.
- 1913, nr. 13 226, 6 (19) ianuarie, pag. 4. — 322.
- 1913, nr. 13 236, 16 (29) ianuarie, pag. 5. — 389.
- 1913, nr. 13 254, 3 (16) februarie, pag. 2. — 393—394, 407.
- Obolenski, V. A. Aspecte din viaţa Rusiei hutorelor. Vechiul şi noul în viaţa satelor din judeţul Nikolaevsk, gubernia Samara.* — „*Russkaia Miśl*”, Moscova-Petersburg, 1913, nr. 1, pag. 68—84; nr. II, pag. 32—50. — 385—386, 425—426.

- [*Olminski, M. S.*] *Patronii îi boicotează pe muncitori.* — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 84, 5 august, pag. 1. — 68.
- Pentru sporirea fondurilor ziarului.* — „Nevski Golos“, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 4. Sub titlul comun : La administrația ziarului nostru s-au primit următoarele sume. — 8, 67.
- Penultima și ultima etapă.* — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 230 (2 184), 23 august (5 septembrie), pag. 1. Semnat : Mihail, episcop de rit vechi. — 89.
- [*Peșehonov, A. V.*] *Pe teme actuale.* Platforma noastră (conținutul și limitele ei). — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1906, nr. 8, pag. 178—206. — 186, 197, 335.
- *Pe teme actuale.* Socialism narodnic sau socialism proletar ? — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1912, nr. 12, pag. 269—301. Semnat : A.V.P. — 333, 335—337, 399, 400—401.
- Petersburg, 20 ianuarie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1911, nr. 20 (1 616), 21 ianuarie (3 februarie), pag. 1—2. — 360.
- Petersburg, 21 martie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 79 (2 033), 21 martie (3 aprilie), pag. 1. — 360.
- Petersburg, 25 iulie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 201 (2 155), 25 iulie (7 august), pag. 1. — 14—15.
- Petersburg, 14 august.* [Editorial]. — „Rossiia“, Petersburg, 1912, nr. 2 072, 15 (28) august, pag. 1. — 65—66.
- Petersburg, 5 septembrie.* Puterea banului. — „Novoe Vremea“, Petersburg, 1912, nr. 13 106, 6 (19) septembrie, pag. 2. — 109.
- Petersburg, 15 septembrie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 253 (2 207), 15 (28) septembrie, pag. 2. — 117—118.
- Petersburg, 26 septembrie.* Sarcinile imediate ale diplomației. — „Novoe Vremea“, Petersburg, 1912, nr. 13 127, 27 septembrie (10 octombrie), pag. 3. — 126—127.
- Petersburg, 7 octombrie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 275 (2 229), 7 (20) octombrie, pag. 2. — 156.
- Petersburg, 10 octombrie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 278 (2 232), 10 (23) octombrie, pag. 1—2. — 160.
- Petersburg, 16 noiembrie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 315 (2 269), 16 (29) noiembrie, pag. 2. — 224, 354, 359—361.
- Petersburg, 16 decembrie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 345 (2 229), 16 (29) decembrie, pag. 2. — 373.

- Petersburg, 5 ianuarie.* [Editorial]. — „*Novoe Vremea*“, Petersburg, 1913, nr. 13 226, 6 (19) ianuarie, pag. 4. — 322.
- Petersburg, 20 ianuarie.* [Editorial]. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 19 (2 331), 20 ianuarie (2 februarie), pag. 2. — 344—346.
- Petersburg, 27 ianuarie.* [Editorial]. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 26 (2 338), 27 ianuarie (9 februarie), pag. 1—2. — 383.
- Petersburg, 7 februarie.* [Editorial]. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 37 (2 349), 7 (20) februarie, pag. 1—2. — 419.
- Petrovski, G. I. [Scrisoare către redacție].* — „*Pravda*“, Petersburg, 1913, nr. 26 (230), 1 februarie, pag. 1—2. Sub titlul comun: Impresiile culese la fața locului de către deputații social-democrați. — 216, 222.
- Planul unei campanii a zemstvelor — vezi Scrisoare către organizațiile de partid.*
- Platforma electorală.* [Foaie volantă]. F. 1., [septembrie 1912]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat: Comitetul de organizare al P.M.S.D.R. — 183, 184, 185—186, 187—189.
- Plehanov, G. V. Cu privire la problema convocării unei conferințe a P.M.S.D.R.* — „*Dnevnik Soțial-Demokrata*“, [Geneva], 1912, nr. 16, aprilie, pag. 1—11. — 67, 191—192, 193, 194, 198.
- *Încă o conferință scizionistă.* — „*Za Partiiu*“, [Paris], 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, pag. 1—3. — 250, 260, 374.
- „*Pocin*“, [Paris], 1912, nr. 1, iunie. 32 pag. — 373.
- [*Poleakov, S. L.*] *Cronica parlamentară.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 343 (2 297), 14 (27) decembrie, pag. 6. Semnat: S. Litovțev. — 263.
- *Cronica parlamentară.* — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 25 (2 337), 26 ianuarie (8 februarie), pag. 6. Semnat: S. Litovțev. — 383—384.
- Poleanski, N. S. Hutor sau obște?* (Scrisoare de la țară). — „*Pravda*“, Petersburg, 1912, nr. 118, 15 septembrie, pag. 1. — 104.
- Pottier, E. Trăiască libertatea!* — 297, 298.
- *Internaționala — vezi Internaționala.*
- „*Pravda*“. — „*Nevski Golos*“, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 3. — 66.
- „*Pravda*“ *despre alegerile de la Varșovia.* — „*Luci*“, Petersburg, 1912, nr. 43, 6 noiembrie, pag. 2. Semnat: G.A. — 321.

- „*Pravda*“, Petersburg. — 8, 66, 68, 71, 74, 76—78, 80, 109, 122, 158, 228, 248, 268, 288, 293—294, 306, 321, 366, 373, 376, 395.
- 1912, nr. 38, 13 iunie, pag. 2. — 107.
- 1912, nr. 63, 12 iulie, pag. 1. — 85.
- 1912, nr. 74, 25 iulie, pag. 1. — 88.
- 1912, nr. 78, 29 iulie, pag. 1 ; nr. 79, 31 iulie, pag. 1 ; nr. 80, 1 august, pag. 1 ; nr. 81, 2 august, pag. 1. — 66, 76.
- 1912, nr. 79, 31 iulie, pag. 1. — 25, 55.
- 1912, nr. 84, 5 august, pag. 1. — 68.
- 1912, nr. 85, 8 august, pag. 1. — 70, 93, 102, 216.
- 1912, nr. 86, 9 august, pag. 1. — 64.
- 1912, nr. 118, 15 septembrie, pag. 1. — 107.
- 1912, nr. 120, 18 septembrie, pag. 1—2. — 121.
- 1912, nr. 135, 5 octombrie, pag. 1. — 158.
- 1912, nr. 136, 6 octombrie, pag. 2—3. — 158, 159.
- 1912, nr. 164, 9 noiembrie, pag. 1. — 231.
- 1912, nr. 169, 15 noiembrie, pag. 2. — 225, 226, 311.
- 1912, nr. 180, 29 noiembrie, pag. 1. — 348.
- 1912, nr. 182, 1 decembrie, pag. 1—2. — 258—261, 285—286.
- 1913, nr. 2 (206), 3 ianuarie, pag. 1. — 301.
- 1913, nr. 21 (225), 26 ianuarie, pag. 2—3 ; nr. 22 (226), 27 ianuarie, pag. 2 ; nr. 23 (227), 29 ianuarie, pag. 2 ; nr. 24 (228), 30 ianuarie, pag. 2 ; nr. 26 (230), 1 februarie, pag. 1—2 ; nr. 28 (232), 3 februarie, pag. 1—2. — 395.
- „*Pravda*“, [Viena], 1912, nr. 25, 23 aprilie (6 mai), pag. 3—4. — 7—8.
- Pres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 202 (2 156), 26 iulie (8 august), pag. 1. — 71.
- Pres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 208 (2 162), 1 (14) august, pag. 1. — 25, 55, 102.
- Pres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 210 (2 164), 3 (16) august, pag. 1. — 53.
- Pres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 278 (2 232), 10 (23) octombrie, pag. 2. — 163.
- Pres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 281 (2 236), 13 (26) octombrie, pag. 3. — 171.

- Prima ședință a Dumei a IV-a de stat.* — „Revi“, Petersburg, 1912, nr. 315 (2 269), 16 (29) noiembrie, pag. 3. Semnat : L. Nemanov. — 224, 225, 354, 360—361.
- Prima zi a lucrărilor Dumei a IV-a.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 53, 17 noiembrie, pag. 1. — 311, 387—388.
- Primul stadiu al alegerilor.* — „Revi“, Petersburg, 1912, nr. 261 (2 215), 23 septembrie (6 octombrie), pag. 4. Semnat : I.L. — 142.
- Principalele rezoluții [adoptate la Congresul al III-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia].* — În : Congresul al III-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, 1905, pag. XVI—XXVII. (P.M.S.D.R.). — 306—307.
- Printre muncitorii tipografi.* — „Nevski Golos“, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 4. Semnat : A. — 66.
- Problema agrară.* Vol. II. Culegere de articole de Breier, Brun și alții. Moscova, „Beseda“, 1907. XIII, 648 pag. (Editura Dolgorukov și Petrunkevici). — 57.
- Problema organizatorică.* [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — În : Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 6. (P.M.S.D.R.). — 191.
- Procesul celor șaiszeci și cinci.* — „Golos Moskvî“, 1912, nr. 153, 4 (17) iulie, pag. 2. — 1—2.
- Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptat la Congresul al II-lea al partidului.* — În : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului [1904], pag. 1—6. (P.M.S.D.R.). — 185, 188—189, 286—287, 289—290, 291.
- Proiectul agrar al deputaților țărani cu atitudine de dreapta moderată.* — „Peterburgskie Vedomosti“, 1908, nr. 24, 29 ianuarie (11 februarie), pag. 2. — 216, 222.
- „Proletarii“, Geneva. — 306.
- „Proletarii“, [Vîborg] — Geneva--Paris. — 306.

- *— [Viborg], 1906, nr. 4, 19 septembrie, pag. 3—6. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 197.
- 1907, nr. 20, 19 noiembrie, pag. 4. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 255.
- Geneva, 1908, nr. 38, (14) 1 noiembrie, pag. 1—3. — 97.
- [Paris], 1909, nr. 46. Supliment la nr. 46 al ziarului „Proletarii“, 16 (3) iulie, pag. 3—7. — 377.
- „*Prosveșcenie*“, Petersburg. — 293, 306.
- 1913, nr. 1, pag. 10—28. — 408.
- [*Protopopov, V. V.*] *Ecoul zilei*. — „*Novoe Vreamea*“, Petersburg, 1912, nr. 13 178, 17 (30) noiembrie, pag. 13. Semnat : Neznamov. — 239.
- Purișkevici, V. M. Plîngi, nefericita mea Rusie*. — „*Zemșcina*“, Petersburg, 1912, nr. 1 142, 28 octombrie, pag. 2. — 177.
- Răsfoind ziare și reviste*. — „*Novoe Vreamea*“, Petersburg, 1912, nr. 13 093, 24 august (6 septembrie), pag. 3. — 96, 104—105.
- „*Reci*“, Petersburg. — 18, 71, 74, 102, 105, 109, 150—151, 163, 165, 171, 203, 322.
- 1911, nr. 20 (1 616), 21 ianuarie (3 februarie), pag. 1—2. — 360.
- 1912, nr. 73 (2 027), 15 (28) martie, pag. 6. — 101.
- 1912, nr. 79 (2 033), 21 martie (3 aprilie), pag. 1. — 360.
- 1912, nr. 117 (2 071), 30 aprilie (13 mai), pag. 2. — 14, 15—26, 70, 102, 182, 196, 216, 221, 360.
- 1912, nr. 123 (2 077), 7 (20) mai, pag. 2. — 344.
- 1912, nr. 133 (2 087), 18 (31) mai, pag. 4. — 360.
- 1912, nr. 174 (2 128), 28 iunie (11 iulie), pag. 2. — 1.
- 1912, nr. 179 (2 133), 3 (16) iulie, pag. 3. — 1.
- 1912, nr. 181 (2 135), 5 (18) iulie, pag. 4. — 1.
- 1912, nr. 187 (2 141), 11 (24) iulie, pag. 2. — 1.
- 1912, nr. 201 (2 155), 25 iulie (7 august), pag. 1. — 14—15.
- 1912, nr. 202 (2 156), 26 iulie (8 august), pag. 1. — 71.
- 1912, nr. 208 (2 162), 1 (14) august, pag. 1. — 25, 55, 102.
- 1912, nr. 210 (2 164), 3 (16) august, pag. 1. — 53.
- 1912, nr. 230 (2 184), 23 august (5 septembrie), pag. 1. — 89.
- 1912, nr. 253 (2 207), 15 (28) septembrie, pag. 2. — 117.

- 1912, nr. 261 (2 215), 23 septembrie (6 octombrie), pag. 4. — 142.
- 1912, nr. 265 (2 219), 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — 146—147.
- 1912, nr. 267 (2 221), 29 septembrie (12 octombrie), pag. 4. — 150—151, 160—161.
- 1912, nr. 268 (2 222), 30 septembrie (13 octombrie), pag. 3. — 146—147.
- 1912, nr. 272 (2 226), 4 (17) octombrie, pag. 1—2. — 167—168.
- 1912, nr. 275 (2 229), 7 (20) octombrie, pag. 2. — 156.
- 1912, nr. 278 (2 232), 10 (23) octombrie, pag. 1—2. — 163.
- 1912, nr. 279 (2 233), 11 (24) octombrie, pag. 3. — 165—166.
- 1912, nr. 281 (2 236), 13 (26) octombrie, pag. 3. — 171.
- 1912, nr. 287 (2 241), 19 octombrie (1 noiembrie), pag. 4. — 171—172.
- 1912, nr. 315 (2 269), 16 (29) noiembrie, pag. 2—3. — 224, 225, 354, 360, 361.
- 1912, nr. 343 (2 297), 14 (27) decembrie, pag. 4—6. — 263, 361.
- 1912, nr. 345 (2 299), 16 (29) decembrie, pag. 2, 5—6. — 373.
- 1913, nr. 1 (2 313), 1 (14) ianuarie, pag. 4. — 331.
- 1913, nr. 11 (2 323), 12 (25) ianuarie, pag. 4. — 326.
- 1913, nr. 19 (2 331), 20 ianuarie (2 februarie), pag. 2. — 344—346.
- 1913, nr. 25 (2 337), 26 ianuarie (8 februarie), pag. 6. — 383—384.
- 1913, nr. 26 (2 338), 27 ianuarie (9 februarie), pag. 1—2. — 383.
- 1913, nr. 34 (2 346), 4 (17) februarie, pag. 2. — 405—406, 407—415, 416.
- 1913, nr. 37 (2 349), 7 (20) februarie, pag. 1—2. — 419.
- Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat.* [3 (16) iunie 1907]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor“, Petersburg, 1907, secțiunea I, nr. 94, 3 iunie, nr. crt. 845, pag. 1 303 — 1 380. — 143, 221, 351.
- Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat.* [6 (19) august 1905]. — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, pag. 2—4. — 351.

Regulament cu privire la procedura examinării bugetului de stat, precum și la efectuarea cheltuielilor neprevăzute în buget. [8 (21) martie 1906]. — „Colecție de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor”, Petersburg, 1906, nr. 51, 10 martie, art. 335, pag. 735—737. — 436—437.

Rezoluția fracțiunii social-democrate [în problema lui Jagiello]. — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 182, 1 decembrie, pag. 2. — 258—261, 285—286.

[Rezoluție adoptată de Duma orașului Petersburg. 10 (23) octombrie 1912]. — „Reci”, Petersburg, 1912, nr. 279 (2 233), 11 (24) octombrie, pag. 3. Sub titlul general : Din sala de ședință a Dumei orașenești. — 165—166.

[Rezoluție adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. în completarea proiectului condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R.]. — În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 392. — 291—292.

Rezoluție cu privire la atitudinea față de partidele neproletare, [adoptată la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.]. În : Congresul de la Londra al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (care a avut loc în 1907). Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Paris, 1909, pag. 454—455. (P.M.S.D.R.). — 175, 371.

Rezoluție cu privire la rapoarte, [adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]. — În : Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R., Paris, 1909], pag. 4. (P.M.S.D.R.). — 191, 193, 288—289.

Rezoluțiile adoptate de conferință [Conferința a IX-a a Bundului]. — În : Dare de seamă asupra lucrărilor Conferinței a IX-a a Bundului. Geneva, 1912, pag. 40—48. (P.M.S.D.R. Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia). — 292.

Rezoluțiile adoptate de [prima] conferință [generală a activiștilor de partid din Rusia]. — În : Prima conferință generală a activiștilor de partid din Rusia. Supliment special la nr. 100 al ziarului „Iskra”. Geneva, tip. partidului, 1905, pag. 15—28. (P.M.S.D.R.). — 306—307.

- Rezoluțiile [adoptate la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]*. — În : Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R., Paris, 1909], pag. 4—7. (P.M.S.D.R.). — 97, 268—269, 377—378.
- Rezoluțiile [adoptate la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]*. — În : Conferința generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal”, 1912, pag. 14—32. (P.M.S.D.R.). — 2, 5.
- Rezoluțiile [adoptate la Conferința lichidatorilor din august 1912]* — În : Înștiințare cu privire la conferința unor organizații ale P.M.S.D.R. Editat de Comitetul de organizare [Viena], septembrie 1912, pag. 23—44. (P.M.S.D.R.). — 268, 289, 374, 430—431.
- [Rezoluțiile adoptate la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]*. — „Soțial-Demokrat”, [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10—11, la rubrica : Viața de partid. — 191.
- [Rezoluțiile consfățuirii redacției lărgite a ziarului „Proletarii”]*. — „Proletarii”, [Paris], 1909, nr. 46. Supliment la ziarul „Proletarii” nr. 46, 16 (3) iulie, pag. 3—7. — 377—378.
- „*Rossia*”, Petersburg. — 71, 109, 163, 177—178.
— 1912, nr. 2 072, 15 (28) august, pag. 1. — 64, 65.
- Rozanov, V. V. Merejkovski împotriva culegerii „Vehi”*. (Ultima adunare filozofică-religioasă). — „Novoe Vremea”, Petersburg, 1909, nr. 11 897, 27 aprilie (10 mai), pag. 3. — 92.
- „*Russkaia Misl*”, Moscova—Petersburg. — 91, 99, 100, 102, 105, 106.
— 1912, nr. VIII, pag. 138—154. — 91—103, 104—106.
— 1912, nr. XI, pag. 182—184, 185—192. — 266, 401.
— 1913, nr. I, pag. 68—84; nr. II, pag. 32—50. — 385—386, 425—426.
- „*Russkaia Molva*”, Petersburg. — 267, 418.
— 1912, nr. I, 9 (22) decembrie, pag. 2—3. — 265—266
- „*Russkie Vedomosti*”, Moscova. — 18, 194.
- „*Russkii Vestnik*”, Moscova—Petersburg. — 96.
- „*Russkoe Bogatstvo*”, Petersburg. — 334, 335, 398.

- 1906, nr. 8, pag. 178—206. — 186, 197, 335.
- 1912, nr. 12, pag. 161—186, 269—301. — 333, 335—337, 399
400—404.
- „*Russkoe Slovo*“, Moscova. — 151—152, 160.
- „*S.-Peterburgskie Vedomosti*“, 1908, nr. 24, 29 ianuarie (11 februarie),
pag. 2. — 216—217, 222.
- Saltikov-Șcedrin, M. E. Liberalul.* — 93.
- Samoilov, F. N. [Scrisoare către redacție].* — „*Pravda*“, Petersburg,
1913, nr. 24 (228), 30 ianuarie, pag. 2. Sub titlul comun : Im-
presii culese la fața locului de către deputații social-democrați.
— 395.
- Savinkov, B. V. Calul bălan.* Petersburg, „*Șipovnik*“, 1909. 147 pag.
Înaintea titlului autor : V. Ropșin. — 335.
- *Ceea ce nu s-a întâmplat.* (Trei frați). — „*Zaveti*“, Petersburg,
1912, nr. 1, aprilie, pag. 64—82 ; nr. 2, mai, pag. 33—55 ;
nr. 3, iunie, pag. 31—46 ; nr. 4, iulie, pag. 5—43 ; nr. 5, august,
pag. 5—20 ; nr. 6, septembrie, pag. 5—41 ; nr. 7, octombrie,
pag. 5—47 ; nr. 8, noiembrie, pag. 5—40 ; 1913, nr. 1, ianuarie,
pag. 83—112. Semnat : V. Ropșin. — 335.
- Scrisoare către organizațiile de partid.* [Scrisoarea I. Foaie volantă].
F. 1., [noiembrie 1904]. 4 pag. (Numai pentru membrii de
partid). — 305.
- Scrisoare către redacție.* Cum s-au întâmplat lucrurile. — „*Nevski
Golos*“, Petersburg, 1912, nr. 9, 31 august, pag. 3. — 192.
- Scrisoare către redacție.* — „*Pravda*“, Petersburg, 1912, nr. 120,
18 septembrie, pag. 1—2. Semnat : Un cititor permanent. — 121.
- Scrisori din organizațiile locale.* Demonstrație la Riga. — Moscova.
Greve și demonstrații. — Riga. — Riga. Demonstrație de pro-
test. — „*Soțial-Demokrat*“, [Paris], 1913, nr. 30, 12 (25) ianuarie,
pag. 7—8. — 310.
- Scurtă culegere de date statistice cu privire la orașul Petersburg pe
anul 1911.* Petersburg, [1912]. 69 pag. (Secția de statistică a
primăriei orașului Petersburg). — 390.
- Sevastopol, 27 iunie.* — „*Reci*“, Petersburg, 1912, nr. 174 (2 128),
28 iunie (11 iulie), pag. 2. Sub titlul comun : Curier judiciar.
— 1.

- Sevastopol*, 4 iulie. — „Revi”, Petersburg, 1912, nr. 181 (2 135), 5 (18) iulie, pag. 4. Sub titlul comun: Curier judiciar. — 1.
- „*Slovo*”, Petersburg. — 267.
- 1909, nr. 791, 10 (23) mai, pag. 3. — 92.
- Social-democrația înainte de alegeri*. — „Nașa Zarea”, Petersburg, 1912, nr. 7—8, pag. 101—104. Semnat: A.B. — 374.
- „*Soșial-Demokrat*”, [Vilno-Petersburg] — Paris—Geneva. — 306, 429.
- [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10—11. — 191.
- 1911, nr. 25, 8 (21) decembrie, pag. 5—6. — 245.
- 1912, nr. 27, 17 (4) iunie, pag. 1, 3—4. — 2, 3, 12, 181, 182, 311.
- 1913, nr. 30, 12 (25) ianuarie, pag. 7—8. — 310.
- [*Stalin, I. V.*] *Jagiello — membru fără drepturi depline al fracțiunii social-democrate*. — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 182, 1 decembrie, pag. 1. Semnat: K. Stalin. — 260—261.
- *Mandatul dat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor*. [Foaie volantă. Petersburg, 1912]. 1 pag. — 375.
- Statistica proprietății fonciare în 1905*. Culegere de date referitoare la cele 50 de gubernii ale Rusiei europene. Petersburg, tip. Minkov, 1907. 199 pag.; L pagini cu tabele. (Comitetul central de statistică de pe lângă ministerul afacerilor interne). — 142—143.
- Struve, P. B. A. I. Gucikov și D. N. Șipov*. — „Russkaia Miśl”, Moscova-Petersburg, 1912, nr. XI, pag. 182—184. — 266.
- Sudakov, P. I. La adunarea împuterniciților*. — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 136, 6 octombrie, pag. 2—3. — 158, 159.
- *Scrisoare către redacție*. — „Luci”, Petersburg, 1912, nr. 19, 7 octombrie, pag. 2. — 158, 159.
- Subanov, N. Cu privire la problemele care formează obiectul divergențelor noastre*. — „Zaveti”, [Petersburg], 1912, nr. 6, septembrie, pag. 1—23. — 400.
- Șagov, N. R. [Scrisoare către redacție]*. — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 22 (226), 27 ianuarie, pag. 2. Sub titlul comun: Impresii culese la fața locului de către deputații social-democrați. — 395.
- Șcepetev, A. Rușii la Paris*. Scrisoare din Franța. — „Russkaia Miśl”, Moscova, 1912, nr. VIII, pag. 138—154. — 91—103, 104—106.

- Ședința a 11-a [a Dumei de stat. 13 (26) decembrie 1912].* — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 343 (2 297), 14 (27) decembrie, pag. 4—6.
Sub titlul comun : Dezbaterile din Duma de stat. Semnat : L. Nemanov. — 360—361.
- Ședința a 14-a [a Dumei de stat. 15 (28) decembrie 1912].* — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 345 (2 299), 16 (29) decembrie, pag. 5—6.
Sub titlul comun : Dezbaterile din Duma de stat. Semnat : I. L. — 373.
- Și ce va fi mai departe?* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 53, 17 noiembrie, pag. 1. — 311, 387—388.
- Și ce va fi mai departe?* — „Golos Moskvî“, 1913, nr. 30, 6 (19) februarie, pag. 1. — 415—416, 417, 418.
- [*Șimanovski, A. B.*] *Cum privesc socialiștii-revoluționarii alegerile pentru Duma a IV-a de stat.* [Scrisoare către redacție]. — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 6, pag. 73—79. Semnat : A. Savin. — 9.
- [*Știre cu privire la organizarea în Duma de stat a unui grup țărănesc aparte.*] — „Novoe Vremea“, Petersburg, 1912, nr. 13 186, 25 noiembrie (8 decembrie), pag. 3. Sub titlul comun : De la palatul Tavriceski. — 235—236.
- Tan. Gînduri cu prilejul Anului nou.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 1 (2 313), 1 (14) ianuarie, pag. 4. — 331.
- [*Troțki, L. D.*] *Principii și prejudecăți.* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 5, pag. 11—27. Semnat : N. Troțki. — 186—187.
- *— *Scrisori despre unitate.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 27 (113), 2 februarie, pag. 2—3. Semnat : N. Troțki. — 395—397.
- Tugan-Baranovski, M. I. Scumpirea traiului.* — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 272 (2 226), 4 (17) octombrie, pag. 1—2. — 167—168.
- „*Turkestantskie Vedomosti*“, [Tașkent], 1912, nr. 148, (4 309), 4 (17) iulie, pag. 2. — 2.
- [*Federbaum, S. O.*] *De la spontaneitate la organizare.* — „Nevski Golos“, Petersburg, 1912, nr. 1, 20 mai, pag. 2. Semnat : V. Ejov. — 311.
- *Tov. Jagiello și fracțiunea social-democrată.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 56, 21 noiembrie, pag. 1. Semnat : K. Avgustovski. — 321.

- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la ieșirea țăranilor din obști și la trecerea loturilor în proprietatea lor.* 9 (22) noiembrie 1906]. — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1906, nr. 252, 12 (25) noiembrie, pag. 1. — 352.
- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la modificarea și completarea regulamentului alegerilor pentru Duma de stat.* 11 (24) decembrie 1905]. — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1905, nr. 268, 13 (26) decembrie, pag. 1. — 351.
- Un muncitor agricol. Ieșirea din obște* — vezi Ieșirea din obște.
- Varzar, V. E. Industria prelucrătoare a imperiului la începutul anului 1909.* — „Buletinul finanțelor, industriei și comerțului“, Petersburg, 1911, nr. 50, 11 (24) decembrie, pag. 484—486. — 27—29.
- **Vehi.* Culegere de articole despre intelectualitatea rusă. Moscova, [tip. Sablin, martie] 1909. II, 209 pag. — 25, 26, 70, 91, 92, 93, 102, 103, 106, 359.
- Vodovozov, V. V. Grupul trudovic și partidul muncitoresc.* — „Zaprosî Jizni“, Petersburg, 1912, nr. 17, 27 aprilie, coloanele 993—998. — 25, 372—373.
- „*Volna*“, Petersburg. — 306.
— 1906, nr. 15, 12 mai, pag. 1. — 56.
- [*Volski, S.*] *Scrisoare din Petersburg.* — „Pravda“, [Viena], 1912, nr. 25, 23 aprilie (6 mai), pag. 3—4. Semnat : S.V. — 7—8.
- Voturile muncitorilor.* — „Nevski Golos“, Petersburg, 1912, nr. 7, 17 august, pag. 4. — 66.
- *„*Vozrojdenie*“, Moscova, 1910, nr. 11, 7 iulie, coloanele 1—14. — 73.
- „*Vpered*“, Geneva. — 306.
- „*Za Partiiu*“, [Paris], 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, pag. 1—3. — 250, 260, 374.
- „*Zaprosî Jizni*“, Petersburg. — 109.
— 1912, nr. 17, 27 aprilie, coloanele 993—998. — 25, 372—373.
— 1912, nr. 26, 29 iunie, coloanele 1535—1536. — 68.
- *— 1912, nr. 27, 6 iulie, coloanele 1 585—1 586. — 68.
— 1912, nr. 29, 20 iulie, coloanele 1 678—1 680. — 73.

- *— 1912, nr. 30, 27 iulie, coloanele 1717—1724. — 68.
- *— 1912, nr. 31, 3 august, coloanele 1765—1770. — 68.
- *— 1912, nr. 47, 23 noiembrie, coloanele 2685—2690. — 228—229.
- „Zaveti“, Petersburg. — 70.
- 1912, nr. 1, aprilie, pag. 64—82; nr. 2, mai, pag. 33—55; nr. 3, iunie, pag. 31—46; nr. 4, iulie, pag. 5—43; nr. 5, august, pag. 5—20; nr. 6, septembrie, pag. 5—41; nr. 7, octombrie, pag. 5—47; nr. 8, noiembrie, pag. 5—40; 1913, nr. 1, ianuarie, pag. 83—112. — 335.
- 1912, nr. 6, septembrie, pag. 1—23. — 400.
- Zece condamnări la moarte*. Sevastopol, 2 iulie. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 179 (2133), 3 (16) iulie, pag. 3. — 1.
- „Zemščina“, Petersburg. — 74.
- 1912, nr. 1142, 28 octombrie, pag. 2. — 177—178.
- *„Znamea Truda“, [Paris], 1908, nr. 13, noiembrie, pag. 1—3. — 355.
- „Zvezda“, Petersburg. — 158, 307, 365, 366, 377.
- 1912, nr. 11 (47), 19 februarie, pag. 1. — 365, 366.
- 1912, nr. 24 (60), 1 aprilie, pag. 3. — 365, 366.
-
- „American Federationist“, Washington. — 251.
- „Appeal to Reason“, Girard. — 119, 120.
- 1912 No. 875, September 7. — 119.
- 1912, November. — 232.
- Bauer, O. *Der Krieg um Mazedonien*. — „Der Kampf“, [Wien], 1912—1913 Jg. 6, Nr. 2, 1. November, S. 65—76. — 202.
- „Bremer Bürger-Zeitung“, 1912, Nr. 256, 31. Oktober. 2. Beilage. S. 1. — 302.
- „Daily Chronicle“, London, 1912. — 173—174.
- „The Daily Herald“, London. — 392.
- „Deutsche Arbeiter-Sängerzeitung“, Berlin. — 300—301.
- Do Komitetu Warszawskiego SDKPiL — „Gazeta Robotnicza“, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL, zatwierdzony przez Zarząd Główny partii. Warszawa. 1912, N. 17 Dodatek do N. 17 „Gazety Robotniczej“, 25 sierpnia, s. 2. Semnat : Większość Komisji

śledczej naznaczonej przez Zarząd Główny dla badania spraw prowokacji. — 317—318.

Do *Międzynarodowego Biura Socjalistycznego w Brukseli*. — „Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL. Warszawa, 1912, N 17—18, 24 września, s. 18—19. — 52.

Do *ogółu partii*. W czerwcu 1912 r [Foaie volantă]. F. I., [1912], 2 s. (SDPRR, SDKPiL). Semnat : Za Zarząd Główny ; Józef Domański, J. Karski i dr., przedstawicielka SDKPiL w MBS : R Luxemburg. — 317—319.

Do *ogółu towarzyszków* Październik 1912. [Foaie volantă]. F.l., [1912], 4 s. (SDPRR, SDKPiL). Semnat Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.

Do *organizacji warszawskiej SDKPiL*. Styczeń 1912. [Foaie volantă]. F.l., [1912], 4 s. Semnat : Z pozdrowieniem partyjnym Zarząd Główny. — 317—319.

Do *sekcji zagranicznych SDKPiL*. 18 października 1912 r. [Foaie volantă], 4 s. (SDPRR, SDKPiL). Semnat : Z partyjnym pozdrowieniem Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.

Do *wszystkich sekcji zagranicznych SDKPiL*. Wrzesień 1912 r. [Foaie volantă]. F.l., [1912]. 2 s. Semnat : Z partyjnym pozdrowieniem Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.

Do *wszystkich zarządów i zebrań dzielnicowych SDKPiL*. — „Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL, zatwierdzony przez Zarząd Główny partii. Warszawa, 1912, N. 16, 14 lipca, s. 8—9. Semnat : Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.

Do *zarządów dzielnicowych organizacji warszawskiej*. 1 marca 1912. [Foaie volantă]. F.l., [1912], 4 s. Semnat : Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.

„Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL. Warszawa, 1912, N 17—18, 24 września, s. 18—19. — 52, 318—319.

— 1912, N 19, 21 listopada, s. 10. — 321.

„Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL, Zatwierdzony przez Zarząd Główny partii. Warszawa, 1912, N 16, 14 lipca, s. 8—9, 10. — 51—52, 317—319, 319, 321.

— 1912, N 16. Dodatek do N 16 „Gazety Robotniczej”, 22 lipca, s. 1—4. — 318.

- 1912, N 17, Dodatek do N 17 „Gazety Robotniczej”, 25 sierpnia, s. 2. — 317—318.
- [Jowett, F.M.] *Parliamentary policy*. [The resolution having moved at the 20-th annual conference held at Merthyr]. — In : Report of the 20-th annual conference held at Merthyr, 27-th and 28-th May 1912. London, June 1912, p. 77 (Independent Labour Party). — 135—141.
- „Der Kampf”, [Wien], 1912—1913, Jg. 6, Nr. 2, 1. November, S. 63—76. — 202.
- Komunikat, wysłany do Międzynarodowego Biura Socjalistycznego*. — „Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL, zatwierdzony przez Zarząd Główny partii. Warszawa, 1912, N 16, 14 lipca, s. 10. Semnat : Zarząd Główny Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy. — 51—52, 319, 321.
- „Leipziger Volkszeitung”, 1912, Nr. 204, 3. September. 1. Beilage zu Nr. 204, S. 1. — 83—84.
- [Lenin, W. I.] *List tow. Lenina, przedstawiciela Socjaldemokratycznej Partii Robotniczej Rosji w Międzynarodowym Biurze Socjalistycznym, do sekretariatu tegoż Biura*. — „Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL. Warszawa, 1912, N 19, 21 listopada, s. 10. — 321.
- *Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands*. Dargestellt von der Red. des Zentralorgans („Sozialdemokrat“) der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands. [Leipzig], Leipziger Buchdr. A. G., 1912, 16. S. — 17.
- Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]*. — In : Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel. Berlin, Buchh. „Vorwärts”, 1912, S. 23—27. — 214, 219.
- [Murray, R.] *Parliamentary policy*. [The resolution having moved at the 20-th annual conference held at Merthyr]. — In : Report of the 20-th annual conference held at Merthyr, 27-th and 28-th May 1912. London, June 1912, p. 78. (Independent Labour Party). — 137.
- Oświadczenie*. — „Gazeta Robotnicza”, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL. Warszawa, 1912, No. 17—18, 24 września, s. 18. — 319—321.
- Pottier, E. *Chants révolutionnaires*. Préf. de H. Rochefort, Paris, Dentu, 1887, XX, 240, p. — 298.

- *La délégation libre à l'exposition de Philadelphie*. Poésie offerte par les ouvriers d'Amérique aux ouvriers de France. Publ. et impr. par le „Parti socialdémocratique des ouvriers de l'Amérique du Nord“. New-York, 1876, 8 p. — 298.
- *Quel est le fou ?* Chansons. Avec une préface de G. Nadaud. Paris, 1884. — 298—299.
- Report of the 20-th annual conference held at Merthyr, 27-th and 28-th May 1912*. London, June 1912. 112 p. (Independent Labour Party). — 135—141.
- [*Die Resolution des dreizehnten Parteitage der britischen Labour Party*]. — „Vorwärts“, Berlin, 1913, Nr. 28, 2. Februar. 2. Beilage des „Vorwärts“, S. 2; Nr. 29, 4. Februar. 1. Beilage des „Vorwärts“, S. 3, in dem Art. : Der Parteitag der englischen Arbeiterpartei. — 391—392.
- Richter unter sich*. — „Leipziger Volkszeitung“, 1912, Nr. 204, 3. September. 1. Beilage zu Nr. 204, S. 1. Sub titlul comun : Politische Übersicht. — 83—84.
- Sitzung des Internationalen Bureaus*. — „Bremer Bürger-Zeitung“, 1912, Nr. 256, 31. Oktober. 2. Beilage zu Nr. 256, S. 1. — 302.
- Sitzung des Internationalen Sozialistischen Bureaus*. — „Vorwärts“, Berlin, 1912, Nr. 256, 1. November. 1. Beilage des „Vorwärts“, S. 1—2. — 302.
- Sprawozdanie z VI zjazdu Socjaldemocracji Królestwa Polskiego i Litwy*. Kraków. 1910, 2, XXII, 180 s. — 316.
- Stanowisko SDKPiL w SDPRR*. [Uchwała, przyjęta na konferencji krajowej SDKPiL w sierpniu 1912 r]. — In : Zawiadomienie o konferencji krajowej Socjaldemocracji Królestwa Polskiego i Litwy, odbytej w sierpniu 1912 roku. F.l., [1912], s. 24—26. (SDPRR. SDKPiL). — 242—246, 249.
- **Statistical abstract of the United States 1911*, No. 34. Prep. by the bureau of statistics, under the direction of the secretary of commerce and labor. Washington, 1912. 803 p. (Department of commerce and labor). — 380, 434, 435.
- Towarzysze !* W dniu 29/X otrzymaliśmy od Krakusa... 1/XI 1912 r [Foaie volantă]. F.l., [1912]. 1.s. Semnat : Zarząd Główny SDKPiL. — 317—319.
- Uchwały [konferencji krajowej Socjaldemocracji Królestwa Polskiego i Litwy, odbytej w sierpniu 1912 roku]*. — In : Zawiadomienie o konferencji krajowej Socjaldemocracji Królestwa Polskiego i Litwy, odbytej w sierpniu 1912 roku. F.l., [1912], s. 15—31. (SDPRR. SDKPiL). — 245—247.

- [*Uchwały konferencji międzydzielnicowej organizacji warszawskiej SDKPiL*. 10 grudnia 1911 r.]. — În foaia volantă : Do organizacii warszawskiej SDKPiL. Styczeń 1912. F.l., [1912], s. 4. Sub titlul comun : Warszawska konferencja międzydzielnicowa. — 317.
- „*Vorwärts*“, Berlin, 1912, Nr. 256. 1. November. 1. Beilage des „*Vorwärts*“, S. 1—2. — 302.
- 1913, Nr. 28. 2. Februar. 2. Beilage des „*Vorwärts*“, S. 2 ; Nr. 29, 4. Februar. 1. Beilage des *Vorwärts*, S. 3. — 391—392.
- W szponach ochrony*. — „*Gazeta Robotnicza*“, organ Komitetu Warszawskiego SDKPiL, zatwierdzony przez Zarząd Główny partii. Warszawa, 1912, N 16. Dodatek do N. 16 „*Gazeta Robotniczej*“, 22 lipca, s. 1—4. — 318.
- Zawiadomienie*. Czerwiec 1912 [Foaie volantă]. F.l., [1912]. 2 s. (SDPRR. SDKPiL). Semnat : Zarząd Główny SDKPiL, Komitet Warszawski SDKPiL. — 317—318.
-

INDICE DE NUME

A

A.V.P. — *vezi* Peșchonov, A.V.

Abrosimov, V. M. (V.A) (n. 1878) — agent secret al ohranei. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a manifestat ca lichidator activ. În 1912 a participat la Conferința antipartinică din august; a colaborat la organele de presă menșevice „*Nașa Zarea*” și „*Luci*”. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist; membru al Comitetului de organizare și al grupului muncitoresc al Comitetului central pentru sprijinirea industriei de război. — 237—239, 315, 432.

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului; în 1883 a luat parte la crearea grupului „*Eliberarea muncii*”. Începînd din 1900 a fost membru al redacției ziarului „*Iskra*” și a revistei „*Zarea*”. După Congresul al II-lea s-a manifestat ca menșevic activ. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor și a făcut parte din redacția gazetei „*Golos Soșial-Demokrata*”, organ al menșevicilor-lichidatori; în 1912 a participat la Blocul antipartinic din august. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului Executiv al Sovietului din Petrograd și a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. — 200, 340.

Alehin, N. I. — inginer, a lucrat la construirea căii ferate transsiberiene. În 1912 a plecat în interes personal în Austria, unde a fost arestat sub acuzația de spionaj, dar după două luni a fost pus în libertate. — 342, 343.

Aleksandrov, A. M. (n. 1868) — deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Ekaterinoslav, cadet, de profesie avocat. A fost membru al zemstvei județene și guberniale Ekaterinoslav, a pledat într-o serie de mari procese politice, a participat la organizarea Uniunii avocaților din Rusia. A colaborat la ziarul „*Ruskaia Molva*”,

organul de presă al partidului progresist. În 1917 a fost unul dintre reprezentanții partidului cadet în forul contrarevoluționar „Consiliul provizoriu al Republicii Ruse” (Preparlamentul). — 419.

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activității sale politice a fost social-democrat. În perioada primei revoluții ruse a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a fost otzovist și unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine, a colaborat la o serie de ziare burgheze. În 1917 s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo” și a adoptat o poziție contrarevoluționară. În iulie 1917, ticluind în colaborare cu serviciul de contraspionaj militar niște documente false, le-a folosit pentru a calomnia pe V. I. Lenin și pe bolșevici. În aprilie 1918 a fugit peste graniță. În emigrație s-a alăturat taberei ultra-reacționare. — 306.

Alexandru al II-lea (Romanov) (1818—1881) — împărat al Rusiei (1855—1881). — 406.

Andreev, N. N. — *vezi* Nikolin, N.

Anicikov, E. V. (1866 — aprox. 1937) — critic literar burghez-liberal, naționalist și șovinist. În perioada revoluției din 1905—1907 a fost membru activ al Uniunii țărănești din Rusia; mai târziu a aderat la cadeți. A propagat ideea reacționară că originea artei trebuie căutată în cultul religios, a luat atitudine în favoarea curentelor decadente din Europa occidentală și din Rusia, împotriva realismului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost emigrant alb. — 171.

Antonie, episcop al Voliniei (Hrapovițki, A. P.) (1863—1936) — ultrareacționar inveterat, șeful unui curent de extremă dreaptă în biserica ortodoxă rusă; unul dintre cei mai de seamă promotori ai politicii reacționare țariste. Începînd din 1902 a fost episcop al Voliniei, iar mai târziu arhiepiscop al Harkovului. În timpul intervenției militare străine și al războiului civil a colaborat cu Denikin. După înfrîngerea contrarevoluției a fugit în străinătate, unde a devenit unul dintre liderii emigrației monarchiste. — 92.

Antonov, N. I. (n. 1859) — mare moșier, deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Harkov, octombrist. În Dumă a fost secretar-adjunct. Înainte de a fi ales deputat a lucrat timp de peste 25 de ani în cadrul ministerului justiției. — 373.

Arch, Joseph (1826—1919) — militant al mișcării muncitorești engleze. În 1872 a întemeiat Uniunea națională a muncitorilor agricoli (National Agricultural Labourers Union); a luptat pentru îmbunătățirea situației lor. În anii 1885, 1892 și 1895—1900 a fost ales deputat pe lista partidului liberal. — 45.

Asquith, Herbert Henry (1852—1928) — om politic și om de stat englez, lider al partidului liberal. A fost ales pentru prima oară în parlament în 1886. A deținut în repetate rînduri posturi ministeriale,

iar din 1908 pînă în 1916 postul de prim-ministru. Era exponentul vederilor burgheziei imperialiste engleze și al tendințelor ei anxio-niste. A dus o politică de reprimare a mișcării muncitorești și a mișcării de eliberare. Demisionat în 1916, n-a mai jucat după aceea un rol politic apreciabil. — 418.

Astrahanșev, E. P. (n. 1875) — social-democrat, lăcătuș la Uzina de armament din Ijevsk. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Veatka. A făcut parte din fracțiunea social-democrată ca deputat menșevic; a colaborat la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo”. — 256.

Avgustovski — vezi Tederbaum, S. O.

Avksentiev, N. D. (1878—1943) — unul dintre liderii partidului socialist-revoluționar, membru al Comitetului său Central. În 1905 a făcut parte din Sovietul de deputați ai muncitorilor din Petersburg. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a aderat la aripa de dreapta a partidului socialist-revoluționar. A făcut parte din redacția ziarului „Znamea Truda”, organul central al acestui partid. În timpul războiului mondial s-a manifestat ca social-șovinist inveterat; a colaborat la publicațiile defensiste „Za rubejom”, „Novosti” și „Priziv”. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului Executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia; ministru de interne în cel de-al doilea Guvern provizoriu de coaliție prezidat de Kerenski, iar mai tîrziu președinte al forului contrarevoluționar „Consiliul provizoriu al Republicii Ruse” (Preparlamentul). După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor contrarevoluționare. În 1918 a fost președinte al așa-numitului „Directorat de la Ufa”; apoi a emigrat în străinătate, unde a continuat să lupte activ împotriva Puterii sovietice. — 10.

Azef, E. F. (1869—1918) — unul dintre organizatorii partidului socialist-revoluționar și dintre conducătorii „organizației de luptă” a acestui partid; începînd din 1892 — agent secret al departamentului poliției. Pentru a cîștiga încrederea conducătorilor socialiști-revoluționari a pus la cale și a săvîrșit cîteva acte de terorism. În același timp denunța poliției diverși membri ai partidului eserilor și ai „organizației de luptă” a acestui partid. În 1906 a împiedicat săvîrșirea unui atentat împotriva ministrului de interne Durnovo, iar în 1907 împotriva lui Nicolaie al II-lea. În 1908 Azef a fost demascat. — 342.

B

Baudin, Pierre (n. 1863) — om politic francez. A fost o perioadă de timp președinte al consiliului municipal din Paris, iar apoi membru al Camerei deputaților din Franța. Între anii 1899—1902 a fost ministru al lucrărilor publice, iar în 1913 — ministru al marinei. Senator din partea departamentului Aisne. — 326.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa-numitului „austromarxism“, care era o variantă de reformism. Bauer a fost unul dintre autorii teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale“, a cărei esență oportunistă a fost în repetate rânduri demascată de V. I. Lenin. Bauer a avut o atitudine negativă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. După cum a remarcat Lenin, el a dat dovadă de „o totală neînțelegere a dictaturii proletariatului și a Puterii sovietice“ (Opere, vol. 30, E.S.P.L.P. 1956, pag. 38). În anii 1918—1919 a fost ministru de externe al Republicii austriece. În 1919, 1927 și 1934 a participat activ la reprimarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Austria; în manifestările sale anticomuniste mergea alături de fascism, sprijinea propaganda pangermană a hitleriștilor și se pronunța pentru „Anschluss“. — 202.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai Partidului social-democrat german și ai mișcării muncitorești internaționale. Și-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. A fost membru al Internaționalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii“); a fost ales în repetate rânduri deputat în Reichstag. În ultimul deceniu al secolului trecut și la începutul primului deceniu al acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului și revizionismului din rândurile social-democrației germane. Cuvântările rostite de Bebel împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc“ (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 290). În ultima perioadă a activității sale a comis o serie de greșeli cu caracter centrist. — 300.

Belinski, V. G. (1811—1848) — mare democrat-revoluționar rus, critic literar și publicist, filozof materialist. În anii 1833—1836 a colaborat la revista „Teleskop“; în 1838—1839 a fost redactorul revistei „Moskovskii Nabliudatel“; în 1839—1846 a condus rubrica de critică literară a revistei „Otecestvennii Zapiski“, iar începând din 1847 a devenit colaborator și îndrumător ideologic al revistei „Sovremennik“. La 3 iulie 1847 a scris, din străinătate, celebra „Scrisoare către Gogol“, despre care Lenin a spus că este „una din cele mai bune scrieri democratice ilegale“ (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 241). Belinski a fost ideologul maselor țărănești care se ridicau la luptă împotriva iobăgiei. El a pus bazele esteticii și ale criticii literare democrat-revoluționare. În articolele sale despre Pușkin, Lermontov și Gogol, în articolele despre literatura rusă din 1840 până în 1847, Belinski a scos în evidență specificul și măreția literaturii ruse, realismul ei și caracterul ei popular. Activitatea lui a exercitat o influență covârșitoare asupra dezvoltării ulterioare a gândirii sociale și a mișcării de eliberare din Rusia. — 49, 92.

Belousov, T. O. (n. 1875) — menșevic lichidator, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Irkutk. În februarie 1912 a părăsit fracțiunea social-democrată din Dumă, dar nu și-a depus mandatul. Comportarea lui Belousov a fost aspru condamnată de V. I. Lenin în articolul „În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracțiunea social-democrată din Dumă” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 200—205).

Ulterior, Belousov s-a retras din activitatea politică și a lucrat în diferite organizații cooperatiste din Moscova. — 256, 375.

Berezovski, A. E. (Berezovski I) (n. 1868) — moșier, cadet, fruntaș al zemstvelor, de profesiune agronom. Deputat în Duma a III-a din partea guberniei Simbirsk. În Dumă a făcut parte din comisia pentru problemele aprovizionării, din comisia agrară etc. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în specialitatea sa. — 14, 55—56, 57, 59—60, 61, 373.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democrației germane și a Internaționalei a II-a; teoretician al revizionismului și reformismului. A participat la mișcarea social-democrată începând de la mijlocul deceniului al 8-lea al secolului trecut. Din 1881 până în 1889 a fost redactor al ziarului „Der Sozialdemokrat”, organ central ilegal al Partidului social-democrat din Germania. În anii 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit”, sub titlul „Problemele socialismului”, o serie de articole, care au fost apoi editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului și sarcinile social-democrației” (1899), în care a procedat în mod deschis la revizuirea bazelor filozofice, economice și politice ale marxismului revoluționar. Bernstein afirma că mișcarea muncitorească nu are altă sarcină decât aceea de a lupta pentru reforme menite „să îmbunătățească” situația economică a muncitorilor în societatea capitalistă. El a lansat formula oportunistă: „Mișcarea este totul, scopul final nu este nimic”. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În anii care au urmat, Bernstein a continuat să sprijine politica burgheziei imperialiste și să ia atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie și a Statului sovietic. — 189.

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815—1898) — om de stat și diplomat al Prusiei și al Germaniei. Scopul principal pe care l-a urmărit el a fost unirea prin „foc și sabie” a micilor state germane izolate și crearea unui imperiu german unic sub hegemonia Prusiei iuncherilor. În ianuarie 1871 Bismarck a fost numit cancelar al Imperiului german și timp de 20 de ani a condus întreaga politică internă și externă a Germaniei, căreia i-a imprimat o orientare corespunzătoare intereselor iuncherilor-moșieri, străduindu-se totodată să asigure alianța dintre iuncheri și marea burghezie. Nereușind să înăbușe mișcarea muncitorească cu ajutorul legii excepționale împotriva socialiștilor, introdusă de el în 1878, Bismarck a venit cu un program demagogic de legislație socială, făcând să se voteze o serie de legi care instituiau pentru unele categorii de muncitori asigurări obli-

gatorii. Dar încercarea lui de a corupe mișcarea muncitorească prin pomeni mizere n-a dat nici un rezultat. În 1890 Bismarck a demisionat. — 112, 113, 114, 144, 323, 345, 352.

Bissolati, Leonida (1857—1920) — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian și unul dintre liderii aripii lui ultrareformiste. În 1896—1904 și 1908—1910 a fost redactor responsabil al ziarului „Avanti!”, organul central al partidului socialist. Din 1897 — membru al parlamentului. În 1912 a fost exclus din Partidul socialist italian și a înființat „partidul social-reformist”. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist, adept al participării Italiei la război de partea Antantei. În 1916—1918 a făcut parte din guvern ca ministru fără portofoliu. — 189, 238.

Bikov, A. N. — vezi Severeanin, A.

Blank, R. M. (n. 1866) — publicist, de profesie chimist. A colaborat la revista „Osvobođenje”, organ al burgheziei liberale ruse. A făcut parte din redacția ziarului „Naša Jizn”, devenind apoi redactorul de fapt al acestei publicații; a colaborat la ziarul cadet de stînga „Tovarișci”. A participat activ la editarea revistei „Zaprosî Jizni”, publicație a cadeților, socialiștilor-populiști și a menșevicilor-lichidatori. V. I. Lenin, caracterizîndu-l pe Blank drept exponent extrem de tipic al politicii cadete, a demască esența contrarevoluționară a concepțiilor acestuia. — 68, 73.

Bobrinski, Al. A. (n. 1852) — conte, om de stat reacționar, mare moșier și fabricant de zahăr. Începînd din 1884 a fost vreme îndelungată mareșalul nobilimii din gubernia Petersburg. În 1906 a fost ales președinte al Consiliului nobilimii unite — organizație contrarevoluționară a moșierilor iobăgiști. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kiev. Din 1912 a fost membru al Consiliului de stat, iar în 1916 — ministru al agriculturii. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din organizația contrarevoluționară „Consiliul unirii Rusiei”, iar mai tîrziu a fost emigrant alb. — 62.

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist, de profesie medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a devenit lider al otzoviștilor, precum și al grupului antipartinic „Vpered”. În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu — „empiriomonismul” (variantă a filozofiei subiectiv-idealiste machiste), pe care Lenin l-a criticat cu asprime în lucrarea sa „Materialism și empiriocriticism”. La Consfătuirea din iunie 1909 a redacției lărgite a ziarului „Proletarii”, Bogdanov a fost exclus din partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii și conducătorii „Proletcultului”. Începînd din 1926 a fost director al Institutului de trans-fuzie a sîngelui, întemeiat de el. — 306.

Bogoraz, V. G. — vezi Tan.

Briand, Aristide (1862—1932) — om de stat și diplomat francez. Un timp oarecare a făcut parte din aripa de stînga a partidului socialist. În 1902 a fost ales deputat și a devenit un politician burghez reacționar, ostil clasei muncitoare. Fiind exclus din partidul socialist, a aderat la grupul „socialiștilor independenți”, care în 1911 a adoptat denumirea de „partid socialist republican”. În 1909 Briand a fost numit prim-ministru în „cabinetul celor trei renegați” (Briand — Millerand — Viviani). În anii 1913, 1915—1917 și 1921—1922 a deținut postul de președinte al consiliului de miniștri; în 1924 a fost reprezentantul Franței la Liga națiunilor. În 1925 a luat parte la încheierea acordurilor de la Locarno, îndreptate împotriva U.R.S.S. În 1926—1931 a fost ministru de externe al Franței. — 326.

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost „marxist legal”. A procedat la revizuirea teoriei lui Marx în problema agrară, căutînd să explice prin așa-zisa „lege a fertilității descrescînde a solului” pauperizarea maselor populare. După revoluția din 1905—1907 a aderat la cadeți, a propovăduit misticismul filozofic și a colaborat la culegerea „Vehi”, care avea o orientare contrarevoluționară. În 1918 s-a făcut preot; în 1922 a fost expulzat pentru activitate contrarevoluționară; în străinătate a desfășurat o propagandă dușmănoasă împotriva U.R.S.S. — 239, 401.

Burns, John Elliott (1858—1943) — om politic englez. În perioada 1880—1890 a fost unul dintre conducătorii trade-unionurilor. A fost membru al Federației social-democrate din Anglia, din care s-a retras după scurt timp. În 1892 a fost ales în parlament, unde a acționat împotriva intereselor clasei muncitoare, pronunțîndu-se pentru colaborare cu capitaliștii. În anii 1905—1914 a fost ministru al administrației locale, iar apoi ministru al comerțului (1914). V. I. Lenin l-a calificat pe Burns drept unul dintre elementele „care au trădat de-a dreptul clasa muncitoare, vînzîndu-se burgheziei pentru un locșor în guvern” (Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 246). În 1914 a demisionat din guvern. — 326.

C

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menșevismului, lichidator inveterat. A colaborat la o serie de publicații lichidatoriste și a fost unul dintre cei 16 menșevici care au semnat „Scrisoarea deschisă” cu privire la lichidarea partidului (1910). După Conferința antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului de conducere menșevic (C.O.). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta”, organul central al menșevicilor, și membru al Comitetului Central al menșevicilor. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — 364, 370, 372, 373, 375.

Cernîșevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar și socialist-utopist, om de știință, scriitor și critic literar rus, unul dintre precursorii eminenți ai social-democrației ruse. Cernîșevski a fost inspiratorul și îndrumătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din deceniul al 7-lea al secolului trecut din Rusia. Revista „Sovremennik”, care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvânt al forțelor revoluționare din Rusia. Cernîșevski a demascăat cu vehemență caracterul iobăgăst al „reformei țărănești” din 1861 și a chemat pe țărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul țarist și întemnițat în fortăreața Petropavlovskaja, unde a stat aproape doi ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani muncă silnică și deportare pe viață în Siberia. A stat în deportare timp de peste 20 de ani. El a rămas pînă în ultima clipă a vieții sale un luptător înflăcărat împotriva inegalității sociale, împotriva tuturor formelor de manifestare a aspirării politice și economice.

Cernîșevski este autorul unei serii de lucrări strălucite în domeniul filozofiei, economiei politice, istoriei, eticii și esteticii. Lucrările lui de critică literară au avut o puternică influență asupra dezvoltării artei și literaturii ruse. Romanul lui Cernîșevski „Ce-i de făcut?” a contribuit la educarea multor generații de revoluționari din Rusia și din străinătate. — 49, 93, 333.

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menșevismului. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, liderul fracțiunii menșevice din Duma a IV-a. Lenin îl numea pe Ciheidze „social-democrat din preajma partidului”, care și-a dovedit în Dumă „priceperea de a acoperi pe oportuniști și de a-i sluji”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru în Comitetul provizoriu al Dumei de stat, defensist. Ciheidze a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, președinte al C.E.C. în prima legislatură; a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghiez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menșevic contrarevoluționar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — 256.

Cihenkele, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menșevic, de profesie jurist. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea regiunilor Batum și Kars și a districtului Suhumi. În Dumă a făcut parte din grupul de șapte deputați menșevici al fracțiunii social-democrate, apoi a făcut parte din fracțiunea menșevică; a militat pentru autonomie cultural-națională, care reprezenta un program burghezo-naționalist de rezolvare a problemei naționale. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul Guvernului provizoriu burghiez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menșevic al Gruziei, apoi — emigrant alb. — 286, 429.

Conway, Michael (n. 1869) — membru al Partidului muncitoresc independent din Anglia, de profesie învățător. Din 1919 a fost membru al comitetului executiv al Sindicatului național al salariaților din învățământ, iar în 1923—1924 a fost președinte al acestui sindicat. A fost ales în repetate rânduri membru al consiliului municipal al orașului Bradford, unde a condus grupul laburist. — 135.

D

Dan, F. I. (Gurvici, F. I., F. D.) (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. A participat la Congresele al IV-lea (de unificare) și al V-lea (de la Londra) ale P.M.S.D.R., precum și la o serie de conferințe de partid. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a condus în străinătate un grup de lichidatori și a fost redactor al gazetei lichidatoriste „Golos Soțial-Demokrata”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții defensiste; după revoluția burghez-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului Executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul Comitetului Executiv Central în prima legislatură; a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din țară ca dușman al Statului sovietic. — 315, 340, 348, 365, 432.

Danielson, N. F. (Nikolai—on) (1844—1918) — autor de lucrări în domeniul economiei sociale, unul dintre ideologii narodnicismului liberal în ultimele două decenii ale secolului trecut. A terminat prima traducere în limba rusă a „Capitalului” lui K. Marx, care fusese începută de G. A. Lopatin. În legătură cu aceasta a fost în corespondență cu K. Marx și cu F. Engels. Danielson n-a înțeles însă esența marxismului și mai târziu a luat atitudine împotriva lui. În 1893 a publicat o carte intitulată „Studii asupra economiei noastre sociale de după reformă”, care, împreună cu lucrările lui V. P. Voronțov, a servit ca fundamentare teoretică a narodnicismului liberal. Într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a criticat cu asprime concepțiile lui Danielson. — 333.

Debs, Eugene Victor (1855—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești din S.U.A. În 1893 a organizat Sindicatul feroviarilor din America, al cărui președinte a fost până în 1897. Sub conducerea lui Debs, Sindicatul feroviarilor a organizat câteva greve, dintre care cea mai importantă a fost greva din 1894 de la Uzinele de vagoane „Pullman” din Chicago, care a fost crâncen reprimată cu ajutorul armatei. Debs a fost unul dintre organizatorii partidului social-democrat, care a constituit apoi nucleul principal al Partidului socialist, înființat în anii 1900—1901. A candidat la postul de președinte al S.U.A. în alegerile din 1900, 1904, 1908, 1912 și 1920. În 1905 a participat la crearea organizației sindicale „Muncitorii industriali ai lumii”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții inter-

naționaliste; a condamnat cu asprime trădarea comisă de social-șoviniști și s-a pronunțat împotriva intrării S.U.A. în război. Debs a salutat victoria Revoluției Socialiste din Octombrie. În 1918 a fost condamnat la 10 ani închisoare pentru propagandă antiimperialistă, dar în 1921 a fost amnistiat. Debs a fost unul dintre cei mai populari conducători ai socialiștilor americani, dar n-a fost marxist și a comis în activitatea sa o serie de greșeli cu caracter oportunist. — 208.

Donohoe, Martin Henry (1869—1927) — ziarist și corespondent de război englez. Din 1899 a fost corespondentul de la Paris al ziarului londonez „Daily Chronicle”; a fost corespondent de ziar pe mai multe fronturi ale războiului ruso-japonez, ale războiului balcanic și ale altor războaie. În timpul primului război mondial a fost ofițer în corpul britanic de informații. — 173—174.

E

Eduard al VII-lea (1841—1910) — rege al Angliei (1901—1910). — 326.

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moșier, deputat în Dumele I, a III-a și a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii pașnice”, ulterior lider al partidului burghez al progresiștilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat și a făcut parte din Guvernul provizoriu burghez. — 361.

Egorov, N. M. (n. 1871) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Perm. A fost membru al fracțiunii social-democrate, a colaborat la ziarul legal bolșevic „Zvezda”, iar apoi a aderat la troșkiști. În 1913 a fost colaborator permanent al ziarului lichidatorist „Luci”. În 1917 a făcut parte din grupul „interraioniștilor”. — 256.

Ejov, V. — *vezi* Tederbaum, S. O.

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (*vezi* articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels”. Opere complete, vol. 2, Editura politică, 1960, ediția a doua, pag. 1—14). — 131.

Erismann, Max (1847—1923) — social-democrat elvețian, oportunist. A fost timp îndelungat consilier municipal la primăria din Zürich, apoi colonel de artilerie. — 85—86.

Étienne, Eugène (1844—1921) — om politic și om de stat francez. Din 1887 pînă în 1892 a fost subsecretar de stat la ministerul coloniilor. Apoi a fost deputat de Oran în Camera franceză. În 1905 a fost numit ministru de interne, iar în 1906 — ministru de război. În 1913 — ministru de război în cabinetul Briand. A fost un mare

afacerist, care a făcut avere din operații financiare dubioase în colonii. — 326

Euseev, I. T. (n. 1877) — deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Petersburg, țaran de origine, progresist. În Dumă a făcut parte din Biroul grupului țărănesc. Înainte de a fi fost ales în Dumă a fost din 1897 pînă în 1902 învățător la țară, iar apoi a lucrat ca statistician la o zemstvă gubernială. Din 1908 pînă în 1911 a fost membru al consiliului zemstvei județene Iamburg, iar apoi membru al adunărilor zemstvei județene și guberniale, președinte de tribunal de plasă. — 235.

F

F. D. — *vezi* Dan, F. I.

Falbork, G. A. (1864—1942) — reprezentant de seamă al învățămîntului public și al mișcării zemstvelor, unul dintre întemeietorii Academiei pedagogice din Petersburg. A făcut parte din biroul central al „Uniunii asociațiilor“. În 1912, Falbork a participat la pregătirea și la votarea rezoluției Dumei orașenești din Petersburg cu privire la războiul din Balcani, rezoluție pe care V. I. Lenin a calificat-o drept o „mostră de șovinism burghez“. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Comisiei de stat a planificării din Abhazia; ulterior s-a întors la Leningrad. Este autorul unor lucrări consacrate învățămîntului public. — 165, 171.

Firsov, K. K. (n. 1864) — deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Astrahan, membru al Biroului grupului țărănesc, avocat, de origine țărănească. Înainte de a fi ales în Dumă s-a ocupat cu agricultura și cu horticultura. — 235.

Frank, Ludwig (1874—1914) — social-democrat german, unul dintre liderii revizioniştilor, social-șovinist, de profesie avocat. Începînd din 1907 a fost membru al Reichstagului. La Congresul de la Magdeburg al social-democrației germane (1910) s-a pronunțat în favoarea votării creditelor de război. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armată; a căzut pe front. — 189.

Fürstenberg, I. S. — *vezi* Ganețki, I. S.

G

Gabrilovici, L. E. (Galici, L.) (n. 1878) — cadet, publicist. Docent la Universitatea din Petersburg; a colaborat la ziarul liberal „Russkoe Slovo“, la organele de presă „Russkaia Mysl“ și „Reci“, precum și la alte publicații burgheze. — 104.

Galici, L. — *vezi* Gabrilovici, L. E.

GaneŃki (Fürstenberg), I. S. (1879—1937) — militant de seară al mișcării revoluționare poloneze și ruse. Membru al partidului social-democrat din 1896. A participat la o serie de congrese ale Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, precum și la Congresele al II-lea, al IV-lea și al V-lea ale P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. A fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. La Congresul al VI-lea al S.D.R.P. și L. (1908) s-a retras din Conducerea centrală în urma unor divergențe ivite într-o serie de probleme interne de partid, iar după scindarea social-democrației poloneze, care a avut loc în 1912, a fost unul dintre conducătorii așa-numitei opoziții „rozlamoviste“, care se situa pe poziții foarte apropiate de cele ale bolșevicilor. În timpul primului război mondial a aderat la „stînga zimmerwaldiană“. A fost în repetate rînduri arestat și deportat. În 1917 a fost membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. (b). După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru finanțe, apoi a deținut o serie de posturi în diplomație și a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerț și al Consiliului superior al economiei naționale. Începînd din 1935 a fost director al Muzeului Revoluției din U.R.S.S. — 51—52, 317, 320.

Gapon, G. A. (1870—1906) — preot, provocator, agent al ohranici țariste. În ajunul revoluției din 1905—1907, din însărcinarea departamentului poliției, a creat, după modelul organizațiilor zubatoviste, organizația „Uniunea muncitorilor industriali ruși din Petersburg“, care era subvenționată de departamentul poliției. A pus la cale procesiunea de la 9 ianuarie 1905 a muncitorilor din Petersburg cu o petiție către țar. A fugit apoi în străinătate, unde a avut legături strînse cu socialiștii-revoluționari. Întors în Rusia, a fost demascat și ucis de socialiștii-revoluționari. — 226.

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menșevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kutais, unul dintre liderii fracțiunii social-democrate din Dumă. Din noiembrie 1917 a fost președinte al guvernului contrarevoluționar din Transcaucazia (comisariatul din Transcaucazia), apoi ministru de externe și vicepreședinte al guvernului menșevic din Gruzia. După instaurarea în 1921 a Puterii sovietice în Gruzia a fost emigrant alb. — 256.

Ghimmer, N. N. — *vezi* Suhanov, N.

Giolitti, Giovanni (1842—1928) — om de stat italian, lider al partidului liberal. Din 1882 a fost membru al parlamentului; în anii 1889—1890 a fost ministru de finanțe, iar în perioada 1892—1921 a fost în mai multe rînduri prim-ministru. Ca reprezentant al intereselor marelui capital italian, a pus bazele blocului dintre burghezia italiană și clericali; prin reforme neînsemnate și prin colaborare cu

liderii oportuniști ai partidului socialist a căutat să abată mișcarea muncitorească de pe calea luptei revoluționare. În 1922, după venirea la putere a fasciștilor, s-a retras din viața politică activă. — 238.

Glasier, John Bruce (1859—1920) — socialist englez, unul dintre întemeietorii partidului laburist; de profesie muncitor metalurgist. A aderat la mișcarea socialistă la începutul penultimului deceniu al secolului trecut. În 1893 a intrat în Partidul muncitoresc independent, a fost membru al Consiliului național al acestui partid, iar în anii 1899—1900 — președintele acestui consiliu. A fost delegat al Partidului muncitoresc independent în Biroul socialist internațional. Din 1906 pînă în 1910 a fost redactor al ziarului „The Labour Leader”, organ de presă săptămînal al Partidului muncitoresc independent, iar din 1913 pînă în 1917 — redactor al revistei lunare „The Socialist Review”. V. I. Lenin l-a caracterizat pe Glasier în felul următor: „...deși are instinct de proletar, el este totuși un oportunist insuportabil” (Opere vol. 35, E.S.P.L.P. 1958, pag. 164—165). — 392.

Gogol, N. V. (1809—1852) — mare scriitor rus, unul dintre întemeietorii realismului critic în literatura rusă. În scrierile sale („Revizorul”, „Suflete moarte” etc.) a satirizat modul de viață și moravurile moșierimii și funcționărimii din Rusia iobăgistă. V. I. Lenin folosea adeseori în scrierile sale imagini artistice create de Gogol. — 92.

Goldman, M. I. — *vezi* Liber, M. I.

Golovin, F. A. (n. 1867) — fruntaș al zemstvelor, cadet. Din 1898 pînă în 1907 a fost membru în consiliul zemstvei guberniale Moscova, apoi președinte al acestui consiliu. A fost unul dintre organizatorii partidului cadet, președintele Dumei a II-a de stat și membru în cea de-a III-a. Participant la o mare concesiune feroviară. În martie 1917 a deținut postul de comisar al Guvernului provizoriu burghez pe lângă ministerul curții. — 99, 100.

Gompers, Samuel (1850—1924) — militant al mișcării sindicale americane. Este unul dintre întemeietorii Federației americane a muncii (A.F.L.); din 1895 și pînă la sfîrșitul vieții sale a fost președinte al acestei federații. A promovat o politică de colaborare de cîasă cu capitaliștii, pronunțîndu-se împotriva luptei revoluționare a clasei muncitoare. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și față de Statul sovietic. — 251—252.

Gorevîkin, I. L. (1839—1917) — om de stat al Rusiei țariste, unul dintre reprezentanții tipici ai birocrăției reacționare, monarhist fervent. În anii 1895—1899, ca ministru al afacerilor interne, a dus o politică reacționară îndreptată spre atenuarea și lichidarea reformelor din deceniul al 7-lea (așa-numita politică a contrareformelor); a reprimat cu cruzime mișcarea muncitorească. Din aprilie pînă în august 1906 și din ianuarie 1914 pînă în ianuarie 1916 a fost președinte al consiliului de miniștri. — 62

Gredescul, N. A. (n. 1864) — jurist și publicist, profesor universitar, cadet. Deputat în Duma I de stat și vicepreședinte al ei. A colaborat la ziarul „Reci” și la o serie de alte publicații burghezo-liberale. În 1916 a părăsit partidul cadet. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a participat la editarea ziarului burghez „Russkaia Volea”, care făcea agitație împotriva partidului bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor la o serie de instituții de învățământ superior din Leningrad. În 1926 și-a publicat însemnările sub titlul „Rusia înainte și astăzi”, în care a apreciat pozitiv Revoluția din Octombrie și cuceririle ei. — 14, 25—26, 70, 75, 93, 100, 102, 106, 182, 196, 216, 361, 419.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist rus, organizator și lider al partidului octombrist. În perioada revoluției din 1905—1907 a luat atitudine împotriva mișcării revoluționare, a sprijinit politica guvernamentală de cruntă reprimare a clasei muncitoare și a țărănimii. În 1910—1911 a fost președinte al Dumei a III-a de stat. În timpul primului război mondial (1914—1918) a fost președinte al Comitetului central pentru sprijinirea industriei de război și membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război și ministru al marinei în primul Guvern provizoriu burghez. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice, iar apoi a fost emigrant alb. — 118, 144, 182, 233, 355.

Guriev, A. N. (n. 1864) — economist burghez, publicist. Din 1889 până în 1903 a fost funcționar superior în ministerul de finanțe, unul dintre apropiații lui S. I. Witte. În 1903 și-a dat demisia și a început să colaboreze la presa oficioasă. În 1918 a făcut parte din comisia specială pentru problemele circulației monetare. — 177—178.

Gurko, V. I. (1863—1927) — om politic reacționar din Rusia țaristă. În 1906 a fost subsecretar de stat la interne. A jucat un rol important în guvernul Goremîkin. Acuzat de complicitate la fraude și delapidări, a fost destituit printr-o decizie a Senatului. În 1912 a fost ales membru în Consiliul de stat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice, iar apoi a fost emigrant alb. — 62.

Gurvici, F. I. — vezi Dan, F. I.

Gutovski, V. A. — vezi Maevski, E.

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democrației germane, centrist. În 1911 a fost ales președinte al Conducerii Partidului social-democrat din Germania. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 și 1912—1918. Din 1912 a fost președintele fracțiunii

social-democrate din Reichstag. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1917 a întemeiat, împreună cu Kautsky, Partidul social-democrat independent din Germania. Pe Haase și pe ceilalți lideri ai partidului „independenților” germani, Lenin îi numea „lachei, demagogi, lași, complici lipsiți de voință ai burgheziei și reformiști” (Opere, vol. 29, Editura politică, 1959, pag. 548). În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din așa-numitul Consiliu al împuterniciților poporului, care a dus o politică de înăbușire a mișcării revoluționare. — 302—303.

Habsburgi — dinastie de împărați ai „Sfântului Imperiu roman de națiune germană” (1273—1438 cu întreruperi, 1438—1806), ai Imperiului austriac (1804—1867) și ai Austro-Ungariei (1867—1918). — 149, 150.

Hardie, James Keir (1856—1915) — militant al mișcării muncitorești engleze, reformist, unul dintre liderii Partidului muncitoresc independent și unul dintre întemeietorii partidului laburist. Și-a început cariera politică în calitate de conducător al organizației sindicale a minerilor din Scoția. În 1888 a înființat Partidul muncitoresc din Scoția. În 1892 a fost ales în parlament și a dus o politică de înțelegere cu reprezentanții partidelor burgheze. La începutul primului război mondial a adoptat o poziție centristă, iar după aceea a aderat fățiș la social-șovinism. — 139.

Herțen, A. I. (1812—1870) — mare democrat-revoluționar rus, filozof materialist, publicist și scriitor; întemeietorul socialismului „rus”, „șărănesc”. A intrat în mișcarea de eliberare ca revoluționar din rîndurile nobilimii, continuînd tradițiile decembriștilor. În anii 1829—1833, pe cînd era student la Universitatea din Moscova, a stat în fruntea unui cerc de tineri progresiști cu stare de spirit revoluționară care studiau doctrinele politice și teoriile gînditorilor revoluționari din secolul al XVIII-lea și ale socialiștilor-utopiști. În 1834 a fost arestat împreună cu alți membri ai acestui cerc, iar în 1835 a fost deportat la Perm, iar apoi la Veatka, Vladimir și Novgorod. În 1842 s-a întors din deportare și s-a stabilit la Moscova. Lucrările filozofice scrise de el în această perioadă — „Diletantismul în știință” (1842—1843) și „Scrisori despre studiul naturii” (1844—1846) — au avut un rol important în dezvoltarea filozofiei materialiste ruse. În ianuarie 1847 a emigrat din cauza persecuțiilor la care îl supunea guvernul țarist. În 1852 a înființat la Londra o tipografie rusă și a creat o presă rusă liberă în străinătate. În 1855, după ce publicase cîteva manifeste, broșuri și articole cu caracter revoluționar, a început să editeze almanahul „Polearnaia Zvezda”, iar în 1857, împreună cu N. P. Ogarev, a început să scoată revista „Kolokol”.

În articolul „În memoria lui Herțen” (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 268—275), V. I. Lenin a caracterizat rolul pe care l-a jucat Herțen în istoria mișcării de eliberare din Rusia. — 333.

Herwegh, Georg (1817—1875) — cunoscut poet german din perioada de pregătire a revoluției burgheze din anii 1848—1849, democrat mic-burghez. În scrierile sale demasca autoritățile bisericesti și laice, chema la răscoală revoluționară și la luptă pentru libertate. În 1842 l-a cunoscut pe K. Marx ; a colaborat la ziarul „Rheinische Zeitung“, condus de Marx. Creația lui Herwegh prezenta însă aspecte contradictorii. Chemînd poporul la un război drept pentru libertate, el își punea totodată speranțele în acordarea unor reforme de sus. K. Marx s-a despărțit de Herwegh în 1848. În 1863 Herwegh a scris un cântec muncitoresc pentru Uniunea generală a muncitorilor germani, care este singura poezie valoroasă din ultima perioadă de activitate a poetului. — 300.

Hayes, Max (n. 1866) — militant al mișcării muncitorești din S.U.A., publicist. Începînd din 1892 a fost redactor responsabil al ziarului „Cleveland Citizen“, care din 1896 a devenit un organ de presă sindical. În 1900 a fost unul dintre conducătorii Partidului muncitoresc socialist din S.U.A. În 1902 a fost ales în Adunarea națională a Federației americane a muncii. Timp de mulți ani a deținut o serie de posturi în diferite organizații sindicale și socialiste. Hayes avea vederi reformiste ; el considera că creșterea monopolurilor constituie în dezvoltarea economică a țării un stadiu inevitabil, care n-ar amenința cîtuși de puțin mișcarea muncitorească și ar ușura trecerea la socialism. A scris o serie de lucrări consacrate mișcării muncitorești din America. — 251.

Hrapovișki, A. P. — vezi Antonie, episcop al Volîniei.

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării muncitorești din Belgia ; profesor de filozofie, ziarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a ; s-a situat pe poziții centriste. A deținut în repetate rînduri posturi ministeriale, iar în anii 1946—1947 a fost prim-ministru al Belgiei. Din 1910 este membru al parlamentului ; în anii 1936—1939 și 1954—1959 a fost președinte al Camerei deputaților din Belgia. În ultimii ani se pronunță pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste și P.C.U.S., pentru refacerea unității mișcării muncitorești internaționale. — 320.

Hvostov, A. N. (1872—1918) — mare moșier. A fost substituit de procuror la Tribunalul districtual Moscova, vicegubernator al guberniei Tula. În 1906—1910 a fost guvernator al guberniei Vologda, iar apoi al guberniei Nijni-Novgorod. A devenit faimos prin manifestările sale pogromiste. Membru al Dumei a IV-a de stat din partea guberniei Orel. În Dumă a fost unul dintre liderii fracțiunii deputaților de dreapta. Din 1915 pînă în 1916 a fost ministru de interne și șef al jandarmeriei. — 189, 265, 364.

Iceas, M. M. (1885—1941) — om de stat lituanian, militant pe tărîm social, ziarist, de profesie jurist. În 1912 a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kovno; a făcut parte din Biroul grupului țărănesc, apoi a aderat la cadeți. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru-adjunct al învățămîntului. În 1918 a fugit din Rusia Sovietică în Lituania ocupată de trupele germane, unde a participat activ la formarea primului guvern al Lituaniei burgheze. În anii 1918—1919 a fost ministru de finanțe; a profitat de postul său pentru a face avere și a devenit proprietarul mai multor întreprinderi industriale. După instaurarea Puterii sovietice în Lituania a fugit în Germania, iar de acolo în Portugalia și în Brazilia. — 235.

Ilin, V. — *vezi* Lenin, V. I.

Ioghibes, Leo — *vezi* Tyszka, Jan.

Isvov, I. A. (Oskarov) (1878—1920) — social-democrat, menșevic. În 1907 a intrat în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator, a colaborat la revista „Nașa Zarea” și la alte publicații lichidatoriste. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții defensiste. În 1917 a fost membru al Comitetului din Moscova al menșevicilor, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului din Moscova și din Comitetul Executiv Central din Rusia în prima legislatură. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Muzeul muncii. — 375.

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez. La început a fost „marxist legal”, apoi a aderat la social-democrați, iar după un timp, în 1905, a trecut la cadeți, devenind unul dintre ideologii partidului lor. A colaborat la publicațiile cadete „Reci”, „Iujnîe Zapiski” și „Russkaia Mîsl”, precum și la culegerea contrarevoluționară „Vehi”. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Izgoev a colaborat la „Vestnik Literaturî”, revistă editată de un grup de intelectuali cu orientare decadentă. În 1922 a fost expulzat din țară pentru activitatea sa publicistică contrarevoluționară. — 69, 93, 95, 99, 104, 138, 239.

J

Jagiello, E. I. (n. 1873) — militant al mișcării muncitorești poloneze, membru al P.P.S.-„levița”, de profesie strungar. În 1912, în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, Jagiello a candidat pe lista depusă de către blocul P.P.S.-„levița” și al Bundului, fiind ales în pofida protestelor social-democraților polonezi. Cu voturile „grupului de șapte” menșevici și fără a se ține seama de protestele categorice

ale bolșevicilor, Jagiełło a fost primit în fracțiunea social-democrată din Dumă. După primul război mondial, Jagiełło a aderat la aripa stîngă a mișcării muncitorești poloneze; ulterior s-a retras din viața politică. — 258—259, 260, 286, 291, 429.

Jaurès, Jean (1859—1914) — militant de seamă al mișcării socialiste franceze și internaționale, istoric. În 1902, Jaurès și partizanii săi au înființat Partidul socialist francez, care în 1905, după fuziunea cu Partidul socialist din Franța, a adoptat denumirea de „Partidul socialist francez unificat”. Membru al parlamentului în anii 1885—1889, 1893—1898, 1902—1914; unul dintre liderii fracțiunii parlamentare socialiste. În 1904 a fondat ziarul „l'Humanité”, pe care l-a condus pînă la sfîrșitul vieții sale și care în 1920 a devenit organul central al Partidului Comunist Francez. În timpul revoluției din 1905—1907 din Rusia, Jaurès și-a manifestat simpatia pentru lupta poporului rus. A militat neobosit pentru apărarea democrației și a libertăților democratice, pentru pace, împotriva asupririi imperialiste și a războaielor de cotofire. Era profund convins că numai socialismul va pune capăt definitiv războaielor și asupririi coloniale. În același timp însă el considera că socialismul va învinge nu prin lupta de clasă a proletariatului împotriva burgheziei, ci ca urmare a „înfloririi ideii democratice”. V. I. Lenin a criticat cu asprime concepțiile reformiste ale lui Jaurès, care îl împingeau pe calea oportunismului.

Prin lupta sa pentru pace, împotriva pericolului iminent de război, Jaurès și-a atras ura burgheziei imperialiste. În ajunul primului război mondial, el a fost ucis de un agent al reacțiunii. — 189.

Jonnart, Charles Célestin (1857—1930) — om politic francez, exponent al intereselor marilor monopoluri. Din 1889 pînă în 1917 a fost membru al Camerei deputaților din Franța. În anii 1893—1894 a fost ministru al lucrărilor publice, în 1900—1901 și 1903—1911 a fost guvernator general al Algeriei, iar în 1913 — ministru de externe. În 1917 a fost numit comisar general al aliaților în Grecia, iar apoi președinte al comisiei interaliate de reparații. În 1920 a candidat, fără succes, în alegerile pentru postul de președinte al republicii. Din 1921 pînă în 1924 a fost ambasador la Vatican. Ulterior s-a retras din viața politică. — 326.

Jowett, Frederic William (1864—1944) — om politic englez, unul dintre liderii Partidului muncitoresc independent. Din 1887 s-a ocupat cu ziaristica. În 1892 a fost ales în consiliul municipal al orașului Bradford. Membru al parlamentului în anii 1906—1918, 1922—1924 și 1929—1931. În anii 1909—1910 și 1914—1917 a fost președinte al comitetului executiv al Partidului muncitoresc independent. În 1924 a intrat în primul guvern laburist MacDonald în calitate de președinte al comisiei parlamentare pentru lucrările publice. Ulterior a fost membru al consiliului consultativ al Partidului muncitoresc independent. — 135, 136, 137, 139.

K

Kamenev, L. B. (Rosenfeld, L. B., Kamenev, I.) (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. În 1915, fiind arestat, a declarat în fața tribunalului țarist că se dezice de lozinca bolșevică a înfrîngerii guvernului țarist în războiul imperialist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre înfăptuirea revoluției socialiste, și împotriva tezelor din aprilie ale lui V. I. Lenin. În octombrie 1917, împreună cu Zinoviev a publicat în ziarul semi-menșevic „Novaia Jizn” o declarație în care arăta că nu este de acord cu hotărîrea Comitetului Central de a înfăptui insurecția armată, divulgînd astfel Guvernului provizoriu burghez planurile partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat diferite posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și socialiștii-revoluționari. În 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții”, iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troțkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, deoarece nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimat în partid. În 1934, pentru criminala sa activitate antipartinică și antisovietică, a fost pentru a treia oară exclus din partid, iar apoi judecat și condamnat. — 307.

Karaulov, M. A. (1878—1917) — esaul de cazaci, deputat în Dumele a II-a și a IV-a de stat din partea regiunii Terek, monarhist. A fost redactor al revistei „Kazaceaia Nedelea”. În Duma a IV-a de stat a făcut parte din Biroul grupului țărănesc, s-a pronunțat pentru municipalizarea pămîntului. În 1917 a făcut parte din Comitetul provizoriu al Dumei de stat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost una dintre căpeteniile contrarevoluției din regiunea Terek. Prim-ataman al oastei căzăcești de la Terek, a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — 235—236.

Karaulov, V. A. (1854—1910) — cadet, de profesie jurist; deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Ienisei. În Duma a III-a a ocupat „unul dintre primele locuri printre cadeții cei mai ticăloși, cadeții contrarevoluționari, avînd veșnic pe buze o frază fățarnică” (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 103). — 14, 75, 106.

Kareev, N. I. (1850—1931) — istoric, sociolog și publicist, cunoscut prin lucrările sale în domeniul istoriei relațiilor agrare din Franța. A fost unul dintre reprezentanții școlii sociologice subiective. Ince-

pînd din ultimul deceniu al secolului trecut a combătut marxismul. În 1905 a intrat în partidul cadet. În 1910 a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe din Petersburg ; în 1929 a fost ales membru de onoare al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 171.

Karpișin, A. K. (1888—1912) — unul dintre conducătorii insurecției armate care se pregătea în 1912 pe navele flotei din Marea Neagră. A slujit în flotă începînd din 1909, fiind subofițer mecanic pe nava de linie „Ioann Zlatoust“. A fost împușcat în baza unei sentințe a tribunalului militar din Sevastopol. — 1.

Kasso, L. A. (1865—1914) — mare moșier, profesor la Universitatea din Harkov, apoi la cea din Moscova. Din 1910 pînă în 1914 a fost ministru al instrucțiunii publice. A promovat o politică reacționară în învățămîntul elementar, mediu și superior și a luat măsuri drastice împotriva studențimii revoluționare și împotriva profesorilor progresiști. — 415, 416, 419.

Katkov, M. N. (1818—1887) — moșier, publicist reacționar. Și-a început activitatea politică ca partizan al liberalismului moșieresc moderat. La începutul deceniului al 7-lea al secolului trecut a cîtit spre naționalism, șovinism și ultrareacționarism. În anii 1863—1887 a fost redactor-editor al ziarului „Moskovskie Vedomosti“, care devenise purtătorul de cuvînt al reacțiunii monarhiste. Katkov însuși își zicea „cîine de pază credincios al absolutismului“. Numele lui Katkov a devenit simbolul celei mai deșănțate reacțiuni. — 50, 96

Kavelin, K. D. (1818—1885) — istoric și jurist, profesor la Universitatea din Moscova (1844—1848) și la cea din Petersburg (1857—1861), reprezentant al liberalismului burghez-moșieresc. A colaborat la „Sovremennik“, la „Otecestvennie Zapiski“ și la „Vestnik Evropî“. În perioada de pregătire și de aplicare a reformei din 1861 a luat atitudine împotriva mișcării democrat-revoluționare și a sprijinit politica reacționară a absolutismului. — 93.

Klōti, Emil (n. 1877) — om politic elvețian, social-democrat, oportunist. Din 1907 pînă în 1928 a făcut parte din consiliul municipal al orașului Zürich. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1919—1930 a fost membru al Consiliului național. În anii 1921—1922 a fost președinte ; în 1928—1942 — primar al orașului Zürich. — 85.

Koba — vezi Stalin, I. V.

Kobilinski, P. P. (n. 1847) — moșier, din 1906 membru al Consiliului de stat, unul dintre liderii celor de dreapta ; a făcut studii juridice. A lucrat la ministerul justiției, fiind din 1886 subdirector al unuia din departamentele acestui minister. Începînd din 1890 a fost procuror general la secția a III-a a Senatului. — 393—394, 407.

Kokovțov, V. N. (1853—1943) — unul dintre oamenii politici de seamă ai Rusiei țariste. Din 1904 pînă în 1914 (cu o întrerupere

de scurtă durată în 1905—1906) a fost ministru de finanțe, iar în 1911, după asasinarea lui Stolîpin, a deținut în același timp și postul de președinte al consiliului de miniștri. În timpul primului război mondial s-a îndeletnicit cu afaceri bancare de mari proporții. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 263.

Kolb, Wilhelm (1870—1918) — social-democrat german, oportunist și revizionist fățiș, redactor al ziarului „Volksfreund”. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-șovinist inveterat. — 189.

Korobka, N. I. (1872—1920) — istoric și critic literar, colaborator al presei burghezo-liberale cadete; polemiza cu presa muncitorească. În anii 1910—1915 a fost consilier al Dumei orașenești din Petersburg. A colaborat la revistele „Russkoe Bogatstvo”, „Russkaia Misl”, „Obrazovanie” etc. — 68, 74.

Kovalevski, M. M. (1851—1916) — istoric, om politic de orientare burghezo-liberală. Din 1880 a fost profesor la Universitatea din Moscova. A fost deputat în Duma I de stat din partea guberniei Harkov, iar mai târziu membru al Consiliului de stat. Unul dintre fondatorii Partidului reformelor democratice, care avea o orientare mai de dreapta decât cadeții. În anii 1906—1907 a editat ziarul „Strana”, iar din 1909 a devenit proprietar și redactor al revistei „Vestnik Evropi”; a participat la editarea revistei „Zaprosi Jizni”.

Kovalevski este autorul lucrărilor: „Proprietatea funciară comunitară, cauzele, evoluția și urmările descompunerii ei”, „Studiu asupra originii și dezvoltării familiei și a proprietății”, „Originea democrației moderne”, „Sociologia” etc. — 69, 171, 266.

Kozlovski, P. I. (n. 1874) — medic sanitar al raionului Vîborg din Petersburg; a lucrat la spitalul pentru săraci „Mariinski”. Autor al unei serii de lucrări de medicină. — 389.

Kozminib-Lanin, I. M. (n. 1874) — inginer mecanic. În 1913 a fost inspector de fabrici în gubernia Moscova, iar apoi profesor la o serie de școli superioare din Moscova. Este autorul unor lucrări de statistică a muncii în întreprinderile din gubernia Moscova. — 32—33, 34—43.

Kriukov, F. D. (1870—1920) — scriitor și publicist, trudovic; deputat în Duma I de stat din partea regiunii Donului. A participat la organizarea Partidului socialist-populist al muncii. A colaborat la revistele burghezo-liberale „Severnii Vestnik”, „Russkoe Bogatstvo”, precum și la ziarele „Russkie Vedomosti”, „Sîn Otecestva” și „Peterburgskaia Gazeta”. — 399, 401, 404.

Krupenski, P. N. (n. 1863) — deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia; mare proprietar funciar. În Duma a IV-a a fost unul dintre liderii centrului, membru al comisiei bugetare, al comisiei pentru problemele armatei și flotei

și al altor comisii; făcea agitație pogromistă împotriva partidelor de stînga. Din 1910 pînă în 1917 a fost șambelan al curții. După Revoluția Socialistă din Octombrie a sprijinit intervenția militară străină în sudul Rusiei. — 360.

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă rusă, militantă burgheză pe tărîm social. La jumătatea ultimului deceniu al secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii”; curînd însă, sub influența bernsteinismului, a pornit pe calea revizuirii marxismului. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo”, scris de Kuskova în spiritul bernsteinismului, a exprimat cît se poate de pregnant esența oportunistă a „economismului” și a stîrnit un protest energic din partea unui grup de marxști ruși, în frunte cu V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 157—170). În ajunul revoluției din 1905—1907, Kuskova a intrat în organizația liberală „Uniunea eliberării”. În 1906 a scos, împreună cu S. N. Prokopovici, revista semicadetă „Bez Zaglavii” și a colaborat activ la „Tovariști”, ziarul cadeților de stînga. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1922 a fost expulzată din țară; în străinătate a devenit o militantă activă a emigrației albe. — 68, 74.

Kutler, N. N. (1859—1924) — lider de vază al partidului cadet; a lucrat la ministerul de finanțe, iar mai tîrziu a fost ministru al agriculturii; deputat în Duma a II-a și a III-a de stat, unul dintre autorii proiectului de program agrar al cadeților. O critică amănunțită a acestui proiect și a poziției lui Kutler a fost făcută de V. I. Lenin în lucrările „Proiect de cuvîntare în Duma a II-a de stat în legătură cu problema agrară” și „Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907” (vezi Opere complete, vol. 15, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 143—152; vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 199—419).

După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kutler a lucrat la Comisariatul poporului pentru finanțe. — 57, 62—63.

Kuznețov, G. S. (n. 1881) — muncitor, menșevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Ekaterinoslav, a făcut parte din fracțiunea social-democrată a Dumei. Membru al comisiei pentru problema muncitorească. — 256.

L

L—ko, F. — vezi Lenin, V. I.

L. M. — vezi Martov, L.

Lande, A. S. — vezi Izgoev, A. S.

Lansbury, George (1859—1940) — unul dintre liderii partidului laburist englez. În 1892 a intrat în Federația social-democrată, în 1906 a aderat la laburiști. În 1910—1912 și 1922—1940 a fost membru al parlamentului. În 1912—1922 a fost editorial și redactorul cotidianului „The Daily Herald”. În 1929—1931 a fost ministru al lucrărilor publice. În 1931—1935 a fost președintele partidului laburist. — 139.

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a devenit unul dintre propovăduitorii activi ai lichidatorismului. Larin a participat la Blocul antipartinic din august, creat de Troțki în 1912. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut diferite funcții în aparatul Sovietelor și în sectorul economic. — 72, 195.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului — varietate a oportunistului în mișcarea muncitorească germană. Lassalle a fost unul dintre întemeietorii „Uniunii generale a muncitorilor germani” (1863). Crearea acestei Uniuni a avut o însemnătate pozitivă pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, în calitatea sa de președinte al Uniunii, a îndreptat-o pe o cale oportunistă. Lassalleenii socoteau că prin agitație legală pentru votul universal, prin crearea de asociații de producție subvenționate de statul iuncherilor se va ajunge la crearea unui „stat popular liber”. Lassalle a sprijinit politica de unificare „de sus” a Germaniei sub hegemonia Prusiei reacționare. Politica oportunistă a lassalleenilor a constituit o piedică în calea activității Internaționalei I și a creării unui adevărat partid muncitoresc în Germania, a întârzierii formarea conștiinței de clasă a muncitorilor. Concepțiile teoretice și politice ale lassalleenilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha”; V. I. Lenin. „Statul și revoluția” și alte lucrări). — 300.

Leder, V. L. (1882—1938) — unul dintre militanții de seamă ai mișcării muncitorești poloneze. Începând din 1900 a fost membru al Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. În 1904 a intrat în Comitetul din Varșovia, iar în 1905 în Comitetul din străinătate al social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. Din 1905 până în 1911 a fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. A fost arestat în repetate rânduri. În 1908, urmărit fiind de autorități, a emigrat din țară. Din 1910 până în 1911 a fost secretar al Conducerii centrale a S.D.R.P. și L. și reprezentant al S.D.R.P. și L. în redacția ziarului „Sozial-Demokrat”, Organul Central al P.M.S.D.R. A făcut parte din Comisia de organizare și din Comisia tehnică din străinătate. A sprijinit pe împăciuitoriști în acțiunile lor îndreptate împotriva bolșevicilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1919—1920 a participat intens la activitatea Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia. Începând din 1921 a avut munci de răspundere în Internaționala Comunistă

și în Internaționala Sindicală; a colaborat activ la presa sovietică. — 317.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Lenin, N., Ilin, V., L—ko, F.) (1870—1924) — date biografice. — 17, 51—52, 57, 64, 66, 71, 77, 88, 231, 302—304, 306, 320, 336, 376, 415.

Levișki, V. (Tederbaum, V. O.) (n. 1883) — social-democrat, menșevic. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar a fost unul dintre liderii lichidatorismului; a făcut parte din centrul menșevic și a fost unul dintre semnatarii „Scrisorii deschise” cu privire la lichidarea partidului; a redactat revista „Nașa Zarea”, a colaborat la „Golos Soșial-Demokrata”, „Vozrojdenie” și la alte publicații periodice de orientare menșevico-lichidatoristă. În anii primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe pozițiile social-șovinismului și a sprijinit grupul de extremă dreaptă din rândurile defensivilor. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă, a luptat activ împotriva Puterii sovietice; în 1920 a fost implicat în procesul organizației contrarevoluționare „Centrul tactic”. Ulterior s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — 195, 199, 201, 340, 367, 370, 375.

Liber, (Goldman) M. I. (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a făcut parte din rândurile lichidatorilor; în 1912 a fost un militant activ al Blocului antipartinic din august, creat de Troțki. În perioada primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a făcut parte din Comitetul Executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și a fost membru al Prezidiului Comitetului Executiv Central în prima legislatură; s-a situat pe poziții menșevice și a fost partizan al unui guvern de coaliție. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Mai târziu a lucrat în sectorul economic. — 321.

Lipkin, F. A. — vezi Cerevanin, N.

Lloyd-George, David (1863—1945) — om de stat și diplomat englez, liderul partidului liberal. Din 1890 a fost membru al parlamentului. În 1905—1908 — ministru al comerțului, iar în 1908—1915 — ministru de finanțe. A jucat un rol important în stabilirea liniei politice a guvernului Angliei, orientată spre pregătirea primului război mondial. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului; prin lingușeli, minciuni și făgăduieli făcute muncitorilor a încercat să împiedice sau cel puțin să întârzie crearea unui partid revoluționar al clasei muncitoare. V. I. Lenin scria că „Lloyd-George slujește burghezia în mod admirabil și o slujește tocmai printre muncitori, promovează influența ei tocmai în rândurile proletariatului, acolo unde este cel mai necesar și cel mai greu să-ți subordonezi moralicește masele” (Opere, vol. 23, E.S.P.L.P. 1957, pag. 111—112). În anii 1916—1922, în calitate de prim-ministru, s-a străduit să

consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția Socialistă din Octombrie din Rusia a fost unul dintre inspirații și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. În 1922, după o serie de eșecuri politice, și-a dat demisia, continuând însă să exercite, pînă la sfîrșitul vieții sale, o anumită influență asupra vieții politice din Anglia. — 44, 417, 418.

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — revoluționar de profesie, ulterior eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. A făcut parte din redacțiile ziarelor bolșevice „Vpered”, „Proletarii” și „Novaia Jizn”. În anii reacțiunii s-a îndepărtat de marxism, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered” și a propagat ideea îmbinării marxismului cu religia. În timpul primului război mondial, Lunacearski s-a situat pe poziții internaționaliste. La începutul anului 1917 a aderat la grupul „interraioniștilor”, împreună cu care a fost primit în partid la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. (b). După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost pînă în 1929 comisar al poporului pentru învățămîntul public, iar apoi președinte al Comitetului științific de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. În 1930 a fost ales membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Spania. A scris o serie de lucrări în domeniul artei și literaturii. — 306.

Lurie, M. A. — vezi Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii stîngi a Internaționalei a II-a. În mișcarea revoluționară a început să activeze în a doua jumătate a deceniului al 9-lea al secolului trecut. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia; a luptat împotriva naționalismului din rîndurile mișcării muncitorești poloneze. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul și millebrandismul. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia), iar în 1907 a participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., unde i-a sprijinit pe bolșevici. Dar în anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Rosa Luxemburg a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, iar în 1912 a condamnat în social-democrația poloneză așa-numita opoziție „rozlamovistă”, care se situa pe poziții foarte apropiate de cele ale bolșevicilor.

De la începutul primului război mondial s-a situat pe o poziție internaționalistă. A fost unul dintre inițiatorii creării grupului „Internațională”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus”. După revoluția din 1918 din Germania a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În

ianuarie 1919 a fost arestată și ucisă din ordinul guvernului Scheidemann. Lenin, care o aprecia foarte mult pe R. Luxemburg, a criticat în repetate rânduri greșelile ei, ajutând-o astfel să adopte o poziție justă. — 244, 320.

Lvov, N. N. (1867—1944) — moșier; V. I. Lenin l-a calificat ca „model de trădător cadet“. A fost unul dintre fondatorii „Uniunii eliberării“. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet, iar mai târziu — unul dintre fondatorii partidului „înnoirii pașnice“. Membru în Dumele I, a III-a și a IV-a de stat. În Dumele a III-a și a IV-a a fost unul dintre liderii progresiștilor. În 1917 a făcut parte din conducerea Uniunii moșierilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie — ziarist albogardist, iar mai târziu emigrant alb. — 359, 361.

M

M. — *vezi* Maevski, E.

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre întemeietorii și liderii Partidului muncitoresc independent și ai partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a propagat teoria reacționară a colaborării între clase și a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste, iar apoi a pășit pe calea sprijinirii fătășe a burgheziei imperialiste. În anii 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi care se ridicaseră împotriva intervenției antisovietice; a dus o politică de scindare a clasei muncitoare. În 1924 și în 1929—1931 a deținut postul de prim-ministru. Guvernul laburist MacDonald a reprimat mișcarea de eliberare națională din coloniile engleze și a promovat o politică antimuncitorească. În anii 1931—1935 MacDonald s-a aflat în fruntea așa-numitului „guvern național“, a cărui politică o stabileau conservatorii. — 189.

MacLachlan — militant al Partidului muncitoresc independent din Anglia. — 138.

Maevski, E. (Gutovski, V.A., M.) (1875—1918) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator, a colaborat la revista „Nașa Zarea“, la ziarul „Luci“ și la alte publicații ale menșevicilor-lichidatori. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții defensiste. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. — 376.

Makarov, A. A. (1857—1919) — om de stat reacționar din Rusia țaristă. În 1906 a fost numit subsecretar de stat la interne. Din 1907 a fost senator și președinte al comisiei pentru reorganizarea poliției. În 1911—1912 a fost ministru de interne și șef al jandarmeriei. În aprilie 1912 a ținut în Duma de stat un discurs în legătură cu evenimentele de la Lena, în care, încercând să justifice pe cei vinovați de

masacrarea muncitorilor, a declarat : „Așa a fost și așa va fi și de acum înainte“. În 1916 — ministru de justiție. — 145, 189, 239, 355.

Maklakov, V. A. (n. 1870) — cadet de dreapta, moșier, de profesie avocat, a pledat în numeroase procese politice. Deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea orașului Moscova. Membru în C.C. al partidului cadet. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ambasadorul Guvernului provizoriu la Paris, apoi emigrant alb. — 100, 101, 233, 262, 263, 266, 354, 355, 357, 359, 361, 410, 419.

Maleški, A. M. (1879—1937) — social-democrat, revoluționar de profesie. A început să activeze în mișcarea revoluționară la sfârșitul ultimului deceniu al secolului trecut. În 1904 a activat la Lodz, apoi la Varșovia. În 1906 a fost ales membru al Conducerii centrale a social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania (S.D.R.P. și L.). În 1907 a participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. și ale Congresului de la Stuttgart al Internaționalei a II-a. În 1909, nefiind de acord cu conducerea S.D.R.P. și L. într-o serie de probleme interne de partid, a ieșit din Conducerea centrală. După scindarea social-democrației poloneze în 1912, a fost unul dintre conducătorii așa-numitei opoziții „rozlamoviste“, care se situa pe poziții foarte apropiate de cele ale bolșevicilor, și redactor responsabil al organului ei de presă — „Raboczeia Gazeta“. A participat la Congresul de la Basel al Internaționalei a II-a (1912) și la Consfătuirea de la Bruxelles a P.M.S.D.R. (1914). În anii 1921—1922 a condus Biroul de informații al Comisariatului poporului pentru afacerile externe; în 1922—1925 a fost secretar de redacție al revistei „Internaționala Comunistă“; în anii 1926—1935 a fost profesor la o serie de instituții de învățământ superior, iar apoi consilier științific la secția de filozofie a Bibliotecii de stat „V. I. Lenin“. — 51—52, 317, 320.

Malinovski, A. A. — vezi Bogdanov, A.

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent secret al ohranei din Moscova. În 1906 a aderat în scopuri meschine la mișcarea muncitorească; a fost membru al unui comitet muncitoresc și secretar al conducerii sindicatului metalurgiștilor. Începând din 1907 a furnizat de bunăvoie informații poliției, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei țariste. În 1912, la Conferința de la Praga a P.M.S.D.R., a fost ales membru al C.C.; în același an, folosindu-se de serviciile ohranei, care a înlăturat pe cei care-i stăteau în cale, a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei muncitorești a guberniei Moscova. În 1914, la indicația ministerului de interne, și-a depus mandatul de deputat în Duma de stat și s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în Rusia Sovietică, a fost deferit justiției și împușcat în baza unei sentințe a Tribunalului Suprem al C.E.C. din Rusia. — 264.

Mansîrev, S. P. (n. 1866) — prinț, mare moșier, deputat în Duma a IV-a de stat din partea orașului Riga, cadet. Din 1890 pînă în 1896 a funcționat în gubernia Liflanda ca inspector fiscal în aparatul ministerului de interne. A fost președinte al mai multor asociații liberale din Riga. În anii 1912—1913 a colaborat la ziarul „Russkaia Molva“, organ al partidului progresist. — 176, 419.

Markov, N. E. (Markov II) (n. 1866) — mare moșier, om politic reacționar din Rusia țaristă, unul dintre căpeteniile organizațiilor ultrareacționare-pogromiste „Uniunea poporului rus“ și „Oastea arhanghelului Mihail“. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. În Dumă a fost unul dintre liderii aripii de dreapta. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 21, 22, 355, 406, 425.

Martînov, A. (*Piker, A. S.*) (1865—1935) — unul dintre liderii „economistilor“, menșevic de seamă; mai tîrziu membru al partidului comunist. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator, a făcut parte din redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata“, organ de presă al lichidatorilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, iar după revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a devenit menșevic-internaționalist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a îndepărtat de menșevism. În 1923, la Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia a fost primit în partid; a lucrat la Institutul K. Marx și F. Engels; începînd din 1924 a făcut parte din redacția revistei „Internaționala Comunistă“. — 340.

Martov, L. (*Țederbaum, I. O.*) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste, a fost redactor responsabil al ziarului „Golos Soțial-Demokrata“, a luat parte la Conferința antipartinică din august (1912). În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Soșialisticeskii Vestnik“. — 9, 72, 256, 302, 303, 321, 340, 365, 366, 372, 375, 377.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului științific, gînditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“, în Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 29—77). — 112, 113, 129, 137, 144, 167, 327.

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de lucrări în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici, a elaborat programul lor de municipalizare a pămîntului. În anii reacțiunii și ai noului avînt s-a situat pe poziții

lichidatoriste, iar în perioada primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică și a desfășurat o activitate pedagogică și științifică. În 1929 a fost ales membru activ al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 19.

Meiendorf, A. F. (n. 1869) — octombrist, proprietar funciar, licențiat în drept. În perioada 1892—1907 a lucrat succesiv la Senat, la cancelaria Consiliului de stat și în aparatul ministerului de interne. În anii 1902—1905 a fost docent la Universitatea din Petersburg. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Liflanda. În timpul primelor două sesiuni ale Dumei a III-a a fost vicepreședinte al Dumei. În 1919 a emigrat din țară. — 354.

Menșikov, M. O. (1859—1919) — publicist reacționar, colaborator al ziarului ultrareacționar „Novoe Vreeme”. V. I. Lenin l-a numit pe Menșikov „credincios câine de pază al sutelor negre țariste” (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 148). După Revoluția Socialistă din Octombrie, Menșikov a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice; în 1919 a fost executat pentru activitatea sa contrarevoluționară. — 98.

Merșcii, P. F. (n. 1877) — deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kiev, membru al Biroului grupului țărănesc; naționalist. Înainte de a fi ales în Dumă a fost instructor județean de zemstvă pentru problemele cooperăției și secretar de plasă. Din 1911 a fost membru al adunării zemstvei județene Kiev. — 235.

Mibail — episcop al bisericii de rit vechi, autorul articolului „Penultima și ultima etapă”, publicat în ziarul „Reci” nr. 230 din 23 august (5 septembrie) 1912. — 89.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog de seamă al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. Începând din 1902 a colaborat activ la revista liberală „Osvobojdenie”, care apărea în străinătate. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci”, organul central al cadetilor. A fost deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat. În 1917 a fost ministru de externe în primul Guvern provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigrației albe. — 54, 61, 62, 69, 83, 93, 102, 147, 160, 313, 355, 358, 360, 361, 362, 369, 383, 415, 418, 419.

Morganii — familie de bancheri miliardari, care reprezintă unul dintre cele mai puternice grupuri ale oligarhiei financiare din S.U.A. Banca Morgan a fost înființată de Junius Spencer Morgan (1813—1890). În sfera de influență a grupului Morgan se află o serie de mari bănci, societăți de asigurare și de căi ferate, întreprinderi metalurgice, uzine de avioane, întreprinderi ale industriei electrotehnice etc. Familia

Morgan joacă un rol important în stabilirea politicii interne și externe a S.U.A. — 210, 233—234.

Murray, Robert (n. 1870) — membru al Partidului muncitoresc independent din Anglia, oportunist, de profesie ziarist. A scris articole în probleme sociale, literare și în alte probleme. Membru al Sindicatului național al ziaristilor. În anii 1922—1924 a fost membru al parlamentului. — 137.

N

Napoleon al III-lea (Bonaparte, Ludovic) (1808—1873) — împărat al Franței din 1852 pînă în 1870; nepot al lui Napoleon I. După înfrîngerea revoluției din 1848 a fost ales președinte al Republicii Franceze; în noaptea de 1 spre 2 decembrie 1851 a săvîrșit o lovitură de stat. Napoleon al III-lea este caracterizat de K. Marx în lucrarea „Oprește-te brumar al lui Ludovic Bonaparte“ (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 8, Editura politică, 1960, pag. 115—217). — 220, 352.

Narișkin, A. A. (1839—1916) — mare moșier din gubernia Orel, reacționar. În 1892 a fost numit guvernator al guberniei Podolskaia; în 1894 a fost subsecretar de stat la ministerul domeniilor statului. Din 1898 a fost senator, iar din 1906 membru în Consiliul de stat. A fost vicepreședinte al Consiliului nobilimii unite. — 62.

Nekrasov, N. A. (1821—1878) — mare poet rus, democrat-revoluționar. V. I. Lenin acorda o înaltă prețuire creației lui Nekrasov, citîndu-l adeseori. — 92, 93.

Neznamov — vezi Protopopov, V. V.

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei; a domnit de la 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost împușcat la Ekaterinburg (Sverdlovsk) în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ural. — 11, 150.

Nikolaev, N. N. (n. 1872) — moșier, cadet, deputat în Duma a IV-a de stat din partea regiunilor Kuban și Terek, precum și din partea guberniei Cernomorie. A fost ajutor de grefier la Tribunalul districtual Ekaterinodar și consilier al Dumei orășenești. Din 1906 a fost președinte al Comitetului regional Kuban al partidului cadet. — 176.

Nikolai — on — vezi Danielson, N. F.

Nikolin, N. (Andreev, N. N.) (n. 1876) — social-democrat; în ultimul deceniu al secolului trecut a făcut parte din diferite cercuri marxiste. În anii 1901—1905, cînd se afla în străinătate, a aderat

la bolșevici. După ce s-a întors în Rusia, a participat la activitatea organizațiilor social-democrate și a cluburilor muncitorești din Petersburg. În 1910 a aderat la menșevici, a colaborat la ziarul „Luci” și la alte publicații ale lichidatorilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor într-o serie de instituții de învățămînt superior din Leningrad. — 109—116.

O

Obolenski, V. A. — prinț, mare moșier, fruntaș al partidului cadet. A colaborat la revista ultrareacționară-cadetă „Russkaia Misl” și la ziarul „Russkaia Molva”, organ al partidului progresist. În 1917 a fost membru al C.C. al partidului cadet. — 386, 419, 425.

Orlovski, P. — *vezi* Vorovski, V. V.

Oskarov — *vezi* Isuv, I. A.

P

P. — *vezi* Poletaev, N. G.

Pams, Jules (1852—1930) — om politic francez, radical, de profesie avocat. Din 1893 a fost membru al Camerei deputaților, iar apoi senator. În anii 1911—1913 a fost ministru al agriculturii. În 1913 a candidat la postul de președinte al Franței, dar a fost înfrînt în alegeri. În anii 1918—1919 a fost ministru de interne. — 322.

Panteleev, L. F. (1840—1919) — scriitor, publicist și militant pe tărîm social; a participat la mișcarea revoluționară din deceniul al 7-lea al secolului trecut. Cu începere din 1877 a desfășurat o activitate editorială și a colaborat la o serie de publicații periodice. Ulterior a intrat în partidul cadet. Începînd din 1910 a fost președinte al comitetului Fondului literar. — 171.

Peșehonov, A. V. (A.V.P.) (1867—1933) — om politic și publicist burghez. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic liberal, colaborator la revista „Russkoe Bogatstvo”, iar cu începere din 1904 membru al redacției acesteia; a colaborat la revista liberalo-monarhistă „Osvobođenje” și la „Revoluționnaia Rossiia”, ziar al eserilor. Începînd din 1906 a fost unul dintre conducătorii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști”. După revoluția din februarie 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; din 1922 — emigrant alb. — 186, 197, 333, 334, 335—336, 399, 400—401.

Petru I, cel Mare (1672—1725) — țar al Rusiei din 1682 pînă în 1725, primul împărat al întregii Rusii. — 406.

Pflüger, Paul Bernhard (n. 1865) — social-democrat elvețian oportunista. În anii 1898—1923 a fost membru al Consiliului municipal din Zürich, deținând totodată funcțiile de consilier cantonal (1899—1920) și de membru al Consiliului național (1911—1917). În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. — 85.

Piker, A. S. — *vezi* Martînov, A.

Pirogov, N. I. (1810—1881) — mare chirurg și anatomist rus, întemeietorul chirurgiei militare și al anatomiei chirurgicale, membru corespondent al Academiei de Științe din Petersburg. În timpul războiului Crimeii a participat la apărarea Sevastopolului. Întors din război, a fost numit în 1856 inspector al circumscripției școlare Odesa, iar apoi al circumscripției școlare Kiev. A criticat cu asprime sistemul de educație în vigoare, a militat pentru introducerea învățămîntului general, s-a ridicat împotriva îngrădirii dreptului la învățătură după criterii de clasă sau naționale. În același timp, însă, într-o serie de probleme el avea concepții reacționare; astfel, admitea să se aplice elevilor pedepse corporale. În 1861, pentru că a încercat să introducă reforme în organizarea învățămîntului, a fost destituit. În 1862 a plecat în străinătate, unde a stat pînă în 1866. Întors în Rusia, s-a stabilit la țară, unde a rămas pînă la sfîrșitul vieții. A scris numeroase lucrări științifice, care i-au adus un renume mondial. — 421.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1883 a creat la Geneva prima organizație marxistă rusă — grupul „Eliberarea muncii”. Plehanov a luptat împotriva narodnicismului și a combătut revizionismul din mișcarea muncitorească internațională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”.

În perioada 1883—1903, Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol de seamă în apărarea și propagarea concepției materialiste despre lume. Dintre acestea pot fi citate: „Socialismul și lupta politică”, „Divergențele noastre”, „Contribuții la dezvoltarea concepției moniste asupra istoriei”, „Contribuții la istoria materialismului”, „Rolul personalității în istorie” și altele. Dar încă pe atunci au început să se manifeste la Plehanov greșeli serioase, care au constituit germenele concepțiilor sale menșevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menșevicilor. În perioada primei revoluții ruse, el s-a situat pe poziții menșevice în toate problemele fundamentale. A condamnat insurecția armată din decembrie 1905. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii machiste a marxismului și împotriva lichidatorismului și s-a situat în fruntea grupului „menșevicilor-partiiți”. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Întors în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo”, grup de extremă dreaptă din rîndurile menșevicilor-defensiști, și a luat

atitudine împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției socialiste, considerînd că în Rusia nu sînt coapte condițiile pentru trecerea la socialism. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

Dînd o înaltă prețuire lucrărilor filozofice ale lui Plehanov și rolului său în răspîndirea marxismului în Rusia, V. I. Lenin îl critica în același timp cu asprime pentru abaterile lui de la marxism și pentru greșelile grave din activitatea lui politică. — 10, 67, 191—192, 193, 195, 199, 249, 260, 306, 374.

Poincaré, Raymond (1860—1934) — om politic burghez francez, de profesie avocat. În 1887 a fost ales pentru prima oară în Camera deputaților. Începînd din 1893 a fost în repetate rînduri membru al guvernului francez; exponent al celor mai agresive cercuri ale burgheziei franceze. În 1912 a fost prim-ministru, iar din 1913 pînă în 1920 — președinte al Franței. În aceste posturi s-a manifestat ca partizan activ al pregătirii războiului, fapt pentru care a fost poreclit „Poincaré-război”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a sprijinit acțiunile tuturor forțelor antisovietice împotriva Rusiei Sovietice și a fost unul dintre organizatorii intervenției militare străine. În anii 1922—1924 și 1926—1929 a fost prim-ministru al Franței. Politica sa se caracteriza prin orientarea ei net antisovietică, prin măsurile îndreptate împotriva drepturilor vitale și a libertăților democratice ale oamenilor muncii din Franța și prin persecutarea comuniștilor francezi. — 322—323.

Pokrovski, I. P. (n. 1872) — social-democrat. Deputat în Duma a III-a de stat din partea regiunilor Kuban și Terek și din partea guberniei Cernomorie, a aderat la partea bolșevică a fracțiunii social-democrate. În 1910 a intrat în redacția ziarului bolșevic legal „Zvezda” în calitate de reprezentant al fracțiunii social-democrate din Duma a III-a. — 176, 214, 256, 369, 370.

Poleanski, N. S. — autorul articolului „Hutor sau obște? (Scrisori de la țară)”, publicat în ziarul „Pravda” nr. 118 din 15 septembrie 1912. — 107—108.

Poletaev, N. G. (P.) (1872—1930) — social-democrat, bolșevic, de profesie muncitor strungar. În ultimul deceniu al secolului trecut a făcut parte dintr-o serie de cercuri muncitorești. A fost în repetate rînduri arestat și întemnițat. În 1905 a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Petersburg. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Petersburg; a făcut parte din fracțiunea social-democrată din Dumă. A participat îndeaproape la editarea ziarelor bolșevice „Zvezda” și „Pravda”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic. — 256, 376.

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menșevismului; în anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar — ideolog al lichidatorismului. A avut un rol conducător în revistele „Vozrojenie”

„Nașa Zarea“ și în alte organe de presă ale menșevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat din țară; în străinătate a colaborat la săptămînalul „Dni“, editat de Kerenski, și s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — 340.

Pottier, Eugène (1816—1887) — poet francez, militant activ al mișcării muncitorești și al Internaționalei I, autorul imnului proletar „Internaționala“. — 297—298, 301.

Predkaln (Priedkaln), A. I. (1873—1923) — social-democrat leton, de profesie medic. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat, unde a făcut parte din fracțiunea social-democrată; a aderat la bolșevici. A colaborat la ziarele bolșevice „Zvezda“ și „Pravda“. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a dedicat activității științifice de specialitate; a fost director al spitalului orășenesc de copii din Riga. — 176, 256, 369, 370.

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist și publicist burghez. La sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut s-a manifestat ca reprezentant de seamă al „economismului“ și a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În anii care au urmat a fost membru activ al organizației liberalo-monarhiste „Uniunea eliberării“. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet. Redactor-editor al revistei semicadete, semimenșevice „Bez Zaglavii“. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — 69.

Protopopov, D. D. (n. 1865) — publicist, membru în C.C. al partidului cadet. Deputat în Duma I de stat din partea guberniei Samara. Editor al revistei bisăptămînale „Zemskoe Delo“; a colaborat la „Russkie Vedomosti“ și la alte publicații. Față de Revoluția din Octombrie și față de Puterea sovietică a avut o atitudine ostilă. În 1920 a fost judecat și condamnat în procesul așa-numitului „Centru tactic“. — 266.

Protopopov, V. V. (Neznamov) (1866—1916) — dramaturg și ziarist de orientare burghezo-liberală. A colaborat la publicațiile periodice „Novosti“, „Petrogradskaia Gazeta“, „Birjevîie Vedomosti“ și „Novoe Vremea“. Din 1903 a fost director al Asociației pentru literatură. În 1915 a înființat publicația „Finansovaia Gazeta“. Este autorul mai multor piese de teatru. — 239.

Purișkevici, V. M. (1870—1920) — mare moșier, ultrareacționar și pogromist inveterat, monarhist fervent. A fost unul dintre inițiatorii creării organizației pogromiste „Uniunea poporului rus“; în 1907 a ieșit din această uniune și a creat o nouă organizație contrarevoluționară monarhistă — „Oastea arhanghelului Mihail“; deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia; a devenit faimos prin discursurile sale antisemite și pogro-

miste rostite în Dumă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — 21, 22—23, 54, 73, 98, 116, 128, 129—130, 144, 177, 178, 189, 266—267, 303 334, 345, 348, 352, 355, 369, 379, 404, 425.

R

R—kov, N. — *vezi* Rojkov, N. A.

Reabușinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher și industriaș din Moscova, unul dintre căpeteniile contrarevoluției. A participat activ la întemeierea partidului burhez al progresiștilor; a editat ziarul „Utro Rossii“, care exprima interesele marii burhezii. În august 1917 a amenințat că va înăbuși revoluția „cu mîna osoasă a foamei“, a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a emigrat în Franța, unde a desfășurat o activitate contrarevoluționară îndreptată împotriva Statului sovietic. — 100, 144.

Rockefellerii — familie de mari magnați financiari din S.U.A. Intemeietorul acestei dinastii — John Davison Rockefeller (1839—1937) — a creat trustul „Standard Oil“, care a monopolizat industria petrolului din S.U.A. În prezent, familia Rockefeller reprezintă unul dintre principalele grupuri financiare monopoliste din S.U.A. și joacă un rol important în stabilirea politicii interne și externe a acestei țări. — 210, 233—234.

Rodzeanko, M. V. (1859—1924) — mare moșier, unul dintre liderii partidului octombrist; monarhist. Din martie 1911 a fost președinte al Dumei a III-a de stat, iar apoi al Dumei a IV-a de stat. A sprijinit guvernul țarist în lupta împotriva mișcării revoluționare. În perioada revoluției burhezo-democratice din februarie 1917 a organizat centrul contrarevoluționar cunoscut sub denumirea de „Comitet provizoriu al Dumei de stat“, iar apoi „Consfătuirea privată“ a membrilor Dumei de stat. A fost unul dintre căpeteniile rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin și a încercat să unească toate forțele contrarevoluționare în lupta împotriva Puterii sovietice, apoi a emigrat. — 225, 313, 314, 354, 358, 360—361, 362, 411.

Rojkov, N. A. (R—kov, N.) (1868—1927) — istoric și publicist. La începutul anului 1905 a intrat în P.M.S.D.R. și un timp a aderat la bolșevici. După înfrîngerea revoluției din 1905—1907 a devenit unul dintre conducătorii ideologici ai lichidatorismului; a colaborat la revista „Nașa Zarea“ și a fost redactor al ziarului „Novaia Sibir“, publicație de orientare menșevică lichidatoristă. După revoluția burhezo-democratică din februarie 1917, Rojkov a făcut parte din C.C. al menșevicilor și timp de cîteva luni a fost ministru-adjunct al poștelor și telecomunicațiilor în Guvernul provizoriu burhez. Față

de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 s-a despărțit de menșevici. În anii următori s-a dedicat activității științifice-pedagogice și activității administrative în diferite instituții. A scris o serie de lucrări de istorie a Rusiei. — 199.

Romanovii — dinastia țarilor și împăraților ruși care au domnit din 1613 pînă în 1917. — 149, 274.

Roosevelt, Theodor (1858—1919) — om de stat american, membru al partidului republican. În 1897—1898 a fost subsecretar de stat la departamentul marinei. În 1899—1900 a fost guvernatorul statului New York. Din 1901 pînă în 1909 — președinte al S.U.A. Roosevelt a fost unul dintre cei mai influenți reprezentanți ai monopolurilor din S.U.A. și ideologi ai imperialismului american. Guvernul Theodor Roosevelt a desfășurat o intensă cursă a înarmărilor și a promovat o politică externă agresivă față de țările din America Latină (acapararea zonei Canalului Panama în 1903, ocuparea Cubei în 1906—1909). În 1912 Roosevelt a fost unul dintre creatorii Partidului național progresist din S.U.A., care l-a desemnat candidat la postul de președinte al S.U.A. În alegerile prezidențiale din 1912 a prezentat un program de reforme burgheze și a fost înfrînt. În timpul primului război mondial a militat pentru intrarea imediată a S.U.A. în război. — 119, 208, 209, 210, 231, 232.

Roșjin, V. — *vezi* Savinkov, B. V.

Rozanov, V. V. (1856—1919) — filozof, publicist și critic reacționar, a colaborat la ziarul „Moskovskie Vedomosti” și „Novoe Vremea” și la revista „Russkii Vestnik”. A propovăduit idealismul și misticismul și a apărat regimul absolutist. — 92, 98.

S

S. V. — *vezi* Volski, S.

Sabler (Deseatovski), V. K. (n. 1847) — moșier, ultrareacționar, demnitar țarist, de profesie jurist. În anii 1872—1873 a predat la Universitatea din Moscova, apoi a fost director al cancelariei sinodului și ajutor de procuror general la aceeași instituție; a fost senator și membru al Consiliului de stat. Din 1911 pînă în 1915 a fost procuror general al sinodului. — 145.

Saltikov-Șcedrin, M. E. (Șcedrin, N.) (1826—1889) — mare scriitor satiric rus, democrat-revoluționar. În scrierile sale a supus unei critici nimicitoare regimul absolutist-iobăgist din Rusia; a creat o întreagă galerie de figuri de moșieri cu apucături despotice, de reprezentanți ai birocrăției țariste și de liberali fricoși; a zugrăvit, pentru prima oară în literatura rusă, tipuri de exploatare burghezi. Despre

Iuduška Golovliov, personajul principal al romanului „Domnii Golovliov“, Lenin spunea că este un personaj nemuritor, iar în lucrările sale a folosit adesea figura lui Iuduška, ca și alte figuri din romanele lui Saltîkov-Șcedrin, pentru a demasca grupurile sociale și partidele politice vrăjmașe poporului. K. Marx prețuia deosebit de mult operele lui Saltîkov-Șcedrin. — 93.

Savin Ant. — vezi Șimanovski, A. B.

Savinkov, B. V. (Roșin, V.) (1879—1925) — fruntaș de seamă al partidului socialist-revoluționar, unul dintre conducătorii „organizației de luptă“ a acestui partid. După revoluția din februarie 1917 a fost subsecretar de stat la ministerul de război, apoi guvernator general militar al Petrogradului ; din inițiativa lui a fost introdusă pe front pedeapsa cu moartea. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluționare și a intervenției militare împotriva Republicii sovietice. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. și a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat pe Savinkov la moarte prin împușcare, dar printr-o hotărâre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală a fost comutată în închisoare pe timp de 10 ani. În 1925 s-a sinucis în închisoare.

Sub pseudonimul V. Roșin, Savinkov a scris câteva romane pătrunse de misticism — „Calul bălan“, „Ceea ce nu s-a întâmplat“ și altele, precum și lucrarea autobiografică „Amintirile unui terorist“. — 355.

Sazonov, S. D. (1861—1927) — diplomat de seamă al Rusiei țariste, exponent al intereselor marilor moșieri și ale marii burghezii, adept al întăririi Antantei. Începînd din 1904 a deținut o serie de posturi diplomatice în Europa ; în 1909 a fost numit subsecretar de stat la externe. În 1910—1916 a fost ministru de externe, iar în 1916 a fost numit ambasador la Londra. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a sprijinit politica contrarevoluționară a Guvernului provizoriu. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost reprezentantul lui Kolceak, iar apoi reprezentantul lui Denikin la Paris, unde a și rămas în emigrație. — 151, 160—163.

Severeanin, A. (*Bikov, A. N.*) (1860—1919) — cadet, de profesie inginer-tehnolog. Din 1889 pînă în 1906 a fost inspector de fabrici. A colaborat la publicațiile burghezo-liberale „Russkie Vedomosti“, „Russkoe Slovo“, „Vestnik Evropî“ ș.a. Este autorul cărților : „Zece ani de practică“, „Pe ogoarele cu cernoziom“, „Legislația pentru reglementarea muncii în fabrici și evoluția ei în Rusia“. — 104.

Sileakov, T. T. (1887—1912) — unul dintre conducătorii insurecției armate ce se pregătea pe navele flotei din Marea Neagră în 1912. A slujit în flotă începînd din 1908. A fost împușcat în baza unei sentințe a tribunalului militar din Sevastopol. — 1.

Smillie, Robert (1857—1940) — militant al mișcării muncitorești engleze. De mic copil a lucrat într-o fabrică, iar de la vârsta de 17 ani în mine. În anii 1894—1918 și 1921—1940 a fost președinte al Sindicatului minerilor din Scoția. În 1912—1921 a fost președinte al Federației minerilor din Marea Britanie. Sub conducerea lui s-a desfășurat în 1912 o mare grevă a muncitorilor din minele de cărbuni. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste. În anii 1923—1929 a fost membru al parlamentului. În 1928 a fost ales membru al Consiliului general al trade-unionurilor, făcând parte din aripa lui de stînga. — 44.

Snowden, Philip (1864—1937) — om politic englez, reprezentant al aripii de dreapta a Partidului muncitoresc independent, din care a făcut parte timp de 34 de ani (pînă în 1927), unul dintre liderii partidului laburist. În anii 1903—1906 și 1917—1920 a fost președinte al Partidului muncitoresc independent. Din 1906 — membru al parlamentului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste și s-a pronunțat pentru o coaliție cu burghezia. În cabinetul MacDonald din 1924, precum și în cel din 1929—1931 a fost cancelar al trezoreriei. Adversar înverșunat al comunismului. A scris o serie de lucrări consacrate mișcării muncitorești din Anglia. — 140.

Sokolov, A. V. — *vezi* Volski, S.

Stalin, I. V. (Djugașvili, I. V., Stalin, K., Koba) (1879—1953) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai mișcării muncitorești revoluționare ruse și internaționale, ai partidului comunist și ai Statului sovietic, eminent teoretician al marxism-leninismului. În P.M.S.D.R. a intrat în 1898 ; după Congresul al II-lea al partidului a devenit bolșevic. A desfășurat activitate de partid la Tiflis, Batum, Baku și Petersburg. În ianuarie 1912 a fost cooptat în Comitetul Central ales la Conferința a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. ; a participat la redactarea ziarului bolșevic „Pravda”. În perioada de pregătire și înfăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a făcut parte din Centrul militar-revoluționar, creat de Comitetul Central al partidului în vederea pregătirii insurecției. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a fost ales în Consiliul Comisarilor Poporului, încredințându-i-se conducerea Comisariatului poporului pentru problemele naționalităților. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil a fost membru al Consiliului militar-revoluționar al Republicii și a îndeplinit sarcini de răspundere, încredințate de Comitetul Central și de guvernul sovietic, pe o serie de fronturi de luptă. În 1922 a fost ales secretar general al C.C. al P.C.(b) din Rusia.

Stalin a jucat un rol important în înfăptuirea planului leninist de industrializare a U.R.S.S. și de colectivizare a agriculturii, în lupta pentru construirea socialismului, pentru independența Țării sovietice,

pentru consolidarea păcii ; lui îi revine un mare merit în lupta ideologică împotriva dușmanilor leninismului — împotriva troțkiștilor, oportuniștilor de dreapta, naționaliștilor burghezi și revizioniştilor de tot felul. În 1941 Stalin a devenit președinte al Consiliului Comisariilor Poporului, iar apoi al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei a fost președinte al Comitetului de stat al apărării, comisar al poporului pentru apărare și comandant suprem al Forțelor armate ale U.R.S.S.

În activitatea lui Stalin a existat, pe lângă latura pozitivă, și o latură negativă. Aflându-se în cele mai importante funcții de partid și de stat, Stalin, mai ales în ultima perioadă a vieții sale, a comis greșeli serioase în conducerea diferitelor domenii de activitate a partidului și a Statului sovietic, atât în viața internă a Țării sovietice cât și în politica ei externă. Aceste greșeli, legate de cultul personalității lui, au pricinuit un mare prejudiciu cauzei partidului comunist, societății sovietice. O apreciere partinică a activității lui I. V. Stalin a fost făcută în hotărârile și în alte materiale ale Congresului al XX-lea al P.C.U.S., în hotărârea C.C. al P.C.U.S. „Cu privire la lichidarea cultului personalității și a urmărilor sale” și în alte documente de partid. — 261, 429.

Stișinski, A. S. (n. 1857) — funcționar superior țarist, reacționar, apărător fervent al intereselor moșierimii. Din 1873 pînă în 1882 a lucrat la cancelaria Consiliului de stat, apoi la ministerul de interne. În 1896 a fost numit secretar-adjunct al cancelariei Consiliului de stat, iar în 1899—1904 a deținut funcția de subsecretar de stat la ministerul de interne. În guvernul Gorevski a fost director general la departamentul agriculturii și al cadastrului. A fost unul dintre inspiratorii organizației pogromiste „Uniunea poporului rus”. Din 1904 a fost membru în Consiliul de stat. — 325.

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat din Rusia țaristă, mare moșier. În anii 1906—1911 a fost președinte al consiliului de miniștri și ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacțiune politică în care pedecapsa cu moartea a fost larg folosită în scopul înăbușirii mișcării revoluționare (reacțiunea stolîpinistă din perioada 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară cu scopul de a crea gospodării chiaburești solide care să constituie un sprijin al absolutismului țarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida absolutismul cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei și al moșierilor, a suferit un eșec total. În 1911 a fost asasinat la Kiev de socialistul-revoluționar Bogrov. — 18—24, 73, 95, 355.

Struve, P. B. (1870—1944) — economist și publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut

a fost unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai „marxismului legal”, a procedat la o „completare” și la o „critică” a teoriei economice și filozofice a lui K. Marx, a căutat să adapteze marxismul și mișcarea muncitorească la interesele burghezicii. Struve a fost unul dintre teoreticienii și creatorii organizației liberalo-monarhiste „Uniunea eliberării” (1903—1905) și redactor al organului ei ilegal — revista „Osvobojdienie” (1902—1905). O dată cu înființarea în 1905 a partidului cadet, el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un dușman înrăit al Puterii sovietice, a fost membru al guvernului contrarevoluționar al lui Vranghel și, în cele din urmă, emigrant alb. — 91, 93, 95, 97, 99—100, 104, 266, 419.

Sudakov, P. I. — social-democrat, director al societății pe acțiuni „Crayton & Co”. În alegerile pentru Duma a IV-a de stat a fost ales delegat în adunarea electivă gubernială din partea muncitorilor din gubernia Petersburg. Avea o poziție oscilantă între bolșevici și lichidatori. — 158—159.

Suhanov, N. (Ghimmer, N. N.) (n. 1882) — economist și publicist de orientare mic-burgheză. Și-a început activitatea politică ca narodnic, iar apoi, după ce a aderat la menșevici, a încercat să îmbine narodnicismul cu marxismul. V. I. Lenin scria că „d-l Suhanov nu este altceva decât un burghez care vrea să pună în umbră antagonismul de clasă dintre muncitori și patroni” (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 463). În anii primului război mondial s-a declarat internaționalist. În 1917 a fost ales membru în Comitetul Executiv al Sovietului din Petrograd; a colaborat la ziarul „Novaia Jizn”, a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez. Până în 1920 a făcut parte din grupul menșevic condus de L. Martov; a lucrat în diferite organe și instituții economice sovietice. În 1931 a fost judecat și condamnat ca conducător al unei organizații menșevice clandestine. Într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a criticat cu asprime concepțiile menșevice ale lui Suhanov (vezi „Metodele de luptă ale intelectualității burgheze împotriva muncitorilor”. Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 458—489; „Despre revoluția noastră. (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)”. Opere, vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 470—475; etc.). — 336, 400.

Sun Iat-sen (1866—1925) — eminent democrat-revoluționar și om de stat din China. De profesie medic. În 1894 a întemeiat organizația revoluționară Sincijunhwei (Uniunea pentru renașterea Chinei), care își propunea să răstoarne prin violență dinastia manciuriană. În 1905 Sun Iat-sen a restructurat organizația Sincijunhwei, trans-

formînd-o într-o organizație de masă — Tunmînhuei (Liga unită) — cu un program revoluționar mai amplu. La baza programului noii organizații stăteau trei principii, formulate de Sun Iat-sen: naționalism (răsturnarea dinastiei manciuriene), democrație (instaurarea republicii) și prosperitate pentru popor (drepturi egale asupra pămîntului). Lenin aprecia mult esența democrat-revoluționară a acestui program, criticînd totodată unele concepții narodniciste greșite ale lui Sun Iat-sen. Tunmînhuei a fost principala organizație politică care a pregătit revoluția din 1911—1913 din China. Dar democrația chineză în frunte cu Sun Iat-sen n-a știut să mobilizeze și să organizeze în cursul revoluției masele largi ale poporului, n-a știut să formuleze și să înfăptuiască un program antiimperialist și antifeudal consecvent. Ales președinte provizoriu al republicii, în februarie 1912 a renunțat la acest post. Pe baza organizației Tunmînhuei a fost înființat în august 1912 partidul gomindan. Președinte al partidului a fost ales Sun Iat-sen.

În anii următori, Sun Iat-sen a continuat lupta împotriva reacțiunii interne și a imperialiștilor străini. El a salutat Revoluția Socialistă din Octombrie, care a avut o mare influență asupra concepției sale despre lume, și s-a pronunțat pentru stabilirea unor relații de prietenie între China și Rusia Sovietică. În vederea creării unui front național de luptă pentru independența și pentru democratizarea țării, Sun Iat-sen a militat pentru colaborare între partidul gomindan și Partidul Comunist din China. — 73, 206.

Syrkov, P. I. (1876—1946) — social-democrat, bolșevic, de profesie muncitor țesător. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kostroma. A colaborat la ziarul bolșevic legal „Zvezda“, care apărea la Petersburg. După Revoluția Socialistă din Octombrie n-a mai participat la viața politică; a lucrat într-o serie de instituții de stat. — 256.

Suvorin, A. S. (1834—1912) — ziarist reacționar și editor. Din 1876 pînă în 1912 a fost proprietar și editor al ziarului burghez venal „Novoe Vremea“, organul cercurilor reacționare ale nobilimii și ale birocrăției. Și-a început activitatea ziaristică în presa provincială, apoi s-a mutat la Moscova, iar după aceea la Petersburg. A colaborat la publicațiile „Otecestvennîe Zapiski“ și „Sovremennik“. Începînd din 1876 a trecut cu arme și bagaje în tabăra reacțiunii. — 49—50, 99.

S

Șagov, N. R. (1882—1918) — participant activ la mișcarea revoluționară, bolșevic, deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kostroma, de profesie muncitor țesător. În Dumă a făcut

parte din grupul de șase deputați bolșevici al fracțiunii social-democrate, iar apoi a făcut parte din fracțiunea bolșevică. A participat la consfăturile de la Cracovia și de la Poronin ale C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. În 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți membri ai fracțiunii bolșevice din Dumă și deportat pe viață în Siberia, de unde s-a întors abia în 1917. — 395.

Șcedrin, N. — vezi Saltîkov-Șcedrin, M. E.

Șcepatev, A. — cadet ultrareacționar, publicist. A colaborat la ziarul „Russkaia Misl”. — 91, 93—96, 97, 99—102, 104, 105.

Șimanovski, A. B. (Savin, Ant.) (n. 1878) — publicist, de profesie agronom. În 1904 a aderat la partidul socialist-revoluționar, a dus muncă de agitație la Riga și la Petersburg. În 1909 a fost ales membru al C.C. al partidului socialist-revoluționar. Ulterior a plecat din acest partid și a aderat la menșevicii-lichidatori; a colaborat la organul lor de presă „Nașa Zarea”. După 1912 s-a retras din viața politică. În anii Puterii sovietice a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru agricultură. — 9.

Șipov, D. N. (1851—1920) — mare moșier, fruntaș al zemstvelor, unul dintre organizatorii partidului octombrist și președinte al Comitetului său Central. În 1906 s-a retras din „Uniunea 17 octombrie” și a intrat în partidul „înnoirii pașnice”, devenind unul dintre liderii lui; în același an a fost ales membru al Consiliului de stat. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a fost unul dintre conducătorii organizației contrarevoluționare albgardiste „Centrul național”. — 266.

Șurkanov, V. E. (n. 1876) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Harkov. Membru al fracțiunii social-democrate. A colaborat la ziarul bolșevic „Zvezda” și la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo”. Ulterior s-a descoperit că din 1913 a fost agent secret ai ohranei. — 256.

T

Taft, William Howard (1857—1930) — om de stat și om politic american, de profesie jurist. În anii 1901—1904 a fost guvernator al Insulelor Filipine. În 1904—1908 a fost ministru de război; a reprimat cu cruzime răscoala din 1906 din Cuba. În 1908 a fost ales președinte al S.U.A. din partea partidului republican. În calitate de președinte, Taft a promovat o politică de protecționism, a reprimat cu cruzime mișcarea muncitorească din interiorul țării, a proclamat și a promovat „diplomația dolarului” instrument de înrobire a altor

țări de către monopolurile americane, folosind pe scară largă metoda presiunilor militare și politice și a intervenției armate directe (intervenția din Nicaragua). În 1912 și-a pus din nou candidatura în alegerile prezidențiale, dar a fost înfrânt. În anii 1921—1930 a fost președinte al Curții supreme a S.U.A. — 119, 208.

Taghiev, Gadji Zemel Abdin (1838—1925) — mare capitalist din Azerbaidjan. În întreprinderile lui Taghiev izbucneau adesea greve din pricina exploatării crâncene a muncitorilor. În 1912 a fost deferit justiției pentru maltratarea unui subaltern al său — inginerul Bebutov. — 101.

Tan (Bogoraz, V.G.) (1865—1936) — publicist, etnograf și lingvist. În 1905 a participat la crearea „Uniunii țărănești”. În 1906 a fost unul dintre organizatorii partidului „socialist-populist” al muncii și a colaborat la ziarul „Rodnaia Zemlea”. În timpul războiului imperialist din 1914—1918 s-a manifestat ca defensist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor de etnografie la Universitatea din Leningrad; ulterior a fost numit director al Muzeului de istorie a religiei al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 331.

Thorne, Willy (1857—1946) — militant al mișcării muncitorești din Anglia. Începînd din 1884 a luat parte la activitatea Federației social-democrate din Anglia; în 1889 a fost ales secretar general al Sindicatului național al muncitorilor din întreprinderile de gaze. Din 1906 pînă în 1945 a fost membru al parlamentului. În timpul primului război mondial a adoptat o poziție defensistă, iar după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a întreprins o călătorie în Rusia, unde a făcut propagandă pentru continuarea războiului imperialist. Ulterior a continuat să rămînă la flancul drept al mișcării muncitorești din Anglia. — 392.

Tolmacev, I. N. (n. 1863) — general în armata țaristă, membru activ al organizației pogromiste „Uniunea poporului rus”. În anii 1907—1911 — guvernator al orașului Odesa; a reprimat cu cruzime organizațiile muncitorești, a persecutat presa progresistă, a încurajat asasinarea revoluționarilor și pogromurile împotriva evreilor. Samavolniciile și ilegalitățile săvîrșite cu îngăduința lui Tolmacev erau atît de scandaloase, încît în 1911 guvernul țarist s-a văzut nevoit să-l destituie. — 364.

Treșcenkov, N. V. (1875—1915) — unul dintre conducătorii masacrului de la Lena din aprilie 1912, căpitan de jandarmi, șeful poliției locale. — 189, 315.

Troșki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — dușman înrăit al leninismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, camuflîndu-se sub masca „nefracționismului”, se situa de fapt pe pozițiile

lichidatorismului. În 1912 a fost organizatorul Blocului antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, a luptat împotriva lui V. I. Lenin în problemele războiului, păcii și revoluției. Întors din emigrație după revoluția burghezodemocratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniștilor” și, împreună cu aceștia, a fost primit în rândurile partidului bolșevic la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. (b). După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi de stat. În 1918 a fost împotriva încheierii păcii de la Brest, iar în 1920—1921 a fost în fruntea opoziției în discuția cu privire la sindicate; începând din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, a propovăduit ideea imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascând troțkismul ca deviere mic-burgheză, l-a zdrobit pe plan ideologic și organizatoric. În 1927 Troțki a fost exclus din partid, iar în 1929 expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică; în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. Aflându-se în străinătate, Troțki a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 7, 11, 184, 186, 189, 198, 199, 200, 321, 395—396, 432.

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus; în ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai „marxismului legal”. În perioada revoluției din 1905—1907 a făcut parte din partidul cadet. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat parte activă la contrarevoluția din Ucraina și a fost ministru de finanțe în Rada centrală, guvernul burghez al Ucrainei. Principalele lucrări scrise de el în ultimul deceniu al secolului trecut sînt: „Crizele industriale în Anglia contemporană, cauzele și influența lor asupra vieții poporului” (1894); „Fabrica rusă în trecut și în prezent” (1898) etc. — 167—168.

Tyszka, Jan (Ioghihs, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și germane. A fost unul dintre întemeietorii Social-democrației din Regatul Poloniei și membru al Conducerii centrale a acestui partid. Începând din 1900 a fost membru al Conducerii centrale a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. A luptat împotriva revizionismului din mișcarea muncitorească internațională, a combătut naționalismul, a susținut ideea necesității unei lupte comune a proletariatului polonez și a celui rus. A luat parte activă la revoluția din 1905—1907. A participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales în Comitetul Central. În anii reacțiunii, Tyszka, deși condamna pe lichidatori, a adoptat totuși în unele cazuri o poziție împăciuitoare față de ei. În 1912 a luat atitudine împotriva hotărîrilor

Conferinței de la Praga. Activitatea lui din această perioadă a fost aspru criticată de V. I. Lenin. În timpul primului război mondial, Tyszka, aflându-se în Germania, a participat la activitatea social-democrației germane, situându-se pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus”. În 1916—1918 a stat la închisoare. Eliberat de revoluția din noiembrie 1918, a luat parte la înființarea Partidului Comunist din Germania și a fost ales secretar al Comitetului Central al acestui partid. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — 242—247, 249, 316—321.

T

Tederbaum, I. O. — *vezi* Martov, L.

Tederbaum, S. O. (Avgustovski, Ejov, V.) (1879—1939) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost un lichidator activ, a colaborat la diferite publicații ale menșevicilor lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții defensiste. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din activitatea politică. — 195, 311, 321, 340.

Tederbaum, V. O. — *vezi* Levițki, V.

V

V. A. — *vezi* Abrosimov, V. M.

V. V. — *vezi* Voronțov, V. P.

Vaillant, Edouard-Marie (1840—1915) — socialist francez, adept al lui Blanqui, unul dintre conducătorii Internaționalei a II-a. A fost membru al Consiliului General al Internaționalei I și a făcut parte din Comisia executivă a Comunei din Paris. A fost unul dintre inițiatorii înființării Partidului socialist din Franța (1901). În 1905, după fuziunea dintre acest partid și Partidul socialist francez, de orientare reformistă, Vaillant a adoptat, în cele mai importante probleme, o atitudine oportunistă. În anii primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. — 323.

Vodovozov, V. V. (1864—1933) — publicist de orientare liberală-narodnică. Începând din 1904 a făcut parte din redacția ziarului „Nașa Jizn”; în 1906 a colaborat la ziarul „Tovarișci”, publicație a cadeților de stînga; în perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a aderat la trudovici. În 1912 a publicat o serie de articole în revista „Zaprosî Jizni”, la care colaborau cadeți, „socialiști-populiști” și menșevici-lichidatori. În 1917 Vodovozov a făcut parte din redacția revistei „Bîloe” și a colaborat la ziarul burghezo-liberal „Den”. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În 1926 a emigrat din țară. — 25, 372.

Vogelsanger, Johann Jacob (1849—1923) — social-democrat elvețian, oportunist. În anii 1878—1892 a fost redactor al ziarului „Grütli-ianer“. În 1890—1905 a fost membru al Consiliului național, iar în anii 1892—1919 — membru al consiliului municipal din Zürich. — 85.

Voiloșnikov, A. A. (1877—1930) — deputat în Duma a III-a de stat din partea oastei căzăcești din Transbaikalia; a făcut parte din fracțiunea social-democrată, aderând la bolșevici. Pentru cuvântarea rostită în legătură cu legea serviciului militar obligatoriu, președintele Dumei l-a exclus de la 15 ședințe. În anii 1911—1912 a colaborat la ziarele bolșevice „Zvezda“ și „Pravda“. Din 1913 a fost președinte al consiliului de administrație al Uniunii cooperativelor din gubernia Transbaikalia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în sectorul economic la Novosibirsk, Saratov, Kazan și Moscova. — 147, 256.

Volski, S. (Sokolov, A. V., S. V.) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost unul dintre liderii otzoviștilor, a luat parte la organizarea și la activitatea școlilor fracționiste de la Capri și Bologna (Italia) și a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered“. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în secția militară a Sovietului din Petrograd. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a emigrat în străinătate, dar s-a întors curând în Rusia Sovietică. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării și în Comisariatul poporului pentru comerț. Începând din 1927 s-a ocupat cu publicistica. — 8.

Voronin, S. A. (1880—1915) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Vladimir. A făcut parte din fracțiunea social-democrată, aderând la bolșevici. A colaborat la ziarul bolșevic legal „Zvezda“. — 256.

Voronțov, V. P. (V. V.) (1847—1918) — economist și publicist, unul dintre ideologii narodnicismului liberal din anii 1880—1900; autorul lucrărilor: „Destinele capitalismului în Rusia“ (1882), „Curențele de la noi“ (1893), „Studii de economie teoretică“ (1895) și altele, în care susținea că în Rusia nu există condiții pentru dezvoltarea capitalismului și în același timp proslăvea mica producție de mărfuri și idealiza obștea țărănească. Voronțov pleda pentru o împăcare cu cârmuirea țaristă și combătea cu hotărâre marxismul. Concepțiile lui au fost aspru criticate de V. I. Lenin în multe din lucrările sale. — 333.

Vorovski, V. V. (Orlovski, P.) (1871—1923) — revoluționar de profesie, militant de seamă al partidului bolșevic, eminent diplomat sovietic, publicist și critic literar. Și-a început activitatea revoluționară în 1890, în cercurile studențești. Din 1894 a fost membru activ al „Uniunii muncitorilor“ din Moscova, care era strâns legată de

„Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Petersburg. În 1902 a devenit colaborator al „Iskrei“ leniniste. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În 1905, împreună cu V. I. Lenin, M. S. Olinski și A. V. Lunacearski a făcut parte din redacția ziarelor „Vpered“ și „Proletarii“; a participat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. ca delegat din partea Comitetului din Nikolaev. De la sfârșitul anului 1905 a activat în organizația bolșevică din Petersburg și a lucrat în redacția ziarului bolșevic „Novaia Jizn“. În 1906 a participat, ca delegat, la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. Din 1907 pînă în 1912 a condus organizația bolșevică din Odesa. Pentru energica sa activitate revoluționară a fost în repetate rînduri arestat și deportat. În 1915 a plecat la Stockholm, iar în 1917, la propunerea lui V. I. Lenin, a fost cooptat în Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat posturi de răspundere în diplomație. A fost ucis de albardiști la Lausanne, la 10 mai 1923. — 307.

W

Warski, Adolf (Warszawski, A. S.) (1868—1937) — militant de vază al mișcării revoluționare poloneze. La sfârșitul deceniului al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre organizatorii „Uniunii muncitorilor polonezi“; a participat activ la crearea Social-democrației din Regatul Poloniei, iar apoi la crearea Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. A participat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. După congres a făcut parte din C.C. al P.M.S.D.R. În anii 1909—1910 a fost unul dintre redactorii O.C. al P.M.S.D.R. — ziarul „Soțial-Demokrat“. În această perioadă, V. I. Lenin l-a caracterizat pe Warski ca „un publicist experimentat, un marxist inteligent și un tovarăș minunat“ (Opere, vol. 36, Lituania politică, 1958, pag. 153). În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste; în 1917 a făcut parte din conducerea Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. Unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc comunist din Polonia și membru al Comitetului său Central. A fost ales deputat în seimul polonez și a condus fracțiunea comunistă din seim. În 1929 a emigrat în U.R.S.S. A lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin, ocupîndu-se de istoria mișcării muncitorești din Polonia. — 244.

Weismann, S. — agent al ohranei țariste; ulterior spion austriac. În 1900 a fost trimis la Viena pentru a organiza urmărirea emigranților politici ruși și pînă în 1905 a furnizat informații poliției ruse. După aceea a locuit cîtva timp în America. Începînd din 1908 a fost în serviciul ministerului de interne al Austriei. — 342—343.

Wilson, Woodrow (1856—1924) — om de stat american. În anii 1910—1912 a fost guvernator al statului New Jersey. În 1913 a fost ales președinte al S.U.A. din partea partidului democrat și a

deținut acest post pînă în 1921. În interiorul țării a promovat o politică de reprimare cruntă a mișcării muncitorești.

Politica externă a guvernului Wilson a avut un caracter prădalnic, expansionist, mai ales în ceea ce privește țările Americii Latine, în ale căror treburî Wilson s-a amestecat în repetate rînduri, folosind forța armată. V. I. Lenin scria că „idealizata republică democratică a lui Wilson s-a dovedit a fi în fapt o formă a celui mai turbat imperialism, a celei mai nerușinate asupriri și sugrumări a popoarelor mici și slabe” (Opere, vol. 28, Editura politică, 1959, pag. 179). Apărînd interesele miliardarilor americani, Wilson a contribuit la atragerea Statelor Unite ale Americii în primul război mondial de partea Antantei.

După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Wilson a propus un plan de dezmembrare a Rusiei, a sprijinit forțele contra-revoluționare antisovietice și a fost unul dintre organizatorii intervenției militare a S.U.A. împotriva Rusiei Sovietice. În 1918 a propus un program imperialist de pace („cele paisprezece puncte”), care urmărea instaurarea dominației mondiale a S.U.A. A condus delegația americană la Conferința de pace de la Paris (1919—1920). Înfrînt în alegerile prezidențiale din 1920, s-a retras din viața politică. — 119, 208

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat rus, exponent al intereselor „imperialismului militar-feudal” din Rusia țaristă; partizan convins al regimului absolutist; a căutat să mențină monarhia făcînd făgăduieli și concesii neînsemnate burgheziei liberale și recurgînd la crunte represiuni împotriva poporului. A fost unul dintre organizatorii înăbușirii revoluției din 1905—1907. În calitate de ministru al căilor de comunicații (februarie-august 1892), ministru de finanțe (1892—1903), președinte al Consiliului de Miniștri (octombrie 1905—aprilie 1906), prin măsurile luate de el în domeniul finanțelor, al politicii vamale, al construcțiilor de căi ferate, al legislației pentru reglementarea muncii în fabrici, precum și prin stimularea intensă a investițiilor de capital străin a contribuit la dezvoltarea capitalismului în Rusia și la accentuarea dependenței ei de puterile imperia-liste. „Ministru-misit”, „agent de bursă”, așa l-a calificat V. I. Lenin. — 62, 63, 95, 177, 433.

Z

Zaharov, M. V. (n. 1881) — muncitor, bolșevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Moscova. A colaborat la ziarul bolșevic legal „Zvezda”. — 256.

Zelenin, I. V. (1887—1912) — unul dintre conducătorii insurecției armate care se pregătea în 1912 pe navele flotei din Marea Neagră. A slujit în flotă începînd din 1908. A fost împușcat în baza unei sentințe a tribunalului militar din Sevastopol. — 1.

Zinoviev (Radomíslski), G. E. (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație; a făcut parte din redacția ziarului „Soțial-Demokrat“, Organ Central al partidului, și a ziarului bolșevic „Proletarii“. În anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. În perioada pregătirii și desfășurării Revoluției Socialiste din Octombrie a dat dovadă de oscilări; în octombrie 1917 a publicat împreună cu Kamenev, în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn“, o declarație în care arăta că nu este de acord cu hotărîrea adoptată de Comitetul Central cu privire la insurecția armată, divulgînd astfel Guvernului provizoriu burghez planurile partidului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, președinte al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliție din care să facă parte și menșevicii și socialiștii-revoluționari; în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“, iar în 1926 unul dintre conducătorii blocului antipartinic troțkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a fost reprimat, dar în 1932 a fost iarăși exclus din partid; în 1933 a fost pentru a doua oară reprimat în partid. În 1934 a fost pentru a treia oară exclus din partid pentru activitatea sa antipartinică și antisovietică, iar după aceea a fost judecat și condamnat. — 307.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA
LUI V. I. LENIN

(Iulie 1912—februarie 1913)

1912

Iulie 1912 —
februarie 1913

Lenin locuiește la Cracovia, stabilește legături strânse cu Rusia, îndrumază munca organizațiilor de partid, conduce ziarul „Pravda“, dirijează activitatea bolșevicilor în campania de alegeri pentru Duma a IV-a de stat și activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă.

Iulie, 30
(august, 12)

În numărul 9 al ziarului „Raboceaia Gazeta“ apar articolele lui Lenin „Răscoale în armată și în flotă“, „În preajma alegerilor pentru Duma a IV-a“ și „Poate lozinca «libertății de asociere» să constituie în momentul de față baza mișcării muncitorești?“

Iulie, 31
(august, 13)

În nr. 79 al ziarului „Pravda“ apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Probleme principale“.

Iulie

Lenin scrie „Scrisoarea către muncitorii elvețieni“, care a fost publicată în limba germană în august 1912, la Zürich, într-o foaie volantă hectografiată.

Între 3 și
25 august
(16 august și
7 septembrie)

Lenin face însemnări pe marginea unui articol publicat de N. I. Korobka în nr. 31 din 3 (16) august 1912 al ziarului „Zaprosî Jizni“, însemnări pe care le folosește în articolul său „Pe scurt despre «cadetofagie»“.

August, 5 (18)

În nr. 20 al ziarului „Nevskaia Zvezda“ apare articolul lui Lenin „Ultima supă“.

August, 8 (21)

În nr. 85 al ziarului „Pravda“ apar articolele lui Lenin „O mică precizare“ și „Salariile muncitorilor și profiturile capitaliștilor din Rusia“.

- August, 9 (22)* În nr. 86 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Lupta grevistă și salariul”.
- August, 11 (24)* În nr. 88 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Ziua de muncă în fabricile din gubernia Moscova”.
- Înainte de
12 (25) august* Într-o scrisoare către A. M. Gorki, Lenin face unele aprecieri despre caracterul și rădăcinile ideologice ale luptei dintre curente din rîndurile social-democrației ruse, precum și despre articolele publicate de Gorki în revista „Zaprosî Jizni”.
- Într-o scrisoare adresată lui A. A. Poleakov (Kașap), Lenin îl roagă să-i comunice amănunte în legătură cu hotărîrea unor raioane din Moscova de a-l trimite pe Kașap la conferința din august a lichidatorilor, arătînd totodată că în legătură cu aceasta ar fi necesar ca el să se întîlnească la Cracovia cu Biroul din străinătate al C.C.
- August, 12 (25)* În nr. 21 al ziarului „Nevskaia Zvezda” apare articolul lui Lenin „Ziua de muncă și anul de muncă în gubernia Moscova”.
- În nr. 89 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „În Anglia” și „Concentrarea producției în Rusia”.
- August, 18 (31)* Lenin scrie declarația „Către Secretariatul Biroului socialist internațional”; în această declarație el protestează împotriva circularei Conducerii centrale a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, prin care se aduce la cunoștință B.S.I. că în rîndurile social-democraților polonezi s-a produs o sciziune. Declarația a fost publicată la 21 noiembrie 1912 în „Gazeta Rabotnicza” nr. 19.
- În nr. 94 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „O carieră”.
- Între 18 și
23 august
(31 august și
5 septembrie)* Lenin extrage din ziarul „Nevskii Golos” nr. 7 din 17 august 1912 date privind colectele de fonduri pentru ziarul lichidatorilor, date pe care le folosește în articolul său „Lichidatorii și «unitatea»”.
- Între 18 și
24 august
(31 august și
6 septembrie)* Lenin scrie „Post-scriptum inițial la broșura «În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R.»”.

- August, 19*
(septembrie, 1) În nr. 22 al ziarului „Nevskaia Zvezda” apare articolul lui Lenin „Cadeții și problema agrară”.
- Mai târziu de*
20 august
(2 septembrie) Într-un bilet adresat redacției ziarului „Soțial-Demokrat”, Lenin face unele aprecieri despre conferința lichidatoristă din august 1912.
- August, 21*
(septembrie, 3) În nr. 96 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „O proastă apărare”.
- August, 22*
(septembrie, 4) Lenin se mută în strada Lubomirsky nr. 47.
- August, 24*
(septembrie, 6) În nr. 99 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Lichidatorii și «unitatea»”.
- August, 26*
(septembrie, 8) Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda”, Lenin roagă să i se trimită exemplarele neprimite ale ziarelor „Zvezda”, „Nevskaia Zvezda”, „Pravda” și „Jivoe Delo”, recomandă să se publice o statistică lunară a tirajului și difuzării ziarului „Pravda” și scrie că apreciază pozitiv articolul lui M. S. Olminski (Vitimski) intitulat „Oameni culti și o conștiință pătată”.
- August, 23* În nr. 23 al ziarului „Nevskaia Zvezda” apare articolul lui Lenin „Pe scurt despre «cadetofagie»”.
- August, 29*
(septembrie, 11) În nr. 103 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Muncitorii și «Pravda»”.
- August, 30*
(septembrie, 12) În nr. 104 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Înainte și acum” și „Congresul internațional al magistraților”.
- August, 31*
(septembrie, 13) În nr. 105 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „În Elveția”.
- August 1912 —*
ianuarie 1913 În cuprinsul unor scrisori adresate lui L. B. Kame-nev, Lenin dă indicații cu privire la comportarea delegației P.M.S.D.R. care va asista la lucrările Congresului de la Chemnitz al social-democrației germane, arată că trebuie luate o serie de măsuri pregătitoare concrete în vederea Congresului de la Basel al Internaționalei a II-a și indică ce activitate trebuie să desfășoare delegația P.M.S.D.R. la acest congres; totodată, Lenin cere să fie din timp pregătite pentru tipar numerele curente (nr. 28—29 și 30) ale ziarului „Soțial-Demokrat”, comunică cine a participat la Con-sfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid și cum s-au desfășurat

lucrările ei și dă sfaturi practice în legătură cu scoaterea broșurii „Comunicatul și rezoluțiile consfătuirii C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid“.

- Septembrie, 1 (14)* În nr. 106 al ziarului „Pravda“ apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Clerul și politica“.
- Septembrie, 2 (15)* Lenin scrie post-scriptumul la broșura sa „În legătură cu situația actuală din P.M.S.D.R.“.
- Septembrie, 2 și 9 (15 și 22)* În nr. 24 și 25 ale ziarului „Nevskaia Zvezda“ apare articolul lui Lenin „Încă o campanie împotriva democrației“.
- Mai târziu de 4 (17) septembrie* Lenin scrie articolul „Rosa Luxemburg și «Partei» vorstand-ul polonez pe urmele lui Martov“.
- Septembrie, 5 (18)* În nr. 109 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Unitatea de vederi dintre cadeți și cei de la «Novoe Vremea»“.
- Septembrie, 15 (28)* În nr. 118 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Pe marginea scrisorii lui N. S. Po-leanski“.
- Septembrie, 16 (29)* În nr. 26 al ziarului „Nevskaia Zvezda“ apare articolul lui Lenin „Cu privire la linia politică“.
- Septembrie, 17—18 (septembrie, 30 — octombrie, 1)* Lenin scrie articolul „Cu ce se prezintă cadeții în alegeri?“
- Septembrie, 18 (octombrie, 1)* În nr. 120 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Succesele muncitorilor americani“.
- Mai târziu de 18 septembrie (1 octombrie)* Lenin scrie articolul „Unitatea muncitorilor și alegerile“.
- Înainte de 20 septembrie (3 octombrie)* Într-o scrisoare adresată lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, Lenin anunță că, ocupat fiind cu alegerile pentru Duma a IV-a de stat, nu va putea să participe la ședințele B.S.I. între 1 și 9 noiembrie 1912.
- Mai târziu de 20 septembrie (3 octombrie)* Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda“, Lenin roagă să i se comunice candidaturile depuse în curia a doua din Petersburg în alegerile pentru Duma a IV de stat și arată redacției ziarului „Pravda“ că în legătură cu campania electorală trebuie intensificată lupta împotriva lichidatorilor.

- Septembrie, 25*
(octombrie, 8) Într-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski, la Geneva, în legătură cu cel de-al XIX-lea Congres internațional pentru pace, Lenin se pronunță împotriva tendințelor „de a face pe diplomatul” cu oportuniștii.
- Septembrie, 28*
(octombrie, 11) În nr. 129 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Sfârșitul războiului dintre Italia și Turcia”.
- Sfârșitul lunii*
septembrie Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda” și a ziarului „Nevskaia Zvezda”, Lenin arată că principalul organ de presă al democrației muncitorești trebuie să promoveze o linie hotărâtă și consecventă în lupta cu oportuniștii, să lămuirească zi de zi maselor muncitorești esența antimarxistă a liniei lichidatorilor, să respecte cu strictețe principiul muncii colective în activitatea redacției.
- Inceputul lunii*
octombrie Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îl întreabă de sănătate și-l roagă să scrie ceva pentru „Pravda”; totodată îi comunică cum merg alegerile pentru Duma a IV-a de stat.
- Octombrie,*
4 (17) Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îi propune, în numele redacției ziarului „Pravda”, să devină colaborator permanent al „Pravdei”, scrie că în legătură cu alegerile pentru Duma a IV-a de stat lupta împotriva lichidatorilor este în toi și că aceștia din urmă au fost înfrinți la Moscova și la Harkov.
- În nr. 134 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Un joc hazardat”.
- Inainte de 5*
(18) octombrie Lenin scrie articolele „Două utopii” și „Dezbateri în jurul politicii muncitorești liberale în Anglia” și un articol consacrat criticii boicotismului. Articolul „Dezbateri în jurul politicii muncitorești liberale în Anglia” a fost publicat în aprilie 1913 în nr. 4 al revistei „Prosveșcenie”.
- Octombrie,*
5 (18) În nr. 27 al ziarului „Nevskaia Zvezda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Clerul în alegeri și alegeri cu participarea clerului”.
- Octombrie,*
6 (19) În nr. 136 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „«Poziția» d-lui Miliukov”.
- Inainte de 10*
(23) octombrie Lenin scrie chemarea C.C. al P.M.S.D.R. „Către toți cetățenii din Rusia”, pe care o trimite, la 10 (23) octombrie, lui C. Huysmans, secretarul

Biroului socialist internațional, cu rugămintea de a remite secretarilor partidelor social-democrate și presei textul acestui document.

*Octombrie,
11 (24)*

Într-o scrisoare adresată lui C. Huysmans, Lenin comunică că îi trimite declarația Comitetului din Varșovia al social-democrației poloneze în care acesta din urmă spulberă învinuirile pe care le-a formulat împotriva lui Conducerea Centrală a S.D.R.P. și L.; totodată, Lenin roagă ca acest document să fie adus la cunoștință tuturor partidelor care fac parte din Internaționala a II-a.

*Octombrie,
13 (26)*

Într-o scrisoare adresată lui N. G. Poletaev, Lenin dă indicații redacției ziarului „Pravda” să consacre alegerilor pentru Duma a IV-a de stat un număr special, cere ca platforma electorală a bolșevicilor să fie mai larg popularizată înainte de adunarea împuterniciților aleși în curia muncitorească din Petersburg și să fie publicate integral listele candidaților propuși de bolșevici în alegerile de delegați; totodată anunță că a trimis redacției o serie de articole pe această temă.

*Octombrie,
16 (29)*

În nr. 144 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Deputatul muncitorilor din Petersburg” și „Popoarele din Balcani și diplomația europeană”.

*Înainte de 17
(30) octombrie*

Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îi comunică că a primit scrisoarea lui, salută planul de a aduna materialele privind istoria revoluției.

*Octombrie,
17 (30)*

În nr. 145 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Lipsă de caracter în politică (Scrisoare către redacție)”.

*Octombrie,
18 (31)*

În nr. 146 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Vulpea și cotețul” și „O rezoluție rușinoasă”.

*Octombrie, 19
(noiembrie, 1)*

În nr. 147 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Un profesor cadet”.

*Octombrie, 20
(noiembrie, 2)*

Lenin adresează redacției ziarului „Pravda” două scrisori, în care arată că a primit o serie de date referitoare la rezultatele votării în curia muncitorească din Petersburg și subliniază că este necesară studierea în continuare a rezultatelor alegerilor pentru Duma a IV-a și că trebuie publicată o dare de seamă asupra alegerilor de

delegați ai muncitorimii, indicându-se numărul voturilor obținute de fiecare delegat; el arată totodată că trebuie întreprinsă o anchetă pentru a se stabili cum s-a votat la Uzinele „Putilov“, „Semiannikov“ ș.a.

Lenin se întâlnește cu muncitorul Vasili Șumkin, pe care organizația bolșevicilor din Moscova îl trimisese la Cracovia după literatură ilegală.

*Mai târziu de
20 octombrie
(2 noiembrie)*

Intr-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda“, Lenin scrie că A. M. Gorki consimte să colaboreze la „Pravda“; el cere să i se trimită o serie de numere din „Pravda“ și „Nevskaia Zvezda“ și întreabă dacă „Pravda“ are de gând să riposteze la atacurile perfide ale ziarului lichidatorist „Luci“.

*Octombrie, 21
(noiembrie, 3)*

În nr. 149 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Un nou capitol în istoria universală“.

*Octombrie, 24
(noiembrie, 6)*

În nr. 151 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Cadeții și naționaliștii“.

*Octombrie, 25—
noiembrie, 7
(noiembrie, 7—20)*

Lenin are un schimb de scrisori cu C. Huysmans în problemele legate de pregătirea Congresului de la Basel al Internaționalei a II-a, comunică rezultatele alegerilor de deputați în Duma a IV-a de stat în gubernia Moscova, cere să i se trimită datele necesare pentru a putea informa C.C. al P.M.S.D.R. asupra celor discutate și hotărâte în ultima ședință a B.S.I.

*Octombrie, 28
(noiembrie, 10)*

În nr. 155 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Ororile războiului“.

*Octombrie —
începutul lunii
noiembrie*

Lenin redactează nr. 28—29 al ziarului „Soțial-Demokrat“.

Noiembrie, 1 (14)

În nr. 157 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Cadeții și marea burghezie“.

Noiembrie, 4 (17)

Intr-o scrisoare adresată lui G. V. Plehanov, Lenin îl roagă să comunice comisiei Congresului de la Basel al Internaționalei a II-a că bolșevicii nu sînt de acord cu ideile expuse în articolul lui K. Kautsky „Der Krieg und die Internationale“ („Războiul și Internaționala“), apărut în nr. 6 din 8 noiembrie 1912 al revistei „Die Neue Zeit“, articol în care se nega necesitatea grevei revoluționare de masă.

- In nr. 160 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Moravuri autentice rusești”.
- Inainte de 5
(18) noiembrie* Lenin trimite la tipografia ziarului „Soțial-Demokrat” „Mandatul dat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor”, întocmit de I. V. Stalin.
- Noiembrie, 5 (8)* In nr. 28—29 al ziarului „Soțial-Demokrat” apar articolele lui Lenin „Platforma reformiștilor și platforma social-democraților revoluționari” și „Partid ilegal și activitate legală”.
- Noiembrie, 7 (20)* In nr. 162 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Semnificația socială a victoriilor repurtate de sârbi și de bulgari”.
- Noiembrie, 8 (21)* In nr. 163 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „China înnoită”.
- Noiembrie, 9 (22)* In nr. 164 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Rezultatele și semnificația alegerilor prezidențiale din America”.
- Inainte de 11
(24) noiembrie* Lenin scrie un raport către Biroul socialist internațional cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat.
- Intr-o telegramă adresată lui I. A. Berzin, Lenin îl roagă să întrebe pe C. Huysmans de ce n-a fost invitată la Congresul de la Basel al Internaționalei a II-a „opozitia poloneză” („rozlamoviștii”).
- Noiembrie,
11 (24)* Intr-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin roagă ca „Mandatul dat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor”, scris de I. V. Stalin, să fie publicat la loc vizibil.
- Mai târziu de 11
(24) noiembrie* Lenin scrie tezele intitulate „Cu privire la unele cuvântări ale deputaților muncitorimii”, care au stat la baza declarației fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat.
- Noiembrie, 12 sau
13 (25 sau 26)* Lenin conduce la Cracovia o ședință a C.C. al P.M.S.D.R., la care sînt dezbătute următoarele probleme: dificultățile financiare ale redacției ziarului „Pravda”, apropiata consfătuire a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid și altele.
- Inainte de 13
(26) noiembrie* Intr-o scrisoare către redacția „Pravdei”, Lenin roagă să i se trimită nr. 8 al ziarului.

- Noiembrie, 13 (26)* Lenin trimite deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat proiectul de declarație a fracțiunii social-democrate, scris de el.
- Intr-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin relevă lipsurile din nr. 166 al ziarului din 11 (24) noiembrie 1912 și cere ca deputatul bolșevic A. E. Badaev să acorde mai multă atenție muncii la ziarul „Pravda”.
- Inainte de 15 (28) noiembrie* Lenin discută cu deputatul M. K. Muranov din Duma a IV-a de stat problemele legate de activitatea din Dumă a fracțiunii social-democrate.
- A doua jumătate a lunii noiembrie* Lenin scrie articolul „Cu privire la evenimentele de la 15 noiembrie (Cuvîntare nerostită)”.
- Noiembrie, 17 (30)* Intr-o scrisoare adresată lui V. I. Nevski (Krivobokov), Lenin îi mulțumește pentru darea de seamă asupra desfășurării alegerilor pentru Duma a IV-a de stat și-l invită să vină la Cracovia pentru a participa la consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.
- Mai târziu de 17 (30) noiembrie* Lenin face însemnări pe marginea articolului „Neues vom Wesen der Rentgenstrahlen” („Noi date cu privire la natura razelor Roentgen”), apărut la 30 noiembrie 1912 în suplimentul la nr. 281 al ziarului „Bremer Bürger-Zeitung”.
- Noiembrie, 21 (decembrie, 4)* Intr-o scrisoare adresată lui V. I. Nevski (Krivobokov) la Harkov, Lenin îl roagă să vină la Cracovia pentru a participa la consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.
- Noiembrie, 22 (decembrie, 5)* Intr-o scrisoare adresată lui Demian Bednîi, Lenin își exprimă satisfacția de a-l vedea din nou printre colaboratorii „Pravdei” și-l roagă să-i comunice amănunțit cum stau lucrurile în redacție și cum decurge activitatea ei.
- Noiembrie, 23 (decembrie, 6)* Intr-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin, Lenin arată că trebuie scoasă o foaie volantă în care muncitorii să fie îndemnați să facă greve de o zi și să organizeze mitinguri și demonstrații cu prilejul comemorării evenimentelor de la 9 ianuarie 1905 și indică sarcinile deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat în lupta împotriva lichidatorilor.
- Intre 24 și 29 noiembrie (7 și 12 decembrie)* Lenin scrie articolul „Problema orientării de partid a studențimii democratice”.

- Inainte de 25 noiembrie (8 decembrie)* Lenin scrie articolele „După alegerile din America” și „Exces de zel”.
- Noiembrie, 27—28 (decembrie, 10—11)* Lenin scrie articolul „Încă o dată despre deputații țărani din Duma a IV-a”.
- Noiembrie, 28 (decembrie, 11)* Într-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin, Lenin trimite, pentru deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat, proiecte de rezoluții cu privire la primirea deputatului Jagiello în fracțiunea social-democrată, cu privire la atitudinea față de greva din ziua deschiderii Dumei, cu privire la comportarea dezorganizatoare pe care au avut-o lichidatorii la desemnarea candidaților social-democrați din partea curiei muncitorești din Petersburg în alegerile pentru Duma a IV-a.
- Lenin trimite redacției revistei „Prosveșcenie”, la Petersburg, un formular de anchetă pe care deputații bolșevici urmează să-l completeze cu datele necesare pentru a se putea face bilanțul alegerilor din curia muncitorească.
- Noiembrie, 29 (decembrie, 12)* În nr. 180 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Boala reformismului”.
- Noiembrie, 30 (decembrie, 13)* În nr. 181 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Pauperizarea în societatea capitalistă”.
- Noiembrie* Lenin scrie articolul „«Problemele nevralgice» ale partidului nostru”. Articolul a fost publicat în august 1913, în nr. 1 al revistei „Pismo Diskusyjne”, editată de Comitetele din Varșovia și Lodz ale social-democrației poloneze.
- Noiembrie—decembrie* Lenin scrie mamei și surorilor sale, se interesează de starea sănătății lor, le informează cum se simte și cum o duce el la Cracovia.
- Mai târziu de luna noiembrie* Lenin întocmește sumarul caietului „Problema națională. II”, face extrase din cărțile: S. N. Șcegovlev. „Mișcarea ucraineană ca etapă contemporană a separatismului din sudul Rusiei” (Kiev, 1912), „Procesele-verbale ale conferințelor partidelor socialiste naționale din Rusia. 16—20 aprilie 1907” (Petersburg, 1908), M. S. Grușevski. „Mișcarea ucraineană din Rusia, cerințele și nevoile ei” (Petersburg, 1906) și din articolele lui Struve despre „naționalismul ucrainean”, apărute în revista „Russkaia Misl”, precum și însemnări critice pe marginea acestei cărți.

Lenin face însemnări pe marginea broșurii: K. Fortunatov. „Regiunile naționale ale Rusiei (Eseu statistic pe baza datelor recensământului general din 1897)” (Petersburg, 1906).

- Decembrie, 1 (14)* Intr-o scrisoare adresată Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R., Lenin arată că trebuie luate măsuri urgente pentru trecerea editurii „Pravda” și a casieriei redacției pe numele lui M. K. Muranov; vorbește de lipsa de fonduri a redacției ziarului „Pravda” și indică măsurile pentru remedierea ei, atinge problemele legate de lupta împotriva lichidatorilor și de organizarea proiectatei consfătuiri de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid.
- Decembrie, 4 (17)* Intr-o scrisoare către deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat, adresată pe numele lui N. I. Podvoiski, Lenin comunică măsurile luate pentru lichidarea lipsei de fonduri a ziarului „Pravda” și roagă să se urgenteze trimiterea materialelor Dumei a IV-a de stat.
- Înainte de 7 (20) decembrie* Lenin scrie articolul „În America”.
- Intr-o scrisoare adresată lui G. L. Șklovski, Lenin arată că „Pravda” nu primește suficiente materiale despre lucrările Congresului de la Basel al Internaționalei a II-a; vorbește despre dificultățile financiare ale revistei „Prosvetșenie” și ale ziarului „Pravda” și despre necesitatea de a li se acorda un ajutor susținut, despre bilanțul campaniei de alegeri pentru Duma a IV-a de stat și despre situația muncii ilegale.
- Decembrie, 7 (20)* Intr-o scrisoare adresată lui I. V. Stalin și R. V. Malinovski, Lenin protestează împotriva faptului că în declarația fracțiunii social-democrate din Dumă a fost inclusă revendicarea autonomiei cultural-naționale, adoptată de deputații menșevici; își exprimă indignarea în legătură cu faptul că deputații bolșevici ai fracțiunii social-democrate din Dumă n-au luat cuvântul în această problemă; roagă să se facă tot posibilul ca la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid să vină toți cei șase deputați bolșevici.
- Decembrie, 9 (22)* Lenin scrie în limba franceză o scrisoare către C. Huysmans în problema reprezentării C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional.

- Decembrie, 9 sau 10 (22 sau 23)* Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin vorbește despre gravele dificultăți financiare ale ziarului „Pravda” și despre necesitatea de a-l sprijini, despre succesele obținute de bolșevici în campania de alegeri pentru Duma a IV-a de stat și în activitatea revoluționară desfășurată în mase.
- Decembrie, 15 (28)* În nr. 194 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „«Împăcarea» naționaliștilor cu cadeții”.
- Prima jumătate a lunii decembrie* Lenin scrie seria de articole intitulată „Clasa muncitoare și reprezentanța ei «parlamentară»”. Primul articol apare la 12 decembrie 1912 în nr. 191 al ziarului „Pravda”. Celelalte articole nu au fost publicate în perioada aceea.
- Nu mai devreme de 21 decembrie (3 ianuarie 1913)* Lenin face corectura articolelor pentru nr. 30 al ziarului „Soțial-Demokrat”.
- Decembrie, 22 (4 ianuarie 1913)* În nr. 200 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Național-liberalii”.
- Decembrie, 26 (8 ianuarie 1913)* Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îl informează că la Cracovia au sosit deputații bolșevici ai fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat și activiștii de partid din Rusia pentru a participa la consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiștii de partid; vorbește despre dificultățile financiare ale ziarului „Pravda” și despre măsurile luate pentru lichidarea lor; despre accentuarea stării de spirit revoluționare în rândurile muncitorilor și despre necesitatea de a intensifica lupta împotriva lichidatorilor.
- Decembrie, 26—ianuarie, 1 (8—14 ianuarie 1913)* Lenin conduce lucrările Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiștii de partid.
- Lenin prezintă raportul „Cu privire la avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului” și raportul „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate”. El întocmește și redactează rezoluțiile acestei consfătuirii: „Avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului”, „Construirea organizației ilegale”, „Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă”, „Despre literatura ilegală”, „Despre campania în legătură cu asigurările sociale”, „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate”, „Cu privire la organizațiile social-democrate «naționale»”, „Cu pri-

vire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului „Pravda”.

Lenin consemnează cuvântările rostite la consfătuire.

Decembrie

În cadrul lucrărilor pregătitoare în vederea Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid, Lenin scrie tezele „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate”.

Nu mai devreme de 1912

Lenin face extrase în limba germană din broșura : Karl Radek. „Der deutsche Imperialismus und die Arbeiterklasse”. Bremen, 1912 (Karl Radek. „Imperialismul german și clasa muncitoare”. Bremen, 1912), precum și însemnări pe marginea ei.

Sfârșitul anului

Într-o scrisoare adresată în limba germană redacției ziarului „Bremer Bürger-Zeitung”, Lenin roagă să i se trimită numărul de ziar în care a apărut recenzia la cartea Rosei Luxemburg și arată că redacția trebuie să dea o rectificare la darea de seamă greșită asupra ședinței din octombrie a B.S.I.

Sfârșitul anului 1912—începutul anului 1913

Lenin face observații pe marginea broșurii : A. Pannekoek. „Klassenkampf und Nation”, Reichenberg, 1912 (A. Pannekoek. „Lupta de clasă și națiunea”. Reichenberg, 1912), face însemnări pe marginea broșurii : Josef Strasser. „Der Arbeiter und die Nation”. Reichenberg, 1912 (Josef Strasser. „Muncitorul și națiunea”, Reichenberg, 1912).

1912—1913

Lenin scrie un articol în care demască contra-revoluționarismul burgheziei liberale.

1913

Ianuarie, 1 (14)

În nr. 1 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Mișcarea muncitorească engleză în 1912”.

Începutul lunii ianuarie

După încheierea lucrărilor Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid, Lenin conduce o ședință a Comitetului Central la care sînt dezbătute următoarele probleme : componența C.C., activitatea redacției ziarului „Pravda”, activitatea deputaților bolșevici ai fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat și alte probleme.

Lenin este ales în C.C. al P.M.S.D.R. și în Biroul din străinătate al Comitetului Central.

Între 1 și 8 (14 și 21) ianuarie

Lenin scrie „Comunicatul” cu privire la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid și redactează rezoluțiile consfătuirii. Rezoluțiile au fost publicate mai întâi la Cracovia, într-o ediție hectografiată, în ianuarie 1913.

Ianuarie, 3 (16)

În nr. 2 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Eugène Pottier (la a 25-a comemorare a morții lui)”.

Mai târziu de 3 (16) ianuarie

Lenin scrie articolul „Dezvoltarea corurilor muncitorești în Germania”.

Ianuarie, 6 (19)

Lenin scrie articolul „Mai bine mai târziu decât niciodată”. Articolul a apărut la 11 ianuarie 1913 în nr. 8 al ziarului „Pravda”.

Înainte de 8 (21) ianuarie

După Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid, Lenin stă de vorbă cu deputații bolșevici și se interesează de activitatea desfășurată în circumscripțiile electorale.

Ianuarie, 8 (21)

Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îl roagă să dea ajutor revistei bolșevice „Prosvetșenie”.

Mai târziu de 9 (22) ianuarie

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Veazmenski, responsabilul cu arhiva socialistă rusă de la Berlin, Lenin îl informează că se va strădui să-i îndeplinească rugămintea de a i se trimite literatură social-democrată rusă ilegală; totodată îl roagă să-i trimită „pentru cel mult o săptămână” „Izvestiia C.C. al P.M.S.D.R.” pe anul 1907.

Înainte de 12 (25) ianuarie

Lenin scrie post-scriptumul inițial la articolul său „Dezvoltarea grevei revoluționare și a demonstrațiilor de stradă”.

Lenin scrie articolul „Despre bolșevism”. Articolul a fost publicat în 1913, în volumul al doilea al ediției a doua a culegerii „Printre cărți” de N. A. Rubakin.

Ianuarie, 12 (25)

Într-o scrisoare adresată lui N. A. Rubakin, Lenin îl informează că i-a trimis articolul „Despre bolșevism” pentru volumul al doilea al culegerii „Printre cărți”, menționând că nu admite publi-

carea lui decît cu condiția „*de a nu se face nici un fel de modificări*”.

Într-o scrisoare adresată lui N. I. Podvoiski, Lenin arată că nu i s-a comunicat nimic cu privire la planul de reorganizare a redacției ziarului „Pravda”, critică greșelile redacției și cere să se instituie un control asupra fondurilor bănești ale ziarului.

În nr. 30 al ziarului „Soșial-Demokrat” apar articolele lui Lenin „Dezvoltarea grevei revoluționare și a demonstrațiilor de stradă” și „Sciziunea din rîndurile social-democrației poloneze”.

*Mai tîrziu de 12
(25) ianuarie*

Lenin trimite la Paris „Comunicatul” și rezoluțiile Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid spre a fi publicate în broșură. Broșura a apărut în prima jumătate a lunii februarie (st. n.) 1913. Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îl anunță că i-a trimis rezoluțiile Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid, vorbește despre planul de a organiza la Moscova editarea unui ziar muncitoresc legal, se declară de acord cu ideea lui Gorki de a scoate o revistă bolșevică mai voluminoasă, subliniind totodată necesitatea de a consolida și mări revista „Proșveșcenie”.

Ianuarie, 15 (28)

În nr. 11 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Semnificația alegerii lui Poincaré”.

Ianuarie, 17 (30)

În nr. 13 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Pe față”.

Ianuarie, 18 (31)

Într-o scrisoare adresată lui N. Osinski, Lenin îl roagă să-i procure publicații scoase de organele locale ale zemstvelor și ale statisticii industriale.

În nr. 14 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Cabinetul Briand”.

*Ianuarie, 19
(februarie, 1)*

În nr. 15 al ziarului „Pravda” apar articolele lui Lenin „Viața ne învață” (editorial) și „O nouă democrație”.

*Ianuarie, 20 și
22 (februarie, 2
și 4)*

În nr. 16 și 17 ale ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Despre narodnicism”.

- Între 20 ianuarie și 23 aprilie (2 februarie și 6 mai)* Lenin face însemnări și calcule în legătură cu sumele colectate în folosul ziarului „Luci” în perioada ianuarie-martie 1913. Aceste date au fost folosite de el în articolul „Ceva despre rezultate și fapte”.
- Ianuarie, 22 (februarie 4)* Lenin scrie apelul „Către social-democrați”, îndreptat împotriva lichidatorilor. Apelul a fost editat la sfârșitul lunii ianuarie 1913, la Cracovia, în foaie volantă hectografiată.
- Ianuarie, 25 (februarie, 7)* În nr. 20 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „În lumea Azefilor”.
- Ianuarie, 27 (februarie, 9)* Într-o scrisoare adresată lui I. M. Sverdlov, Lenin subliniază însemnătatea „Pravdei”, critică lipsurile din munca redacției, cere să se procedeze imediat la reorganizarea ei.
- Ianuarie, 29 (februarie, 11)* În nr. 23 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Burghezii și reformism”.
- Ianuarie, 30 (februarie, 12)* În nr. 24 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Despre partidul legal”.
- Ianuarie, 31 (februarie, 13)* Într-o scrisoare adresată lui N. A. Rubakin, Lenin refuză să admită modificări redacționale în articolul „Despre bolșevism”.
- Ianuarie* Într-o scrisoare adresată lui I. A. Peatnički (Albert), Lenin critică observațiile făcute de acesta pe marginea rezoluției Consfătuirii de la Cracovia „Cu privire la organizațiile social-democrate «naționale»” și expune punctul de vedere al bolșevicilor în problema națională.
- În revista „Prosveșcenie” nr. 1 apare articolul lui Lenin „Bilanțul alegerilor”.
- Ianuarie — prima jumătate a lunii mai* Lenin întocmește planul și conceptul unei cuvântări pe care unul dintre deputații social-democrați din Duma a IV-a de stat urma s-o rostească în cadrul dezbaterilor pe marginea bugetului; face extrase din „Anuarul Rusiei” pe anii 1910 și 1912 și din Îndreptarul statistic al Statelor Unite („Statistical abstract of the United States”. Washington, 1912).
- Sfârșitul lunii ianuarie — începutul lunii februarie* Lenin scrie articolele „Rușii și negrii” și „Prăbușirea iluziilor constituționaliste”.

- Ianuarie-februarie* Lenin consultă îndreptarul „Monatliche Übersicht der bedeutenderen Erscheinungen des deutschen Buchhandels“. J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung in Leipzig („Buletinul lunar al cărților mai importante apărute pe piața cărților din Germania“, editat de librarul Hinrichs din Leipzig).
- Februarie, 1 (14)* Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda“, Lenin critică redacția și protestează împotriva faptului că în nr. 24 al ziarului a fost publicată o scrisoare primită de la A. Bogdanov și în care acesta arată în ce condiții înțelege să colaboreze la „Pravda“.
- În nr. 26 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Circulația pământurilor țărănești“.
- Între 1 și 12 (14 și 25) februarie* Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin își exprimă satisfacția în legătură cu faptul că Gorki a acceptat să redacteze rubrica beletristică a revistei „Prosvetzenie“; îl informează asupra activității desfășurate de deputații bolșevici ai fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat, asupra manifestărilor machisto-idealiste ale lui A. Bogdanov, precum și asupra activității desfășurate de bolșevici în domeniul elaborării problemei naționale.
- Februarie, 2 (15)* În nr. 27 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Câteva observații în legătură cu grevele“.
- Februarie, 5 (18)* În nr. 29 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Pe marginea unei descoperiri“.
- Februarie, 6 (19)* În nr. 30 al ziarului „Pravda“ apare articolul lui Lenin „Congresul Partidului muncitoresc englez“.
- Februarie, 6—9 (19—22)* Lenin scrie articolul „O discordanță crescândă. Însemnările unui publicist“. Articolul a apărut în martie și aprilie 1913 în revista „Prosvetzenie“ nr. 3 și 4.
- Februarie, 6 (19)* Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda“, Lenin o felicită în legătură cu faptul că a început să se reorganizeze și îi urează noi succese în muncă.
- Înainte de 8 (21) februarie* Lenin scrie articolele „Răspuns lui Maevski“ „Bulgakov despre țărănime“, precum și două articole despre problemele moralei.

- Februarie, 8 (21)* Intr-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin o felicită pentru realizările obținute pe linia îmbunătățirii ziarului, arată că trebuie scos un număr special cu prilejul celei de-a 30-a comemorări a morții lui K. Marx și cere să i se trimită cu mai multă regularitate „Pravda”, precum și noile cărți și reviste.
- Nu mai devreme de 8 (21) februarie* Lenin întocmește planul unei broșuri sau culegeri în vederea celei de-a 30-a comemorări a morții lui K. Marx.
- Februarie, 9 (22)* Intr-o scrisoare adresată lui M. A. Saveliev, Lenin îl roagă să-i înapoieze articolele „Dezbateri în jurul politicii muncitorești liberale în Anglia”, „Două utopii” și articolul consacrat criticii boicotismului (împotriva lui Amfiteatrov), care n-au fost publicate în ziarul „Zvezda”, iar din articolele care n-au fost publicate în „Pravda” și din cele trimise ulterior să alcătuiască un material intitulat „Însemnările unui publicist” și să le publice sub semnătura „T” în revista „Prosvetzenie”.
- Februarie, 11 (24)* Intr-o scrisoare către M. A. Ulianova și A. I. Ulianova-Elizarova la Saratov, Lenin scrie cum trăiește el la Cracovia și arată că plănuiește să organizeze pe lângă „Pravda” o secție pentru editarea de broșuri social-democrate.
- Înainte de 12 (25) februarie* Intr-o scrisoare adresată lui Demian Bednîi, Lenin întreabă cum merge treaba la redacția „Pravdei”, la revista „Prosvetzenie”, care este atitudinea lui față de machiști și de vperedîști, subliniind totodată necesitatea unei munci colective în redacția ziarului „Pravda”.
- Februarie, 12 (25)* Intr-o scrisoare adresată redacției ziarului „Soșial-Demokrat”, Lenin dă o înaltă apreciere articolului lui I. V. Stalin „Problema națională și social-democrația” și critică intenția lui A. A. Troianovski de a publica acest articol ca material de discuție în revista „Prosvetzenie”, anunțând că a fost începută reorganizarea redacției „Pravda” și că a primit vești bune cu privire la întărirea organizațiilor social-democrate ilegale din Petersburg, din regiunea Moscovei și din Sud.
- Intr-o scrisoare adresată lui N. G. Poletaev, Lenin îi arată că a apreciat în mod greșit faptul că deputații bolșevici ai fracțiunii social-democrate s-au retras din redacția ziarului „Luci”, își exprimă părerea de rău că Poletaev nu se numără printre

colaboratorii ziarului „Pravda”, face o serie de observații în legătură cu planul propus de Poletaev pentru editarea unui ziar mare, precum și pentru editarea de cărți și de broșuri.

În nr. 35 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Mulțumim pentru sinceritate”.

*Mijlocul lunii
februarie*

Sub conducerea lui Lenin are loc o consfătuire a C.C. al P.M.S.D.R., la care au fost discutate problemele legate de activitatea viitoare a redacției ziarului „Pravda” și de activitatea revistei „Prosveșcenie”, precum și de necesitatea de a se organiza pe lângă „Pravda” editarea unor broșuri social-democrate.

*Februarie, 16
(martie, 1)*

În nr. 39 al ziarului „Pravda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Problema unității”.

*Mai târziu de 21
februarie (6 martie)* Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îi comunică că în Rusia a fost dat un manifest de amnistie cu prilejul împlinirii a 300 de ani de domnie a casei Romanov și-l sfătuiește să uzeze de amnistie pentru a se întoarce în patrie.

*Februarie, 23
(martie, 8)*

În nr. 45 al ziarului „Pravda” apare articolul lui Lenin „Unele rezultate ale «organizării agrare»”.

Februarie

În revista „Prosveșcenie” nr. 2 apare articolul lui Lenin „Ce se petrece în tabăra narodnicismului și ce se petrece la sate?”

CUPRINS

Prefață	VII
-------------------	-----

1912

RĂSCOALE ÎN ARMATA ȘI ÎN FLOTĂ	1—4
ÎN PRAJMA ALEGERILOR PENTRU DUMA A IV-A	5—10
POATE LOZINCA „LIBERTĂȚII DE ASOCIERE“ SĂ CONSTITUIE ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ BAZA MIȘ- CĂRII MUNCITOREȘTI?	11—13
PROBLEME PRINCIPIALE	14—16
*SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI	17
ULTIMA SUPAPĂ	18—24
O MICĂ PRECIZARE	25—26
SALARIILE MUNCITORILOR ȘI PROFITURILE CAPI- TALIȘTILOR DIN RUSIA	27—29
LUPTA GREVISTĂ ȘI SALARIUL	30—31
ZIUA DE MUNCĂ ÎN FABRICILE DIN GUBERNIA MOSCOVA	32—33
ZIUA DE MUNCĂ ȘI ANUL DE MUNCĂ ÎN GUBER- NIA MOSCOVA	34—43
ÎN ANGLIA	44—46

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

CONCENTRAREA PRODUCȚIEI ÎN RUSIA	47—48
O CARIERĂ	49—50
CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL	51—52
CADEȚII ȘI PROBLEMA AGRARĂ	53—63
O PROASTĂ APĂRARE	64—65
LICHIDATORII ȘI „UNITATEA“	66—67
PE SCURT DESPRE „CADETOFAGIE“	68—75
MUNCITORII ȘI „PRAVDA“	76—78
ÎNAINTE ȘI ACUM	79—81
CONGRESUL INTERNAȚIONAL AL MAGISTRAȚILOR	82—84
ÎN ELVEȚIA	85—87
CLERUL ȘI POLITICA	88—90
ÎNCĂ O CAMPANIE ÎMPOTRIVA DEMOCRAȚIEI	91—103
I	91
II	94
III	96
IV	99
V	101
UNITATEA DE VEDERI DINTRE CADEȚI ȘI CEI DE LA „NOVOE VREMEA“	104—106
PE MARGINEA SCRISORII LUI N. S. POLEANSKI	107—108
CU PRIVIRE LA LINIA POLITICĂ	109—116
CU CE SE PREZINTĂ CADEȚII ÎN ALEGERI?	117—118
SUCCESELE MUNCITORILOR AMERICANI	119—120
UNITATEA MUNCITORILOR ȘI ALEGERILE	121—123
SFÎRȘITUL RĂZBOIULUI DINTRE ITALIA ȘI TURCIA	124—125
UN JOC HAZARDAT	126—127
DOUĂ UTOPII	128—133

DEZBATERI ÎN JURUL POLITICII MUNCITOREȘTI LIBERALE ÎN ANGLIA	134—141
CLERUL ÎN ALEGERI ȘI ALEGERI CU PARTICI- PAREA CLERULUI	142—145
„POZIȚIA“ D-LUI MILIUKOV	146—147
CĂTRE TOȚI CETĂȚENII DIN RUSIA	148—152
DEPUTATUL MUNCITORILOR DIN PETERSBURG	153—155
POPOARELE DIN BALCANI ȘI DIPLOMAȚIA EU- ROPEANĂ	156—157
LIPSĂ DE CARACTER ÎN POLITICĂ (<i>Scrisoare către redacție</i>)	158—159
VULPEA ȘI COTEȚUL	160—164
O REZOLUȚIE RUȘINOASĂ	165—166
UN PROFESOR CADET	167—168
UN NOU CAPITOL ÎN ISTORIA UNIVERSALĂ	169—170
CADEȚII ȘI NAȚIONALIȘTII	171—172
ORORILE RĂZBOIULUI	173—174
CADEȚII ȘI MAREA BURGHEZIE	175—176
MORAVURI AUTENTIC RUSEȘTI	177—178
PLATFORMA REFORMIȘTILOR ȘI PLATFORMA SO- CIAL-DEMOCRAȚILOR REVOLUȚIONARI	181—190
PARTID ILEGAL ȘI ACTIVITATE LEGALĂ	191—201
I	192
II	195
III	197
IV	199
SEMNIFICAȚIA SOCIALĂ A VICTORIILOR REPUR- TATE DE SÎRBI ȘI DE BULGARI	202—204
CHINA INNOITĂ	205—207
REZULTATELE ȘI SEMNIFICAȚIA ALEGERILOR PREZIDENȚIALE DIN AMERICA	208—210

CU PRIVIRE LA UNELE CUVÎNTĂRI ALE DEPUTAȚILOR MUNCITORIMII	213—218
CU PRIVIRE LA DEPUTAȚII MUNCITORILOR DIN DUMĂ ȘI LA DECLARAȚIA LOR	219—223
CU PRIVIRE LA EVENIMENTELE DE LA 15 NOIEMBRIE (<i>Cuvîntare nerostită</i>)	224—227
PROBLEMA ORIENTĂRII DE PARTID A STUDENȚIMII DEMOCRATICE	228—230
DUPĂ ALEGERILE DIN AMERICA	231—232
EXCES DE ZEL	233—234
ÎNCĂ O DATĂ DESPRE DEPUTAȚII ȚĂRANI DIN DUMA A IV-A	235—236
BOALA REFORMISMULUI	237—239
PAUPERIZAREA ÎN SOCIETATEA CAPITALISTĂ	240—241
„PROBLEMELE NEVRALGICE” ALE PARTIDULUI NOSTRU. <i>Problema „lichidatorismului” și problema „națională”</i>	242—250
I	243
II	244
III	247
IV	248
ÎN AMERICA	251—252
CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ”	253—254
CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ”. <i>Articolul al III-lea</i>	255—257
CLASA MUNCITOARE ȘI REPREZENTANȚA EI „PARLAMENTARĂ”. <i>Articolul al V-lea</i>	258—261
„IMPĂCAREA” NAȚIONALIȘTILOR CU CADEȚII	262—264
NAȚIONAL-LIBERALII	265—267
DESPRE ATITUDINEA FAȚĂ DE LICHIDATORISM ȘI DESPRE UNITATE	268—269

1913

* COMUNICATUL ȘI REZOLUȚIILE CONSFĂTURII DE LA CRACOVIA A COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIȘTI DE PARTID . . .	271—294
Comunicat	273
Rezoluții	281
Avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului	281
Construirea organizației ilegale	283
Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă	285
Despre literatura ilegală	287
Despre campania în legătură cu asigurările sociale	287
Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate	288
Cu privire la organizațiile social-democrate „na- ționale“	291
*Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului „Pravda“	292
MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ ENGLEZĂ ÎN 1912	295—296
EUGÈNE POTTIER (<i>La a 25-a comemorare a morții lui</i>)	297—299
DEZVOLTAREA CORURILOR MUNCITOREȘTI ÎN GERMANIA	300—301
MAI BINE MAI TÎRZIU DECÎT NICIODATĂ	302—304
DESPRE BOLȘEVISM	305—307
DEZVOLTAREA GREVEI REVOLUȚIONARE ȘI A DEMONSTRAȚIILOR DE STRADĂ	308—315
SCIZIUNEA DIN RÎNDURILE SOCIAL-DEMOCRA- ȚIEI POLONEZE	316—321
SEMNIFICAȚIA ALEGERII LUI POINCARÉ	322—323
PE FAȚĂ	324—325
CABINETUL BRIAND	326—327
VIAȚA NE ÎNVAȚĂ	328—330
O NOUĂ DEMOCRAȚIE	331—332

DESPRE NARODNICISM	333—337
I	333
II	335
CĂTRE SOCIAL-DEMOCRAȚI	338—341
ÎN LUMEA AZEFILOR	342—343
BURGHEZIE ȘI REFORMISM	344—346
DESPRE PARTIDUL LEGAL	347—349
BILANȚUL ALEGERILOR	350—378
I. „Aranjarea“ alegerilor	351
II. Noua Dumă	352
III. Schimbările din cadrul sistemului de la 3 iunie	355
IV. Care a fost obiectivul luptei în alegeri?	360
V. Verificarea în practică a lozincilor elec- torale	363
VI. „Sfârșitul“ iluziilor cu privire la partidul cadet	369
VII. Despre „un mare pericol pentru proprietatea funciară nobiliară)	372
VIII. Camuflarea înfringerii	373
RUȘII ȘI NEGRII	379—380
PRĂBUȘIREA ILUZIILOR CONSTITUȚIONALISTE	383—384
CIRCULAȚIA PĂMÎNTURILOR ȚĂRĂNEȘTI	385—386
CITEVA OBSERVAȚII ÎN LEGĂTURĂ CU GREVELE	387—388
PE MARGINEA UNEI DESCOPERIRI	389—390
CONGRESUL PARTIDULUI MUNCITORESC ENGLEZ	391—392
MULȚUMIM PENTRU SINCERITATE	393—394
PROBLEMA UNITĂȚII	395—397
CE SE PETRECE ÎN TABĂRA NARODNICISMULUI ȘI CE SE PETRECE LA SATE?	398—404

O DISCORDANȚĂ CRESCINDĂ. <i>Insemnările unui pu- blicit</i>	405—424
I	405
II	406
III	407
IV	409
V	410
VI	412
VII	413
VIII	415
IX	417
X	419

UNELE REZULTATE ALE „ORGANIZĂRII AGRARE”	425—426
--	---------

MATERIALE PREGĂTITOARE

*MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU CONSFĂTUIREA DE LA CRACOVIA A C.C. AL P.M.S.D.R. CU UNII ACTIVIȘTI DE PARTID. 26 DECEMBRIE 1912—1 IA- NUARIE 1913 (8—14 IANUARIE 1913)	429—431
*1. SCHIȚA ÎNIȚIALĂ A REZOLUȚIEI „CU PRI- VIRE LA FRAȚIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMĂ”	429
*2. SCHIȚA ÎNIȚIALĂ A REZOLUȚIEI „CU PRI- VIRE LA ATITUDINEA FAȚĂ DE LICHIDA- TORISM ȘI LA UNITATE”	430
*POST-SCRIPTUM ÎNIȚIAL LA ARTICOLUL „DEZ- VOLTAREA GREVEI REVOLUȚIONARE ȘI A DE- MONSTRAȚIILOR DE STRADĂ”	432
PLANUL UNEI CUVÎNTĂRI ÎN CADRUL DISCUȚIEI LA BUGET	433—437

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT (IULIE 1912—FE- BRUARIE 1913)	441—443
--	---------

LISTA PUBLICAȚIILOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN	444
--	-----

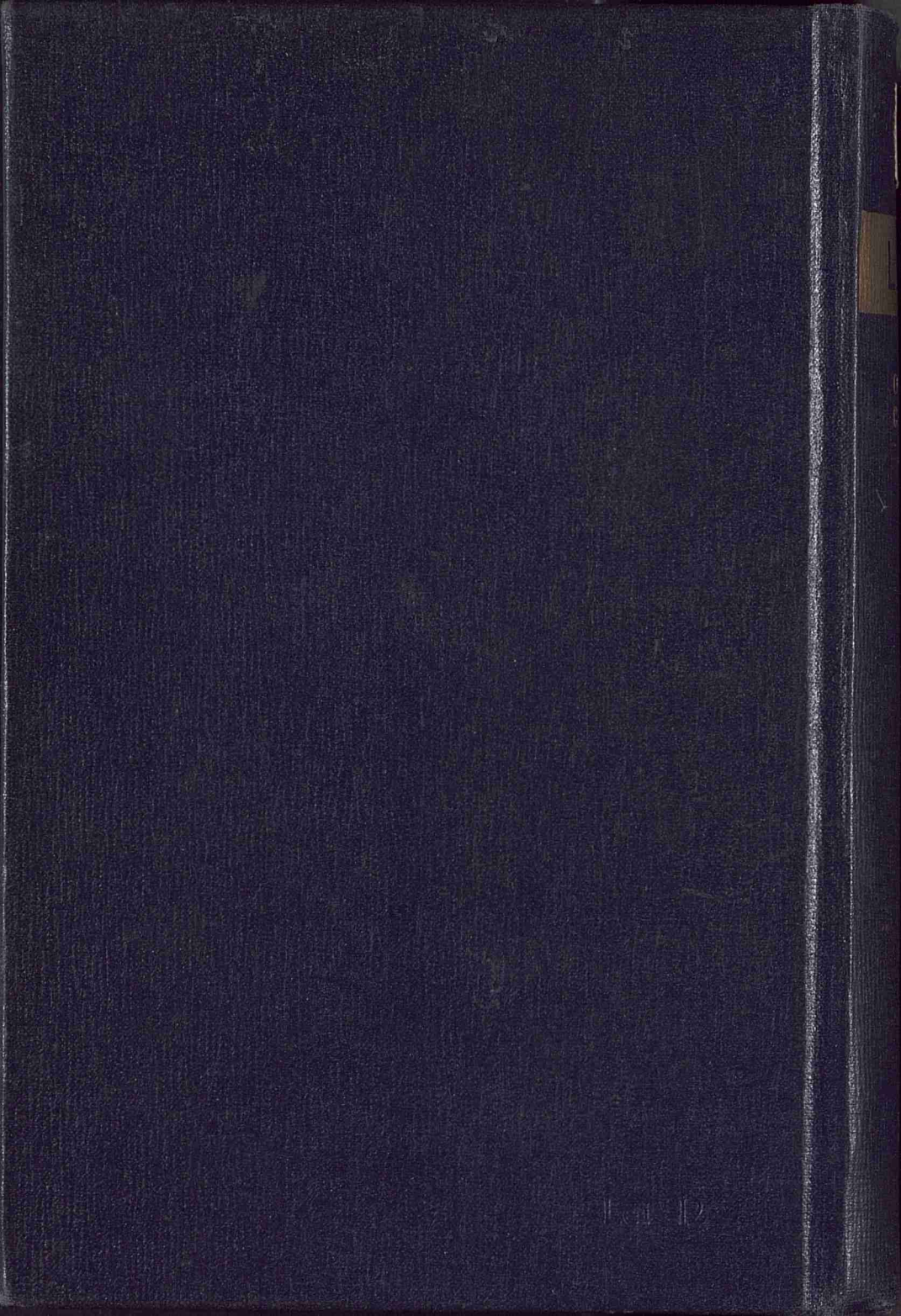
LISTA DE LUCRĂRI CARE S-AR PUTEA SĂ FIE ALE LUI V. I. LENIN	445
ADNOTĂRI	446—530
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	531—561
Indice de nume	562—610
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	611—629

 ILUSTRĂȚII

Prima pagină a ziarului „Pravda” nr. 146 din 13 octom- brie 1912, cu articolele lui V. L. Lenin „Vulpea și cotețul” și „O rezoluție rușinoasă”	161
Prima pagină a ziarului „Soțial-Demokrat” nr. 28—29 din 5 (18) noiembrie 1912, cu articolul lui V. I. Lenin „Plat- forma reformiștilor și platforma social-democraților revo- luționari”	179
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Cu privire la unele cuvântări ale deputaților muncitorimii”. — 1912	211
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Comunicat” cu privire la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. — 1913	275
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Prăbușirea iluziilor constituționaliste”. — 1913	381

Dat la cules 02.09.1963. Bun de tipar 14.11.1963. Apărut 1963. Hirtile velină mată de 63 g/m², 540×840 îă. Coll de editură 36,21. Coll de tipar 41,50. A. T. 12.837/1963. C.Z. pentru biblioteci 3C2=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5659/30.813 la Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața Scintei nr. 1, București — R.P.R.

10112